

T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜŞ TABİRNAMEİ
(İNCELEME-METİN-İNDEKS)
(DOKTORA TEZİ)

Şükrü BAŞTÜRK

BURSA 2008

**T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**TÜŞ TABİRNAMEİ
(İNCELEME-METİN-İNDEKS)
(DOKTORA TEZİ)**

Şükrü BAŞTÜRK

**Danışman
Prof. Dr. Hatice ŞAHİN**

BURSA 2008

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı'nda U20034612 numaralı Şükrü Baştürk'ün hazırladığı "Tüş Tabirnamesi (İnceleme-Metin-İndeks)" konulu (Doktora tezi) ile ilgili tez savunma sınavı, 07/11/2008 günü 15.00-17.00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin başarılı olduğuna oybirliği ile karar verilmiştir.

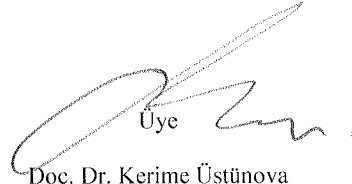
Üye
(Tez Danışmanı)
Prof. Dr. Hatice Şahin
Uludağ Üniversitesi

Prof. Dr. Gürer Gülsevin
Ege Üniversitesi

Prof. Dr. Bilal Kemikli
Uludağ Üniversitesi

Doç. Dr. Kerime Üstünova
Uludağ Üniversitesi

Doç. Dr. Alev Sınar Uğurlu
Uludağ Üniversitesi

07/11/2008

ÖZET

Yazar : Şükrü Baştürk
Üniversite : Uludağ Üniversitesi
Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı : Türk Dili
Tezin Niteliği : Doktora Tezi
Sayfa Sayısı : XV + 431
Mezuniyet Tarihi : /.... / 2008
Tez : Prof. Dr. Hatice Şahin
Danışman(lar)ı

TÜŞ TABİRNAMEŚİ (İnceleme-Metin-İndeks)

Rüya, konuyla ilgili yazılmış eserlerde bir birine benzer şekilde "uyku halinde zihinde beliren düşünceler, olaylar" diye tanımlanmaktadır. İslam kültürü ve medeniyetinde önemli bir yere sahip olan rüya ve rüya tabiri ile ilgili olarak yazılan eserlere de genellikle tabirname adı verilmektedir. Bugün Türkiye kütüphanelerinde, Türk yazı dilinin çeşitli dönemlerinde yazılmış bir çok yazma ve basma tabirname bulunmaktadır.

Tüş Tabirnamesi, BYEBEK Genel 5031/135'te kayıtlı Çağatay Türkçesine ait bir rüya tabirnamesidir. Çağatay Türkçesi, Türk yazı dilinin üçüncü merhalesini teşkil eden ve 11. yüzyıldan 19. yüzyılın sonlarına kadar devam eden ve daha sonra yerini Özbek Türkçesine bırakan bir yazı dilidir. Tabirnamenin yazıldığı dönem olan 19. yüzyıl eserlerinde Özbek Türkçesinin yanısıra yer yer Klasik Çağatay Türkçesi dil özellikleri de görülmektedir. Bu dönem eserlerinde klasik dönem dil özelliklerinin görülmesinin sebebi, yazı dilindeki yavaş değişim ve eski konuları ele alan eserlerde klasik dilin kullanılmasıdır. Bu dönemde yeni konuları ele alan eserlerde ve konuşma dilinde ise Çağatay Türkçesi yerine Özbek Türkçesinin kullanıldığı görülmektedir.

Çağatay Türkçesi üzerine yapılan çalışmalar özellikle klasik dönem üzerinde yoğunlaşmıştır. Bunun sebebi, kütüphanelerde klasik döneme ait eserlerin daha çok yer almasıdır. Çağatay Türkçesinin son dönemine ait çalışmaların az olmasının en önemli nedeni, 19. yüzyılda Türklerin Orta Asya'daki siyasi birliğinin sona ermesiyle Rusların kolayca bu bölgeyi işgal etmesidir. Ayrıca Rusların işgalden sonra buradaki eserleri kendi kütüphanelerine taşımaları nedeniyle de bu coğrafyadaki eserlerin Rusya dışında elde edilip ilim alemine tanıtılması güçleşmiştir.

Çağatay Türkçesinin son dönemine ait çalışmamızın giriş bölümünde, rüyanın tanımı, İslamiyet'teki yeri ve genel olarak tabirnameler hakkında bilgi verildikten sonra kütüphanelerimizde yer alan ve tespit edilen tabirnameler tanıtılmıştır. Ayrıca Çağatay

Türkçesinin son döneminin daha iyi bir şekilde ortaya konabilmesine katkı sağlamak için de Tabirnamenin imlası ve fonetik hadiseler eserin elverdiği ölçüde ayrıntılı bir şekilde örneklendirilmeye çalışılmıştır. Biçim bilgisi başlığı altında isim çekimi, sıfatlar, zamirler, zarflar edatlar ve daha sonra basit ve birleşik fiil çekimi yanında birleşik fiiller örneklendirilmeye çalışılmıştır.

Metin bölümünde ise Tüş Tabirnamesi'nin tam metni transkribe edilmiş, Arapça ve Farsça kısımlar ise metinde Arap harfleriyle yazılarak Türkçe çevirileri dipnotta verilmiştir.

Dizin bölümünde de Çağatay Türkçesinin sözlüğünü oluşturmak isteyen araştırmacılara katkı sağlamak ve Tabirnamenin söz varlığını ortaya koymak için 3257 madde başlı söz dizini hazırlanmıştır.

Anahtar Sözcükler

Tüş	Düş	Rüya	Tabirname
Çağatay Türkçesi	Doğu Türkçesi		

ABSTRACT

Yazar : Şükrü Baştürk
Üniversite : Uludağ Üniversitesi
Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı : Türk Dili
Tezin Niteliği : Doktora Tezi
Sayfa Sayısı : XV + 431
Mezuniyet Tarihi : / / 2008
Tez Danışman(lar)ı : Prof. Dr. Hatice Şahin

DREAM INTERPRETATION BOOK (Analysis-Text-Index)

In many written works on dream, this term is described in common as “thoughts and events occurring in sleepnig mode”. The works written on dreams and interpretation of dreams which have a crucial place in Islamic culture and civilization are defined as “Tabirname” (the book on the interpretation of dreams). Nowadays, in the libraries of Turkey, many books on the interpretation of dreams written in different periods of Turkish written language can be found in printed and manuscript form.

Dream interpretation book “Tüş” written in Chagataian Turksih recorded in BYEBEK general 5031/ 135. Chagataian Turkish represents the third phase of Turkish written language, used within the 11th and 19th centuries leaving its place to Uzbek Turkish. The period when dream interpretation book “tüş” was written, namely in the 19th century, not only Chagataian but also Uzbek language structures could be seen in patches in written works. The reasons of encountering classical period language features in the works in this period could be the low speed change in written language and the preference of using classical language in works holding traditional issues. On the other hand, for works dealing with newer issues and for spoken language forms in that period Uzbek Turkish was used instead of Chagataian Turkish.

Many research of Chagataian Turkish mainly emphasizes classical period. The reason of it could be that many works belonging to the classical period could easily be found in libraries. After having ceased the existence of political unity of Turks in Middle Asia in the 19th century, that Russians invaded that region with ease could be the most important reason of why there are only a few Works written in the last period of Chagataian Turkish. Furthermore, after invasion, that Russians carried these works to their own libraries made gaining and representing these works in that region to the science world quite difficult.

In the introduction of our study belonging to the last period of Chagataian Turkish, the definition of dream, its place in Islam and overall introduction of dream interpretation books colud be found. Secondly, dream interpretation books found our libraries are represented. In order to contribute the presentation of last period Chagataian Turkish best, spelling of dream interpretation book “Tüş” and its phonetic features are exemplified in details as much as the work itself provides. In the chapter of morphology, conjugation of nouns, adjectives, pronouns, adverbs, postpositions and simple and complex conjugation of

verbs and compound verbs are also described with examples.

In text chapter, all text of Tüş dream interpretation book is transcribed and the parts written Arabic and Persian language are written in Arabic letters, Turkish translation versions are given as a footnote.

At last, an index including 3257 items is prepared in order to put forth the vocabulary potential of “Tüş” and to contribute the researchers who want to build up a dictionary of Chagataian Turkish.

Key Words

Dream

Dream İnterpretation
Book

Chagataian Turkish

Eastern Turkish

ÖNSÖZ

Rüya ve rüyanın yorumlanması, ilk insandan günümüze kadar insanoğlunun dikkatini çekmiştir. İnsanoğlu rüyanın niçin görüldüğünü, içeriğini ve görülen şeylerin bir anlama gelip gelmediğini hep anlamaya ve anlamlandırmaya çalışmıştır.

Bütün dinlerde rüya, bir şekilde ele alınmıştır. Bugün kutsal kitapları elimize ulaştıran ilahî dinlerde de rüyalara yer verilmiş ve rüyalar yorumlanıp anlamlandırılmıştır. Ayrıca dinlerin bu bakışı ve değerlendirmesi yanında rüya, modern bilimlerin de ilgi alanına girmiştir. Bilim ve tekniğin her geçen gün ilerleyip geliştiği dünyamızda rüya, fert ve toplumları derinden etkileyerek tarihi ve sosyal olayların yanında güzel sanatlara da ilham kaynağı olmuştur.

İslam dininin kutsal kitabı Kur'an-ı Kerim ve Hadisler'de de çeşitli rüyalara yer verilmiş ve bu rüyaların yorumları yapılmıştır. İslam alimleri de bu kaynaklardan hareketle ilk dönemden itibaren rüya yorumu ile ilgili genellikle tabirname ismini taşıyan müstakil eserler meydana getirmişlerdir.

Çalışmamıza kaynaklık eden Tüş Tabirnamesi de rüya, rüyanın türleri ile ilgili bilgilerin yanında rüyada görülen nesne, varlık ve kavramların ne anlama geldiğini yorumlayan bir eserdir.

Tüş Tabirnamesi'ni önemli ve ilginç kılan rüyanın gizemi ve yorumlanması olduğu kadar yazıldığı dönemdir de. Tabirname 25 Noyabr (Kasım) 1832 tarihinde yazılmış ve tarih olarak hicri takvim yerine miladi Rus takvimi kullanılmıştır. Bu tarih ayrıntısı bize Tabirname'nin Rusya topraklarında yazılmış olabileceğini ya da istinsah edilmiş olabileceğini düşündürmektedir. Bizim kanaatimizce Timur Ali bin Abdülkerim bu eseri kaleme alırken Rus kütüphanelerindeki bir yazma Çağatay Türkçesine ait tabirnameyi istinsah etmiştir. İstinsah ettiği eserden başka yaşadığı dönemin dil özelliklerini de Tüş tabirnamesi'ne yansıttığını Tabirname'deki Batı Türkçesine ait özelliklerden hareketle düşünmekteyiz.

Yazı dilleri standart dillerdir ve konuşma dili gibi ölçülerin dışına çok hızlı bir şekilde çıkmaz. Ancak sanat kaygısı güdülmeden halk için yazılan metinlerde döneminin dil özellikleri yanında yerel özellikler de Tabirname'de olduğu gibi kendini gösterebilir. Yazı dili haricindeki metinler kalıcılık ve kuşaktan kuşağa aktarılma özelliklerini daha az taşırlar.

Çağatay Türkçesi yazı dilinin en son ölçünlülüğü 17. yüzyıldır. Bu dönemden sonraki metinler eğer eski konulardan bahsediyorsa Klasik edebiyatın söz varlığını, yeni konulardan bahsediyorsa Özbek Türkçesi'nin söz varlığını ve gramerini kullanmıştır. Hatta Rus işgalinden sonra Rusça kelimeleri de yazı dilinde kullandıkları görülmektedir.

Tabirname, ses ve biçim bilgisi bakımından Çağatay Türkçesinin özelliklerini yansıttığının yanında, Batı Türkçesi özelliklerini de taşımaktadır. Bu yönleriyle Tüş Tabirnamesi, Çağatay Türkçesinin son dönemini, gramerini ve söz varlığını araştıran araştırmacılara kaynaklık edebileceğini düşündüğümüz bir eserdir.

Tabirname giriş ve iki bölümden oluşmaktadır.

Giriş'te rüyanın tanımı ve İslamiyet'teki yerinin yanısıra tabirnameler hakkında genel bilgiler verilmiş ve sonra Türkiye kütüphanelerindeki tespit edilebilen tabirnameler kısaca tanıtılıp Tüş Tabirnamesi hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca Tabirname'nin dilinin daha iyi anlaşılabilmesi için Çağatay Türkçesi'nin tarihi gelişimi hakkında bilgi verilmiştir.

Birinci bölümde inceleme başlığı adı altında Tabirname'deki ünlülerin ve ünsüzlerin başta, ortada ve sonda yazılışları verilmiştir. Ayrıca bu bölümde metnin ses ve biçim özellikleri tespit edilerek örneklendirilmeye çalışılmıştır.

İkinci bölüm, metin ve indeksten oluşmaktadır. Metin başlığı adı altında Tüş Tabirnamesi'nin tam metni transkribe edilmiş, Arapça ve Farsça kısımlar ise metinde Arap harfleriyle yazılarak Türkçe çevirileri dipnotta verilmiştir. İndeks de metinde geçen bütün kelimeleri kapsayacak şekilde hazırlanmıştır.

Bu çalışma sırasında yardımlarını ve bilgisini esirgemeyen danışmanım Pof. Dr. Hatice ŞAHİN'e, Arapça kısımların okunmasını kontrol eden ve Türkçeye çeviren Doç. Dr. İsmail GÜLER'e, uzun süren çalışmam süresince hep yanımda olan eşim Tuğba ve çocuklarım Tuna ve Arda'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bursa 2008

İÇİNDEKİLER

Tez onay sayfası	II
Özet	III
Abstract	V
Önsöz	VII
İçindekiler	IX
Kısaltmalar	XIV
GİRİŞ	
Rüya	1
Rüyanın İslam Kültüründeki Yeri	2
Tabirnameler	4
Türkiye Kütüphanelerinde Bulunan Tabirnameler	6
BYBEK'teki Türkçe Yazma Tabirnameler	6
İstanbul Süleymaniye ve Nuruosmaniye Kütüphanelerindeki Türkçe	
Yazma Tabirnameler	7
Çağatay Türkçesi	10
Eserin Adı	15
Eserin Yazarı	15
Eserin Kuruluşu	15
Çalışmada Kullanılan Yöntem	20
I. BÖLÜM	
İNCELEME	24
I. Ünlülerin Yazılışı	24
1. a Ünlüsünün Yazılışı	24
2. e ünlüsünün yazılışı	26
3. ı ünlüsünün yazılışı	29
4. i ünlüsünün yazılışı	30
5. o ünlüsünün yazılışı	32
6. ö ünlüsünün yazılışı	34
7. u ünlüsünün yazılışı	35

8. ü ünlüsünün yazılışı	37
II. Ünsüzlerin Yazılışı	39
1. ç ünsüzünün yazılışı	39
2. p ünsüzünün yazılışı	40
3. t ünsüzünün yazılışı	41
4. s ünsüzünün yazılışı	44
5. k ünsüzünün yazılışı	47
6. g ünsüzünün yazılışı	48
7. ŋ, nğ ünsüzünün yazılışı	49
8. w dudak ünsüzünün yazılışı	50
Ayrı Yazılan Ekler	50
Bitişik Yazılan Kelimeler	51
Şeddenin Kullanılışı	52
SES BİLGİSİ	52
I. Ünlüler	53
1. Ünlü Türleri	53
2. Uzun Ünlüler	53
3. Ünlü Uyumu	54
A. Damak Uyumu	54
B. Dudak Uyumu	55
II. Ünsüzler	61
Ünsüz Uyumu	61
III. Fonetik Hadiseler	63
1. Ötümlüleşme	63
2. Ötümsüzleşme	70
3. Sızıcılaşma	71
4. Erime	73
5. Yutulma	74
6. Dudaklılaşma	76
7. Düşme	76
A. Ünlü Düşmesi	76
B. Ünsüz Düşmesi	78

8. Türeme	79
a. Ünlü Türemesi	79
b. Ünsüz Türemesi	80
9. Tekleşme	81
10. Hece Tekleşmesi	81
11. Birleşme	81
12. Yer Değiştirme	82
13. Düzleşme	82
14. İncelme	82
15. Benzeşme	82
16. Bazı Ünsüz Değişmeleri	83
BİÇİM BİLBİSİ	83
İSİM ÇEKİMİ	83
1.Çokluk Eki	83
2. İyelik Ekleri	84
3. Durum Ekleri	86
a. Yalın Durum	86
b. İlgi Durumu	87
c. Yönelme Durumu	88
d. Belirtme Durumu	88
e. Bulunma Durumu	89
f. Ayrılma Durumu	90
g. Eşitlik Durumu	91
h. Vasıta Hali	91
ı. Yön Gösterme Hali	92
SIFATLAR	92
1. Niteleme Sıfatları	92
2. Belirsiz Sıfatlar	93
3. İşaret Sıfatları	93
4. Sayı Sıfatları	93
a. Asıl Sayı Sıfatları	93
b. Sıra Sayı Sıfatları	93

c. Belirsizlik Sıfatları	94
ZAMİRLER	94
1. Kişi Zamirleri	94
2. İşaret Zamirleri	94
3. Dönüştürme Zamiri	95
4. Soru Zamirleri	96
5. Belirsizlik Zamirleri	96
ZARFLAR	96
1. Yer Zarfları	96
2. Zaman Zarfları	97
3. Azlık-çokluk Zarfları	97
4. Soru Zarfları	97
EDATLAR	98
1. Çekim edatları	98
a. İsmi'nin yalın durumuyla kullanılan edatlar	98
b. Yönelme durumuyla kullanılan edatlar	98
c. Ayrılma durumuyla kullanılan edatlar	98
d. İlgisi durumuyla kullanılan edatlar	99
2. Berkitme edatları	99
FİİL ÇEKİMİ	99
BASİT ÇEKİM	99
1. Haber Kipleri	99
a. Görülen Geçmiş Zaman	99
b. Öğrenilen Geçmiş Zaman	101
c. Şimdiki zaman	101
d. Geniş zaman	102
e. Gelecek zaman	103
2. Tasarlama Kipleri	104
a. Emir Kipi	104
b. Dilek-şart kipi	104
c. İstek Kipi	105
d. Gereklilik Kipi	106

FİİLLERDE BİLEŞİK ÇEKİM	106
1. Hikaye	106
2. Şart	107
FİİLİMSİLER	107
1. İsim-Fiil	107
2. Sıfat-Fiil	108
3. Zarf-Fiiller	110
BİRLEŞİK FİİLLER	112
1. Tasviri Fiiller	112
a. Süreklilik Bildiren	112
b. Yeterlilik Bildiren	112
2. Yardımcı Fiiller	113
a. eyle-	113
b. et-, it-	113
c. bol-, ve ol-	115
d. kıl-	118
II. BÖLÜM	
METİN	121
İNDEKS	201
SONUÇ	425
KAYNAKÇA	427
ÖZGEÇMİŞ	432

KISALTMALAR ve İŞARETLER

a. Kısaltmalar

a.g.e.	: Adı geçen eser
T.	: Türkçe
Ar.	: Arapça
Far.	: Farsça
Hint.	: Hintçe
Çev.	: Çeviren
Haz.	: Hazırlayan
krş.	: Karşılaştır
MİFAD:	: Milli Folklor Araştırma Dairesi
TDAY	: Türk Dilleri Araştırmaları Yıllığı
BYEBEK	: Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
(as)	: Aleyhisselam
(ra)	: Radiyallahü anh
(sav)	: Sallallahü Aleyhi Vesellem
bkz.	: Bakınız
EAT	: Eski Anadolu Türkçesi
ET	: Eski Türkçe
DLT	: Divanü Lügat-it Türk
Orh.	: Orhun Yazıtları
Uyg.	: Uygurca
C.	: Cilt
s.	: Sayfa

b. İşaretler

A	: a, e
I	: ı, i
U	: u, ü
T	: t, d

G	: g, ğ
Ç	: c, ç
K	: k, k̇
K	: Ünsüz (Konson)
V	: Ünlü (Vokal)
–	: Dizinde kelime kök ve gövdelerine eklenen Türkçe ekleri gösterir.
-	: Fiile bağlanmayı gösterir.
(?)	: Okunuşunda tereddüt duyulan kelime ve anlamında tereddüt duyulan kelimeyi gösterir.
[]	: İçindeki yazılar derkenardaki kısımları gösterir.
[...]	: Metindeki yazının silik olduğunu ve bu nedenle okunamadığını gösterir.
+	: İsimle bağlanmayı gösterir.
<	: Okun içi ilk şekli gösterir.
<<	:Birden çok ses olayını gösterir.
≠	: Harften önce ise kelime başı sesini, harften sonra ise kelime sonu sesini gösterir.
ø	: Sesin düştüğünü gösterir ve eksiz anlamı verir.
2a-1	: Çizgiden önceki kısım varak numarasını, çizgiden sonraki kısım satır numarasını gösterir.
K/	: Kök heceyi gösterir.
≠t : ≠t	: Sesin değişmediğini gösterir.

GİRİŞ

RÜYA

Rüya, Arapça bir kelime olup Eski Türkçedeki karşılığı tüştür. Bu kavram, tarihi gelişim içinde Halk edebiyatı metinlerinde, dini, tasavvufi, tarihi ve diğer edebi metinlerde değişik şekillerde ve değişik motiflerde ele alınmıştır.

Rüya; sözlükler, ansiklopediler ve konu ile ilgili hazırlanmış eserlerde bir birine benzer şekillerde tanımlanmaktadır: "Düş, uyku halinde zihinde beliren düşünceler, olaylardır."¹, "Rüya, bir kimsenin uyku sırasında zihninden geçen hayal dizisi."², "Rüya, kişinin uyku halinde gördüğü şeye ve uykuda birşey görmesi işine denilir."³ Ayrıca Türkçe'de rüya ile ilgili birçok kelime ve deyim vardır: Ağır basma, düş azmak, düş görmek, düş yormak kara-basan, kara düş, kara kaygılı rüya , karakura, karakura basan, karakura basmak, karakura düş görmek.⁴

Rüya, günlük ifadelerde de gelip-geçiciliğin ve aldaticılığın sembolüdür. Atasözlerinde doğrudan ya da mecazi olarak aynı fonksiyonlarda kullanılır.⁵

Rüyalar mutasavvıflar tarafından, sadık rüyalar ve nefsanî rüyalar veya basit rüyalar ve seçkin rüyalar gibi iki grupta değerlendirilir. Ayrıca rüyalar Allah'tan, melekten ve şeytandan olanlar diye de üçe ayrılır.⁶

Rüya çeşitleri Azizüddin Nesefî'ye göre şunlardır: Rüya, vahiy. Melekler insanların gönüllerine bir şey atarlar. Bu durum uyanıkken olursa ilham, eger uykuda olursa rüyadır. Melekler yere inip bir şekle büründükleri ve peygambere göründükleri zaman, Allah'ın sözünü onlara iletirse vahiydir.

¹ Uludağ, Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Marifet Yayınları, İstanbul, 1995, s. 443.

² Tuğlacı, Pars, *Okyanus-20. Yüzyıl Ansiklopedik Türkçe Sözlük*, Pars Yayınları, İstanbul, 1974, s. 2442

³ Hatiboğlu, Haydar, *Sünen-i İbn-i Mâce*, Kahraman Yayınları, İstanbul, 1982, C.I, s. 251.

⁴ Gökyay, Orhan Şaik, "Rüyalar Üzerine", *II. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, MİFAD Yayınları, Ankara, 1982, s. 183.

⁵ Dülber, Hatice, *Rüyada Hadis Rivayeti ve Hz. Peygamberi Rüyada Görmenin Dini Değeri*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara, 1997, s. 2.

Atasözlerinden örnekler: Aç tavuk düşünde darı görür, korkulu düş görmektense uyanık yatmak yeğdir, ne karanlıkta yat ne korkulu düş gör, düşte ağlayan uyanıp gülmüş.

⁶ Tatçı, Mustafa-Çeltik, Halil, *Türk Edebiyatında Tasavvufî Rüya Tabirnameleri*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1995, s. XIII.

Bazı peygamberlere vahiy bazen uyku halinde gelmiştir. Peygamberimize de vahiy ilk altı ayda daima uykuda gelmiştir ve bu "doğru rüya peygamberliğin kırk altı cüzünden biridir" şeklinde bir hadiste belirtilmektedir.

İnsanların uyanırken gördükleri ve işittikleri şeyin ise bir değeri yoktur. Ayrıca Azizüddin Nesefî daha önce görüp işitilen şeyin rüyada görülmesi halinde de bu rüyanın değerinin olmadığını ve tabir edilmemesi gerektiğini belirtmektedir.⁷

RÜYANIN İSLAM KÜLTÜRÜNDEKİ YERİ

Taşköprüzade Ahmet Efendi, Mevzûatı'l-ulûm adlı eserinde bazı insanların rüyaya inanmadıklarını ama bunun doğru olmadığını söyler. Çünkü rüya gerçek olmasa, insanda bu kuvvetleri yaratmanın bir faydası olmaz. Oysa Allah boş şeyler yaratmaz demektedir.⁸

İslamiyette rüyanın önemli bir yere sahip olduğunu Hz. Muhammed'in her gün, sabah namazından sonra kimlerin rüya gördüğünü sorması ve sonra bunları yorumlaması gösterir.⁹ Hz. Muhammed'in rüyaları yorumlamasıyla rüya yorumlamak islamda onaylanmıştır. Bu durum islami hayatta hâlâ devam etmektedir.

Ebû Hureyre'den rivayet edilen bir hadiste "müminin rüyası nübüvvetin kırk altı cüzünden biridir."¹⁰ denilmektedir. Bundan Hz. peygambere nebiliğinin ilk altı ayında tebliğin rüya ile yapıldığı anlaşılır. Elmalılı Hamdi'nin de işaret ettiği gibi bu dönem, altı ay, yirmi üç sene süren peygamberliğin kırk altıda birini oluşturur.¹¹ Bu rüyalardan bazıları siyasi anlamda çok önemlidir ve geleceğe dair ipuçları verir.

Hız. Muhammed Uhud Savaşı'ndan önce rüyasında "bir deveye bindiğini, deveyi bir koçun izlediğini ve kılıcının kırık olduğunu görmüştür." Bu rüya onun

⁷ bkz. Nesefî, Azizüddin, (Haz. Mehmet Kanar), *Tasavvufî İnsan Meslesi*, Dergah Yayınları, İstanbul, 1990, s. 143-144

⁸ bkz. Gökyay, a.g.e., 1982, s. 184.

⁹ Schimmel, Annemarie, (Çev. Tuba Erkmén), *Halifenin Rüyalari -İslamda Rüya ve Rüya Tabiri*, Kabcacı Yayınevi, İstanbul, 2005, s. 17.

¹⁰ Özgöl, M. Kayahan, *Türk Edebiyatında Siyasi Rüyalari*, Hece Yayınları, Ankara, 2004, s. 3.

¹¹ Yazır, Elmalılı M. Hamdi, *Hak Dini Kur'an Dili*, Matbaa-i Ebuzziyâ, İstanbul, 1936, s. 28-66

düşmanlarının komutanlarından birini öldüreceği ama akrabalarından birini kaybedeceği şeklinde yorumlanır. Gerçekten de amcası Hamza bu savaşta şehit düşmüştür.¹²

Hız. peygamberin kırmızı, siyah ve beyaz koyunlar gördüğü bir başka rüyada ise, Arapların ve Arap olmayan diğer milletlerin İslamiyet'e geçeceğine işaret etmiştir. Siyah koyunlar Arapları, kırmızı, beyaz koyunlar ise Arap olmayanları simgelemektedir.¹³ Ayrıca ezan geleneğinin de rüyadan hareketle başladığını unutmamak gerekir.

Ayrıca Kur'an-ı Kerim'de Hız. İbrahim, Hız. Yusuf ve Hız. Muhammed'e ait üç önemli rüyaya yer verilir. Bu rüyalardan en önemlisi Hız. Yusufun rüyasıdır.

Hız. Yusufun rüyası, Yusuf Suresi'nin dördüncü ayetinde anlatılır. Bilindiği gibi Hız. Yusuf rüyasında onbir yıldız, ay ve güneşin kendisine secde ettiğini görmüştü. Babasına rüyasını anlattığında babası rüyasını kardeşlerine anlatmamasını istemiş, bu rüyadan dolayı kardeşlerinin kendisine kötülük yapabileceğini söylemişti.

Hız. İbrahim'in gördüğü rüya ise, Kur'an'da Sâffât Suresi 101 ve 113. ayetlerde anlatılır. Hız. İbrahim oğlu olursa onu Allah'a kurban etmeyi adanmıştı. Adağın yerine getirilme zamanı geldiğinde Hız. İbrahim rüyasında, oğlu İsmail'i kurban ettiğini gördü. Hız. İbrahim ilk gece gördüğü rüyanın sıhhatinde şüpheye düştü. Sonraki gecelerde üç gece üst üste aynı rüyayı görünce rüyanın doğruluğu hakkında hiçbir şüphesi kalmadı. Hız. İbrahim oğlu İsmail'i kurban ederken bilindiği üzere "rüyanı doğruladın" diye bir nida işitti ve ardından oğlunun yerine fidye olarak koç gönderildi.

Hız. Muhammed'in rüyası ise, Fetih Suresi 27. ayette anlatılır. Hız. Muhammed, Hudeybiye seferine çıkarken rüyasında Mekke'nin fethini görmüş; ancak bu rüya bir yıl sonra gerçekleşmişti. Bazı kimseler, bunun üzerine dedikodu yapınca şu ayet iner: "Andolsun ki Allah, elçisinin rüyasını doğru çıkardı. Allah dilerse siz güven içinde başlarınızı tıraş etmiş ve kısaltmış olarak, korkmadan Mescid-i Haram'a gireceksiniz. Allah sizin bilmediğinizi bilir. İşte bundan önce size yakın bir fetih verdi."¹⁴

¹² Schimmel. *a.g.e.*, s. 20.

¹³ Schimmel. *a.g.e.*, s. 20.

¹⁴ Fetih Suresi, 27.

Sonuç olarak, gerek Hz. Muhammed'in rüyaları ve rüya tabiri yapması gerekse Kur'an'da yer alan rüyalardan hareketle rüyaların ve rüya yorumlamanın İslamiyet'te önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Ancak Hz. Muhammed'in 8 Haziran 632'de Hz. Ayşe'nin evinde vefatı esnasında şöyle dediği rivayet edilmektedir. "Bundan böyle, hayırlı rüyalardan başka bir vahiy gelmeyecek; adil olan onu görür ya da o (gerçekleşecek rüya) kendini ona gösterir."¹⁵ Hz. Muhammed'in bu sözleriyle de İslamiyet'te rüyaların önemi kesinleşmiştir.

TABİRNAMELER

Günümüze gelinceye kadar gerek dünya edebiyatında gerekse Türk edebiyatında, görülen rüyaların ne anlama geldiğini açıklayan bir çok eser kaleme alınmıştır. Edebiyatımızdaki bu tip eserlere tabirname ismi verilir.

Tabir "nehirin ve yolun bir kenarından diğer kenarına geçmek" anlamındaki 'a-b-r kökünden alınmıştır.¹⁶ Aynı kökten gelen tabir kelimesi de geçmek, geçirmek, rüyayı tefsir ve onun için en uygun yorumu yapmak anlamına gelmektedir.¹⁷ Edebiyatımızda rüya yorumlamak anlamında tabir kelimesi kullanılmıştır. Kütüphanelerimizde rüya yorumunu konu alan eserler incelendiğinde tabirname isminin yanında tabirat-ı vakıat, tabirat-ı rüya, rüyaname, seyirname, güzarişname gibi isimlerin de kullanıldığı görülür.¹⁸ Tabirnameler genellikle mensur olarak yazılmakla birlikte manzum olarak yazılanlar da vardır.¹⁹ Müstakil birer eser olarak yazılmış olabilecekleri gibi başka bir eserin içinde derkenar olarak ya da bir bölüm olarak da bulunabilirler.²⁰ Bu nedenle adında rüya veya tabirname kelimesinin geçmediği ama rüyadan bahseden eserler mevcut olabileceği gibi bunları tespit etmek zordur.

¹⁵ Schimmel. *a.g.e.*, s. 21.

¹⁶ Mutçalı, Serdar, *Arapça-Türkçe Sözlük*, Dağarcık Yayınları, İstanbul, 1995, s. 546.

¹⁷ Şahinoğlu, M. Nazif, "Tabir Maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, MEB Yayınları, 1988, C. 11, s. 602.

¹⁸ Yılmaz, Kadriye-Çetin, Kamile, "Rüyalar ve Niyazî-i Mısırî'nin Ta'bîrâtü'l-Vâkı'ât Adlı Eserinde Rüyaların Dili", *Turkish Studies International Periodical For The Languages Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 2/4, Fall 2007, s. 1066-1076.

¹⁹ Gökyay, Orhan Şaik, "Tabirnameler", *Seçme Makaleler 3-Güçlük Nerede*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2002, s. 151-168.

²⁰ Tatçı, Mustafa-Çeltik, Halil, *Türk Edebiyatında Tasavvufi Rüya Tabirnameleri*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1995, s. XXVIII.

Başlı başına yazılmış tabirname örneklerinden başka, dervişin mektupla rüyalarını şeyhine bildirmesi ve şeyhin de buna cevap olarak yazdığı mektup şeklindeki tabirnameler de vardır.²¹

Agah Sırrı Levend edebi eserleri sınıflandırırken tabirnameleri öğretici eserler başlığı altında vermiştir.²² Bu tip kitaplar halk için yazıldığı için ve sanat kaygısı güdülmediğinden dili açık ve sadedir. Günlük konuşma dilindeki bir çok kelimeyi ihtiva ettikleri için de özellikle sözlük çalışmaları ve dil tarihi açısından önemli bir kaynak oluşturmaktadırlar. Ayrıca tabirnamelerde günlük yaşamın yanında halk inanışlarının da yer alması, bu eserlerin kültürümüz açısından da önemli bir kaynak olduğunu ve bu konularda çalışanlara kaynaklık edebileceğini göstermektedir.²³

Tabirnameler genellikle iki bölümden oluşur. İlk bölümde rüyanın önemi, rüya çeşitleri, rüyaların hangi zamanlarda tabir edileceği ve edilemeyeceği, ne çeşit bir tabir yapılacağı, hangi rüyaların daha makbul olduğu gibi çeşitli bilgiler verilerek bunlar ayetler, hadisler, kıssalar ve menkıbelerle de desteklenir. İkinci bölüm ise rüyaların tabirlerinin verildiği bölümdür. Bu bölümde birbiriyle ilgili rüyada görülen nesne, kavram, canlılar, araç ve gereçler bablar şeklinde verilmektedir. Örneğin Tabirname'nin birinci babı Allah'ı ve Peygamberlerini rüyada görmeye ayırmıştır. "*ḥudā-yı ta'ālānı tüşünde körmek ve peygamberlerni ve peğamber (A.S.)nı uçmaḥ ve tamuḡnı ve şırāt ve terāzū ve emsālān...*".²⁴ Tabirname'nin ikinci babı ise güneş, ay, yıldız, şimşek gibi gök yüzüne ayırmıştır: "*bāb (2) kūneş ve ay ve yulduz ve yaşın ve ra'd körmek...*".²⁵ Tabirnamelerde tabirler kısa ve özdür ve cümleler de kısa tutulmuştur.

Ayrıca tabirnamelerin çoğunun sonunda, vücut azalarının seğirmesinin ne anlama geldiğini açıklayan seğir-name, ihtilac-name olarak isimlendirilen müstakil bölümler de yer almaktadır.²⁶

²¹ Bu tür tabirname örneği için bkz. Cemal Kafadar, *Asiye Hatun'un Mektupları*, Oğlak Yayınları, İstanbul, 1994.

²² Levend, A. Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1988, C. 1, s. 166.

²³ Erdoğan-Öztürk, Arzu, "Türkçe Yazma Tabirnameler", *Bir-Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, Yesevi Yayıncılık, İstanbul, 1995, C. 3, s. 71.

²⁴ Timur Ali bin Abdülkerim, *Tüş Tabirnamesi*, İnebey Yazma ve Basma Eserler Kütüphanesi, Genel: 5031, 11b.

²⁵ Timur Ali bin Abdülkerim, *a.g.e.*, 15b.

²⁶ Erdoğan-Öztürk, *a.g.e.*, 1995, s. 72.

TÜRKİYE KÜTÜPHANELERİNDE BULUNAN TABİRNAMELER

BYEBEK'TEKİ TÜRKÇE YAZMA TABİRNAMELER

Bu bölümde tabir kelimesinin geçtiği bütün eserler incenmiştir.

1. Tüş Tabirnamesi, Genel 5031'de kayıtlıdır: Bu üzerinde çalıştığımız eser olduğu için Tüş Tabirnamesi'nin tanıtımında ele alınacaktır.

2. Tabirname genel 812/A2'de kayıtlıdır. Dili Türkçe olup kütüphaneye satın alınmıştır. Eser 44-52+21 varak olup ölçüleri 205x144/160x110 mm'dir. Eserin sonunda 21 yaprak manzum ve mensur hikayeler vardır.

Baş: Besmeleden sonra حمد وسپاس وستایش بی قیاس اول سامع الاصوات

Son: من عطابکی ۱۳۷ سنه تاریخ رجب اینن ایدداسی کون تمام اولدی جمعه کون

3. Tabirname, genel 4625'de kayıtlıdır. Dili Türkçe olup kütüphaneye satın alınmıştır. Eserin bazı kısımları eksik ve baş tarafı lekelidir. Halil bin Şahin'in (ö: 893) El-işârât li-ilm el-ibara adlı eserinin ihtisar ve ilavelerle yazılan tercümesi olduğu anlaşılmaktadır. Sınıflama yeri: 297:133, müstensih: Davud bin Hacı Selim'dir, hicri 930 tarihide istinsah edilmiştir. Toplam 243 varak olup her varakta 17 satır vardır. Ölçüleri 207x147 155x90 mm.

Baş: Besmeleden sonra وَبِهِ نَسْتَعِيزُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَوَّلِ فَلَيْسَ قَبْلَهُ شَيْءٌ وَالْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَهُ

Son: على يد اضعف عبادالله داودی حاجی سلیم فی عزّه شهر شوال سنه سبعی والف

4. Tabirname, Haraççıoğlu 1030'da kayıtlıdır. Müstensihi Aişe bintü Şaban hicri 150 (?). Eser 74 varak olup her satırda 19 satır vardır. Ölçüleri: 197x142 149x70 mm'dir.

Baş: محمد ابن سيرين ايدر دش عالمندہ الله تعالى نی کورسه جميع دشوار اشلری راحتہ

Son: تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب كتبه الفقير عايشه ابن شعبان غفر الله له ولوالديه واحسن البها

5. Tabirname-i Tarikat-ı Aliyye, genel 412/1'de kayıtlıdır. Üç varak olup her varakta 27 satır vardır. Ölçüleri: 250x178 205x140 mm'dir.

6. Tabirname, genel 571/1'de kayıtlıdır. Müstensihi Kurd, Muhammed bin Ömer'dir (Hicri 996). Eser 24-29 varaklar arasındadır olup her varak 16 satırdır. Eserin ölçüleri: 188x118 135x85 mm'dir.

Baş: Besmeleden sonra الحمد لله والشكر لله والصلوة والسلام على رسول الله

Son: سلطان الاقصر ابي الشهر بجمال الخلوتي قدس سره

7. Mirac el-Ervah fi Kavaid et-Tabir, Genel 572/4'te kayıtlıdır. Müstestensihi Muhammed bin Muhammed el-Aksarayi'dir. Eser 21-45 varak arasında olup her varak 17 satırdır. Eserin ölçüleri: 163x107 123x80 mm'dir. Satın alma yoluyla edinilmiştir.

Baş: Besmeleden sonra الحمد لله والشكر لله والصلوة والسلام على رسول الله

Son: سلطان الاقصر ابي الشهر بجمال الخلوتي قدس سره

8. Tüş Tabirnamesi , Genel 5031/135'te kayıtlıdır. Müstensihi Timur Ali bin Abdülkerim'dir. Kütüphaneye kitabın sahibi tarafından verilmiştir.

"Tabirnamenin cilt kağıt ve yazı özellikleri: Sertap ve miklepsz olarak deri cilt ile kaplanan kitabın her iki kapağı üzerinde, merkezde iç içe çaprazlama yerleştirilmiş ve şemseye benzetilmiş dörtgenler bulunur. Bu motifin köşelerinden cilt köşebentlerine uzanan üçlü cedveller kapakta suni bir zencirek oluşturan yine üçlü cedvellerle buluşur. Her iki kapakta da deforme mevcuttur. Kâğıtlarda filigrana rastlanılmamıştır.

192 varak, her sayfada 13 satır olarak düzenlenen el yazması kitap 200x160 mm ebatlarında dış hacme, 130x100 mm yazı ebatlarına sahiptir. Eksik varak bulunmamaktadır. Kitabın tamamı Nesih kırmızı yazı ile kaleme alınmıştır. Yazı karakterindeki birlik kitabın tamamının aynı elden çıktığını göstermektedir. Zahriyelerde ve diğer sayfalarda herhangi bir minyatür, bitkisel ya da geometrik motif mevcut değildir. Konu başlıkları, önemli kelimeler kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Ayet ve hadisler ile yine önemli görülen yerlerin üstüne kırmızı mürekkeple cetvel çekilmiştir. Derkenarlarda hem siyah hem kırmızı mürekkep kullanılmıştır."

İSTANBUL SÜLEYMANİYE ve NURUOSMANİYE KÜTÜPHANELERİNDEKİ TÜRKÇE YAZMA TABİRNAMELER²⁷

Bu bölümde, Süleymaniye ve Nuruosmaniye kütüphanelerindeki içinde tabirname kelimesi geçen Türkçe Tabirnameler yer almaktadır. Bu tabirnamelerden

²⁷ Arzu Erdoğan-Öztürk'ün "Türkçe Yazma Tabirnameler", *Bir-Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, Yesevi Yayıncılık, İstanbul, 1995, C. 3'teki makalesi ve *Türkçe Rüya Tabirnameleri ve İbn-i Sirin'den Tercüme edilen Bir Tabirname*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 1993. Yüksek lisans tezinden yararlanılmıştır.

bazılarının müstakil birer eser olduğu, bazılarının da birkaç sayfalık risale boyutunda mecmua içinde olduğu tespit edilmiştir. Uzun risaleler, istinsah tarihlerine göre ayrıntılı tanıtılmış, kısa risalelerin ise sadece künyeleri verilmiştir. Tarihsiz yazmalar da sonda yer almıştır.

1. Süleymaniye Kütüphanesi, Ayasofya 1734 numarada kayıtlıdır. Müstensihi Hüseyin bin Abdullah'tır. Hicri 982'de istinsah edilmiştir. Eser 90 varak olup her sayfada 12 satır vardır. Ölçüleri 15x22/8,5x15 cm'dir.

Baş: الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين ولا عدوان الا على الظالمين

Son: رحمت ايلسون اول كشييه بو كتابى اوقيب مقصودن كوره داخى يزانى و مؤلفنى خير

2. Süleymaniye Kütüphanesi, Hekimoğlu 591 numarada kayıtlıdır. Müstensihi Cemaleddin Muhammed el-Kirmani'dir. 27 Ramazan 1009'da istinsah edilmiştir. Eser 285 varak olup her sayfada 17 satır vardır. Ölçüleri 18x28,5/11,5x19 cm'dir.

Baş: حمد و سپاس بيقياس خدا ...

Son: بلکل ييه سى صاتجى دوشده سوز اسى كشييه دلالت ايدر ...

3. Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud 6237 numarada kayıtlıdır. Müstensihi belli değildir. Hicri 1040 tarihinde istinsah edilmiştir. Eser 169 varak olup her sayfada 17 satır vardır. Ölçüleri 18,5x27/13x22,5 cm'dir.

4. Süleymaniye Kütüphanesi, Re'is'ül-küttab 450 numarada kayıtlıdır. Müstensihi Muhammed bin Mustafadır. Rebi'ül-ahir 1110 tarihinde istinsah edilmiştir. Eser 219 varak olup her sayfada 15 satır vardır. Ölçüleri 16x22/9,5x17,2 cm'dir.

Baş: ... باب اول حق تعالى حضرتلرينى بيان ايدر بلکل ...

Son: ... نفس اولدرىجى دكلسه پشيمان اوله نتكم حق تعالى ...

5. Süleymaniye Kütüphanesi, Bağdatlı Vehbi Efendi 939 numarada kayıtlıdır. Müstensihi Hüseyin bin Mustafa Yakıcı-zade'dir. 28 Rebi'ül-evvel 1167 tarihinde istinsah edilmiştir. Eser 37 varak olup her sayfada 17 satır vardır. Ölçüleri 15,5x20/10x15 cm'dir.

Baş: ... باب اولكى دش بلمك و دليلن و تعبيرين قلمغى ...

Son: ... و اكر كورسه بر كشييله صواشدی اول كشنك عمرى ...

6. Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud 6242 numarada kayıtlıdır. Eser içinde iki ayrı tabirname bulunmaktadır. 37a'da ilk nüshanın hicri 1206 istinsah tarihi vardır. 37b'den sona kadar devam eden nüshanın istinsah tarihi ve müstensihi belli değildir. Eser 46 varak olup her sayfada 13 satır vardır. Ölçüleri 14,5x22/7,5x12,5 cm'dir.

a. Tabirname

Baş: الحمد لله رب العالمين و العاقبة للمتقين ولا عدوان...

Son: علم ظاهر و علم باطنی دخی علم ...

b. Tabirname

Baş: الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا محمد واله و اصحابه اجمعين ...

Son: رسول الله بويلجه اصحابنه خبر ويرمشدر ...

7. Süleymaniye Kütüphanesi, Antalya-Tekelioğlu 507 numarada kayıtlıdır. 13 Rebi'ül-evvel 1234 tarihinde Ahmed Nesimi tarafından istinsah edilmiştir. Baş kısmı eksiktir. Eser 103 varak olup her sayfada 17 satır vardır. Ölçüleri 15x21/9,3x17 cm'dir.

Baş: ... كول كورمكى بيان ايدر سكرنجى باب طاغ ديه صحرا ...

Son: ... ايدوب عاقبتى حير ايدو ختم اوله ...

8. Süleymaniye Kütüphanesi, Reşid Efendi 1327 numarada kayıtlıdır. İstinsah tarihi ve müstensihi belli değildir. Eser 177 varak olup her sayfada 21 satır vardır. Ölçüleri 16,8x24,5/11x18,5 cm'dir.

Baş: ... حمد بى حد خدای بى چونو کاول بنا ایلدی بو کردونه ...

Son: ... آخرینى و عاقبتینى دار دنیا ده خیرله ختم ایده ...

9. Süleymaniye Kütüphanesi, Ayasofya 1732 numarada kayıtlıdır. Müstensihi ve istinsah tarihi belli değildir. Eser 119 varak olup her sayfada 17 satır vardır. 74a'dan sonra satır sayısı artmaktadır. Ölçüleri 18,5x25,5/12,5x19,5 cm'dir.

Baş: ... شكر بى حد و ثنای بى عدد اول خدای و دوده که احد و صمد ...

Son: ... محمد سرین ايدر کرسه که چق بیتیمی وار عورتلره ...

10. Süleymaniye Kütüphanesi, Hekimoğlu 588 numarada kayıtlıdır. Müstensihi ve istinsah tarihi belli değildir. Eser 215 varak olup her sayfada 13 satır vardır. Muhteviyatın verildiği 1b-10b'den sonra asıl metin başlamaktadır. Ölçüleri 16,5x25/9,7x16,3 cm'dir.

Baş: ... صاحب کتاب اشبو رسمه بیان ایدر که بر نهجه ...

Son: ... کلدی ایندی که یولجه کیدرکن بر ایت بنی اصردی ...

11. Süleymaniye Kütüphanesi, İsmihan Sultan 306 numarada kayıtlıdır. Müstensihî ve istinsah tarihi belli değildir. Eser 225 varak olup her sayfada 23 satır vardır. Ölçüleri 22x33/14,5x23,5 cmdir.

Baş: ... اول کتاب تعبیرک ترتیبی رعایت قلب ترجمه قلقد ...

Son: ... ورنج یتشه والله اعلم بالصواب ...

ÇAĞATAY TÜRKÇESİ

Çağatay Türkçesi, Orta Asya İslami Türk yazı dillerinden biridir. Türk yazı dilinin üçüncü merhalesini teşkil eder. Timurlular devrinde, Karahanlı ve Harezmi yazı dillerinin devamı olarak ortaya çıkan Çağatay Türkçesi, 11. yüzyıldan başlayıp Nevai'nin eserleriyle klasik şeklini almıştır.²⁸ 19. yüzyılın sonunda yerini Özbek Türkçesine bırakmıştır. Çağatay Türkçesi sadece Orta Asya Türk devletlerinin değil, Avrupa Rusya'sında yaşayan Oğuz grubu dışındaki Müslüman Türklerin de yazı dili olarak kullanılmıştır.²⁹ 1923'te Özbekistan'da Çağatay Türkçesi yerine şehirlerde kullanılan ağızlara dayalı yazı diline geçildikten sonra da Çağatay Türkçesi özellikleri kısmen devam etmiştir. Özbek yazı dilinde bugün de Çağatay Türkçesi'nden kalma bir takım arkaizimler devam etmektedir.³⁰

"Çağatay" adı³¹ Cengiz'in ikinci oğlu Çağatay'dan gelmedir. Eckmann'ın verdiği bilgilere göre, Cengiz Han ölümünden (1227) önce Moğol İmparatorluğunu çocukları arasında taksim edince, Çağatay, Maverâünnehir'i (Harezmi hariç), Semerîç'i ve Doğu Türkistan'ı almıştır. Bunlara daha sonra Çungarya, Uygur ülkesi ve Kabul ile Gazneyi de içine alan Pamir sahası katılmıştır.

²⁸ Eraslan, Kemal, *Mevlânâ Sekkâkî Divanı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1999, s. 9.

²⁹ Eckmann, János, (Haz. Osman F. Sertkaya), *Harezm, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi üzerine Araştırmalar*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1996, s. 109.

³⁰ Eckmann, *a.g.e.*, 1996, s. 109

³¹ Eckman, *Çağatayca El kitabı* adlı eserinde Çağatay kelimesinin, özellikle Çağatay hanedanlarından biri olan Duva Han zamanından sonra devletin resmi adı olarak kullanılmaya başlandığını ayrıca Çağatay hanlarının askerî kuvvetini oluşturan Maverâünnehir'in Türkleşmiş göçebelerine Çağatay, devletin doğusunda yaşayan göçebelere de Moğol adı verildiği ifade etmektedir.

1241-1242 yıllarında vefat eden Çağatay, babası tarafından kurulan töreyi çok iyi bildiği için Moğollar arasında çok saygı görmüştür. Onun adını taşıyan imparatorluk "Çağatay Ulusu", büyük oğlu Kara Han'ın ölümünden sonra (1347) Maverâünnehir ve Moğolistan olarak ikiye ayrılmıştır. 1360 yılında imparatorluğu tekrar birleştiren Tuğluk Timur'un ölümüyle Çağatay Ulusu 1363'te Timurlenk'in idaresi altına girmiştir.

Timur İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra, Çağataylar 16. yüzyılda Özbek göçebeleriyle karışmalarına rağmen Çağatay adı kaybolmamış ve kabile adı olarak kullanılmıştır. Vámbéry'ye göre "Çağatay" olarak adlandırılan kabileler; Kırgızlar, Karakalpaklar ve Özbekler arasında yer almıştır.³²

"Çağatay tili", "Çağatay Türkisi" terimlerinin başlangıçta göçebe Türklerin ve daha sonra Çağatay İmparatorluğu'nda yaşayan bütün Türklerin diline karşılık kullanıldığı sanılmaktadır. Timurlular zamanında ise "Timur İmparatorluğu'nda gelişen Türk yazı dili" anlamında kullanılmaya başlamıştır. 15-16. yüzyıl müellifleri bu terimi hiç kullanmamışlardır. Fakat "Türk tili, Türk alfâzı, Türki tili, Türki lafzı, Türkçe til veya Türki, Türkçe" tabirlerini kullanmışlardır. Bu terimler, o dönem edebi Türkçesi'ni adlandırmak için yalnız Nevâî tarafından kullanılmış bir terimdir.³³

19. yüzyılda Avrupa'da Türk dili araştırmaları başlayınca "Çağatay Edebiyatı" ve "Çağatay dili" terimleri, ilmi literatürde kullanılmaya başlanmıştır. Vámbéry, Çağatay terimini sadece 12-19. yüzyıl Orta Asya İslami Türk Edebiyatının dili için değil, aynı zamanda dönemin yaşayan Orta Asya Türk şiveleri ve özellikle Özbek şivesi için de kullanmıştır.³⁴ W. Radloff, V. V. Radlov, F. E. Korş gibi bazı yabancı Türkologlar ise, Çağatay teriminin anlamını daraltarak Doğu Türkçesi terimini daha geniş anlamda kullanmışlardır.³⁵

Sovyet Türkologları, Çağatay Türkçesi yerine İslami Orta Asya edebi Türk dilinin Çağatay Türkçesinden önceki devirlerini de içine alan " Eski Özbek Türkçesi"

³² Eckman, *a.g.e.*, 2003, s. 12.

³³ Korkmaz, Zeynep, *Alişir Nevâyî'nin 560. Doğum, 500. Ölüm Yıl Dönümlerini Anma Toplantısı Bildirileri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2004, s. 70.

³⁴ Timurtaş, Faruk Kadri, (Haz. Mustafa Özkan), *Makaleler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1997, s. 306.

³⁵ Eckman, *a.g.e.*, 2003, s. 14-15.

terimini II. Dünya Savaşı'ndan sonra kullanmaya başlamışlardır. M. A. Şçerbak ise daha ileri giderek, bütün Orta Asya Türk edebiyatına "Eski Özbek Türkçesi" demiştir.³⁶

Çağatay Türkçesinin devirlere ayrılmasında çeşitli görüşler vardır.

Samoyloviç'in tasnifini esas alan J. Eckmann, Çağatay Türkçesi'ni şu edebi devirlere ayırır:

1. Erken (İlk Çağatay Türkçesi) veya Nevâi öncesi devir (15. yüzyılın ilk yarısı)
2. Klasik Çağatay devri (15. yüzyılın ikinci ve 16. yüzyılın ilk yarısı)
3. Klasik sonrası devir (16. yüzyılın ikinci yarısından 19. yüzyılın sonuna kadar)³⁷

Edebiyat tarihçisi M. Fuad Köprülü, edebi gelişimi göz önünde tutarak 13. yüzyılı Çağatay Türkçesinin başlangıcı olarak alır. Köprülü, Çağatay Türkçesini şu şekilde devirlere ayırır:

1. Erken devir Çağatay Türkçesi (13-14. yüzyıllar)
2. Klasik öncesi Çağatay Türkçesi (15. yüzyılın ilk yarısı)
3. Klasik Çağatay Türkçesi (15. yüzyılın ikinci yarısı)
4. Klasik Çağatay Türkçesi'nin devamı (16. yüzyıl)
5. Çöküş devri (17-19. yüzyıllar)³⁸

Çağatay Türkçesi'yle ilgili çalışmalar, Avrupa'da çok erken başlamış olmasına rağmen bu dönemin başlangıcı ve sınırları hakkında Türkologlar çok farklı değerlendirmeler yapmışlardır. Son yıllarda Çağatay Türkçesi ile Orta Asya yazı dilleri üzerine yapılan çalışmalar ve yayınlar, bu dilin sınırlarının ve dil tarihindeki yerinin daha kesin ölçülerle belirlenmesini sağlamıştır.³⁹ Bu çalışmalara bakıldığında klasik devrin az çok incelenmiş olduğu görülür. Bu döneme ait eserlerin kütüphanelerde yer alması türkologların Klasik Çağatay edebiyatı üzerine çalışmalarını kolaylaştırmış, bunun sonucu olarak da bu dönemde yaşayan yazar ve şairler ile eserlerinin tespiti mümkün olabilmıştır. Çağatay edebiyatının klasik devir sonrasını incelemek isteyenler

³⁶ Gülensoy, Tuncer, *Türkçe El Kitabı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2000, s. 138.

³⁷ Gülensoy, *a.g.e.*, s. 138-139.

³⁸ Köprülü, M. Fuat, "Çağatay Edebiyatı", *İslam Ansiklopedisi*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1988, C. III, s. 170-323.

³⁹ Korkmaz, *a.g.e.*, 2004, s. 68.

ise bazı güçlüklerle karşılaşmaktadır. Çünkü bu devirdeki yazar ve şairlerin ve eserlerinin tam listesi henüz yapılmamıştır. Kaynaklarda adları geçtiği halde eserleri bilinmeyen bir çok yazarın yanı sıra, yazarı bilinmeyen bir çok eser vardır. Ayrıca bu devre ait Çağatay Türkçesi eserlerini Rusya dışında elde etmek çok zordur.⁴⁰

Son Şeybani hükümdarı Abdullah Han (1583-1598) ve oğlu Abdülmümin'in ölümü (1598) üzerine, Orta Asya Türklerinin aşağı yukarı 250 yıl süren siyasi birliği sona ermiştir. Bunun üzerine Şeybanilerin hanlığı Buhara, Hive ve (18. yüzyılda) Hokant hanlıkları olmak üzere üçe ayrılmıştır. Buhara hanlarından bazıları, Orta Asya Türklerini birleştirmeyi denemişlerse de başarılı olamamışlardır. Bu durum 19. yüzyılda da devam etmiştir. Hanlıkların kendi iç savaşları ve birbirleriyle olan kavgaları orta Asya Türklüğünün kuvvetini kökünden sarsmış ve Rusların Türkistan'ı kolayca istila etmesine neden olmuştur. Nitekim 1868'de Buhara, 1873'te Hive Hanlıkları Rus egemenliğini tanımak zorunda kalmışlardır. Hokant hanlığı ise 1876'da doğrudan doğruya Rusya'ya katılmıştır.⁴¹

Abik'e göre Klasik dönem sonrası Çağatay Türkçesi edebi faaliyetleri, 17. ve 18. yüzyıllarda Buhara ve Hive çevresinde toplanırken 19. yüzyılda ise Hive ve Hokand çevresinde yoğunlaşır. Klasik Dönem Sonrası Çağatay Türkçesi, bu dönem edip ve şairlerinin eserlerinde görülen dildir.⁴²

20. yüzyılda Çağatay Türkçesinin ardılları olarak Özbek Türkçesi ve Yeni Uygur Türkçesi şekillenmeye başlar. Edebi metinlerde Çağatay edebiyatı geleneğinin etkisiyle bu sahalarda Çağatay Türkçesinin varlığını sürdürdüğü, bir yandan da halk edebiyatı ürünlerinin çoğaldığı görülür. Ayrıca yeni bir anlayış olarak eski geleneğin bırakılmasını isteyen cedidcilik taraftarlarının varlığı da kendini gösterir.⁴³

Özbek Türkçesi, Batı Türkistan'da Çağatay Türkçesini devamı niteliğinde bir yazı dili olarak yeni edebi türlerde kendine özgü özellikleri göstermeye başlarken, Uygurlar da Doğu Türkistan'da edebi faaliyetlerinde Özbek Türkçesini izlemişlerdir.

⁴⁰ Eckmann, János, "Çağatay Edebiyatının Son Devri (1800-1920)", *TDAY Belleten*, 1963, s. 121.

⁴¹ Eckmann, *a.g.e.*, 1963, s. 122.

⁴² Abik, Ayşehan Deniz, *Meyveler Münazarası-Doğu Türkçesi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005., s. 12.

⁴³ Abik, *a.g.e.*, s. 12.

Doğu Türkistan'da hem Özbek edebiyatı ürünleri hem de eski geleneğe bağlı metinlerin çoğaldığı görülmektedir.⁴⁴

Yazı dilleri standart diller olup dillerdeki bu standartlaşma belli dönemlerde gerçekleşir ve bu ölçülerin dışına çıkılmasına yazı dili pek izin vermez. Standart dilin dışına çıkan ve sanat kaygısı güdülmeden halk için yazılan metinlerde döneminin dil özellikleri ve yerel özellikler seçilebilir. Yazı dili haricindeki metinler ise kalıcılık ve kuşaktan kuşağa aktarılma özelliklerini daha az taşırlar.⁴⁵

Çağatay Türkçesinin klasik yazı dili Nevai ve çağdaşlarının dilidir. Araştırmacılar, Çağatay Türkçesi için en son ölçünlülüğün 17. yüzyılda oluştuğunu söylemenin mümkün olabileceğini belirtmektedirler. Abik, "Meyveler Münazarası" adlı çalışmasında -Tabirname'de görüldüğü üzere- Şecere-i Terâkime ve Sebâtü'l-Âcizîn'de klasik dönem metinlerinde hiçbir zaman son sesini düşmüş olarak görmediğimiz +İlg ekinin +lı olarak görülebileceğini belirtmektedir.⁴⁶

Çağatay edebiyatının son devir yazarlarının eski konulardan bahseden eserlerinde klasik edebiyatın söz varlığını kullandıkları, yeni konuları işledikleri zaman ise Çağatay gramerine dokunmadan Özbek Türkçesi hatta Rus işgalinden sonra Rusça kelimeler kullanmaktan kaçınmadıkları görülür.⁴⁷

Bu değerlendirmeden hareketle, Çağatay Türkçesi yazı dilinin, ses bilgisi ve biçim bilgisi bakımından geleneğin dışına çıkmadığını, söz varlığı bakımından ise gelenek dışı ve günün söz varlığını yansıtan kullanımların olabileceğini gösterir.

Klasik devir sonrası eserlere ve Tüş Tabirnamesi'nin metin özelliklerine bakıldığında elimizdeki eserin Çağatay Türkçesinin artık yerini Özbek Türkçesine bıraktığı bir dönemde 19. yüzyılın ilk yarısında yazıldığı anlaşılır. Eckmann, 19. yüzyılda Çağatay Türkçesine özenilerek eserler meydana getirilirken artık konuşulmayan bir dile dikkatimizi çeker.⁴⁸

⁴⁴ Abik, *a.g.e.*, s. 12.

⁴⁵ Abik, *a.g.e.*, s. 14.

⁴⁶ Abik, *a.g.e.*, s. 14.

⁴⁷ Eckmann, *a.g.e.*, 1963. s. 123.

⁴⁸ Eckmann, *a.g.e.*, 1963. s. 120.

ESERİN ADI

Tüş Tabirnamesi'nde varak 1b'nin ilk satırında eserin ismi Çağatay Türkçesine uygun olarak "Tüş Tabirnamesi" olarak verilir. "بو کتاب توش تعبير ناماسی" Türkiye kütüphanelerinde yapmış olduğumuz katalog taramaları sonucunda eserin başka bir nüshasına ulaşamamıştır.

ESERİN YAZARI

Tabirname Timur Ali bin Abdülkerim tarafından yazılmıştır. Timur Ali bin Abdülkerim hakkında yapılan araştırmalarda hiçbir bilgiye ulaşamamıştır.

ESERİN KURULUŞU

Tabirname'de, eserin kullanımını kolaylaştırmak için asıl metinden önce sonradan eklendiği anlaşılan ve kurşun kalemle yazılmış bir fihrist bulunmaktadır. Asıl metin; 1b'deki eserin adı, besmele ve dua cümlesiyle başlamaktadır. Tabirnamenin kuruluşuna bakıldığında iki kısım olarak tertip edildiği görülür.

Birinci kısım yedi fasıldan oluşur. Bu yedi fasılda rüya ve rüyanın tabir edilmesiyle ilgili olarak genel bilgiler verilir.

1. Fasil: Bu bölümde sevinç, korkunç ve ilhami olarak üç türlü rüyanın olduğu belirtilir. Allah'ın bir rüya meleğinin olduğu ve Levh-i Mahfuz'da insanın kendi kaderiyle ilgili olan her şeyin bu melek vasıtasıyla uykuda kendisine gösterildiği belirtilir. Ayrıca bu üç tür rüyada neler görülebileceği bilgisi de verilir.

2. Fasil: Bu bölümde görülen rüyaların farklılıkları üzerinde durulur. Rühayı gören kişinin mümin veya kafir olabileceği ve rüyalarında gördüklerinin vezir, kadı, çocuk, padişah olmalarına göre rüyalarının farklı biçimde yorumlanacağı, doğru rüyanın ise çabuk gerçekleşeceği belirtilir.

3. Fasil: Bu bölümde yalan rüyanın yani tabir gerektirmeyen rüyanın nasıl anlaşılabileceği üzerinde durulur. İnsanın yaratılışında farklılıklar olduğu ifade edildikten sonra örneğin vücutta kanın galip gelmesi durumunda insanların rüyasında kan aldırılmayı, damar çertmeyi ve çan sesini göreceği ve bunun tabir edilmesine gerek

olmadığı ifade edilir. Safra galip geldiğinde ise rüyada mum, kandil ateş ve sarı ve cılız şeylerin görüleceği ve bunların da tabir edilmesine gerek olmadığı vurgulanır.

4. Fasıl: Bu bölümde rüya gören kişinin rüyasını anlatırken ve muabbirin rüyayı tabir ederken nelere dikkat etmesi gerektiği ifade edilir. Rüya gören kişinin muabbirin yanına gittiğinde selam verip Allah'ı zikrettikten sonra rüyasını ne bir eksik ne de bir fazla bir şey söylemeden anlatması gerektiği vurgulanır. Muabbirin ise rüyayı sonuna kadar dinlemesi gerektiği, rüyayı gören kişinin yatmadan önce sevinçli mi, üzüntülü mü, sarhoş mu olduğunu, yatmadan önce ne yediğini sorup öğrendikten sonra tabir etmesi gerektiği belirtilir.

5. Fasıl: Bu bölümde uykuya yatan kişinin temiz bir şekilde yatması gerektiği, Allah'a dua edip metindeki duayı okuduktan sonra sağ tarafına yatıp yüzünü de kıbleye dönmesi ve kalktığında da Allah'a dua etmesi gerektiği belirtilir. Eger güzel rüya gördüyse şükretmesi, kötü rüya gördüyse "*bu rüyanın şerrinden Allah'a sığınırım*" deyip önüne sağına ve soluna tükürdüğünde Allah'ın izniyle hiç zarar görmeyeceği ve bu rüyayı kimseye anlatmaması gerektiği ifade edilir.

6. Fasıl: Bu bölümde görülen rüyanın güneş doğarken ve batarken ayrıca cahil ve düşmanların yanında anlatılmaması gerektiği vurgulanır. Kötü rüya görüldüğünde üç defa Kulhuwallahu suresini okuyup sol tarafına üflemesi ve Allah'a dua etmesi gerektiği ifade edilir. Ayrıca görülen rüyanın hayırlı ise hayrını göstermesi, kötü ise şerrinden Allah'ın koruması için dua edilmesi gerektiği de tavsiye edilir.

7. Fasıl: Birinci kısım içinde en uzun fasıldır. Rüyaların ne türlü tabirlerinin yapılması gerektiği anlatılır. Burada rüya ile ilgili ayet ve hadislerden örnekler de verilir. Tabirin Kur'an'a, hadislere, daha önce tabir edilmiş rüyalara, fallara, yıldızlara, tıp bilgilerine ve adetlere göre yapılabileceği ifade edilir.

İkinci kısım 57 baddan oluşur. Burada artık rüyada görülen Allah, peygamberler, cennet, cehennem; güneş, ay, yıldızlar, canlı ve cansız varlıklara göre rüya tabiri yapılır. Tabirname'de yer alan bablar ve içerikleri şöyledir:

bāb (1) ḥudā-yı ta'ālānı tüşünde körmek ve peygamberlerni ve peğamber (A.S.)nı uçmaḡ ve tamuḡnı ve şırāt ve terāzū ve emsālān

bāb (2) küneş ve ay ve yıldız ve yaşın ve ra‘d körmek

bāb (3) deryā ve ırmağ ve şū ve havz kuzuğ ve kārız ve çeşme ve çukur ve kime ve buña oğşāşlarnı körmek

bāb (4) rūşenlik ve şem‘ ve çerāğ ve kandil ve āteş ve şu‘le ve tütün ve karangulik ve buña oğşāşlarnı körmek

bāb (5) tağ ve tübe ve kum ve toprak ve yaban ve hām kerpiç ve āhek ve pişken kerpiç ve divār kılmağ ve bular emşāli körmek

bāb (6) şehir ve kal‘a ve hisār ve mescid ve mināre ve minber ve yol ve ğayrı ān

bāb (7) serāy ve köşk ve dervāze ve bustān ve tegirmen ve nerd-bān ve munça dükkān ve ulağ serāy körmek

bāb (8) müşğ ve kāfūr ve ‘ūd ve ‘anber ve şandal ve za‘ferān ve gül-āb ve hōş-būy veyā hūb şüret körmek

bāb (9) irenler ve pir ve civān ve ğulām ve kenizek ve envā‘-ı eşnāf insān

bāb (10) ğusl ve teyemmüm ve yüz yuvmağ ve ezān kāmēt itmek ve rükū‘ sücüd kılmağ ve ğazā hac ve ‘umre ve şadağa ve zekūt ve hayr işler körmek ve tahāret tüzümeğ

bāb (11) nçi kādī ve halife ve fuğahā’ ve ‘ulemā ve hatib ve terāzū

bāb (12) nçi kalem ve devāt ve levh ve nāme ve menşūr ve kabāle ve kitāb ve kalemdān ve muşhaf körmek

bāb (13) nçi çok irenler ve anların a‘zālarını ve post ve ğüş ve endam ve mūy ve süneğ ve kan ve ziyāde ve noğşān endam ve a‘zā ve bular emşālini körmek

bāb (14) nçi açkuç ve yuzağ kürsi ve tağt ve çārşav ve mağmil ve kise ve mühr ve şanduk araba hayme ve sütūn ve tōşek ve yastuğ ve çadır ve işük açılmağ yabılmağ ve taşkarı çıkmak tar cāydan ve tirek ve ‘amūd

bāb (15) nçi kazan ve tennūr ve oçağ ve tütün ve kül ve kazan ayağı her nev‘den h‘āh şavut şaba h‘āh ilek ve çilek ve kaşık ve tabağ iv içine müte‘allik olan şeylerni körmek

bāb (16) nçi yalağ 3. ādemler [...] haşerātlar körmek

bāb (17) nçi tamur çertmek ve hacāmat ve baş saçın almağ ve derd-i endam ve şişik

bāb (18) nci beraş ve şağır ve şirişk şoden ve rim ve bevl hadeş ve müsterāh ve hāmīle olmağnıñ beyānı

bāb (19)ncı yığaçlar ve miveler ve sebze merg-zār ve güller körmek

bāb (20)ncı şoğan ve şarımşak ve fülful ve bunıñ emşāli nerseler körmek

bāb (21)nci nān ve idām şorpa ve barça tatlu nerseler körmek

bāb (22)nci şarāb ve dārūlar iç kitermek kuşmak

bāb (23)nci cevāhir ve yevākit ve derāhim ve denānir ve kola ciz kara ve aq kurgaşın ve bunlarnıñ emşālini körmek

bāb (24)nci cevreb ya‘ni kiyiz oyuk ve başmak ve çetük ve cāme imāme ve bork ve kulak halkası ve yüzük ve bular emşālini körmek

bāb (25)nci gull ve buğav tuzak ve yüp ve süzen otun ve urçuk erilmek ve bunıñ emşālini körmek

bāb (26)ncı tezvic ve nikāh ve kuçuşmak ve öpüşmek ve cimā‘ kılmaq

bāb (27)nci silāhlar ve demürçiler āletleri ve pādīşāhlar āleti ya‘ni tabl ve kūs ve buq ve duhul ve anı içmek

bāb (28)nci yipek ve saç ve kızıl yüp ve yün ve şüretler ve mamuk ve kıl ve ibrişim körmek

bāb (29) şokır ve ‘illet ve marāzlıqdan nāliş itmek

bāb (30)nci bisāt ve hacle ve gūristān ve ölüg ve cenāze ve kefen

bāb (31)nci kamçı veyā tayak ile urmaq ve boynın kesmek ve aşmak ve ayak elin kesmek ve bunıñ emşālini körmek

bāb (32)nci nāy ve tanbūr rakş ve nerd ve şatranc ber-batı ve ceng ve emşālān bu mezkūrlarnıñ āvāzın işitmek ve körmek

bāb (33)nci dāneler ve hubūbāt körmek

bāb (34)nci uçmak ve hevāda binā kılmaq

bāb (35)nci hayvānlar ile sözleşmek

bāb (36)nci yıglamak ve kaçmak ve havf ve feza‘ ve münāza‘at düşmāndan ve yırtkuçıdan

bāb (37) kaşşāb ve koy tonamak el ve ayak yuvmak

bāb (38)nci içkü ve koçkar ve koy ve berre ve cüng ve kıl ve binek āletleri

bāb (39)ncı tağ içküsi ve çoçkarı ve āhū ve yaban işegi aq keyik ve kara işegi ve tağ koyı ve emşālān

bāb (40)ncı şıgırlar ve öküzler ve buzav ve simiz ve aruqlarını ve bunların emşālını körmek

bāb (41) fil ve şu şıgırı ve gāvmiş ve anların emşālını ve anların itleri ve sütleri ve tizekleri beyān ider ve gerdūn körmekni beyān ider

bāb (42) doḡguz ve sıçkan ve işek ve yılan ve kelte ve ‘ankebūt ve zemin haşerātlarını körmek

bāb (43)ncı yırtkuçı cān-verler ve anların iti ve postını körmek

bāb (44)ncı kuşlar ve yumurka ve balaları ve kanatlarını körmek

bāb (45)nci süriçibin ve karaçibin ve kırmuska bal kırtı çikertke ve bit vemāeşbehūlarını körmek

bāb (46)nci balık ve kışkaç neheng ve taşbaqa vemāeşbehūlarını körmek

bāb (47)nci türlü yılan ve çıyan ve haşerātlarını körmek

bāb (48)nci dīv ve periler ve cadūlar fāl-gūylar ve şeytān ve iblis vemāeşbehūlarını körmek

bāb (49) hüner-mend ve kāsib ve anların āletlerini vemāeşbehūlarını körmek

bāb (50)nci pādīşāhların ‘ömri uzak ve hōş-aḥvāl olmaqlarına delil tüşler beyānında

bāb (51)nci temāşül ve ḥatne ve toy ve mihmān körmek

bāb (52)nci ‘ibādet kılmak ve Qur’ān okumak ve zıkr ve tesbih ve rūze tutmak ve bunun emşālını körmek

bāb (53)nci zelzele yer teprenmek ve kūn tutulmak ve otka tüşmak

bāb (54)nci cehūd ve tersā ve kilise ve künişt ve nākūs ve ruhbān ve ḥaşıyy muḥanneş vemāeşbehūlarını körmek

bāb (55)nci iv ve cāy ve ivge kirmek ve iv kumāşların ve meta‘larını ivge kertmek ve emşālān

bāb (56)nci türlü atlar ve teveler ve kaçır ve işekler ve itler ve postlarını körmek

bāb (57) uluqlar ve emirler ve serhengleri ve müneccimleri ve külme ve yıqlamak ve müşkil envā‘ tüşler ve tedbir ve aḥkām ve ḥastalarının bu bābdadır.

Son babda ise rüyanın şartları yer alır. Rüya yorumlamada hata olmaması ve rüyanın gerçekleşmesi için rüyanın hangi ayda ve hangi günde görüldüğünün önemli olduğu vurgulanır. Daha sonra ayın her gününde görülen rüyaların ne anlama geldiği tek tek belirtilir. Ardından Arapça bir cümle yer alır ve bu cümleden sonra Tabirname'nin Timur Ali bin Abdülkerim tarafından 25 Noyabr (Kasım) 1832 tarihinde cuma günü tamamlandığı belirtilerek dua cümlesiyle eser sona erer.

ÇALIŞMADA KULLANILAN YÖNTEM

İncelenmek üzere seçilen metin, Türkiye'nin üçüncü büyük yazma ve basma eserler kütüphanesi olan BYEBEK'te bulunan, Çağatay sahasına ait İslami inanca göre ele alınmış, Timur Ali bin Abdülkerim tarafından 19. yüzyılda yazılmış bir rüya tabirnamesidir.

Söz konusu yazmanın tez konusu olarak ele alınmasının nedeni, klasik devir sonrası Çağatay Türkçesiyle ilgili metin çalışmalarının az oluşu ve metnin konusu itibarıyla zengin bir söz varlığını içermesidir.

Eserin yazıldığı dönemle ilgili yapılan araştırmalarda 19. yüzyıl Çağatay Türkçesi üzerine şimdiye kadar pek fazla çalışma yapılmadığı görülmüştür. Eckmann "Çağatay Edebiyatının Son Devri (1800-1920)" isimli makalesinde, Çağatay Türkçesi üzerine yapılan çalışmaların genellikle Klasik Devir üzerine yoğunlaştığını ve bu devrin az çok incelenmiş olduğunu, klasik devir eserlerinin kütüphanelerde yer almasının Klasik Çağatay Türkçesi üzerine yapılan çalışmaları kolaylaştırdığını belirtmektedir.

Eckmann aynı makalede Çağatay Türkçesinin klasik devir sonrasını incelemek isteyenlerin güç durumda olduklarını belirtmektedir. Bu güçlüklerin başında devirdeki yazar ve eserlerin tam listesinin yapılmamış olması gelmektedir. Ayrıca kaynaklarda adları geçtiği halde eserleri bilinmeyen birçok yazarın yanısıra, yazarı bilinmeyen bir çok eser mevcuttur. Ayrıca Eckmann, Çağatay Türkçesine ait eserlerin elde edilmesinin güç olduğunu da belirtmektedir.

19. yüzyılda yazıldığı belirtilen Tabirname'nin Türkiye kütüphanelerinde başka nüshasının olup olmadığı araştırıldığında çeşitli kütüphanelerde tabirname adlı ve içerikli yazmaların bulunduğu ancak bu eserlerin kuruluş olarak elimizdeki nüshadan

farklı oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca YÖK Tez Merkezi'ndeki taramada da böyle bir eserin çalışmadığı görülmüştür.

Timur Ali bin Abdülkerim hakkında yapılan araştırmalar ise sonuçsuz kalmış, eserin yazarı hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Tez üç bölümden oluşmuştur. Giriş bölümünde, rüya başlığı altında rüyanın tanımı ve çeşitleri üzerinde durulmuştur. Bunun yanında rüyanın İslamiyet'teki yeri, islam alimlerinin rüya hakkındaki görüşleri, Kur'an-ı Kerim'de yer alan rüyalar ile Hz. Muhammed'in gördüğü ve tabir ettiği rüyalar ele alınarak rüyanın Türk toplumundaki yeri belirlenmeye çalışılmıştır.

Tabirnameler başlığı altında, Bu eserlerin Türk edebiyatındaki yeri tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca Bursa ve İstanbul kütüphanelerinde tespit edilebilen tabirnameler tanıtılmıştır.

Dil özellikleri başlığı altında ünlülerin ve ünsüzlerin başta, ortada ve sonda olmak üzere yazımları örneklendirilmiştir.

Birinci bölümde metinden hareketle Çağatay Türkçesinin ses özellikleriyle ünlü ve ünsüz uyumu ayrıca fonetik hadiseler örneklendirilmiştir. Ayrıca bu bölümde isim çekimi, sıfatlar, zamirler, zarflar ve edatlar metinden hareketle ayrıntılı bir biçimde örneklendirilmeye çalışılmıştır. Fiil çekiminde ise basit ve birleşik çekim ayrıca fiilimsiler ve birleşik fiiller örneklendirilmiştir.

İnceleme kısmında yer verilen bütün örnekler metindeki şekliyle Arap harfleriyle de gösterilmiştir.

İkinci bölümündeki Tabirname metninin transkribe edilmesi aşamasında, Çağatay Türkçesi sözlükleri ve bu dönem Türkçesi üzerine yapılmış çeşitli çalışmaların dizinlerinden yararlanılmıştır. Metinde okunuşunda şüphe edilen kelimelerin yanına (?) konmuştur. Ayrıca metinde silik olarak yazıldığından dolayı okunamayan kısımlar da [...] şeklinde gösterilmiştir. Transkribe metin sayfalandırılırken, 1b, 2a, 2b... şeklindeki klasik numaralandırma sistemine uyulmuştur. Tabirname'deki derkenarlar, yeri tespit edilmişse [] içinde uygun yerlere yerleştirilmiş, yeri tespit edilememişse varak sonunda [] içinde verilmiştir.

Tabirname'de yer alan Arapça ve Farsça kısımlar, transkribe metinde Arap alfabesi ile yazılmış ve Türkçe çevirileri dipnotta verilmiştir. Ayrıca metindeki ayetler de sure adı, ayet numarası ve mealleriyle birlikte dipnotta yer almıştır.

Metnin orijinalinde kırmızı mürekkeple yazılan kısımlar koyu yazı ile gösterilmiştir. Tabirname'de dikkat çeken bir özellik, satır sonundaki bazı kelimelerin bölünmesidir. Bu şekilde bölünen kelimeler satır sonuna kısa çizgi konularak gösterilmiştir.

Dizinde ise Türkçe alfabe sırasına göre Tabirnamenin tam dizini çıkarılmıştır. Bu bölümde kök ve gövde halindeki kelimelerin, hangi dile ait oldukları yazılmış ve kelimeler madde başı olarak verilmiştir. Kelimelere getirilen ekler, Türkçe ise kelimenin ilk sesinden sonra nokta ve ekin başına uzun çizgi, Arapça ve Farsça ise kelimenin ilk sesinden sonra nokta ve ekin başına kısa çizgi konularak gösterilmiştir. Okunuşundan ya da anlamından şüphe edilen kelimelerin yanına (?) konmuştur. Dizindeki kelimelerin hepsi, metindeki varak ve satır numarası ile numaralandırılmıştır.

I. BÖLÜM

İNCELEME
I. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI

1. a ünlüsünün yazılışı:

Başta

(İ) medli elif ile kullanılanlar

açı آچی 26a-1	aç آچ 2a-6
açdurdı آچدوردی 39a-10	agaç آچاچ 52b-1
ağrığı آغریغی 39b-8	aķar yılğa آقار یلغه 19a-11
aķ آق 27a-11	aķ at آط 94a-8
aş آش 85a-5	avırğanın اورغانن 57b-13

(İ) harekeli kelimelerde üstünlü elif ile kullanılanlar

ataç آتچ 63b-1	aydı آیدی 3a-8
ala آله 93a-3	

(İ) elif ile kullanılanlar

az از 18b-5	avlakdan اولاقدن 64b-derkenar
anasına اناسینه 83a-1	atasıġa اتاسیغه 2b-9
aşılmış اصلمش 5a-10	arşlan ارصلان 27a-13
anķ انط 55b-4	anuġla انوكله 76b-12
aķları اقلى 63b-6	

İçte (ortada):

kök hecede

(İ) elif ile kullanılanlar

baġışladı باغشلادی 77b-12	çalma چالمه 49b-3
ķabırġam قابرغام 58a-3	maķی ماچی 74b-4
şaban صابان 45a-13	şalkın صالقن 9a-9
ķaġ طاغ 21b-6	ķaġaraq طاغراق 95b-9
vardı واردی 67a-10	yabılmaķ یابىلماق 36b-12

(◌) harekeli kelimelerde üstün ile kullanılanlar

baran بَرْن 66a-12	tapar تَبَار 66b-10
aydılar اَيْدِيلَر 11b-1	şaba صَبَا 38b-2
yağa يَغَه 94a-10	çaksa چَقْسَه 71b-7

(◌◌) üstün ve elif ile kullanılanlar

yata يَاتَه 4b-3	balta بِالَطَه 55a-2
şavut صَاوُت 38b-2	

Hiçbir işaret kullanılmayanlar

kaçan قَچَان 6b-8	ğavğa غَوَا 81a-3
bağrın بَغْرِين 34b-4	kalmağdur قَلْمَاقْدُر 47b-5
yağmur يَغْمُور 6a-3	

kök heceden sonra (tabanlarda)

(◌) harekeli kelimelerde üstün ile kullanılanlar

baran بَرْن 66b-4	ataç آتَچ 63b-1
-------------------	-----------------

(◌) elif ile kullanılanlar

barmas بَارْمَاس 92b-5	kadağçı قَدَاقْچِي 84b-10
kalmağdur قَلْمَاقْدُر 47b-5	kalğan قَالْغَان 54a-11
urarlar اورارلَر 9a-11	ağmadı اَقْمَادِي 61a-1
atarlar اتارلَر 84a-9	atası اتاسِي 3a-3
ayağı اِيَاغِي 38b-1	

(◌) he ile kullanılanlar

baraçak بَارَه چَق 6a-1	arçası اَرْقَه سِي 34a-12
bakadur بَاقَه دُور 81b-10	barçası بَارْچَه سِي 26b-1
kapka قَابَقَه 29a-13	kargā قَارْغَه 77a-7

Hiçbir işaret kullanılmayanlar

korkulardan 97a-7 قورقۇلاردن

oynamak 85a-13 اوينامق

buğavlanmış 52a-6 بوغاولنمش

boğazladı 95b-7 بوغازلادی

ağmadı 33b-5 اقمادی

durmaya 95a-6 دورمیه

Sonda

(l) elif ile kullanılanlar

ata 34b-12 اتا

bala 10b-10 بالا

ana 72b-8 آنا

qara 35b-4 قارا

aqbaba 75b-5 اق ببا

qula 92a-7 قولا

(o) he ile kullanılanlar

avçına 34b-13 اوچنه

qarağa 3b-8 قراغه

uyagda 39b-13 اویاغده

ola 2b-12 اوله

çığğunça 4b-8 چقغونچه

qutqara 60a-13 قوتقاره

quzuğğa 5b-4 قوزوغغه

(o) üstün ve he ile kullanılanlar

yata 4b-3 ياتته

tapa 19a-7 تابه

yağa 94a-10 يغه

ala 93a-8 آله

barça 88b-2 بارچه

alapda 61b-10 آلابده

2. e ünlüsünün yazılışı:

Metnimizde kök hecesinde bulunan 'e'nin 'i' olması değişikliğine çok sık rastlanmaktadır. Aynı zamanda harekeli biçimde yazılan ve 'e' okumayı gerektiren örnekler de bulunmaktadır. Bu nedenle kök hecedeki 'e' sesini 'i' olarak okutmayan ve herhangi bir işaret bulundurmeyan kelimelerdeki ünlü 'e' olarak okunmuştur.

Başa

(l) elif ile kullanılanlar

eçkü 65a-2 اچکو

erine 22a-2 ارینه

el 60b-9 ال

eşine 91a-8 اشینه

etdi اتدى 63a-1

eygü ايكو 20a-10

eyledi ايلدى 6b-4

eyledüm ايلدم 4a-4

elinde النده 5a-10

(^l) harekeli kelimelerde üstünlü elif ile kullanılanlar

evlenmegen أولنمکن 50b-10

evürdi اوردى 59a-7

eliyle ايليله 31a-13

eli الى 35b-8

evine اوينه 40b-1

İçte (ortada):

kök hecede

(^o) harekeli kelimelerde üstün ile kullanılanlar

deveye دوه يه 93b-13

tenüni تننى 32b-12

kele كله 36a-10

sevüne سونه 97a-3

kelte گلته 70b-3

men من 4b-11

(^l) elif ile kullanılanlar

keçirmedi کچرمادی 82a-3

tepdi تابدى 65a-8

yeleli böri ياللى بورى 73a-8

yeñesi ياڭاسى 84b-4

degül داکول 19b-10

yeñgirak يانكى راق 37a-10

işaretsiz kullanılanlar

benim بنم 6b-8

berdi بردى 37b-12

deyü ديو 3a-9

depmeك دېمك 53a-9

keçdi کچدى 61b-3

keklik ككلك 79b-5

neçe نچه 5a-1

nerse نرسه 5b-12

kök heceden sonra

(^l) elif ile kullanılanlar

eyerlü ايارلو 92a-10

bölek بلاك 34a-13

tileydür تلايدُر 29b-7

yiyeer ييار 20b-8

ödenmek اودانمك 30a-4

üstelinde اوستالنده 46a-7

kiterdi كيتادي 28a-10

biregü براگو 43b-11

ölmegen اولمگان 59b-4

üzledi ازلادی 61b-11

işaretsiz kullanılanlar

ögrene اوكرنه 29a-8

bermek برمك 96a-6

virmez ويرمز 69a-12

iskiden ايسكى دن 50b-11

körmek كورمك 45b-12

ölügler اولوكلر 57a-5

tegmeye تكميه 82b-5

eyledi ايلدى 6b-4

kimesne كمسنه 38a-8

sözler سوزلر 46b-8

leglek لكلك 79b-1

(ه) he ile kullanılanlar

idemedüm ايده مَدُم 27a-5

devesi دوه سى 94a-5

kelseler كلسه لر 81b-3

neçeler نچه لر 97a-12

Sonda

(ا) elif ile kullanılanlar

evlenürge اولانوركا 91b-9

kökke كوككا 15b-3

özge اوزكا 77b-11

eylerge ايلاركا 1b-12

(ه) he ile kullanılanlar

küye كويه 80b-9

içre ايچره 82a-3

kelte گلته 70b-3

kere كره 97a-12

tüşünde توشنده 6b-3

ide ايده 6b-7

ölünçe اولنچه 75b-3

küze كوزه 84b-12

igne ايگنه 52b-9

neçe نچه 97a-12

kime كيमे 18b-12

körse كورسه 6b-5

yere يره 7a-6

tenine تنينه 76a-10

harekeli kelimelerde (ه َ) üstün ve he ile kullanılanlar

teve تَوَّه 93b-5

kele كَلَّه 93b-7

teveye تَوَّه يَه 93b-13

evine أَوَيْنَه 40b-2

biye بِيَه 91b-9

yise يِسَه 14b-4

biregüye بَرَاكُوِيَه 29a-10

tübe ثُوْبَه 21b-3

3. 1 ünlüsünün yazılışı:

Başta

işaretsiz kullanılanlar

ırmaqlar اَرْمَقْلَر 3b-10

ıssıg اَسْیَغ 9b-11

(اي) elif ve ye ile kullanılanlar

ırak اِیرَاق 84b-1

İçte

kök hecede

(َ) esre ile kullanılanlar

kılayorur قَلَّه یورُر 39b-3

kıla قَلَّه 39b-3

(ي) ye ile kullanılanlar

çıdurup جیدوروب 10b-8

çık چِیق 18b-6

kılguçı قیلغوچی 17a-9

kınısı قینی سی 55a-9

kılur قیلور 12b-8

işaretsiz kullanılanlar

kılmağdur قَلْمَاقدور 88b-9

çıka چَقَه 23a-9

ğın غن 64b-2

kıçkurdı قِچْقوردی 59a-4

kıl قَل 55b-8

kırmuska قَرْموسقه 80a-13

şındı صندى 25a-10

sırtlan سرتلان 73a-8

kılıç قَلِچ 55a-10

şığır صغر 68a-6

kök heceden sonra

(ي) ye ile kullanılanlar

şarığ صاریغ 2a-5

yukarıdın یوقاریدین 3b-8

yağrın یغرین 6a-2

başdın باشدین 39b-5

atasığa اتاسیغه 2b-9

şolına صولینه 4b-6

çıkdılar چقدیلر 6a-8

yılkığa یلقى غه 53b-6

işaretsiz kullanılanlar

yalıngaçlar یالنگاچلر 2a-7

olınca اولنجه 2b-10

aşılmış اصلمش 5a-10

yırtkuçı یرتقوچی 6a-7

tutduğından توتدوقندن 2a-8

bayların بایلرینک 2b-12

katış قاتش 6a-5

Sonda

(ی) ye ile kullanılanlar

yıkıldı یقتدی 62b-3

karaları قرالری 63b-5

aldağıçı الداغوچی 89b-8

burunğı بورونغی 59b-7

tavuqnı طاقنی 63a-10

ağrıklı اغرقلی 13b-13

bal kırtı بال قورتی 80a-13

kamçı قامچی 60b-4

4. i ünlüsünün yazılışı:

Başta

işaretsiz kullanılanlar

iş یش 22b-13

işleye یشلایه 92b-6

indürse اندورسه 10b-4

işitmek ایشتمک 9a-3

içdi اچندی 55b-4

iç اچ 46b-7

harekeli kelimelerde (İ) esreli elif ile kullanılanlar

iyeg اییگ 67-9

itdüm ایتدوم 21-3

(اي) elif ve ye ile kullanılanlar

içinde ایچنده 23a-6

idgü ایذکو 28a-10

ikdi ایکدی 45a-5

ire ایره 7a-4

içek ایچاک 35a-8

igne ایگنه 52b-9

iki yüz یکی یوز 79a-9

isnemek ایسنامک 26a-10

(إي) esreli elif ve ye ile kullanılanlar

il ایل 23a-6

itini ایتتی 65a-9

işüde ایشُدَه 33a-2

iyeg ایاک 34b-9

İçte

kök hecede

(ِ) esre ile kullanılanlar

nite نته 8b-7

yite یتَه 54b-1

biye بیَه 91b-9

yiye بیسه 82-7

yise یسه 14b-4

kisilmiş کسلمش 90b-3

kiye کیه 95b-2

yidi یدی 42a-10

(ي) ye ile kullanılanlar

big بیک 35b-3

ciz جیز 48a-1

didi دیدی 3a-13

kide کیده 33b-5

çikerler چیکارلر 9a-6

bilinde بیلنده 90a-7

çitik چیتک 50b-8

kiçede کیچه ده 11a-8

sil سیل 54b-9

didiler دیدیلر 11a-6

işaretsiz kullanılanlar

yine ینه 2b-11

kire کره 43a-4

diş dişی 92b-13

kiçkinedür کچکنه دور 75a-3

kişi کشی 53b-5

sirke سرکه 43a-4

dişleri دشلری 27b-12

kesilmek کسلمک 28b-3

mindî مندی 68a-3

bir بر 53b-5

kimesne 11b-8 كمنه

biregü 43b-11 براگو

kök heceden sonra

(ي) ye ile kullanılanlar

böriğe 73b-4 بوريكا

ürdiler 54b-9 اورديلر

özine 75a-3 اوزينه

ivine 13a-2 ايوينه

eşine 91a-8 اشينه

devedin 94a-1 دوه دين

kerisini 14a-8 كرسى نى

irine 3a-7 ايرينه

işaretsiz kullanılanlar

içinde 23a-6 اچنده

biline 50b-13 بيلنه

şışik 39a-10 ششك

üstine 26a-13 اوستنه

benim 6b-8 بنم

ikinde 18b-4 ايكنده

tüşine 3a-1 توشنه

üstelinde 46a-7 اوستالنده

(ي) esre ve ye ile yazılanlar

evine 40b-1 اوينه

Sonda

(ى) ile kullanılanlar

işi 14a-12 ايشى

tüşdi 14a-13 توشدى

ikinci 16b-5 ايكنچى

kiri 37a-7 كبرى

iki 14a-12 ايكى

körgüçi 16a-3 كوركوچى

köñli 17a-9 كوڭلى

körüşi 29a-12 كوروشى

5. o ünlüsünün yazılışı:

Başta

(او) elif ve vav ile kullanılanlar

oçaq 38b-1 اوچاق

oğırlandı 91b-11 اوغرلندى

ohşāş 41a-13 اوخشاش

ola 86b-12 اوله

oğlan 26b-9 اوغلان

oq 54a-13 اوق

oқудى 31b-10

olturtmaq اولتورتىق 41b-9

orunduk اوروندوق 38a-2

oynadى 61a-12

(أ) ötreli elif ve vav, (ا) ötreli elif ile kullanılanlar

ola أوله 5a-12

oyuk أيق 49a-9

İçte

kök hecede

(و) vav ile kullanılanlar

boğazladı بوغازلادی 93a-13

bola بوله 13b-13

boyalmış بويالمش 28b-1

doğıra دوغره 79b-8

donğguz دونگغوز 10a-9

koçkar قوچقار 65a-2

koy قوی 65a-2

kola قولاً 48a-1

moynunda موينونده 79b-9

şoқа صوقه 45b-1

(و) ötre ve vav ile kullanılanlar

bozulmağan بوزلمغان 37b-13

kolı قولى 35b-10

çokmar چوقمار 55a-2

(و) ötre ile kullanılanlar

şovurup صۇرب 28a-5

kök heceden sonra

'o' sesi Türkçe kelimelerde kök heceden sonraki hecelerde yer almamakla beraber yorı- fiiliyle yapılan şimdiki zaman çekiminde ve boz renkli anlamındaki bozok kelimesinde kök hece dışında da kullanılmıştır..

kılayorır قله يورر 39b-3

keleyordى 30a-11

bozok بوزوق 37a-2

6. ö ünlüsünün yazılışı:

Başta

(^ا) ötreli elif ile kullanılanlar

65a-5 اُچکونی öčküni

(^ا) ötreli elif ve vav ile kullanılanlar

86a-11 اُدياچي ödeyeçi

(^ا) elif ve vav ile kullanılanlar

53a-5 وبوشمك öpüşmek

53a-10 اوبدى öpdi

30a-4 اودانمك ödenmek

84a-12 اوكراده ögrede

68b-2 اوکوزنى öküznı

36a-3 اولار öler

75b-3 اولنچه ölünçe

84a-2 اولچادی ölçedi

77b-6 اورداك ördek

İçte

kök hecede

(^ا) ötre ile kullanılanlar

61b-9 دُکولمش دُر dökülmişdür

34a-13 بُلَک bölek

70a-5 دُشى döşi

(^ا) vav ile kullanılanlar

73b-11 بورى böri

49a-10 بورك börk

52b-13 بوز böz

5b-6 كورسه körse

87a-11 چوکچی çöküçi

73b-12 چول çöl

24b-12 دوکان dögen

70a-5 پوستى postı

38b-11 كوب köp

68a-10 كوچردى köçerdi

işaretsiz kullanılanlar

81b-2 بتركى bötirki

28a-2 دكولنچه dökülünçe

91a-8 شکر şökür

84b-4 تگوجى tögüçi

töner yüp تَغَار يُب 52b-12

kök heceden sonra

'ö' sesi Türkçe kelimelerde kök heceden sonra gelen hecelerde bulunmaması genel kuralına bağlı olarak sesin kök hece dışındaki hecelerde kullanımına örnek tespit edilememiştir.

7. u ünlüsünün yazılışı:

Başta

(ٲ) ötreli elif ile kullanılanlar

ussıg أُسَیغ 9b-12

urdu اُرْدی 74a-5

uçmağ أُجْمَاخ 11b-7

uvaladı اَوَالْدی 47a-5

uşbu اُشْبُو 90b-13

ussı اُسْی 28b-13

(او) elif ve vav ile kullanılanlar

urdılar اوردیلر 25b-9

uçar اُوچار 62b-derkenar

ulağ اولاق 23b-1

un اون 41a-1

ulaşa اولاشه 27a-13

uçmağnı اوجماخنی 14b-3

ulduznıڭ اولدوزنك 16b-9

uş andagdur اوشاداغر 22a-7

uruş اوروş 54b-10

İçte

kök hecede

(ٲ) ötre ile kullanılanlar

bunı بُنی 69b-4

yuğulmışnı یُغُولْمِشْنی 23a-12

şundurdu سُندوردی 52b-5

şuv سُو 47a-3

şuğıdı سُغْدی 86b-8

çuknı چُقْنی 18b-7

durur دُرُر 15a-8

yurtsa یُرْتَسَه 64a-3

munğa مُنْگا 73b-6

şundı سُندی 33b-5

(و) vav ile kullanılanlar

bugav بوغاو 5b-6

çuğurgā چوقورغه 5b-4

kuçaqladı قوچاقلادی 15b-13

şudın صودین 19a-9

şular شولر 72b-12

bugün بوکون 8b-8

durmaya دورمیه 95a-6

ķula قولا 92a-7

şuşamış صوصامش 47a-2

tuc توج 50a-6

işaretsiz kullanılanlar

buṅga بنگا 69b-3

çuğur چقور 18b-12

bugday بغدای 45a-7

yumurķa یمورقه 75b-4

kök heceden sonra (tabanlarda):

(ُ) ötre ile kullanılanlar

aytdum ایتدۇم 11a-12

şuvurđı صۇوردی 35a-3

tapmağdur تابماقڈر 37b-13

yazulmış یازلمش 31b-derkenar

ķoparur قوبارۇر 18a-12

bozulmağān بۇزلمغان 37b-13

yarumı یارۇمى 90a-8

olduğın اولدۇغین 90a-4

(و) vav ile kullanılanlar

açdurdı آچدوردی 39a-10

ţamur طامور 39a-10

ķaburgasın قابورغاسن 10a-13

barur بارور 22b-4

ķamur قامور 46a-12

açķuķ آچقوچ 36b-9

ağruķ أغروق 2a-3

balķur بالقور 16b-2

bayğuş بايغوش 76a-11

mamuķ ماموق 51a-13

Sonda

(و) vav ile kullanılanlar

açığlu آچیغلو 13a-6

alu آلو 61b-9

saçu ساچو 26a-13

yazu یازو 31b-derkenar

ķorķulu قورقولو 2a-4

yūķaru یوقارو 23a-9

ķarşu قارشو 26b-5

çatķu چاتقو 38b-13

8. ü ünlüsünün yazılışı:

Başta

(أ) ötreli elif ile kullanılanlar

üşî اُشى 29b-11

üsteli اُستالى 46a-5

üzledi اُز لادى 61b-11

üstün اُستون 34b-12

üşlenmiş اُشلنمىش 49a-5

ürdi اُردى 74a-5

(ؤ) ötreli elif ve vav ile kullanılanlar

üzüm اُوزم 86b-8

üzeründe اُوزرُنده 51b-1

(او) elif ve vav ile kullanılanlar

üçdür اوچدور 1b-13

üründin اورندين 63b-8

ütmek اوتمك 88a-9

üzülmüş idi اوزولمىش ايدى 56b-10

üçün اوچون 2b-13

üşmes اوشمس 44a-6

üze اوزه 91b-9

üstlerine اوستلرينه 23a-6

İçte

kök hecede

(ُ) ötre ile kullanılanlar

yüp يُب 5a-10

düşini دُشنى 28a-5

bölek بُلَک 34a-13

sürme سُرْمه 85b-11

durur دُرر 28a-2

tüz تَز 34a-5

tüzülmüş تَزُلْمِش 48a-5

bündi بُندى 78b-13

dürligine دُرلگنه 92b-10

(و) ötre ve vav ile kullanılanlar

tübe ثوبه 21b-3

düşه دُوشه 73a-7

tüzümek تُوْزْمَك 28b-7

(و) vav ile kullanılanlar

bükülmüş بُوْكولْمِش 27a-11

büzüldi بوزولدى 34b-3

cüñg جونك 65a-2	düşdür دوشدۇر 86b-13
düşleri دوشلرى 28a-2	küye كويه 80b-9
yünge يوككا 80b-9	küze كوزه 84b-12
küreşdi كوراشدى 64a-8	süglün سوكلن 78b-8

işaretsiz kullanılanlar

kümüş كموش 48a-11	bürgüçi برکوچی 84a-6
süpürüçi سيوروچی 84b-10	süngü سنكو 54a-9

kök heceden sonra (tabanlarda)

(ؤ) ötre ile kullanılanlar

özünü اوزنى 7a-8	aytdum ايتدۇم 11a-12
durur دۇر 28a-2	körür كورۇر 20a-6
tüzümek تۇزۇمك 28b-7	işüde ايشۇده 33a-2
üzülmüş اوزۇلمش 35b-10	evürdi اوردى 59a-7
sevüne سۈنه 97a-3	

(و) vav ile kullanılanlar

berür برور 72a-1	kümüş كموش 48a-11
bitküçi بتكوچی 86a-9	börük بوروك 49b-6
çetük چتوك 49a-9	çirtküçi چيرتكوچی 86a-1
degül داکول 19b-10	demür دمور 55a-6

Sonda

biregü براگو 43b-11	deyü ديو 1b-10
yüklü يوكلو 41a-2	biregü براگو 43b-11
yengü ينگو 47a-11	yincü ينجو 48a-7
süngü سنكو 54a-9	közgü كوزكو 55a-12
eçkü اچكو 65a-2	tülkü تولكو 73b-7

II. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI

Türkçedeki ç, p, g, ŋ gibi sesleri karşılayacak harflerin bulunmadığı Arap alfabesi ile yazılmış Türkçe metinlerde, özellikle bu seslerle ilgili fonetik özellikleri tespit etmek güçtür.

1. ç ünsüzünün yazılışı: Bu ünsüz hem (چ) hem de (ج) ile yazılmaktadır.

Başta

(چ) ile kullanılanlar

çağır چاغر 76b-2

çağsa چاقسه 71b-10

çekmen چکمن 55a-12

çetük چتوک 49a-9

çipçik چپچک 79a-7

çilek چيلاک 84b-12

çöküçi چوکچی 87a-11

çulganup چولغاناب 68b-6

çağırmaق چاغرماق 30a-8

çalma چالما 49b-3

çerge چرکه 91a-8

çık چیق 18b-6

çiklevek چیکلەوک 42a-3

çokmar چوقمار 55a-2

çukurdur چوقرۇر 93b-7

çük چک 86a-9

(ج) ile kullanılanlar

çidurup چيدوروب 10b-8

çiftlendiriç چفت لندړر 28a-7

İçte

iki ünlü arasında

(چ) ile kullanılanlar

baraçak چق باره 6a-1

açı آچی 3b-6

kuçakladı قوچاقلادی 15b-13

uçuzlık اوچزلىق 46b-1

saçu ساچو 26a-13

vireçi ويره چى 86b-6

keçirmedi كچرمادى 82a-3

maçı ماچى 74b-4

açukdur آچوقدور 62b-4

köçerdi كوچردى 68a-10

deveçi دواچى 85b-7

açukdur آچوقدور 62b-4

neçe نهچه 5a-1

ikiçisinde ايکچيسينده 11b-4

(ج) ile kullanılanlar

neçe 16b-6

bir ünsüz yanında

(چ) ile kullanılanlar

barça 4a-6

çığğunça 4b-8

qamçı 9a-10

ikinci 9a-11

kaçmış 9b-3

balçık 9b-12

açlık 12a-9

(ج) ile kullanılanlar

uçmağ 11b-7

Sonda

(چ) ile kullanılanlar

keç 33b-11

açkuç 36b-9

saç 39b-5

yığaç 41b-10

kömeç 46a-13

iç 46b-7

şandugaç 78b-11

kılıç 55a-7

kışkaç 82a-4

kaç 83b-10

(ج) ile kullanılanlar

sevinç 31b-11

saç 55b-8

ataç 63a-12

kılıç 94b-2

üç 96a-4

korkunç 1b-4

aç 2a-6

2. p ünsüzünün yazılışı:

Başta

(پ) ile kullanılanlar

piçen şatucı 84b-6

piçak 54b-3

piçku 87a-11

pişik 22a-3

pādiṣāh پادشاه 14b-5

paṣa پاشا 76b-13

pīmār پيمار 85b-2

pāk پاک 22b-3

peçe پچه 77b-2

peydā پيدا 75a-7

İçte

iki ünlü arasında

(پ) ile kullanılanlar

yapanda بيانده 21b-10

süpürği سپرکی 91a-10

çopānlık چوپانلق 66b-2

apası آپاسی 53a-12

yipek يپاک 55b-8

ser-sipāh سر سپاه 17a-2

bir ünsüzün yanında

yaprağın پیراغین 6b-3

şorpa شورپه 46b-1

arpa آرپه 45b-8

çıpçık چپچک 79a-7

kaççıkka قاچقکه 82a-3

toprak توپراق 18a-9

yapraq ياپراق 26a-12

çapmak چاپمق 53a-10

depmeك دپمك 53a-9

kaplan قپلان 72b-11

Sonda

(ب) ile kullanılanlar

uyğanup اويغانوب 3a-7

yapuşup يابوشب 5a-11

köp كوب 20b-6

üzülüp اوزولوب 32b-9

körüp كوروب 3a-12

ip ايپ 5a-12

süyelip سويالب 23a-3

dip ديب 42a-5

3. t ünsüzünün yazılışı:

Arap alfabesinde hem ince (ت) hem de kalın (ط) te bulunduğundan te ünsüzü ince ve kalın ünlülü kelimelerde ayrı başlıklarda incelenmiştir.

Başta

ince ünlülü kelimelerde

(ت) ile kullanılanlar

tepedi تابدی 65a-8	tegirmen تکرمن 23a-13
tegmeye تکمیه 82b-5	teymişin تیمشین 5b-13
tigürdi تیکوردی 69b-8	til تیل 34b-10
tiledilerse تلادیلرسه 15a-13	tildi تلدی 65a-9
tilli تल्ली 74a-3	tinçlene تتچلانه 63a-10
tirek تراک 36b-12	tirig ترک 56b-9
tögüçi توچی 84b-4	tökdi توکدی 95a-10
töner تکار 52b-12	töşek توشاک 36b-11
tüfkürük توفکوروک 35a-5	tüg 39b-9

(ت) ve (د) ile kullanılanlar

Metinde ince ünlülü kelimelerin başında buluna 't' ünsüzü korunmakla beraber, ünsüzün ötümlüleştiği örnekler de bulunmakta; buna bağlı olarak ikili kullanımlar kendini göstermektedir.

iki kullanımı olmayan kelimeler

tey- تی- 5b-13	tig- تیک- 40a-10
tinçlen- تتچلان- 63a-10	tirig ترک 56b-9
tirüsi تیروسی 65b-4	tögüçi توچی 84b-4
tök- توك- 95a-10	tün تون 63b-6

ikili kullanımı olan kelimeler

temürdin تموردين 22a-10	demür دمور 55a-6
teve تَوَه 92a-2	deve دَوَه 94a-1
tepedi تابدی 65a-8	depmek دېمک 53a-9
tiş تش 34b-11	dişleri دشلری 27b-12
tüş توش 96b-1	düş دوش 96b-1
tüşdi توشدی 3a-7	düşdi دوشدی 89a-10

kalın ünlülü kelimelerde

Kalın ünlülü kelimelerde kelime başı 't' ünsüzü birkaç örneğin dışında korunmuştur.

(ت) ile kullanılanlar

tam تام 80a-8	tamuğ تموغ 14b-10
tarlıq تارلىق 25a-3	toğsa توغسه 80a-10
toğan توغان 76b-2	toğrı توغرى 15a-7
tozaturlar توزاتورلر 22a-7	turdı توردى 30a-12

(ط) ile kullanılanlar

tapar طبار 6b-5	tabağ طباق 49a-5
taralmış طارالمش 36b-4	tağaraq طاغراق 95b-9
taḡan طامغان 64b-derkenar	tamar طامر 3b-3
ṭamur طامور 39a-10	ṭaradı طرادى 86a-11
ṭaraḡçı طراقچى 86a-10	ṭaṣbaḡa طاش باقه 81a-9
ṭavuk طاوق 78a-12	ṭaṣḡarı طشقرى 36b-12

(ت) ve (ط) ile kullanılanlar

tağ تاغ 21b-3	ṭaḡ طاغ 21b-6
tar تار 35a-6	ṭar طار 56b-7
tartar تارتار 81b-6	ṭartar طارطار 75a-3
ton تون 37b-3	ṭon طون 50a-12
tutarlar توتارلر 11b-1	ṭutarlar طوتارلر 15a-5

İçte

ince ünlülü kelimelerde

(ت) ile kullanılanlar

etdi اتدى 9b-8	yeti یتى 7a-7
yitürdi يتوردى 21b-10	üsteli أُستالى 46a-5
kiterdi كيتاردى 24a-2	kitmiş كتمش 27b-5
bitse بتسه 46a-8	yitikler یتك لر 48b-11
çitik چیتك 50b-8	işitmek ایشتمك 54b-7
kötermiş کوتارمش 59b-8	bötirki بتركى 81b-2
sütün ستون 25b-6	yürütür يوروتور 65a-12

86a-7 توتۇچى tütüçi

49b-1 اوستونده üstünde

kalın ünlülü kelimelerde

(ت) ile kullanılanlar

50b-6 دوتانلارہ dutanlara

4b-8 باتارده batarda

13a-11 قاتىغ لىق katıgılıq

20b-9 اوتغە otğa

95b-13 اوتوز otuz

60a-13 قوتقارہ kutqara

95a-5 دوتە duta

7a-7 آلتى altı

6a-5 قاتش katış

17a-5 قاتنہ katına

52b-4 اوتون otun

60b-3 اغرىتمدى ağırtmadı

88b-10 اونوتمق unutmak

13a-3 قورتولہ kurtula

Sonda

ince ünlülü kelimelerde

(ت) ile kullanılanlar

2a-10 اون دورت on dört

3b-10 سوت süt

80a-13 بت bit

5b-8 ايت it

76a-5 بوركت bürküt

kalın ünlülü kelimelerde

(ت) ile kullanılanlar

17b-1 بولوت bulut

38b-2 صاؤت şavut

47a-5 صاوت şavat

57a-13 يورت yurt

20a-12 اوت ot

85a-8 قارت kart

49a-5 طست tast

4. s ünsüzünün yazılışı:

Başa

ince ünlülü kelimelerde

(س) ile kullanılanlar

19b-10 سكردى segirdi

23b-1 سكر sekiz

sen سن 4b-11
sil سيل 89a-10
sirke سرکه 43a-4
söyledi سويلدى 3a-13
sülük سلوك 80b-11

sevinç سونچ 31b-11
simiz سيمز 68a-2
sürüçibin سري چيبن 80a-13
söz سوز 43a-2
sünek سوكاك 35a-7

kalın ünlülü kelimelerde

(س) ile kullanılanlar

saç ساج 55b-8
saçu ساچو 26a-13
sanınça ساننچه 26a-12
satkuçı ساتقوچى 85a-2
sırtlan سرتلان 73a-8

saçan ساچان 43a-12
saldı سالدی 25b-10
saṅga سنكا 10b-9
sıçkan سچقان 70b-2
suvı سوى 81b-1

(ص) ile kullanılanlar

şag صغ 25a-5
şağdı صاغدى 66a-5
şakal صقال 32b-1
şarımşak صارمصاق 45b-11
şızık صزق 48b-5
şoğan صوغان 45b-11

şagır صاغر 40a-2
şalkınlık صالقین 9b-11
şandugaç صاندوغاچ 78b-11
şakınmak صقنمق 52b-6
şındurdu صندردى 83b-12
şoқа صوقه 45b-1

(س) ve (ص) ile kullanılanlar

saldı سالدی 25b-10
satkuçı ساتقوچى 85a-2
sırhav سرحاو 73b-9
suvı سوى 81b-1

şalup صالوب 26a-4
şatuçı ساتوچى 84b-5
şırhav صرحاو 39b-13
şuvı صوى 19b-1

İçte

ince ünlülü kelimelerde

(س) ile kullanılanlar

isrük ایسروک 4a-6

kesilmiş کسلمش 36a-1

nerse نرسه 26b-1

berse برسه 83b-8

istemek ایستمک 40a-8

köstereçi کوستراچی 85b-12

üstün اوستون 34b-13

devesi دوه سی 94a-5

kalın ünlülü kelimelerde

(ص) ile kullanılanlar

aķşak آصاق 56a-6

aşmak آصاق 60a-2

ķaşuk قاصوق 39b-6

yaşmık یاصیق 45a-10

(س) ile kullanılanlar

atası اتاسی 3a-3

ķayusı قایوسی 76b-12

ķırmusķa قرموسقه 80a-13

toķsan iki توقسان ایکی 7a-3

arşlan ارصلان 72b-2

başdı باصدی باصدی 46a-11

ķışķa قصفه 62a-5

ķışķaç قصفاق 82a-4

arasında آراسنده 17a-13

oķusa اوقسه 29b-9

olsun اولسون 91a-5

ķalsa قالسه 7a-9

işlek eklerde

ince ünlülü kelimelerde

(س) ile kullanılanlar (kurallı şekil budur)

bilse بلسه 16b-10

yise ییسه 42a-9

ölekse اولاکسه 64b-8

irsisz ایرسیز 23b-8

cilkesindin جیلکاسندین 67b-6

indürse اندورسه 10b-4

tirüsi تیروسی 65b-4

yenisi یاکیسسی 50b-11

kalın ünlülü kelimelerde

(س) ile kullanılanlar

aķsa آچسه 27b-7

ķaburgasın قابورغاسن 10a-13

ķapķası قابقه سی 29a-13

ķalsa قالسه 7a-4

anası اناسی 41b-1

arķasın ارقه سین 23a-3

ķayķusız قیغوسز 24a-8

olsun اولسون 37b-7

(ص) ile kullanılanlar

şuşa- صوصا- 47a-2

Sonda

ince ünlülü kelimelerde

(س) ile kullanılanlar

üşmes اوشمس 44a-6

yetmes يتمس 56a-9

tirüs 92b-11

kalın ünlülü kelimelerde

(س) ile kullanılanlar

bolmas بولماس 29b-11

barmas بارماس 92b-5

5. k ünsüzünün yazılışı:

(ك) harfi hem ince sıradan 'k' hem de kalın sıradan 'ğ' için kullanılmaktadır. 'g' için bazı metinlerde görülen (ڭ) üç noktalı kef incelediğimiz metinde zaman zaman geçmektedir.

ince ünlülü kelimelerde

(ك) ile kullanılanlar

Başta

keç كچ 33b-11

keklik ككلك 79b-5

keldi كدى 82a-10

kelte كته 70b-3

kemeçi كچه چى 86b-3

kişmiş كشمش 43a-1

kiyüm كيوم 50b-5

kömeç كوماچ 46a-13

köñlek كوڭلاك 51a-10

kümüş كموش 48b-7

küneş كنش 3a-7

kündüz كوندوز 70a-4

İçte

sekiz سكر 7a-8

öçküni اچكونى 65a-1

biklenür بيكلنور 27b-8

börkençik بوركانچك 51b-2

bükülmiş بوكولمش 27a-11

cilkesindin جيلكاسندين 67b-6

çekmen چکمن 55a-12

çöküç چوکچ 87a-11

çiklevek چیکلاوک 42a-3

dökülünçe دکولنچه 28a-2

Sonda

körmek کورمک 2b-6

sünek سوكاك 6a-4

işek ايشاك 10b-3

içek ايچاك 35a-8

imçek ايمچاك 34b-8

yemek يمک 3b-2

tizek تيزاك 9b-8

çetük چتوک 49a-9

ilek ايلاک 38b-2

köpçek کويچاک 70a-10

6. g ünsüzünün yazılışı:

Başta

Kelime başında yazılan (ک) harfinin 'k' mi 'g' mi okunacağını belirlemek güç olmakla beraber taşıdığı ses özellikleri dolayısıyla kelime başı k'nin ötümsüzlüğünü koruduğunu göstermektedir. Bu nedenle metinde ince ünlülü kelimelerde kelime başındaki 'g' ünsüzü tespit edilememiştir.

(ک) ile kullanılanlar

İçte

dögen دوکان 24b-12

tülgen تولکان 79a-3

çerge چرکه 91a-8

igne ايگنه 52b-9

süngü سنکو 54a-9

tigdi تیکدی 40a-10

bürgüçi برکویچی 84a-6

degüldür دکلدر 6b-11

igri ایگری 54b-2

süglün سولکن 78b-8

Sonda

sürüg سړوک 66a-1

tüg توك 39b-9

iyeg ایآک 34b-9

tirig ترک 56b-9

big بیک 35b-3

ölüg اولوک 56a-11

7. ŋ, ŋg ünsüzünün yazılışı:

Tabirname'de bu ses (ك), (ڭ) ve (نك) işaretleri ile gösterilmiştir.⁴⁹

İçte

(ك) ile kullanılanlar

sünek سوڭاك 35a-7

yeŋi ياكى 31b-6

şoŋra صكره 4b-3

töŋer تكار 52b-12

Sonda

badıraŋ بادريك 43b-13

biŋ بيك 10b-12

çaŋ چاك 90a-3

yüŋ يوك 55b-8

şoŋ صوك 2b-10

(ڭ) ile kullanılanlar

İçte

köŋlek كوڭلاك 84a-5

köŋül كوڭل 97a-8

sünek سوڭاك 61a-2

yeŋil يڭل 43b-8

Sonda

oŋ اونڭ 35b-10

şoŋ صونڭ 57a-2

yüŋ يونڭ 80b-9

çaŋ چانڭ 90a-3

(نك) ile kullanılanlar

İçte

yalaŋdur يلانكدور 69b-9

yeŋgü ينگو 47a-11

ķaraŋgūlīķ فرانكغولق 18a-2

doŋgūz دونكغوز 10a-9

Sonda

cüŋجونك 65a-2

miŋمك 43a-9

oŋاونك 6a-9

şoŋصونك 26a-7

⁴⁹ kef üstüne tek nokta konularak yazılan örnekler de vardır.

İşlek eklerde

-dIn(+Iz) /

bildün بُلْدُن 8b-7

şorduṅ صوردونك 9b-2

itdiñiz ايتديكز 11b-2

dimedün ديمدوك 9a-13

şaklaḡay idün صاقلاڭاي ايدوك 1b-9

+(n)In

qargasınıñ قارغه سى نك 77a-7

elnıñ النك 34b-1

barmaqlarınıñ بارماقلىرىنك 34a-9

senün سنوك 10a-11

demürçilerinıñ دمورچىلرىنك 84a-3

bunuṅ بونونك 47b-11

aqrabalarınıñ اقربالرىنوك 58a-6

anasınıñ اناسىنك 57b-13

qardaşlarınıñ قرداشلرىنوك 58a-6

şıǵırınıñ صىغرىنك 67b-11

şehrün شهروك 17a-3

7. w dudak ünsüzünün yazılışı:

w dudak ünsüzü metnimizde iki yerde (و) üstüne üç nokta işareti ile geçmektedir.

iwine ايوينه 11b-12

Ayrı Yazılan Ekler

Tabirname'de bazı ekler kendilerinden önceki unsurla birleşebileceği halde ayrı yazılmıştır.

+DIn/+DAn

re'isdin رئيس دين 20a-4

kenizekdin كنيزك دين 67b-9

kerkesdin كركس دين 76a-1

koltuḡdın قولتوق دين 39b-6

'acemden عجم دن 63b-2

iskiden اىكى دن 50b-11

+dUr

şırhavlıkdur صرحاولق دُر 47a-12

bayṭaldur بايطل دور 92a-12

boydaḡdur بويداق دور 44a-10

kızıldur قرىل دُر 92b-7

+GA

ra'iyetğa ره رئييت 55a-8	yaḥşılıqğa ره يخشيلق 59a-12
resülü'llāhğa ره رسول الله 61a-13	yılqığa ره يلقي 53b-6
çıyange چيان كا 83b-1	demürge دمور كا 84a-4
hızmetke ره هزمت 19a-5	behiştke بهشت كا 14b-9

+lAr

aruklarını آروق لرنی 68a-2	aṭlar اطر لر 91b-2
teveler توه لر 91b-2	қанlarını قان لرنی 80b-11
köşklerinden كوشك لارندن 14b-6	mālları مال لری 78b-2

+lIk

şalkınlık صالحين ليق 9b-11	ıssıǵlǵı اسىغ لقي 16a-2
katıǵlǵı قتيغ لق 22a-1	tezviclǵı تزويج لق 53a-6

+nIn

dervişniñ درويش نك 3a-1	küneşniñ كنش نك 16a-2
kimesneniñ كمسنه نك 27b-6	ölügñiñ اولوك نك 57b-11

+sI

қадаққısı قداققى سى 84b-10

Bitişik Yazılan Kelimeler

Metnimizde bazı kelimeler kendilerinden önceki kelimelerle bitişik yazılmıştır.

+(i)çün

şunıñçün شونكچون 12b-13

+(y)IIA

tırnaǵıyla ترناغيله 76a-9 gavratıyla غورتيله 94a-6

kadar

ol kadar اولقذر 33b-6

+ki

tüş ki توشكه 1b-7

baş ki باشكه 66b-10

+kim

tüş kim توشكم 1b-10

kördi kim كوردكم 3a-6

uş

uş andağdur اوشانداقدور 24b-6

Seddenin Kullanılışı

Yabancı Kelimelerde kullanılması

hemme هَمَّه 4b-12

evvel اَوَّل 11a-8

külli كَلَّى 33a-3

deccālī دَجَّالْنَى 83b-10

Yabancı Kelimelerde kullanılmaması

mu‘abbire مَعْبِرَه 4a-1

hüccet حجت 34a-11

huddām خدام 48b-2

muẓaffer مَظْفَر 64a-10

Türkçe Kelimelerde kullanılması

ıssıغ اسَّيغ 10a-2

ussıغ أُسَّيغ 9b-12

ussı أُسَّى 28b-13

SES BİLGİSİ

Arap harfli metinlerde Türkçe kelimelerin fonetiğini tam olarak tespit edebilmek son derece güçtür. Eckmann'a göre Çağatay Türkçesinin çok geniş bir sahada beş yüz yıl kullanılması nedeniyle, muhtemelen kelimelerin telaffuzu yer ve zamana göre değişmiştir. Fakat bu değişiklikler, genellikle imlada işaretlenmemiştir.⁵⁰

⁵⁰ Eckmann, János, (Çev. Günay Karaağaç), *Çağatayca El Kitabı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2003, s. 25.

I. ÜNLÜLER

1. ÜNLÜ TÜRLERİ

Tabirnamede, imladan çıkarabildiğimiz ölçüde belirlenen ünlüler şunlardır: a, e, ı, i, o, ö, u, ü. Çağatay Türkçesinde kökteki 'e' sesinin 'i' olması karakteristik bir ses değişikliği olarak karşımıza çıkar. 14. yüzyıldan itibaren Çağatay Türkçesinde 'ı' ile yazılış umumileşmiştir. Bu işaretin tam olarak ne ifade ettiği ispatlanamaz.⁵¹ Bu çalışmada karışıklık olmaması için bu ses 'i' olarak gösterilmiştir.

biklen- - بيکن 27b-8	< beklen-	kise کيسه 38a-6	< kese
bil بيل 90a-7	< bel	bir- بير- 58a-11	< ber-
çik- چيك- 9a-6	< çek-	çikertke چيكرتكا 81a-7	< çekertge
ikin ايکن 18b-4	< ekin	ik- ايک- 45a-5	< ek-
ilçi ايلچی 80a-6	< elçi	ilek ايلاک 90b-10	< elek
imçek ايمچاک 34b-8	< emçek	ir اير 27a-4	< er
iski ايسكى 56a-12	< eski	iş ايشى 93b-9	< iş
işek ايشاک 71b-2	< eşek	işik ايشك 62b-9	< eşik
it ايت 74b-11	< et	it- ايت- 53a-11	< et-
iv ايو 23a-3	< ev	kiçe كيچه 96b-13	< kece
kil- كيل- 61b-1	< kel-	kime کيمه 19b-11	< keme

2. UZUN ÜNLÜLER

Eski Türkçede asli ünlü uzunluğunun varlığı ispat edilmiştir.⁵² Bu ünlü uzunlukları sistemli bir şekilde Yakutça, Halaçça ve Türkmence gibi yaşayan lehçe ve şivelerimizde devam etmektedir.⁵³ Çağatay Türkçesinde, Türkçe kelimelerdeki uzun ünlüleri tespit etmek güç olmakla beraber Arapça ve Farsça kelimelerdeki ā, i, ū ve ō ünlüleri rahatlıkla tespit edilmektedir.⁵⁴

İncelediğimiz metinde Arap ve Uygur imlasının bir arada bulunması Türkçe kelimelerdeki uzun ünlülerin tespitine imkan vermemektedir.

⁵¹ Eckmann, *a.g.e.*, 2003, s. 32

⁵² Tuna, Osman Nedim, "Köktürk Yazılı Belgelerinde ve Uygurcada uzun Vokaller" *TDAY Belleten*, Ankara, 1960, s. 213-282.

⁵³ Tekin, Talat, *Ana Türkçede Asli Uzun Ünlüler*, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 1975. s. 220

⁵⁴ Eckmann, *a.g.e.*, 2003, s. 26.

3. ÜNLÜ UYUMU

A. DAMAK UYUMU

Türkçe kelimelerde var olan kalınlık-incelik uyumu Tabirname'de bazı örnekler dışında sağlam bir şekilde kendini göstermektedir.

açdı اچدی 45a-2	açımış اچمش 67a-8
ağrıklı اغرقلى 13b-13	bağladı بغلادی 25b-11
bağadur باقه دور 81b-10	buğavlanmış بوغاولنمش 52a-6
cıydı جیدی 52b-4	cilkesindin جيلكاسندين 67b-6
çapmak چاپمق 53a-10	dişleri دىشلىرى 27b-12
ırmağdın ایرمقدین 19a-5	kaşuğdın قاصوقدین 39b-6
	kaşıklar قاشقلر 90b-10

Türkçe kelimelerde az olmakla beraber uyumsuzluklar görülmektedir:

sırdaşlıkde سرداشلكده 17a-6	sürelguçى سورالغوچى 57b-6
yaşnagenni ياشناكاننى 17b-8	ölğay اولغای 33b-8
çıyange چيان كا 83b-1	kıtlık قيت لك 45b-7

Arapça, Farsça kelimeler ise, metinde genellikle kalın ünlülü ekler alırlar. Çağatay Türkçesinde dil uyumunun düzenli olarak korunduğu düşüncesinden hareketle bu kelimelerin kalın ünlülerle kullanıldığı anlaşılmaktadır⁵⁵. Buna rağmen bu çalışmada geleneksel okunuş tarzına uyularak, Doğu Türkçesiyle ilgili çalışmalarda olduğu gibi bu kelimeler ince ünlülerle okunmuştur.⁵⁶

ziyâdelikdur زياده لقدور 40a-7	kıymetlık قيمتلىق 58a-13
rüşenlik روشانلىق 20a-7	cenâzeğa جنازاغه 57a-8
ra'ıyyetğa رعيت غه 55a-8	hâcet-hâneğa حاجت خانه غه 40b-12
minâreğa مناره غه 29a-9	rüşenlig روشانليغ 9a-1

⁵⁵ Kargı Ölmez, Zuhal, *Mahbûbü'l-Kulûb (İnceleme-Metin-Sözlük)*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara, 1993, s. 28.

⁵⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz. Kargı Ölmez, *a.g.e.*, s. 28. ; Eckmann, *a.g.e.*, 2003, s. 28.; Karaağaç, Günay, *Lutfi Divanı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1997, s. XXXV.

Arapça ve Farsça kelimelerde kalın ünlülü kelimelerden sonra ince ünlülü eklerin gelerek damak uyumunun bozulduğu örneklerin sayısı da az değildir.

‘arške عرشکا 14a-6	‘avamge عوم کا 46b-4
bāzürgānge بازارگانکا 55b-1	buhlge بخلکا 19a-5
dāmge دامکا 52a-10	sahtke سحت کا 24a-6
dırahtke درخت کا 52a-8	gamge غمکا 21b-10
laḥdge لحدکا 57a-12	serrācge سراجکا 84b-5
günāhke گناهکا 52b-3	‘adūlik عدولک 12b-4
gūylikdür کوی لکدر 55b-5	meṣhūrlıkdür مشهورلکدور 60b-12

Son hecede 'i' ve 'i' bulunduran Arapça ve Farsça kelimeler de kalın ünlülü ekler alırlar:⁵⁷

‘ābidlıkdur عابدلقدر 88b-10	āḥirgı آخرغی 31b-11
cāmi‘ga جامع غه 65b-13	faḫihga فقیه غه 42b-1
faḫihlık فقیه لق 64b-11	faḫırlık فقیرلق 91b-13
ferzendiga فرزندیغه 60a-5	taḫşırlık تقصیرلق 57b-13
tezviclik تزویج لق 53a-6	zāhidlıkdur زاهدلقدور 88b-10
mülāyimlikla ملایم لقته 82b-1	

B. DUDAK UYUMU

Metindeki bazı kelimeler, Eski Türkçedeki gibi yuvarlaklıklarını korumuşlardır. Eski Anadolu Türkçesinde görülen yuvarlaklaşma eğilimi metnimizdeki bazı eklerde de görülmekle birlikte bu eklerin düz ünlülü ve yuvarlak ünlülü ikili kullanım özelliği söz konusudur. Ayrıca Çağatay Türkçesinde devamlı düz ve devamlı yuvarlak kullanılan eklerde de tam bir tutarlılık görülmemektedir.

Eckmann, dudak uyumunun Çağatay Türkçesinde tam gelişmediğini, günümüze kadar da oldukça yavaş ilerleyen bir uyum görüntüsünde olduğunu bildirir.⁵⁸

1. Tabanlarda

A. Yuvarlaklık ve Yuvarlaklaşma

⁵⁷ Eckmann, *a.g.e.*, 2003, s. 29.

⁵⁸ Eckmann, *a.g.e.*, 2003, s. 30.

a. Eski Türkçeden beri devam eden ikinci hece yuvarlaklığı

isrük ايسرؤك 4a-6

eygü ايكو 25b-10

kendü كندو 97b-4

qaraŋġu قرانڭغو 18a-2

qarşu قارشو 26b-5

yincü ينجو 81a-13

keltür- - كلتور 67a-12

qayġu قايغو 96b-11

kirü كيرو 62b-1

qayu قابو 51b-1

yaġmur يغمور 17b-9

şandux صندوق 36b-10

altun التون 50a-8

b. Gerileyici benzeşme sonucu, ikinci hecedeki yuvarlak ünlünün etkisiyle ilk hecedeki ünlünün yuvarlaklaşması metnimizde çok sık görülür.

ö < e

öçkü اچكو 65a-5 < eçkü

çöküçi چوکچی 87a-11 < Far. çeküç

c. İlk hecedeki yuvarlak ünlünün etkisiyle, ikinci hecedeki düz ünlünün, ilerleyici benzeşme sonucunda yuvarlaklaşması daha çok görülür.

u < ı

bulut بولوت 17b-6 < ET bulıt

çukur چوقور 5b-4 < ET çukır

quru- قورو 41b-11 < ET qurı-

oqu- اووقو 31b-10 < ET oqı-

2. Eklerde

Çağatay Türkçesinde genel olarak dudak uyumuna giren ve girmeyen ekler bulunmaktadır. Bu ekler ve eklerin bazı çekimleri Tabirname'de ikili kullanım sergilemektedir.

a. Tabirname'de dudak uyumuna giren ekler:

+çI isimden isim yapma eki

qadaqçı قداقچی 84b-10

börükçi بوروکچی 85b-10

tegirmençi تکرمانچی 85a-7

ilçi ایلچی 54a-13

qaraqçı طراقچی 86a-10

baqrıççı باقرچی 84b-13

deveçi دواچی 85b-7

Bir örnekte uyum bozulmuştur:

demürçi دمورچی 83b-13

+dIn görülen geçmiş zaman II. teklik kişi eki

dimedün ديمدوك 9a-13

bildün بلدوك 8b-7

şordunġ صوردونك 9b-2

-DUr- ettirgenlik eki

tartdursa تارتدورسه 25a-4

aldurdi الدوردى 27b-1

indürse اندورسه 10b-4

öltürdiler اولتوردیلر 3a-10

keltüre كلتوره 30b-1

öltürdi اولتوردى 55a-11

-dUr bildirme eki

yokdur يوقدُر 2b-12

boydağdur بويداق دور 44a-10

çukurdur چوقدُر 93b-7

degüldür دكلدُر 6b-11

dervişdür درويش دُر 40a-12

düşdür دوشدُر 86b-13

+(I)m I. teklik kişi iyelik eki

tüşüm توشم 4b-12

özüm اوزوم 63b-1

ayağım آياغم 58a-9

delâletim دليلم 6b-11

ecelim اعلم 6b-8

+(I)ñ II. teklik kişi iyelik eki

işin ايشك 10a-11

eling النك 27a-6

nesebin نسيك 11a-1

tüşün توشك 3a-8

-(I)nç fiilden isim yapma eki

korkunç قرقنچ 1b-4

sevinç سونچ 1b-4

+(I)nçı sıra sayıları eki

ikinci ايكنچى 1b-13

yitinci ييتنچى 41a-2

üçüncü اوچونچى 1b-13

dördüncü دوردنچى 94b-2

-(I)ş fiilden isim yapma eki

uruş اوروش 54b-10

uğraş اغراش 59b-11

b. Çağatay Türkçesinde dudak uyumuna uyan ancak metinde ikili kullanım sergileyen ekler:

-dI-m görülen geçmiş zaman I. teklik kişi eki

kördim كوردیم 11b-3

bildüm بلدوم 8b-9

kördüm كوردوم 11b-4

eyledüm ايلدم 4a-4

-(I)G fiilden isim yapma eki

açukdur اچوقدور 62b-4

katuk قاتوق 47a-9

açık اچيق 13a-6

katık قاتق 3b-10

-(I)l- edilgen çatı eki

kisile كيسله 64b-10

yıkıldı يقلتدی 22a-12

yırtılmış ييرتلمش 51a-10

kisülmegi كيسولكى 35b-13

işitüldi ايشتولدى 10a-6

kıyuldi قیولدی 27b-11

-Im fiilden isim yapma eki

yarım یاریم 10b-5

kiyüm کیوم 50b-5

yarumı یارمی 90a-8

ölüm اولوم 50b-7

-(I)n fiilden isim yapma eki

ikinde ايکنده 18b-4

tütün توتون 20a-8

ikün ايکون 41a-1

-(I)n- dönüşlülük eki

sevinmek سونمك 96a-13

sevüne سونه 97a-3

- (I)n- edilgenlik eki

açıġlanmıř 12a-3

yüklene 59b-11

- (I)ř fiilden fiil yapma eki

irişdi 61b-3

irüşdi 90a-1

ķarıřmıř 18b-7

ķatıřdı 70b-12

yapışdı 72a-5

+IIIk isimde isim yapma eki

ikünlik 45b-3

kāhillikdür 33a-12

ķaranġulıķ 20a-8

ķıymetlıķ 58a-13

mülāyimlikla 82b-1

yaġřılıķġa 59a-12

ķıtlik 45b-7

‘adūlik 12b-4

sırdaşlikde 17a-6

c. Çaġatay Türkçesinde dudak uyumuna girmeyen ancak metinde ikili kullanım sergileyen ekler:

+nIn ilgi durumu eki

otnı 20b-10

yılġanı 19a-11

ölüġni 57b-7

řıġırnı 68b-9

aķrabāların 58a-6

ķardařların 58a-6

özinü 74b-2

munu 39b-12

+KI aitlik eki

burunġı 59b-7

burunġusı 9b-1

evvelkisinde 11b-2

+(s)I(n) III. teklik kişi iyelik eki

kerisini 14a-8

küllisi 28b-11

oğrusın 86a-12	tirüsi 65b-4
küllisün 14a-3	özünü 7a-8
yüzünü 59a-7	başını 27a-13

d. Tabirname'de dudak uyumuna girmeyen ekler:

-(I)p ulaç eki

alup 85b-6	tabup 62b-2
aılanup 92a-10	barup 46a-11
kıldurup 61b-7	şokup 60a-3
uçup 5b-12	uyğanup 6b-3
tolturup 19a-9	bolup 49b-12

-dİ görülen geçmiş zaman III. teklik kişi eki

buyurdu 10b-12	dutdu 67a-6
şokdu 59a-6	boldu 11a-2
yutdu 39a-5	kondı 80a-8
korıdu 20b-7	

+dIn ayrılma durumu eki

burundın 39b-6	hatundın 22a-3
koltuğdın 39b-6	köküdin 15b-5
köprüdin 61b-3	kumdu 22a-1
kündin 96a-4	şudın 20a-5

-mİş öğrenilen geçmiş zaman 3. teklik kişi eki

ve eger köprekini içdi ‘ömri köpreki <u>ötmışdür</u> 47a-2	اوتمشدور
eger işük bozok yâ kapkara <u>köymışdür</u> 37a-2	کویمشدور
kış küninde şorduñg kim yığaclar şuvı <u>kaçmış idi</u> 9b-3	صوی قاقمش ایدی

-mİş sıfat fiil eki

eger <u>üzülmüş</u> şakalını eline alsa 32b-11	اوزولمش صقالنی
--	----------------

yuvulmuş pāk tön kiyse طون يُولمَش پاك 50b-3

eger aşılmiş perde körse ğamdur اصلمَش پردَه 51b-5

kaymış ma‘şiyetler ve isrāf itmiş mälları لر قابمَش معصیت لر 58a-9

anı taleb itmedi korkmış nesneden imin ola قورقمَش نسنَه دین 72b-3

eger binmiş işegi öldi بنمَش ایشاکی 93b-1

+nI belirtme durumu eki

tüşni توشنی 4b-7

şuvnı صونی 9a-7

tamuĝnı تموغنی 14b-11

otnı اوتنی 20b-8

tüğni توکنی 24a-4

ölüğni اولوکنی 58b-7

+sIz isimden isim yapma eki

irsiz ایرسز 23b-8

ķayĝusız قیغوسز 24a-8

ķuyruķsız قویروķسز 92b-3

orunsız اورونسز 28a-6

II. ÜNSÜZLER

Tabirname'de tespit edilen ünsüzler şunlardır: b, c, ç, d, đ, f, g, ğ, h, ħ, ĩ, k, ķ, l, m, n, ŋ, ŋĝ, p, r, s, ś, ş, t, ı, v, w, y, z, ź, ž, ž

Ünsüz Uyumu

Ünsüzler arasındaki ötümlülük-ötümsüzlük uyumu Türkçenin eski dönemlerinde görülmemektedir. Çağatay Türkçesinde ise ötümlü ve ötümsüz ünsüzler, birbirlerine uymaya meyillidir.⁵⁹ Ancak Tabirname'de bu uyum görülmemektedir. Uyumsuzluğun sebeplerinden biri eklerin tek şekilliliğidir.

+dA bulunma durumu

Tabirname'de bulunma durum eki, ötümlü ve ötümsüz ünsüzle biten tüm kelimelere bir örnek dışında ötümlü biçimiyle eklenir.

behiştde بهشت ده 23a-3

kökde کوکده 17a-7

vaķtda وقتده 10a-5

tüşde توشده 46a-4

⁵⁹ Eckmann, *a.g.e.*, 2003, s. 36.

sünekde سوکاکده 6a-3

küniştde کُنِشْت ده 89b-12

qarılıqda قاریلْقه 13b-10

taşafta طرفته 6a-8

sırdaşlıkde سرداشلْقه 17a-6

vaştda وقتده 10a-5

körmekde کورمکده 16b-6

+dAn ayrılma durumu

otdan اوتدن 14b-13

ziyādetden زیادتدن 8b-2

kökden کوکدن 94b-1

selāmetden سلامتدن 8b-2

süyekden سویاکدن 91a-5

yemekden یمکدن 3b-6

-dİ görülen geçmiş zama teklik 3. kişi

ta‘ bir itdi تعبیر ایتدی 3a-9

kitdi کتدی 5b-13

köçdi کوچدی 22a-11

aytdı ایتدی 3a-13

şu içdi صو ایچدی 19a-5

ölçdi اولچدی 49b-5

-dİAr görülen geçmiş zama çokluk 3. kişi

çıkıldılar چقیدیلر 6a-8

aytdılar آیتدیلر 6b-10

saçıldılar ساچدیلر 25b-9

tamām etdiler تمام ائدیلر 15a-12

+dİn ayrılma durumu

ırmağdın ایرمقدین 19a-5

kireçdin کرچدین 63a-2

kökdin کوکدین 15b-5

yığaçdın ییگاچدین 63a-2

işekdin işakdین 93b-3

zulmetdin ظلمتدین 20a-11

-dU-m görülen geçmiş zama teklik 1. kişi

ezān aytdum اذان ایتدُم 11a-12

-dUr bildirme eki

kem olmağdur کم اولمقدور 8a-4

uşandağdur اوřانداقدور 9b-6

evlārağdur اولی راقدور 9a-6

şastalığdur خسته لق دُر 12a-7

tapmaḳdur تابمقدور 17a-8

bulḡancıḳdur بولغانجقذر 19b-1

III. FONETİK HADİSELER

1. Ötümlüleşme

13. yüzyıldan sonra kollara ayrılan Türk dilinin doğu kolunu Çağatay Türkçesi temsil etmektedir. Batı Türkçesini temsil eden Eski Anadolu Türkçesinde ve Erken Azeri Türkçesinde ötümlüleşme sıkça görülür. Ancak Çağatay Türkçesinde ötümlüleşme hadisesi çok yaygın değildir.⁶⁰ Eski Türkçedeki ötümsüz ünsüzler, Tabirname'de bu özelliğini korumuşlardır. Bununla beraber ötümlüleşmeye uğrayan ünsüzler de bulunmaktadır.

Başta

≠ t

İnce Ünlülü Kelimelerde

≠d < ≠t

degül دکل 38a-1

degül داکول 19b-10

demür دمور 55a-6

dep- دپ- 53a-9

di- دی- 3a-13

dökül- دکول- 28a-2

döşe- دوشا- 84b-11

dürü- دُر- 28a-2

deve دَوَه 94a-2

dişleri دشلری 27b-12

düş دوش 96b-1

düş- دوش- 89a-10

Kalın Ünlülü Kelimelerde

≠d < ≠t

Kalın ünlülü kelimelerin başında bulunan '≠t' sesinin ötümlüleşmesi Tabirname'de çok az görülmektedir.

doğ- دوغ- 10b-13

dut- دوت- 67a-6

doğır- دوغر- 94a-6

doğrı دوغری 96a-2

dur- دُر- 15a-8

⁶⁰ Eckmann, *a.g.e.*, 2003, s. 37.

≠t : ≠t

Sayısı çok az olan ötümlüleşme örneklerinin yanında kelime başında '≠t' sesi kalın ünlülü kelimelerde korunmuştur.

tag طاغ 89a-3	tamar طامر 3b-3
tanı- طان- 17a-7	tar طار 56b-7
tarı طاری 62a-2	tart- طارط- 75a-3
taş طاش 61b-5	taşbağa باقه 81a-9
taşra طشره 80b-13	tatlu طاتلو 46b-2
tavuk طوق 78a-12	tayak طایاق 56a-8
tırnak طرناق 34b-6	taş طش 35b-4
taşkarı طشقری 36b-12	tokuçı طوقچی 84b-9
tola- طولا- 80b-10	ton طون 84b-1
tuş- طُرش- 1b-12	tut- طوت- 15a-5

≠ k

Çağatay Türkçesinde kelime başındaki '≠k' ve '≠k' sesi korunmuştur.⁶¹

Kalın Ünlülü Kelimelerde

kabak قباک 44a-6	kabırğa قابرغا 58a-3
kan قان 33b-7	kanat قنات 76a-4
kandan قاندىن 93b-8	kankı قنقى 95b-11
kapçık قاپچق 61b-10	kaplan قپلان 72b-11
kat قات 17a-5	kat- قات- 6a-5
katıg قتیغ 18a-9	katış- قاتش- 70b-12
kavuşdur- قاووشدور- 61b-8	kay- قاي- 58a-9
kayda قايدہ 65a-12	kayt- قايت- 62b-2
kayu قايو 51b-1	kaz- قاز- 57b-2
kıl قل 55b-11	kıl- قيل- 12a-1
kılıç قلچ 55a-10	kın قین 55a-9

⁶¹ Eckmann, *a.g.e.*, 2003, s. 39.

kışkaç 81a-9 قسفاچ	kış 9b-2 قش
kızıl 26a-11 قزىل	ko- 21a-4 قو-
kol 33b-2 قول	kork- 2a-2 قورق-
kuçakla- 15b-13 قوچاقلا-	kul 63b-4 قل
kulak 49a-10 قولاق	kurbağa 81b-9 قوربغه

İnce Ünlülü kelimelerde

keç- 61b-3 كچ-	keçirme- 82a-3
kel- 9b-1 كل-	keyik 67a-5 كيك
kelinçik 75a-1 كلنچك	kelin 57a-2 كلن
keltür- 66a-1 كلتور-	kemeçi 86b-3 كمه چى
kendü 97a-5 كندو	kerek 8a-12 كرك
ketür- 86a-4 كتور-	kibi 35a-11 كىبى
kiçe 96a-2 كيچه	kil- 61b-1 كيل-
kir- 23b-3 كر-	kit- 54b-2 كت-
kiy- 36a-12 كى-	köç- 22a-11 كوچ-
kögercin 77b-11 كوگارجين	kök 62b-5 كوك
könül 97a-8 كوئل	kör- 74b-3 كور-
köre 8b-1 كوره	körüşü 29a-11 كوروشو
köster- 4b-12 كوستر-	köter- 20a-6 كوتار-
köz 33a-3 كوز	közü 55a-12 كوزكو
kül- 57b-8 كول-	kümiş 48b-7 كموش
küneş 15b-9 كنش	küreş- 64a-8 كوراش-

≠ç

Hem ince ünlülü kelimelerde hem de kalın ünlülü kelimelerde korunmuştur.

çek- 25a-derkenar چك-	çekmen 55a-12 چكمن
çerge 91a-8 چركه	çert- 3b-3 چرت-
çikertke 80a-13 چيكرتكا	çitik 50b-8 چيتك
çiş- 49b-5 چش-	çük 86a-9 چك

Kalın Ünlülü kelimelerde

çağır- چاغر- 30a-8

çağ- چاق- 71b-10

çalma چالمه 49b-3

çağ چاڭ 90a-3

çatku چاتقو 38b-13

çık- چق- 23a-9

çok چوق 6a-3

çukur چقور 18b-12

İçte

Tabanlarda

V K V (iki ünlü arasında)

t

İnce Ünlülü kelimelerde

İki ünlü arasında 'p, ç, t, k' sesinin ötümlüleştiği örnekler bulunmakla beraber, ötümsüzlüğünü koruyan örneklerin sayısı daha fazladır.

V d V < V t V

İki ünlü arasında 'p, ç, t, k' sesinin ötümlüleştiği örnek tespit edilememiştir.

V t V : V t V

yitinçi يتنچی 41a-2

itük ايتوك 50b-8

Kalın Ünlülü kelimelerde

V t V : V t V

ata آتا 4a-4

otun اوتون 52b-4

otuz اوتوز 95b-13

katın قاتين 30b-13

k

İnce Ünlülü kelimelerde

V g V < V k V

kögercin كوگارجين 77b-11

yügen⁶² يوكان 92a-13

⁶² Bu örnekler 'k' de okumamızı engellemezken kelimeleri sözlükte 'g'li biçimiyle bulduğumuz için ötümlüleşme örneği olarak aldık.

V k V : V k V

ikinci ايكنچى 22a-11

iki bin بىك 32a-7

sekiz سكر 32b-13

ikün اىكون 41a-1

öküz اوکوز 68a-2

şökür شکر 91a-8

Kalın Ünlülü kelimelerde

V k V : V k V

yakın يقين 62b-1

yukaru يوقارو 23a-9

şokur صوقر 27b-5

bakır باقر 50a-5

toğuçى طوقوچى 84b-9

yakın يقين 72b-8

ç:

İnce Ünlülü kelimelerde

V ç V : V ç V

neçe نهچه 50b-10

kiçe کيچه 11a8

içek اىچاک 35a-8

üçünçi اوچونچى 12a-5

üçün اوچون 2b-13

Kalın Ünlülü kelimelerde

V ç V : V ç V

açı آچى 3b-6

kaçan قچان 6b-8

açık آچىق 13a-6

pıçak پچاق 54b-3

saçu ساچو 26a-13

p:

İnce Ünlülü kelimelerde

V b V < V p V

kibi کبى 35a-11

V p V : V p V

yipek يپاک 55b-8

süpürği سپرکى 91a-10

Kalın Ünlülü kelimelerde

V p V : V p V

yapanda پیانده 20b-13

apası آپاسی 53a-12

Ekleşme Durumunda

Metinde ekleşme durumunda 'p, ç, t, k' ünsüzlerinin ötümlüleştiği görülmektedir.

Kalın Ünlülü kelimelerde

V d V < V t ± V

çok hecelilerde

kanadı قنادی 78a-9

İnce Ünlülü kelimelerde

V t V : V t ± V

tek hecelilerde

itini ایتتی 65a-9

süti سوتی 47a-10

Kalın Ünlülü kelimelerde

V t V : V t ± V

çok hecelilerde

avratı عورتی 27a-9

şavattı صاوتی 47a-5

V k ± V

İnce Ünlülü kelimelerde

V g V < V k ± V

çok hecelilerde

itegine ایتاکنه 3a-7

sünegin سوکاکین 6a-2

itegine ایتاکنه 15b-13

işügi ایشکی 36b-13

tizegini تیزاکنی 40b-7

kiçüğe کیچوکه 96b-9

töşegine توشاکنه 35a-9

Kalın Ünlülü kelimelerde

$V \dot{g} V < V \dot{k} \pm V$

tek hecelilerde

agı آغی 63b-6

çok hecelilerde

yaprağın پیراغین 6b-3

barmağın بارمغین 6b-9

kulağın قولاغین 10a-12

kılduğın قلدغن 15b-10

uluğluğı اولوغلى 19a-11

kabuğın قابوغن 78b-5

kuyruğın قویروغن 91b-4

$V \dot{k} V : V \dot{k} \pm V$

tek hecelilerde

akı آقى 79b-9

çağarga چغارغه 71b-6

çok hecelilerde

kuyrukı قویروقى 94b-5

mıyıkı مىقى 35b-5

$V \dot{c} \pm V$

İnce Ünlülü kelimelerde

$V \dot{c} V : V \dot{c} + V$

tek hecelilerde

içinde ایچنده 23a-6

keçe کچه 27a-4

çok hecelilerde

çöküçi چوکچی 87a-11

Kalın Ünlülü kelimelerde

$V c V < V \dot{c} V$

çok hecelilerde

kılğucı قیلغوجى 84a-5

V  V : V  + V

Çok hecelilerde

yıgaçı ڤغاچى 52b-2

d. V p   V

İnce ünlülü kelimelerde

V b V < V p V

tek hecelilerde

t binde ٲوبنده 59b-12

y bi ڤبى 52b-13

Sonda

Kelime sonundaki ötümsüz ünsüzler genellikle  t ms zl klerini korumuşlardır. Bunun yanında bazı örneklerde ötümlüleşme görülür.

d < t

kanad ڤناد 81a-8

k <  

r şenli  ڤوشانليغ 9a-1 < r řenli ⁶³

2.  t ms zleşme

 t ms zleşme olayı Türk dilinin genel eğilimine ters düşen bir olaydır.⁶⁴ a atay Türkçesi, Eski Türkçedeki çok heceli kelimelerin sonundaki 'g' sesini korumuş ya da  t ms zleştirmiştir. Bu Doğu Türkçesinin karakteristik özelliğidir.

 lmez'e göre a atay Türkçesinde kelime sonundaki  , k, g, k damak  ns zleri, kuralsız bir şekilde n betleşmektedir.⁶⁵ Metnimizde aynı sözcüğün bazen k, bazen de   ile yazılması, damak ünsüzlerinin karışması özelliğini göstermektedir. Bu  zellik kalın ünlülü kelimelerde yazımdan belli olurken, ince ünlülü kelimelerde belli olmamaktadır.

⁶³ Gabain, A. Von, *Eski Türkçenin Grameri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1988, s. 44.

⁶⁴ şahin, Hatice, *Hatiboğlu Ferah-name, Dil  zellikleri-Metin, Sözlük*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Malatya, 1993 s. 8.

⁶⁵ Kargı  lmez, *a.g.e.*, s. 36.

ķ < ğ

ķıymetlık قیمتلىق 58a-13 < ķıymetlıĝ⁶⁶ ٲونلىق 32a-2 < tonlıĝ
چىق 18b-6 < ķıĝ

p < b

Metnimizde bir örnekte kelime başında p < b deĝişimi görölmektedir.

pimāri پیمارى 18a-5 < bimāri

3. Sızıcılaşma

Bu ses olayının sebebi ünlü-ünsüz benzetmesidir. Sızıcı ünlüler yanlarındaki patlayıcı ünsüzleri 'sızıcılaştırma' eğilimindedir.⁶⁷

v ≠ < b ≠

var⁶⁸ وار 90a-7 < bar var⁶⁹ - - وار 31b-1 < bar-
vir⁷⁰ - - وير 10b-10 < bir-

Bunun yanında Tabirname'de Eski Türkçede görölen kelime başındaki b sesi genellikle korunur.

bar⁷¹ بار 21a-9 bar⁷² - - بار 23b-8
bir⁷³ - - بير 27a-6 baĝır باغر 34b-4

v/ < b/

evine أويئە 40b-1 < ET eb sevin- سون- 96a-13 < ET sebin-
evür- 59a-7 < Orh. ebir-⁷⁴ teve تۆه 93b-5 < Orh. tebi⁷⁵

⁶⁶ Gabain, *a.g.e.*, s. 44.

⁶⁷ Şahin, Hatice, *a.g.e.*, 1993, s. 80.

⁶⁸ var metnimizde 16 yerde geçmektedir.

⁶⁹ var- metnimizde 7 yerde geçmektedir.

⁷⁰ vir- metnimizde 34 yerde geçmektedir.

⁷¹ bar metnimizde 7 yerde geçmektedir.

⁷² bar- metnimizde 16 yerde geçmektedir.

⁷³ bir- metnimizde 3 yerde geçmektedir.

⁷⁴ Kargı Ölmez, *a.g.e.*, s. 39.

yavuz ياوز 57b-4 < ET yabız

şuv⁷⁶ صُو 47a-3 < ET şub

Not: Üçüncü kişi iyelik eki alınca şuv+ı şeklinde ortaya çıkar.

şuvı⁷⁷ صوى 9b-3

Metinde w < b örneklerine az da olsa rastlanmaktadır.

iwine ايوينه 11b-12

y/ < d/

ayak أياق 33b-8 < adak

boy بوى 35b-1 < bod

kiydi كيدى 36a-12 < ked-

kuyruk قويروق 79b-13 < kudruk

oyna- اوينا- 61a-12 < odna

eygü ايكو 20a-10 < edgü

koy- قوي- 82b-9 < kod

uyku اويكو 57a-3 < udıku

ayu آيو 73a-7 < adıg

ķayķu قىغو 96b-11 < kadķu

Metinde bir örnekte interdental 'd' sesi gösterilmiştir.

idgü اينكو 28a-10

v/ < y/ < d/

avuç اوچ 34b-13 << adut

G

Bu ünsüz metnimizde tek heceli kelimelerin sonunda korunmuştur. Birden fazla heceli kelimelerde ise çoğunlukla korunmakla beraber düştüğü de görülmektedir. Metinde bazı kelimelerin hem g/ğ biçiminde yazıldığı hem de düştüğü görülmektedir. Ayrıca Eski Türkçedeki eklerin bünyesindeki G'ler korunmakla birlikte kimi zaman

⁷⁵ Kargı Ölmez, *a.g.e.*, s. 40.

⁷⁶ Eckman, *Çağatayca El Kitabı* sayfa 37'de kelimenin su biçiminde okunması gerektiğini belirtmesine rağmen metnimizde Clauson'un Seng. s. 62'de şuv biçiminde okuduğu gibi okumamızı gerektiren hareketli örnek vardır. Ayrıca kelime hiçbir ek almadan kullanıldığı zaman metnimizde bazı kelimelerin ikili biçimde kullanıldığından hareketle kelimeyi şu biçiminde okuduk.

⁷⁷ Eckman, *Çağatayca El Kitabı* sayfa 37'de kelimenin şuyı biçiminde okunması gerektiğini belirtmektedir. Ancak 47a-3'teki şuv okumamızı gerektiren hareketli örnek olduğu için kelimeyi şuvı biçiminde okumayı uygun gördük.

yanındaki ünlüyü yuvarlaklaştırmış ve uzatmış, kimi yerlerde ise hiçbir iz bırakmadan yutulmuş ve kaybolmuştur.

açı آچی 3b-6 < açığ

katı قاتی 93a-2 < katığ

ussı أُسی 28b-13 < ussığ

şarı صاری 35b-4 < şarığ

tatlı طاتلو 46b-2 < tatlıg

yalkınlı یالقنلو 20b-7 < yalkınlığ

4. Erime

'G' ünsüzü Doğu Türkçesinde tek heceli kelimelerin sonunda ve birden fazla heceli kelimelerin sonu ile, yine birden fazla heceli kelimelerde hece başında korunmuştur.⁷⁸

Tabirname de bu açıdan bakıldığında Doğu Türkçesine uymaktadır.

1. Tek heceli kelimelerin sonunda

tig- تیک 40a-10

tüg توك 39b-9

bağ باغ 50b-8

tağ طاغ 21b-6

yağ ياغ 25b-12

yığ یغ 26a-10

2. Çok heceli kelimelerin sonunda

şarığ صاریغ 41b-13

uluğ اولوغ 6a-13

kuzuğ قزوغ 20a-3

uruğ اوروغ 71a-8

rüşenliğ روشنلیغ 9a-1

şakallığ صقاللیغ 35b-6

türlig تورلیک 71a-9

yüzlig بوزلك 12b-5

Bununla beraber Tabirname'de 'G' sesinde erime ve yutulmanın gerçekleştiği örnekler de bulunmaktadır.

açı آچی 3b-6 < açığ

katı قاتی 93a-2 < katığ

⁷⁸ Toparlı, Recep, *Harezmlî Hafız'ın Divanı, (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1998, s. 32'de 15. yüzyıl Çağatay şairlerinden Hafız'ın Divanında da 'g' sesinin birden fazla heceli kelimelerin sonlarında genellikle korunduğunu ancak -llg, -GAn, ve -gAk eklerinde 'g' sesinin düşmüş örneklerinin de bulunduğundan bahsetmektedir.

şarı صارى 35b-4 < sarıg

saçu ساچو 26a-13 < saçug

bahālı بهالى 50a-12 < bahālıg

ķuyruklı قوړوقلى 79b-13 < ķuyruklıg

ķaygılı قايغولى 46b-9 < ķaygılıg

sözli سوزلى 83a-13 < sözlig

tilli تلى 74a-3 < tillig

yüzli يوزلى 13a-6 < yüzlig

5. Yutulma

ø < Ğ < G

Hece başındaki G'ler sızıcılaştıktan sonra, hiçbir iz bırakmadan kaybolması durumu metinde örneklendirilmiştir. Bunun yanında 'g'nin korunduğu kullanımlar da mevcuttur.

1. Tabanlarda

Metnimizde G'nin korunduğu örnekler:

ķışğa قصه 35b-derkenar

yalğan بالغان 1b-12

bulğan- 40b-7

Metnimizde G'nin düştüğü örnekler:

kerək كرك 52b-6 < kergek

ķulak 49a-10 < ķulgak

yalan يلان 3b-1 < yalğan

yapraq ياپراق 26a-12 < yapırgak

kögercin كوكارجين 77b-11 < kögürçken

yukaru يوقارو 23a-9 < yokğaru

2. İşlek eklerde

-(y)An << -GAn sıfat-fiil eki metinde genellikle korunmakla birlikte düştüğü örnekler de vardır.

Metnimizde G'nin korunduğu örnekler:

açıķğan آچقغان 47a-4

bağlanğan باغلانغان 52b-1

bolğan بولغان 57b-6

ķaldurğan قالدورغان 59b-2

ķılğan قیلغان 57b-13

tutulğan توتولغان 89a-1

yıglağan 57b-8

körgeñ 45b-9

Metnimizde G'nin düştüğü örnekler:

saçan 43a-12 < saçğan

olan 38b-3 < olğan

körülen 12a-2 < körülgen

düşen 64b-derkenar < düşgen

-(y)A << -Ga yönelme durumu eki metinde genellikle korunmakla birlikte düştüğü örnekler de vardır.

Metnimizde G'nin korunduğu örnekler:

arķasıġa 95b-5

arşlanga 72b-8

aţġa 92a-13

başıġa 25b-13

bireġüġe 77b-12

böriġe 73b-4

demürġe 84a-4

ilçġiġe 54b-2

Metnimizde G'nin düştüğü örnekler:

azġına 52b-9 < azġınġa

ķana 32a-7 < ķanġa

şāġa 28b-1 < şāġġa

yere 20b-10 < yerġe

ġ < ķ

Ötümsüz patlayıcı kalın k'nın sızıcılaşması, Oġuz grubu şiveleri içinde Azeri Türkçesi için karakteristiktir. Tabirname'de de zaman zaman bu tür sızıcılaşma görülür.

daġı 2a-7 < taķı

uķmaġ 11b-7 < uķmaķ

yohsa 12a-10 < yoksa

ķ < ġ

Metnimizde kelime başında ötümsüz kalın ġ'nin ötümsüz kalın ķ'ye dönüştüğü iki örnek vardır.

ķaķ 83b-10 < Erm. haķ

ķamur 46a-12 < Ar. ġamir

6. Dudaklılaşma

Ünlülerde dudaklılaşma özellikle 'dudak ünsüzlerinin yanında görülür.
kök veya tabanlarda

u < ı

yavuz ياوز 57b-4 < ET yabız

ķavuş- قاوش- 61b-8 < ķavış-

unut- اونوت- 88b-10 < unıt-

yarum يارُم 90a-8 < yarım

7. Düşme

A. Ünlü Düşmesi

Başta

şol شول 20a-1 < uş ol

şöyle شويله 23b-8 < uş öyle

İçte

a. Vurgusuz orta hece ünlüsünün düşmesi

Orta hece ünlüsünün düşmesi kelimenin ikinci hecesi veya son hecesi ile ilgili bir olaydır. İkinci veya son hecesinde dar ünlü bulunan ve ünsüzle biten kelimelerde ünlüyle başlayan bir ek aldıklarında gerçekleşir.

Orta hece düşmesi vurguyla da alakalıdır. Vurgulu olan son hece ünlüyle başlayan bir ek aldığında vurgusuz hale gelir ve vurgu bir önceki heceye kayar.⁷⁹

ağzı اِغزي 27b-8 < ağızı

ağzın اغزين 35a-6 < ağızın

ağızına اغزينه 27b-9 < ağızına

ağızındaki اغزنداغی 28a-1 < ağızındaki

bağrın بغيرين 34b-5 < bağrın

avçına اوچنه 34b-13 < avuçına

avçı اوچی 34b-1 < avuçı

ķarnım قارنم 58a-5 < ķarınım

ķarnına قارنينه 35a-13 < ķarınına

ķarnında قارنده 81a-13 < ķarınında

ķarnındın قارنددين 83a-2 < ķarınındın

⁷⁹ Tseng, Lan-ya, *Türkiye Türkçesinde Orta Hece Düşmesi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2003, s. 23.

boyunıǵa بويىنىڭ 52a-4 < boyunıǵa boyunın بويىن 60a-2 < boyunın
boynum بويىنوم 58a-1 < boyunum moynunda مويىنۇندە 79b-9 moyununda

könli كوڭلى 47a-7

Bunlardan başka şu kelimelerin vurgusuz orta hece ünlüsü düşer.

aytsa ايتسە 87a-8

aytur ايتور 56b-13

b. i- fiilinin ekleşmesiyle

ø < i-

körürdi كوروردى 10b-4 < körür idi

keleyordı كەلەيوردى 30a-11 < keleyor idi

merdümānsa مردمان سە 31a-5 < merdümān ise

çoksa چوقسە 63a-12 < çok ise

isterse استرسە 65b-1 < ister ise

kelürse كلورسە 94a-4 < kelür ise

c. 'ile' edatının ekleşmesinde

Ünlü ile biten kelimelerde araya 'y' koruyucu ünsüzü girmektedir.⁸⁰

düşmānıyla دوشمانىلە 74a-4 < düşmānıyla < düşmānı ile

anuñla آنوكلە 75b-8 < anuñıla < anuñ ile

ismiyle اسمىلە 8b-11 < ismiyle < ismi ile

kişiyile كىشىلە 5b-9 < kişiyile < kişi ile

d. Metnimizdeki diğer ünlü düşmeleri

ø < e

keklik كەكلىك 79b-5 < kekelik

ø < u

kuyruk قۇيرۇق 79b-13 < kuduruk

⁸⁰ Tseng, *a.g.e.*, s. 52.

ø < a

oğlan اوغلان 26b-9 < oğul+an

ø < ü

süglün سولكن 78b-8 < sögülün

Sonda

tavuk طاق 78a-12 < tağıu

B. Ünsüz Düşmesi

Başta

≠ ø < ≠ b

Tabirname Doğu Türkçesi metni olması nedeniyle ≠b sesi korunmuştur. Ama ≠b sesinin düştüğü örnekler de vardır:

ol- اول- 31a-2 << bol-⁸¹

≠ ø < ≠ y

agaç آغاج 52b-1 < yıgaç

ıraq ايراق 84b-1 < yırak

ip ايب 5a-12 < yip

ulduz اولدوز 16b-9 < yıldız

≠ ø < ≠ ħ

alka آله 28a-6 < Ar. ħalka

İçte

a. ünsüz gruplarında düşme

ø < l (t < lt)

ketür- كتور- 86a-4 < keltür-

ø < r

bile⁸² بيله 11a-3 < birle

kağa 79a-3 < ET karga

⁸¹ Tabirname'de ol- 1693, bol- 116 yerde geçmektedir.

b. Yutulma sonucu düşme

ø << G (bkz. Yutulma)

c. diğer düşmeler

ø << r

i- << ir- (düşmeleri için bkz. indeks i-)

d. Benzer iki ünsüzden birinin kaybolması

ķızıl قزىل 26a-11 < ķızıl(?)

Sonda

ø << b ≠

şu صو 19a-5 << şub

ø << G

(örnekleri için bkz. erime)

ø < h

pādişā پادشا 6a-13 < Far. pādişāh

8. TÜREME

a. Ünlü Türemesi

Başta

e türemesi

enār انار 42a-6 < Far. nār

⁸² Metnimizde birle 2 yerde, ile ve ilen 147, birle ve birlen 39 yerde geçmektedir.

İçte

Türkçede tek hecede bir ünsüz çifti bulunmaz.⁸³ (l, n, r, s'nin üzerine gelen ötünsüz patlayıcılar ile oluşan çiftler hariç) Fakat yabancı kökenli kelimelerde Türkçeye uymayan ünsüz grupları bulunabilmektedir. Bu tip gruplar büyük çoğunlukla metnimizde korunmuştur. Ancak Türkçenin hece yapısına uydurularak arada bir dar ünlünün türemesiyle kullanılmış birkaç örnek de metnimizde bulunmaktadır.

cevür جَوْر 60a-8 < Ar. cevr nerim نريم < Far. nerm 94b-6

yümün يُمْن < Ar. yümn 8a-10

Türk dili kaynaklı kelimelerde ise bir örnekte ünlü türemesini görüyoruz.

börük بورك 49b-6 < DLT börk

Sonda

ikinci اىكنچى 1b-13 < ekinç üçüncü اوچونچى 1b-13 < üçünç

yitinçى 41a-2 < yitinç

b. Ünsüz Türemesi

İçte

y < ʾ

Arapça hemzeli kelimelerde Türkçede iki ünlünün yanyana bulunmaması kuralına uyarak hemze y sesine dönüşmüştür.

behāyim بهاييم 53b-4 < Ar. behā'im dāyim دايم 2a-2 < Ar. da'im

fāyide فايده 11b-11 < Ar. fā'ide fāyize فايظه 43a-8 < Ar. fā'ize

ferāyiz فرايض 43a-1 < Ar. ferā'iz ġāyib غاييب 96b-3 < Ar. ġā'ib

Ünlü ile biten kök, taban veya ekli kelimelere 'ile' edatı eklediğinde, araya 'y' ünsüzü girer. Sebebi Türk dilinde iki ünlünün yan yana bulunmamasıdır.

tırnağıyla ترناغيله 76a-9 < tırnağıyla < tırnağı ile

ğavratıyla غورتيله 94a-6 < ġavratıyla < ġavratı ile

⁸³ Özkan, Mustafa, *Türkçenin Ses ve Yazım Özellikleri*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2001, s. 110.

ķamķıyla قامچيله 52b-2 < ķamķıyla < ķamķı ile
fermānıyla فرمانيله 65a-13 < fermānıyla < fermānı ile

9. Tekleşme

Türkçe asıllı olmayan kelimelerde sonda yanyana bulunan çift ünsüzden biri Türkçeye uydurularak düşürülebilmektedir. Zaman zaman bu kelimelerin sonunda çift ünsüz de görülebilir.

ķaķ ھاق 2b-8 < ķaķķ ھاقķ	ķac ھاج 13a-13 < ķacc ھاجج
red رد 65b-1 < redd ردّ	sır سر 17a-5 < sirt سړ

Tekleşen ünsüz, kelime ünlüyle başlayan bir ek aldığında tekrar çift ünsüz olarak görülür.

ķaķķı ھاقķی 58a-2	sirtı سړی 36b-9
-------------------	-----------------

10. Hece Tekleşmesi

(Haplologie)

Benzer veya aynı olan hecelerden birinin kaybolmasıdır.⁸⁴

-dur / -dür < durur < turur

uşıandağdur اوشانداغذر 22a-7	ıssığdur اسیغ دور 24a-6
ķatundur خاتوندور 25b-7	ķādılığdur شادلقذر 26a-4
dünyādur دنیادور 26b-11	ölümdür اولوم دور 28a-4
ķirmekdür کرمکذر 30a-10	ķikmetdür حکمتذر 31b-5

-yor < -yorır

keleyordı کله یوردی 30a-11

11. Birleşme

Her zaman bir arada kullanılan iki kelimenin geçirdiği değişikliktan sonra yeni bir şekil alarak tek kelime haline gelmesidir.

⁸⁴ Özkan, *a.g.e.*, s. 168.

degül دكول 57a-7 < tag ol

nite نته 8b-7 < ne teg

şol شول 11a-7 < uş ol

tokşan توقسان 7a-3 < tokuz on

12. Yer Değiştirme

Kelime içindeki iki sesin yer değiştirmesidir.

kübelek كوبلاك 80b-7 < kelebek

13. Düzleşme

a < o⁸⁵

şavuk صوق 43a-11 << soğuk

e < ü

sünek سوكاك 32a-1 < süñük

köter- كوتار- 25a-9 < kötür-

köçer- كوچار- 68a-10 < köçür-

körgez- كوركار- 1b-11 < körgüz-

köreçi كوراجى k. 64b-7 < körüçi

14. İncelme

Şu kelimelerin ilk hecesindeki 'ı' ünlüsü 'i'ye dönüşmüştür.

pişür- پشور- 83a-11 < bışur-

it ايت 60a-4 < it

miñg منك 43a-9 < biñg ~ biñg

til تيل 34b-10 < tıl

15. Benzeşme

m < b

n, ŋ ve ñg seslerinin etkisiyle kelime başındaki b- sesi m-'ye dönüşmüştür.

men من 4b-11 < ET ben

min- من- 69a-6 < ET bin-

muñga مُنكا 75b-2 < ET buna

miñg منك 43a-9 < ET biñg

⁸⁵ Kargı Ölmez, *a.g.e.*, s. 23.

16. Bazı Ünsüz Değişmeleri

-v- < -ğ-

şavuk سوق 43a-11 << DLT soğuk tavuk طوق 78a-12 < ET takıgu
şovur- صور- 80b-11 < DLT şogur-

f < p

yafrakları يفراكلرى 41b-7 << yapırğak tofrak توفراق 57a-13 < toprak

Harezmcedeki +AGU ses grubu Çağatayca'da +Av olmuştur. Metnimizde bir örnekte iki biçimin kullanımı da görülmektedir.

buzagu بوزاغو 66b-4 buzav بوزاو 66a-10

c < y sesine dönüşmüştür.

cıydı جیدی 28a-1 < ET yığ- cüng جونغ 65a-2 < DLT yün

ç < s sesine dönüşmüştür.

çaç- چاچ- 45a-13 < ET saç-

Bazı Arapça kelimelerdeki '‘' ayın sesi 'ğ' sesine dönüşmüştür.

ğavrat غورت 94a-5 < Ar. ‘avrat gış غیش 22b-2 < Ar. ‘iş
tāgūn طاغون 54b-10 < Ar. tā‘ūn tālīg طالع 52a-13 < Ar. tāli‘

BİÇİM BİLBİSİ

İSİM ÇEKİMİ

1. Çokluk Eki

Çağatay Türkçesinde çokluk eki +lAr'dır.⁸⁶ Tabirname'deki çokluk eki de klasik Çağatayca eserlerden farklılık göstermez.

ağlar ااطر 91b-2 balıklar بالقر 63b-9
ğonlar طونلر 55b-12 çıklar چيقلر 18b-5

⁸⁶ Eckmann, *a.g.e.*, 2003, s. 61.

doṅğuzlar دونکغوزلر 70b-9

ḥatunlar خاتونلر 40b-12

içekler ایچاکلر 67a-2

irenler ایرنلر 2a-1

kimesneler کمسنه لر 40b-2

nerseler نرسه لر 33b-1

dostlar دوستلر 8b-9

ırmaklar ارمقلر 3b-10

idgülikler ایذکولکلر 59a-10

işler ایشلر 63a-6

kiyümler کیوملر 51a-13

öküzler اوکوزلر 68a-2

Arapça kırık çokluklar, bazen Türkçe +lAr çokluk ekini de alırlar:⁸⁷

ḥaşerātlar حشراتلر 39a-3

ḥuddāmlar خداملر 63b-8

meşāyihlere مشایخلره 53b-3

merdümānlara مردمانلره 84a-12

aḳrabāları اقربالری 57a-8

ḥavāyiclerini خواجه لر نی 38b-6

2. İyelik Ekleri

İyelik ekleri ismin karşıladığı nesnenin bir kişiye veya bir nesneye ait olduğunu bildiren eklerdir. Bir nesnenin başka bir nesnenin malı olduğunu ifade eder.⁸⁸ İyelik ekleri, getirildikleri adların dışında fakat o adlara ait olan, o adların malı sayılan nesneleri, kişi olarak gösteren eklerdir. Dolayısıyla iyelik ekleri bir nesnenin hangi kişiye ait olduğunu ve o kişilerin sahipliğini gösteren eklerdir.⁸⁹

Tabirname'de I. çokluk ve II. çokluk kişi dışında diğer kişilere ait iyelik eki almış kelime örnekleri vardır.

I. teklik kişi: +(I)m: Bağlayıcı ünlü uyuma girmektedir.

ḳabırğam قابرغام 58a-3

delilim دلیلم 6b-11

ayağım آیاغم 58a-9

boynum بوینوم 58a-1

özümni اوزومنی 63b-1

pünçegim پنچگیم 58a-7

ecelim اچلم 6b-8

ḳarnım قارنم 58a-5

buṭum بوطم 58a-7

tüşüm توشم 4b-12

⁸⁷ Eckmann, *a.g.e.*, 2003, s. 61.

⁸⁸ Ergin, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yayınları, İstanbul, 1989, s. 210.

⁸⁹ Korkmaz, Zeynep, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil bilgisi)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2003, s.259

II. teklik kişi: +(I)η: Bağlayıcı ünlü uyuma girmektedir.

eliñge النكا 27a-6	murādlarınġnı مرادلرنكنى 97b-5
tüşüñ توشك 3a-8	oġlını اوغلى 11a-6
murādın مرادك 10a-11	‘avratın عورتك 10b-10
aġzına اعزكا 6b-3	işin ايشك 10a-11

III. teklik kişi: +(s)I: Ekin ünlüsü kimi örneklerde uyuma uygun biçimde kullanılırken kimi örneklerde ise uyuma girmemiştir.

yeñisi ياكىسى 50b-11	tirüsini تيروسىنى 66a-3
ķāḏisidür قاضيسى دُر 31a-10	ķerbüsi چاربوسى 68b-9
küllisün كُلى سُن 14a-3	zekerüni ذكرُنى 36a-4
yüzüni يوزُننى 59a-7	üstünde اوستونده 46a-6
tügün ⁹⁰ توكون 72b-7	tenüni تَننى 32b-12
özine اوزينه 35b-6	zekerine ذكرينه 10b-2
yüzine يوزينه 18a-8	yönine يونينه 59b-11
şarābıdan ⁹¹ شراييدن 14b-8	

III. çokluk kişi: +lArI:

kendüleri كندولارى 59b-1	közleri كوزلرى 93b-7
özleri اوزلرى 61b-13	sütleri سوتلرى 69a-8
yafraqları يفرق لرى 41b-7	yaqınlarındın يقين لرندين 28a-5
ķanatları قناتلرى 77a-2	postları پوستلرى 77a-2

İki örnekte ekin ünlüsü yuvarlaktır.

⁹⁰ Üçüncü teklik ve çokluk iyelik eklerinden sonra belirtme durum eki '+n' şeklinde gelebilir. (bkz. belirtme durumu eki)

⁹¹ Üçüncü teklik ve çokluk iyelik eklerinden sonra çıkma durum eki geldiğinde zamir n'si kullanılmayabilir.

3. Durum Ekleri

Durum ekleri, sık sık kullanılan ve cümlelerin anlamına etki eden isim çekimi ekleridir.⁹²

Eckmann'a göre Çağatay Türkçesinde dokuz hal çekimi vardır: Yalın durum, ilgi, yönelme, belirtme, bulunma, ayrılma, eşitlik, vasıta, yön gösterme durumu. Eckmann vasıta durumu ekinin kalıplaştığını ve yön durumu ekinin sadece birkaç zarfta kaldığını belirtmektedir.⁹³

a. Yalın Durum:

Yalın durum eksizdir. Yalın şekil diğer durumlar için de kullanıldığından, bazen belirsizlik durumu olarak da adlandırılır.⁹⁴

Yalın durum, adın cümlede anlam ilişkisi yönünden başka bir kelimeye bağlı olmayan durumudur.⁹⁵ Bu durumdaki bir isim, yalnız çokluk ve iyelik eklerini alabilirler.⁹⁶

Kök ve tabanlarda

açkuç آچقوچ 36b-9

bakır باقر 49a-4

ciz جيز 50a-6

doṅguz دونگوز 10a-9

çokluk eki almış kelimelerde

sıçkanlar لړ سچقان 63b-5

balıklar بالقلر 63b-9

kömeçler كوماچلر 46a-12

öküzler اوکوزلر 68a-2

İyelik eki almış kelimelerde

tüşüm توشم 4b-12

ecelim اچلم 6b-8

işin ايشك 10a-11

atası اتاسى 34a-12

⁹² Gülsevin, Güner, *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1997, s.16

⁹³ Eckmann, *a.g.e.*, 2003, s. 63.

⁹⁴ Eckmann, *a.g.e.*, 2003, s. 64.

⁹⁵ Korkmaz, *a.g.e.*, 2003, s. 267.

⁹⁶ Banguoğlu, Tahsin, *Türkçenin Grameri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1998, s. 327.

b. İlgi Durumu:

İlgi durumu eki +nIn, +In'dır. İlgi durumu eki çoğunlukla düz ünlüdür.

+nIn

arşlannın آرسلان نك 72b-6	aynıñ آينك 96a-1
çitükniñ چيتوك نك 50b-11	dervişniñ درويش نك 3a-1
doṅguzniñ دونكغوز نك 71a-1	irniñ اير نك 41a-11
qızniñ قز نك 2b-9	qoçqarnıñ قوچقار نك 65a-9
maḥallenıñ محله نك 68b-5	otniñ اوت نك 20b-10
ölügniñ اولوك نك 57b-11	şıǵırnıñ صغر نك 67b-11
ölügniñg اولوكنى نك 57b-7	

gürbeniñ كربه نك 74b-11	biregüniñ براكونك 54b-8
demürçiniñ دمورچينك 87a-10	arpanıñ آرپه نك 62a-5
aṭınıñ اطينك 92b-1	bendeniñ بنده نك 2b-9
ḥudāniñ خدانك 14b-2	iviniñ ايوينك 59b-12

+In

mürāhiqıñ مراھقك 3a-1	fāsıqıñ فاسقك 11a-10
dālın دالك 80b-8	cān-veriñ جانورك 80b-9

Az da olsa ekin yuvarlak ünlülü biçimleri vardır.

aqrabalarınuñ اقربالرينوك 58a-6	qardaşlarınuñ قرداشلرينوك 58a-6
özinüñ اوزينوك 74b-2	munuñ مونوك 39b-12
bunuñ بونوك 60a-3	şunuñ شونوك 81a-13
senüñ سنوك 10a-11	şehrüñ شهروك 17a-3
özinüñ اوزينوك 74b-2	merdüñ مردك 43a-13

c. Yönelme Durumu:

Yönelme durumu eki +GA ve +A:

Yönelme durumu eki genellikle +GA biçimiyle kullanılmaktadır. Ancak ekin +A biçiminde kullanımı da mevcuttur.

şığırğa 68a-3	şuğa 19b-3
tamğa 22a-11	uykuğa 4a-5
yağşılıkğa 59a-12	qarağa 3b-8
ivge 66a-7	qaryege 55b-3
kimege 19b-11	nersege 19a-9
Peyğamberge 90a-6	seferge 51b-13
kapçıkqa 82a-3	maḥbūsqa 52a-3
otqa 90a-2	ṭarafqa 25a-3, 68a-9
zarfqa 25b-10	behiştke 14b-9
işke 62b-10	işikke 62b-9
yüpke 48a-5	kökke 15b-3
köşke 24b-4	mehterlikke 14a-7
anlara 20b-13	āsümāna 76a-2
avāma 68b-1	azgına 52b-12
boydaqa 52a-2	qana 32a-7
ele 21b-13	işe 97a-8
itekinde 3a-7, 15b-13	iwine 88b-1
kiçüge 96b-9	yere 6a-3

d. Belirtme Durumu:

Belirtme durumu eki, ünlü ve ünsüzlerden sonra +nI'dır.

alarnı 94a-2	aṭnı 55a-4
ataçnı 63a-11	başnı 27a-11
buğdaynı 45a-9	buluṭnı 89a-1
buzavnı 66a-12	çalmanı 49b-5

çuḡnı چۇقنى 18b-7	doṅḡuznı دونگوزنى 70b-4
gamnı غمنى 91a-4	ḡatunnı خاتوننى 36b-7
ikini ايكنى 63b-11	işni اشنى 84a-13
itni ايتتى 74a-6	kebūternı كېوتىرنى 78a-7
keyikni كىكىنى 67b-10	küneşni كىشنى 15b-13
mescidni مسجدنى 22b-12	öçküni اچكونى 65a-5
öküzni اوگوزنى 68b-2	sefernı سفرنى 57a-12
şegālni شىغالىنى 73b-13	tirignı تركىنى 58b-6

Üçüncü teklik ve çokluk iyelik eklerinden sonra ek, -n ve +nI şeklinde gelebilir.⁹⁷

ḡaburgasın قابور غاسن 10a-13	ḡardaşın قىرداشىن 10b-1
ḡayusın قايوسىن 14b-2	ḡulakın قولاغىن 10a-12
mivelerin ميوه لىرىن 14b-4	özin اوزىن 24a-13
saçın ساچن 32b-2	sütün ستون 25b-6
ağızın اغزىن 25b-11	başın باشىن 32a-11, 3
ḡışşasın قىششسىن 3a-13	şaḡalın شىقالىن 32b-5
murādlarını مرادلرنى 53a-8	aruḡlarını اروقلىرنى 68a-2
başını باشنى 75a-3	buṭını بوطنى 34a-4
ḡisābını حسابنى 15a-12	ḡanını قاننى 3b-2
ḡızını قىزنى 28a-7	mıyıkını مىقنى 28a-10
irini ايرنى 73a-5	bikrini بىكرنى 53a-11
elini النى 29a-4	tişlerini تىشلىرنى 27b-11
tizegini تىزاكنى 40b-7	tügini توكىنى 24a-4
yerini ىرنى 6a-1	yüzünü يوزنى 4b-3, 29a-4

e. Bulunma Durumu:

Bulunma durumu eki, +dA'dır.

alapda آلاپده 61b-10

ayda آيده 7a-7

⁹⁷ Eckmann, *a.g.e.*, 2003, s. 69.

bahārda بهارده 48b-3	ırmakda ایرماقده 87a-3
kapçıkda قاپچقده 61b-10	karılıkda قاریلقده 13b-10
mālda مالدا 77b-7	orunda اورونده 24a-3
şahrāda صحراده 40b-5	serāyda سرايده 66b-11
şuda صوده 19a-13, 19b-8	tennūrda تنورده 25b-1
cāmede جامه ده 87b-5	dinde دینده 55b-10
dōgende دوکانده 24b-13	gurbetde غربتده 57a-11
ikinde ایکنده 18b-4	ilde ایلده 65a-10
Türkide ترکیده 70a-10	tüşde توشده 46a-4
verde یرده 68b-7	yüpde یُب ده 48a-8

Bulunma durumu eki, ünsüz uyumuna uygun olarak bir örnekte +tA biçiminde kullanılmıştır.

ṭarafta طرفته 6a-8

f. Ayrılma Durumu:

Metinde ayrılma durum eki çoğunlukla '+دين' biçiminde yazılmış ve bu imlaya bağlı olarak ayrılma durum eki +dIn olarak kabul edilmiştir. Bunun yanında '+دن, +دن, +دان' imlasıyla verilen örneklerde ek '+dAn' olarak okunmuştur.

anlardın انلردین 64a-6	arslandın ارسلاندین 72b-2
aṭdın آتدین 91b-7	belādın بلادین 29a-5
burundın بوروندین 39b-6	cāydın جایدین 56b-8
dārūdın دارودین 31a-9	şırātdın صراطدین 15a-8
sırḥavdın سرخاودین 26a-7	sulṭāndın سلطاندین 20b-13
cenāzedin جنازادین 59b-9	ḡalāletdin ضالالتدین 85b-12
devedin دوه دین 94a-1	fitnedin فتنه دین 21b-11
ḡār-püştdin خارپشت دین 75a-6	irdin ایردین 45a-4
işekdin ایشاكدین 93b-3	seferdin سفر دین 78a-11
sendin سندین 15a-13	temürdin تموردین 22a-10

hasenâtdan حسناتدن 8b-4	gamdan غمدن 5a-8
düşmândan دوشماندن 64a-1	serâydan سرايدن 64b-6
dünyâdan دنيادان 27a-1	câydan جايدان 82b-8
baydan بايدان 19b-6	avlaqdan اولاقدن 64b-derkenar
yığaçdan يغاچ دن 24b-11	yoldan يولدن 59b-3
kimeden کيمه دن 5a-8	yemekden يمكن 3b-6
süyekden سوياکدن 91a-5	seferden سفردن 53a-3
rencden رنجدن 13a-12	öltürgüçiden اولتورکوجيدن 64a-12
nesneden نسنه دن 2a-1	mu‘abbirden معبردن 10a-4
köreçiden کوراجيدن 54b-12	kökden کوکدن 12b-9

g. Eşitlik Durumu:

Eşitlik durumu eki, +çA'dır. Çağatay Türkçesinde sık kullanılan bir hal değildir.⁹⁸

- mezḳūr ḳā‘ ideçe ve büstān körmekniñ sekiz vechi bardur قاعده چه 24a-9
her yapraḳ sanınça bir dinār ola ساننچه هر ياپراق 26a-12
yukarıda mezḳūrça cemi‘ murādları ḥāşıl ola يوقاريده مذکورچه 32b-11
ba‘zı mu‘abbirler ḳavlinçe düşmānına zafer bula بعضی معبرلر قولنچه 35b-9
irniñ miḳdārınça ve eger süngü kördi ايرنك مقدارنچه 54a-9
şunun ‘adedinçe gulāmı ve ḥādimleri ola شونوك عددنچه 81a-13
ammā mütelevvin ola yā ḥālince durmaya دورميه يا حالنچه 95a-6
peygamber (SAV) ardınça yürüse يوروسه پيغمبر صلى الله عليه وسلم 87a-9

h. Vasıta Hali:

Vasıta hali +(I)n'dır. Eski Türkçeden beri Doğu ve Batı Türkçesinde kullanılan⁹⁹ ekin metnimizde kullanımı azdır.

ve yukarıdın töben tüşdügin körür توبان 3b-8

⁹⁸ Eckmann, *a.g.e.*, 2003, s. 76.

⁹⁹ Korkmaz, *a.g.e.*, 2003, s. 25.

eger kerisidin töben tüşdi mertebedin ma' zül ola توبان 14a-13

Cümlede vasıta görevini ağırlıklı olarak (ile, ilen, bile, birle, birlen) edatları üstlenmektedir.¹⁰⁰ Kökenleri bir olan "birle ve ile"nin "-n" zarf-fiil eki ile genişletilmiş "birlen ve ilen" şekilleri de bulunmaktadır.¹⁰¹

ve eger eli ilen tişlerini şuvurdı ایلان 35a-2

eger bir kimesne şalkın şu birle tahâret aldı صو برله 28b-7

halk tizlik birlen tevbe kılamak kerek برلن 12a-10

1. Yön Gösterme Hali:

Yön gösterme hali +rA, +GARİ ekleridir.

eger bir kimesne yukarı düşleri kıyulduğun körse یوقاری 28-a-3

ve işük açılmak yabılmak ve taşkarı çıkmak طشقری 36b-12

eger bu mezkûrları tenindin veyâ tonındin taşra taşladı طشره 80b-13

eger keşefni tapdı şanduk içre koydı 82a-3

eger bir kimesne at üzre olturdı ' izzet ve mertebe ola اوزره 91b-3

eger âdem üzre at binmiş körse ma' şiyet iş işleye اوزره 92b-5

eger nerd-bândın yukarı çıkdı یوقارو 24b-12

SIFATLAR

1. Niteleme Sıfatları:

sarığ nesneler صاریغ نسنه 2a-5

yalğan tüş یالغان توش 1b-12

aç kimesne آچ کمسنه 2a-6

salkın yerde صالقن یرده 9b-12

helâl māl حلال مال 10a-2

hōş yüz خوش یوز 10a-7

hōş at خوش اط 10a-8

mekrūh nesne مکروه نسنه 10a-8

uluğ çalma اولوغ چالمه 49b-3

kara üzüm قره اوزوم 42b-8

kuruğ üzüm قروغ اوزوم 42b-11

harām māl حرام مال 47b-4

¹⁰⁰ Sarıca, Bedri, *Allayâ Sûfi'nin Fevzü'n-necât'ı (İnceleme-Metin-Sözlük)*, (Basılmamış Doktora Tezi), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van, 1996, s. 73.

¹⁰¹ Tiken, Kâmil, *Eski Türkiye Türkçesinde Edatlar, Bağlaçlar, Ünlemler ve Zarf Fiiller*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2004, s. 7.

<u>uzun</u> 47b-11 اوزون عمر 'ömr	<u>ak</u> ton 49a-11 آق تون
<u>yaşıl</u> ton 49b-2 ياشل تون	<u>bakır</u> yüzük 50a-5 باقر يوزوك
<u>kök</u> ton 50a-13 كوك طون	<u>kiçik</u> mertebedür 52b-9
<u>yifek ve mamuk</u> kiyümler 51a-13 يفاك و ماموق كيؤملر	
<u>firûze kaşlı</u> yüzük 49b-13 فيروزه فاشلى يوزك	

2. Belirsiz Sıfatlar:

<u>her</u> nesne 1b-6 هر نسنه	<u>her</u> isimniñ 8a-13 هر اسمنيڭ
<u>az</u> ğam 18b-5 از غم	<u>az</u> ömrlü 45b-7 از عمرلو
<u>çok</u> otun 52b-7 چوق اوتون	<u>çok</u> başlı 68a-13 چوق باشلى
<u>her</u> vaqtda 88b-4 هر وقتده	<u>her</u> yıl 10b-3 هر يل
<u>bir</u> kimesne 63b-4 بر كمسنه	<u>bir</u> kavme 66b-3 بر قومه
<u>her bir</u> kesblerinde 38a-13 هر بر كسب لرنده	
<u>her bir</u> murādlarını 62b-2 هر بر مرادلرني	

3. İşaret Sıfatları:

<u>bu</u> kitāb 1b-1 بو كتاب	<u>bu</u> tüşniñ 1b-9 بو توشنيڭ
<u>şol</u> kişi 9a-11 شول كشي	<u>şol</u> mertebeni 20a-1 شول مرتبه ني
<u>ol</u> şudın 19a-9 اول صودين	<u>ol</u> çāhdın 20a-6 اول چاهدين
<u>uşbu</u> tüşlerni 90b-13 اُشبو توشلرني	<u>işbu</u> mezkûrlar 80b-11 ایشبو مذكورلر

4. Sayı Sıfatları:

a. Asıl Sayı Sıfatları:

<u>bir</u> kız bala 10b-10 بر كيز بالا	<u>dört</u> tabi'atı 4a-4 دورت اتی
<u>beş</u> namāz 6b-6 بش ناماز	<u>altı</u> künde 7a-7 آلتی کونده
<u>yeti</u> nev' dür 33a-3 يتي نېتي	<u>sekiz</u> vechdür 23b-1 سکز وچدور
<u>tokuz</u> vechdür 15b-8 توقز وچدور	<u>otuz</u> kündür 95b-13 اوتوز کوندور
<u>ming</u> direm 43a-9 منك دیرم	<u>bin</u> dinār 10b-13 بيک دينار

b. Sıra Sayı Sıfatları:

<u>dördünçi</u> yıl 94b-2 دوردنچی يیل	<u>üçünçi</u> yıl 94b-2 اوچونچی يیل
---------------------------------------	-------------------------------------

11nçi kiçede انچى ۱۱ 96bb-3

12nçi kiçede انچى ۱۲ 96b-4

13nçi kiçede انچى ۱۳ 9bb-6

14nçi kiçede انچى ۱۴ 96b-7

15nçi kiçede انچى ۱۵ 96b-10

16nçi kiçede انچى ۱۶ 96b-11

c. Belirsizlik Sıfatları:

az ömrlü از عمرلو 45b-7

barça kuşlar بارچه قوشلر 78a-3

köp māl كوب مال 48b-8

çok māl چوق مال 17a-4

bir neçe ādemler بر نهچه ادملر 11a-4

ZAMİRLER

1. Kişi Zamirleri:

Metinde bütün kişilere ait kişi zamirleri örneklendirilmemiştir. Tespit edilen örnekler şunlardır:

I. teklik kişi: Bu kişi zamiri ben ve men şeklinde kullanılmaktadır.

men مَن 4b-11, 4b-12

benim بَنِم 6b-8, 8b-7

mendin مَنْدِين 4b-13

II. teklik kişi:

sen سَن 4b-11

sendin سَنْدِين 15a-13

seni سَنَى 9a-10

senün سَنُوك 10a-11

III. teklik kişi:

Çağatay Türkçesinde üçüncü kişi zamiri yoktur. işaret zamiri 'ol' kişi zamiri yerine de kullanılmaktadır.¹⁰²

eger bir kimesne kâzi-yi mechûlni kördi ol Hudâdur اول 30b-13

2. İşaret Zamirleri:

Asıl işaret zamirleri bu ve ol'dur.¹⁰³

¹⁰² Eckmann, *a.g.e.*, 2003, s. 84.

¹⁰³ Eckmann, *a.g.e.*, s. 2003, 85.

bu بو 59a-4	bular بولار 21b-4, 49a-10
bunğa بنكا 69b-3, 69b-5	buğa بوکا 18b-12, 20a-8
bunı بونی 64a-12, 69b-4	bunıñ بونك 49a-4, 65a-13
bunlar بولر 2b-7, 44b-4	bunlara بولره 49a-8, 72b-13
bunlardan بولردن 77a-1	bunlardın بولردین 48a-2, 85a-13
bunları بولری 81a-1, 81a-2	bunlarınñ 44b-4, 48a-1
bunıñ بونوك 60a-3	bunıñğ بونونك 47b-11
mundın موندین 4b-3, 49a-8	muni مونی 7a-1
munıñ مونك 57a-1, 70b-10	munıñ مونوك 39b-12, 71a-6
şol شول 11a-5	
şunı شونی 2a-2	şunıñ شونك 88a-5
şunıñ شونوك 81a-13	şular شولر 72b-12
ol اول 8b-7	añga انكه 3b-12
anda انده 25a-11	andan اندن 8b-3
andın اندین 5b-9	anı آنی 69a-13
anıñğ آننك 7a-11	anıñ انك 47a-3
anlar انلر 81a-6	anlara انلره 20b-13
aların ¹⁰⁴ الارنی 94a-2	anardın اناردین 57a-2
anlardan آنلاردن 19a-2	anlardın انلردین 64a-6
anları انلری 13b-5	anlarınñ انلرنك 31b-13
anların انلرك 45a-11	anların انلرنی 90b-11

3. Dönüşlülük Zamiri:

Metinde dönüşlülük zamiri olarak çoğunlukla öz kelimesi kullanılmıştır.

öz اوز 32a-11, 58a-4	özi اوزی 29b-6, 93b-4
özige اوزیکا 9a-5, 69a-13	özin اوزین 24a-13, 81b-6

¹⁰⁴ Eckmann, *a.g.e.*, 2003, s. 85'te Nevâyî'den önce olan şekilde olduğundan bahsetmektedir.

özindin اوزندين 35b-2, 84b-2	özine اوزينه 2b-10, 84a-10
özünü اوزينوك 74b-2	özleri اوزلرى 61b-13
özümni اوزومنى 63b-1	özünden اوزوندن 84b-1

Öz kelimesinin yanında kend(i) kelimesi de örneklendirilmiştir.

kend كند 6a-1, 35b-6, 60a-7	kendini كندك 60a-11
kendü كندو 97a-5, 97b-4	kendüleri كندولارى 59b-1
kendüsi كندوسى 59b-10	

4. Soru Zamirleri:

kim 85a-11	ne نه 4a-6
neçe نچه 5a-1	nite نته 8b-7
kaçan قچان 3b-2	қandan قاندن 93b-8
қанқы 95b-11	қайда قايده 60b-3
қайу 88a-5	қайусы قاюسى 76b-12
қайусин 14b-2	қайусина قاюسنه 32a-9

5. Belirsizlik Zamirleri:

barçaları барچه لرنى 30a-derkenar	barçası سی بارچه 26b-1, 38a-7
biri برى 75a-2, 85a-13, 87b-9	birin برين 67a-6, 75a-7, 86b-11
birini برنى 48a-2, 63b-11	birisi بريسى 1b-4, 1b-4, 1b-5
birisi برسى 6b-11, 27b-4, 47a-2	birisine برسنه 70a-12
birisini برسنى 44b-5, 72a-2	hiç biri هیچ برى 82a-11
hiç birisini هیچ برسنى 27b-13	her birisine هر برسنه 79a-12
her kim هر كم 79b-7, 85a-11	kim كم 60b-3
başkalara باشقه لره 8a-11, 50b-1	başkanı باشقه نى 62b-3
başkalardın باشقه لردين 2b-7, 2b-8	

ZARFLAR

1. Yer Zarfları: Metnimizdeki yer zarflarından bazıları şunlardır:

herçih anda ‘ imâret vardır şâhib-i serâya râci‘ ola انده 25a-11
eger tirigdür andan cüdâ düşe اندن 53b-1

eger bir kimesne kerisi üzre oturur körse işi bülend ola کرسی 14a-11
eger kerisidin töben tüşdi mertebedin ma‘ zül ola کرسیدین 14a-13
ve kerisini körmek on iki vech üzredür کرسی نی 14a-8
ve illâ il içinde ‘ izzetli ve mehter ola ایچنده 23a-6
ve eger içindin lü ‘lû ‘ çıkşa māl eline kirür ایچندین 63b-12
ve eger âteş içine tüşdi muşibet ola ایچنه 21a-3
eger keşefni tapdı şanduk içre koydı ایچره 82a-3
bu mezkûrlarnı tenindin veyâ tonındin taşra taşladı طشره 80b-13
ve eger zulmetdin taş çıkdı ğamdın ħalâş olup طش 20a-11
işük açılmağ yabılmağ ve taşkarı çıkmağ طشقری 36b-12
eger yüz yaña koysa meşhûr ve ma‘ rûf ola یکا 10b-1

2. Zaman Zarfları: Metnimizdeki zaman zarflarından bazıları şunlardır:

bir maħallede ħammām kördi burun ol orunda yoğ irdi بورون 24a-3
İbn-i Sirin aydı bugün cum‘ a künidür hem ‘ id künidür بوگون 8b-8
evvel kiçede vâkı‘ olan tüş sevinmekke ħükmdür کیچه ده 96a-2

3. Azlık-çokluk Zarfları: Metnimizdeki azlık-çokluk zarflarından bazıları şunlardır:

eger vaĳtsız körse sırĳavlıĳdur mālı az ola آز 43b-13
eger bustānlarına kirse ‘ ömri ħōş ola ni‘ met çok köre چوق 14b-7
ve her ne ĳadar uluĳraĳ taĳlıraĳ ve köprek kördi کوبراک 42b-12
eger balıĳ körse uluĳ balıĳlar köp bolsa māl ve ni‘ metdür کوب 63b-9

4. Soru Zarfları: Metnimizdeki soru zarflarından bazıları şunlardır:

Ebā-Sa‘ id didi ol aydı benim ismimni nite bildüĳ didi نته 8b-7
melekü'l-mevti kördi ve şordı benim ecelim kaçan olur deyü قچان 6b-8
ve eger buĳav körse neçe ta‘ bir iderler نهچه 52a-1

EDATLAR

1. Çekim edatları

a. İsmin yalın durumuyla kullanılan edatlar:

- devlet ve māl ve ʿizzet ve cāh ve ḥalk ara meşhūr ola 49b-7
merdümān ara eger özünü cimāʿ kıldılar 54a-1
ne maʿnādan aydur sen ol aydı āyet ile buyurdı 10b-11
cevāb aytdı şaḥn ki seni oğrılıḡ ile tutarlar didi 11b-1
ve eger bulut yel birle olsa bedrek ve meşakḡatlürek ola 17b-7
eger bir kimesne şalkın şu birle ṭahāret aldı 28b-7
ʿilācı tabılmaya yā bir ḡaybī ola ölünçe bile ola 75b-3
eger bir kimesne ölüḡler birlen sözleşe idḡulik tapar 57a-5
hemme ḡalk tizlik birlen tevbe kılmak kerek 12a-10
tiz tevbe kılmak kerek tevbe ilen ḡalāş olur 12a-9
ve eger kāse ilen şunı elinde tutdı ve hemmesini içdi 46b-12
üşlenmiş olmasa ḡamdur üşlenmiş olsa ṭast kibi 49a-5
ve eger deveyi at kibi segirdür kördi dāyim devleti ola 94a-8
eger kıble şarı namāz kıldı ve tamām itdi 9b-6
eger keşefni tapdı şanduk içre koydı yā ḡapçıkḡa 82a-3
ḡatunḡa ḡurbet ve yakınlık kıldı dūnyādan ḡazḡ ol kadar ola 27a-1
aḡır bahālı ṭon olsa ʿizzeti ve şerāfeti ol kadar ola 50a-13

b. Yönelme durumuyla kullanılan edatlar:

- her isimniḡ iştikāḡın bilüp aḡa köre münāsib taʿ bir ide 8b-1
ve eger aḡa karşı āvāz kıldı veyā anıḡ iv tübesinde turdı 77a-5

c. Ayrılma durumuyla kullanılan edatlar:

- tā āzād olunca andın son özine olur 2b-10
ḡavflı kimesne ḡavfdın imin bolḡandın sonḡ körse 26a-8
bu duʿānı okuya mundın sonra saḡ ṭarafına yata 4b-3
yā küldi mundın sonḡ yıḡladı 57b-8

barça ahvālını muṭṭali‘ olduğdan sonra ta‘ bir ide اولدقد نصكره 4a-7

‘adetiḍin taṣ gayrı kimesneden müstağni olur غدتدين طش 35b-4

ya‘ ni ölmesden burunğı fi‘ llerine dinde اولماسدن بورونغي 59b-7

d. İlgi durumuyla kullanılan edatlar:

ḥayr yokdur anıḡ için dāyım dünyā gamındadır انك اوچون 2b-13

ādemilerin işi anıḡ ile tamām ola انك ايله 15a-8

eger ümm ve maḥremi ölmüş olsa anıḡ birle nikāḥ kılsa انك برله 59a-1

2. Berkitme edatları

ḳarağa mā ‘il ve gam-nāk olur anıḡ daḥı ta‘ biri yokdur انك دخی 3b-9

kişi ile ḥuşūmet ider ḥaşmını körür anıḡ daḥı aslı olmaz انك دخی 3b-12

FİİL ÇEKİMİ

Metnimizde hemen hemen bütün kip ve zamanlara ait çekim örnekleri tespit edilmiştir. Örneklendirilen zaman ve kip ekleri; görülen geçmiş zaman, şimdiki zaman, geniş zaman, gelecek zaman; emir, şart ve istek kipine aittir. Tabirname'nin konusu gereği en fazla örneklendirilen görülen geçmiş zaman ve istek kipidir. Kişi eklerinde ise diğer kişilere ait örneklerin de bulunmasının yanında çoğunlukla üçüncü teklik kişi çekimi örneklendirilmiştir.

BASİT ÇEKİM

1. Haber Kipleri

a. Görülen Geçmiş Zaman:

-dI

I. teklik kişi: -dIm

kördim كورديم 11b-3

kördüm كوردوم 11b-4

bildüm بلدوم 8b-9

zıkr eyledüm ايلدُم ذكر 4a-4

tabdum تابدوم 9a-10, 9a-12

aytdum ايتدُم 11a-12

ta‘ bir itdüm تعبير ايتدوم 11b-3

II. teklik kişi: -dİŋ

bildüŋ بلدوك 8b-7

şordunġ صوردونك 9b-2

III. teklik kişi: -dI

kesdi كسدى 52b-5

körmedi كورمدى 60b-3

pişdi پشدى 25b-1

töküldi توكلدى 28a-1

virdi ويردى 30a-1

açıldı آچلدى 61b-4

qoydı قويدى 82a-3

aydı آيدى 6b-10

II. çokluk kişi: -dİŋIz

ta' bir itdiŋiz تعبیر ايتديڭز 11b-2

III. çokluk kişi: -dIIAr

berdiler برديلر 44b-1

didiler ديديلر 11a-6

esir itdiler اسير ايتديلر 3a-10

kömdiler كومديلر 56b-7

öltürdiler اولتورديلر 11a-3

oydılar اويديلر 57a-13

saçdıılar ساجديلر 25b-9

şordılar صورديلر 86b-13

Olumsuzu -mA ile yapılır:

I. teklik kişi: -mAdUm

çäre idemedüm چاره ايده مدم 27a-5

II. teklik kişi: -mAdUŋ

dimedüŋ ديمدوك 9a-13

III. teklik kişi: -mAdI

işitmedi ایشتمادی 60b-3

nef' itmedi نفع ایتمدى 6b-3

keçirmedi کاجرمدى 82a-3

kelmedi کلمدى 62b-1

pişmedi پشمدى 24a-1

tökülmedi توکولمدى 47a-5

virmedi ويرمدى 30a-2

yetmedi یتمدى 35a-1

Metnimizde görülen geçmiş zamanın çokluk kişilere ait örnekleri yoktur.

b. Öğrenilen Geçmiş Zaman:

1. -mİş ekiyle yapılan geçmiş zaman.

Eski Türkçede -mİş eki öğrenilen geçmiş zaman çekimi için kullanılmıştır. Eckmann ve Gabain öğrenilen geçmiş zamanın sıfat-fiil kaynaklı olduğunu fakat bazen geçmiş zaman olarak da kullanıldığını ifade etmişlerdir.¹⁰⁵

Bu ek, Tabirname'de daha çok sıfat-fiil göreviyle kullanılmıştır. Ancak aşağıdaki örneklerde olduğu gibi öğrenilen geçmiş zamanı da ifade etmektedir.

Metnimizde sadece III. teklik kişi çekimi için örnek vardır.

- temürdin olmış 22a-10 دۆکۈلمۈش 61b-9
zıkr olunmışdur 41a-2 ذکر اولنمیشدۇر hāmīle olmış 41a-3
zekeri kisilmiş 41a-12 ذکر کیسلمش tamām olmışdur 46b-13
lāzım olmış 49a-2 لازم اولمش köymüşdür 51b-4
şādır olmışdur 27b-11 صادر اولمشدور
tecrübe olunmışdur 97a-12 تجربه اولنمیشدۇر

2. -GAn ekiyle yapılan geçmiş zaman.

Bu biçimdeki geçmiş zaman, bugün Özbek Türkçesinde kullanılmaktadır. Bu zaman, geçmişte bitmiş ancak şimdi az çok etkisi görülebilen işleri anlatır.¹⁰⁶

ölgendür 59a-5 اولگاندور

Olumsuz -mA ile yapılır:

virnegendür 28a-13 ويرمگاندور irişmegendür 26b-10 ایریشمگاندور

c. Şimdiki zaman:

1. -A, -y ekiyle yapılan şimdiki zaman:

¹⁰⁵ Eckman, *a.g.e.*, 2003, s. 130.; Gabain, *a.g.e.*, s. 81.

¹⁰⁶ Sarica, *a.g.e.*, s. 92.

Eski Türkçe'de bulunmayan şimdiki zaman çekimi Çağatay Türkçesi'nde, "-a /-e turur/durur" şeklinde yapılır. Bu kullanım daha sonra -adur/-edür şimdiki zaman ekini ortaya çıkarmıştır.¹⁰⁷ Metnimizde de bu kullanıma ait örnekler sınırlı sayıda mevcuttur:

buyuradur بیورادور 59a-12	emr itedür امر ایتہ دور 59a-12
yığlaydur یغلایدور 27a-5	tileydür تلایدر 29b-7, 36b-7

Olumsuzu -mA ile yapılır:

Bu ekler geniş zaman göreviyle de kullanılabilirler. Hatta bu ek, Eski Türkçede ekseriya şimdiki zaman manası verir.¹⁰⁸

tapmaydur تابماید 29a-7

2. -yor ekiyle yapılan şimdiki zaman:

Bu ek yorı- "yürümek" fiilinin yorı-r geniş zaman çekimli şeklinden ortaya çıkmış ve Osmanlı Türkçesi döneminde haploloji yolu ile ekleşmiş ve böylece -yor eki ortaya çıkmıştır.¹⁰⁹ Tabirnamede -yor ekinin kullanımına ait iki örnek vardır.

keleyordı کله یوردی 30a-11	kılayorur قله یورر 39b-3
----------------------------	--------------------------

d. Geniş zaman:

-r, -Ar, - Ir:

II. teklik kişi: -r, -Ar, - Ir sen

tapar sen تابار سن 9a-13	aydur sen ایدورسن 10b-11
kılur sen قیلورسن 11a-12	cüdā olur sen اولورسن 11a-2

III. teklik kişi: -r, -Ar, - Ir

artar آرتار 35a-11	artur آرتور 57a-8
kaçar قچار 72b-4	korqar قورقار 2a-2
öter اوتار 15b-1	töker توکار 64b-2
açılur آچلور 27b-8	alur الور 28a-9

¹⁰⁷ Karaağaç, *a.g.e.*, 1997, s. XXXVIII.

¹⁰⁸ Von Gabain, *a.g.e.*, s. 80.

¹⁰⁹ Ergin, *a.g.e.*, s. 280.

III. çokluk kişi: (-a / -u) rlar

korkarlar قورقارلر 76a-7

atarlar اتارلر 84a-9

tutarlar توتارلر 11b-1

urarlar اورارلر 9a-11, 64b-8

dirler ديرلار 75b-5

ileterler ايلتارلر 15a-2

tökerler توکارلر 9a-7

alurlar الورلار 58a-1

tozaturlar توزاتورلر 22a-7

körürler کوررلر 72b-11

Olumsuzu -mAz ile yapılır:

Metnimizde III. teklik kişiye ait örnek vardır.

ta^c biri olmaz اولماز 2a-3

bilmez بلماز 85a-10

irışmez ایرشمز 14b-13

yağmaz یغمماز 17b-13

e. Gelecek zaman

1. -GAy ekiyle yapılan gelecek zaman

Gelecek zaman için Eski Türkçeden günümüze kadar çok değişik ekler kullanılmıştır. Özellikle Orta Türkçe döneminde bu çeşitlilik ortaya çıkar. Eski Türkçede -gAy, -tAçI, -çI, -çA,¹¹⁰ Orta Türkçede -gAy, -gA, -gU, -IsAr, -AçAk¹¹¹; -AcAk, -Ası¹¹² ekleri gelecek zamanın ince anlatım farklılıklarının olduğunu göstermektedir. Ancak bu kadar farklı anlatımların ne maksatla olduğunu söylemek bugün zordur.

III. teklik kişi: -Gay

ölğay اولغای 33b-8

ölgey اولکای 34b-13

Olumsuzu -mA ile yapılır:

mukaddim ölmegeydür اولمکیدر 27b-13

2. -AcAk ekiyle yapılan gelecek zaman:

¹¹⁰ Von Gabain, *a.g.e.*, s. 81.

¹¹¹ Toparlı, Recep, *Harezm Türkçesi*, Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, Erzurum, 1997, s. 72-75.

¹¹² Timurtaş, Faruk Kadri, "Şeyhî ve Çağdaşlarının Gramer Araştırmaları", *TDAY Belleten*, Ankara, 1961, s. 118.

Metinde bir örnekte geçmektedir.

kelecekdür 1b-6

2. Tasarlama Kipleri:

a. Emir Kipi

Metinde emir kipinin II. teklik ve III. teklik kişi çekimine örnek bulunmaktadır.

II. teklik kişi: Metnimizde II. teklik emir çekiminde -GII pekiştirme ekinin kullanıldığı örnekler bulunmamaktadır.

al 6b-3

Olumsuz şekil -mA ile yapılır:

söyleme 4b-7

III. Teklik kişi: -sUn eki ile kurulur:

türlig rengi olsun 37b-7

b. Dilek-şart kipi

Eki -sA'dır.

Bu kiple ilgili olarak metinde sadece III. teklik ve çokluk kişi çekim örnekleri bulunmaktadır.

III. teklik kişi: -sA

açsa 88b-10

aķsa 39a-12

çaksa 71b-10, 71b-6

ķalsa 7a-6

beşāret berse 83b-8

dise 58a-5

kelse 62b-2

tilese 65a-12

Olumsuzu -mA ile yapılır.

III. teklik kişi:

bilnese 89b-7

iri bolmasa 70a-2

lāyık olmasa 14a-8

III. çokluk kişi: -sAlAr

81a-8 قنادلو اولسالر ڤانادلو olsalar 57a-9 نوحه قيلسه لر ڤيلسه لر kelseler 81b-3

c. İstek Kipi

Metnimizde en fazla kullanılan ek -A istek kipidir.

Bu ek Eski ve Orta Türkçedeki gelecek zaman, geniş zaman, gereklilik, dilek kipleri için kullanılan -gA ekindeki ön sesin 13. yy'dan itibaren eriyip kaybolmasıyla ortaya çıkmıştır.¹¹³ Çağatay Türkçesinde ise Oğuzcadan alınan bu ek -A, -GA şekliyle gelecek-istek anlamıyla bazen şiirde kullanılmıştır.¹¹⁴ Tabirnamede de kullanılan bu ekin geniş zaman, gelecek zaman ve istek anlamında da kullanılabileceği unutulmamalıdır. Ancak Tabirnamenin konusu gereği ve insanların rüyalarını hep iyiye, güzele yorma isteğinden hareketle bu zamanın ağırlıklı olarak istek ifade ettiği kanaatindeyiz.

III. teklik kişi: -A

açıla آچله 36b-9

bara باره 30b-7

çıka چقه 23a-9

doğa دوغه 82b-13

körüne کورونه 84b-3

ögrene اوكرنه 29a-8

Olumsuz şekli: -mAyA ile yapılır.

tapılmaya تابلميه 75b-3

kıymaya قايتميه 88b-1

durmaya دورميه 95a-6

yağmaya يغميه 12a-10

III. çokluk kişi: -AlAr

kılalar قيله لر 65a-13

olalar اوله لر 62a-1

kalalar قاله لر 72a-11

körelər کورالر 95b-12

vireler ويره لر 75a-6

ketürelər کتوره لر 86a-4

Olumsuzu -mA ile yapılır.

ma'zül itmeyeler معزول ايتميه لر 68a-12

¹¹³ Korkmaz, *a.g.e.*, s. 649.

¹¹⁴ Eckmann, *a.g.e.*, 2003, s. 119.

d. Gereklilik Kipi

Tabirname'de gereklilik kipi için özel bir ek yoktur. Gerekliliği ifade edebilmek için mastar ekleri ve -sA şart, -A istek kipleri üzerine '*gerek*' kelimesi getirilmiştir.¹¹⁵ İsimlerden sonra '*gerek*' kelimesi getirilerek de gereklilik ifadesi sağlanmıştır. Ekin gelecek zaman bildiren kullanışlarına da rastlanır.¹¹⁶

ammā ol tüş ki kōrkunçdur hāzer kılmaḵ kerek 1b-8 خذر قلماق کراک

aḡa idgūlik ve ḡayr du'ā birle yād itmek kerek 59a-2 یاد ایتمک کراک

ol tüş ki sevinç olur şükr ve şadaḡa virmek kerek 1b-8 ویرمک کراک

tüşni evvel kiçede yā evvel künde ta'bir kerek 11a-9 تعبیر کراک

ve eger kökde olturdı kirü kelmedi tevbe kerek 62b-1 توبه کراک

cān-verdūr ziyānı olmaz ammā imin olmasaḡ kerekdür 75a-2 ایمین اولماسک کرکدر

envā' yaḡlar mālđur ḡāşşaten kişige yemek ḡōş ola kerek 95a-10 خوش اوله کراک

FİİLLERDE BİLEŞİK ÇEKİM

Basit çekime girmiş fiillere i- / ir- yardımcı fiilinin hikaye, rivayet ve şart çekimleri getirilerek kurulur. Metnimizde hikaye ve şart olmak üzere iki çekimin örnekleri vardır.

1. Hikaye

ol kış küninde şorduḡ kim yıḡaçlar şuvı kaçmış idi 9b-3 قاچمش ایدی

ol yıl yaḡmur çok olur dir idi 10b-5 دیر ایدی

sultān cihetindin ḡavf köre eger dūzaḡḡa kirmiş irdi 15a-3 کرمش ایردی

ol yıl yaḡmur kemrek olur deyü ḡaber virür irdi 10b-6 اولور ایردی

eger bir ma' lūm kimesne ölmiş irdi 57a-1 اولمش ایردی

andın ümidi kisilmiş idi 72b-7 کیشلمش ایدی

andın ṭama' üzülmüş idi 56b-10 اوزولمش ایدی

¹¹⁵ Korkmaz, *a.g.e.*, s. 694.

¹¹⁶ Gülsevin, *a.g.e.*, s. 103.

isrūk veyā hūṣ-yār mıdur ve hem ne yemiş idi 4a-6
bu sözler zıkr olınmış idi 23b-10

2. Şart

ve dinârlar hâşıl ola ve eger bir nemme bardı ise 26b-13
ğull ile elini boynıga bağlu kördi ol kimesne tevbe kılsa 52a-5
eger deve ile ceng iderse 94a-1
ve bunun fermânıyla iş kılalar her ne isterse 65b-1
it yemek ve şarâb ve her ne kim kanını ziyâde iderse 3b-3
ve eger süt yerine kan kelürse 94a-4
şart budur ki her kankı ayda her kıysı künde körerlerse 95b-12
eger sendin hisâb şoramak tilidilerse 15a-13
ve eger me'keleyin kaşursa 10a-11
ve eger ehl-i şalâh olmazsa 31a-5

FİİLİMSİLER

1. İSİM-FİİL

Mastarlar fiillerin isim şekilleridir. Bu yüzden herhangi bir ismin gireceği bütün hallere girer ve isimlerin aldığı bütün ekleri alırlar.¹¹⁷ Zaman kavramı taşımaksızın bir ismi hareket vasfıyla nitelendirebilirler.

1. -mAk:

rûze açmak sırhavlıkdur veyâ mekrûh iş kılmakdur 88b-9
töşek ve yastuk ve çâdır ve işük açılmak 36b-11
yabılmak ve taşkarı çıkmak 36b-12
eger murâdı gulâm almak veyâ kenizek almak olsa 16b-1
veyâ tayağ ile urmak ve boynın kesmek ve aşmak 60a-2
ve ayak elin kesmek ve bunun emsâlini körmek 60a-3
nehy-i münker ve murâdın bulmak 14a-11

¹¹⁷ Gülsevin, *a.g.e.*, s. 122.

raḥmet ve bereket ve ḥayrdur ve lebbeyke deyü çağırmaق 30a-8
megerki rakş ve ayak depmek yâ kol çapmak ڇاڀمق - ڊڀمڪ 53a-10, 53a-11

Çekim eki almış olanlar:

ölüm yakın bolmakğa delildür بولماقغه 62b-1
sol kolnın kisülmegi کيسولمكى 35b-13
gürüh-ı mu‘abbirān balık körmegi tezvıcdür didiler کورمكى 10a-3
bu ḥatunnı ivindin çıkmağa ruḥsat itmeye چقماغه 36b-8
lâkin ‘ömri kışka olmağa delil ola اولماغه 62a-5

2. -mAklık:

‘ömri uzak bolmaklıkğa delildür بولماقلىقغه 87a-5

3. -mA:

Bazen kalıplaşma yoluyla yeni kelimeler oluşturdıkları için yapım ekleriyle benzerlik gösterebilirler.¹¹⁸

eger sürme tartdı gâyibi kele sürme körmek سرمه 85b-13
ve uluğ çalma kiymek چالمه 49b-3
eger çalmanı çışdı ve eliyle ölçdi چالمه نى 49b-5

2. SIFAT-FİİL

Sıfat-fiiller çekimsiz fiillerin ikinci türü olup hem isim hem de fiil özelliklerini birleştiren fiil şekilleridir.¹¹⁹ Yalın durumda bulunan sıfat fiiller ve çokluk, iyelik ve isim çekim ekleriyle genişletilenler isim görevindedir.¹²⁰ Eklendikleri fiilleri genellikle sıfatlaştırdıkları için bu isimle anılsalar da hem geçici hem de kalıcı isimler yaparlar.¹²¹ Bu özellikler, sıfat-fiillerin Türkçede çok işlek bir görev alanına sahip olduklarını göstermektedir.

1. -GAn, -An:

¹¹⁸ Üstüner, Ahad, *Anadolu Ağızlarında Sıfat-fiil Ekleri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2000, s. 11.

¹¹⁹ Korkmaz, a.g.e., 2003, s. 909.

¹²⁰ Üstüner, a.g.e., s. 15.

¹²¹ Ergin, a.g.e., s. 198.

Metinde ekin iki biçimi de tespit edilmiştir.

aldura turgan kimesne تورغان 36b-1

açıķğan vaktda آچقان 47a-4

bağlangan işler meftūh ola باغلانغان 52b-1

meni ‘acemden bolğan bir ir بولغان 63b-2

āhek ve pişken kerpiç پشکان 21b-4

şuşayan vaktda صوصایان 47a-3

vāķi‘ olan tüş اولان 96a-11

faķihlık iden kimse ایدن 64b-13

tüşni körülen şehrde کورولن 12a-2

- GAn eki kimi örneklerde iyelik ve durum eklerini alarak kullanılmıştır:

behişte kirüp çıkğannı چقاننى 14b-9

ivge kertkenin körse کرتکائن 90b-9

yağmur yağğannı körse ياغاننى 17b-9

otğa tüşkenini توشکائينى 89a-1

ikinci mertebe ölgenin körse اولکائن 57b-11

2. -Ar:

Metnimizde bu ekin sıfat olarak kullanımı yoktur. İsim çekim ekleriyle birleşmesiyle zarf olarak kullanılmıştır. bkz. zarf-fiiller -ArdA, -ArGA.

3. dUk:

kaçan sā’il muabbirden şordukı vaktda ne āvāz işitürler صوردوقى 10a-4

ve āvāzları işitmedi ve kim urdukını bilmedi اوردوقى 60b-3

ābi ya‘ni kıamış didükleri nebāt ve anıñ dırahtı دیدکلى 43b-8

rāsū kelinçik didükleri cān-verdür ziyānı olmaz دیدوکلى 75a-1

4. -GUçI: Bu ek daha çok kalıcı isimler oluşturur.

eger tüşünde ādemler yā yırtkuçı cān-verler يرتقوچى 6a-7

faşşād ya‘ni tamar çirtküçi irenlerniñ işi anıñ elinde چیرتکوچی 86a-1
ya‘ni neft yağı hāşıl itküçi merd-i sefih اینکوچی 86a-8

İyelik ve durum eklerini alır:

eger yeti kalsa yırtküçilari körer یرتقوچیلری 7a-8
hayvānlar ile sözleşmek yırtküçilar ile یرتقوچیلر 63a-4
ve yırtküçidan eger bir kimesne یرتقوچیدن 64a-1
ammā hayvānatla yırtküçilarla münāza‘ at etdi یرتقوچیلرله 64a-7
lākin tüş körgüçige ziyān kelmeye کورکوچی کا 5a-12
tüşni körgüçiniñ künyesi ile yā ismi ile ta‘ bir kerek کورکوچنک 8a-12

3. ZARF-FİİLLER

Zarf-fiiller, bir fiil tabanına, belirli özellikleri yüzünden "zarf-fiil ekleri" olarak adlandırılan eklerin eklenmesiyle oluşan kelimelerdir.¹²²

1. – (I)p:

küneş kökden itegine tüşdi uyğanup irine söyledi اویغانوب 3a-7
Hayber'ni feth idüp Şafiyye'ni esir itdiler ایدوب 3a-9
yüzinde yumruk eşeri körüp şordı کوروب 3a-12
kuşlar anıñ oñ tarafından kirüp şol tarafta çıkdılar körse کروب 6a-8
eger şol tarafındın kirüp oñğ tarafına çıkdılar کروب 6a-9
beş barmağın kösterdi mu‘abbirleri cem‘ idüp şordı ایدوب 6b-9
mu‘abbirlerini çıdurup şordı mu‘abbirleri ‘āciz oldılar جیدوروب 10b-8
eger ol şudın köterdi bir nersege tolturup aldı māl tapa تولتوروب 19a-9
qarzlarnıñ ba‘zısı edā olınup ba‘zısı qalır اولنوب 24a-5
ve eger ta‘āmına şalup yise şādıkdur صالوب 26a-4
ve eger mināreğa binüp ezān aytdı hac qılur بنوب 29a-9

2. -ğUnça, -UnCA:

tā kün tamām çıkgunça ... söyleme چقغونچه 4b-8

¹²² Uğurlu, Mustafa, *Memluk Türkçesinde Zarf-Fiilli Parçaların Dizimi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1999, s. 20.

hattâ düşleri dökülünçe durur دكولنچه 28a-2

‘ilâcı tapılmaya yâ bir gaybi ola ölünçe bile ola اولنچه 75b-3

tâ âzâd olunca andın şon özine olur اولنجه 2b-10

ammâ der-vâkı‘ eytdügünce olur irdi ایتدوکنجه 10b-6

3. -U:

hatun ider deyü ta‘ bir itdi دیو 3a-9

ol yıl yağmur kemrek olur deyü haber virür irdi دیو 10b-6

‘avratıñ bir kız bala doğırur deyü cevâb virdi دیو 10b-10

ve lebbeyke deyü çağırmağ دیو 30a-8

ferâyizdür deyü hem ta‘ bir iderler دیو 43a-1

añga dürüg söylemekdür deyü dahı ta‘ bir iderler دیو 51b-9

4. -GAndA:

uykuğa barganda tahâret ile yata بارغانده 4a-7

tüşni kün çıkğanda söyleme چققانده 4b-7

5. -GAndIn şonğ:

havflı kimesne havfdın imin bolğandın şonğ körse بولغاندین 26a-8

6. -ArdA, -IrdA:

ve kün batarda ve divâna kaçında ve mashara-güy ve düşman ve câhil
kaçında söyleme باتارده 4b-8

kün çıkarda veyâ batarda ve түş vaktında ta‘ bir etmeye چقارده ویا باطارده
11a-9

7. -ArGA:

eger bir kimesne namâz kılurğa tileydür قلورغه 29b-7

eger mu’ahhar re’sden saçı alurğa tileydür آلورغه 36b-7

ve eger yılan çakarğa kaşd itse چقارغه 71b-6

8. -dUkdA:

ve tüşini söyleye söyledükde ziyāde ve noķşān itmeye سويلدكده 4a-2

cālīnūs bir emīri ‘ ilāc etdükde nef’ itmedi اتدوكده 6b-2

ve hem uyķuğa vardukda ne hāl üzedür وار دوقده 4a-5

ve uyķudın uygandukda zikru'l-lāh ide اويغاندوقده 4b-4

BİRLEŞİK FİİLLER

1. Tasviri Fiiller:

Bu yapıda iki fiil söz konusudur. Birinci fiil, yapıya anlamını katan asıl fiildir. İkincisi tek başına kullanılabilen ama bu yapılarda kendi anlamının dışında bir tasvir anlamı üstlenen ve asıl fiili bu anlamıyla tasvir eden, açıklayan, anlatıma çeşitlilik katan fiillerdir. İki fiilin tek yapı olarak kullanılabilmesi için asıl fiilin zarf fiil eki almış olması gerekmektedir.¹²³

a. Süreklilik Bildiren:

Türkiye Türkçesine kadar yazılmış eserlere bakıldığında sürerlilik fiilinin kel-, tur-/dur-, kal-, yardımcı fiillerinin -A, -(y)I, -(I)p zarf-fiil ekleriyle birleşmesiyle oluştuğu görülmektedir.¹²⁴

‘ādetde aldura turğan kimesne الدوره تورغان 36b-1

‘ādeti gök kiye turğan kimesne كيّه تورغان 95b-2

bu tüşün rāst ola kele اوله كله 3a-8

mağz-ı cevz māldur rencile ala kele آله گله 44b-10

b. Yeterlilik Bildiren:

Yeterlilik fiilleri -(y)A zarf-fiili üzerine bil- yardımcı fiilinin getirilmesiyle oluşturulur.¹²⁵ Olumlu ve olumsuz yapıda ayrı ayrı kullanılır. Metnimizde olumlu yapıyla kullanılan bir örnek yoktur. Olumsuz yapıyla ilgili bil- ve u- yardımcı fiilleriyle iki örnek vardır:

¹²³ Şahin, Hatice, *Eski Anadolu Türkçesi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2003, s. 66.

¹²⁴ Bayraktar, Nesrin, *Türkçede Fiilimsiler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2004, s. 293.

¹²⁵ Korkmaz, a.g.e., s. 812.

83a-8 دوشمانلق ايده بلمز düşmānlık idebilmez
27a-5 هچ چاره ايده مدم çäre idemedüm itegimde yığlaydur didi hiç

2. Yardımcı Fiiller:

Daha çok yabancı kökenli isim soylu kelimelerle birlikte kullanılırlar. İsmin anlamıyla yüklü fiiller oluştururlar.¹²⁶ Asli görevi yardımcı fiil olan dört fiil bulunmaktadır: eyle-, et-/it-, ol-/bol-, kıl-

Bu bölümde yardımcı fiiller Türkçe isim soylu kelimelerle kullanılanlar ve yabancı kaynaklı isim soylu kelimelerle kullanılanlar olarak iki ayrı gurup halinde verilmiştir.

a. eyle-:

Metnimizde eyle- yardımcı fiiliyle kurulmuş 9 birleşik fiil mevcuttur.

Türkçe isim soylu kelimelerle kullanılanlar:

şöyle eyle- شويله ايل- 6b-4 ħatun eyle- خاتون ايل- 53a-12

Yabancı kaynaklı isim soylu kelimelerle kullanılanlar:

faḫihlik eyle- فقيه لق ايل- 64b-11 imāmet eyle- امامت ايل- 64b-12

zıkr eyle- ذكر ايل- 4a-4 ziyāde eyle- زياده ايل- 1b-12

münāza‘at eyle- منازعت ايل- 75b-9 ħāzer eyle- حذر ايل- 97a-7

rahmet eyle- رحمت ايل- 59a-derkenar

b. et-, ve it-: Metnimizde bu yardımcı fiil iki şekliyle de kullanılmıştır.

et-: Metnimizde et- yardımcı fiiliyle kurulmuş 17 birleşik fiil mevcuttur.

Türkçe isim soylu kelimelerle kullanılanlar:

tizek et- تيزاك ات- 9b-8

Yabancı kaynaklı isim soylu kelimelerle kullanılanlar:

binā et- بنا ات- 63a-1

cimā‘ et- جماع ات- 53b-13

‘ilāc et- علاج ات- 6b-2

‘itāb et- عتاب ات- 59a-7

¹²⁶ Şahin, a.g.e., 1993, s. 220.

itā' at et- اطاعت ات- 76b-4	maḵhūr et- مقهور ات- 82a-2
münāza' at et- منازعت ات- 64a-8	ta' bir et- تعبیر ات- 28b-3
tamām et- تمام ات- 5b-9	

it-: Metnimizde it- yardımcı fiili 234 kez kullanılmıştır. Bu yardımcı fiilin oluşturduğu birleşik fiillerden bazıları şunlardır:

Türkçe isim soylu kelimelerle kullanılanlar:

çapqınlık it- تمام ات- 85a-1	künçilik it- کونچلک ایت- 36b-7
ḡatun it- خاتون ایت- 3a-9	yırak it- یراق ایت- 69b-7
tizək it- تیزاک ایت- 35a-9	

Yabancı kaynaklı isim soylu kelimelerle kullanılanlar:

şalavāt it- صلوات ایت- 90a-6	şarf it- صرف ایت- 28a-6
ābād it- آباد ایت- 22a-6	āşikāre it- اشکاره ایت- 86a-13
āzād it- آزاد ایت- 60a-9	bevl it- بول ایت- 40a-8
beyān it- بیان ایت- 69a-9	binā it- بنا ایت- 23a-3
büryān it- بریان ایت- 71a-8	cādū it- جادو ایت- 73a-13
cehd it- جهد ایت- 6b-7	cem' it- جمع ایت- 6b-9
cevr it- جور ایت- 31a-13	cüdā it- جدا ایت- 84a-5
çāre it- چاره ایت- 27a-5	ḡıyānet it- خیانت ایت- 29a-12
delālet it- دلالت ایت- 43a-11	ceng it- جنگ ایت- 74a-9
dürūd it- دُرْد ایت- 4a-8	ḡisāb it- حساب ایت- 96a-1
düşmānlık it- دوشمانلق ایت- 83a-2	'adāvet it- عداوت ایت- 71b-13
'azāb it- عذاب ایت- 64b-6	edā' it- ادا ایت- 34b-7
'ilāc it- علاج ایت- 73a-2	'imāret it- عمارت ایت- 22b-11
emr it- امر ایت- 59a-12	ezān kāmēt it- اذان قامت ایت- 28b-5
esir it- اسیر ایت- 3a-11	faḡihlık it- فقیه لق ایت- 64b-13
ferāmūş it- فراموش ایت- 48a-9	feth it- فتح ایت- 3a-9
i' timād it- اعتماد ایت- 37b-10	helāk it- هلاک ایت- 13b-5
i' tirāf it- اعتراف ایت- 27a-12	livāṭa it- لواطه ایت- 67b-8
merḡamet it- مرحمت ایت- 73a-2	mesh it- مسح ایت- 69b-3

meyl it- - ميل ايت 15a-11	mu'āmele it- - معامله ايت 85b-13
muṭi' it- - مطيع ايت 69a-13	muvāfaḳat it- - موافقت ايت 81a-7
müyesser it- - ميسر ايت 63a-7	naṣīb it- - نصيب ايت 97b-4
nāliš it- - نالاش ايت 56a-3	naql it- - نقل ايت 10b-3
nemmāmlık it- - نماملق ايت 52b-6	nezr it- - نذر ايت 48b-11
nizā' it- - نزاع ايت 73b-8	hāşıl it- - حاصل ايت 15b-7
habs it- - حبس ايت 36b-8	hac it- - حج ايت 32b-3
halāş it- - حلاص ايت 32b-1	ẓann it- - ظن ايت 83b-2
ẓikr it- - ذکر ايت 4a-2	ẓikru'l-lāh it- - ذکر الاله ايت 4b-4
huşūmet it- - خصومت ايت 3b-12	ẓulm it- - ظلم ايت 13a-9
ẓulmlık it- - ظلم لق ايت 18a-1	hükme it- - حکم ايت 97a-8
pāk it- - پاک ايت 34b-7	pinhān it- - پنهان ايت 85b-9
raḥmet it- - رحمت ايت 56a-10	rāst it- - راست ايت 31a-11
ri'āyet it- - رعایت ايت 9b-4	ruḥşat it- - رحصت ايت 36b-8
rücū' it- - رجوع ايت 25a-6	sitem it- - ستم ايت 60b-1
şikār it- - شکار ايت 76b-5	te'sir it- - تاثیر ايت 2b-2
şikāyet it- - شکایت ايت 58a-1	şükrāne it- - شکرانه ايت 4b-5
taşarruf it- - تصرف ايت 68a-9	ta' accüb it- - تعجب ايت 63a-7
terk it- - ترك ايت 34a-9	tesbih it- - تسبیح ايت 62b-6
tevbeler it- - توبه لار ايت 1b-12	ķaşd it- - قصد ايت 12a-8
ķabūl it- - قبول ايت 28a-8	ķa'ne it- - طعنه ايت 73a-12
ķalāk it- - طلاق ايت 69b-9	ķaleb it- - طلب ايت 72b-2

c. bol-, ve ol-: Metnimizde bu yardımcı fiil iki şekliyle de kullanılmıştır.

bol-: Metnimizde bu yardımcı fiil 116 kez kullanılmıştır. Bu yardımcı fiilin oluşturduğu birleşik fiillerden bazıları şunlardır:

Türkçe isim soylu kelimelerle kullanılanlar:

ağırıklı bol- - اغرقلى بول 13b-13	şokur bol- - صوقر بول 27b-5
aķ bol- - آق بول 27a-11	uzun bol- - اوزون بول 18b-10
evlenmegen bol- - اولنمکن بول 50b-10	köp bol- - كوب بول 63b-9
ķula veyā şarı bol- - قولا ويا صارى بول 92a-7	

böri başı tig bol- بوری باشی تیک بول- 27a-13

uluğlık bol- اولوغلق بول- 94b-6

Yabancı kaynaklı isim soylu kelimelerle kullanılanlar:

āvvāre bol- آواره بول- 47b-4

bereket bol- برکت بول- 29a-8

cüdā bol- جدا بول- 70b-1

‘āfiyet bol- عافیت بول- 73a-4

fīravān bol- فروان بول- 45b-2

giriftār bol- گرفتار بول- 24a-9

imin bol- ایمین بول- 26a-7

kem bol- کم بول- 46a-8

māl-dār bol- مالدار بول- 46a-7

maḫhūraten bol- مقهوره بول- 36a-11

muḥkem bol- محکم بول- 52a-2

ḥāṣıl bol- حاصل بول- 60b-10

zāyi‘ bol- ضایع بول- 36a-2

ḥōṣnūd bol- خوشنود بول- 49a-7

peydā bol- پیدا بول- 75a-7

redd bol- رد بول- 65b-1

bende bol- بنده بول- 13a-5

biṅ dirhem bol- بیك درهم بول- 48b-4

ziyāde bol- زیاده بول- 35b-7

‘ālim bol- عالم بول- 62a-4

māl bol- مال بول- 31a-5

hemān bol- همان بول- 21a-1

tamām bol- تمام بول- 29b-11

ittifāḫ-ı sefer bol- اتفاق سفر بول- 11a-2

māl-ı ḥelāl bol- مال حلال بول- 45a-6

muḥabbetli bol- محبتلی بول- 48a-13

nā-tamām bol- نا تمام بول- 30a-3

ḥalāṣ bol- خلاص بول- 36b-2

ḥarām māl bol- حرام مال بول- 46a-2

pāk bol- پاک بول- 28b-8

peyveste bol- پیوسته بول- 43b-4

ol-: Metnimizde ol- yardımcı fiili 1693 kez kullanılmıştır. Bu yardımcı fiilin oluşturduğu birleşik fiillerden bazıları şunlardır.

Türkçe isim soylu kelimelerle kullanılanlar:

ḳatış ol- قاتش اول- 6a-5

uluğ ol- اولوغ اول- 13a-5

uzaḳ ol- اوزاق اول- 12b-3

tar ol- تار اول- 35a-6

çok ol- چوق اول- 6a-3

uçuzlık ol- اوچرلق اول- 46b-1

ḳorḳḡuḡı ol- قورقغوجی اول- 2a-2

uzun ol- اوزون اول- 35b-3

sevinç ol- سونچ اول- 1b-7

bay ol- باى اول- 12b-2

Yabancı kaynaklı isim soylu kelimelerle kullanılanlar:

maraz ol- مرض اول- 2a-4	şıhhat ol- صحت اول- 46b-6
şırhav ol- صرخاو اول- 28a-5	āşikāre ol- اشكاره اول- 55b-4
behişti ol- بهشتی اول- 12b-13	mübtelā ol- مبتلا اول- 15a-1
bisyār ol- بسیار اول- 67a-2	cem ^ç ol- جمع اول- 7a-6
cüdā ol- جدا اول- 67b-4	delil ol- دلیل اول- 62a-5
dihkān ol- دهقان اول- 6a-13	dişvār ol- دیشوار اول- 12b-6
dost ol- دوست اول- 5b-6	‘āciz ol- عاجز اول- 10b-8
edā ol- ادا اول- 65b-8	ehl ol- اهل اول- 29a-7
enfa ^ç ol- انفع اول- 44b-6	‘uqūbet ol- عقوبت اول- 15a-4
fāsıx ol- فاسق اول- 67b-1	fevt ol- فوت اول- 68b-4
firāvān ol- فراوان اول- 7a-6	ğālib ol- غالب اول- 3b-2
ğam-nāk ol- غم ناک اول- 13b-8	ğarib ol- غریب اول- 13a-2
giriftār ol- گرفتار اول- 5b-10	helāk ol- هلاک اول- 12a-11
ifrāt ol- افراط اول- 29b-2	imām ol- امام اول- 29b-12
imin ol- ایمین اول- 15a-9	kāfir ol- کافر اول- 2a-10
kemrek ol- کمرک اول- 10b-5	lāyık ol- لایق اول- 21a-11
ma ^ç zül ol- معزول اول- 68a-10	māl-dār ol- مالدار اول- 24b-1
mālik ol- مالک اول- 70a-8	maḥbūs ol- محبوس اول- 28b-9
mariz ol- مریض اول- 5b-2	maḥhūr ol- مقهور اول- 70b-10
mechül ol- مجهول اول- 42b-4	mecrūḥ ol- مجروح اول- 33b-4
meftūḥ ol- مفتوح اول- 20a-9	mehter ol- مهتر اول- 30a-13
mestūr ol- مستور اول- 60a-7	meşakḳat ol- مشقت اول- 22a-4
meşhūr ol- مشهور اول- 25a-1	muşibet ol- مصیبت اول- 61a-1
mu ^ç allim ol- معلم اول- 64b-7	munşif ol- منصف اول- 21b-1
musallaṭ ol- مسلط اول- 13b-5	musahḥir ol- مسخر اول- 68a-7
mübārız ol- مبارز اول- 55a-4	mücerreb ol- مجرب اول- 10b-7
mü’ezzın ol- مؤذن اول- 5b-5	mü’mın ol- مؤمن اول- 12a-2
mümkin ol- ممکن اول- 2a-4	mürtekib ol- مرکب اول- 27b-6
müşerref ol- مشرف اول- 3a-10	müte ^ç allık ol- متعلق اول- 38b-3
naşib ol- نصیب اول- 13b-1	hāşıl ol- حاصل اول- 5b-12

zafer ol- -ظفر اول- 64a-5	zāhir ol- -ظاهر اول- 20a-9
ḥalāṣ ol- -خلاص اول- 12a-9	ḥāmīle ol- -حامله اول- 40a-3
ḥarāb ol- -خراب اول- 25a-3	ḥayr ol- -خير اول- 7a-4
ḥayrlu ol- -خيرلو اول- 30b-8	zīkr ol- -ذکر اول- 30b-9
ḥūb ol- -حوب اول- 6a-5	perhiz ol- -پرهیز اول- 47b-10
rāst ol- -راست اول- 48b-13	revā ol- -روا اول- 29b-5
rūšen ol- -روشن اول- 6a-12	rūsvāy ol- -رسوای اول- 36b-9
dervīṣ ol- -درویش اول- 13a-2	ṣād ol- -شاد اول- 13b-8
ṣād-mān ol- -شادمان اول- 7a-1	ṣehid ol- -شهید اول- 28b-1
ṣer ol- -شر اول- 7a-13	tamām ol- -تمام اول- 15a-8
telef ol- -تلف اول- 32b-10	nemmām ol- -نمام اول- 71b-7
tuṣ ol- -ترش اول- 44a-4	ḡarż-dār ol- -قرض دار اول- 13a-3

d. kıl:- Metnimizde kıl- yardımcı fiili 235 kez kullanılmıştır. Bu yardımcı fiilin oluşturduğu birleşik fiillerden bazıları şunlardır:

Türkçe isim soylu kelimelerle kullanılanlar:

oğrılıq kıl- -اوغرلیق قیل- 78b-6	eş kıl- -اش قیل- 17a-9
----------------------------------	------------------------

Yabancı kaynaklı isim soylu kelimelerle kullanılanlar:

soḥbet kıl- -صحبت قیل- 64b-3	ṣulḥ kıl- -صلح قیل- 61b-7
āvāz kıl- -اواز قیل- 76b-2	baḡūr kıl- -بخور قیل- 26a-5
binā kıl- -بنا قیل- 13b-4	cimā' kıl- -جماع قیل- 5b-8
cūdā kıl- -جدا قیل- 60a-10	ḡobānliq kıl- -چوبان لق قیل- 65a-7
dāḡ kıl- -داغ قیل- 21a-5	defn kıl- -دفن قیل- 57a-11
delil kıl- -دلیل قیل- 96a-4	dem kıl- -دم قیل- 4b-10
divār kıl- -دیوار قیل- 21b-4	du'ā kıl- -دعا قیل- 8b-13
‘amel kıl- -عمل قیل- 28a-10	‘aḡd-i nikāḥ kıl- -عقد نکاح قیل- 53a-7
‘aṭse kıl- -عطسه قیل- 35a-7	edā kıl- -ادا قیل- 13a-3
‘ibādet kıl- -عبادة قیل- 88a-3	‘imāret kıl- -عمارة قیل- 22b-6
ḡusl kıl- -غسل قیل- 19a-3	helāk kıl- -هلاک قیل- 18b-3
du‘ālar kıl- -دعائر قیل- 1b-9	iḡtidā' kıl- -اقتدا قیل- 59b-6

musahhır kıl- مسخر قیل- 69b-5	mükāleme kıl- مکالمه قیل- 72a-10
münākehe kıl- مناكحه قیل- 58b-11	münāza‘at kıl- منازل عت قیل- 67b-2
nafaqa kıl- نفقه قیل- 40b-3	namāz kıl- نماز قل- 29b-4
nehy kıl- نهی قیل- 59b-1	nevha kıl- نوحه قیل- 57a-9
nidā kıl- ندا قل- 59a-3	hac kıl- حج قل- 29a-9
hamle kıl- حمله قیل- 65a-4	hazer kıl- خذر قیل- 1b-8
zāyi‘ kıl- ضایع قل- 48a-10	ğazā kıl- غزا قل- 30a-5
hıyānet kıl- خیانت قیل- 54b-3	hacāmat kıl- حجامت قیل- 39b-3
hisāb kıl- حساب قل- 5b-9	hüb kıl- حوب قل- 31a-11
perākende kıl- پراکنده قیل- 74a-12	rahmet kıl- رحمت قل- 30b-4
rağş kıl- رقص قیل- 61a-11	rūzi kıl- روزی قیل- 10b-10
sücūd kıl- سجود قل- 28b-6	secde kıl- سجده قیل- 90a-2
sefer kıl- سفر قیل- 91b-6	selām kıl- سلام قل- 26b-5
sevdā kıl- سودا قل- 29a-7	sitem kıl- ستم قیل- 60a-8
şikāyet kıl- شکایت قیل- 58a-4	şürū‘ kıl- شروع قیل- 62a-9
tamām kıl- تمام قل- 90a-9	tecdid-i imān kıl- تجدید ایمان قل- 27b-10
tedbir kıl- تدبیر قیل- 89a-13	tevbe kıl- توبه قل- 27a-12
tevekkül kıl- توکل قیل- 45b-2	teyemmüm kıl- تیمم قل- 29a-2
kaşşāblık kıl- قصاب لق قل- 64b-2	ṭahāret kıl- طهارة قل- 19a-12
kısmet kıl- قسمت قیل- 68b-3	qurbān kıl- قربان قیل- 11a-6

II. BÖLÜM

METİN
(TÜŞ TABİRNAMEŚİ)

1b

1. Bu kitāb tüş ta' bir-nāmesi 2. ¹ منك الاستعانة يا معين 3. Bismillāhirrahmānirrahim 4. Faşl (1) tüş üç türlügdür birisi kōrkunç ve birisi sevinç 5. ve birisi ilhāmıdır Hudā-yı Ta'ālānıñ bir feriştesi vardır aña melikü'r- 6. -rū'yā dirler levhi'l-mahfūzda her nesne kim ādem oğlu üzerine keleşekdür 7. ol ferişte uykuda kōrgüzür ammā ol tüş ki sevinç olur şükr 8. ve şadağa virmek kerek ammā ol tüş ki kōrkunçdur hāzer kılmağ kerek ve 9. tevbe ve istiğfār du'ālar kılmağ kerek ilāhi bu tüşniñ şerrinden şakla- 10. -ğay idüñ deyü ol tüş kim ilhāmıdır melikü'r- rū'yā bendege tüşünde 11. kōrgezür tā'at ve 'ibādetin ve perhizlign pes şükrāne ve tevbeler 12. idüp perhizlign ziyāde eylerge tūruşmağ kerekdür ve yalğan tüş 13. üçdür evvel himmet tüşı ikinci mariz tüşı üçünçı adğāşü

[şahibuhü Yemlihan bin Rahmān kulu]

2a

1. ahlām dirler himmet tüşı oldur ki irenler bir nesneden kōrkguçı 2. olur pes ol kişi dāyim şunı kōrür ve kōrkar anıñ ta'biri 3. olmaz anı bağıyyetü'l- fikr dirler mariz tüşı oldur ki kişi teninde ağıruk 4. veyā maraz olsa tüşünde dāyim kōrkulu ve mümkün olmayan nesneler 5. kōrür yā aña kara ve şarığ nesneler tig anıñ hem aşlı olmaz 6. adğāşü ahlām 'āşık ma'sūqını kōrür aç kimesne nān kōrür ve ya-7. -lınğaçlar libās kōrür anıñ dağı aşlı olmaz mariz teniniñ illetindin 8. kōrdügi kibi bu hem dāyim fikrinde şunı tutduğından olur 9. faşl (2) tüşlerniñ tefāvüti beyānında tüş kōrüçi yā mü'min 10. yā kāfir olur anıñ on dört vechi olur sultān ve aşhāb 11. ve vezir ve nedim ve re'is ve kāzi ve müzekki ve mu'addil 12. ve fağih ve 'ālim ve muhaddis ve müzekkir ve şāhib-i divān ve şāhib- i 13. berid ve müşerref ve āzād ve bende ve merdān ve zenān tüvān-gerān

2b

1. ve dervişān ve hūb-ı mestūrān ve müfsidān ve mürāhiğ ve oğlancık 2. ammā rāst tüş tizrek te'sir ider sultān-ı 'ādil ve anıñ aşhābı 3. mü'min din işinde ve memleket ve gam-ı ra'ıyyet ve tedbir-i ğazāda olurlar dānālar- 4. -nıñ tüşleri ilhāmı olur ammā vezirlerinin

¹ Yardım sendendir ya Mu'in

tüşleri anı 5. [sulṭān veyā aşḥāblarını körmek] bir kişi tüşünde sulṭān körse yā aşḥāblarını körse hūbdur ve hem 6. re'is ve ḥācib ve bunıñ kibilerini körmek hem yaḥşıdur ammā kāzī ve müzekki 7. ve mu'addil ve müzekkir ve muḥaddis körmek efḍaldür başkaların zirā bunlar 8. ḥaḳ ve bāṭılın fark ideçilerdür ammā 'ulemānıñ ve fuḳahānıñ tüşü başka- 9. -lardıñ efḍaldür ammā oğul ve kıznıñ tüşü atasığa ve bendeniñ tüşü 10. ḥocasığa olur tā āzād olunca andın şon özine olur 11. yine irenlerniñ tüşü 'avratlardıñ efḍaldür ammā 'avratlarınıñ tüşiniñ 12. aşı yokdur meger 'avrat şāliḥa ve pārse ola ve baylarınıñ tüşü faḳir- 13. -ler tüşindin efḍaldür ve buḥlnıñ tüşünde ḥayr yokdur anıñ üçün

3a

1. dāyim dünyā ğamındadır dervişıñ tüşine i'tibār yokdur ve mürāhiḳiñ 2. tüşünde i'tibār yokdur ta'ām çok yedüğü üçün ve şabī tüşü 3. ḳavīdür rāst kelür ve mürāhiḳ ve şabī tüşü ḥayrı atası ve anasığadır 4. ammā şerri hiç ziyānı yokdur ammā ve isrük ve yehūd ve ḥayız ve cünübā- 5. -nıñ tüşleri hemmesi rāstdur çünānce ki Şafife-yi Şafıyye Emīr-i Ḥayberi- 6. -ñ ḥatunı irdi cehūd ve ḥayız ve cünüb irdi tüşünde kördi kim ay ve 7. küneş kökden itegine tüşdi uyğanup irine söyledi iri yüzine 8. yumruḳ urdı ve aydı bu tüşüñ rāst ola kele Muḥammed seni esir ide ve ḥa- 9. -tun ider deyü ta' bir itdi ve üçünçi kün Ḥayber'ni fetḥ idüp Şafıyye'ni esir 10. itdiler ve emirni öltürdiler Şafıyye imān-ı şerāfetle müşerref olup ez- 11. -vāc- ı muṭaḥharātdan oldı ḥazret-i resül (S. A. V.) Şafıyye'niñ 12. yüzinde yumruḳ eşeri körüp şordı bu nedür deyü Şafıyye ḳışşasın 13. söyledi Peyğamber (as) aytdı anıñ ta' biri işbudur didi

3b

1. Faşl (3) rāst ve yalan tüşni bilmek beyānında irenler tabi' atı muḥtelif- 2. -dür kaçan ḳan ğālib olsa ḥelvā ve it yemek ve şarāb ve her ne kim ḳanını ziyāde 3. iderse tüşünde ḥacāmat ve ṭamar çertmek çaṅṅ āvāzı ve buğa oḥşā- 4. -şları körür anıñ ta' biri olunmaz ve yine şafrāvi ğālib olsa tüşünde 5. şem' ve çerāğ ve ḳandil ve āteş körür ve rengi şarığ ve aruḳ nerseler körür 6. anıñ hem ta' biri yokdur ve eger sevdā ğālib olsa aç nesne yemekden 7. veyā şıḡır iti yemekden tüşünde ḳara nesneler körür ve ḳara libāsları kimesneler 8. körür ve yukarıdın töben tüşdüğün körür rengi ḳarağa mā'il ve ğam-nāk 9. olur anıñ daḡı ta' biri yokdur ve eger balğam ğālib olsa bāğ yemişleri 10. ve ḳatıḳ ve sūt yemekden olur tüşünde şular ve ḥavz ve ırmaḳlar körür 11. anı hem mu'abbir ta' bir

itmez ve eger şāhib-i hem-tā kişi çūnānçe ‘āşık 12. ma‘şūkını körür yā aṅga kişi ile
huşūmet ider haşmını körür anıñ dağı 13. aşlı olmaz çūnki aḍgāşū ahlāmdur Faşl (4)
sā’il ve mes’ūlın

4a

1. edebi beyānında tüş körüçi mu‘abbire varduḡda selām kıla ve hūdānı 2. zıkr ide ve
şalavāt okuya ve tüşini söyleye söyledükdē ziyāde ve nokşān 3. itmeye ve mu‘abbirniñ
edebi bu sāyılınıñ sözün tamām işide ve ismini 4. ve ata ve anasını bile ve dört tabi‘atı ki
zıkr eyledüm kayusıdır anı 5. bile ve hem uyḡuḡa varduḡda ne hāl üzedür ġam-gin veyā
şād mı- 6. -dur isrük veyā hūş-yār mıdur ve hem ne yemiş idi barça aḥvālını muṭṭālī‘ 7.
olduḡdan şonra ta‘bir ide Faşl(5) uyḡuḡa barganda tahāret 8. ile yata ve zıkrul-lāh ve
dürüd ide ve bu du‘ānı okuya

بسم الله الذى لا يضر مع اسمه شئ فى الارض ولا فى السماء وهو السميع العليم اللهم انى اسئلك العفو والعافيت
والمعافات فى الدين والدنيا و الآخرة اللهم انى توكلت عليك و سلمت نفسى اليك و وجهت وجهى اليك وفوضت
امرى اليك والجات ظهري اليك لا ملجاء ولا منجاء و ائلا اليك تباركت ربنا و تعاليت استغفرك ربنا و تعاليت انت
الغنى ونحن الفقراء اليك استغفرك ربنا واتوب اليك يارب انا هارب منك واليك اللهم انى اسئلك يا الله ان ترينى
رؤيا صالحا غير ضارة²

4b

mundın şonra sağı tarafına yata ve yüzini kıble tarafına 4. kıya ve uyḡudın uyḡandukda
zıkrul-lāh ide eger hōş tüş körse 5. şükrāne ide eger şer tüş körse³ اعوذ بالله من شر هذا الرؤيا
diyü 6. oḡına ve şolına tüfküre bi-iznillāhi Ta‘ālā hiç zarar körmeye ve hiç kimge 7.
söylemeye faşl (6) tüşni kün çıkḡanda söyleme tā kün tamām 8. çıkḡunça ve instivā
vaḡtında ve kün batarda ve divāna kaşında ve maşhara-gūy 9. ve düşman ve cāhil
kaşında söyleme ve eger haṭarlı tüş körse 10. üç mertebe kul hüva'l-lāhü eḡad şüresini
okuya ve şol tarafına dem kıla 11. yine ilāhi sen tüvānāsen men nā-tüvānāyem sen
‘ālimsen men cāhilem ve sen 12. hemme nersege ḡādirsen men ‘ācizem eger bu tüşüm

² Adı ile gökte ve yerde hiçbir şeyin zarar vermediğı Allah'ın adıyla. O işiten ve bilendir. Allah'ım senden
din ve dünya işlerinde af ve afiyet dilerim. Allah'ım sana dayandım kendimi sana teslim ettim. Yüzümü
sana döndüm. İşimi sana havale ettim. Sırtımı sana dayadım. Senden başka sığınılacak bir kurtuluş yeri
yoktur. Sen mübareksin ve yücesin senden bağışlama dilerim. Sen zenginsin biz fakiriz. Yarab, senden
bağışlama diler ve sana tövbe ederim. Senden yine sana kaçırım. Allah'ım senden salih rüya göstermeni
isterim, zararlısını değil.

³ Bu düşün şerrinden Allah'a sığınırım.

hayrdur hayrun köster 13. ve eger şerdür mendin döndür yâ Allâh yâ Raḥmân yâ Raḥim faşl (7)

5a

1. tüşni neçe nev⁶ ta⁶ bîr itmek ta⁶ bîrûn bi'l-Ḳur'ân ve'l-Ḥadîş ve'z-zecr 2. ve'l-fâl ve bi'l-eknâf ve be-mezheb aşḥâbi's-sevâniḥ ve'l-bevâriḥ 3. ve't-ṭayra ve'n-nâṭiḥ ve'n-naṭiḥ ve'l-kâ'id ve'l-ka'id ve's-şî'r 4. ve'l-ḳalb ve'n-nücûm ve'l-esâmi ve's-sa'id ve'n-naḥs ve'z-zamân 5. ve'l-mekân ve'l-bendân ve's-sem⁶ ve'l-başar ve fi'li's-sâ'il ve't-tecrûbe 6. ve'l-mişl ve'l-eyyâm ve's-şühûr ve'l-evḳât ve'l-a⁶ vâm ve's-şıdk 7. ve'l-kizb ve't-ṭıb ve'l-aded ve'l-ḥisâb ve'l-ḥurûf 8. ta⁶ bîrûn bi'l-Ḳur'ân oldur ki çünânçe tüşünde kimedden çıkdı ğamdan 9. ḥalâş oldı **ḳavluhû Ta⁶ âlâ** ⁴ فانجيناه واصحاب السّوّينة eger tüşünde 10. bir yüpke aşılmiş yâ elinde tutmış körse Allâh Ta⁶ âlânın dînine 11. yapuşup barça ğamlardın ḥalâş ola **ḳavluhû Ta⁶ âlâ** ⁵ واعتصموا بحبل الله جميعاً 12. ammâ baĝlu ip mekr ğadûr ola lâkin tüş körgüçi- 13. -ge ziyân kelmeye **ḳavluhû Ta⁶ âlâ** ⁶ والقو حبالهم وعصيتهم eger kim tüşünde

5b

1. dester-ḥân ṭa⁶ am ile körse çok rızık-ı ḥelâl bula **ḳavluhû Ta⁶ âlâ** 2. ربنا انزل علينا مائدة من فاذا مرضت فهو يشفين⁸ **ḳavluhû Ta⁶ âlâ** 3. şifâ bula **ḳavluhû Ta⁶ âlâ** 4. eger kim irse tüşünde **ḳuzuĝĝa** veyâ çukurĝa tüşdi mekr ve ğadûr- 5. -ge tüşer eger kim irse tüşünde ḥorûs körse mü'ezzin ola yâ mü'ezzin 6. ile dost ola veyâ oĝlı ola eger kim irse buĝav körse ḳuvvet-i 7. islâm ola eger ğull körse küfr ve ḳalâletdür ta⁶ bîrûn bi'l-emşâl 8. eger kim irse tüşünde it aṇa cimâ⁶ ḳılır körse bir sefiḥ ve ḥasis 9. andın ṭamâ⁶ ider eger kim irse bir kişiyle ḥisâb ḳıldı ve tamâm etdi ğamdın 10. ḥalâş ola eger kim irse ḥisâb istedi rencü ve 'azâba giriftâr ola 11. ta⁶ bîrûn bi'z-zecr ve'l-fâl eger bir kim irse ḳoy irgenin mülkinde kördi hemme 12. ḥâcetleri ḥaşıl ola eger

⁴ Ankebut 15: Fakat biz onu ve gemidekileri kurtardık ve bunu âlemlere bir ibret yaptık.

⁵ Al-i İmran 103: Hep birlikte Allah'ın ipine (İslam'a) sınıksız yapışın; Allah'ın size olan nimetini hatırlayın:Hani siz birbirinize düşman kişiler idiniz de O, gönüllerinizi birleştirmişti ve onun nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz. Yine siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken oradan da sizi O kurtarmıştı. İşte Allah size ayetlerini böyle açıklar ki doğru yolu bulasınız.

⁶ Taha 66: Hayır, siz atın, dedi, bir de baktı ki büyüleri sayesinde ipleri ve sopaları, kendisine gerçekten koşuyor gibi görünüyor.

⁷ Maide 114: Meryem oğlu İsa şöyle dedi: Ey Rabbimiz!! Bize gökten bir sofrayı indir ki, bizim için, geçmiş ve geleceklerimiz için bayram ve senden bir âyet (mucize) olsun. Bizi rızıklandır; zaten sen, rızık verenlerin en hayırlısısın.

⁸ Şuara 80: Hastalandığım zaman bana şifa veren O'dur.

kim irse tüşünde elinden nerse uçup 13. kitdi mekr ve ğadre giriftār ola eger kim irse tüşünde ecel teymişin körse

6a

1. yā kend özni ölmüş körse tevbe kılamak kerek baraçaq yerini kördi 2. ta' bīrūn bi'l-iktāf eger kim irse koyınñ yağrın süñegin elinde tutdı 3. ol süñekde tamurlar vardur ol yere yağmur çok ola eger ol 4. süñek kıara rengli olsa āfetler çok ola ve eger kıızıl rengli olsa 5. olsa hūb ola ve eger kıızıl ve kıara kıatış olsa şırhavlık çok 6. ola eger etrāfı kıara olsa aḥbāb çok ola ve çok düşer ola [ya' ni ḥubūbāt ya' ni āzerlıklar] 7. ol yılda eger tüşünde ādemler yā yırtkuçı cān-verler veyā ḥayvānlar veyā kıu- 8. -şlar anıñ oñ tarafından kirüp şol tarafta çıkdılar körse bed o- 9. -lmağ ihtimāli vardur eger şol tarafındın kirüp oñğ tarafına çıkdılar 10. körse barça ğamdın ḥalāş ola bu iki ta' birni sevāniḥ ve bevāriḥ 11. dirler ta' bīrūn bi't-ṭayrati ve'n-nücūm āfitāb sultān-ı büzürğdür ve ay 12. vezir ve ḥalife ve kāzī olur zühre zen ve kār rüşen olur 13. zūḥal mehter uluğ ve dihkān olur müşteri vezir ve pādişā be-ni' met

6b

1. olur 'uṭār(id) müneccim ve naḳḳāş olur meriḥ leşkerler başı ve cellād ve ṭarrār 2. ola ta' bīrūn bi't-ṭıb naḳldür ki cālinūs bir emiri 'ilāc etdükde 3. nef' itmedi emir tüşünde kördi ḥurmā yaprağın ağzına al didiler uyğa- 4. -nup şöyle eyledi şıḥḥat buldı eger kim irse orınga ishāl ider 5. körse māl ṭapar ta' bīrūn bi'l-'aded eger iki nesne bir cinsden mestür 6. olsa māl ola ve illā ğamlu ola eger beş nev' körse beş namāz 7. ol beş namāzğa cehd ide māl bula naḳldür ki Hārunü'r-Reşid melekü'l- 8. mevti kördi ve şordı benim ecelim kaçan olur deyü melekü'l-mevt 9. beş barmağın kösterdi mu'abbirleri cem' idüp şordı bir pāresi 10. aytdılar beş kündür ve ba' zıları aydı beş yıldur İbn-i Sirin aydı 11. hiç birisini degüldür delilim budur ki ḳavluḥū ta' ālā

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْارْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ⁹

7a

1. Hārunü'r-Reşid munı işidüp şād-mān oldı ta' bīrūn bi'l-ḥisāb 2. mu'abbir tüş kören kişiniñ ismin bile meşelen Muḥammed olsa ebced ḥisābı 3. birle toḳsan iki ola toḳuz

⁹ Lokman 31: Kıyamet vakti hakkındaki bilgi, ancak Allah'ın katındadır. Yağmuru O yağdırır, rahimlerde olanı O bilir. Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilemez. Yine hiç kimse nerede öleceğini bilemez. Şüphesiz Allah, her şeyi bilendir, her şeyden haberdardır.

toğuz tarh ide eger bir qalsa murādına 4. ire eger iki qalsa delil seferdür ve renc olup
 ‘ākıbet hayr ola 5. ve eger üç qalsa üç kişıyle dost ola ve eger dört qalsa rız- 6. -kı
 firāvān ola ve eger beş qalsa ol yere leşker cem‘ ola ve eger 7. altı qalsa altı künde yā
 altı ayda veyā altı yılda büzürüg ola ve eger yeti 8. qalsa yırtkuçıları körer ve eger sekiz
 qalsa özünü şavā‘ikdan şa- 9. -qlaya ve eger toğuz qalsa dinge fitne tüşer ammā ehl-i
 islāma nuşret 10. ve zafer irüşe ta‘bır bi'l-ḥurūf mu‘abbir körer kim şāhib-i rū‘yānıñ
 ağızı- 11. -ndın [evvel] ne ḥarf çıkar fi'l-meşel aydur kim şır kördüm anıñ evvel ḥarfı
 12. şındur eger şāhib-i tüş mestürü'l- ḥāl olsa ḥüb ve şādlık 13. ola ve illā şer ola eger
 elif olsa amānlık ola eger nā-mestür

7b

1 olsa şerdür eger bā olsa berekāt ve beşāret veyā belā ola eger tā olsa 2. delil tevbe
 veyā ğam ve tehdid ve tebdil ola eger šā' olsa delil bir şevāb ve şebāt 3. din ve devlet yā
 bir şübür olur eger cim olsa delil cehālet ve cemāl ve celdi ve 4. cehl yā bir cehūdi ola
 eger ḥā' olsa delil ḥamiyyet ve ḥayāt veyā ḥasret ve 5. ḥamākat ola ve eger ḥā' olsa
 ḥayr ve ḥüb veyā bir ḥüsrān ola ve eger 6. dāl olsa delil devlet ve devām ni‘met veyā
 denā'et ve murādları te'ḥir ola 7. ve eger zāl olsa delil zıkr ve ḥayr yā mezelletdür ve
 eger rā' olsa riyāset 8. ve bülendlik veyā rencdür ve eger zā' olsa delil zühd ve ziyādet
 veyā ziştı 9. ve zinā ve zevāl-i ni‘metdür ve eger sin olsa delil-i sünnetdür yā sehv ve
 sefā- 10. -hatdur ve eger şındur şükr ve şādi yā şer ve şirkdür ve eger şāddur 11. delil bir
 şıyānet ve şabrdur yā şa‘b ve şalgāt ya‘ni sefāhatdur ve eger 12. ḡāddur delil-i rūşen
 zāmır yā za‘iflikdür ve eger ṭā'dur delil ṭarab ve 13. şādi veyā ṭalākdur ve eger za'dur
 delil zafer ve zulmdür ve eger ‘ayndur

8a

1. delil ‘ilm ve ‘izzet ve ‘āfiyet veyā ‘illet ve ‘ıyāldür ve eger ğayndür delil 2. ğanimet
 yā ğamdur ve eger fādur delil bir faḡih ve fehm ve ferāhlık yā fütür 3. ve fitnedür ve
 eger ḡāfdur delil ḡudret ve ḡuvvet yā ḡahr ve ḡillet māldur 4. ve eger kāfdur delil kemāl
 yā kemi yā māl kem olmaḡdur ve eger lāmdur delil luṭf 5. ve liḡa' ḡayr veyā le'imdür
 ve eger mīmdür delil muḡabbet yā mülket yā ma‘şiyet 6. ve meşakḡat ve miḡnetdür ve
 eger nūndur delil ni‘met ve nuşret bā-niyāz ve nedāmet- 7. -dür ve eger vāvdur delil
 vefā yā vām ya‘ni ḡarż-dār olmaḡdur ve eger hādur 8. delil hediyye ve hedāye yā hevl
 ve helāketdür ve eger lām-elifdür delil ‘adū 9. ve ḡavf ḡüzndür veyā anḡa لا بشرى يومئذ

¹⁰المجرمين'dür ve eger yâdur 10. delil yümün ve yüsârdur bu barça envâ' mestûrelere hûbdur başka- 11. -lara beddür ta'birün bi'l-ğalb ve illâ sâmi Peyğamber (S. A. V.) 12. aytdı tüşni körgüçiniñ künyesi ile yâ ismi ile ta'bir kerek eger 13. ismi iküdür tüşni ikü ta'bir itmek kerek pes mu'abbir her isimniñ iştiğâkını

8b

1. bilüp aña köre münâsib ta'bir ide meşelen Süleymân ve Selmân ve Sâlim ve Selim 2. selâmetden müştâkdur ve Zeyd ve Ziyâd ve Yezid ziyâdetden müştâkdur ve Muhammed 3. ve Aḥmed ve Ḥâmid Maḥmûd andan müştâkdur ve Sa'd ve Sa'id ve Mes'ûd Sa'âdet- 4. -den müştâkdur ve Ḥasan ve Ḥüseyn ve Muḥsin ve İḥsân ḥasenâtdan müştâk- 5. -dur faḍil ve fâḍıl ve faḍlân ve faḍḍâl faḍiletten müştâkdur ğayrıları 6. muña kıyâs ide nakldür ki İbn-i Sirin'ge bir kişi körüp selâm kıldı İbn-i 7. Sirin ve'aleykümü's-selâm yâ Ebâ-Sa'id didi ol aydı benim ismimni nite bildüğ 8. didi İbn-i Sirin aydı bugün cum'a künidür hem 'id künidür ve dost- 9. -lar yüzi 'iddür üç 'id cem'oldı bildüm kim ismiñ Ebü Sa'id'dür 10. ya'ni esed-i 'id dimekdür anıñ tüşini ḥayra ta'bir itdi ta'birün bi's-sa'd 11. ve'n- naḥḥas eger tüşünde hûb ismiyle çaķırdılar meşelâ yâ ḥüsnü'l-vech yâ kerimü'l- 12. fa'âl ve buña oḥşâşlar veya sâ'il su'âl vaķtında zikr-i Ḥudâ veya peyğambere 13. şalavât veya tekbir veya Qur'an okur veya du'â kılar yâ kıy cemâ'atin körür

9a

1. yâ devât-ı kalem yâ dâniş-mendni körür yâ çerâğ yâ şem' veya rüşenliğ 2. körür bu barça delil sa'âdetdür eger la'net ve düşnâm virmek yâ dü- 3. -şmân veya su'âl vaķtında nâ-ḥoş söz işitmek yâ ḥorûs âvâzı 4. veya bir kuş kafeşde körür veya bir zişt-rüy kişi körür bu hemme 5. delil-i naḥsdur ta'birün bi'z-zemân Dânyâl'den mervidür yığaçlar öziğe 6. şu çikerler vaķtında tüş yaḥşırağ ve evlâraqdur ve ol zemân ki 7. şuvni kirü tökerler ya'ni küz künidür tüş za'ifraqdur eger kişi 8. ḥüşe-i üzüm vaķtında ya'ni yaz küinde kördi mâl ola eger kış 9. küinde kördi qar ve şalkın ola Ḥazret-i Ebübekr Şiddik (ra)- 10. -ğa bir kişi keldi yetmiş direm tapdum didi aytdı seni yetmiş kamçı 11. urarlar didi hem urdılar ikinci yıl şol kişi daḥı keldi yâ Emirü'l-Mü'minin 12. 'aceb ne

¹⁰ Furkan 22: (Fakat) melekleri görecekləri gün, günahkârlara o gün hiçbir sevinç haberi yoktur ve: (Size, sevinmek) yasaktır, yasak! diyeceklerdir.

oldı baṅga tüşümde daḡı yetmiş direm tapdum didi aytdı 13. yetmiş direm şemen tapar sen didi ol kişi aydı burun mundaḡ dimedün

9b

1. aytdı burunḡusı rāst keldi mü didi belı rāst keldi didi Ḥazret-i 2. Ebübekir (ra) aydı bu yıl hem rāst kelür didi ol qış küinde şorduṅ 3. kim yıḡaçlar şuvı kaçmış idi bu yılda yazdur hemmesi yaşıldur ve ol 4. kişi yetmiş direm tapdı mu'abbir kerekdür kim bu ādābları ri'āyet ide ta'bir bi'l- mekān 5. bir kişi tüşünde mescid kördi ve mescide kirdi tahāret şındurdu isrāf-ı māl 6. bi-mevzi' dür eger hācet-hāne namāz oḡudı uş andaḡdur ve eger kıble şarı 7. namāz kıldı ve tamām itdi barça ḡamdın ḡalāş ola ve uluḡ iş anıḡ elinde 8. tamām ola ve eger hācet-hānede bevl yā ḡāyiṭ ve tizek etdi barça ḡamdın 9. ḡalāş ola ve her nesneyi öz cāyında körmek ḡūbdur ta'bir bi'l-būldān 10. her kişiniḡ terbiyet ve hevāsı başḡadur meşel ṭabāyi' ādemler kibi meşelen bir kişi 11. ıssıḡ yerde qar ve şalkınlık körse belā ve fitne ve ḡaḡtlık ola ol 12. yerde eger şalkın [yerde] körse ni'met ve firāvānlık ola eger ussıḡ yerde balçık 13. körse ḡam ve belā olur ve eger şalkın yerde balçık körse ni'met olur

10a

1. ve eger şalkın yerde balık körse ni'met ve firāvān ola ve murāda ırmek 2. ve ḡelāl māl ḡolına kirmekdür eger ıssıḡ yerde balık körse miḡnet ve belādur 3. ammā ḡürūh-ı mu'abbirān balık körmegi tezviçdür didiler ammā cehūdlara ḡam ve miḡnet 4. ve muşibet ve faḡiḡetdür ta'bırün bi's-sem' ḡaçan sā'il muabbirden şorduḡı 5. vaḡtda ne āvāz işitürler meşelen Şıdḡu'l-lāha yā şalavāt yā ezān işitü- 6. -ldi barça ḡayrdur ḡayra ta'bir ider ve eger mekrūh āvāzlar işitüldi 7. zarardur ta'bırün bi'l-başar oldur ki sā'il su'ālī vaḡtında ḡōş yüz veyā 8. ḡōş aṭ veyā ḡōş nesne körür anı ḡayra ta'bir ider eger mekrūh nesne 9. körse meşel it veyā doṅḡguz ve buḡa oḡşaşlar şerre ta'bir ider ta'bırün 10. bi'l-fi'l eger sā'il su'āl vaḡtında ne ḡareket ider eger elin başına ḡoysa 11. senün işiḡ bülenddür murādıḡ ṭaparsen diyü ve eger me'keleyin ḡaşursa ḡa- 12. -tunındın menfa'at köre eger yüzün yā ḡulaḡın ḡaşursa ırenler ara- 13. -sında mehter ola ve eger elin ḡaburḡasın ḡol(l)aya ḡūb ḡayrlı ola eger

10b

1. yüz yaḡa ḡoysa meşḡūr ve ma'rūf ola yā bir ḡardaşın köre eger elin zeker- 2. -ine ḡoysa püser 'ālim ve tüvān-ger ola ümid-i ferzend olursa ta'bırün bi'l-'ādet 3. İbn-i Sirin

naql ider beni İsrâ 'il'de bir 'avrat var idi her yıl tüşünde aña işek 4. cimā' ider körürdi eger zekerin fercime tamām indürse ol yıl yağmur çok 5. olur dir idi eger yarım zekerin indürse ol yıl yağmur kemrek olur 6. deyü haber virür irdi ammā der-vākı' eytdüğünce olur irdi ta' bīrūn 7. bi't-tecrūbe mu'abbir kerekdūr mücerreb ola naqlidūr ki bir emir tüşünde yüzi kıra 8. oldığın kördi mu'abbirlerini çıdurup şordı mu'abbirleri 'aciz oldılar 9. min ba'di İbrāhim bin 'Abdullah'dın şordı ol aydı Allah Ta'ālā saṅga 10. bir bala rūzi kıılır 'avratın bir kız bala doğırur deyü cevāb virdi şor- 11. -dılar ne ma'nādan aydur sen ol aydı āyet ile kavluhū Ta'ālā ¹¹ واذا بشر احدكم بالانثى ظل وجهه مسودًا وهو كظيم 12. buyurdı biṅ dinār 13. virdiler ¹² بحكم الله تعالى kız doğdı yine biṅ dinār virdiler bir kişi

11a

1. kördi iki huşyesin zikri birle kesdiler mu'abbir aydı nesebiṅ kisilür 2. ve ferzend ve 'iyālinḡden cüdā olur sen ittifāk-ı sefer boldı ferzendlerin 3. bile aldı kimeye öltürdiler kimeleri od aldı ferzendeleri helāk 4. oldı şuya ğarķ oldılar özi bir neçe ādemler birle kenāra çıķdı 5. ta' bīrūn bi'l-meşel her neme ki tüşünde körür bi'aynihi şol olur netekim İbrā- 6. -hīm şalavātü'l-lāhi 'aleyh tüş kördi oğlını kıurbān kııl didiler 7. ve resūl (sav) mekke mescidine kirdüĝin kördi şol 8. tüşleri rāst keldi evķātü't-ta' bīr tüşni evvel kıçede yā evvel 9. künde ta' bīr kerek kūn çıķarda veyā baķarda ve tüş vaktında ta' bīr 10. etmeye vakt-ı ıztırābdur tefrīķa mestūr ile fāsıķın farkı müsliṡmān 11. tüşi kāfirden bihterdūr ḡāb-ı sulṡān ḡāb-ı ra'ıyyetden efdāldūr İbn-i 12. Sirin'ge bir kişi keldi ezān aytdum didi İbn-i Sirin ḡac kıılır sen 13. didi yine bir kişi keldi hemān tüşini söyledi ya'ni ezān aytdum didi

11b

1. cevāb aytdı şaķın ki seni oĝrılıķ ile tutarlar didi aydılar ey üstād 2. bu tüşni iki türliĝ ta' bīr itdiṅiz İbn-i Sirin aytdı evvelkisinde şulḡen 3. 'alāmetin kördim ḡac ile ta' bīr itdüm kavluhū Ta'ālā ¹³ الاكبر الايته و اذن فى الناس يوم الحج 4. ikiçisinde fāsıķlar 'alāmetin kördüm oĝrılıķ ile 5. ta' bīr itdüm kavluhū Ta'ālā ¹⁴ ثم اذن مؤذن ايئها العيمر انكم لسارقون 6. her ikisiniṅ rāst keldi bāb (1) ḡudā-yı ta'ālānı tüşünde körmek 7. ve peyĝamberlerni ve

¹¹ Nahl 58: Onlardan birine kıız müjdelendiĝi zaman öfkelenmiş olarak yüzi kapkara kesilir.

¹² Allah'ın hükmüyle.

¹³ Hac 27: İnsanları hacca çağır; yürüyerek veya binekler üstünde uzak yollardan sana gelsinler.

¹⁴ Yusuf 70: (Yusuf) onların yükünü hazırladıĝı zaman maşrabayı kardeşinin yükü içine koydu!! (Kafile hareket ettikten) sonra bir tellal: Ey kafil!! Siz kırsızsınız!! diye seslendi.

peğamber (A. S.)nı uçmağ ve tamuğnı ve şırāt ve terāzū 8. ve emsālān Danyāl (A. S.) aytdı bir kimesne tüşünde Hudā-yı ta‘ālānı 9. körse mü’minlere ‘izzet ve kuvvet ve ra‘iyyetlere pādişāhdın nazar-ı ‘adl ve ‘ulemā- 10. -lara perhizlik ve kâzilere inşāf ve zāhidlere ihlās ve ‘āşilere tevbe 11. ve bendelere āzādlik bāzārgānlara fāyide ve gam-ginlere ferağ ve maḥbūslara 12. ḥalaşlık ve kāfirlere islām ve ğariblere iwine kaytmağ İbn-i Sirin 13. aydur her kim Hudā-yı ta‘ālānı tüşünde körse bi-çün ve bi-keyfiyyet her iki

12a

1. cihānda imin ola ve nik-baḥt işler kıla ki mūcib-i cennet ola dūz- 2. -ağdan imin ola ve eger bir kāfir körse mü’min ola bu tüşni körülen 3. şehirde dād-ı ‘adl aşıkāre ola ve eger Hudā-yı ta‘ālānı açığlanmış körse 4. üç vech ola evvel kâzi-yi şehir zālīm ola ikinci emir-i şehir zālīm ola 5. üçüncü ‘ulemādın ol diyārda bed-mezhebler çok ola eger bir kimesne 6. tüşünde Hudā-yı ta‘ālānı körse aḡa nesne virür metā’ -yı dünyādın belādur 7. veyā ḥastalıkdur ecri ‘aḡīm ola eger libās kiydürdi ol belādur 8. ve eger bir oğrı kördi muḡa kışd iter ölüm ḡavfı olur tiz tevbe kılmak 9. kerek tevbe ilen ḡalāş olur veyā aḡḡa ‘alāmet açlık ve fitne ve yağmur- 10. -lar yağmaya hemme ḡalk tizlik birlen tevbe kılmak kerek yoḡsa helāk 11. olurlar ve eger bir kimesne feriştelerni körse on vechdür körgüçige 12. raḡmet ve ni‘met ve ‘adl ve inşāf ve rāḡat ve ferağ ve māl-ı ḡelāl 12. ve ferzend nik-baḥt ola ḡamletü’l-‘arşnı māl ve ‘izzet ve şeref ve mağfiretdür

12b

1. ve cebra’īl (as)nı körse murādına irüşür ve ‘ālim ola ve mīkā’īl 2. (as)nı körse bay ola ve ol yıl yağmurlar çok ola ve ni‘met 3. firāvān ola ve İsrāfīl (as)nı körse ‘ömri uzak ola eger 4. şūr ürdigin körse ‘adūlik ola ve fāsık kimesne bu tüşni kör- 5. -se beddür ve ‘Azrā’īl (as)nı körse ḡōş yüzlig körse 6. ölümü ḡōş ola eger açığlanmış körse ölümü dişvār ola eger 7. cānını alur körse eceli yakındur tevbe kerek eger cānını aldı özünü 8. ölmüş körse ‘ömri uzun ola ve eger feriştelerni selām kıılır körse 9. iki cihānda imin ola behişt naşīb ola ve eger feriştelerni kökten 10. yere iner körse müsliḡānlara nuşret ve kāfirlere hezimet ola ve peyğamber-11 -lerni körmek on vechdür raḡmet ve ni‘met ve ‘izzet ve şeref 12. ve devlet ve zafer ve sa‘ādet ve riyāset ve re’fet ve naşihat ve 13. behişt olmak velikin bir belāya mübtelā ola şunıçün ecri ‘aḡīm

13a

1. ola eger ğam-gin olsa feraĥ ola eger maĥbûs olsa ĥalâş ola eger 2. dervîş olsa bay ola ve murâdına ire ve eger ğarîb olsa ivine kele 3. eger ħarż-dâr olsa ħurtula ħarżı edâ kılına ve eger kâfir kôrse müslimân 4. ola ve eger fâsık olsa tevbe kıla ve eger sultân kôrse vilâyeti 5. arta ve eger bende bolsa âzâd ola eger kiçik kôrse uluĝ ola ve eger 6. peygamberi açık yüzli şâd kôrse delil beşâretdür ve eger açığılu 7. kôrse tiz tiz tevbe kıılmaĥ kerek ve eger Âdem şalavâtü'l-lâhnı kôrse u- 8. -luĝlık tapar ve eger Ķâbil'ni kôrse aza ve kişi öldüre eger Hâbil'ni kôrse 9. maĥbûlü'l-ħavl ola velikin bir zâlim zulm ide eger Şit şalavâtü'l-lâhnı 10. kôrse şâhib-i 'ilm ve ĥikmet-i ferzendân ve uzak 'ömrlı ola ve eger Nûĥ 11. şalavâtü'l-lâhnı kôrse uzak 'ömrlı ola velikin renc ve ħatıĝlık ola 12. ammâ düşmânlarâ zafer bula ve rencden ħurtula ve eger İdrîs şalavâtü'l-lâhnı 13. kôrse rif'at ve dirîĝ ola ve eger İbrâĥîm şalavâtü'l-lâhnı kôrse ĥac ve 'umre

13b

1. naşib ola ammâ atasını rencdür ve sultândın hevl ve şiddet irişe 2. velikin nuşret bula ve ni'met ve zevce-i mü'mine ala eger İsmâ'îl şalavâtü'l-lâhnı kôrse murâdı ĥâşıl ola ve şâdıĥu'l-va'd ola ve riyâset 4. ve mescid binâ kıla eger İshâk şalavâtü'l-lâhnı kôrse ħavmi bu kişıye 5. musallaĥ ola âĥir zafer tapa ve anları helâk ide eger Eyyûb şalavâtü'l-lâhnı 6. kôrse mâlı telef ola ve ferzendi helâk ola âĥirinde ivaż-ı 'azım ola 7. eger Ya'ħûb şalavâtü'l-lâhnı kôrse çok ferzend ola velikin bir ferzend 8. cihetindin ğam-nâk ola âĥirinde şâd ola eger Yûsuf şalavâtü'l-lâhnı 9. kôrse töĥmete düşe âĥir ĥalâş olup devlete irişe ve mu'abbir ola 10. eger Zekerıyyâ şalavâtü'l-lâhnı kôrse ħarılıĥda ferzend pârse ola ve şehîd 11. ola du'âsı müstecâb ola eger Yahyâ şalavâtü'l-lâhnı kôrse perĥîz-kâr 12. olup günâhdın pâk ola eger Şu'ayb şalavâtü'l-lâhnı kôrse közi 13. aĝrıĝlı bola eger Dâvud şalavâtü'l-lâhnı kôrse devlet ve uluĝlık ve ĥâkim

14a

1. ve zâhid ola eger Süleymân şalavâtü'l-lâhnı kôrse memleket iyesi ola 2. ve murâdı ĥâşıl ola ve eger Mûsâ şalavâtü'l-lâhnı kôrse düşmânlarına 3. zafer olup küllisün helâk ide eger 'İsâ şalavâtü'l-lâhnı kôrse pâkize 4. ve mübârek kişi ola ve ferzend ĥûb köre ĥalâyıkın andan nef' köre 5. ve 'arşını körmek beş vech üzredür salţanat ve riyâset 6. ve rif'at ve merâtıb ve 'izzet ve şeref eger bir kimesne 'arşke çıĝmış 7. kôrse mehterlikke lâyıĝ olsa mehter ola ve düşmânlarâ zafer ola ve eger 8. mehterlikke lâyıĝ olmasa

murādını tapa ve mālı çok ola ve **kerisini** 9. körmek on iki vech üzredür ‘adl ve inşāf ve ‘ilm 10. ve ‘izzet ve şerāfet ve mertebe ve vilāyet ve ni‘met ve cāh 11. ve emr-i ma‘rūf ve nehy-i münker ve murādın bulmak eger bir kimesne kerisi 12. üzre olturur körse işi bülend ola iki cihānda ‘aziz ola 13. ve murādına iriše eger kerisidin töben tüşdi mertebedin ma‘zül ola

14b

1. eger kök işigi açılmış körse rızķı giñ ola ve hākim ve ni‘met büzürg 2. ola eger bir kimse behişt körse Hudānıñ rahmetidür her қayusın körse 3. hūb ve yaḥşidur uçmaḡnı körgüçi hemme murādına yete ve hemme ḡamdın ḡalā- 4. -ş ola ve ni‘met firāvān ola eger anıñ mivelerin yise mirāş alur ve 5. ‘ālim olur ve eger ḡilmān ve vildān üzerine tavāf ider körse pādīşāh 6. ola eger bir köşkke kirse behişt köşklerinden riyāset tapar eger bu- 7. -stānlarına kirse ‘ömri hōş ola ni‘met çok köre eger firdevs cenneti- 8. -ge kirse rif‘at ve ḡelāl rızķ ve murādını tapa eger behişt şarābıdan 9. içse dānā olur ve ten-dürüst olur eger behiştke kirüp çıkḡannı kör- 10. -se zevāl-i ni‘met dünyādur ve **tamuḡ körmek** hudānıñ қahrıdur her türlüḡ 11. dūzaḡnı körmek hūb degüldür tiz tevbe kılmak kerek eger tamuḡnı 12. körse sultān tarafından cevır ve muşibet iriše eger özüni 13. dūzaḡda kördi ammā zebānilerden ve otdan ziyān irişmez cābir sultān-

15a

1. -nıñ ḡızmetinde belā ve mübtelā ola eger dūzaḡ ta‘āmlarının nesne yiyer 2. körse māl-ı ḡarāmdur yā ḡam ve ḡavfdur eger dūzaḡḡa ileteler körse 3. sultān cihetindin ḡavf köre eger dūzaḡḡa kirmiş irdi çıkar körse 4. ḡamdın қurtula tevbe kerek silāl ve aḡlāl körmek ‘uḡūbet ola eger 5. zebāniler anı tutarlar körse ol kişi ‘āşidür ve eger şırātdın yıkılır 6. körse ḡaṭar ve nizā‘dur oḡul қız dāmene mübtelā olup ve ‘amel-i sultān 7. cābirge mübtelā ola ve eger şırāt üzere turur körse toḡrı yolda 8. durur ve ādemilerniñ işi anıñ ile tamām ola ve eger şırātdın öter 9. kördi hemme belālardın imin ola eger **mīzān** körse қāzı-yi şehir 10. ola eger tālib-i ‘ilm körse ‘ālim ola ādemilere nef‘ virür ve eger 11. bir pellesi meyl ider kördi қāzı ve şehir-i zālīm ola eger ḡisāb kördi 12. ḡam ve miḡnet ve belāḡa tüşer ve eger ḡisābını tamām etdiler kördi rāḡata 13. irür ve қarzları edā қılınur eger sendin ḡisāb şoramak tiledilerse

15b

1. rüzgârı havf ve haşarla öter ve eger kıyâmet ve anıñ ahvâlin kördi 2. murâdların tapa ve eygülerle şöhet ide bāb (2) küneş ve ay 3. ve yulduz ve yaşın ve ra‘d körmek eger kökke çıķduğın körse 4. rif‘at ve büzürglik rızkı firāvān ola eger kökke çıķdı ve kayta 5. kelmedi ölüm haberidür eger kökdin tüşdi müsebbihlerdin ve hāmid- 6. -lerdin ola mertebe tapa eger levhi‘l-mahfūzı kördi ziyāde dānā 7. ola eger tālībül-‘ilm ise çok ‘ilm hāşıl ide ve eger āfitābı körse 8. tokuz vechdür sultān ve imām ve re‘is ve ‘ālim 9. ve kār-ı rüşen ve peder ve zen ve şevher eger küneş secde kıldı- 10. -ğın körse eger lāyık ise sultān ola ve illā her ne murādı var 11. ise hāşıl ola eger murādı ferzend ise ferzendi ola ve ol 12. ferzend büzürg ola ve eger murādı māl ve cāh ve ‘izzet olsa tūvān-ger 13. ve cāh ve ‘izzet ola ve eger küneşni kuçaķladı yā itegine yā

16a

1. serāyına tüşdi zevce-i şāliha veyā zevc-i şālih eline kire mūnis 2. körse eger küneşniñ ısığlıķı ādemilere eşer virmez kördi ol vilāyet- 3. -niñ pādişāhı ‘ādil olup merdümān rāhatda ola körgüçi hālī ziyā- 4. -de yahşı ola eger bir kim irse tüşünde küneş [tutulduğın] körse 5. yā kara oldı yā pārelendi sultān mülkine helāket irüşe eger 6. tüşünde küneşniñ ısığlıķındın ādemiler rencūr kördi sultān 7. zulm ide ve ay körmek on altı vechdür vezir ve halife 8. ve dost ve nedim ve melik ve merd-i şerif ve gulām ve kenizek 9. ve kār-ı bāṭıl ve ‘ālim-i müfsid ve sultān-ı cābir ve peder ve māder 10. ve zen ve şevher ve duḡter eger kim irsege ay secde kıldı 11. körse itegine yā serāyına tüşdi mehter ola ve māl tapa veyā 12. büzürg ola eger gāyibi olsa ivine kele ve eger ğarib olsa 13. ivine kele eger ferzend ümidi olsa püser ola nik-baḡt ve ḡoş

16b

1. rūy ola ve eger murādı gulām almak veyā kenizek almak olsa ala ve ol 2. gulām kenizek ḡoş-rūy ola veyā murād-ı peder ve māder ola ve eger ay balkur 3. kördi ol taraf sultān-ı ‘ādil ola eger münḡasif olmış kördi 4. bed ola ve illā tiz rüşen ola ve eger küneş ikinci küneşle veyā ay 5. ikinci ayla cem‘ oldılar kördüğü cānibde mūnāza‘at ola ve yulduz- 6. -lar körmekde neçe nev‘ ta‘bir iderler dost ve qabile ve qarında- 7. -ş ve ferzend ve sultān ve qaribleri ve fuḡahā’ ve halife 8. eger tüşünde yulduz itegine tüşdi yā ivine yā serāyına kirdi 9. devlet ve ‘izzet irişe yā oğul ola eger ol ulduznıñ ismini 10. bilse anıñ ile ta‘bir olına meşelen zūḡal körse müstaḡıḡıķ-i ‘azāb-ı 11. sultān ola be-

ķavl-i Danyāl ammā İbn-i Sirin ķavline ķāzin-i mülķ 12. ola veyā ķāzi-yi şehir ola veyā vezir-i mülķ ola bu derecelere 13. ehl olsa ve illā dihķān ola ve eger müşterî körse vezir 17a

1. veyā ķāzi veyā ķāzin-i mülķ ola eger ehl olsa ve illā nedim-i büzürg 2. ola eger merih körse ser-sipāh ola yā hācib-i mülķ ola eger 3. ehl ise ve illā şehirüñ büzürgi ola ve eger zühre körse mülķ 4. tarafındın çok māl ile ehl ise ve illā bir hoş-rüy hatun ala 5. ve eger ‘utār(id) körse eger ekābirlere şāhib-i sır ola veyā mülķ katına 6. veziri ile berāber ola sırdaşlıkde rü’yetü'l-burūc bir kimesne tü-7. -şinde özüni kökde kördi ve burūclarını tanıdı ol kişi uluğ 8. mertebe tapar ve ‘ilm-i nücüm öğrenür hamel ğanimet tapmakdur sevr 9. eş kılguçı ola cevze köñli rüşen ola sereţān 10. ni‘ met firāvān ola esed rızķı ğin ola sünbüle 11. şāhib-i māl ola mizān-ı hākim ola ‘akreb düşmān çok 12. ola ķavs leşker başı ola cedy vezir ola ehl 13. ise ve illā il arasında hürmetli ola delv miñnetke mübtelā ola

17b

1. hüt hāzinedār [bulut körmek] ola ve eger bir kimesne bulut körse hikmet ve riyāset 2. ve rahmet ola ve eger bulut üzre olturdu veyā bir pāresin eline 3. aldı veyā yedi herne murādları var ise tapar eger tālīb-i ‘ilm körse 4. ‘ilm-i hikmet tapar ve illā ‘ākıl olur [yaşın körmek] eger bir kimesne tüşünde ra‘d körse 5. ya‘ni kök kökredi yaşın yaşnadı ‘azāb ve belā ve ķaht ve fitne peydā 6. ola ve eger kara bulut körse feza‘ ola ve eger bulut körse 7. amānlık ve erzānlık ola ve eger bulut yel birle olsa bedrek 8. ve meşakķatlürek ola ve eger bir kimesne yaşın yaşnagenni körse 9. ra‘d kibidür [yağmur körmek] eger bir kimesne yağmur yağģannı körse on vechdür 10. rahmet ve bereket ve feryād ve derd ve belā ve ģarb ve geşten 11. ve ķaht ve pīmārı ve imān ve küfr ve dürüğ ve leşker 12. eger bir kimesne yağmur yağar körse vaktında ni‘ met ve firāvān ve rahmet 13. yağa eger bir maħalle ehline yağar körse başķa yerlerde yağmaz ol maħallede

18a

1. zālimler çok ola zulmlık ideler ol maħalle ehline veyā leşker iner 2. ve eger yağmur āheste yağsa rahmetdür eger yıl ile ķarañģulık ilen 3. yağsa zahmet ve fitne veyā leşker veyā cevri sultān olur [rih ya‘nı yıl körmek] ve yıllar 4. körmek tokuz vechdür beşāret ve vilāyet ve māl ve merg 5. ve ‘azāb ve geşten ve pīmārı ve rahmet ve şifā eger bir kimesne 6. tüşünde yıl üzre olturdu yā aña yel musahħir oldu eger ehl olsa 7. pādışāhlık

tapar ve illā uluğ murādlarına irüşür ve eger yel ivine 8. kirdi ve serāyına kirdi hōş isār ve yüzine rāhat irişür āsā- 9. -nlık ve ni‘met ve rızık ve rāhat ola ve eger toprak ile katığ isār 10. kördi ve yüzlerine ve közlerine zahmet iriştürdi ol yere āfet 11. ve ‘azāb ola veyā sırhavlık ola yā zālimler çok ola veyā leşker 12. kele zahmet vire ve eger yel yıgaçlarını koparur kördi ol yerde 13. vebā ola ve katl çok ola uluğlar kem kıla nesīm yeli ya‘nī laṭīf

18b

1. hōş yel rāhat ve şādī ola eger sırhav olsa şifā bula ve eger şabā 2. yeli körse kuvvet ve devlet ve nuşret ola düşmānlara zafer ola ve anları 3. helāk kılmak olur ve eger şimāl yeli körse rāhat ola sırhav olsa 4. şifā bula ikinde bereket ola ve rızkında hareketinde bereket ola cenūb 5. yeli ve rāst üyürme yel ni‘met ve rāhat ve ḥalāşī az ğam ola [çık körmek] çıkılar 6. körmek eger bir kimesne tüşünde çık tüşmiş körse vaqtında rahmet 7. ve rızık ve firāvānlık ola eger bir kimesne tüşünde çuknı qar ile qarışmış 8. körse sırhavlık ve belā ola [qar körmek] ve qarlar körmek eger bir kimesne qarī 9. buz ile yağar körse ḥelāl māl eline kire ve hareketinde bereket ola ve menfa‘at 10. çok tapa eger qarını yidi ḥelāl māl yiyer ve ‘ömri uzun bolur 11. bāb (3) deryā ve ırmağ ve şu ve ḥavz kuzuğ ve kārīz ve çeşme 12. ve çukur ve kime ve buğa oḥşāşlarını körmek deryā sultān-ı büzürg ola 13. eger bir kimesne tüşünde deryādın şu içdi hem murādın bola ve ‘izzet ve devlet

19a

1. ve mertebe ola eger lāyık ise mehterlikke mehter ola ve illā mehterlere yakın 2. ola ve anlardan devlet ve ni‘met ola eger deryādın cevher yā şadef yā balık 3. aldı yā ol deryāda ğusl kıldı delil ni‘met ve hōşlık ve şādlik ola 4. eger deryādın şu içdi yā ğusl kıldı ammā ol deryā şuvı açığ irdi bir 5. uluğ hıżmetke veyā buḥlge giriftār ola ve eger ırmağdın şu içdi şuvı 6. şirīn idi murādına yeter bir uluğ mehterdin eygülikler irişe ve ni‘met 7. tapa ve eger özünü şu ile yuvdı barça ğamdın kırtulup rāhat tapa 8. ve eger sırhav körse şifā bula ve eger günāh-kār körse tevbe kıla 9. ve eger ol şudın köterdi bir nersege tolturup aldı māl tapa ve eger 10. kuruğ ırmağ körse hac kıla ve eger ırmağdın bulğançık şu içdi 11. şā‘ir ola [ağar yılğa körmek] ağar yılğa mehter ve baylık ola yılğanın uluğluğı kadarı 12. yılğa şuvın içdi māl tapa ve ‘ākıbeti hōş ola eger andın

tahâret kıldı 13. tevbe kılmak kerek [yüzmek] eger bir kimesne şuda yüzse tedbirdür işlerde

19b

1. eger şuvı şâfdur kalbi rüşen ola ve helâl māl tapar ve eger bulgancıkdur 2. harâm māl eline kirür ve ‘amel sultânğa giriftâr ola ve taleb-i ma‘ işetke ğarķ 3. ola eger şuğa ğarķ oldı iki cihân ni‘ metine ğarķ olmak eger şuvı 4. şâf olsa ve eger bulgancıklı şuğa ğarķ olsa harâm māl eline kirmek- 5. -dür ve ‘amel-i sultânğa giriftâr bolmağdur ve eger havzın şu aldı ve içdi 6. baydan māl tapar ve hâli büzürüg olur havznıñ uluğlığı kadarı ve eger 7. şâf şu içdi helâl māl ve ni‘ met ve menfa‘ at körmekdür ve eger şu üzerinde 8. yürise sultân cānibindin çok menfa‘ at köre az miñnet ile ve eger şuda 9. ğusl kıldı barça ğamdın halâş ola ve şifâ tapa sırhav olsa ve eger 10. ırmağdın veyâ deryâdın keçmek mümkün degül kördi segirdi ve çıkdı 11. eceli yağındur [kime körmek] ve eger kime körmek bir kimesne tüşünde kimege kirdi şu 12. üstünde yüridi ve kenârına selâmet çıkdı barça ğamdın halâş ola 13. bu kişi ve ehli ile tûvân-ger olalar ve eger mertebedin ma‘ zül olmış olsa

20a

1. yine şol mertebeni tapar ve ferzend ve oğlanları çok ola be-ķavl-i Danyâl 2. (A. S.) ‘âlim ve tûvân-gir ola ve kârîz çâh kibidür eger bir kimesne kızuğğa tüşdi 3. veyâ kârizge mekrge giriftâr ola düşmân cihetindin ve eger kızuğdın şu 4. tartdı ve içdi bir re‘isidin veyâ bir ‘âlimden menfa‘ at tapar ve eger tâlib-i 5. ‘ilm körse ‘âlim olur eger ol şudın özünü yuvdı ğamdın halâş 6. ola ol çâhdın yâ kârizdın şu köterdi māl tapar ve menfa‘ at körür 7. bâb (4) rüşenlik ve şem‘ ve çerâğ ve kandîl ve âteş ve şu‘ le ve 8. tütün ve karangulık ve buña ohşâşlarını körmek eger bir kimesne tüşünde 9. rüşenlik körse hidâyet zâhir olmak ve kâr-ı müşkiller meftûh olmak 10. ve ‘ibâdet Hâķ ta‘âlâ be-şavâb ve eygü ahvâl olmağdur ve karangulık kör- 11. -mek küfr ve dâlâletdür ve eger zulmetdin taş çıkdı ğamdın halâş 12. olup bay olmağğa delildür ot körmek yigirmi sekiz vechdür 13. harb ve kıtâl ve sultân ve ‘ukûbet ve fesâd ve fitne ve ceng

20b

1. ve huşûmet ve dâlâlet ve süñan-ı nâ-höş ve men‘ -i zekût ve hışm 2. ve nifâķ ve din-i bed ve muşibet ve feza‘ ve suñten ve 3. tã‘ ün ve ber-sâm ve ebleh ve ğüşâden kerhen ve imini ve naşihat 4. ve māl-ı harâm ve rızķ ve menfa‘ at ve rüşenâ-yı rüzgâr 5. eger bir

kimesne tütünsiz ot körse ğamdın ğalāş ola sultā- 6. -nga qarib ola ve fāyideler köp köre ve hareketinde bereket ola eger 7. yalkınlı ot körse andın korkdı korkunçlı işlerdin imin ola 8. ve ğālī ğōş ola ve eger otnı yiyse yetimler mālın yiyer 9. ve eger otğa nesne pişirür ve yiyer yaman söz işidür eger bir 10. yere ot tüşdi ol cāyğa evlāt tüşer eger otnıñ tütü- 11. -ni olsa sultān cānibindin ğaţar ve feza‘ ola ve eger 12. bāzārda āteş yanar kördi ol bāzār ehli ğıyānetlü ola āĥir 13. sultāndın anlara rencü irüşe eger yırağdın yabanda ot kördi

21a

1. ‘ilm ve ĥikmet ola ve her ne murādı olsa hemān bola ve hidāyet bula 2. eger meĥhūl yolda āteş kördi ‘alāmet bir mezhebdir ve eger āteş 3. içine tüşdi muşibet ola ve māl-ı ĥarām eline kire ve eger bir yerdin 4. āteşni çıkardı ve bir cāya qodı ĥazīne tapar ve eger me‘keleyine ot 5. ile dāğ kıldılar māni‘ ü‘z-zekūt ola şem‘ ve çerağnıñ on dört vech- 6. -dür sultān ve kāzī ve re‘is ve velāyet ve mehteri ve şādi 7. ve ‘ilm ve baylık ve ğōş-terikelik ve devlet ve kenizek ve zen 8. ve ‘arūs ve şevher eger bir kimesne tüşünde körse elinde yā 9 ivinde şem‘ yā çerāğ bar eger boydağ ise ĥatun ala ğōş-rüy 10. ola eger oğlı kıızı olmayan kimesne ferzend ümidi olsa Ĥağ ta‘ālā 11. oğul kıız rüzi kıla eger mehterlikke lāyık olsa mehter ola 12. ve eger ivi olmayan iv binā kıla eger ğaribdür ivine selāmet kele 13. ve eger dervişdür bay ola ve eger bāzergāndur nef‘ çok ola

21b

1. veyā kenizek ala ğōş-rüy ola ve kāzīdür ki munşif ola ve ‘ālim- 2. -dür pārse ola ve ol maĥallede ve ivinde şādlık ve rāĥat ola ve imin- 3. -lik ola bāb (5) tağ ve tübe ve kum ve toprak ve yaban ve ĥām 4. kerpiç ve āhek ve pişken kerpiç ve dīvār kılmak ve bular emşālī körmek 5. beş vechdür mülk ve rif‘at ve āb-ı rüy ve zafer bir düşmān 6. ve riyāset ve be-murād residen eger bir kimesne tüşünde tağ üstinde 7. özni körse murādına yeter eger lāyık-ı mehter olsa mehter ola ve illā 8. tūvān-ger ola ve eger tağdın tüşdi ğamdın ğalāş ola eger 9. tağdın yıkıldı mertebedin tüşer eger bir kimesne tübe yer körse 10. māl ve menfa‘at ve kuvvetdür eger yabanda yol yitürdi ğamge tüşer 11. eger yabandın çıkdı belā ve fitnedin çıkar ve rāĥat irür qarzı ö- 12. -telür ve māl tapar eger bir kimesne kum körse māl ve menfa‘at- 13. -dür velikin rencle ele kire eger kum tapdı yā köterdi māl tapar

22a

1. velikin renc ve meşakkeatle eline kelür ve eger kumdin yürüdi katıglık köre 2. ve toprak uvağ taş maldur sultân cihetindin veyâ re'îsdin erine 3. endişe hatundın [hâm kerpiç körmek] ve hâm kerpiç māl bi-meşakkeat ve pişik kerpiç māl 4. bā-renc meşakkeat ola [ve divār körmek] divār mehterlikdür eger ehl olsa mehter ola ve 5. illâ tüvân-gir ola 'izzet körer ammâ divār yâ 'imâret ber-divār mehterlik 6. tapmağdur ol divār kim âbâd ideler ve ol divârının şâhibi idgülik 7. köre ve eger iski divârı tozaturalar uş andağdur ammâ divârının 8. harâb olduğu ve yıkıldığı divâr şâhibinin harâb olduğudur ve eger 9. hâne ve serây yenği kördi şâhib-i serâyının hâli yenğüdür ve ni'met ola 10. ve eger divârı temürdin olmuş anıñ hâli bālâ ola ve mülk ve riyâset 11. ola ve eger bir tamdın ikinci tamğa köçdi bir mertebe ikinçiye köçer 12. eger biregünün iv divârı yıkıldı ol iv şâhibine muşibet ire yâ ölüm 13. muşibeti ola bāb (6) şehir ve kal'a ve hisâr ve mescid ve minâre ve minber

22b

1. ve yol ve gayrı ân eger bir kimesne tüşünde şehir körse dîni râst 2. olur giş-i hüş ve kâr-ı zâhir olmağdur ve eger yol kördi ferağ ve 3. rüşen ve dîn-i islâm ve kuvvet ve memleket ve dîn-i pâk ve iminlik ve âsânlık 4. ve zafer bir düşmân ve murâd tapmağdur ve eger uluğ yoldın barur körse 5. re'îsler ile şöhet ola ve māl tapa âsânlık ile eger kal'a üzre 6. çıkdı yâ 'imâret kıldı murâdın tapa ve düşmândın imin ola şehir 7. mehteriyle şöhet tuta ve andın yahşılıklar köre ve eger bir câynın harâb 8. olduğın körse anıñ zıddı ola ve eger mescid câmi'ni körse mehter 9. ola yâ imâm yâ re'îs yâ şehir kâzisi ola eger ehl olsa ve illâ 'izzetlü 10. ola eger mescid kördi hayr ve bereket ve iminlik peydâ ola merdümân-ı 11. şehir aña şöhet ide ve eger mescidi tüzük kördi yâ 'imâret ideler şehir 12. mehterleri hâli hüş ola ve eger bir kimesne mescidni virân ve harâb körse 13. anıñ zıddıdur ve eger mescid câmi'de namâz kıldı bir iş kılar ki hemme

23a

1. şehir halkı hüşnüd ola ve murâdlarına irüşe eger namâzı tamâm kıldı 2. hayr ve bereket ve helâl māl tapar eger mescid binâ kıldı ve zinet virür aña 3. behiştde bir iv binâ iterler [mihrâb körmek] eger mescid câmi'de arkasın mihrâba süyelip 4. olturdı ol kişi hudâğa tevekkül kılandur ve iki cihânda imin ola ve 5. ni'met firavân ola [ve minber körmek] eger minber körse [ve minâre körmek] veyâ minâre körse veyâ üstler-

6. -ine çıksa re'is veyâ kâzî ola ehl ise ve illâ il içinde 'izzetli 7. ve mehter ola eger minâre veyâ minbere çıkdı eger mehter olsa mehterligi 8. ziyâde ola ve 'izzeti ziyâde ola ve eger 'avâm olsa 'avâmu'n-nâs 9. arasında 'izzetlü ola ve yukarı çıka eger 'âlim olsa 'ilmi arta 10. ve eger kâzî olsa derecesi arta tâlibü'l-'ilm olsa imâm veyâ 11. mü'ezzîn ola ve ol şehirde meşhûr ola eger bir minârenin yuku- 12. -lmışnı körse şehir mehterlerinin hâli virân ola bâb (7) 13. serây ve köşk ve dervâze ve bustân ve tegirmen ve nerd-bân ve munça

23b

1. ve dükkân ve ulağ serây körmek sekiz vechdür hatun almak 2. ve mâl tapmak ve iminlik ve vilâyet ve emânet güşâden kâr 3. ve âsânlık ve şüy eger bir kimesne tüşünde serâyğa kirdi eger mehterlikke 4. lâyıq olsa mehter ola ve illâ 'izzet ve devlet ve câh ziyâde ola ve rızkı 5. firâvân ola ol serâynın uluğlığı miqdârı ve eger boydağ olsa 6. hatun ala ve eger ümid-i ferzend olsa püseri ola ve eger gam-nâk olsa 7. halâş ola ve mâl tapa ve eger garîb ise ivine kele ve eger hatun 8. kişi şöyle körse irsiz olsa irge bara hâli hōş ola ve eger 9. iri bolsa irinin hâli hōş ola ve büzürg ola bu sözler zikr olunmış 10. idi ki hatunın irine ola ve şabının tüşi atasına anasına ola 11. deyü munça körmek sekiz vechdür irenlere zen ve hatunlara ir- 12. -dür veyâ gâmdur veyâ ferağ veyâ qarzdur veyâ dost veyâ himmetdür 13. eger bir kimesne tüşünde hammâmğa kirdi ıssıgılığğa pişti gamğa tüşer

24a

1. ve illâ âb-ı hōşlar ile gusl kıldı ıssıgılığğa pişmedi veyâ âhnın ile 2. tüglerini kiterdi ol delildür gâmdın halâş bolmağğa eger bir şehirde 3. veyâ bir mahallede hammâm kördi burun ol orunda yok irdi ol câyğa 4. belâ peride ola ve eger hammâmda ba'zı tüğini kiterdi ve ba'zı bâki qaldı 5. qarızlarının ba'zısı edâ olup ba'zısı qalır eger hammâmının şuvı 6. gâyet ıssıgdur bir kimesnege zağmet berdi ve gam ve miğnet sahtke mübtelâ 7. ola ve eger hammâmdın çıkdı barça gâmdın halâş ola ve'l-hâşıl hammâm 8. kayğulu kimesnege kayğudın halâş bolmağdur kayğusız kimesnege gamge 9. giriftâr bolmağdur yukarıda mezkûr kâ'idece ve bustân körmeknin 10. sekiz vechi bardur eger boydağ olsa hatun ala eger oğlu o- 11. -lmasa oğlu ola ve kenizek ve giş-i hōş ve mâl ve büzürlük 12. ve şâdi ve kuvvet-i közdür eger bir kimesne bustân-ı mechûlni 13. kördi behiştür eger özin bustân içinde kördi hōş [والحمام بيت أذى ومن دخل أصابه غم من قبل النساء]

لايقاءله فان كان مغموماً خرج من الغم و قيل هو صالح لان في الحمام اغتسال بالماء البارد سرورة والاتون امر
[جليل على كل حال هم منه قبيل النساء في الاغتسال بالماء الحار يتابع المصاييح¹⁵

24b

1. rüy hatun ala yâ bisyâr māl-dār ola gış-i hōş ola 2. ve eger bustāndın mive yidi oğlu ve kıızı ola hatunındın ve māl- 3. -lındın fāyide köre ve köşk ve ğurfe körmek serāy kibidür serāy 4. maddelerine qarasuñ eger köşkke kirdi yâ üzerine bindi eger 5. mehterlikke lâyıq olsa mehter ola ve illā hemme murādı hāşıl ola 6. ve ğurfe uş andağdur ve eger bir kimesne özünü bām-ı bülend üstinde 7. kördi mertebe bula be-miğdār-ı bülend ol bām eger bir kimesne nāv-dan 8. ya‘ni ulağ kördi ehl ise re‘is-i şehre ola ve illā murādı hemmesi 9. hāşıl ola ve eger nāv-dan üzre olturdı yâ andın şu aldı 10. māl tapar veyā bir māl-dār kişiyle dost olur ve eger bir kimesne yıgaç- 11. -dan nerd-bān veyā alçağdan kördi hile ve mekrdür ve eger nerd-bāndın 12. yukaru çıkdı ‘izzet ve mertebe bula ve eger bir kimesne dögen körse devlet 13. ve mertebe bula ve eger dögende oltursa veyā cāmesin çıkarsa māl

25a

1. ve ni‘met tamām tapar ve ikü nām ile meşhūr ola ve eger bir kimesne tegirmen 2. körse nām büzürog ola veyā re‘is-i civān-merd kimesnedin hayr köre 3. ve eger tegirmen harāb olmış körse ol tarafka tarlıq ve meşakkaat keke 4. [eger bir kimesne kendü eliyle tegirmen tartdı eli qopardı yâ zaħmet çekdi bi-günāh bir hatun veyā ğayrı vech ile töhmet idüle zaħmet köre¹⁶ [مصاييح صحاح جوهري] ve eger tegirmen tartdursa sağnı çok körse mehterlikdür eger ehl olsa 5. ve illā rızq ve ni‘met firavān olmağdur sağ mehterdür ve ziyāde ve noqşān 6. her ne türlüğ körse öziğe rücū‘ ide eger āb-riz-ḥāne ve nīm sağ 7. ve estāne ve kenif ve maṭbaḥ barça şāhib-i ḥānedür ziyāde ve noqşān- 8. -ları şāhibine rücū‘ ide eger dolāb körse ḥazinedār ola eger 9. dolābdın şu içdi yâ köterdi ḥazinedārdın māl ala ve hayr köre 10. ve eger dolāb şındı ḥazinedār öldi ḥādım-i serāy mehter-i serāy ola 11. herçih anda ‘imāret vardur şāhib-i serāya rāci‘ ola ve eger virānedür 12. şāhib-i serāydur ve eger tennūr körse hem mehter-i serāydur ve eger 13. tennūr-ı virān kördi ḥāne şāhibi olur eger tennūr-ı ābād kördi anıñ

¹⁵ Hamam eziyet evidir. Oraya giren kadın yüzünden gamlanır. Oraya gamlı giren gamdan kurtulur. Hamam faydalıdır denmiştir. Zira orada soğuk suyla yıkanmaktan dolayı bir sevinç gelir ve bütün gamlarda kurtulur. Eger sıcak suyla yıkanırse devamı Mesabih'ta

¹⁶ Cevheri ve onun sözlüğünün adı.

25b

1. hâli hûb ola ve mâlî çok ola ve eger tennürda nân pişdi ol 2. ivde rızık firavân ola **bâb** (8) müşğ ve kâfûr ve ‘ûd ve ‘anber 3. ve şandal ve za‘ferân ve gül-âb ve hûş-büy veyâ hûb şûret körmek 4. beyânında ammâ hûş-büy tokuz vechdür şenâ ve hûş-kelâm ve ‘ilm-i 5. nâfi‘ ve tab‘-ı pāk ve din-i riyâset ve hem-râh ve edeb ve hatun-ı 6. pârse eger bir kimesne tüşünde müşğ ve ‘anber tapsa veyâ sütün alsa 7. irge hatundur ve hatunga irdür ve tâlib-i ‘ilmge ‘âlim olmak ola 8. ve düşmân dost olmak ve kenizek hûş-rüy ve mâl-ı bisyâr ola ve 9. hûş-saĥn ve hatunların binti ola eger gül-âb aĥa urdılar ve saçdılar 10. eygü şenâ ola ve mâl-ı helâl eline kire eger gül-âbnı bir zarfka saldı ve 11. aĥzın baĥladı veyâ bir kişidin aldı helâl mâl eline kire ve hûşlık 12. ile yiye ve eger hûş-büy yaĥ kördi veyâ özige sürtdi veyâ 13. başıĥa sürtdi hûş-şenâ bula veyâ hûş-büy ve hûş-rüy pârse

26a

1. zen ala [bed-büy körmek] eger bir kim irse bed-büy yaĥ veyâ açı yaĥ kördi hatunı bed- 2. -kâr ola veyâ hatun merd-i fâşık ola eger ir körse nâ-hûş 3. sözler cihetindin işide eger [za‘ferân körmek] bir kimesne za‘ferân körse sırĥavlık- 4. -dur ve eger ta‘âmina şalup yise şâdlıkdur ve kâfûr ve hemme hûş-büy- 5. -lar hûbdur meger baĥûr kılsalar bim ve ĥavf ola ve illâ sırĥavlar körse 6. şifâ ola ĥam-ginler körse şâd ola bim ve ĥavf ola didigimiz sırĥa-7. -vdın selâmet bulĥandın şoĥĥ ve ĥavflı kimesne ĥavfdın imin bolĥa- 8. -ndın şoĥĥ körse ve eger ‘ûd körse yâ tapsa helâl mâl eline kire 9. ve keşir ola ve barĥa sebze-vâtlar hûbdur illâ tûbindin şoĥurulmuş körse 10. ĥamdur ve ĥuşûmet ola [gül körmek] gül isnemek ve yıĥmak ve bulmak eger vaĥtsız 11. olsa endek sırĥav ola ve eger bahâr vaĥtında kıızıl gül olsa her 12. yapraĥ sanınĥa bir dinâr ola ve eger aĥ gül körse derhem ola 13. neşâre körmek eger bir kim irse tüşünde üstine saçı saçdılar

26b

1. cevz yâ bādâm yâ şeker yâ derhem ve her ney nerse olsa da barĥası ĥüft- 2. ĥü ve ĥuşûmet ola **bâb** (9) irenler ve pîr ve civân ve ĥulâm ve 3. kenîzek ve envâ‘-ı eşnâf insân eger bir kimesne bir pîr-i merd körse 4. irenlerge baĥtdur merd-i civân ‘öĥr ve mekrûh nesne ola eger ivine kirdi 5. veyâ karşı keldi veyâ selâm kıldı veyâ nesne virdi devlet ve baĥt ola 6. eger ĥulâm kördi şâdlık ve sa‘âdetdür eger ĥulâm satun aldı yâ buldı 7.

beşâret ve şâdlık ola eger kenizek kördi veyâ satun aldı hayr ve bereket 8. bula ve düşmânlarına zafer bula ve her ne murâdı var ise hâşıl ola ve eger 9. küçük tıfl oğlan körse eger ir bala bolsa şâdlıkdur ve eger kız ol- 10. -sa gâmdur yeñgilkene çünkü terbiyege irişmegendür ve eger bir zen ve civân 11. körse dünyâdur ve ‘ömri uzak ola şuğl-i cihân ve dünyâ ola 12. ve eger zen-i civân hûş-rüy olsa hûşul-i hâcet ‘ış-i hûş ola 13. ve dinârlar hâşıl ola ve eger bir nemme bardı ise ol hatun yâ ol ha-

وَالصَّبِيَّ هَمَّ وَ غُدُوَّ ضَعِيفَ لَأَنهَا لَا يَتَهَيَّأُ تَرْبِيَّتَهُ إِلَّا بِالْغَمِّ فَإِنْ كَانَ ذَكَرًا فَالْعَاقِبَةُ مَحْمُودَةٌ وَإِنْ كَانَتْ أُنْثَىٰ فَالْعَاقِبَةُ [فَان رَأَى أَنَّهُ يَحُولُ صَبِيًّا رَضِيْعًا فَإِنْ كَانَ فِي هَمٍّ أَوْ ضَيْقٍ أَوْ ذَنْبٍ فَيُخْرِجُ مِنْهُ وَإِنْ كَانَ فِي الْمَكْتَبِ يَتَعَلَّمُ مَذْمُومَةً قَرَأْنَا أَوْ أَدَبًا فَإِنَّهُ تَيُوبٌ مِنْ ذَنْبٍ وَإِنْ كَانَ غَنِيًّا أَوْ عَالِمًا فَيَتَحَوَّلُ حَالُهُ مِنَ الْعِلْمِ إِلَى الْجَهْلِ وَمِنْ الْعَزِّ الدَّلَّ وَ يَصِيبُهُ هَمٌّ [وَعَزَّ وَيَسِرُّ بَعْدَ الْعَسْرِ يَتَابِعُ مِنْ صَحَابٍ¹⁷ (?) وَ شِدَّةٌ وَ يَذْهَبُ جَاهُهُ وَ الصَّبَةُ وَ الْمَوْلُودَةُ جُصِبَ

27a

1. -tunga kırbet ve yakınlık kıldı dünyâdan hazz ol kadar ola helâl mâl 2. eline kire ve eger zıst-rüy olsa harâm mâl eline kire ve eger simiz olsa 3. hûş ola ni‘met firāvân ola ve eger arık olsa ol yıl meşakkaat 4. üzre keçe ve rivâyet olındı bir ir keldi İbn-i Sirin'din şordı tüşümde 5. bir şabi bala itegimde yığlaydur didi hiç çâre idemedüm üstâd cevâb 6. birdi¹⁸ elinğe mâl kirür deyü ol kimesne 7. anasından mirâş aldı ve eger iteginde bâliğ bala körse ‘izzet ve kuvvet 8. ve hürmet ola ve eger âdem a‘zâlarında ‘alâmetler veyâ nokşânlıklar körse yüzi 9. qaralmış körse ‘avratı kız tapa eger yüzi kızarmış körse şâdlık ve 10. ‘izzet ve devletdür ve eger yüzi şargaymış körse sırhavlıkdur 11. yüzni aq bolmış körse imân ‘alâmetidür ve eger başni bükülmüş 12. körse ‘ömri uzun ola günâhlarına i‘tirâf idüp tevbe kıla idgü- 13. -lere ulaşa eger başni arşlan yâ böri başı tig bolmış körse

27b

1. mâl ve ni‘met ve riyâset ola eger bir kimesne saçın aldurdı keffâret-i 2. günâhdur günâhlardan pāk olmaqdur eger deynî olsa edâ kılinur 3. ¹⁹حيث لا يحتسب' dan mâl eline kirür ve şâdlık olur eger bu nerse- 4. -ler hiç birisini zemmesinde olmasa ne günâh ve ne

¹⁷ Çocuk keder sebebi ve zayıf düşmandır. Zira onu terbiye etmek ancak gam ve kederle olur. Eğer oğlan olursa akibet iyi, kız olursa akibet kötüdür. Rüya da kendini süt çocuğu gibi gören eğer sıkıntı veya darlık içindeyse yahut günahkarsa bundan kurtulur. Kendini mektepte Kur'an ve edep öğrenirken gören günahından tövbe eder. Eğer bu kişi zengin ve alimse cehalete ve zillete düşer ve gam, keder sahibi olur. Yeni doğmuş kız çocuğu izzet ve zorluktan sonra kolaylığa işarettir. Devamı Sihah'ta.

¹⁸ Allah'tan kork ve saz çalma.

¹⁹ Talak 3: Ve ona beklemediği yerden rızık verir. Kim Allah'a güvenirse kendisine yeter. Şüphesiz Allah, emrini yerine getirendir. Allah her şey için bir ölçü koymuştur.

karzı heng setrdür 5. ve eger bir kimesne közini şokur bolmış körse nısf dini kitmiş 6. ola yâ uluğ günāhğa mürtekib ola eger bir kimesneniñ közi 7. çıkdı eline aldı māl eline kire ve eger bir kimesne ağzını açsa müşkil 8. işleri açılur ve eger ağzı mührlense rızq yolları biklenür eger 9. ağzına nerse kirse ol rızqdur eline irişür eger ağzı mühr- 10. - lense ne‘üzü-b-illāh tecdid-i imān kılmak kerek elfāz-ı küfr şādır 11. olmuşdur ve eger bir kimesneniñ tişleri kıyuldi ol tişlerini eline 12. aldı hatun veyā ehl-i beyti çok ola eger ol dişleri yerge 13. töküldi hiç birisini tapmadı ve yoyuldi cemā‘atindin muqaddim olmageydür

28a

1. eger gül ağzındağı tişleri tökildi yingine veyā itegine cıydı ‘ömri 2. uzun bolur hattā düşleri dökülünçe durur ve ehl-i beyti köp olur 3. eger bir kimesne yukarı düşleri kıyulduğın körse yer üzerine ol 4. kimesnege muşibet veyā ölümdür eger dişleri teprense yakınları- 5. -ndın bir kimesne sırhav ola ve eger düşini şovurup alsa mālını 6. orunsız yerge şarf itmekdür ve eger bir kimesne kulağına (H)alka ilmiş 7. körse kızını çiftlendürür ve eger bir kimesne kulağı çok olmuş 8. körse Hāk sözini qabül itmekdür eger kulağı üzülmiş 9. körse dört hatun alır yâ aṅğa dört kıızı olur ve eger bir kimesne 10. mıyıkını kiterdi idḡü ‘amel kıla ve eger bir hatun özni şakallı 11. kördi sırhav olur veyā iriniñ mālı çok ola ve eger bir kimesne 12. tırnaqlarını uzun kördi zekūtı virmegendür yâ şadaqa-i fıtra- 13. -sı virmegendür eger tırnağını kisdi edā kıılır eger oṅḡ kolu

28b

1. şağa boyalmış körse şehid olur özünü kişi öltürür ve eger 2. zekeri kisilmiş körse iki huşyeleri birlen ba‘zı muabbirler ta‘bir 3. etdiler neseb kisilür deyü ammā zekerü'l-recül şerāfete zekeri kesilmek 4. şerāfeti kesilmek ādemiler arasında yâ özi olar yâ şāhibetühū 5. bāb (10) ḡusl ve teyemmüm ve yüz yuvmak ve ezān kāmēt itmek 6. ve rükū‘ sücūd kılmak ve ḡazā hac ve ‘umre ve şadaqa ve zekūt ve hayr işler 7. körmek ve tahāret tüzümek eger bir kimesne şalkın şu birle tahā- 8. -ret aldı günāhlarındın pāk bolmaqdur tevbe kılmakdur ve eger sırhav 9. olsa şifā bula ve eger maḡbūs olsa ḡalāş ola eger deyni 10. olsa edā kılına qorqulu işlerdin imin ola eger ḡusl 11. kılsa bu mezkūr fāyideler küllisi ola ve belki ziyādere ola 12. ve eger boydaḡ olsa hatun ala ve her ne

murādı olsa hāşıl 13. ola [ussı şu birle tahāret almak veyā ğusl kılmak] eger ussı şu birle tahāret alsa veyā ğusl kılsa hemm ve marāzdur

29a

1. ve eger bir kimesne şarāb birle tahāret alsa düşmānına zafer bulmaqdur 2. [teyemmüm kılmak] ve eger bir kimesne teyemmüm kılsa şādlık ola kayğulardın ħalās 3. ola ve eger cenābetden ğusl kılsa günāhlardın pāk ola karzı 4. edā kılına eger elini ve yüzini yuvdı işi tamām ola ve kayğu ve belā- 5. -dın imin ola hācetleri edā kılına cümle revā ola ve eger nā- 6. tamām yuvdı kār nā-tamām ola [ezān eytmek] ve eger bir kimesne ezān aytdı mü'ezz- 7. -in degül idi velāyet tapa eger ehl olsa ve illā sevdā kıla ve rız- 8. -kında bereket bola veyā bir hünerni ögrene mālı çok ola ol 9. hünere sebebiden ve eger mināreğa binüp ezān aytdı hac kıılır 10. ve eger iv tübesinde ezān aytdı ol iv cemā'atindin biregüye 11. mevt irişe ve eger körüşüniñ ivi tübesinden ezān 12. aytdı bu körüşü hıyānet ider munıñ ħatunına veyā cāriyesine 13. ve eger bir sultān kapkası üzerinde ezān aytdı bir işde ħaklık

29b

1. üzre güvāhlık vire ve eger ka'be üzerinde ezān aytdı ol kimesne 2. ħadd-i din ifrāt ola şāhābelere til uzatmak tig ve bid'at işler izhār 3. itmek tig tevbe kıla ve tecdid-i imān kıla ve eger bir kāfile üzerine ezān 4. aytdı oğrılık ħavfı ola [namāz kılmak] ve eger bir kimesne namāz kıldı hācetleri 5. revā olmaqdur ve belā kitmekdür ve dinde istikāmet bulmaqdur ve eger bir 6. kimesne özi namāz okuy ve özi bal aşı rüzede ħatunına yakın- 7. -lık kıılır eger bir kimesne namāz kıılırğa tileydür velikin orun tapmaydur 8. din ve dünyā işi ta'assür ola [rükū' ve sücüd kılmak] ve rükū' ve sücüd ħudā'ğa qarib bolmaqdur 9. ve eger kıbleden ğayrı cānibe namāz okusa 'alāmetü's-şekāvetdür 10. ve eger kıble tarafına okusa namāznı tamām etse her bir murādlarına irü-11. -şür işleri tamām olur ve eger tamām bolmasa üşi tamām bolmas 12. eger bir kavme imām olsa irenlerge ve ħatunlarğa şehrinñ kāzisi 13. ola eger ehl olsa ve illā 'izzet ve devlet bula ve eger namāz okudı

30a

1. ve selām virdi namāznı tamām itdi kayğulardın ħalās bolmaqdur 2. ve murādlarına irişmekdür ve eger oñguna selām virdi şolına virmedi 3. ba'zı emrlerinde nā-tamām bolmaqdur ve eger Qur'ān okudı velāyet ve şerāfet 4. ve şādlık ve düşmānına zafer

tapmak boruçu ödenmek emr-i ma'rûf 5. ve nehy-i münkerde olmakdur [İbrâhim Kirmani'den şordılar bendenin nik Hudâ kaşında nik baht olmağna delil nedür aytdı tüşünde namâz kılsa kıble tarafına ve şahâret tüzüse ve rükû' ve sücüd kılsa ve mütevâzı' olsa veyâ eline muşhaf tutsa yâ okusa veyâ şalavât okusa yâ peygamber (as) adedinçe yürüse bu barçalarını körmek delil nik bahtdur ²⁰ [یتابع من صحاح] ve ğazâ kılmak hayr ve bereket ve sünnet be-cây 6. keltürmekdür ve hac kılmak ziyâret sultân-ı 'âdildür ve eger Beytül- Harâma 7. kirdi barça ğamdın ğalâş ola ve her iki cihânda idgü devletlü ola 8. ve eger tevbe kılsa rahmet ve bereket ve hayrdur ve lebbeyke deyü çağırmağ per- 9. -hiz-kârlıkdur ma'şiyetdin ve ğamdın ğalâş olmakdur ammâ mevķifde 10. turmak murâdına irişmekdür ve ħelâl mâl eline kirmekdür ve eger mevķifdin 11. keleyordı her hacet kim vardur ħâşıl ola ve tevbe-i naşûh ide ve eger 12. minâ'da turdı ehvâl-i âhiretdin ğalâş ola ve eger ħarâma kirdi 13. iki cihânda işi belâ ola ve mehter ola ve velâyet bula ve ni' meti ziyade

30b

1. ola ve eger tavâf -ı ka'be kıldı dini qavi ola emr-i ħağnı be-cây keltüre 2. ve ħelâl mâl eline kire ve düşmânlarına zafer bula eger bende körse âzâd ola 3. ve eger boydağ körse ħatun ala ve eger ka'benin içine kirdi ve çıkdı 4. barça ğamdın ğalâş ola ve ni' met firâvân ola Ĥağ ta'âlâ rahmet kıla 5. ve eger âb-ı zemzem içse kıyâmet şuşağlığındın imin ola peygamber 6. (as)nıñ didârın köre ve eger şafâ ile merve arasında turdı 7. dünyâdın imân ile bara ve eger 'umre kıldı şevâb-ı ħâciyân ola dünyâ 8. ve dinde işi ħayrlı ola ve her nesne ki erkân-ı ħacdın köre bereket 9. ve hayrdur illâ Ka'be üzerinde namâz kılmak zıkr olındı ifrâd ola deyü 10. ²¹ العیاذ بالله tevbe etmek kerek ve eger zekût ve şadağa virse beşâretdür 11. ve hayr ve bereket ve kazâ-yı ħâcet ve ğamdın ğalâş bolmağdur 12. bâb (11)nçi kâzî ve ħalîfe ve fuķahâ' ve 'ulemâ ve ħatîb ve terâzû 13. ve yaman ve qatın eger bir kimesne kâzî-yi mechûlni kördi ol Ĥudâdur

31a

1. eger ol ħōş-rüydur delil ħōşnûd-ı ħudâdur ve eger turş-rüydur 2. delil qahr-ı ħudâdur tiz tevbe kılmak kerek eger bir kimesne faķih oldı yâ 3. kâzî yâ müzekki yâ 'âlim yâ imâm yâ ħatîb yâ muħtesib yâ mü'ezzin yâ müzekkir 4. olduğın kördi eger şalâhdur

²⁰ devamı sıhahta

²¹ Allah korusun.

hemân kördügi ola ve eger ehl-i 5. şalâh olmazsa ‘izzet ve mertebe ve bereket ve māl bula ve miyân-ı merdümânsa 6. meşhûr ola ve eger tabîb kördi merdüm-i ‘âlim ve pâk-dîn ola ammâ 7. tabîb-i tersa ve cehûd ve merd-i refîk ola veyâ dâniş-mend eger sırhav 8. körse merd-i fâsîk ola eger dârû içdi ğamge düşe ve 9. eger dârûdın fâriğ oldı ğamdın ħalâş ola ve eger terâzû körse 10. ve kıbbân yâ keyl bu cümle şehir kâzîsidür ziyâde ve nokşân körgüçi- 11. -gedür ve eger terâzûnı ħûb kıılır ve râst ider körse kâzî-yi 12. şehir ħûb ola ve ğamdın ħalâş ola ve eger terâzûsı meyl kııldı 13 kâzî cevır ide eger terâzûnı eliyle tartdı kâzîde şuğl ola

31b

1. ve eger terâzû kaşında kördi kâzî kaşına vara ve eger kâzî kaşında 2. özüni kördi bir bey‘ kıılup terâzû tartar ve eger terâzû be-şikest 3. kördi kâdî-yi şöhre bir vâkı‘a irüşe yâ mevt ire bâb (12)nci 4. kalem ve devât ve levh ve nâme ve menşûr ve kıabâle ve kitâb ve kalem-dân ve 5. muşhaf körmek eger bir kimesne kalem kördi ħikmetdür ve velâyet 6. ve riyâset ve ħaber-i râst ve yeni üş zâhir olmağdur devât körmek 7. ve tapmak ħatun ve kenizek ve māl ve riyâset ve ħazînedür ve eger kalem-dân 8. körse ħatun bâ-cemâl veyâ pâk-dîn veyâ menfa‘at kesbdür 9. ve kitâb körse yâ tapsa kuvvet-i dîn ve sa‘y-i tâ‘atdûr veyâ ‘ilmikdür 10. veyâ māl-ı mecmu‘ ve genc tapmak ve mirâş almağdur [eger ħaṭṭ-ı siyâh ile yaşıll yazı kördi ħûbdur yaşıll ħayr ve bereketdür düşmânına zâfer tapmağdur ve her ne murâdı olsa irişmekdür ve eger şarı ile yazulmuş körse sırhavlığdur ve biraz ğam ve muşibetdür ona ola ²²یتابع] eger kitâb okudı 11. bay ola ve ħakim ola ve sevinç ola ve mirâş ala eline kire âĥırğı 12. bâbda yine beyân itülür inşâ‘allâhü ta‘âlâ bâb (13)nci çok 13. irenler ve anlarnıñ a‘zâlarını ve post ve ğüşṭ ve endam ve mûy

32a

1. ve sünjek ve kıan ve ziyâde ve nokşân endam ve a‘zâ ve bular emşâlini 2. körmek eger bir kimesne çok irenler körse aq ṭonlîk ve pâkize ve ħûb 3. siretde şâdlığdur ve menfa‘atdûr dîn-i pâk ve tevbe ve murâdları ħâ- 4. -şıl olmağdur [âdem başı körmek] ve eger bir kimesne tüşünde âdem başı kördi on iki 5. vechdür riyâset ve devlet ve velâyet ve peder ve mâder ve imâm 6. ve ‘âlim ve püser ve ğulâm ve kenizek ve on biñ direm tapa 7. eger kıana bulaşmış kördi hemândur kim aytuldı on iki biñ direm 8. tapa velikin renc ve meşakḳat ile bola yukarıda mezkûr onbir vechi 9. kıayusına ehl ise ol tüş körgüçi

²² devamı

hemân ola ve murâdı ne ise 10. anı tapa eger ehl ise emir ve imâm ola eger tâlib-i ‘ilm ise ‘âlim 11. ola ve illâ murâdı ne ise anı tapa ve eger **öz başın** ve bir gayrı kişinin 12. başın tenindin cüdâ olmuş kördi bu kişiyle ol kimesnenin arasına 13. cüdâlık tüşer ve eger bir kişinin başın kisdi ol kişi eger düşmân-

32b

1. -dur aña zafer bula ve eger dostdur anı ğamdın ğalâş ide mûy ve şaķal 2. [saçın aldurmak ve yolmak başdın yâ koltuğdın veyâ kaşığdın veyâ burundın ve ‘âdetlü câyıldın olsa idğüdür ve rāhatdur ve ğamdın ğalâş bolmağdur ve qarż ötenmekdür ve sefer kılmakğdur ve sünneti be-cây keltürmekdür ²³ [يتابع صحاح] eger bir kimesne saçın aldurdı eger hac vaqtıdur ve dağı özi hac kılmakğa 3. ehl olup murâdı olsa hac ide ve illâ ğamdın ğalâş ve imin ola 4. ve şād ola ve kazâ-yı hâcetdür ve her ne murâdları olsa hâşıl ola 5. ve eger **şaķalın** aldurdı yâ aldurmuş veyâ üzülmiş kördi her ne hâ- 6. -ceti olsa tapa ve qarżı edâ kılna ve cemi‘ ğamdın ğalâş ola ve her ne murâd- 7. -ları olsa irüşe eger bu tüşni körgüçi sultāndur ‘izzeti 8. ziyāde ola ve eger maħbūsdur ğalâş ola ve eger māl-dārdur mālī ziyā- 9. -de ola ve eger şaķalı üzölüp yerge tüşdi yâ yaña uçdı mālī 10. telef ola ve eger şaķalını aķ kördi pārse ve müstecābü'l-da‘ vāt 11. ola ve eger üzülmiş şaķalını eline alsa yukarıda mezkūrça 12. cemi‘ murâdları hâşıl ola ve eger bir **âdemnin** itini ya‘ni tenünü kör- 13. -di sekiz nev‘dür yâ ğatun ala veyâ kıızı ola veyâ dost

33a

1. işi çok ola veyâ püseri ola veyâ ğulām ala veyâ bir yahşı yolda- 2. -ş ola veyâ bir ğayr-ı hōş işüde veyâ mālī ziyāde ola 3. bu nesneler külli tüş körgüçiğe rāci‘dür ve **köz** körmek yeti nev‘dür 4. nūr ve hüdā ve ni‘met ve kuvvet-i köz ve din-i pāk ve ferzend 5. ve namāz ve közde nokşānlık körmek bu mezkūrlarınñ zıddıdur 6. meşelen bir kimesne közini nūrlı kördi köñli rüşen ola ve hidāyet 7. tapa toğrı yolğa ğüne ve māl ve ni‘meti çok ola ve közi selāmet 8. ola ve dīni pāk ola Allah Ta‘ālā aña oğul kıız rūzī kıla ve ‘ibāde- 9. -tke ve namāzğa ğariş ola ve cemi‘ murâdları hâşıl ola **eger közni şokır** 10. kördi küllisi bu mezkūrlarınñ zıddıdur dīnde kāhil ola ve zevā- 11. -l- i ni‘met ve oğlı kıızı ölmek ğavfı ola ve eger közi yaruldı 12. namāzğa kāhillikdür cehd itmek kerek eger bir kimesnenin me‘keleyün 13. körmek beş vechdür ğatun ve riyāset ve ‘izzet ve ma‘işet

²³ devamı saħah

33b

1. ve cemāl ziyāde ve nokşān bolmak bu nerseler küllisi şāhibine rāci'dür 2. kol körmek on iki vechdür birāder ve h'āher ve şerik ve 3. oğul ve dost ve yār-ı kavî ve kudret ve vilāyet ve hüccet 4. eger kolu şındı veyā mecrūh oldu ve kanı ağıdı bir qardaşı öle 5. ve eger kolu şındı kanı ağımadı sırhav ola ve māl kide velikin ölmeye 6. eger oñg kolıdın kan aldurdı ve ağıdı qarındaşının māl ol kadar 7. kide kim kan ne kadar ağıdı şol kolıdın kan aldurmak hemāndur 8. velikin kız qarındaşı öle yā yoldaşı yā birāder yā dost ölgay ayak 9. sekiz vechdür 'iş ve 'ömr ve sefer ve taleb-i māl ve terāk 10. ve kıvām ve zen-i mestüre ziyāde ve nokşān bu nesneler şāhibine 11. rāci'dür ve eger ayağı şındı murādı ırmeye eger seferde körse keç qala 12. eger ivde körse murādına ırışmeye veyā hatunı birle ikisinin arasına 13. münāza' at tüşe veyā firqat tüşe veyā haşar ola şettālik körse

34a

1. hatundur pākize ve pāk-din ola ve eger qalb kördi yā yedi 2. riyāset ve şecā'at ve ferzend-i hūb ve civān-merd ve hırş ve kuvvet 3. ve rāz-ı nihān tutmak ve eger qalbni yedi veyā tapdı māl tapar ve 4. devlet ve kuvvet bula ve eger ādemniñ buñını kördi ehl-i beyti 5. ve hışm ve huddām ve vekildür ve pünçek ve tüz kuvvetdür ve şecā'at- 6. -dür saḥāvetdür ve güşyāş- i kār **barmaqlar** körmek ferzend 7. olur veyā birāder olur veyā yoldaş ve kuvvet ba'zılar beş vaqt 8. namāz didiler eger elinde beş barmaq yok körse beş namāzı terk 9. ide ayak barmaqlarının ziyāde ve nokşānı anlara rāci'dür 10. **arqa** körmek kuvvet ve peder ve yār-ı nik ve sulṭān ve vezir 11. ve birāder ve hüccet ve püser ve 'amm ve ced ve eger bir kimesne 12. arqası şınmış körse atası öle veyā muşibet ırışe ez-cihet 13. ²⁴ از جهة ديكران كه يا ذكرده شد **bölek** birāderdür ve yār ve sulṭān

34b

1. ve vezir ve kuvvet elniñ avcı seḥāvetdür ve riyāset ve oğul ve şecā'at 2. ve ḥarāmdan perhizlikdür ve **qarın** cāy-ı 'ilm ve ḥazine ve kıvām-ı ten 3. ve 'iş-ı hōş ve eger anası qarını büzüldi anası öle veyā muşibet 4. ırüşe **bağır** māl-ı mecmū' dur ve dost ve ferzend eger ādem bağrın yidi 5. ḥazine bula eger öziniñ bağrın şorulmuş kördi ferzendi ola 6. **tırnaq** kuvvet ve şecā'at ve ferzend ve birāder-zāde ammā tırnaq kitermek 7. zinetdür **koltuq** tügni pāk itmek qarızı edā itmekdür ve ğamdın ḥalā- 8. -ş bolmaqdur **imçek** kızdur ve ḥādım ve dost ve birāder ve ziyāde ve 9. nokşān bunlara rāci'dür **iyeg** 'ilm ve

²⁴ Diğerleri tarafından hatırlatılan (söylenilen) şekliyle

şecā'at ve imān ve ma'rifet ve ta'zim 10. **burun** 'izz ve cāh ve māl ve ferzenddür ağız ve tıl mertebe ve hazine ve 'ilm 11. ve kār-ı gūşāde şoden ve yār ve hācib ve vezir tiş astın anadur ve anıñ 12. qardaşlarıdur ve üstün tiş ata ve anıñ qarındaşları veyā māl ola eger 13. üstün tiş tüşdi atası yā anıñ qarındaşı ölgey eger tişleri avcına

35a

1. tüşdi yerge yitmedi bir hatun ala veyā oğlı kıızı çok ola ve eger 2. yerge tüşdi bir uluğ kişi sırhav ola ammā tiz şıhhat ola ve eger eli ilen 3. tişlerini şuvurdı ve elinde tutdı eline helāl māl kire ve ni' met çok ola ve her 4. ne murādı olsa hāşıl ola yā bir uluğdın direm irişe ²⁵ لا یتسب من حیث 5. **tüfkürük** ve **balgām** taşlamak şādlık ola ve gamdın halāş 6. ola ve eger öziniñ ağız ve tişlerin körmek rızkı tar olmağğa 7. delildür 'atse kılmağ şādlıkdur ve post ve gūşt ve sünek 8. içek ve qarındağı tizek veyā ğayrı tizek körse hemmesiniñ ta'biri 9. helāl māl eline kire ve eger töşegine tizek itse eline māl kirür çünkü 10. dünyādan bir hazzdur dünyā necisdür hazā hākezā ola eger şakalın 11. çok uluğ kördi 'izzeti artar eger saçı 'ulviler kibi kördi eger 12. ehl olsa 'ulvi ola ve illā hatun ala yā bende ala ve eger şakalı 13. uzun olsa qarnına irüşe helāl māl eline kire ve mertebeli ola

35b

1. ve eger özi boyıyı olsa mertebdür ve 'izzetdür ve hōş terikelikdür māl-dār 2. bolmağdur ve eger şakalı özindin uzun kördi şāhibine dindür 3. ve eger bik uzun olup yerge tüşe şāhibine mevtdür ve eger 4. şakalı qara olsa yā sarı yā yeşil olmuş körse mülk ve māludur 'adettin taş 5. ğayrı kimesneden müstağni olur ve eger **mıyıkı** uzun kördi mekrūhdur [eger mıyıkı kışğa veyā aldurur fi'l-i maḥmūd ola halk arasında 'izzet ola ²⁶ یتابع 6. ve bir eger hatun kend özünü şakallıg kördi özine marazdur ve irine 7. māl ziyāde bolmağdur ve eger bir kimesne öziniñ elini kördi qarındaşdur 8. ziyāde ve noqşāni aña rāci'dür ya'nī bir kimesne tüşünde eli kesilmiş kördi 9. qarındaşı olar ve ba'zı mu'abbirler qavlinçe düşmānına zafer bula didiler 10. [eger elini dört olmuş kördi dünyāğa qatı meşğül ola eger eli uzaymış kördi ümidine ire ve eger özin qavi ve büzürg körse hemme murādına ire ²⁷ یتابع eger bir kimesne oñ kolı üzölmiş kördi 'izzet ve

²⁵ Talak 3: Ve ona beklemediği yerden rızk verir. Kim Allah'a güvenirse kendisine yeter. Şüphesiz Allah, emrini yerine getirendir. Allah her şey için bir ölçü koymuştur.

²⁶ devamı

²⁷ devamı

ķuvveti ola kesbinde 11. bereket ola ve ħōş terikelik ide ve şol ķol anasıdur veyā ħatu-
12 -nıdur veyā kıız ķarındaşıdur veyā kenizekidür ve bu şol ķolnıñ kisü- 13. -lmeği
ziyāde ve noķşānı anlara rāci' dür ya' nı bir kimesne şol ķolı

36a

1. kesilmiş velikin zāyi' bolmamış ħatun ala yā kenizek yā māl-dār ola 2. eger üzülp
yerge tüşse zāyi' bolsa yukarıda mezkūrlarınñ 3. birisini ya' nı anası yā ħatunı yā kıızı yā
kenizeki öler **zeker kormek** eger 4. bir kimesne kend zekerüni veyā ġayrı kimesnenin
zekerüni kördi Allah ta'ālā 5. ferzend rūzi kıla ve ' izzet ve ehl-i beyti çok ola ve ķuvvet
ve her üşler- 6. -de nuşret bula ve eger zekerin uluđ kördi bik ķavi tūvān-gir ola 7. ve
murādına ire ve eger zekerinde noķşānlık kördi za' if ola ħuşye- 8. -ler hem uş andaķdur
ve eger bir kimesne ' avratının fercin eliyle tutdı 9. māl tapa ve devlet ve rāĥat ve şādlık
ola ve eger yakınlık kıldı 10. ġamdın ħalāş bolmaķ ve māl tapmaķ ve dūnyā anıñ özine
kele rā' meten 11. ve maķhūraten bolmış ħālde ķünki ħatun dūnyādur ve eger ħatun 12.
libās- ı ' ulviler kiydi ' ömri uzun ola ve zevķ ve şevķ ve ġış-i 13. ħōş ola eger libāsı
kesilmiş kördi iri öler yā tālāķ vire

36b

1. eger bir kimesne saçını aldurdı ' ādetde aldura turġan kimesne feraĥ ve 2. şādlık ve
ġamdın ħalāş bolmaķdur ve eger ' ādetde aldurmay turġan 3. kimesne körse marāzdur ve
eger bir kimesne başının muķaddimidin saçı tara- 4. -lmiş ya' nı tüzmiş kördi zülldür ve
eger oñ yanı saçı tüzmiş 5. körse ķariblerinin irleri seferge kide ve eger şol yanı saçı
tüz- 6. -miş körse ķariblerinin ħatunları kide ve eger mu' aĥĥar re'sden saçı 7. alurġa
tileydür bu ħatunnıñ iri kūnçilik ide bu ħatunnı ivi- 8. -ndin çıķmaġa ruĥşat itmeye
ivinde ħabs ide ve eger saçını 9. kiterse sırrı açıla rüsvāy ola **bāb (14) nçi açķuķ ve yuzāķ**
10. kürsī ve taĥt ve ķārşav ve maĥmil ve kise ve mühr ve şanduk araba 11. ĥayme ve
sütün ve tōşek ve yastuk ve ķadır ve işük açılmaķ 12. yabılmaķ ve taşķarı çıķmaķ tar
cāydan ve tirek ve ' amūd eger 13. bir kimesne serāy işüđi körse şāĥibi ehl olsa vezir ola
eger bülend

37a

1. işük kördi şāĥib-i ĥānenin ĥālī bülend ola ve devlet ve riyāset 2. bula eger işük bozok
yā kapķara köymişdür ĥüb degüldür eger işük 3. açılmış kördi murādına irüşe eger işük
baġlu kördi belādın imin 4. ola ve eger boydaķ olsa ħatun ala ve eger bir kimesne yuzāķ

5. kördi yâ tapdı yâ eline aldı herne murâdı olsa tapa devlet ve kuvvet 6. ve hüccet dürüst ola murâdına irüşe eger kuflni yoğaltdı murâdı 7. kiri ola ve eger bir kimesne şaderrevân ya‘nî çadır körse dünyâdur 8. anıñ nâmı irenler ara şöhet ola ve māl-dār ola ve ‘ömri uzak ola 9. ve ‘izzet ve menfa‘at ve devlet-mend ola ve eger ehl ise velâyet ve cāh 10. naşb ola ve eger uluğrak ve yeñğirak olsa bihterrakdur ve eger 11. iski ve yırtılmışdur ve päre päre olmuşdur ğamdur ve cāhı noķşān yur- 12. -ılmış kâdarı ve eger şandık körse ‘izzet ve devletdür hatunlar cihetindin 13. ve eger töşek veyâ yastuķ körmek velâyetdür ve kenizek ve zen ve ğulām

37b

1. ve hādimler ve kavm kabîle ve haşemdür ve eger ivinde çok töşek 2. ve yastuķ kördi mālî ve hādimleri çok olmaķdur ve devlet ve ni‘met 3. bisyârdur ve eger bir kimesne aķ ton körse perhizlik ve zühd ve murâdına 4. irüşmekdür ve eger kızıl ton körse hatun alur yâ ‘ilm-i edeb ögre- 5. -nür ve eger zer-bâft ya‘nî okķalı kiyüm körse murâdlarına irişmek ve 6. düşmānlarına zafer bulmaķdur ve dībāc ton kim ‘ādeti kiymekdür aņa hūb- 7. -dur ve ‘izzet ve zīnetdür türlüĝ rengi olsun meger şarıĝ ol- 8. -sa marâzdur cāme-i mülāyim tedbirkârdur bir merdümān her murâdlarına 9. irişmekdür kufıl ve miftāh körse kuvvet ve hüccet ve menfa‘atdür ve eger 10. boydaķ olsa zen almaķdur ve kişiyile i‘timād itmekdür eger kuflni 11. açdı yâ kuflniñ miftāhın eline aldı yâ bir kimesne miftāhını muņa 12. berdi her müşkil işleri açılmaķdur ve murâdlarına irişmekdür ‘izzet ve şerāfet 13. ve devlet ve velâyet tapmaķdur hasta tüzük olsa ya‘nî bozulmaĝan

38a

1. olsa ve eger bozuķ şerāfeti ol kâdar degüldür eger bir kimesne ö- 2. -zün kürsi veyâ taht üzre veyâ orunduķ üzre körse havfler- 3. -din imin ola ve hōşlıķ köre ve şādlıķ ola ve ğamdın ğalāş 4. ola ve eger arabāĝa oturup yürüse ħelāl māl eline kire ve riyāset 5. ve ‘izzet ve mertebe ve herne murâdı olsa tapa eger ‘imādı veyâ mehdi 6. veyâ maħmil körse veyâ kise ve ħayme serā-perde ħar-ĝāh bular barça- 7. -sı velâyet ve ‘izzet ve mertebe ve riyāset ve şöhet dāšten yâ bāzergān 8. ve eger ehl olsa ve illā bir fāsıķ ve nā-ehl kimesne körse ğam ve ħasret 9. ve zindāndur ħayme serā-perde sulţān büzürg ve velâyet ziyāde 10. māl ve cāh ve ser-‘asker olmaķ lâyıķ ise ve illā mālî çok olmaķ ve 11. murâdlarına irüşmek tirek ve sūtūn merd-i muħteşem ve ķavi ve rāst-ĝüy 12.

merdümân i' timâdı aña ola ve 'amûd körmek kuvvet ve devlet ve menfa'at 13. hayr ve bereket tapa her bir kesblerinde ve işlerinde **bâb (15)nci**

38b

1. **kazan ve tennûr ve oçağ** ve tütün ve kül ve kazan ayağı her nev' den 2. h'âh şavut şaba h'âh ilek ve çilek ve kaşık ve tabağ 3. ²⁸ وَمَا اشْبَهَ ذَلِكَ iv içine müte'allik olan şeyleri körmek [...] her 4. müte'allikları ilen hatundur eger boydağ olsa hatun ala ve illâ her ne 5. murâdı olsa tapa ve riyâset ve hilâfet nîz ola ve hatunga ked-hudâlık 6. ve pârsâlıkdur **oçağ** kül havâyicileri tıpmakdur eger murâdı zen almak 7. olsa ala ve eger tennûr körse mehter serây binâ kıla veyâ Allah ta'âlâ aña 8. oğul rûzî kıla veyâ merd-i 'âbid ola ve **kazan ayağı** cemi' mâ-yahtâc(?) ile 9. mezkûrlarını körse hatun ala eger murâdı hatun olsa ve illâ 10. a'zâda bahâdur ve kuvvet ola ve mâl ve ni'met ve hâdimler çok ola menfa'at- 11. -ler köre ve eger tennûrda nân köp körse mâl ve menfa'at ve 'izzet ve 12. velâyet ve mertebe ve her murâdını tapmak eger tâlîb-i 'ilm körse 'ilm ve edeb 13. öğrenmek ola ve şenâ ve şadlık ola ve eger kül ve kömür ve çatku körse

39a

1. hemmesi harâm mâldur eline kire veyâ 'amel-i bi-hayr fışk ve ğinâ ve mekr ve huşûmet 2. ola ve tütün 'azâb ve fitne ve renc ola **bâb (16) ncı yalağ** 3. âdemler [...] **haşerâtlar körmek** eger bir kimesne özni yalangaç kördi 4. ol kişi şâlih'dür barça gamdın halâş ola ve hayr ve bereket tapa ve zâhid 5. ola ve illâ şerr-mende ola ve eger özüni yer yutdı yâ yırtkuç cân-ver 6. yidi yâ haşerât yâ it anı yidi veyâ tişledi eger mestûr hâllerdendir 7. hayr ola ve illâ ğamge düşe hatunı cihetindin veyâ hatunı olar veyâ 8. mâlı bi-fâyide yere harc ola veyâ ğünâh-ı kebiereye düşe tevbe kerek tiz- 9. -lik üzerine **bâb (17)nci tamur çertmek ve hacâmat ve baş saçın** 10. almak ve derd-i endam ve şişik eger bir kimesne tüşünde tamur açdurdı 11. eger mestûr olsa hayr ola gamdın halâş ola ve illâ firâğ ve sefere kide 12. ve ziyân köre ol miqdâr kim kan ağıdı hiç de kalmayınca eger kanı aksa 13. eceli yakındur tevbe kılmak kerek hacâmat emânetini virmek ve kitâb

39b

1. okumak ve yazmak ve bahâdırlar ile ekâbirler ile dostlık itmekdür 2. ve sünneti be-cây keltürmek ola ammâ hacâm pir olsa hayrludur 3. civândın ve eger hacâmat kıldurur veyâ hacâmat kılayorum ve hacâ- 4. -matdın arkasına 'alâmet peydâ olsa aña

²⁸ bunun gibi

ķabile ve merdümān ‘adlni 5. aña güvāh iderler ve yazarlar saķ aldurmak ve yolmak başdın ve ķoltuķ- 6. -dın ve ķařuķdın ve burundın ve ‘ādetlū cāylardın olsa eygüdür 7. ve rāhatdur ve ğamdın ħalāř olmaķdur ve ķarzı ötenmekdür ve sūnneti 8. be-cāy keltürmekdür ve sefer ķılmaķdur tiř aĝrıĝı ğamdur ħatun cihetindin 9. veyā ferzend cihetindin ve eger teninde be-cāy yerde tūĝ olsa māl ve bereket- 10. -dür ve ħayrdur ve eger teninde şişik olsa ħāřřa zıkrde māl- 11. -ldur ve ‘izzet ve cāh ve mertebe ve riyāset ve ‘ilm öğrenmek ammā teninde 12. noķřānlıķ munuĝ zıddıdır eger bir kimesne tenini aruķ ķorse 13. mālına ziyān ola veyā řırĥav ola meger ki uyaĝda aruķ olsa

40a

1. ziyān yokdur ķunki teninde noķřānlıķ yokdur kend ħālını ķördi 2. bāb (18) nēi beraş ve řaĝır ve şirişk şoden ve rīm ve bevl 3. ħadeř ve müsterāĥ ve ħāmile olmaķnın beyānı ve eger bir kimesne 4. tūřünde özüni beraş zaĥmetine mübtelā olmuş ķördi māl ve menfa‘at- 5. -dür ve řevāb ve zāhir olmaķ ķār-ı müşkilleri ya‘ni ķār-ı müşkillerine zafer 6. tapa ve müyessir ola ve řaĝır olmaķ şirişk ve bařķa cerāĥatler māl 7. ve menfa‘atdır ve ziyādeliķdur ve rīm daĥı uř andaķ māldur ve 8. menfa‘at istemek ħōř sūĥan ola ve bevl itmek ğamdın ħalāř 9. ola ve řādliķ ola ve oĝlı kıızı ola ve eger bevl üzerinde olsa 10. yā cāmesinde bevl tigdi ‘ıyāllerine nafaķa irüşe ammā ba‘zılar 11. ta‘bir ideler birāderler ile be-nā-ĥaķ ħuřūmet ola deyü ammā bevl 12. itmek herĥālde ħayrludur eger dervişdür bay ola ve eger bende- 13. -dür āzād ola ve eger ğam-gindür řād ola řırĥavdur řifā ola

40b

1. esirdür ħalāř ola eger ğaribdür evine kele herne murādı olsa 2. ħāřıl ola ammā bu ħavāřřlar yok kimesneler ya‘ni ne ğam ve ne ĝuřřa ve ne řırĥav 3. ve ne esir ve ne ğarib ya‘ni ‘avāma mālını ‘ıyāline nafaķa ķılmaķdur bir ‘ıyāl ya‘ni 4. rızķı ĝıĝ ola ve ni‘met firavān ola ferzendeler ile řād ĥurrem terike- 5. -lik ide ve tizek itmek mevzi‘inde yā řaĥrāda barķa ğamdın řād ola 6. ve ķarzı edā ola helāl māl eline kire ve rāhata irüşe ve eger ĝayrı 7. kimesneniĝ bevl ve tizegini ķördi yā cāmesini tigdi ve bulĝandı yā tenine 8. tigdi baĥs oldu bu hemmesi māldur ve barķa ħayvānlar tizeki helāl māldur 9. kiüyüne veyā tenine tigse eline helāl māl kirür kesbinde bereket ola 10. ve oşurmak eger cāyında olsa ğamdın ķutalmaķdur ve rāhat ve menfa‘at 11. ķörmekdür ve illā cāyında olmasa řenā‘at ve zişt sözler işitmekdür 12. ħatunlar cānibindin ve eger bir

kimesne tüşünde hâcet-hâneğa kirdi 13. mâldur ve hâzinedür tegirmen tartmak töhmetdür hatun ile bi-günâh

41a

1. ve eger şu tegirmenide ikün tartdurdı ve un aldı ni‘meti firāvân olmak 2. ve murâdlarına irişmekdür netekkim yitinçi bâbda zıkr olunmuşdur hatun yüklü 3. olmak eger bir kimesne kördi hatunı hâmile olmuş mâldur ve velâyetdür 4. ve mertebe-i büzürgdür ve devletdür hâli nik olmağdur ‘avratı hâmile olsa 5. şanur ve uluğ sürür hâşıl hazâ hâkezâ ve eger bir hatun özünü pir 6. olmuş kördi civân tapa ve eger pirdür şâdlık ve beşâret irüşe 7. ve eger bir hatun tüşünde kız bala toğırdı anıñ neslinden mehteri peydâ ola 8. veyâ ferzendeleri mehter ola ve ‘âlim ola ve ferağ ve şâdlık ola ve eger ir 9. bala toğırdı uş andağdur eger bir hatun irenler kibi zekeri olmuş körse 10. ferzendeleri sevdâ-ger ola veyâ mehter veyâ büzürg veyâ mehterler ile şöhet 11. ide eger bir irniñ ferci hatunlar kibi olmuş körse veyâ özni bi-zeker 12. kördi ya‘ni zekeri kisilmiş veyâ huşyeleri kisilmiş nesli kisile eger ir 13 zekerinden veyâ hatun fercinden yılan veyâ çıyan veyâ muña oğşâş nerseler

41b

1. çıkdı ferzend ola eger özi hūbdur hūb ola eger ata ve anası bed- 2. -dür bed ola bâb (19)ncı yığaclar ve mīveler ve sebze merğ-zâr 3. ve güller körmek yıgaç körmek qadr ve şerâfetdür irenlerge be qadr ân dıraht 4. ya‘ni ol yıgaçnıñ uluğlığı miqdârı eger uluğ yıgaç olsa qadri 5. ve şerâfeti ve mertebesi ve derecesi uluğ ola yıgaclar küllisi irenler 6. hâli kibidür ya‘ni uluğ yıgaclar körse mertebesi uluğ ola eger yafraq- 7. -ları veyâ mīveleri çok olsa mâlı ve ni‘meti çok ola ve eger quruğ yıga- 8. -ç körse devleti ve rızkı kem ola ammâ yıgaçnı kismek yâ şogurmak 9. ve şındurmak muşibetdür yıgaçnı olturtmak ferzenddür ve şâdlıqdur māl 10. ve ni‘met ziyâde bolmağdur quruğ yıgaç merdümân münâfıqlardur hâşşaten 11. hūrmâ yıgaçı qurumış körse münâfıqlar çok ola ve çüb huşk 12. andın nesne kılamakğa lâyıqdur menfa‘at ve şâdi ve rızq-ı helâl 13. ola meger şarığ veyâ hām nâ-reside olsa māl-ı haramdur renc ve meşakkat

42a

1. ile ele kele yâ eyse şırhavlıqdur ammâ yemişlerniñ efđali hūrmâdur 2. her kim irse hūrmâ yedi yâ tapdı bi-şekk menfa‘at ola ve helâl māl eline 3. kire ve çiklevek uş andağ mâldur ve kenz ve menfa‘atdür ve şâdlık 4. ola ve zeytūn şâdlık ve rāhat ve gāmdın

halâş bolmaḡdur ve zeytûn 5. yığaḡı merd-i mübârekdür ve zeytûn yemişni ba‘zılar ġam ve hem ḡazan dip 6. ta‘bir iderler ve zeyt ḡayr ve bereketdür ve eger bir kimesne enâr körse 7. eger açi enâr olsa murâd ve mâldur velikin recnle kele eger yiyse her dâne 8. sanınça mâl tapa taḡlı enâr ḡelâl mâl ola sehlilik ile ele kele 9. ve kinci dinâr ola her kim yise her dâne sanınça dinâr ola enâr-ı şîrîn 10. tapdı yâ yidi eger sultândur vilâyet çok ve ra‘iyyeti arta eger re‘is- 11. -dür derecesi arta ve eger bâzergândur çok fâyide köre ve eger zer-ger- 12. -dür mu‘âmele-i bâ-nef‘ ola eger dervîşdür bay ola ve eger dihḡândur 13. ḡalle ḡubûbatı çok ola eger ḡâzî yâ müzekkige mâldur ve ‘âlim ve müzekkir

42b

1. ve faḡihḡa ‘ilm-i nâfi‘ ola eger ‘âm-ı ḡalḡ körse devlet ve şâd- 2. -lıḡdur ve râḡatdur eger enâr-ı turş yarulmuş körse ḡuşûmet ve mâl-ı 3. ḡarâm ola eger kış küninde körse ġam ve muşibetdür eger üzüm 4. yemişni büstânda körse eger mechûl olsa cennetdür ve eger ma‘ruf 5. olsa uluḡ murâdı ḡâşıl olmaḡdur üzüm yığaḡı merd-i nâfi‘dür 6. aḡ üzüm körse ḡelâl mâl eline kirür ve rızḡı firavân ola feraḡ 7. ve şâdlıḡ ola ḡâşşaten vaḡtında körse eger kış körse şa- 8. -lḡın ve ḡar çok ola eger kızıl veyâ ḡara üzüm kördi eger 9. vaḡtında olsa mâldur velikin rencle ele kire ve eger vaḡtında olmasa 10. şırḡavlıḡdur ammâ eger üzümniḡ ḡuşesini yedi yâ tapdı ḡelâl 11. mâl eline kire eger ḡuruḡ üzüm körse hemme vaḡtda mâl-ı mecmû‘dur 12. ve rızḡ-ı ḡelâldür ve her ne ḡadar uluḡraḡ taḡlıraḡ ve köprek kördi 13. mâl ve menfa‘ati ol ḡadar ziyâde ola ve ba‘zılar ḡuşe-i engür ‘ilm-i

43a

1. ferâyizdür deyü hem ta‘bir iderler kişmiş ḡuruḡ üzüm kibidür ḡüre 2. ya‘ni nâ-residesi ḡiḡ ḡayr olmaya belki ba‘zı mu‘abbirler aydılar nâ-ḡōş söz 3. ola engür nim turş mâldur ve ‘izzet ve menfa‘at ve ḡayr-ı bereketdür ve yaḡmur- 4. -lar çok ola ve ni‘met firavân ola ve eger sirke körse ḡelâl mâl eline 5. kire ḡayr ve bereket ola لقوله عليه السلام ²⁹ ammâ mu‘abbirler 6. barḡa açi nerselerini beddür didiler ³⁰ bedlikleri be-ḡadr turşı ola 7. ve eger ḡurp yise ne ḡōş sözler işide ve eger ḡarbüz körse veyâ 8. yise fâyize ḡatundur ve menfa‘at ve baylıḡ ve civân-merd ve ‘iş-i ḡōş 9. ve zen ve ḡulâm ve kenîzek ve her ḡarbüzḡa miḡḡ direm mâl ola ne ḡadar yedüḡi 10. miḡdârı

²⁹ Peygamber buyurmuştur ki sirke ne güzel bir katıktır.

³⁰ sirke hariḡ.

menfa'at köre eger kış küninde bî-vaqtdur sırhavlıkğa delâlet 11. ide veyâ şavuk ve kardur ve yaz küninde harbüz yemek yâ körmek vaqt- 12. -sız olsa yağmurdur ve eger bir kimesne harbüz saçan yerni körse 13. mâldur hatunı cihetindin zerdâlû harbüz kibidür anıñ dırahtı merdün

43b

1. ğurbetidür zerdâlû yıgaçını körse eger merd-i ğaribdür ivine kele ve kâr-ı merdümân 2. işlâha kele encîr ve anıñ dırahtını körse bâlâ merd ola velikin bi-sebât 3. ola encîrni yemek ğulâm ve kenîzek ve helâl mâl eline kire ve velâyet ve hatun 4. ve devlet ve ni' met peyveste bolmağdur ammâ peşimâni ta' accül iş kılmağdın ola 5. ve eger alma körse ve anıñ dırahtı merd-i şerif ve mîvesi mâl-ı helâldür eline 6. kire ve mertebe ve huşul murâddur ussıda olsa ya'ni vaqtında ve illâ vaqtında 7. olmasa yâ turş olsa şalkınlıkdur veyâ yağmurdur veyâ sırhavlıkdur 8. velikin tiz halâş ola ya'ni yenil sırhav ola âbî ya'ni kâmiş didükleri 9. nebât ve anıñ dırahtı merd-i şerif ve mübârek-ka-dem ve şîrîn-zebân ola ve şugl 10. merdümân anıñ ile çok râst ola ve ni' met bi-renc ola eger âbi yedi 11. sırhavlıkdın şifâ ola ve ğamdın halâş ola ve eger biregü aña âbi virdi 12. hoş oğlu ola eger çok körse sefer kıla eger vaqtsız körse 13. sırhavlıkdur mâlı az ola hıyâr ve badırañ ve bâzincan ve bunıñ emşâli

44a

1. hemme râhat ve menfa'atdür eger vaqtsız körse peşimânidür ba'zı 2. mu'abbirler yel ve yağmur ola didiler ve dıraht-ı emrüd merd-i büzürg ola 3. bâ-himmet ve bâ-ni' met ve emrüd mîvesi helâl mâl ola ve devlet ve tüvân-giri ve rû- 4. -zi tapmağ dünyâda ve hatun ve mâldur eger turş olsa mâl-ı harâm 5. ve peşimâni ola haşşa bi-vaqt olsa kabağ ve anıñ dırahtı merd-i 6. tabib ola mübârek kademdür eger serâyında yâ bostânında kabağ üşmes 7. körse 'azminde hac olsa hac kıla eger fâsık olsa tevbe kıla kâfir 8. olsa mü'min ola ğam-gin ise şâd ola eger bâzergândur fâyide 9. bisyâr ola eger emirdür vilâyeti arta eger re'îsdür derecesi arta ve eger 10. boydağdur hatun ala dihkândur gallesi ve iküni çok ola ve eger 11. şeftâlû körse oğul ve ğulâm ve kenîzek ve mâldur ve anıñ dırahtı merd-i ğarib- 12. -dür eger bağında yâ serâyında kördi oğlu ola ve bay ola ve eger turş 13. ise ve anı yise ğamdur ez-cihet ferzend turunç merd-i refi' ve başir ve hem

44b

1. oğul ola eger turunç berdiler oğlı ola ve ba'zı mu'abbirler aydılar turunç 2. zen-i nik ve pāk-din ve kenizek-i nik veyā dost-ı nik bā-vefā [...] 3. ve **çenār** ve **çalgūze** merdümān tüvān-gīr ve şerīflerdür bā-ķadr ve cāh ve 4. menzilet ve bunlarnıñ mivesini kōrse bunlar tarafından māl ola eger bāğında 5. yā serāyında bu dırahtlarnıñ birisini kōrdi büzürğ ve devlet peydā ola 6. **rīvāc** her ne ķadar sebzerāk enfa' ola ez-cihet meheri yā ez-dost **findık** 7. ve anıñ dırahtı merd-i müfsid ve oğrı ola ve māl bola **'unnāb** ve **sincid** ve dıraht-ı 8. sincid merd-i pāk-din ve hōş-ṭab'dur ve **cevz** ve anıñ dırahtı merd-i 9. bisyār-gūy ve yalğançı ola **rağn cevz** helāl māl eline kire bağıl irdin 10. be-āsān ala kele **mağz-ı cevz** māl dur rencile ala kele ve dişvārılık ile 11. kele **cevz-i hindī** ve cevz bu ıslāh-ı dīn ve dūnyā ve helāl māl ola ve 'ilm-i 12. nūcūm āmūhten ve menfa'at ola eger yise māl tapa şeksiz **bādām** māl-ı 13. medfūndur ve 'ilm-i nāfi' ve sırhavlara şifā ola bādāmı yise ve kōrse

45a

1. **piste** ve anıñ dırahtı merd-i şerif ve sağı ve 'ākıl ve māl-ı helāldur ve eger 2. piste yidi yā yukarı açdı māl bula 'ūd ve ābnūs ve anıñ dırahtı merd-i 3. sağı ve nikū-rūy ve hōş-zebān eger bāğında dıraht-ı 'ūd kōrdi devlet-i 4. büzürğ ola eger 'ūd tapdı helāl māl tapa bir büzürğ irdin **ābnūs** 5. merd-i fāsık ve buhl ve iki yüzli ola **göl** ikdi bir cāya hān ola ve kenz 6. ve dost ve ferzend ve māl-ı helāl bola eger cāyından şovurdı ğam ola 7. şol mezkūr kimesneler cihetindin eger bir kim irse **buğday** ve **yaşımık** 8. ve **bakla** kōrse helāl māl bula bā-renc ve ten-dürüstlik ile eline kire 9. ve eger çok buğday kōrdi māl çok ola helālden ve eger buğdayı yidi 10. kesbinden ma'zūl ola velikin āhır murādına irūşe ve **yaşımık** ve **burçak** 11. anların nef' ola ve rızķında māl tapa ve **un** helāl māl dur ve rızķ bī-renc 12. ve bī-meşakķat irūşe ve amānlık ola ve rızķında bereket çok ve devlet 13. ve ni'met firavān ola ve eger **ikūn** ikdi ya'nī çaçdı ve şaban sürdi

45b

1. ve şoka şokalamaklar küllisi hayr bereketdür ğamdın halāş bolmaķdur 2. ve ni'met firavān bolmaķdur ve Hūdā'ğa tevekkül kılmaķdur ve murādlarına yetmekdür 3. eger yaşıl ikūnlik arasında yürüdi dūnyāda ve āhıretde idgūdür 4. māl ve ni'metdür ve ğamdın halāş bolmaķdur ve āhıretde ğazīler şafında bo- 5. -lmaķdur ve eger buğday hūşesini kōrse ferzend ola ve eger nā-reside 6. hūşeni kōrdi hayr ve devletdür ve

rızkında bereketdür eger reside- 7. -dür ferzenddür velikin az ömrlü ola ve hem ol yıl kıtlık havfı ola 8. buğday ve arpa arasında nā-reside hüşelerini körse şırhavlık 9. ve helâklik ola ol körge yeründe ve eger arpa ve buğday hüşeleri 10. küllisi reside olsa hemme vaqtda helâl mâldur bi-renc ve bi-meşakkat eline 11. kele bāb (20)nci şoğan ve şarımşak ve fülful ve bunıñ emsā- 12. -li nerseler körmek eger şoğan veyā şarımşak körse suhnān 13. nā-hōş ve māl-ı mekrūhdur tuz māl ve diremdür eger tuz tapdı şol

46a

1. kadar direm bula ve eger tuznı yidi nānsız şırhavlıkdur ve ğamdur ve eger 2. kara tuz kördi harām māl bola ve nā-hōş söz ola ve eger aq tuz kör- 3. -di zühdlik ve idgülikdür ve māl-ı dünyādın hiç nesne nāndın hayrlı 4. yokdur tüşde rızq bi-renc ola eger bir kimesne ta‘āmğa da‘vet itülse 5. idgülikdür rızkı³¹ لا يحتسب³¹ dan irişür ve eger üsteli 6. üstünde ta‘ām körse h‘āh nindāy(?) ta‘āmlardın bolsa da ğanimet 7. ve māl-dār bolmaqdur ve rızkı ve ni‘meti firavān bolmaqdur üstelinde ol 8. ta‘ām bitse devleti kem bolmaqdur ve eger dester-hān körse uluğ 9. melik huzūrına sefer kılmıqdur ve eger un körse mâldur ve ni‘meti 10. firavān bolmaqdur ve ğamdın halāş bolup oğlı kıızı bolmaqdur ve eger 11. tüşünde kamur başdı yā kördi tizlik birle yakın qarındaşı barup 12. körür veyā kamur körmek helâl māl eline kirür kömeçler körmek 13. ‘ömrdür kömeç küñne körse miñg dirhem şemen tapar ve ni‘meti firavān olup

46b

1. uçuzlık ola bāb (21)nci nān ve idām şorpa ve barça 2. tatlu nerseler körmek şeker ve nebāt ve bal ve helva māl ve menfa‘at- 3. -dür eger bir kimesne mezkūr tatlu nerselerini körse velāyet ve ‘izzet ve mertebe 4. ve her ne murādına irişmekdür ammā ‘avamge eltāf ve edeb ve şādī ve şenā 5. ola ve hem māl ve ni‘met ve firavānlık ve rızkı ğıñ ola ve hem mürr ve açığ 6. nerseler ğam ve hazan ola açığ nesne yemek rencü ola ammā tiz şıhhat ola 7. bāb (22)nci şarāb ve dārūlar ve iç kitermek kuşmak hemme 8. māl-ı mekrūh ola ve dürüst sözler ola alma şarābı ve ābi şarābı içdi 9. her kayusı hōşdur eger şırhav körse şifā ola kaygılı kişi kör- 10. -se ğamdın halāş ola ve her turş ve telh şarāb rencü ve mekrūh ve ğam ola 11. ve eger āb-ı şarāb şāf ve şalkın olsa ‘ış-i hōş ve ‘ömr-i derāz

³¹ Talak 3: Ve ona beklemediği yerden rızk verir. Kim Allah'a güvenirse kendisine yeter. Şüphesiz Allah, emrini yerine getirendir. Allah her şey için bir ölçü koymuştur.

ve de-12. -vlet ola ve māl ola ve eger kâse ilen şunı elinde tutdı ve hemme- 13. -sini içdi
‘ömri tamām olmışdur ve eger içmedi ‘ömri henüz bardur ve eger

47a

1. ve eger yarımın içdi yarım ‘ömri bâkîdür ve eger köprekini içdi ‘ömri köpreki ö- 2. -
tmışdür ve eger şuşamış hālinde körse bu mezkûrnıñ hiç birisini olmaz çünkü 3. edğâşü
ahlâmdur anıñ te’vili olmas çünkü şuşayan vaqtda şu kör- 4. -mek açığan vaqtda nân
körmeklerniñ ta’rifi ötdi fâ-fehim ve eger bir 5. şavat birle şu olsa şavatı uvaladı şu
tökülmedi hatunı olar 6. ve eger şuvı töküldi şavatı uvalamadı balası öler hatunı kalur ve
eger 7. süt içdi helâl māl eline kire ve ferzendeleri ola ve köñli şād ola ğam- 8. -dın
halâş ola şâlihler ve ammâ fâsıklara ğamdur ferzend cihetindin [her hayvân süti
beyânında] ve süt 9. şavmak ve may ve kaymak ve katuk helâl māl eline kire aķ keyik
10. süti körse mirâşdur hatun cihetindin at süti ‘izzet ve velâ- 11. -yet yeñgü nâmı sultân
cihetindin işek süti māl ve devletdür 12. ve biraz sırhavlıkdur ve koy süti ve taze yağ
körmeklik helâl māl 13. eline kire ve baylıkdur ve rızķ ve hâdimlerdür ve şarâb içmek
māl-ı harâmdur

47b

1. ve tezvic-i pinhânı ve ni‘met-i firavân ve deyn ve ğamdın halâş olmaqdur ve şarâb-ı
2. müşelles hem uş andaqdur ‘aşır içmek māl-ı helâldür ve qarâbet-i sultândur ve zehr 3.
içmek māl-ı harâmdur ve yetimler mālın yemekdür ve peşimânlıkdur ve özün isruk 4.
körmek harâm māl ile bay olmaqdur ve dünyâ ola âvvâre bolup dünyâğa hariş 5.
olmaqdur ve âhiretdin ğâfil kalmaqdur ve dârü içmek tevbe-i naşûh kılmakdur yine 6.
günâh işlemeye ve âdem süti māl-ı helâldür ve ferzenddür ve eger iç kiderdi mev- 7. -
zi‘inde râhat ve halâş ola ve ğamdın ve mālı ve ni‘meti firavân ola ve eger udnu- 8. -
ndın ğayrı yere tizek itdi qarzı edâ olunmaqdur māl ve ni‘met nafaķa-i ‘ıyâl 9. ve zen ve
ferzend üçündür ve eger tevbe kıldı günâhdın kaytmaqdur ve ğamdın 10. halâş
bolmaqdur perhiz olmaqdur gül-âb ve sikencübîn ve terencübîn ve gül-şeker 11. ve
benefşe ve şeker ve bunuñ emşâlini körmek uzun ‘ömrdür ve din-i pâkdür 12. ve ‘ilm
ve âdâb ve menfa‘at ve māl-ı helâl ve ‘iş-ı hōş ve şenâ-yı nikûdur 13. ve Qur‘ân
oķumaķ ve ‘ibâdet kılmakdur bâb (23)nci cevâhir ve yevâķit

48a

1. ve derāhim ve denānir ve kola ciz kara ve aķ kurgāşın ve bunların emsālini 2. kormek eger bir kimesne bunlardan birini kordi veyā tapdı ve kolına aldı eline māl 3. kirmekdür ve eger tālib-i ‘ilm olsa ‘ālim-i meşhūr olmaķdur ve ferzendān ve helāl 4. māl ve devlet ve şādlikdur ve ğamdın halāş bolmaķdur yāķūt kormek māl 5. ve ‘ilm ve ferzend ve ğulām ve kenizek ve hādimler çok olmaķdur eger yüpke tüzülmüş 6. körse zen ve duĥterān ve kenizekdür eger nā-süfte körse zen ve duĥterān ve 7. ferzendān ve ğulāmdur ve hādimlerdür ve eger yincü nā-süfte ve oĝul ve ğulāmdur 8. ve süfte olsa kenizek ve ĥatundur eger yüpde tüzülmüş olsa Qur’ān ve ‘ilm 9. ve ādāb öĝrene ve eger yincüni yise Qur’ān’ı ferāmüş ide ve kişiyē naşihatni 10. terk ide ve eger cevheri zāyi‘ kıldı ya‘nı yoĝaltdı Qur’ān ve ‘ilmlikni ferāmü- 11. -ş kılmaķdur ammā helāl māl ve mirāş eline tigmekdür ve eger kümüş bilezik 12. körse irenlere riyāset ve ‘izzet ve mertebe ve helāl māldur eline kire ve ĥatunlara 13. cemāl ve irine muĥabbetli bolmaķdur ve dirhem-i dürüst ve sefid tapmaķ ve kormek murādını

48b

1. tapmaķdur ve helāl māl eline irişmekdür ve süĥan-ı ĥōş ve rāst olmaķdur ve ĥayr- 2. -lar ve māl-ı mecmu‘ ve dost ve refik ve ğulām ve kenizek ve ĥuddām oĝul ve tezvic 3. ve imini ve velāyet ve erzānı ve feraĥ olmaķdur ve eger bu tüşni bahārda 4. körse yā yazda körse her dirhemine biĝ dirhem bola ve eger küz küninde 5. veyā kış küninde körse hemān kördiĝi bola ammā sıızık kümüş kormek 6. ĥuşūmet ola baķır aķçe süĥan-ı nā-ĥōş ve ĝam velikin āĥir murādını 7. tapmaķ ola ve dinār ma‘dūd körse ve uvaķ kümüş aķçe körse köp 8. olsa köp māl eline kirmekdür ol ĥadar ki kordi tamām eline irüşe 9. ve dīn-i pāk ve ‘ilm-i nāfi‘ ola ve eger bir veyā iki olsa ĥarzlardur anıĝ 10. üstine edā kılmaķ kerek zekūt ve ĥac ve beş vaķt namāz ve rüze yitik- 11. -ler veyā nezr itmiş şadaķalar ola ve eger dinārını kişiyē virdi veyā 12. yoĝaltdı veyā oĝrı aldı ĝamdın feraĥ tapa ve şırĥav olsa şifā 13. bula ve eger eline dinār aldı rāst ola ve māl ve ferzend ola ammā bir

49a

1. dinār kormek hem yaĥşıdur zen ve oĝul ve kız ve kenizek ve ğulām ve ĥuddām 2. ve şādlik ola ve beş vaķt namāz hem dirler zemmesinde lāzım olmuş edā 3. kılmaķ kerek süĥān-ı ĥōş ve kişiyē yāri virmek ve nuķre pāreler ĝam ve ĥuşū- 4. -met ola baķır ve ciz

ķurķařın ve bunun emşali eger üşlenmiş olma- 5. -sa ğamdur üşlenmiş olsa tařt kibi ve ķumğan ve çerāğdan ve şabak 6. ve ķařık vemāeřbehular irenlere şadlık ve menfa‘ atdır ve kenizek ve ğulām- 7. -dur ve maldur ve şatunlara irdür veyā irindin hōřnūd bolmaķdır ve menfa‘ at 8. ve şadlıkdur irindin ve mundin ğayrı ziyāde ve noķřanı bunlara 9. rāci‘ dūr **bāb (24)nci cevreb** ya‘ nī kiyiz oyuk ve **başmak ve şetük** ve 10. cāme ve imāme ve bōrk ve **ķulak ğalkası** ve **yüzük** ve bular emşalini 11. kōrmek ve eger kimesne tüşünde ak ton kiydi kerek yenği kerek iski 12. olsun ğamdın ğalāř bolmaķdır ve murādı ğaşıl ola eger şalib-i ‘ilm 13. kōrse ‘ālim ola ve ‘amel-i maķbūl ola ğaşıl-ı kelām her ne murādı olsa

49b

1. tapa ve eger kiři üstünde ak ton kōrse şeyledür velikin nef‘ i iyesine 2. rāci‘ dūr ve yaşıl ton kiymek her iki cihānda ğamdın ğalāř bolmaķdır ķünkü 3. cāme ehl-i bihiştdür barça murādın tapa ve **uluğ şalma** kiymek riyāset 4. riyāset riyāsetdür ve ziyāde ve cāh ve mertebe ve uzak ‘ōmrdür ve rāĥat ve ‘iř-i 5. hōř ve ĥuddāmdur eger şalmanı şişdi ve eliyle ölçdi sefer kıla ve eger 6. başında **bōrük** kōrdi veyā tāc-ı vaķar kōrdi eger pādīřāĥlıkğa ehl 7. olsa pādīřāĥ ola ve illā devlet ve māl ve ‘izzet ve cāh ve ğalk ara 8. meřhūr ola ve eger **ķulak ğalkası** kōrdi şatunlara irdür ve feraĥ 9. ve sūrūrdur ve eger irenler kōrse daĥı şadlıkdur ve şatunı kış tapar 10. ve eger cevherlü olsa Ķur‘ān öğrenür ve eger cevheri olmasa kışı ola 11. ve eger **yüzük** kiydi sulřānğa řabt-ı ‘ilmdür boydaķğa şatundur bayğa 12. ğamdın ğalāř olmaķdır ve māl artmaķdır dervīřke ğamdın ğalāř bolup 13. kifāyet ķadarı māl tapmaķdır ve murādın bolmaķdır ve eger firūze ķařılı yüzük

50a

1. kōrdi yā barmağına kiydi devlet ve riyāset ve memleket ve oğul kış hōř- 2. rüy ve mübārekdür ve her ne murādlarına irişmekdür herkim ķayu derecede bolsa 3. řaĥibine kōre ta‘ bir itülür fā-fehim ve eger iki ķařılı yüzük kōrse 4. iki oğul Ħaķ Ta‘ālā aĥa rūzi kıla ve eger ķaři ‘aķık olsa kışı 5. ola ve eger ķaři piyāle olsa muĥniř ola ve eger baķır yüzük kōrse 6. veyā kiyse veyā tuc veyā ciz olsa teşviş-i dil ola **kümüş** yüzük 7. olsa pāk-din ve menfa‘ at ve ğamdın ğalāř olmaķdır yuķarıda mezkūr- 8. -ça ve eger altun yüzük kōrse dini za‘if ola ve **demür** yüzük 9. kōrse yā kiyse devlet ve ķarı ķavi ola ve cemi‘ murādına irişe ve ‘amel-i 10 büzürgler elinden kele ve eger bir kimesne **ķara ton**

kiyse hatunlara hayr- 11. -dur ve irenlere ğam ve sırhavlıkdur meger yifekdin veyā
kuṭndın olsa 12. ‘izzet ve mertebe ve velāyet ‘izzeti ve şerāfeti kadarı ya‘ni ağır bahāl
ton 13. olsa ‘izzeti ve şerāfeti ol kadar ola ve eger **kök ton** kiyse müsāfirlere

50b

1. ve hācīlara ve şūfilere hayrdur ammā başkalara muşibetdür ve eger necāset- 2. -lū ton
kiyse ğam ve endişedür veyā harām māl eline kire ve ba‘zı mu‘abbirler 3. dervişlik birle
hem ta‘bir itdiler ve yuvulmuş pāk ton kiyse yā yuvsā 4. barça ğamındın hālāş ola ve
karzı edā olına ve iki cihān devletin bola 5. **kızıl ton** hatunlara hayrdur ve sultānlara ve
aşhāblarına ve kızıl kiyüm kiyer- 6. -ge ‘ādet dutanlara devlet ve şādlıkdur ve digerlere
ğamdur ve havfdur veyā 7. ölüm veyā bir dostı cihetindin ğam ola ve havf ola ve eger
bir kimesne uştan 8. bağı körse ve çitik veyā keş ve bunıñ emşālini körse ya‘ni itük 9.
biyalay veyā oyuk veyā curmūk vemāeşbehūlar hemmesi hatundur eger özi 10.
evlenmegen bolsa ve boydağ olsa hatun veyā kilün ala her neçe yeñi olsa 11. bihterdür
iskiden her çitükniñ yeñisi yaman hatundur ve serkeşdür 12. anıñ sebebi ğam köre ve
eger yalan ayak olduğın kördi bay ola 13. ve **kemer** ‘izzet ve devlet ve cāh ve mirāş ve
helāl māldur eline kire ve eger biline

51a

1. bağladı yarım ‘ömri keçmiş ola ve halka-i kemer ‘izzet ve hürmet ve mertebe ve
velāyet 2. ve kenizek ve ğulām ve huddām ve boydaqlara hatundur ve faqirlere māldur
ve baylara 3. ‘izzet ve hürmetdür ve ekābirlere velāyet ve mertebe ve cāhdur ve
hatunlara oğul kız- 4. -dur **yabuncı rızq**-ı helāl ve velāyet ve mertebe ve hayr berekāt ve
erzāni ola 5. ve **yorgan** hatunlara irdür ve devlet ve ‘izzet ve hürmetdür ve irenlere oğul
kız 6. ve ni‘met ve devlet ve hatun almağdur ve baylık ve amānçılıkdur ve **çādur** 7. cāh
ve mertebe ve ‘izzet ve hatun ve oğul kızdur ve tevbe kılmağ ve hac itmekdür 8. **kaş**
kiymek ziyāde māl ve ğış-ı hōş ve ziyāde kurretü'l-‘ayndur ve eger 9. köñlegin dürüst
kiydi hālī dürüst ola ve eger faqir olsa bay 10. ola ve devlet ve ni‘met bula ve eger
köñlegi yırtılmış kördi muşibet 11. irüşe ve dininde noşşān ola ve eger taylasān kördi yā
kiydi her ne 12. murādı olsa hāşıl ola ve mertebe bula lākin bā-kerāhet ola çünki 13.
deccāl ‘aleyhi'l-la‘ne kavminin kiyümidür yifek ve **mamuğ** kiyümler körse

51b

1. kayu reng üzerinde olsa da devlet ve 'ilm ve nâfi' ve oğul kız ve 'izzet 2. ve mertebe ola **börkençik** kördi yâ tapdı hatun ala yâ kenizek ala 3. eger hatun kişi körse ve başında bolsa irge bara eger iri olsa 4. irinin hâli hōş ola eger yırtılmış yâ köymişdür iri ölgey yâ 5. hâli fesâda irüşe gam ve miḥnet ola eger aşılmış perde körse 6. gamdur eger aşılmış olmasa velâyetdür ve 'izzet ve devlet ve şādılıkdur 7. eger mühr körse ya'ni nâme mührledi yâ kiseni mührledi ve bunun emsâ- 8. -li 'amel-i tamām ola ya'ni her ne iş tamām olmağdur ve bülend himmetdür veyâ aṅga 9. dürüg söylemekdür deyü daḥi ta'bir iderler **bāb (25)nci gull** 10. ve buğav ve tuzak ve yüp ve süzen ve otun ve urçuk 11. erilmek ve bunun emsâlini körmek yüp körse kuvvet-i din ve rāh-ı 12. rāst ve mehter ve büzürgerge ulaşmak ve her işde toğrılık olmağdur 13. ya'ni seferge barmağ ve şādılık hāşıl olmağdur ammā yüpni bağılu körse

52a

1. mekr ve gadr ve cādülıkdur ve eger buğav körse neçe ta'bir iderler mestüre- 2. -lere dininde muḥkem bolmağdur ve perhizlikdür ve boydağa hatundur ve müsâ- 3. -firge seferinde te'ḥir kalmağdur ve maḥbūska zindânında te'ḥirdür **gull** küfr ve 4. dālâletdür ne'üzü bi'l-lāh eger gull ile elini boynıga bağılu kördi 5. ol kimesne tevbe kılursa şeytân sivâ'sı ve nefis hevâları buğav- 6. -lanmış olur eger özünü veyâ elini yüp ile bağılu kördi dininde 7. muḥkem ola nefis hevâları bağlanmış ola ve eger ayağında yığaç bend 8. kördi şerî'atde fesād ola eger özün dirāhtke bağılu kördi 9. hūb degüldür eger tiz çışeldi gamdın ḥalāş ola tuzak mekr ve gadür- 10. -dur eger dāmge tüşdi mekrge giriftār ola eger özünü zindānda 11. kördi ve ayağında bend bar 'ilmi te'ḥir ola tālib-i 'ilm olsa eger tālib-i 12. 'ilm olmasa başka kesbleri nef'i te'ḥir ola eger zindāndın ḥalā- 13. -ş boldı rızkı ve tālığı açıla kesbinde bereket ola murādlarına tizlik

52b

1. üzerine irüşe bağlanmış işler meftūḥ ola ve eger ağaç yâ ka- 2. -mçıyla urdılar her kāmçısına bir dinār eline kire ve her yığaçına bir dirhem ola 3. ve eger şırḥav olduğunu körse günāhke mürtekib ola ve eger günāh işledüğünü 4. körse şırḥav ola ve eger tüşünde otun cıydı yâ yükledi bi-din 5. ola ve münāfık ve dürüg-güy ola eger otun şundurdu veyâ kesdi 6. cāsūs ve nemime ola nemmāmlık ide şaḥınmak kerek ve eger otunnu yandurdu 7. bir yavuzğa zafer bula ve çok otun ivge keltürmek māldur ve rızkı 8. firavān

bolmağdur irenlerge ve eger hatunlar otunni ivge kertmek iriniñ 9. hâli hōş bolmağdur **igne körmek** azğına menfa‘at kiçik mertebedür 10. eger iplü igne ile cāme tikdi barça hācetleri revā ola eger 11. irenler cāmesi irse ve eger hatunlar cāmesi bolsa ğamdur ve ziyān- 12. -dur ve **töñer yüp** seferdür ve dünyāda ğam ola bir azğına ve **mamuk** maldur 13. ve eger işlenmiş olsa ya‘ni mamuk yüpi ve kindüri ya‘ni böz bihrağ maldur

53a

1. ve menfa‘atdūr ve hayr ve bereketdür **urçuk** ve **dük-dān** maldur ve hatundur 2. ve serāy binā kılmağdur ve anlarnıñ şuğlidūr ve urçuk igirledi sefer 3. kıla ve eger hatun urçuk igirledi ğāyibi seferden kele eger yüp 4. uzatdı sefer kıla hatun kindür ve kurbās tokıdı ğāyibi kele 5. **bāb (26)ncı tezvīc ve nikāh ve kuçuşmak ve öpüşmek** ve 6. **cimā‘ kılmağ** eger bir kimesne tezvıclık ola ve emr-i hudā be-cāy keltürmek 7. kıldı sulţān tarafındın cebr ve töhmet irüşe ‘ağd-i nikāh kıldı baylık 8. ola emr-i hudā be-cāy keltürmek ve murādlarını tapmağ toy oynamağ ve mihmā- 9. -ni olmağ hayrludur devletdür megerki rağş ve ayak depmek yā kol 10. çapmağ mātem ve nevha ola ve eger bireğünü öpdı murādına irişe eger 11. bākire kızını cimā‘ itdi bikrini bozdı düşmānlarına zafer bula ve eger 12. anası yā apası veyā ğayrı nikāhı harām olmış kimesnelerni hatun eyledi 13. yā cimā‘ kıldı şenā-yı nikū kıla ve eyğülerden ola ve şādlıklar ola velikin

53b

1. bi-muvazza‘ iş kıla eger anasını cimā‘ kıldı eger tirigdür andan cüdā 2. düşe ve eger ölgen olsa hac kıla veyā idğü sefer kıla seferi 3. mübarek ve idğülere ve meşāyihlere ulaşa murādını tapa ve eger yırtkuçı 4. hayvānla yā behāyim ğayr ile cimā‘ itse hayrludur hācetleri devā’ 5. ola ve devlet ziyāde ola ve eger bir ir kişi cimā‘ kıldı anıñ ile 6. dost ola ve eger ünşā yılkığa cimā‘ kıldı velāyet ve ‘izzet ve cāh 7. ve mertebe ve riyāset ve māl-ı büzürüg tapa ve eger bir cehūd hatunına ve- 8. -yā tersage cimā‘ kıldı her ne murādı olsa tapa bu dünyāda velikin 9. āhiretdin bi-naşib ola tevbe kılmağ kerekdür eger öz hatunına 10. cimā‘ kıldı dübürindin be-cāy taleb-kārdur ne bā-rūzi ğod ya‘nı rızkı 11. orunsız yerden istemek olur ve eger öz hatunın veyā bir hōş- 12. rüy ğayrı hatunni kuçağladı ve öpdı ‘ömri uzun ve hemme murādlarına 13. irüşe ve eger bir hatunğa cimā‘ etdi düşmān yine zafer ola ve māl

54a

1. tapa ve eger bir qarı irge cimā' etdi hürmeti kider merdümân ara eger 2. özünü cimā' kıldılar kuvvet ve menfa'at bula ve rızkı giñ ola ve şād- 3. -lık ve ğamdın ğalâş ola ve cimā' ideçiden menfa'at köre eger bir 4. kimesneni işek cimā' etdi eger ehl ise memleket iyesi pâdişâh 5. ola ve illâ mehter ve devlet-mend ola ve mâlı ve huddâmları çok ve her ne 6. murâdları var ise ħâşıl ola **bâb (27)nci silâhlar ve demür-** 7. -çiler âletleri ve pâdişâhlar âleti ya'nî tabl ve kôs ve buķ ve duhul 8. ve anı içmek eger bir kimesne silâh kördi kuvvet ve saltanat ve riyâset 9. ve menfa'atdır irniñ miqdârınca ve eger süngü kördi mâldur ve sefer-i ğayrdür 10. ve velâyet ve ferzend ve kudret ve riyâset ve zen ve hemme murâdlarına irişmekdür 11. ve **ķalkān** birâder ve yār-ı muvâfık ve emn ve velâyet ve menfa'at ve kuvvetdür 12. **ķavs** ve sefer ve velâyet ve kuvvet ve yār-ı nik ve nef' ve uluğ işlere nuşret bula 13. oķ körmek ve atmaķ ħaber ve ilçi ve nâme ve ħaberler rāst olmaķdur

54b

1. ve eger oķ nişānege toĝrı tigdi yüberülmiş nâme yerine yete eger 2. igri kitdi ol nâme yerine yitmez eger oķ şundi ilçiye yolda 3. zarar irüşe yâ ħıyānet kıla **pıçaķ ve ħancer** ħuccetdür ve kuvvetdür ve velâyet 4. ve birâder ve düşmânına zafer bulmaķdur ve menfa'atdır 'alem-i velâyet ve devlet 5. ve kār-ı büzürglerine nuşretdür ve ħaberler meşhūr olmaķdur ve düşmānlar üzerine 6. zafer bulmaķdur ve işleri bālâ ve üstün bolmaķdur **tabl** urmaķ yâ âvāzın 7. işitmek kār-ı bātıldur ħaber-i beddür ve yalĝan sözdür kôs ve buķ sultān 8. cihetindin ķorkuĝlı ħaberler ve eger bireĝünün serāy işiginde buķ ür- 9. -diler aña manşib virüle ve eger şehрге leşker kirdi yaĝmur yaĝa ve sil ola 10. ve yel ola ve ħuşūmet ve belâ ve uruş ve tågūn ve vebādur tūbān ķorse 11. veyâ tūba ķorse [tūbān tā'nıñ zammı ve bānıñ fethi ile cemi'i zıkr olınan oyunlar ma'nāsına kelür [وانقل] şefķat ve feraĝ ve erzān ola ve ĝanimet ola ve ĝam ve 12. miĝnet köreçiden dūr ola ve **tūb** ve çevĝān oynamaķ sultāna 13. murād bulmaķ düşmânına zafer bulmaķdur ve 'avāmĝa sūĝan-ı nâ-ĥōş ve ħuşūmet

55a

1. ez-cihet ħatun ve din ve müzehheb ola **şandal** sultān-ı büzürüg 2. mehter-i büzürüg ve menfa'at ola **çokmar ve ay balta** birâder-i muvâfık yâ 3. oĝuldur ve murādına irişmekdür ve 'amūd islām ve kuvvet-i 'ilm eger elinde tutdı 4. mübārız ola ve **ķamçı** tapmaķ

velâyet tapmağıdır ve **aını yügenlemek** ferâset 5. ve edeb öğrenmekdür ammâ her nesne ki demürden körse hemme mâldur ve ve- 6. -lâyet ve menfa‘at kördüğü demür miğdârı ola **küye** merd-i kerim ve fâdıl 7. ola **kılıç** sultâna velâyet ve kuvvetdür ve derhem-i hâl ve ‘ulemâğa emânet 8. ve hüccetdür ve ra‘iyyetğa menfa‘at ve zafer bulmağı ola ve ‘avâmğa mâl ve hatun 9. ve oğul kız ve ni‘met ola mübârekdür ³² **في جميع الاحوال** eger kılıç kınısı şındı 10. anası öle eger kılıç şındı oğlı öle eger bireğini kılıç ile urdı 11. ve öltürdi yâ mecrûh kıldı ölmüşke menfa‘at ve kuvvet ola ve mecrûh 12. hem uş andağıdur çekmen iminlik ola veyâ ganimet ola veyâ mâl közgü 13. körmek kâr-ı müşkil zâhir olmağı ve hatunlara oğul ve kız ve murâdına irişmek

55b

1. ve şâdlığıdır iki cihânda ‘avâmğa ve bâzürgânge nef‘ ve rencdür ve kâzî- 2. -lere mâl ve mertebdür ve ba‘zı muabbirler ba‘zılara ecel qarıbdür deyü ta‘bir 3. itdiler **şehre yâ bir maħallege** yâ bir karyege sultân kirdi ol yerde fesâd 4. âşikâre ola ve eger bir kimesne anı içdi eger râstlık birle bolsa tevbe- 5. -dür ve râst-güylikdür ve eger yalğan anı içdi hudânın ‘ahdin bozdı 6. fışkılığıdır ğammâz ve nemmâmçılığıdır ve eger ğayrı kimesneni körse râst 7. anı içdi râst-güydur ve yalğan anı içdi nemmâmdur **bâb (28)nci** 8. **yipek ve saç ve kıızıl yüp ve yün ve şüretler ve mamuğ ve kıl ve ibrişim** 9. körmek eger bir kimesne bu mezkûrları körse hemmesi mâl ve menfa‘at ve 10. ‘izzet ve mertebdür ammâ yipekni dinde mekrûh dirler eger yaşıldur hübdur 11. ammâ yün ve kıl ve saç mâldur ve tonda şüretler körmek sultânlara hübdur 12. anların ‘âdetleridür şüretli tönler kiymek ve ammâ ‘avâmğa muşibet ve huşû- 13. -metdür şüret ve şüretli tönler hatunlara şâdlığıdır ğamdın hâlâş

56a

1. bolmağıdır ve kitâbet ve haı yazmağı ve okumağı şâdlığıdır ğamdın hâlâş 2. olmağıdır ve murâdlarına irişmekdür **bâb (29) şokır** ve ‘illet ve **marazlık**- 3. -dan nâliş itmek kâzâğa rızâsızlığıdır eger özüni şâbir körse 4. şâdlık ve iminlik ve ni‘met-i firavân ve câhı ziyâde ola ve eger özüni 5. şokır kördi dini za‘if ola yâ ğam-nâk ola ferzend cihetindin ve eger 6. özüni tilsiz ve şağğırav ve akşak kördi hübdur ³³ **كما ذكرنا آنفا** eger 7. bu mezkûr ağıruklara uyağılıkda râzi olsa ve illâ ğam ve meşakğat köre ve dür- 8. -

³² her hâlükârda

³³ biraz önce zikrettiğimiz gibi.

işliktür ve eger elinde tayak kördi kuvvet ve menfa‘at irüşe ve murādına 9. yete ve eger ayağı şındı rızkı tar ola talebine yetmes eger bu ‘illetler 10. şāhibi aña dost olsa ümidine yete hudā-yı ta‘ālā aña rahmet ide 11. bāb (30)nçı bisāt ve hacle ve gūristān ve ölüg ve cenāze ve kefen 12. eger bisāt ve şādurvān körse velāyet ve cāh ve māldur eger iski ve yırtık- 13. -dur gam ve miḥnetke delālet ide ve hacle cāriyedür hōş ve bay ve pāk-din

56b

1. ve mezheb ve şeri‘at iyesi ola eger kafeş körse zindān ve gamdur 2. ve cāy-ı tardur ve dişvārlıktur eger özünü yā kişini kafeşde kördi 3. zindāna kirür ve eger bir kuşnı kafeşde kördi ol kuşnı şāhibi 4. zindāna düşe ve gam irüşe ve eger özün ma‘rūf zindānda kördi 5. murādına ire ammā zindān-ı mechülde körse kabrdür ³⁴ السجن قبر الاحياء 6. ve eger gūristān kördi ‘ibret almak kerek ve tevbe kılmak kerek günāhdın 7. ve eger bir kimesneni kabrga kömdiler veyā bir tar cāyda ‘aciz kaldı gam ve 8. belāya ve miḥnete düşe ol kabrdin veyā tar cāydın çıkdı gamdın ve 9. rencüdin ḥalāş ola ve rāhata irişe ölügni tirig kördi murādına 10. yete ki andın tama‘üzülmüş idi ve eger özni ölüg kördi ‘ömri 11. uzak ola velikin serāyları virān ola ve eger imām ölgenni 12. kördi ol şehir ḥarāb ola bir kimesne özni ölmüş kördi munuḡ 13. ba‘dinde tirildi seferge barur ve selāmet kaytur ba‘zılar aytur günāh işler

57a

1. munıḡ ba‘dinde tevbe iter deyü ve eger bir ma‘lūm kimesne ölmüş irdi 2. ikinci mertebe öldi pes anıḡ yaş kelinün alur bir kişi anardın şon 3. eger bir kimesne yukusunda yıḡladı közi rüşen ola uykuda nevḥa 4. kılsa māldur ve dinārdur ve ölügni kabrde kördi māldur velikin müşkil- 5. -lik birle eline kele ve eger bir kimesne ölügler birlen sözleşe id- 6. -gülik tapar māl tapar eger ol ölüglerdin kaçsa delıldür ki ḥatunı 7. ol kimesnedin rāzī degüldür bir ölüg aşāḡanın körse idgü- 8. -ligi artur ve eger bir kimesne özni cenāzeḡa yüklenmiş körse akrabāları 9. nevḥa kılsalar mālı çok ola ve ni‘met firavān ola ve eger bir cenāzeni 10. hevāḡa köterülmüş hevāda seyr iterüni körse bir re‘is ola yā bir ‘ālim 11. yā bir ‘izzet iyesi ḡurbetde öle ve eger bir meyyitni defn kıldı sefer kıılır 12. yırāk sefernı köp māl tapar ve kesbinde bereket olur ve eger bir kimesne laḥdḡe қо- 13. -yuldı bir yurt binā kıılır ve eger üstine tofraḡ oydılar ḥisābsız

³⁴ Zindan canlıların kabridir.

57b

1. māl eline kirür şol tofrağ sanınça ve eger bir kimesne körse bir orunğa 2. qabr qazdı ol orunğa yurt binā kılur ve eger bir meyyitniñ faqir 3. bolğanın kördi hisābda faqirlıgıdır eger bir meyyitniñ meşakqatli 4. işler birle meşgöl körse hālî yavuz ola seyyi'ül-hāldür anıñ ol şuglı 5. özi anıñ içindedür ve eger bir ölügni sırhav kördi ol süre- 6. -lğuçıdır ol bende birle Allāh Ta'ālānıñ arasında bolğan emrlerdin hāşşaten 7. dūne'n-nās şadaqa bermek kerek ve eger bir ölügniñ yüzi qara- 8. -lmış kördi yığlağanın yā küldi mundın şoñg yıgladı ol 9. kişi dünyādın imānsız barmış olur العياذ³⁵ بالله ve eger hōş 10. küldügin körse ol ölüg cennetlikdür ve eger bir ölüg- 11. -niñ ikinci mertebe ölgenin körse ehl-i beyti nevha kılmadı anıñ 12. şoñında ikinci kimesne olar ve eger bir ölügniñ baş avırğa- 13. -nın körse ata ve anasının haqqın taqşirlik kılğan üçün 58a

1. hisāb alurlar ve eger boynum ağırdur deyü şikāyet itse buruc 2. üçün hisāb alurlar veyā müsliṁān qardaşları haqqı üçün yā balaları 3. haqqı üçün yā yemin-i kāzib üçün hisāb olur ve eger qabırğam 4. ağırdur deyü şikāyet kılsa yā öz hatunı veyā gayrı hatunlar ciheti- 5. -ndin hisābda olur ve eger qarnım ağırdur dise balalarının ve- 6. -yā aqrabālarınuñ veyā dīn qardaşlarınuñ mālına hıyānet itmiş ola 7. ve eger buṭum ağırdur dise qatı' raḥm sebeblidür ve eger pünçegim 8. ağırdur dise bātıl 'ameller birle ötkermiş 'ömri üçündür ve eger 9. her iki ayağım ağırdur dise qaymış ma'şiyetler ve isrāf itmiş māl- 10. -ları sebebli hisābda olmuş olur ve hatunların hālleri uş andağ- 11. -dur netekkim zıkr olındı ve eger ölüg muña nerse birdi veyā 12. gayr kimesnege berdi maḥbūbdur ve idgüdür ḥalk içinde erzānlık 13. ola ve eger ölüg yedi yā eline aldı ḥalk ara kıymetlik ola

من اراد ان يعرف حاله عندالله تعالى فليتقطن برويته الادوات فى منامه فان كانوا متبشرين مطمئنين فهو حسن [الحال عند الله تعالى و على عكس ذلك لانهم فى دار الحقا و معانية الثواب والعقاب صحاح جوهرى³⁶]

58b

1. ve eger ölügni hōş libāslar ve hōş-rüy körse anıñ hālî idgü- 2. -dür ve eger gam-gin ve bed-rüy körse ve bed-libāsla körse şadaqa birmek 3. kerek tāki Allah Ta'ālā raḥmet ide ve eger ölüg birle sözleşdi 'ömri 4. uzun ola ölügdin nerse almak rızqdur ve eger bir

³⁵ Allah korusun.

³⁶ Allah katında durumunu öğrenmek isteyen rüyalarına baksın. Eğer bu rüyalar müjdecî ve rahatlatıcı ise o kişi Allah katında iyidir. Aksi durumda onlar öteki dünyada sevap ve cezalarını görecekler.

ölüg- 5. -niñ sözün işitdi âdemiler arasında söz ola velikin âhir idgü- 6. -likke kayta ve eger bir ölüğ tirigni kuçaqladı ‘ömri uzak ola 7. ve eger tirig ölügni kuçaqladı yâ huşūmet yâ sırhav ola ve eger bir 8. kimesneni bir meyyit-i ma‘rūf öpdü ol meyyitniñ mālından yâ ‘amelindin 9. fāyide körür eger bir meyyit-i mechūl öpse eline māl irişür 10. ³⁷ لا يحتسب من حيث لا يحتسب³⁷ dan ya‘ni ümid itmegen yerden ve eger bir meyyit körüşse ‘ömri 11. uzun olur ve eger bir meyyit birle münākehe kılsa qabrinde zinetdür 12. ve idgüdür ve velāyetdür ve māl ve devletdür ve eger ma‘rūf meyyit 13. birle münākehe kılıssa düşmānına zafer bulmaqdur hācetlerine irişmekdür
[‘amelindin]

[و معانقة الميت مودة و مصافحته طول حياته صحاح³⁸]

59a

1. ve eger ümm ve maḥremi ölmüş olsa anıñ birle nikāḥ kılsa ve eger aḡa vāṣıl 2. olsa aḡa idgülik ve ḡayr du‘ā birle yād itmek gerek veyā bir bāṭıl işe 3. mürtekib ola ve eger bir ölüğ nidā kıldı ya‘nī bu kimesneniñ ismi birle kıçqur- 4. -dı bu cevāb birdi ve hem anıñ birle birge yurtındın çıqur kitdi ol 5. meyyit ninday sırhav birle ölgendür bu hem şol sırhav birle öler hem 6. ol ölüğlerge ulaşur ve eger bir ölüğ bir kimesneni şokdı veyā 7. mundın yüzünü evürdi veyā ‘itāb etdi dininde noḡşānlıq kılmış 8. olur yā namāzında veyā bir ma‘şiyete mürtekib olmış olur tevbe kılmak gerek 9. ve eger seferde ḡālde şoksa seferindin selāmet qaytur ve hem idgü- 10. -likler tapar qarzı edā olunur ve eger bir meyyitniñ idgü iş işlegenin 11. körse namāz ve rūze ve şadaḡa vemāeşbehūlar taḡkik bu kimesneni id- 12. -gülikke buyuradur yaḡşılıḡa emr itedür ve eger bir meyyitniñ bir günāḥ 13. veyā emr-i mekrūḡlar işledüğünü körse bu kimesneni yavuzlıqdın ṡaymaqdur
[ve eger bir ölüğ âdemilere ṡa‘ām yedürdi ol ṡa‘ām erzān ola ve eger ölüğ nerse şorar anıñ rūḡına şadaḡa bermek gerek ḡudā aḡa raḡmet eyleye]

و ان ضربه الميت نال خيراً من سفره و يعود اليه من شئ قد خرج من يده وضربه اياه انقضاء دين صحاح³⁹
[جوهری³⁹]

59b

³⁷ Talak 3: Ve ona beklemediği yerden rızık verir. Kim Allah'a güvenirse kendisine yeter. Şüphesiz Allah, emrini yerine getirendir. Allah her şey için bir ölçü koymuştur.

³⁸ Ölüyü kucaklamak dostluktur. Onunla tokalaşmak ise ömrün uzunluğunu gösterir. Sıhah.

³⁹ Eğer ölü ona vurursa yolculuğundan hayır elde eder ve daha önce elinden kaçırdığı bir şey ona geri döner. Onun ölüye vurması borcunu eda anlamına gelir. Sıhah Cevheri.

1. ya‘ni yaman işlerdin nehy kıılır çünkü ölüğler kendüleri hayruna şer ile 2. mükellef degüllerdür ve eger âdemiler bir meyyitniñ qabrini açar körse ol qaldurğan 3. yoldan yürimekke delıldür yâ ‘ilm veyâ kesb veyâ hüneri birle ve eger bir ölüğ 4. tirigler arasında tursa keenne-hu ölmegen ol qavmnıñ dınlerinde fesâdlık 5. bardur ve eger bir kimesne dâyim ölüğler birle birge yürür eceli yaqındur anlara 6. tiz ulaşur veyâ iqtidâ’ kıılır ol meyyitniñ fi‘line ya‘ni ölmesden 7. burunğı fi‘llerine dinde ve dünyâsında ve eger bir kimesne özüni veyâ 8. ğayr kimesneni cenâze üzerinde âdemiler kötermiş kördi ol kişı mehter 9. manşıblı ola şol âdemiler miqdârınça ve eger cenâzedin tüşdi 10. manşıbdın ma‘zül ola ve eger kendüsi bir meyyitniñ cenâzesini köter- 11. -di sulţân hıızmetine veyâ meşakqatlı uğraş yönine yüklene [ve eger bir ölügni bir câyдын ikinci câyğa iletdi māl-ı bisyâr bola ammâ andın hiç hayr körmeye] ve eger serây 12. veyâ iviniñ işigi tübinde cenâze körse manşıb ola ve eger 13. ölüğ yudı ğamdın ğalâş ola ve eger barça tenin yuvsa külli ğamdın

60a

1. ğalâş ola ve illâ yuduķı miqdârı ola bāb (31)nci qamçı 2. veyâ tayaq ile urmaķ ve boynın kesmek ve aşmaq ve ayak elin 3. kesmek ve bunun emşālini körmek eger bir kimesne bir nesne şokup ö- 4. -ltürdi qamçı veyâ tayaq ile it veyâ doñġguz veyâ âdemni düşmānına 5. zafer bula eger ol kişı ölgendür ehl ve ferzendığa rencü tige ve eger 6. bir kimesne dostını şokup öltürdi aña yardım kıla ve zafer bula 7. eger kend boynın kiserler kördi eger mestür olsa ol kisküçi aña 8. dost ola ve eger düşmānını öltürdi aña cevür sitem kıla ve zafer 9. bula eger cöce ğulāmınıñ boynın kisdi anı āzād ide eger bir 10. kişiniñ başın tenindin cüdā kıldı anıñ ile mehter arasına cüdālık 11. tüşe veyâ ğatunına talāk düşe ve eger kendiniñ boynın kiserler 12. kördi eger ‘āmil ya‘ni kisküçi mestür olsa aña dost-ı şādık 13. olup anı uluğ ğamdın qutqara ve qarzı edā ola eger mestür

60b

1. olmasa ol kisküçi aña sitem ide ve zafer bula ve eger özüni qamçı ur- 2. -dılar ve qanı aqđı ziyān kelür ve nā-ĥōş sözler işitür ve eger qanı aqmadı 3. ve aġrıtmadı ve irenlerni körmedi ve āvāzlarnı işitmedi ve kim urduķını bilmedi 4. her qamçı hisābına bir dınār ola ve eger bir ma‘lūm mehter ursa hem uş a- 5. -ndaqđur ve eger bir ‘avām ursa her qamçı berāberine bir dirhem ola ve 6. tayaq ile urmaķ uş andaqđur ve ba‘zılar aydurlar her qamçı urmaķ 7. ĥuşūmetdür ve pinhān işleri āşikāre olmaqđur ve eger verreh(?)

urdılar 8. kâr-zişt âşikâre ola ve eger zaḥmetindin arḳası şişdi seferindin 9. māl bula veyā⁴⁰ لا يحتسب⁴⁰ dan māl irüşe el ve ayak kesmek kuvvet-i 10 dindür ve uzak ‘ömrdür ve murādları ḥâşıl bolmaḳdur ammā dostındin cüdā 11. düşe ve feraḥ ve rāḥat ve tevbe-i naşūḥ ola **dār körmek** mehterlikdür ve 12. meşhūrlıkdür be-miḳdār bülendi ve eger barmaḳların kisdi ve yere tüşdi 13. ve ḳan aḳdı ferzendlerdin cüdā düşmek ve ne lāyık işler ḳılmaḳdur

61a

1. derd-i endām ve noḳşān-ı ten hemmesi ḡam ve muşibet ola eger şındı [ḳan] aḳmadı 2. ve aḡrımadı māl ola ve rızḳ-ı firāvān ola her nesneki süñekdin şındı 3. ve helāk oldı işlerde ‘âcizlikdür **bāb (32)nci nāy ve ṭanbūr raḳş** ve 4. nerd ve şaṭranc ber-baṭṭ ve ceng ve emşālān bu mezkūrların āvāzın 5. işitmek ve körmek ḥūbdur ve ba‘zılara nā-ḥōş söz ola ve kār-ı bāṭıl 6. ola nāy ve raḳş muşibet ve ḡam ola **deff urmaḳ** yā āvāzın işitmek ḥōş 7. neşāṭ ve şādılık ola ḥatunlar tarafındin ve eger āvāz-ı merdüm şunud(?) 8. baḥt ve devlet ve rūzi giñ ola ve āvāz-ı merdüm civān işitdi ḡamdur 9. ol ivde ve düşmāndur ve eger çeng ivinde veyā ḡayrı kimesnenin ivinde 10. şi‘r āvāzı veyā çan āvāzı işitdi ol ivde ḡam ola ve eger bir 11. yerde raḳş ḳılurlar ve anda daḡı uş andaḳdur ḡam ve mātem ola ve eger **şaṭra-** 12. -nc oynadı veyā kördi kār-ı bāṭıl ola ve **ḳarṭa** oynamak ‘âşī olmaḳ- 13. -dur Ḥudāḡa ve Resūlū'llāḡa eger şurnāy āvāzı işitdi ḡāyibdin

61b

1. ḡaber kilmekdür ve düşmānına zafer bulmaḳdur **gevher** körmek murādına irişmek- 2. -dür ve māl ve menfa‘at körmekdür çünki barça âdemiler andın nef‘ alurlar 3. ve eger **köprüdin keḳdi** murādına irişdi ḡamdın ḡalāş oldı müşkil ve mümkün 4. degül işleri açıldı çünki bir şudan veyā ḡadūrdan ötmek mümkün degül 5. idi illā ol köprü ile ve hazā kezālik **taş körmek** merd-i büzürüg ola 6. körgüçi andan nef‘ ala ve eline māl kire ve eger **demürden ḳadaḳ** kördi 7. irenler arasına ülfetlik şalmaḳdur ve şulḥ ḳıldurup mābeynlerni birbirine 8. ḳavuşdurmaḳdur **bāb (33)nci dāneler ve ḡubūbāt körmek** ve 9. şatu ve alu emşālān ve eger bir dāne yol üzere dökülmişdür ol dāne 10. erzān ola ve eger ḳapçıḳda veyā alapda kördi ḳıymet ola ve eger şa- 11. -tuladı erzān ola ve eger

⁴⁰ Talak 3: Ve ona beklemediḡi yerden rızk verir. Kim Allah'a ḡüvenirse kendisine yeter. Şüphesiz Allah, emrini yerine getirendir. Allah her şey için bir ölçü koymuştur.

şatup alurğa üzledi ve tapmadı dağı 12. kıymet ola ve eger buğday bāzārına ot tüşdi
sultān tarafındın 13. ol bāzār ehli üzere tā renc ve zulm irüşe veyā özleri hāyin ve

62a

1. ve dürüg-güy olalar ve eger bir kimesne tüşünde buğday arpa burçağ 2. tarı simsim
ve'l-erz ve'l-cāvers kördi yā bu dānelerni saçdı her bir 3. envā' ikün ve ħubūbāt rızkı
ziyāde bolmağdur ve keşir māl eline kirmekdür ve oğul 4. ve kızları 'ālim bolmağdur
velikin arpa körse balası 'ālim bolmağdur likin 5. 'ömri kışka olmağ delil ola çünki
arpanıñ 'ömri kışkadur 6. bāb (34)nci uçmağ ve hevāda binā kılmağ eger bir yerdin bir
yerge u- 7. -çdı sefer kıla eger oñ tarafına uça sefer-i ħayr ve bereket bola ve selāmet-
8. -lik ile ivine kele ve eger şol tarafına uça seferinde nef' kemrek 9. ola ve bātlı üşke
şürü' kıla ve eger arka tarafına uça sefer-i renc 10. ile bi-nef' ola eger aldığa uça sefer
menfa'atlü ve murādlarına irişmek 11. ola eger uçup dırahtlar üzre kılsa seferinde
mehterler ile şöhet 12. ide eger toğrı kökke uça hiç qorqmadı sefer-i mübārek ve nef'
13. ve cāh ve devlet ola ve her ne murādlarına irüşe ve eger kökde olturdı

62b

1. kirü kelmedi tevbe kerek ölüm yakın bolmağğa delildür ve eger qayıp 2. kelse
selāmet seferinden qayta her bir murādlarını tapup ve eger kökden 3. yıkıldı ħatunına
talāğ vire başkanı ala ve eger kökke çıqdı 4. kök işikleri açuğdur feriştelerni kördi Allah
Ta'ālā ħac rüzı 5. kıla ve rızkı giñ ola ve eger kök ferişteleriğe qoşıldı 6. ve tesbih itdi
zāhidlerdin ve muqarreblerdin ola [ve eger kuşlar kibi hevāğa uçar her qayda tilese
varur meşhūr ve ma' ruf ola ⁴¹ يتابع] ve eger kuş 7. kibi hevāda uçup yürüse velāyet ve
riyāset ve māl ve murādına 8. irişmekdür eger serāyındın ħayrı serāya ol serāy
mechöldür uça 9. ölümdür tevbe kılmağ kerek eger işikdin işikke divārdın 10. divārga
segirür sefer kıla bir işdin ikinci işke şürü' kıla 11. şehrdin şehre vara ve eger kökke
çıqdı olturdı eger ehl 12. olsa melik ve pādişāh ola ve illā pādişāhlıqğa ehl olma- 13. -sa
her ne murādları var ise ħāşıl ola eger hevāda iv yā

63a

1. köşk binā etdi her iki cihānda ħālī ħoş ola eger kerpiçdin binā etdi 2. māl ve velāyet
ve devlet bula eger kireçdin yā yığaçdin yā taşdin 3. iv binā kıldı dünyā işine mağrūr
bola ve çok dünyā ħamıge tüşe 4. bāb (35)nçi ħayvānlar ile sözleşmek ve yırtquçılar ile

⁴¹ devamı

ve 5. haşerātlar ile ve eger hayvānlardın biregüsi aña sözledi aña ‘acāyib 6. işler peydā ola külli ‘ālem hayrān qala tāmı(?) üzülmiş nesne eline kele 7. külli ādemler ta‘accüb ide ‘ilm ve edeb ögrene Allah aña müyessir ide ve ‘aziz 8. ve ma‘rūf ola devlet ve rızkı giñ ola ve eger qarğa sözledi bir 9. ġaribdin hōş söz işide ve eger yırāqdın qarğa āvāzı işitdi 10. ta‘ziyet irüşe ya‘ni tinçlene ve şād ola ve eger tavuġnı kördi 11. devletdür ve māl ve huddāmdur ve eger ataġnı körse mertebe bula ve devlet 12. bula pādīşāh cihetindin ve eger ataġ çoksa ġatardur netek- 13. -kim rivāyet olındı Ĥazret-i ‘Ömer (ra)'dan aydı kim tüşümde

63b

1. kördim özümni bir ataġ mınġarı birle urdı nekrate ev nekrateyn bu 2. tüşümniñ te’vili budur ki tizdür kim meni ‘acemden bolġan bir 3. ir öltürür didi pes ‘Ömer Radiya’llāhü ‘anhni Velid bin Muġireniñ 4. Ebū Lü’lū’ isimli ġulı öltürdi ve eger bir kimesne yurtında sıçġan 5. kördi mālı çok ola ve eger köp sıçġanlar kördi ġaraları hem 6. aġları bar yüġrüşüp yüriyeler ‘ömri uzak ola ġarası birle aġı tün 7. birle küñge işāretdür ve eger sıçġan ürünindin çıġdı ol ü- 8. -ründin bereket çıkar eger sıçġan ivine kirdi māl tapar ve huddāmlar 9. olur ve eger balıġ körse uluġ balıġlar köp bolsa māl ve ni‘met- 10. -dür ve ġanimetdür ve eger uvaġ olsa ġamdur şabi balalar tig 11. eger bir kimesne ġariyy balıġ birini körse bir ġatun alur eger ikini körse 12. iki ġatun alur ve eger içindin lū’lū’ çıġsa māl eline kirür murādları 13. ġāşıl olur bāb (36)nçı yıġlamak ve kaçmak ve ġavf

64a

1. ve feza‘ ve münāza‘at düşmāndan ve yırtġuçıdan eger bir kimesne tüşünde 2. yıġladı be-her-ġāl şādlık ola meġer ġatıġ yıġlasa veyā cāmesini yur- 3. -tsa muşibetdür düşmāndın ġorġmak ġam ve mekrdür eger yırtġuçı 4. cān-ver aña rencü tigürür yā behāyim yā haşerāt özine mensüb kimesnelerdin 5. ziyān irüşe ve eger behāyimge zafer tapdı düşmānına zafer ola eger 6. anlardın kaçdı ve yüġürdi imin ola ve zafer ola eger ol nesne- 7. -lerdin mundın kaçdı ġam körür ammā hayvānatla yırtġuçılarla münāza‘at 8. etdi ve ġālib keldi zafer bula ve eger kişi ile küreşdi ve yıġdı zafer 9. bula eger arslan ile küreşdi yā ġayrı yırtġuçı ile eger ol hayvān 10. buña ġālib keldi düşmān muzaffer ola ve eger bu kişi anı yıġdı düşmā- 11. -nına zafer bula eger öltürmekni kördi ġātil zālīm ve

maḳtūl mazlūmdur 12. eger bunı öltürdi öltürgüçiden buña nef' irüşe eger biregünü 13. öltürdi bu kiři zālīm ve bāḡi ve 'āṣi ve maḡzūl ola **bāb (37)**

64b

1. **kaşşāb ve koy ʔonamak el ve ayak yumak eşinen ile** eger bir 2. kimesne kaşşāblık kıldı ḡın körse ʔan tōker 'amden ev ḡaṭā'en iḡtirāz 3. kerek ve eger kaşşāb-ı ma' rūfnı kördi ve anıḡ ile şoḡbet kıldı yā aḡa bardı 4. zālīm ile şoḡbet ide ve eger koy şoydı ve ʔonadı zūlm ola ve māl- ı 5. ḡarām eline kire ve eger kaşşābı üçün iv binā kıldı bir serāy binā kıılır 6. anda ādemilere 'azāb iderler divān-ḡāne ve zindān kibi ve ol serāydan 7. aḡa ḡam ire bu köreçi mu'allim olsa ol yere mekteb-ḡāne binā ider anda 8. oḡlanlar ta'allūm alurlar oḡlanları anda urarlar ve eger ölekse itin yise 9. ḡıybetdür tevbe kerek elin eşinen ile yuvsa ümīdine irişmeye 10. ve eger tişini ḡalellese birāder ile ḡuṣūmetdür andın menfa'at kisile 11. yā 'ilmen ve fiḡhen dīn yıraḡ düşe eger bir 'āmiyy faḡihlik eyledi aḡa 12. ehl degül ise feza' irüşe eger bir ʔavme imāmet eyledi eger 13. ehl olsa mehter ola ve tüşünde faḡihlik iden kimse 'ālim olup

[eşinen avlaḡdan ʔamḡan şuḡa ayturlar veyā aḡaḡdan ʔamḡan şuḡa daḡı ayturlar ve yuḡarıdan saḡılup düşen şuḡa daḡı ayturlar ⁴²وانقلی]

65a

1. aḡa ehl olsa aḡa devlet ve riyāset irüşe **bāb (38)nci içkü ve 2. ʔoḡḡar ve koy ve berre ve cūḡḡ ve kıl ve binek āletleri** eger eḡkü kördi 3. ya'ni keçi bir büzürg kimesneden eline māl kire ve anıḡ ile dost ola 4. ve eger içküler buña ḡamle kılsa içkülere zafer buldı düşmānlarına ve 5. merdümān üzerine zafer bula ve eger öḡkünü öltürdi yemek üçün 6. bir büzürgge zafer ola eger 'id-i ḡuḡā üçün öldürdi devlet ve ḡamdın 7. imin ve murādına irüşe içkülere çobānlık kıldı velāyet ve devletdür 8. ve eger ʔoḡḡar tepdi yā öldürdi bir uluḡ düşmānına zafer bula ve eger 9. ʔoḡḡarnıḡ tirüsün ʔonadı ve itini tildi ol maḡallede veyā ol 10. ilde veyā ol nāḡiyede bir büzürüg kiři fevt ola ve eger ol it- 11. - din yise anıḡ mālındın veyā 'ilmindin veyā anıḡ ḡünerindin fāyide ala 12. ve eger ʔoḡḡarga atlandı her ʔayda tilese yürütür köterüp yürür 13. büzürgler ʔatında sözi maḡbūl ola ve bunıḡ fermānıyla iş kılılar

[ومن رأى كأنه يرعى عنماً سوداء فهم اناس من العرب فان كانت بيضاء فمن العجم والنعجة امرأة شريفة والمعز يجرى مجرى النعجة اذا كان فى الرؤيا ما يدل على المرأة الا النعجة المعز دون النعجة فى الشرف والحسب وقد

⁴² Vankulu (Lügati)

يجرى المعز مجرى البقرة فى كونها سنة محصبة ان كانت سمينة او مجدية ان كانت عفاء من صحاح
جوهرى⁴³

65b

1. her ne isterse red bolmaya ve eger qoçqarnı arqasına köterdi bir 2. kimesneniñ
hızmetine veyâ bir uluğ iş zemmesinde yüklene şol hız- 3. -met ile mübtelâ ola ve eger
qoçqar qoylar munıñ elinde öldiler ol nâ- 4. -hiyeniñ eşrâflarına ve ehllerine mehter ola
ve qoynıñ yünü ve tirüsü 5. ve kılı ve hemme a'zâları mâldur ve eger qoy yâ şığır qurbân
kıldı 'idü'l- 6. duhâ üçün uluğ ğamdın hâlâş ola ve eger maḥbûs ise 7. kırtula ve her ne
murâdı olsa ḥâşıl ola ve eger bir nesnedin 8. qorquy olsa imin ola ve eger qarzı olsa edâ
olina ve eger 9. marazı olsa şifâ ola ve eger murâdı olsa hac kıla ve'l-ḥâşıl 10. cemi'
murâdlarına irüşe ve eger 'id küni köy ehli âdemiler 'ide 11. kider körse cemi'
ğamındın hâlâş ola ve ol tarafnıñ âdemileri 12. hemme râḥat ola ve eger azine künini
kördi ve âdemiler mescid 13. câmi'ğa cum'ağa barurların kördi hemme ḥalqğa
şâdlıqdur

66a

1. ve eger bir sürüğ qoy ivine keltürdi veyâ muña bağışladılar mālı çok 2. ola ve devlet
ve rızqı ğıñ ola ḥâdimleri köp ola ḥelâlden 3. Allah Ta'âlâ māl bere ve eger qoynı
öldürdi ve tirüsini yaydı eger 4. boydağ olsa ḥatun ala ve illâ her ne murâdı olsa ḥâşıl
ola 5. eger qoy şağdı ḥelâl māl eline kire yâ mirâş ala veyâ ḥatunlar tarafındın 6. şâdlıq
ola ve eger ivindin qoy yoğaldı veyâ oğrı aldı ğam-nâk 7. ola ve eger ivge keltürdi
şâdlıq ola eger boydağ olsa 8. ḥatun ala ivine keltüre qoynıñ hemme a'zâları ve postı
mâldur 9. ve ḥayr ve bereketdür ve eger qoy ṭonadı oğlı ola mübârek qademi ile 10. kele
māl ve devlet ola ve eger baran ve buzav tapsa oğul ve kız 11. ve ğulâm ve kenizek ve
ḥuddâm ve māl ve bereket ola mübârek qadem ola ve eger 12. baran veyâ buzavnı
öldürdi yemek üçün ğam ola veyâ ferzendi 13. şırḥav ola veyâ bir 'aziz ola ve eger
baran veyâ buzav itin yedi

⁴³ Rüyasında kendisini koyun otlatırken gören kişinin gördüğü siyah koyunlar Arapları, beyaz koyunlar ise Arap olmayanları gösterir. Dişi keçi, şerefli bir kadını gösterir; tekede böyledir. Rüya da görülen teke, şerefli bir kadını göstermekle birlikte soy ve şerefçe daha alt mertebeye işaret eder. Bazen teke görmek, inek görmek gibidir. Eğer inek besili ise yıl verimi değilse kurak geçer. Sıhah Cevheri.

66b

1. helâlden māl tapa kesbinde bereket ola şatunda renc ola veyâ mirâş 2. ala ve eger koy sürügi artındın yürüse [çopānlık kılmak] ya'ni çopānlık kılsa ire- 3. -nlere halk ara fermānı yürür veyâ bir kavme mehter olur koylarnıñ miqdārınça 4. [hām it körmek] eger hām it münāza'at ide ve eger koy veyâ baran veyâ buzağı itin 5. hāmıla yidi sırhavlıkdur ve eger qaşşāb-ı mechûlden it aldı 6. ivine yapardı ol ivde muşibet ola ve eger itniñ bahāsını 7. qaşşabğa berdi ol muşibet qaşşabğa kelür it alğuçı selāmet 8. qalür [koy başın yimek] ve eger koy başın yidi 'ömri uzak ola ve murādı hāşıl 9. ola ve eger şıgır başın yidi māldur ve murādın tapmaqdur hāşıl'l- 10. kelām her baş ki tapar veyâ yiyer hayrdur [âdem başı] âdem başı bihterraqdur 11. ve eger serāyda koy öltürdi ol serāya māl cem' ola ve eger 12. berre büryān yidi hayr ve bereketdür [iç may körmek] ve eger iç yağı kördi yā yedi 13. māldur ve her nesne ki koyın içindedür itinden bihterraqdur belki

67a

1. māl-ı medfûndur[âdem bagrın ve qalbin yimek] ve eger âdem bagrın yidi māl ve hazine bula ve eger 2. âdem qalbin yidi māl bisyār ola içekler hayr ve bereketdür ve qarındaş- 3. -larına karib olmaqdur koy tizeki ve bevli ve süti ve her nesne ki qo- 4. -ynıñ içinde çıkar hemmesi māldur ve hayr bereketdür **bāb (39)ncı** 5. tağ içküsi ve qoçqarı ve āhū ve yaban işegi ve aq keyik ve qara 6. işegi ve tağ koyı ve emşālān eger bunlardın birin dutdı düşmā- 7. -nına zafer kele her hayvānnıñ iti helâldür ve süti dağı māldur [açı ta'ām yimek] ve eger 8. açımış turş olsa dağı māldur velikin rencle kele veyâ sırhavlıkdur 9. hem didiler ammā açığ ta'ām nā-hōş sözlerdür ve eger qara işek üze 10. bindi her kayda tilese vardı ma'şiyete düşe vācibāt-ı dīnni 11. terk ide ve eger anı işek yıkdı ve endamı şundı gam ire ve havf 12. ve mezheb-i bed ola ve eger himār-ı vahşini ivine keltürdi öltürüp 13. yemek üçün ganimetdür ve menfa'atdür ve eger kuşlardan ikisi münāza'at

67b

1. ide dinde her ikisi fāsık ola ve eger bu kimesne kuşlar birle 2. münāza'at kıldı ve anlara gālib keldi merd-i bed-dinge gālib ola ve anı 3. qahr ide ve eger kıyan tutdı veyâ postın aldı veyâ tapdı māl ve menfa'at- 4. -dür din ve dünyāda ve eger qara işekni öltürdi deyninden cüdā olur 5. ya'ni qarızı edā olunur ve eger aq keyik tutdı bākire kız

ala ve murādları 6. hāşıl ola ve eger aķ keyikniñ cilkesindin kisdi ve öltürdi 7. hatunına artındın cimā‘ ide ve eger aķ keyik irkek olsa bir ğulāma 8. livāta ide şenā‘ ata düşe ve eger aķ keyik elinde öldi ħa- 9. -tunı tarafından ğam ola ve eger aķ keyik balasını tapdı kenizekdin 10. oĝlı ola ve eger aķ keyikni veyā vaḥşī şıĝırnı elinden kuttardı 11. hatunun veyā kenizekin elinden çıkara ve eger vaḥşī şıĝırnıñ 12. balasını tapdı oĝlı ola yā bir ğulām şatun ala veyā ḥuddāmları 13. ola vaḥşilerniñ barçası hatundur veyā kenizekdür ve vaḥşilerniñ

68a

1. balaları kezālik yā oĝuldur veyā ğulāmdur veyā kenizekdür veyā ḥuddāmdur 2. **bāb (40)ncı şıĝırlar ve öküzler ve buzav ve simiz ve aruķlarını** 3. ve bunların emşālini körmek eger bir kimesne bir şıĝırĝa mindi eger ehl 4. olsa sultān tarafından manşıb ve ‘amel-i sultān ola ve illā māl 5. ve ni‘met iyesi ola eger şıĝır serāyına kirdi māl ve ni‘met serāyında 6. firavān ola ve eger buĝday veyā arpa şıĝır arķasına yüklep ivine keltü- 7. -rdi rızķı ĝiñ ola ve bereket tapa ve eger şıĝırlar muña musaḥḥir oldu veyā 8. şıĝırlarnı sürüp yürüdi çopānlık kıldı manşıb-ı büzürüg ola 9. ve ādemiler mālını taşarruf ide ve eger şıĝır sürdi ve cāyındın bir tarafķa 10. köçerdi manşıbıdın ve ‘amelidin ma‘zül ola ve ziyān-kār ola 11. ve eger sürdi ve cāyındın kıoparmadı anı manşıbıdın ve ‘amellerin 12. ma‘zül itmeyeler ammā endek ‘itāb ola velikin üze yaña müşerref 13. naşb olına ve eger şıĝır çok başlı veyā iki başlıdur hemme

68b

1. manşıblulara beddür ve ‘avāma ḥayrdur ve şıĝır iti māldur ve tirüsi mirāş- 2. -dur veyā māl-ı ḥelāldür ve eger zirā‘at şıĝırnı veyā öküzni öldürdi 3. ve itini ādemilere kısmet kıldı ol cāynıñ āmili ve ḥarāc ve ‘öşr-giri 4. fevt ola ve mirāşını taķsim ideler ve eger şıĝır-ı zirā‘at olmasa 5. ol maḥallenin büzürüĝi fevt ola ve mirāşını taķsim ideler ve eger 6. şıĝırlar bunıñ etrāfında çulĝanup barurlar her türlüĝ renglü ol 7. yerde sırḥavlık ola ve eger şıĝırlarnı simiz kördi her ne renglü 8. olsun ol yılda ĝalle ve ikün ve ni‘met çok ve firavān ola ve eger 9. aruķ olsa kaḥtlık ola ammā şıĝırnıñ iti ve çerbüsi ya‘ni tirüsi 10. māldur ve ni‘met firavān olmaķdur ve mübārekdür ol miķdār ki kördi ve yedi 11. veyā tapdı ve şıĝırnıñ süti din-i pākdür ve sırḥavlar körse şifādur 12. ve māl-ı ḥelāldür ve şıĝırnıñ tirüsi māl ve bereketdür ve hemme ḥayvān- 13. -larnıñ tizeki ve ādem tizeki māldur şıĝır tizek birle ādem tizeki

69a

1. hemmedin artuğraqdur ve eger şıgır tizeki veyā ādem tizeki tenine veyā 2. kiyümine tigse eline māl kirmekdür ve eger şıgır şağdı ve sütün içdi 3. bende olsa āzād ola ve eger āzād olsa mehter ola ve dervīş o- 4. -lsa bay ola pīmar olsa şifā ola ve eger buzav tapdı yā şatın 5. aldı Allah Ta‘ālā ferzend rūzī kıla hōş tālıgı ola ve eger 6. buzavnı ivine iletdi havf ola ve eger kıara şıgırğa mindi mehter 7. ola ve sāl nik ola ve māl ola bāb (41) fil ve şu şıgır 8. ve gāvmīş ve anların emşālını ve anların itleri ve sütleri ve tizekleri 9. beyān ider ve gerdün körmekni beyān ider eger bir kimesne çok 10. gāvmişleri kördi merdümān-ı büzürğdür gāvmişniñ iti ve tirüsü 11. ve tizeki māl eline kirmekdür ve rızkında hayr ve bereket bolmağdur ve eger bir 12. kimesne fil üze olturdu her qayda tilese varur hıç elem virmez 13. sulţān-ı ‘acemī ile dostlık ide ve anı özige muţī‘ ide eger

[والفيل سلطان عجمى فان ركبه فى ارض حرب كانت الدبرة على اصحاب الفيل صحاح]⁴⁴

69b

1. fil beçesi kördi nef‘-i büzürğdür ve eger uruş yerinde fil 2. üstünde özünü kördi düşmānına nuşret bula ve devletke ire 3. ve eger fil ayağın buñğa mesh ider ğam ve hasretke ire eger fil 4. üze olturdu yalañ irdi ‘acemī hatun ala ve eger fil bunı 5. musahhır kıldı ol hatun buñğa ğālib kele eger fil muţī‘dür 6. hatunı muţī‘ ola iv içinde şulh ola ve eger filniñ zararın 7. yırağ itdi hatunniñ zararın yırağ ide eger fil aña zarar 8. tigürdi hatunı zarar irüşdüre eger fil üze uyudu 9. fil yalañğdur hatunını talāğ ide eger fil şehrdin şehрге 10. kitdi sulţānnıñ memleketi zevāl ola eger filni öltürdi 11. bir büzürg kimesneni mağhūr ide Danyāl aydur filde on iki 12. ta‘ bir aydur irkek fil pādīşāh-ı ‘acemidür eger sulţān fil 13. öltürdi vilāyeti ziyāde ola ve eger leşkeri körse

70a

1. hıızmetkār-ı şāh ola ve eger bāzergān körse hatun ala 2. eger hatun körse iri bolmasa irge barur ve illā devleti ziyāde 3. ola ve eger merd-i ğarib körse ivine kele veyā fitne ola ve eger 4. fil-bānnı kördi kündüz mu‘ayyen kördüğü ola ve hadiş-i nefsdür 5. filler cemā‘ati leşker-i ‘acemdür filniñ iti ve postı ve dōşi maldur 6. eger fil aña hamle kıılır kördi sulţān cānibindin hāzer kerek 7. eger fil anadur hatun cihetindin hāzer kerek ve

⁴⁴ Fil, Acem sultanını gösterir. Kişi savaş meydanında file bindiğini görürse filin bulunduğu taraf savaştan kaçır. Sıhah.

eger şu şığırına 8. mālîk oldu mehter ola aşhâb-ı sulţândan ola ve eger gāvmiş 9. buzağusına atlandı sulţân merkeblerine oltura ve sulţân ile 10. dostlık ide ‘izzetlû ola **gerdûn** anja Tûrkide araba ve köpçek 11. dirler eger bir kimesne gerdûn üze olturdu pâdişâhlar merkeblerinden 12. birisine atlana ya‘nî devlet velâyet ve mertebeli ola ehl ise ve illâ 13. devlet ve câh ve rızk ve ni‘met firavân ola eger gerdûndın yıkıldı

70b

1. manşibındın cüdâ bola ve rızkî kem ola ve eger gerdûnnıñ tişleri 2. şındı mehter ola **bâb (42) donġġuz** ve sıçkan ve işek ve 3. yılan ve kelte ve ‘ankebût ve zemîn haşerâtlarnı **körmek** eger bir kimesne 4. donġġuznı kördi veyâ tapdı bir merd-i hasis ile şöhet ide eger 5. bir donġġuznı öltürdi bed-aşl kişi ile münâza‘at ide ve ġâlib 6. kele eger donġġuz itin yedi harâm māl eline kire anı yise donġġuz- 7. -nıñ iti ve postı tûġi māl-ı harâmdur eger donġġuzlarnı 8. kütdi vilâyet tapa ve câh ve mertebe ola bed-aşllarge emîr ola 9. donġġuzlar merdüm-i harâm-ğordur eger donġġuzlarga pâdişâh- 10. -lık kıldı şol şıfatlu kimesne munıñ elinde mağhûr ola ve andın hâ- 11. -cetin bola ve eger donġġuzlarga ġâlib oldu ve mālîk oldu 12. māl tebâbı renc eger donġġuzlara katışdı dünyâsı ġoş ola 13. velikin âğir ‘ömrinde nâ-ğoş ola donġġuz balası ġamdur ve şuġl-i

[والخنزير رجل دنى شديد الشوكة يتابع]⁴⁵

71a

1. dünyâdur ve eger bir kimesne donġġuznıñ sütün içdi ġam ve muşibetdür 2. ol kadar ki içdi eger donġġuznı öltürdi devlet ve riyâset bula 3. ve düşmânına zafer bula eger donġġuznı urdı yâ hamle kıldı bir bed- 4. aşl irdin zarar irüşe **sıçkan** körmek bed-kâr ġatun ala oġrı 5. ola eger sıçkannı öltürdi eger murâdı ise hac kıla ve illâ sünnetleri 6. be-cây keltüre perhiz ve zâhid ola oġrılar munuñ elinde giriftâr ola 7. eger sıçkannı eline tutdı bir fâsıka ġatun ala ve eger sıçkannı büryân 8. itüp yedi uruġ ġarındaşındın ve ġatunındın māl ġaşıl ola eger 9. bu tüşni bir ġatun körse merd-i fâsıkdın māl bula eger türliğ 10. renglû sıçkanlar körse ‘ömrü uzağ ola eger sıçkanlar sözlep 11. andın âdemiler küler körse anıñ ehl-i beytindin bir ġatun çıkar ve 12. rüsvây-ı ‘âlem ola ve eger yurtında köp sıçkanlar körse mālî çok 13. ola ve eger sıçkanlar munuñ yurtındın çıķup kitse ni‘metniñ

⁴⁵ Domuz, güçlü ama alçak adamı gösterir. Devamı.

71b

1. bereketi az ola ve eger sıçkannı eline tutdı hâdimleri çok ola 2. ve işek körmek hem hatundur bed-ḥūy ve zinā-kār hatun ala ammā 3. anıñ iti ve postı ve tizeki mâldur ve eger işek tapdı ve tutdı bed- 4. -ḥūy hatun eline kire ve eger yılan ve kelte körse söz yürütküçi 5. nemmâmdur ve eger kelte ve yılanı öltürdi bir nemmâma zafer bula ve eger yılan 6. çaķarğa kaşdı itse eline gelecek māl ola ve eger çaķsa eline 7. māl kire ve eger kelteyılan zekerindin çaķsa oğlı nemmâm ola ve illâ 8. düşmânına zafer olup māl ve ni‘ met eline kirüp rızkı firavân ola çünki 9. yılan dünyâdur ve zehrine i‘tibâren ğunud biẓẓâm'il-ğayn bir nev‘ ör- 10. -mekçedür eger âdemni çaķsa öltürür eger tüşünde ğunudnıñ ça- 11. -kđıĝın körse veyâ kaşdı itse nemmâm düşmânlarına qavi kele ve māl 12. ve ni‘ meti çok ola ve düşmânına qahr ide ve eger kökden yılan 13. yağdı ol yıl âdemiler bir birine ğadr ve ‘adâvet ideler velikin ni‘ met

[والحية عدو و مكاتم العداوة والعقرب عدو ضعيف لا يجاوز عداوته و لسانه و كذلك سائر الهدام اعدا على

منزلهم و ذوالسم منها ابلغ فى العداوة صحاح جوهرى⁴⁶]

[والحمار صبر الرجل الذى يسعى به فمن رأى انه ذبح حماره لىأ كل لحمه اصاب مالايجده وان اصاب حماراً وحشياً او علا ضميره انه يريد أكله يصيب غنيمته ومن رأى انه راكب حمار وحشى يصرف كيف يشاء فهو راكب معصية او يفارق رأى المسلمين صحاح جوهرى⁴⁷]

72a

1. firavân ola ve ḥaşerât-ı zemîn körmek eger bu ḥaşerâtlar rencü berür bolsa 2. yılan tıgdür eger birisini öltürür bolsa ol qadar düşmânına qahr 3. ide eger kiçik olsa kiçik düşmânına ve eger uluĝ olsa uluĝ düşmâna 4. qahr ide ivinde ḥaşerât kördi düşmândur ve mâldur ‘ankebût örmekçe 5. merd-i zâhiddür eger örmekçeni tutdı yâ tonına yapuşdı zâhid 6. ve pārse ola bāb (43)nci yırtkuçı cān-verler ve anlarınñ iti ve postı- 7. -nı körmek eger arslan birle münāza‘at kıldı pādīşāhğa serkeşlik 8. ile münāza‘at kıla eger ğālib kelse ğālib ola ve illâ maĝlūb ola 9. eger arslan veyâ başķa yırtkuçılar anıñ birle sözledi qār-ı ‘aceb āşikāre 10. ola pādīşāh veyâ ekābirler ile mükāleme kıla ve sözi maķbūl ola 11. hemme ḥalķ ‘acāyib qalalar ve düşmānları maķhūr ola ve murādına

⁴⁶ Yılan, düşmanı ve düşmanlığını gizleyeni gösterir. Akrep, zayıf bir düşmandır. Düşmanlığı dilinin ötedine geçmez. Diğer haşerat da böyledir. İnsanların evine düşmandır. Zehirli olanları düşmanlıkta daha keskindir. Sıhah Cevheri.

⁴⁷ Eşek, kişinin sabrını gösterir. Eşegi üzere gören kişi, bulamadığı bir şeyi elde eder. Yaban eşeği bulup da onu yemeğe niyetlenen kişi, ganimet elde eder. Yaban eşeğine binip de onu dilediği gibi koşturan kişi ya günaha girer ya da müslümanlardan ayrı düşer. Sıhah Cevheri.

irüſe 12. ve arslan üze mindi ve ol muṭi^ç oldu sulṭān-ı büzürog aṇa muṭi^ç 13. ola ve düşmānlarına ġālib ola ve devlet ve ni^ç met bula ve eger arslan

[ve'l-esed ^ç adū ḳāhir⁴⁸ يتابع]

72b

1. veyā ġayrı yırtḳuḳı cān-ver aldıġa āvāz ile keldi sulṭāndın 2. ḥavf ire ve eger arslāndın ḳaçdı ammā arslan anı ṭaleb itmedi 3. ḳorḳmıſ nesnedin imin ola ve düşmānına ṣafer bula ammā her 4. nesne ki tüşünde andın ḳaçar ol nesnedin imin ola ve eger 5. arslannıñ itin yedi bay ola ve düşmānına ṣafer ola ve eger 6. arslannıñ sütün içdi bir nesne bula ki andın ümidi kisilmiſ 7. idi ve eger arslannıñ postın yā tügün kördi māl ve 8. ni^ç met bula ve eger ana arslānġa ḥatun tig yaḳın ḳıldı 9. pādīſāhdın kenizek ala ḳarı ḥōſ ^ç izz ve cāh ola ve eger 10. arslannıñ veyā ġayrı sibā^çlarınıñ tiſin tapdı anı düşmān 11. körürler meger it tiſidür zarar yokdur ve eger **pelenġ** veyā **ḳaplan** 12. ile münāza^ç at ḳıldı ſular ſıfatlı kiſi ile münāza^ç at ide eger 13. bunlara ṣafer keke ṣafer bula ve illā maġlūb ola belki zarar köre

73a

1. eger pelenġ üze olturdı sulṭān büzürgni veyā düşmān büzürgni 2. maḳhūr ide eger pelenġge ^ç ilāc ider sulṭāndın aṇa merḥamet ide 3. eger peleniñi öltürdi sulṭāndın ḥavf ire veyā sırḥavlıḳdur āḥir 4. ^ç āfiyet bola eger pelenġ sütün içdi sulṭāndın ḥavf ire 5. veyā düşmānına ṣafer bula ve eger irini öltürdi veyā ḳahr 6. ḳıldı düşmān-ı eblehni ḳahr ide ve eger ayunıñ sütün içdi 7. ḥabse düşe ve ḥor ola ve eger ayunıñ itin veyā yünün eline 8. tutdı māl ve menfa^ç at bula **keftār** ya^ç ni sırtlan aṇa yeledi böri 9. dirler ḳarı ḥatundur ziſt-rüy eger keftār üze oltu- 10. -rdı ḳarı ḥatunni ala ziſt-rüy ola eger anı ok ile 11. atar kördi ol ḥatun ile bunıñ arasına ḥilāf düşe 12. eger keftārni ṭaſ ile urdı aṇa ṭa^ç ne iderler eger 13. **keftār** itin yedi bir ḥatun cādū ide velikin āḥir anıñ mālın

73b

1. bu kiſi yiyer eger keftārniñ sütün içdi ḥatun aṇa ḥıyānet ide 2. eger keftārniñ itin yā sütün tapdı ol ḥatundın mīrāſ ola 3. **böri** ile münāza^ç at ider körse sulṭān ile veyā düşmān ile 4. münāza^ç at düşe eger ol borige ṣafer bulsa düşmānına ṣafer 5. bula ve illā lā ve eger böri sütün içdi āb-ı rüy bola anıñ 6. postı ve iti māldur **tülküni** tutdı veyā bir kiſi muṅġa berdi ḥatun 7. veyā kenizek bula eger tülkü ile münāza^ç at ḳıldı ḥatunıyla 8. yā

⁴⁸ devamı

kenizek ile veyā oğrı ile yā birāderi ile nizā‘ ide eger 9. tülkü sütün içdi sırhav körse şifā ola qarızı olsa edā 10. olina ğamdın ğalāş ola tülkünün iti ve tirüsü ve tügi māl 11. ola ve ğatunındın rızā ola şegāl bir böri nev‘ indendür aña 12. çöl börüsü dirler eger şegāl ivine kirdi oğrı kirür eger 13. şegāl ni tutdı oğrını tutar anıñ iti ve postı ve süti maldur

74a

1. yā oğrıdan veyā ğayrı yerden it iki nev‘dür şikāri ve ehlidür eger 2. şikāri itni kördi murādlarına irüşe t̄alib-i ‘ilm körse ‘ālim ve faķih 3. ola ve eger ehli itni körse düşmāndur yā ğatundur yaman tilli 4. zebān-zişt eger it ile münāza‘at kıldı düşmānıyla veyā ğatu- 5. -nıyla münāza‘at düşe eger it aña ürdi düşmān ta‘ne ider 6. ammā ziyān kelmez eger itni urdı veyā öltürdi düşmānına 7. ğālib kele ve maķhūr ola ve eger ana it kördi veyā urdı fāhişe 8. ğatun ve açığ tillü ola ana it ile münāza‘at itdi bir yaman 9. ğatun ile ceng ide ve eger ana it tişledi bir yaman ğa- 10. -tundın melāmetlü nesne ola ve eger ana it cāmesiğa yapu- 11. -şdı ve yırtıdı yaman ğatun tarafından rüsvālıķğa düşe mālını 12. perākende kıla it itin yemek düşmānına zafer tapmaķdır ve pimār 13. olmaķ hem vardur ve eger it sütün içdi kiři öltürmek

74b

1. ğavfı bardur veyā düşmān ile münāza‘at kıla ve eger ivinde 2. it kördi düşmāndur özinün ğavmindin eger it ğarib- 3. -dür düşmān bigānedür ve eger it maķallede yürür kördi ol 4. dellāle ğatundur bātıl işe delālet ider ğürbe Türkiler maçı 5. dirler eger ğürbe serāyına kirdi oğrı kirür ir veyā ğatun olur 6. ammā alduğı sehl nesne olur eger ğürbeni öltürdi oğrı- 7. -lara zafer ola eger ğürbeni yemek için öltürdi sırhav ola 8. eger ğürbe anı tişledi şifā ola ve eger ğürbe-i vaķşini körse 9. sırhavlığı ğatığraķ ola ammā bir ğürüh-ı mu‘abbirān ayturlar ğürbe ğādim-i 10. ğānedür şāhib-i ğānege yāri virür ve düşmān üzerine 11. ğālib kele didiler ğürbenin iti ve tirüsü ve tügi ve tizegi 12. maldur oğrı cihetindin veyā ğayrı kesbdin veyā ğatunındın 13. ğöşnüdliķdır veyā mirāş almaķdır İbn-i Sirin aydur biraz müddet sırhav

75a

1. olup tiz şığhat bulmaķdır rāsū kelinçik didükleri cān-verdür ziyānı ol- 2. -maz ammā imin olmasağ kerekdür kirpü iki nev‘dür biri uluğdur anı āteşi 3. dirler ve biri kiçkinedür anı ğunfuz dirler başını özine tartağ hiç cāydın 4. eliyle tutup olmaz eger bir kim irse tüşünde ğunfuznı tutsa yā 5. münāza‘at kılsa bir kişiyle münāza‘at kıla ol kim

āzār ve ḥalvet-niṣn 6. ola anıḡ aṣḥābı çok ola aṇa yārī vireler ve eger ḥār-püṣtdin 7. birin tutdı yā anıḡ ivine kirdi yā anıḡ bağında peydā boldı bir merd-i ābid 8. ivine keke yā ki oğlu ola idgü kiṣi ammā ol oğulğa düşmānlar 9. çok ve ḳavi ola eger anıḡ ile münāza‘at itdi düşmān ile münā- 10. -za‘at ide eger zafer tapdı zafer ola ve illā lā eger anıḡ itin 11. aldı ziyān-kār ola bağlarında veyā zirā‘atlerinde büzine maymūn hem 12. dirler eger büzine üzere olturdı bir ādeme zafer bula büzine 13. şıfatlu ola büzine itin yedi ḡam-nāk ola veyā sırḡav ola

75b

1. ve eger büzineni tapdı veyā tutdı veyā öltürdi düşmānına ḳahr 2. ide ve zafer bula ve eger büzine muḡa ḡamle ḳıldı yā tişledi sırḡav 3. ola veyā bir cerāḡati ola ‘ilāci tapılmaya yā bir ḡaybī ola ölünçe bile ola 4. bāb (44)nci ḳuşlar ve yumurḳa ve balaları ve ḳanatlarını kōrmek kerkes Türki 5. aḳbaba dirler ma‘rūf ḳuşdur üç miḡ yaşar dirler ‘arab nesr dirler 6. eger kerkesni tutdı pādīşāhlık ve re‘islik tapa veyā sulṭān-ı büzürg 7. ola eger ehl ise ve illā ḡalḳ arasında ‘aziz ve ḡürmetli ola ve 8. devlet ve ni‘met firavān ola eger anuḡla münāza‘at ḳıldı yā anı ok 9. ile atdı sulṭān ile münāza‘at eyleye eger kerkesniḡ itin yedi 10. yā süḡekin tapdı sulṭāndın māl tapa ve cāh-ı büzürüg bola eger 11. ehl ise ve illā hemme murādı ḡāşıl ola ve ḡamdın ḡalāş ola ve eger 12. anı kerkes kōk ḡarafına kōterdi sefer-i ba‘id ide ya‘ni yırāḳ sefer- 13. -ge kide ḡālī bülend ola ve murādı ḡāşıl ola ammā dinine ziyāndur eger

76a

1. kerkesdin yıkıldı sulṭān kōrse sulṭānlıkındın tüşe ve illā ‘izzetdin 2. tüşer ve kārī nā-tamām olur ve eger āsümāna ḳıḳdı nā-pedid oldu ḳayta 3. kelmedi ol seferinde fevt ola ve eger ḳaytup kelgenin kōrse sır- 4. -ḡavlık ola ve şıḡḡat tapa ve eger kerkesniḡ iti ve ḳanatı ve tizeki 5. kōrse mālđur sulṭān ḡarafındın veyā ḡayrıdın ‘uḳāb Türkiler bürküt 6. dirler ve rümiler toṽşançı dirler sulṭān-ı büzürğdür eger bir kimesne ‘uḳābnı 7. kōrse sulṭānı kōre merdümān andın ḳorḳarlar ḳünkü cengi dost 8. dutar eger anuḡla münāza‘at itse bir büzürügge münāza‘at ide 9. eger ‘uḳāb tırnaḡıyla tepdi söz işide sulṭān cānibindın şōyle 10. ziyān kelmeye mālına ve tenine ve anıḡ iti ve postı ve ḳanatı ve tizeki 11. mālđur ve şādlık ola sulṭān ḡarafındın büm Türkiler bayḡuş nuḡūset 12. ile meşḡurdur eger bümni tutdı sırḡav ola veyā bir kiṣiyle 13. dost idi düşmān ola aralarına fesād düşe büm iti ve

76b

1. postı ve kanatı maldur fāsık kişidin eger ivi tübesine büm oltur- 2. -dı yā āvāz kıldı muşibet yā ğam irüşe **çerğ çağır** Türkiler toğan dirler 3. ‘Arablar bāzi dirler eger çerğ tapdı ve tutdı vahşī nā-āmūhte olsa 4. Hāk ta‘ālā aña bir oğul rūzī kıla kaçan bālīg ola itā‘at etmeye ser- 5. -keş ola ve eger çerğ şikārīdür anuñla şikār itdi velāyet bula 6. ve kuvvet ve devlet bula velikin nā-pāk ola postı ve iti ve tizeki maldur 7. **bāzī** Türkiler qarçığa dirler sulţān-ı zālīm ola velikin bā-nef‘ ola eger 8. bāzi tapdı veyā eline tutdı veyā aña bağışladılar yā anıñ bāmına olturdı 9. uluğ devlete ire eger ‘āmiyy körse biñ direm bula ve kārı bülend 10. ola eger elindin uçdı velāyeti elinden kide ammā māl kıla eger 11. yine tutdı devleti kıyta kele eger bāzī körse beşāret yete yā 12. oğul yā māl ile kıyusı qarīb ise anuñla ta‘bir idülür **şāhin** 13. toğanlardan bir nev‘dür ğāyet kıvi kışdur başında tācı ola ve paşa

77a

1. atmaça didükleri kışdur eger bunlardan birin körse yā eline tutsa 2. velāyet ve riyāset ve māl ve ferzend tapa itleri ve postları ve kanatları 3. māl ve menfa‘atdūr **kelāğ** bi'l-fethi'l-zā‘ Türkiler qarğa dirler merd-i fā- 4. -sık ve yalğançı ve oğrıdur ve eger anı urdı ve öltürdi fā- 5. -sıklara ve oğrılara ğālīb kele ve eger aña qarşı āvāz kıldı veyā 6. anıñ iv tübesinde turdı ğulāmı ola veyā bir merd-i ğarīb ile dostlık 7. ide eger **tağ qarğasının** āvāzın işitdi ğaber-i ħōş kele **taşvus** 8. sulţāndur ‘acemden ħōş-rüy eger irkek taşvus tutdı 9. sulţāndın ‘izzet ve cāh ve māl bula eger iv tübesinde yā bā-10. -ğında körse devlet ve riyāset büzürügge yite ammā ana taşvus 11. tutmak ve körmek ğatun ala veyā kenizek ala ħōş-rüy ola 12. taşvusnıñ iti ve postı ve kanatsı ve yumurkası ve tizeki hemmesi 13. maldur ve ğamdın ħalāş bolmaqdur ez-cihet zen-i şerīfe eger peçe-i

77b

1. taşvus tapdı veyā eline tutdı ğatunı oğlı ħōş tapa ve eger 2. ol peçe māde olsa kıızı olur **bağ** Türkiler kıaz dirler merd-i māl-dār 3. ola eger anı tutdı māl-dār kişiyē zafer ola ve dost ola 4. māl ve ni‘met ve rızkı ħelālī çok ola eger kıaznıñ itin 5. yidi yā kanatın yā süñekin yā bir nersesin tapdı māl ve ni‘met 6. ve menfa‘at ola **peçesi** hem uşāndaqdur üvez Türkiler ördek 7. dirler menfa‘atde ve mālda kıaz kibidür **küleng** tırna dirler merd-i ğarīb 8. ve miskindür eger anı tutdı merd-i ğarīb ivine kele eger 9. tırna balası tapdı ferzendeleri derviş ola eger yumurkasını 10. tapdı derviş ğatun ala postı ve iti ve kanatı

māl ola derv- 11. -işlere hātunı tarafındın veyā özge yerdin kebüter Türkiler kögercin
12. dirler hātun ve kenizek ve māl dur eger biregüğe kebüter bağışladı 13. yā kenizek ala
veyā hātun ala oğul ve kıızı ola ve eger ivinde

78a

1. kebüterleri çok kördi hātunları ve kenizekleri çok ola ve hādım- 2. -leri ve māl ve
ni‘meti çok ola kebüterniñ balası ve tohmı ya‘ni yumurka- 3. -sı özi kibidür ve dahı
ba‘zı kimesnelere gam ola deyü ta‘bir iderler barça 4. kuşların balası şöyle anaları
kibidür yine aydılar kebüter-i māde gamdur 5. hātunı tarafındın iv kebüteri hātundur
kebüterniñ ivi ya‘ni uyası 6. hātunlara serāydur yine aydılar kebüter-i münis ve anıñ
balası hādimler veyā 7. esirlerdür eger kebüterni ve özge kuşlarını mülkinde köp kördi 8.
‘aded olmaya riyāset ola ve māl bī-hisāb ola ve eger esirler körse 9. hālāşlık ola ve bu
kebüterniñ iti ve postı ve kanadı ve tizeki māl dur 10. menfa‘atdür esirlere hālāşlık ola
bendelere āzādlık ola 11. eger kebüter iviniñ başına olturdı seferdin gāyibi kele yā
haber-i 12. hōş yā nāme veyā beşāret kele tavuğ dahı hātun ola ve kenizek 13. ala eger
tavuğ kördi yā tapdı veyā eline tutdı veyā şatun

78b

1. aldı hātun veyā kenizek ala hōş-rüy ola māl ve ni‘meti firavān 2. ola eger tavuğlarını
çok körse hātunları mālaları ve ferzend- 3. -leri ve kenizekleri veyā hādimleri çok ola
tohmı dahı özi kibidür ve 4. eger tavuğ tohmını pişirüp yedi hārām māl eline kire anı
yiyer veyā hātun 5. ları tarafındın gam irür ve eger tohmınıñ kabuğın ve postın yidi 6.
oğrılık kıla ve eger tavuğnı öltürdi bākire kız ala hōrūs Türkiler 7. ataç dirler eger ivine
keldi yā kördi mü‘ezzın ile dost ola 8. ve eger ataç çoksa şakın bir hātun irüşe tezer
Türki süglün 9. dirler merd-i mekkār hıyānetlü ve cefākardur dürrāc hātun bā-vefādur ve
hōş- 10. -rüy ola eger dürrācnı tutdı hōş-rüy hātun ala ve murādı 11. hāşıl ola ve māl ola
‘andelīb Türkiler şandugaç dirler gulām veyā 12. oğul ola şol şıfatlu yā şol şıfatlu kişi
ile şöhet ide şütür 13. murğı Türkiler deve kuşu dirler eger şütür murğı üze bündi bir
merd-i

79a

1. büzürgge zafer bula ve vilāyet tapa ve eger ana olsa bir pārsā 2. hātun büzürg-zādeni
ala anıñ peçesi yumurdası māl ve ferzend ola 3. cücerbay müş-gir dirler hem Türkiler
tülgen ve kağa dirler bir oğrı 4. ve hārām-hōrdur eger anı tutsa şol şıfatlu ādeme zafer

bula 5. ve ‘ömri uzaķ ola anıñ barķa eczāları māl ve ni‘met ola **günceş** 6. Türkiler çıpçık dirler nik ve idgü âdemdür eger anı tutsa hōş 7. âdeme muşāhib menfa‘at bula eger ana çıpçık kördi ħatun- 8. -dur büzürüg zâdedür ve eger anıñ ķanadın buldı māl ve rızķı 9. firavān ola eger eline olturdı iki yüz direm ola anıñ toķmı 10. ve balası ferzend ve māl ve ni‘meti firavān ve ħādimler ola ve eger anıñ 11. itin yidi māl bula ħatunı ħarafındın ve eger anı çok kōrse 12. ve çok tutsa māldur her birisine on direm ola ķura bayģuş 13. dirler ba‘zılar kang dirler başķa bir ķuşdur ki eger iviniñ tübesine

79b

1. olturdı veyā āvāz kıldı aña muşibet irüşe **leklek** merd-i bed-din 2. ve bi-vefādur eger anı tapsa uş andaķ kimesnelerge zafer bula **tüti** 3. ğulām-ı faşihdür ve anası ħatundur hōş-rüy ve şirîn-zebān eger 4. anı tutsa veyā tapsa veyā kōrse bir ğulām veyā kenizek ala veyā şinnevr(?) 5. şādlık ħāşıl ola māl ve ni‘met ile ve devlet ile ola **kebg keklik** 6. dirler irkegi ğulām ve anası ħatun ve kenizek ola iti ve ķanatı 7. ve toķmı māl ve ferzend ola her kim kebgni kördi ħatunı ħāmile ola ve oğul 8. doğıra veyā ğulām-ı mübārek ala çünānki anıñ didārı ile hemişe şād-mān 9. ola **fāhte** Türkiler alatuba dirler moynunda ħalka kibi aķı ola muĥālif 10. ħab‘ ve nākış din ola ve eger peçesini kōrse oĝlı ola eger 11. fāhteni tutsa şol şıfatlu ħatun ala veyā andın biraz fāyide 12. ola veyā māl ola **şā’** ve Fārisi sariçha dir Türki yunde ķuşı 13. dir aķ ķuyruķlı uzun burunlu olur hindiler mamula dirler ħatun

80a

1. ala yā kenizek ala eger anı tutsa yā ħatun alur pārse olur veyā 2. kenizek veyā ğulām alur veyā māl çok olur eger anı öltürdi do- 3. -stıdın cüdā olur ğam-nāk olur **hüdhüd** merd-i ‘ālim ve dānā irdür ve aydur- 4. -lar ilçi ola eger anı tutsa bir irge zafer bula eger hüdhüd bir 5. yıĝaçĝa veyā bir divārga veyā eline oltursa eger ĝāyibi olsa ķaytup 6. kele veyā ilçi kele veyā nāme kele veyā hōş ħaber kele ve anıñ eczāları 7. māldur **şimuruĝ** ķuşı ķuşların şāhıdur eger anıñ ile sözleşdi 8. yā eline tutdı yā bir dıraĥt üze veyā bir tam üze ķondı devlet-i ‘aẓım ve 9. kār-ı ‘aceb peydā olur ba‘zılar aydurlar bir ħatun-ı şerife veyā pākize-i büzü- 10. -rüg aşldan ala ammā ferzend toĝsa nādān ve ebleh ola eger anıñ 11. itin yise bir pākize kız ala şol yılda eger şimuruĝ elindin 12. uçdı ħatunı ħalāķ ola ve peşimān ola **bāb (45)nci süri-** 13. -çibin ve **ķaraçibin** ve **ķırmuşķa** bal ķurtı çikertke ve bit vemā-

80b

1. -eşbehûlarnı körmek zenbûr bal kırtı merd-i civân-merd ola eger 2. ivinde körse hatun veyâ māl bula ve hayr bereket ola eger 3. anı tutsa yâ balın alsa helâl māl ola bî-renc ve bî-meşakkat ve 4. eger sırhav olsa şifâ ola ve barça ğamdın imin ve halâş 5. ola ve her ne murâdı olsa murâdına irüşe ve her ne bu **zenbûrnı** 6. ya'ni bal kırtını tutmak veyâ yurtında körmek küllisi hayr ve şadlık- 7. -dur **pervâne** Türkiler kübelek dirler merd-i za'if ve nâdân ve ahmaqlığının 8. özin helâke şalur **bit ve dîvece** dâlin kesri ile 'arab 9. arza dir Türki küye dirler yünge tüşer virân ve izlûk bir cân-veriñ 10. ismidür ki süñeki olmaz tolayandur tende fâsîd zaḥmetlerni ve kıan- 11. -larnı şovurur Türkiler sülûk dirler işbu mezkûrlar teninde veyâ to- 12. -nında kördi 'iyâli çok ola eger bu mezkûrlarnı tenindin 13. veyâ tonındın taşra taşladı ehl-i 'iyâlniñ ğamındın halâş ola

81a

1. **sürîçibin ve kıaraçibin ve şüpşe ve azman** bunları zenbûr-ı ğâvî 2. dirler eger bunları körse merdümân sifle ve sefiḥ ve za'iflerdür ve eger 3. çok körse ğavğa ola ve eger çıkertke bir maḥalleye iner körse 4. ol maḥalleye leşker ine ziyân ideler veyâ zarar irüşe ve eger **çikertkeni** 5. yedi māl bula leşker cihetindin eger çıkertkeni öltürdi leşkerdin 6. bir kıavmini öltürür eger anlar ile hevâğa uçdı leşker ile muvâfaķat 7. ide **mürçe** Türkide kırmusķa dirler çıkertke kibidür eger mürçe- 8. -ler yeryüzinde çok kördi hayrludur meger kıanadlu olsalar beddür 9. **bâb (46)nci balık ve kışķaķ neheng ve taşbaķa vemâeşbehû-** 10. -larnı körmek balık tâze ve uluğ ve ḥûb olsa helâl māl ola 11. ve tezvic ve her ne murâdı olsa murâdına irüşe ve eger ümid-i ferzend 12. olsa **Ḥaķ ta'âlâ** ferzend rûzî kıla māl ve ni'met firavân ola eger 13. balık kıarnında yincü tapdı şunuñ 'adedinçe ğulâmı ve ḥâdimleri ola

81b

1. ve eger balık suvı açi olsa ğam ire eger balık kıiķik olsa 2. ğam ve endişe ire **mâr-mâhî** bötirki şenbûr ve yılan balıĝı dirler 3. māl ve ğulâmdur ve eger balıkklar munıñ kıurbına kelseler ol ğulâm 4. dîn ve dünyâsına ziyândur **neheng** 'Arab timsâḥ dir düşmândur 5. dost ile düşmânın fark itmez bi-raḥimdür eger 6. özin neheng şuğa tartar kördi eceli yakındur düşmân 7. elinden yâ oĝrı elinde şehîd ola eger aña zafer tapdı veyâ 8. öltürdi düşmânın helâk ider eger neheng itin yâ toḥmın 9. yidi yâ tapdı māl tapa düşmân kıavi cihetindin **ĝûk** Türkiler kıurbaķa 10. dirler yâ'ni baķadur merd-i 'âbid ola **Ḳur'ân ḥ'ân**

hüş-âvâz ola 11. eger anı tutsa veyâ tapsa şundak âdemi ile şöhet ide 12. eger çok körse bir şehrde yâ bir maħallede leşker-i ‘azim olup 13. ziyân-kâr olalar keşef bi-fethateyn seng-puşt Türkiler taşbaķa

82a

1. dirler merd-i zâhid ve ‘âlim ola eger keşefni tapdı merd-i ‘âlimle şöhet 2. ide eger keşefni maħhûr etdi şundak irini maħhûr ide eger 3. keşefni tapdı şanduk içre koydı yâ kapçıkķa veyâ bir nerse keçirmedi 4. ‘âlim ve ‘aziz ola seretân Türkiler kışķaķ dirler eger anı tu- 5. -tsa bir dostı nef’ ola eger itin yidi māl bula ve herne 6. baħr hayvânları kördi anıñ ta‘biri hūblıķı ve zıştlığı ve fesâdı 7. miķdârınķa ola bāb (47)nci türlüğ yılan ve çıyan ve haşerâtları 8. körmek ammā yılan körmek be-her-hāl düşmāndur be-miķdār uluğlıķı ve 9. kuvveti ve zehri ola ve eger anıñ ile münāza‘at etdi ve ğālib 10. keldi yâ öldürdi düşmānını helāk ide eger yılan ğālib 11. keldi düşmān ğālib ola eger hiç biri ğālib kelmedi o yağında 12. ve bu yağında düşmān hemme şöyle ola eger yılan itin yidi 13. düşmānını mālın yiye ve şād ola eger yılan anıñ ile

82b

1. sözleşdi mülâyimlikķa hayr ve bereket ve māl ve menfa‘at ve rızķ firavān 2. ola âdemilere bunıñ hāline ta‘accübde olalar ve eger ol söz 3. zışt ve bed olsa ziyānı düşmāna rāci‘dür aķ yılan müslimān düşmā- 4. -ndur karası kāfir düşmāndur ve kaviraķdur ve eger çok yılanlar 5. körse ve uluğ olsalar ammā anlardın ziyān tegmeye leşkere serheng 6. ola ve çok māl hāsil ide eger ehl olsa ve illā māl ve ni‘met 7. firavān ve hādimler ola ve eger kanatlı yılanlar kördi leşkerdür ve 8. eger yılanı eline aldı ve aña ziyān itmedi veyâ aňķa bir cāydan ikinçi 9. cāyķa koydı genc ola ve māl ola ve ni‘met firavān ola ol yılan 10. miķdârınķa eger yılan uluğ olsa uluğ māl ve köp māl ola 11. ve eger kiķik irse kiķik az māl ola ve eger yilandın kaçdı yılan 12. anı körmedi şād ola eger yılan anı kördi ğam ire eger 13. dübürinden veyâ zekerinden yılan çıķdı ferzendi doĝa eger aĝzındın

83a

1. yâ burnındın yâ yeňĝindın yılan çıķdı ferzendi ola ata ve anasına dü- 2. -şmānlık ide ve eger karındın veyâ kulaĝındın çıķdı hatunı aña 3. düşmān ola ve eger ejdehānı kördi sulţan-ı zālimdür veyâ düşmān 4. kavidür ziyān-kārdur eger anı tutdı hiç ziyān itmedi bir büzür- 5. -gle şöhet ide ve eger ejdehānı öldürdi ve itin yidi düşmā- 6. -nına zafer

bula ve barça mālın yiye **kej-düm** Türkiler çıyan dirler dü- 7. -şmān-ı za'ifdür velikin düşmānlıkda avi ve kāmīl ammā düşmān- 8. -lıkı pinhān ola zāhirde düşmānlık idebilmez ve eger çıyan adı 9. bir mekrūh iř ide eger anı olturdi düşmānına zafer ola eger 10. anı büryān itüp yedi düşmānnıñ mālın yiye ve ayrı kesbindin māl 11. eline kire ve eger pişürmeyinçe yedi düşmān ile münāza'at ide āhiri 12. zafer ola **cerād** Türkiler ara ıkertke dirler merd-i alīm ve 'āil ola ve tevā- 13. -zu' ve şirin sözlü ola velikin düşmānlıka muşır ve mūdāvim ola

83b

1. ve eger ıyange ořar kördi velikin ıyan degüldür bir kiřiye 2. düşmāndur deyü zann ide ve zannı atā ola ammā her nesne yırtuı- 3. -lardan ve ařerātlardan kördi düşmāndur be-midār uvvet aa ıyās idüp 4. ta'bir olına **bāb (48)**nci dīv ve perīler ve **cadūlar** ve **fāl-gūylar** ve 5. **řeytān** ve **iblis vemāeřbehūlarını** körmek řeytān düşmāndur ve 6. mekkār ve yařılıkdan nā-ümid ve za'if anı körmek bir bi-din ve kezzāb ve bi- 7. řerm düşmāndur ve **perī** yalanı ve kār-ı bātıl ve mekr ve amdur eger 8. berse yā beřāret berse ayrludur ve eger Ebū Leheb'ni kördi mürdi 9. ola ki ādemilerni yoldın azdura ve iki yüzlü ādem ola münāfiıdır 10. **deccāl**ni körmek fitnedür ve merd-i bed-kārdur a ve put dirler merd- 11. i nikū-rūy ve mekkār ve addār ve bed-ū hiç ayrı olmaz eger putnı řındur- 12 -dı düşmānına zafer bula ve murādın andın ařıl ide **bāb (49)** 13. **hūner-mend** ve **kāsib** ve **anların āletlerini vemāeřbehūlarını** körmek demüri

84a

1. sultān-ı avidür menfa'atlüdür ve her nesne ki demürden kördi menfa'at- 2. -lüdür ve eger terāzū ledi ākim ola ve 'ādil ola ve eger 3. bir pellesi meyl itse cevri ide şayal demürilerniñ āletidür demür- 4. -ge anıñ ile řaālet virürler vezirdür vilāyeti ma'mūr duta ve bātıl 5. ve anı cüdā ide **zerrād** Türkiler demür köñlek ılıgucı dirler ya'ni aa 6. kūbe dirler ıtāl vatında bahādırlar kiyerler merd-yāri bürüi ayrı iře 7. mü'eddeb ola **seyyāf** Türkiler ılı üstādı dirler merd-i bahādır ve avi 8. ve faşih sözlü ola **avvās** ya'ni yaya üstādı ki anıñ ile o 9. atarlar ākim ve 'ādil ola **serrāc** ya'ni iyer üstādı ki avvāde ve 10. dellāle atundur ki irenleri arāma ve zināya şalur özine nef' ü- 11. -ün **rikāb** ve **rābez** ya'ni at bāaı ve ebzār süpürüi merd-i edib 12. ve zirek merdümānlara naşihat ve edeb grede **affāl** ya'ni yuzaq 13. üstādı merd-i dellāle ola **iskāf** ya'ni başmaq üstādı bu iřni

84b

1. âdemilerden hem özünden ırak ideçi ola **iski ton** gâmdur eger 2. iski tonnu özindin çıkarsa gâmdın hâlâş ola her nesne ki 3. tüşünde yeni körüne hayrdur meger **çetükniñ** iskisi hayrludur 4. anıñ yeñesi hatun-ı bed-kârdur **devsî** ya'ni töğüçi ve 'athtar kâr-zenânı 5. kıla serrâcge karıbdür kâr-ı bātılını kıla **galle fūrūş** ikün şatuçı 6. ve piçen şatuçı merd süst-himmet **tabīb** hayrlu âdem ola ve- 7. -likin aña bühtân itülür **kaşşār** cāme-şüy ya'ni kirler yuvğuçı 8. merd-i 'âlimdür kâr-ı din ve dünyâ işinde naşihat ideçi ve yahşı sözlüdür 9. böz **toķuçı** merd-i bi-hayr ola **na'l-bende** ve **ferrāş** ya'ni başmak kadaķçı- 10. -sı ve süpürüçi ve **debbāğ** kön yasavçı âdemilere şalāhiyyet içün 11. sa'i ideçi ola ve **ferrāş** kiyüm süpürüçi bisātılar döşer hatu- 12. -ndur küze ve **çilek** ve **esbāb**-hāne körmek hemmesi hatundur 12. **nahhās** ya'ni bakırçı merdümândur âdemilerinñ hayrın ister ve çapķın-

85a

1. -lık ider ya'ni merd-i münāfık ola âdemilere qahr ide ve tedbir-i bātıl ide 2. **kaşşāb** ya'ni it satķuçı eger ma'lūmdur ki âdemidür anıñ elinde tevbe 3. kılurlar ve eger mechūldür melekü'l-mevtdür eger **kaşşāb**-ı mechūl ivine 4. kirdi yā bir maħallege bardı ol yerge muşibet ire **tabbāh** ve **habbāz** ve **helvî** 5. kördi **tabbāh** ya'ni aş pişirüçi merd-i şugūl ve hāriş-i mağişet esbābında 6. her ta'ām ki ot ile püşe menfa'atdūr ve **habbāz** sultān-ı 'ādildür **helvî** 7. merd-i laţif şerif-zebāndur **tabhān** ya'ni tegirmençi irdür andan âdemilere 8. rızķ ire eger kart olsa hayrludur eger civān olsa fesāda 9. mensūb ola **şarrāf** ya'ni bāzārlarda oturup akçe aluşturuçı merd-i 10. bā-ħilāf ve bed-gūy dünyâ işin hūb bilür ve āhiretni bilmez **tabbāl** merd-i 11. muşayaħa her kim ile iślāh üzre ola ve bülend-āvāz ola **rakķāş** ya'ni 12. nevħa-ger her kayda rakş körse ol yere ğam ve muşibet ire **toy** ve **rakş** 13. ve **ayaķ depmek** ve nāy oynamak ğam ve muşibet ola ammā bunlاردın biri olmasa

85b

1. hayrdur **ammā mihmānî** hatne ve tezvīc anda rakş ve nāy olmasa hayr 2. ve bereket ve şādlık ola ve eger oğrı körse pimār ve sırħavlıkdur 3. āħiri hayrlu ola **ammā** ol yerde kim oğrı kördi ol yerde giyā-vād(?) ki 4. veyā seferden ğāyibi kele veyā ferzendi ola Hāķ ta'ālā aña şādlık rūzi 5. kıla be-her vech oğrı körse bir uluğ ğamdın hâlâş olup şinnevr(?) 6. şādlık hāşıl ola ve eger oğrı bir nesnesin alup kitse sırħavı 7. şifā ola **sār-**

bān deveçi ve aña sār-vān hem dirler merd-i nikdūr herkime 8. nef̄ ide ve nūvķir aña köhne dost dirler yamaġuçı Һuşūmet iyesi 9. velikin ādemilerin sırlarun pinhān ider ve bozuk işlerin ıslāha 10. keltürür külade devs(?) ya‘nī bōrūkçi Һızmet-kār sultāndur bā-cāh 11. ve devlet ve heybet velikin Һaķir nefslü ola sūrme fūrūş ādemilere 12. din yolın köstereçi ve dālāletdin çıkaraçı ve men‘ ideçi ve Һōş 13. mu‘ āmele ide eger sūrme tartdı ġāyibi kele sūrme körmek mālī

86a

1. çok ola faşşād ya‘nī tamar çirtküçi irenlerin işi anıġ elinde tamām 2. ola vekil-i şāh kibi ve kâzi kibi ve re‘is kibi ve mu‘allim kibi dānā kibi ‘izzetlū 3. ola velikin bā-renc ve meşakķat ola zākīr-i Һammār ya‘nī Һannā‘(?) ve el merdümān bā- 4. renc der-kār-ı merdümān şalāha ketüreler ve Һayra yāri kılurlar seng-zen 5. büzürg kimesne ola rāy-ġūy ġūr Һazuçı Һuzuġ Һazuçı merd-i 6. mekkār ve Һile-girdür Һallāc ya‘nī penbeniġ dānesin cūdā itküçi 7. ya‘nī mamuk tütüçi ve yün tütüçi merd-i bā-Һuşūmet ola dūrüst 8. sözlü neffāt ya‘nī neft yaġı Һāşıl itküçi merd-i sefih ve ġammāz ve 9. sultāna şenā itküçi Һaccām-ı merd Һarāc alġuçı ve kıbāle ve çük bitkü- 10. -çi merd-i bi-zarardur meşşāt ya‘nī taraķçı merdümāna ānis ideçi ve Һarż 11. ödeyeçi eger saçın ve saķalın taradı ġamdın Һalāş ola ve Һarżı 12. edā olınmış ola nebbāş ya‘nī kefen oġrusın kökse tālīb-i ‘ilm 13. ola ve Һāzır cevāb müşkilge pinhāndur āşikāre ide eger ölüġni

86b

1. bir cāydan bir cāya iletđi māl-ı bisyār bola ammā hiç andın Һayr körmeye 2. māhī-ġīr ya‘nī balıķçı ġedāydur der-beder yürür vās(?) merd-i büzürüg çün 3. mülūk ve mehterān ola mellāh ya‘nī kemeçi merd-i Һile-gir ki mülūk işin 4. kıla ve kıla velikin ādemiler dost-gir ola nakķāş ya‘nī merd-i zinet-i dūnyā 5. ve bātıl Һulķlu ve āhiretdin bi-Һaber ola perde-dār merd-i bā-ťama‘ ve ceng- 6. cūy hiç Һayrı olmaya sāķī ya‘nī şuv vireçi merd-i şerif ve civān- 7. merd ve pāk-din ve perhiz eger ādemilere ivindin şu virdi māl-ı Һarc 8. ide bī-minnet ve eger üzüm şuġıdı Һızmet-i sultān kıla yā şarāb-dār 9. sultān ola ġulām veyā kenīzekni kördi bir başķa renglü olmış ġam 10. ire veyā ġulāmı veyā kenīzekni şata ġam ola eger bunlardın biri 11. kaçdı beddūr eger birin şatun aldı Һayr ve beşāret ola 12. bāb (50)nci pādīşāhlarnıġ ‘ömri uzak ve Һōş-aġvāl olmaķlarına 13. delil tūşler beyānında İbrāhim Kirmāni'din şordılar Һayr düşdür ki

87a

1. pādīşāhlar veyā ğayrı kimesnelerniñ ‘ömri uzak boluyna delil ola ve hāl- 2. -leri hayr ve naḥs oluyna delil ola aytdı ki şāf şu ve şalkın ırma- 3. -kda veyā havzda veyā kūzede kördi bu barça pādīşāh veyā ğayrıların 4. ‘ömri uzak olmaḳına delildür ve çok ta‘āmlar körmek hemāndur ve eger 5. özün çalma ve özünü bülend yerde körmek ‘ömri uzak bolmaḳlıḳğa delil- 6. -dür ve yine şordılar bendeniñ ḥudā қаşında nik-baḥt boluyna delil nedür 7. aytdı namāz kılsa kıble tarafına müteveccih olsa ve rükū‘ ve sücūd kılsa 8. ve mütevażżī veyā mütevāżī‘ olsa veyā eline muşḥaf tutsa yā şalavāt aytsa 9. veyā peygamber (sav) ardınça yürüse barça delil nikdür ve her 10. nesne ki hünere-mendlerin ālātını körse meşelen demürçiniñ şandalı ve çö-11. -küci ve balta pıçḳu kayçı ve ḳālīb şalāḥ fesādı sâhibine râci‘dür 12. eger ḥüb isimli kişi kördi ḥübdur ve eger bed isimli kişi kördi 13. beddür meşelen sa‘id ve sa‘d ve ḥüsn ve sâde delil sa‘âdetdür Ebū Sa‘id

87b

1. ve Ebu'l-Ḥasan hemāndur ve eger esmā’-i bed meşel Ebū Leheb ve Yehūd ve kelb ve ḥimār 2. ve Ebū Merre ve bunıñ emşāli delil şerr ve fitnedür ve eger bir yehūdini kördi 3. hidāyet-i dindür ve eger tersāni kördi merd-i yalğançı ve ḥariş-i dünyā ve şitāb- 4. -dur kār-ı dünyādur bāb (51)nci temāşül ve ḥatne ve toy ve mihmān körmek 5. temāşül kerek cāmede olsun kerek divārda olsun hemme ğamdur ve 6. put ve nik ve rüy şüretler körmek mekkār ve bed-kār ve ğaddār ve bed-ḥorlarını 7. körmekde hiç hayr olmaz beddür ve eger putnı şundurdu düşmānına 8. zafer bulmaḳdur ve murādına irişmekdür ve toy ve rakş ve ayak depmekni ve nāy 9. oynamānı körse ğam ve muşibetdür ammā bunların biri olmasa hayrdur 10. ammā mihmānlar körmek ve ḥatne ve tezvic körmek anda rakş ve nāy ve 11. ayak depmek olmasa hayr ve bereketdür ve ğamdın ḥalāş bolmaḳdur ve şā- 12. -dlıḳdur ve eger ‘arūsni körse hem ğam ola ve ḥatne ve toy ve 13. mihmān körse sünnet-i resūl (as)dur ki be-cāy keltüre ve ba‘zı

88a

1. ve ba‘zı mu‘abbirler ayturlar ḥatunındın ve ferzendlerindin ve aḳrabālarındın cüdālıḳ- 2. -dur velikin nik ve hayrdur ve ba‘zı kimesneler ḥuşuşında ālāy bolsa da 3. bolur bāb (52)nci ‘ibādet kılmāḳ ve Ḳur’ān oḳumaḳ ve zıkr ve tesbīḥ ve 4. rüze tutmaḳ ve bunıñ emşālini körmek Ḳur’ān oḳumaḳ emr ve nehy ve riyāset 5. ve şerāfet ola ve anıñ ta‘biri ki her ḳayu āyetni oḳusa şunıñ ma‘nāsıdur 6. ve tekbir ve taḥiyyed ve tesbīḥ

ve rükû' ve sücûd ve istiğfâr ve şalavât hemmesi hayr 7. ve bereket ve 'izzet ve şerâfet ve kuvvet ve nuşretdür ve sünnet be-cây keltürmek- 8. -dür ve nedâmet ez-günâh ve eger namâz vaktında cemâ'at ile olsa 9. iminidür ve emânet ütmek ve hayr ve bereket ve rahmet ve ülfetlikdür 10. ve eger maşrık tarafığa namâz kılsa eger mestür degüldür havâric olur 11. yâ müşebbihi veyâ eş'arî veyâ şî'a yâ kaderî ola eger mestür o- 12. -lsa hac kıla veyâ bir 'amel kıla hac şevâbın bula veyâ 'izzet ve şerâfet 13. bula ve eger şimâl tarafına namâz kılsa bu kişiniñ yehûd dinine

88b

1. meyli vardur ve illâ sefer kıla hergiz iwine kaytmaya ve eger cenûb 2. tarafına namâz kılsa kündüz veyâ kiçede bolsa da barça havf -3. -lerdin amân ola ve her ne murâdı varise irüşe ammâ namâz kılmak 4. her vaktıda sürür ve şadlık ve gamdın halâş bolmağdur ve cemi' murâdlarına 5. irüşmek ve ni'met firavân olup ve hâdimleri çok olmağdur ammâ 6. oturup namâz kılmak delil sırhavlıkdur veyâ yakın seferge çıkmakdur 7. ve rûze tutmak 'izzet ve şerâfetdür eger ehl olsa sultân- 8. -lıkdur ve illâ mertebe ve ni'met firavân ve düşmânına zafer bulmağdur ammâ 9. rûze açmak sırhavlıkdur veyâ mekrûh iş kılmağdur ve sefihlikdür meger 10. unutmak ile açsa rızq-ı helâldür ve zâhidlıkdur ve 'âbidlıkdur 11. bâb (53)nci zelzele yer teprenmek ve kün tutulmak ve otka 12. tüşmak ve bulut ve zen talâk itmek ve sil ve tegayyür şüret körmek 13. eger bir kimesneniñ şüreti tegayyür olmuş veyâ hasf ve mesh ve kün

89a

1. tutulğannı veyâ otga tüşkenini ve bulutnı ve yer oyulmağnı kör- 2. -se belâ ve miñnet ve zevâl-i ni'met ve küfr ve cevri-i sultân anda peydâ ola 3. ol kadar ki kördi eger bir tağ üstinde zelzele kördi ol 4. şehriñ sultânığa havf ire ammâ Hudâ-yı Ta'âlâ selâmet ide 5. ve eger bir kimesne tüşünde hatunına talâk virdi mertebe iyesi o- 6. -lsa mertebesindin ma'zûl ola ve illâ ticâretindin ziyân keke veyâ 7. rızqı tar ola eger talâk olmuşnı kirü aldı mertebesini kirü 8. vireler ve rızqı ve mâl ve ni'meti firavân ola eger hatunını hal' 9. kıldı mâl tekâbülüne hayrdur ve eger sil kördi düşmândur veyâ 10. zâlimdür eger silge düşdi körse veyâ sil alup kitdi belâ 11. ve miñnete düşse ve eger sırhav olsa şifâ ola ve eger 12. kuzuğğa veyâ çukurğa tüşdi mekrge hilege düşse ve eger 13. şuda yüzse işlerde tedbir kılmağdur ve hem baylık keke

89b

1. ve eger şāf şuğa ğark olsa iki cihān ğayrına ğark olmaqdur 2. veyā bir uluĝ kimesnege ğarib bolmaqdur veyā çoĝ māl bulmaqdur ve- 3. -yā şol uluĝ kimesne sebebbindin veyā özge bir uluĝ kesbindin fāyide 4. körē eger şuvı bulĝançıklı olsa ğarām māl eline kirmekdür ve- 5. -yā bir sultān-ı zālīm ile şöĝbet itmekdür **bāb (54)nci cehūd** 6. ve tersā ve kilise ve künişt ve nākūs ve ruhbān ve ğaşıyy muĝanneş 7. vemāeşbehūlarnı körmek eger cehūd ve tersānı körse ismin bilnese 8. ğuşūmetinde zafer bula ve cehūd merd-i bed-ṭab‘ ve āteş-perest ve aldaĝuçı 9. ādem ola ve āĝiretdin ĝāfil ola künişt ya‘nī āteş-perestniĝ ma‘bed- 10. -ĝānesidūr ve kilise put-ĝānedūr künişt ve kilise körse ğayr 11. ve bereket ola eger körgüçi mestūr olsa ve illā cāy-ı fesād ve 12. meşakḳat ola eger kilisede veyā küniştde namāz kıldı dīni 13. dürüst ola yanar ot körmek ğuşūmet sultān cihetindin

90a

1. yā re‘īs-i ebleh ve cāfi ve eger andın nesne irüşdi şol ğadar 2. mertebe ola eger otḳa secde kıldı sultāna ğızmet-kār ola 3. nākūs ya‘nī çaṅ körmek münāfıqdur ğayr olmaz çaṅ āvāzı kār-ı 4. baṭıldur eger cehūd ve tirsāniĝ müsliṃān olduĝın körse ehl-i 5. zimmidin bireĝü müsliṃān ola veyā tiz fevt ide ve eger anlardın 6. biri peyĝamberge şalavāt itse müsliṃān ola ve ammā tiz fevt ide [zūnnār körmek] eger 7. bilinde zūnnār var kördi eger şālihlerdin ise dīni dürüst ola 8. ve illā ‘ömriniĝ yarımı ötmış ola ve eger bir yerde yeṅi aytdı ve 9. tamām kıldı dīn ve dünyāsı tamām ola ve eger mescid veyā künişt 10. yā kilise āteş-ĝāh-ı virān kördi ol nesneniĝ şāhibine 11. muşibet ire veyā ĝāyibi seferden kele veyā ol cāy ğarāb ola 12. ve eger ol ğavmniĝ ĝuristānda körse anlarniĝ dininde fesād 13. ola ve ĝam ire veyā bu kimesne şöĝbetinden bir kimesne peşimān yiye eger

90b

1. bir rāhib yā müşrik ğarşı keldi eger mestūrdur ṭālib-i ‘ilm ola ve eger 2. fāsıḳ ise esir ola ve illā müfriṭ ola yā şāhib-i bid‘at ola 3. ğaşıyy ya‘nī daşakı kisilmiş kimesneni körse merd-i zāhid ola ve eger 4. ğaşıyy ile hem-rāh oldı bir kişiyē musāhib ola ki anda ne ‘aḳl ve ne 5. cāh ve ne mertebe ola eger özin ğaşıyy olduĝın kördi 6. aṅa rüsvālıḳ ire eger muĝanneş yā ğatun olduĝın kördi ĝam ire 7. ğuşūmet cihetindin **bāb (55)nci iv ve cāy ve ivge kirmek** 8. ve iv ḳumāşların ve meta‘larnı ivge kertmek ve emşālān eger 9. iv metā‘larnı ivge kertkenin körse ğoş-rüy ğatun ala 10. ve eger pervizen ya‘nī ilek ve

çilek ve şavat ve kaşıklar ve esbâb- 11. -hâne körmek hemmesi hatundur eger anlarını
yaşşı körse hatunı 12. yaşşı ola ve muhabbetli ola ve eger anlarını bozuk körse hatunı
13. birle iküsiniñ arası bozuk ola ve eger boydağ ise uşbu

91a

1. tüşlerni körüçi hatun ala ve illâ her ne murâdı olsa murâdına irüşe 2. ve eger kayçı
körse merd-i büzürg aşl ve bâ-nef' ve muvâfık tab' ve dost- 3. -lıkğa lâyıķ kişi ola eger
şişe körse merddür ve yârân 4. bisyâr ve muvâfık ve ğamnı ırâķ ideçi âdem ola eger
taraķ körse eger 5. demürden ve h'âh süyekden olsun birâder-i muvâfık ve şâlih âdemler
6. ol âdemiler işin ıslâh ideçi ola tabaķ körse hatundur 7. veyâ hâdimlerdür velikin
beķası olmaya kâse hâdimîdür ki hatunlar 8. eşine hayrlu ola şökür ya'nî çerģe
hâdimlerdür hayr ve bereket ve ni'met 9. firavân ve menfa'at bisyâr ola ve eger yaşıl
kûze körse uluğ 10. ve kiçik hâdimlerdür ve ni'met firavân olmağdur çârûb ya'nî
süpürģi eger 11. boydağ körse hatun ala ve illâ kenizek alur veyâ 'ömri uzun 12. olur ve
mâl ve menfa'at bisyâr olur ve hayr ve bereket olur köñli ğam- 13. -dın âzâd olur şâdum
olur ve her nesne ki iv esbâbından

91b

1. zürûfindan her ne körse hıżmet-kâr ve mâl ve ni'met firavân ola ziyâde 2. ve noķşânı
anlara râci' dür bâb (56)ncı türlüģ atlar ve teveler ve kaçır ve 3. işekler ve itler ve postlarını
körmek eger bir kimesne at üzre 4. olturdu ' izzet ve mertebe ola ve eger atnıñ kuyruğın
kisdi ehl-i 5. beytdin kisile hemme hayvânlarınñ kuyrukı ehl-i beytdür eger at 6. üzre
binüp hevâda uçdı dîn ve dünyâsı şerif ola ve sefer kıla 7. bâ-râhat ve bâ-menfa'at kayta
eger atdın yıķıldı mertebedin ma'zûl 8. ola eger atnı eliyle tutsa yine manşiba yete eger
bir ünşî at 9. ya'nî biye üze bindi eger boydağ olsa veyâ evlenürģe murâdı olsa 10. bir
pârse hatun ala ve illâ devlet-mend ola ve menfa'atler köre eger 11. atı öldi veyâ
oğırlandı veyâ yoğaldı hatunı ile ceng ide 12. belki cüdâlık düşe veyâ ' iş-ı nâ-hoş ola
hatunı ile veyâ fakir- 13. -lık veyâ muşibet ile eger at itin yedi mâl ola mehterler

92a

1. cihetindin ve yârânlar ile dost ola eger bir at üze veyâ kaçır 2. veyâ teve üze oturup
hōş kider kördi baht ve devlet ire sultâ- 3. -n mālındın eger ehl ise ve illâ hatun mālındın
veyâ ğayr kesbind- 4. -in mâl ve menfa'at köre eger atı aladur bir üşde ma'rûf ola 5.
eger karadur uluğlık bola ve eger atı torıdur eger ehl o- 6. -lsa pâdişâhlık ola ve illâ şol

ķadar uluē řādlık ola eger 7. atı ķula veyā şarı bolsa ĥastalıķdur ve eger atı boz olsa 8. eger boydaķ olsa ĥatun ala ve illā řıēar řādlık ķöre murādına irūşe 9. eger at şatun aldı murādı bolsa ĥatun ala ve illā devlet kele māl 10. ola eger eyerlū tamām silāĥı ilen atlanup kider ķörse ‘izzet ve 11. devlet ve māl ola eger aņa at baēıřladılar eger irkek olsa devlet 12. ve manşıbdur eger baytaldur kenzdür veyā kenizekdür eger 13. atēa yūēen kiyeüzdi ‘ilmlik ve ferāset ve edeb öēērenmekdür eger

92b

1. řālib-i ‘ilm ise ve illā māl ve menfa‘at ve rızķdur eger atının 2. ķuyruēı iki olmuş ķörse yārānları veyā dostları ve işleri ço- 3. -ķ ola ve eger atı ķuyruksız olduēın ķörse yārānları az 4. ola ziyān ve noķřānlıķdur ve eger bir at binmişdür řaluķlanur 5. oynar barmas belādur ki kele ve eger ādem üzre at binmiş 6. ķörse ma‘şiyet iş işleye eger atēa minüp bir şehre kirdi 7. dūřmānına zafer ola eger atı ķısrakdur ‘avrat ala eger ķara- 8. -dur ‘avratı mūnevvel ola ve eger kıızıldur pārsā ola ve eger ala- 9. -dur rūsi ola eger oēırlansa ‘avratına ĥasret ola veyā dūr- 10. -ligine bir noķřān ola eger atları çok oldu māl ve devleti çok 11. ola eger atēa tirūs binmiş ķördi bir yaman iş ķıla işlā- 12. -ĥı din ve dūnyādur ĥamīr ya‘ni kaçır irkek olsa merd-i ēaribdür 13. eger diři olsa zindāndur eger ĥamir şatun aldı ĥatun

93a

1. ala veyā kenizek ala nā-mübārek ola eger ĥamirge bindi seferdür 2. eger ķaradur seferi ķatı ola eger ĥamir eyerlū olsa bir uluē- 3. -nın kıızın ala eger ĥamir ĥasta olsa ēavratı ēamlu ola eger 4. ĥamīr kıızıl olsa řād ola eger kend ile söyleşür ķörse 5. bir aceb iş işleye eger ĥamir ivine kirdi merd-i ēarib ivine mihmān 6. ola ve eger işek-i simizni pālānı ile minip kider baĥt ve devlet 7. bula murādına ire eger dişidür ĥūbraķdur belki murādı olsa 8. bir ĥatun ala mūbārek ķadem ola ve eger derviş ķörse bay ola 9. ve eger işegi yoēaldı veyā oēırlandı periřān ola ve eger 10. aņa bir işek baēıřladılar ĥayrludur ve devletdür ve eger işegi 11. öldi devleti kider ve fevt ide eger işek balası şatun aldı 12. bende şatun ala mūbārek ķadem ola eger işek itin yidi 13. māl bula veyā ĥatun veyā mirāř ala eger işekni boēazladı

93b

1. teninde noķřān ķöre ve ma‘işeti nāķıř ola eger binmiş işegi 2. öldi özi yıķıldı delil-i vefātdur tevbe ķılmaķ kerek eger merdümān 3. ara işekdin yıķıldı dervişligi āřıkāre ola

eger işekdin 4. özi indi murādın bula ve her cān-verdin yıkıldı ḥāh işek 5. ḥāh teve ḥāh at ḥāh kaçırdu devleti kide ve eger özi 6. inse murādına irüşe ve eger işek sütün içdi hasta 7. ola ve eger işekni közleri çukurdur gāyibdin māl kele ka- 8. -ndan idügin bilmeye yāhūd mirās ala eger işekniñ kuyru- 9. -ğı uluğdur yārānı ve dostı ve işi çok ola ve eger bir işe- 10. -kni yuydı ikinci başka işekni tapdı bir ‘ameldin ma‘zül o- 11. -lup ikinci manşib bula işekni hacir olmuş kördi seferdin 12. māl ire eger biregüniñ işegi arkasına binmiş devleti kavı 13. ola ve eger bir kimesne deveye binmişdür uzak sefere kide

94a

1. ve eger devedin indi melül ola eger deve ile ceng iderse 2. düşmānıyla cengdür eger çok develer vardır alarnı küder uluğ 3. mertebeye irüşe ve eger deve sütün eliyle şavar körse māl 4. eline kire ve eger süt yerine kan kelürse harām māl eline kire ve 5. eger dişi devesi körse gavrat ala ve eger dişi oğırlandı gav- 6. -ratıyla ceng ide ve eger devesi bala doğırdı bir oğlı ola ve eger 7. itin yise hasta ola ve eger deveyi urdı düşmanına zafer 8. ola ve eger deveyi at kibi segirdür kördi dāyim devleti ola 9. ve eger bir şehre çok develer kirdi ol şehriñ yeñgiçerileri sefere 10. kider veyā ol şehre leşker ine veyā yağmur yağa veyā sil kele çünā- 11. -nçe ki ‘imāretleri virān ide yā ceng veyā kıtāl ola **bāb (57)** 12. uluğlar ve emīrlar ve serhengleri ve mūneccimleri ve külmek ve yıglamak 13. ve müşkil envā‘ tüşler ve tedbir ve aḥkām ve hastaların bu bābdadır

94b

1. Bir kimesne tüşünde kökden yılan yağduğın kördi ikinci yıl koy 2. yağduğın kördi üçüncü yıl kılıç yağduğın kördi dördünçü 3. yıl tülkü yağduğın kördi mu‘abbirdin şordı cevāb aydı ki yılan 4. ‘adāvet ve huşūmet ola koy ganimet ve ni‘met ola kılıç ceng ve kıtā- 5. -l ola tülkü mekr ve gadrdur didi eger bir kimesne emīr-i büzürg 6. oldığın kördi uluğlık bola halk aña muṭī‘ola ve **nerim** eger 7. bir kimesne özünü nerim kördi ya‘ni kaygılı oldığın kördi 8. rızkı ferāḥ ola ve māl ve ni‘met firāvān ola ve eger özünü 9. **hācib** oldığın kördi veyā bir hācibni kördi devleti ziyāde ola 10. ve eger özünü leşkeri olmuş kördi veyā leşker kördi işi mecmū‘ 11. ola ve eger **mū‘ezzīn** oldığın kördi aḥvāli perişān ola 12. ve eger mu‘allim oldığın kördi veyā bir mu‘allimni kördi bir kavm-i cāhile 13. mehter ola ve renc köre ve eger **şā‘ir** oldığın veyā bir **şā‘irni**

95a

1. kördi kezzāb ola eger mu‘abbir oldı veyā mu‘abbiri kördi māl tapa 2. ve eger müneccim oldı veyā bir cādūnı kördi fitne ve belāya düşe 3. ve eger fāl-gūy oldı veyā bir fāl-gūynı kördi bāṭıl işe sa‘y 4. ide uşṭurlāb körmek merd-i şikadur eger uşṭurlābnı tapdı veyā 5. elinde tutdı sultān aşḥāblarının biregünü dost duta ve mu‘teber 6. ola ammā mütelevvin ola yā ḥālince durmaya ammā nāfi‘ ola eger elinde 7. yā cāmesinde necis kördi māl bula ve dīni dürüst ola eger 8. közige yā başıga yağ sürtdi yarlı ola eger yağ yedi bay 9. ola ve şifā ola barça envā‘ yağlar māldur ḥāşşaten kişige yemek 10. ḥōş ola kerek nindāy(?) yağ olsa da eger tonına yağ tökdi 11. ğam ire yā aḡa töhmet ideler eger tonına şarığ nerse tökdi 12. ḥasta ola eger kıra nesne töküldi veyā kıra nesne bulğandı 13. eger ḥavāşşlardan ise sultān tig emir vezir tig ‘ālim ve fakih

95b

1. ve müderris tig kuvvet ve menfa‘at bula eger ‘avāmdur veyā ra‘iyyetdür 2. ğam ire ve eger kökke bulğandı ‘ādeti kök kiye turğan kimesne- 3. -lerge feraḥ ve şādlıkdur ve illā ve eger tonına kızıl nesne tö- 4. -küldi veyā bulğandı ḥatunları ṭarafındın ğam ire ve eger arḡası- 5. -ġa aġır yük köterdi ol ġünāhdur yā ‘ıyālleridür yā ġamdur eger 6. öziniñ itin yedi emirlik ve devlet bula eger oġlun bo- 7. -ġazladı İbn-i Sirin aydur neffāṭ ya‘ni neft yağın yaraġuçı 8. yandurmaḡ üçün anı kördi ḥatundur uvayis ya‘ni fāḡişe 9. ve kavvāde eger kıan çeşmesin kördi veyā bir ṭaġarak kıan veyā bir 10. küze ṭoluġ kıan kördi nā-ḡaḡ kışāşa mübtelā ola 11. bāb-ı fī-şurūṭı ‘r-rü’yā ammā şart budur ki her kıanḡı 12. ayda her kıaysı künde körerlerse bu ta‘birge nazar idüp köreler tā 13. ki ḡaṭā olmaya rāst kele zirā ki bir ay otuz kündür ve bir ay

96a

1. yigirmi toḡuz kündür her aynın künlerindin ḡisāb itüp ta‘bir ideler 2. tā ki doġrı vāḡi‘ ola evvel kıçede vāḡi‘ olan tüş sevinmekke 3. ḡükmdür 2nçi kıçede vāḡi‘ olan tüş te ‘ḡır olınup rāst kele 4. ammā ‘aḡim sevinmekke delil kıılır eḡall mertebe üç kündin şonġ veyā 5. andın ziyāde 3nçi kıçede vāḡi‘ olan tüş seferge kitmekke ḡükmdür 6. -dür şadaḡa bermek kerek şerrindin kıurtula ḡayrılı ola 4nçi kıçede 7. vāḡi‘ olan tüş çok māl ve çok ni‘met olmakġa ḡükmdür 5nçi 8. kıçede vāḡi‘ olan tüş sefer ve māl ve rāḡat ve ni‘met ve mürüvvet ḡaşıll 9. olmasına ḡükmdür 6nçi kıçede vāḡi‘ olan tüş rāḡatlık ile 10. ve şādlık ile çok sevinmekke ḡükmdür 7nçi kıçede vāḡi‘ 11. olan tüş ġavġaya ve çok

ğuşşaya delâlet ider şakınmak kerekdür 12. şerrinden mündefi‘ ola 8nçi kiçede vâki‘ olan tüş bir gâyibden 13. yârine ulaşa anıy sebebindin sevinmek hâşıl ola 9nçi kiçede 96b

1. vâki‘ olan tüş düşmân helâk ola ve düş şâhibi şād ola 2. 10nçi kiçede vâki‘ olan tüş begâyet beşâretdür şādlığa sevün- 3. -mekke hükmdür gâyib mâlı koline kire 11nçi kiçede vâki‘ olan 4. tüş begâyet şādlık ile şād ola 12nçi kiçede vâki‘ olan 5. tüş idgüdür ve künüzi begâyet beşâretdür ki ziyâde ni‘ mete 6. hükmdür 13nçi kiçede vâki‘ olan tüş idgü degüldür kim şadağa 7. bermek kerekdür kim şerrinden emin ola 14nçi kiçede vâki‘ olan 8. tüş te’hirlik birle ‘azim sevinmekke delil ve ekall mertebe bir ay veyâ and- 9. -ın ziyâdere kiçüğe andın şonğ uluğ şādlık ola 15nçi 10. kiçede vâki‘ olan tüş bir hayr idgülikke delâlet ider ki gâ- 11. -yet şādlık ola 16nçi kiçede vâki‘ olan tüş bir kaygu 12. olmağına delıldür yâ bir yakın dostı üçün kaygulana 17nçi 13. kiçede vâki‘ olan tüş beşâret ve rāhata hükmdür 18nçi

97a

1. kiçede vâki‘ olan tüş kesb ve māl ve rāhata ve ni‘ mete hükmdür 2. 19nçi kiçede vâki‘ olan tüş beşâretdür ki şād ola murādı 3. üze sevüne 20nçi kiçede vâki‘ olan tüş yamandur şadağa- 4. -lar bermek kerek şerrindin emin ola 21nçi kiçede vâki‘ olan tüş 5. kendü kavmi üzerine uluğ olmağa hükmdür 22nçi kiçede vâ- 6. -kı‘ olan tüş kavmine bolası tüşdür 23nçi kiçede vâki‘ 7. olan tüş korkulardan hāzer eylemek kerekdür 24nçi kiçede vâki‘ 8. olan tüş hayr işe köñül perişān olmasına hüküm ider 25- 9. -nçi kiçede vâki‘ olan tüş gâyet mübârekdür ‘azizlikke hüküm 10. ider 26nçi kiçede vâki‘ olan tüş ‘azim sevinmekke ve hayr 11. işlere delâlet ider 27nçi kiçede vâki‘ olan tüş hayrdur 12. ve mübârekdür neçeler neçe kere tecrübe olınmışdur 28nçi kiçede vâki‘ 13. olan tüş kaygudur ammā şerr yokdur şerrinden emin ola inşā’a-

97b

1. -llāhü Ta‘ālā 29nçi kiçede vâki‘ olan tüş idgülikke delil- 2. -dür 30nçi kiçede vâki‘ olan tüş hayra ve şerre delâlet ider 3. çünkü ay arası bulgançıklı vaqtlardur şadağa bermek kerekdür şerrindin 4. emin ola hayr ola Allāh Ta‘ālā naşib ide kendü fazl ve rahmet ilen 5. murādlarınğnı tamām ide والله اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب تم بعون الله الملك

49 Timur ʿAli bin ʿAbdülkerim 1832'nçi
الاھم اغفرلى ولوالدى ولاستاذى ولجميع المؤمنين cum'a kün
yilda noyabr'nıñ 8. 25nçi küninde
50 والمؤمنات والمسلمين والمسلمات يوم يقوم الحساب آمين

⁴⁹ En doğrusunu Allah bilir. Dönüş onadır. Büyük bağış ve mülk sahibi Allah'ın yardımıyla fakir ve hakir tövbeleri bolca kabul eden Rabbi'nin rahmetine muhtaç kişinin eliyle son buldu.

⁵⁰ Allah'ım beni, anamı, babamı, hocalarımı, erkek kadın bütün mümin ve müslümanları hesap gününde bağışla. Amin

İNDEKS

A

āb: *Far.* su; letafet, parlaklık tazelik

ā.-ı hūşlar ile 24a-1

ā.-ı rüy 21b-5, 73b-5

ā.-ı şarāb 46b-11

ā.-ı zemzem 30b-5

ābād: *Far.* mamur, bayındır, şen

ā. ideler 22a-6

tennūr-ı ā. 25a-13

ābī: *Far.* çeşitli meyve suyu

ā. şarābı 46b-8

ābī: *Far.* kamış

ā. 43b-10, 43b-8, 43b-11

‘ābid: *Ar.* ibadet eden, tapınan

merd-i ā. 38b-8, 75a-7, 81b-10

‘ā.-lıkdur 88b-10

ābnūs: *Far.* abanoz denilen sert ve siyah bir

ağaç

ā. 45a-2, 45a-4

āb-rizhāne: *Far.* abdesthane

ā. 25a-6

‘acāyib: *Ar.* şaşılacak, tuhaf

‘a. 63a-5

‘a. қалалар 72a-11

aceb: *Ar.* şaşılacak, tuhaf; acaba

a. 9a-12, 93a-5

қār-ı ‘a. 72a-9, 80a-9

‘acem: *Ar.* iranlı

‘a.-den 63b-2, 77a-8

leşker-i ‘a.-dür 70a-5

‘acemī: *Ar.* İranlı

‘a. 69b-4

pādişāh-ı ‘a.-dür 69b-12

sultān-ı ‘a. ile 69a-13

‘āciz: *Ar.* beceriksiz, kabiliyetsiz; zayıf, güçsüz

‘ā. қaldı 56b-7

‘ā. oldılar 10b-8

‘ā.-em 4b-12

‘ācizlik: *Ar+T.* acizlik; zayıflık, güçsüzlük

‘ā.-dür 61a-3

aç: aç, acıkmış, tokun zıddı

a. 2a-6

aç-: açmak, aralamak, ortaya çıkarmak

a.-ar 59b-2

a.-dı 37b-11, 45a-2

a.-sa 27b-7, 88b-10

rūze a.-mağ 88b-9

açdur-: açtırmak

тамur a.-dı 39a-10

açı-: acımak

a.-mış 67a-8

açı: acı, tuzlu; ekşi *krş.* açığ

a. 3b-6, 26a-1, 43a-6, 67a-derkenar,

81b-1

a. anar 42a-7

a. irdi 19a-4

açığ: acı, tuzlu; ekşi *krş.* aç

a. 46b-5, 46b-6

a. та‘ām 67a-9

açığ: üzücü, üzüntü veren, acı, keder

a. 74a-8

a.-lu 13a-6

açığlan-: kızmak, öfkelenmek

a.-mış 12a-3, 12b-6

açık: açık, örtülü olmayan; rahat, ferah *krş.*
açuk

a. yüzli 13a-6

açık-: acıkmak

a.-ğan 47a-4

açıl-: açılmak; açıklanmak, izah edilmek;
açığa çıkarılmak, ortaya çıkmak; yüzden bir
şeyi çıkarmak

a.-a 36b-9, 52a-13

a.-dı 61b-4

a.-miş 14b-1, 37a-3

a.-ur 27b-8

a.-mak 36b-11

a.-mağdur 37b-12

açkuç: anahtar

a. 36b-9

açlık: açlık, aç olma hali

a. 12a-9

açuk: açık, örtülü olmayan; rahat, ferah *krş.*

açık

a.-dur 62b-4

ādāb: *Ar.* terbiyeler, utanmalar; yollar,
usuller

ā. 47b-12, 48a-9

ā.-ları 9b-4

‘adāvet: *Ar.* düşmanlık

‘a. 94b-4

ğadr ve ‘a. ideler 71b-13

‘aded: *Ar.* sayı

‘a. 78a-8

ta‘bīrūn bi‘l-‘a. 6b-5

ve‘l-‘a. 5a-7

‘adedinçe: *Ar. + T.* adedince, sayısınca

a. 30a-derkenar, 81a-13

ādem: *Ar.* insan, adam; Adem peygamber

ā. 13a-7, 27a-8, 32a-4, 34b-4, 47b-6, 66b-10, 67a-1, 67a-2, 68b-13, 68b-13, 69a-1, 83b-9, 84b-6, 89b-9, 91a-4, 92b-5

ā.-dür 79a-6

ā.-e 75a-12, 79a-4, 79a-7

ā.-niñ 32b-12, 34a-4

ā.-ler 6a-7, 9b-10, 11a-4, 39a-3, 63a-7, 91a-5

ā.-ni 60a-4, 71b-10

ā. başı 32a-derkenar, 66b-derkenar

ā. bagrın 67a-derkenar

ādemī: *Ar.* Ademoğlu, insan *krş.* ādemoğlu

ā. ile 81b-11

ā.-dür 85a-2

ā.-ler 16a-6, 28b-4, 58b-5, 59b-2, 59b-8, 59b-9, 61b-2, 65b-10, 65b-12, 68a-9, 71a-11, 71b-13, 86b-4, 91a-6

ā.-lerden 84b-1

ā.-lere 15a-10, 16a-2, 59a-derkenar, 64b-6, 68b-3, 82b-2, 84b-10, 85a-1, 85a-7, 85b-11, 86b-7

ā.-leri 65b-11

ā.-lerniñ 15a-8, 84b-13, 85b-9

ā.-lerni 83b-9

ādemoğlu: *Ar. + T.* insanoğlu *krş.* ādemī

ā. 1b-6

‘ādet: *Ar.* Ādet, görenek, alışılmış şey; huy, alışkanlık

‘ā. dutanlara 50b-6

ta‘bīrūn bi‘l-‘ā. 10b-2

‘ā.-de 36b-1, 36b-2

‘ā.-din 35b-4

‘ā.-i 37b-6, 95b-2

‘ā.-leridür 55b-12
‘ā.-lū cāylardın 32b-derkenar, 39b-6
adgās: *Ar.* rüya teşevvüşatı, karışıklıkları
a. 1b-13, 2a-6, 3b-13, 47a-3
‘ādil: *Ar.* doğruluk gösteren; doğru; erkek adı
‘ā. 16a-3, 84a-9
‘ā. ola 84a-2
sulṭān-ı ‘ā. 2b-2, 16b-3
sulṭān-ı ‘ā.-dür 30a-6, 85a-6
‘adl: *Ar.* doğruluk
‘a. 12a-12, 14a-9
‘a.-ni 39b-4
dād-ı ‘a. 12a-3
naẓar-ı ‘a. 11b-9
‘adū: *Ar.* düşman, yağı
‘a. 8a-8, 72a-derkenar
‘adūlik: *Ar. + T.* düşmanlık, yağılık
‘a. 12b-4
āfet: *Ar.* büyük felaket, bela
ā. 18a-10
ā.-ler 6a-4
āfitāb: *Far.* güneş
ā. 6a-11
ā.-ı 15b-7
‘āfiyet: *Ar.* sağlık, esenlik
‘ā. 8a-1
‘ā. bola 73a-4
ağaç: ağaç *krş.* yığaç
a. 52b-1
a.-dan 64b-derkenar
ağır: ağır, hafif olmayan
a. 50a-12, 95b-5

ağız: ağız
a. 34b-10
a.-ı 27b-8, 27b-9
a.-ın 25b-11, 35a-6
a.-ına 27b-9
a.-ındağı 28a-1
a.-ındın 7a-10, 82b-13
a.-ını 27b-7
a.-ıña 6b-3
ağlāl: *Ar.* boyuna takılan zincirler; parangalar; kelepçeler
a. 15a-4
ağrı: ağrı, acı, sancı *krş.* ağrık, ağruk
a.-dur 58a-1, 58a-4, 58a-5, 58a-7, 58a-8, 58a-9
ağrı-: ağrımak, acımak, sancımak
a.-madı 61a-2
ağrık: ağrı, acı, sancı *krş.* ağrı, ağruk
tiş a.-ı 39b-8
ağrıklı: ağrılı, açılı, sancılı *krş.* ağrı, ağruk
a. 13b-13
ağrı-: ağrıtmak, acıtmak, sancıtmak
a.-madı 60b-3
ağruk: ağrı, acı, sancı *krş.* ağrı, ağrık
a. 2a-3
a.-lara 56a-7
āh: ah, yazık
ā.-nıñ ile 24a-1
aḥbāb: *Ar.* dost, bildik, tanıdık
a. 6a-6
‘ahd: *Ar.* söz verme; and, yemin
‘a.-in 55b-5
āhek: *Far.* kireç
ā. 21b-4

āheste: *Far.* yavaş, ağır, yavaş yavaş

ā. 18a-2

āhir: *Ar.* son, sonraki, en son

ā. 13b-5, 13b-9, 20b-12, 45a-10,
48b-6, 58b-5, 70b-13, 73a-13, 73a-3

ā.-ğı 31b-11

ā.-i 83a-11, 85b-3

ā.-inde 13b-6, 13b-8

āhiret: *Ar.* öbür dünya, öteki dünya

ā.-de 45b-3, 45b-4

ā.-din 47b-5, 53b-9, 86b-5, 89b-9

ā.-ni 85a-10

ehvāl-i ā.-din 30a-12

aḥkām: *Ar.* emirler, hükümler

a. 94a-13

aḥlām: *Ar.* rüyalar, hülyalar

a. 2a-1, 2a-6

a.-dur 3b-13, 47a-3

aḥmaklık: *Ar. + T.* pek akılsızlık, şaşkınlık,
sersemlik

a.-ındın 80b-7

aḥmed: *Ar.* çok methedilmiş olan; erkek adı

a. 8b-3

āhū: *Far.* ceylan, karaca

ā. 67a-5

aḥvāl: *Ar.* oluşlar, bulunuşlar, durumlar

a. 20a-10

a.-i 94b-11

a.-in 15b-1

a.-ni 4a-6

aḥ: ak, beyaz

a. 27a-11, 32a-2, 32b-10, 79b-13

a. gül 26a-12

a. keyikniğ 67b-6

a. keyik 67a-5, 67b-5, 67b-7, 67b-8

a. keyik balasını 67b-9

a. keyik süti 47a-9

a. keyikni 67b-10

a. ton 37b-3, 49a-11, 49b-1

a. tuz 46a-2

a. üzüm 42b-6

a. yılan 82b-3

a.-ı 63b-6, 79b-9

a.-ları 63b-6

ḳara ve a. ḳurğaşın 48a-1

aḥ-: akmak

a.-dı 33b-4, 33b-6, 33b-7, 39a-12,
60b-2, 60b-7b-9

a.-madı 33b-5, 60b-2, 61a-1

a.-sa 39a-12

aḥar yılğa: ırmak, çay

a. yılğa 19a-11, 19a-derkenar

aḥbaba: akbaba

a. 75b-5

aḥçe: akçe, para

bakır a. 48b-6

kümüş a. 48b-7

aḥçe aluşturuḳı: sarraf, kuyumcu

a. 85a-9

‘aḥd: *Ar.* sözleşme

‘a.-i nikāḥ ḳıldı 53a-7

‘āḳıbet: *Ar.* nihayet, son

‘ā. 7a-4

‘ā.-i 19a-12

‘aḥḳ: *Ar.* kırmızı değerli bir taş

a. 50a-4

‘āḳil: *Ar.* akıllı

‘ā. 17b-4, 45a-1, 83a-12

‘aql: *Ar.* akıl, us

‘a.90b-4

akrabā: *Ar.* aralarında soy yakınlığı olanlar,
akraba

a.–ları 57a-8

a.–larındın 88a-1

a.–larınuḡ 58a-6

‘aḡreb: *Ar.* semanın kuzey yarım küresinde
görülebilien büyük bir burç

‘a. 17a-11

akşak: aksak, topal

a. 56a-6

al-: almak

a. 6b-3

a.–a 13b-2, 16b-1, 17a-4, 21a-9,
21b-1, 23b-6, 24a-10, 24b-1, 25a-9, 26a-1,
28b-12, 30b-3, 31b-11, 32b-13, 33a-1, 35a-
1, 35a-12, 35a-12, 36a-1, 37a-4, 38b-4,
38b-7, 38b-9, 44a-10, 44b-10, 44b-10, 50b-
10, 51b-2, 61b-6, 62b-3, 65a-11, 66a-4,
66a-5, 66a-8, 66b-2, 67b-5, 67b-12, 71a-4,
71a-7, 71b-2, 72b-9, 73a-10, 77a-11, 77a-
11, 77b-10, 77b-13, 77b-13, 78a-13, 78b-1,
78b-6, 78b-10, 79a-2, 79b-4, 79b-8, 79b-11,
80a-1, 80a-1, 80a-10, 80a-11, 91b-10, 92b-
7, 93a-1, 93a-1, 93a-3, 93a-8, 93a-13, 93b-
8, 94a-5

a.–dı 11a-3, 12b-7, 17b-3, 19a-3,
19a-9, 19b-5, 24b-9, 25b-11, 26b-6, 26b-7,
27a-7, 27b-7, 27b-12, 28b-8, 37a-5, 37b-11,
41a-1, 48a-2, 48b-12, 48b-13, 58a-13, 66a-
6, 66b-5, 67b-3, 69a-5, 75a-11, 78b-1, 82b-
8, 86b-11, 92a-9, 92b-13, 93a-11

a.–duḡı 74b-6

a.–sa 25b-6, 28a-5, 28b-13, 29a-1,
32b-11, 80b-3

a.–up 85b-6, 89a-10

a.–ur 12b-7, 14b-4, 28a-9, 37b-4,
57a-2, 63b-11, 63b-12, 80a-1, 80a-2, 91a-
11

a.–urḡa 61b-11

a.–urḡa tileydür 36b-7

a.–urlar 58a-1, 58a-2, 61b-2, 64b-8

kirü a.–dı 89a-7

ḡatun a.–a 90b-9, 91a-1, 92a-8,
51b-2, 69b-4, 70a-1, 91a-11, 92a-9

a.–maḡ 16b-1, 16b-1, 23b-1, 38b-6,
39a-10, 56b-6, 58b-4

a.–maḡdur 31b-10, 37b-10, 51a-6,
74b-13

ḡarāc a.–ḡuḡı 86a-9

it a.–ḡuḡı 66b-7

ṡahāret a.–maḡ 28b-derkenar

ala: benekli, alaca

a.–dur 92a-4, 92b-9

‘alāmet: *Ar.* iz, belirti, nişan

‘a. 12a-9, 21a-2, 39b-4

‘a.–idür 27a-11

‘a.–in 11b-3, 11b-4

‘a.–ler 27a-8

‘a.ü’ş-şekāvetdür 29b-9

alap: pist, alan, meydana

a.–da 61b-10

alar: onlar *kırş.* anlar

a.–nı 94a-2

ālāt: *Ar.* aletler

a.–ını 87a-10

alatuba: üveyik

a. 79b-9

ālāy: *Far.* alay

ā. bolsa 88a-2

alçaq: alçak, aşağı, yüksek olmayan

a.–dan 24b-11

aldağuç: aldatıcı

a. 89b-8

aldur-: aldırma

a.–a turğan 36b-1

a.–dı 27b-1, 32b-2, 32b-5, 33b-6, 36b-1

a.–may turğan 36b-2

a.–ur 35b-derkenar

a.–mağ 32b-derkenar, 33b-7, 39b-5

a.–mış 32b-5

‘alem: *Ar.* dünya, alem, halk

‘ā. 63a-6

‘a.–i velāyet 54b-4

rüsvā-yı ‘ā. 71a-12

ālet: *Ar.* alet, araç, savaş ve at donanımı

anların ā.–lerini 83b-13

binek ā.–leri 65a-2

demürçiler ā.–leri 54a-7

demürçilerin ā.–idür 84a-3

‘ālim: *Ar.* bilgin, alim

‘ā. 2a-12, 10b-2, 14b-5, 15a-10, 15b-8, 20a-2, 20a-4, 20a-5, 23a-9, 25b-7, 31a-3, 32a-6, 32a-10, 42a-13, 57a-10, 62a-4, 64b-13, 74a-2, 82a-1, 82a-4, 95a-13

‘ā. bolmağdur 62a-4

‘ā. ola 12b-1, 41a-8, 49a-13

‘ā.–dür 21b-2

‘ā.–i meşhūr olmağdur 48a-3

‘ā.–i müfsid 16a-9

‘ā.–sen 4b-11

merd-i ‘ā. 80a-3

merd-i ‘ā.–dür 84b-8

merd-i ‘ā.–le 82a-1

merdüm-i ‘ā. 31a-6

Allāh: *Ar.* Hz. Allah

A. 4b-13, 5a-10, 10b-9, 33a-8, 36a-4, 38b-7, 57b-6, 58b-3, 62b-4, 63a-7, 66a-3, 69a-5, 97b-4

alma: elma

a. 43b-5

a. şarābı 46b-8

ald: ön, ön kısım

a.–iğa: 62a-10, 72b-1

altı: altı (sayı)

a. 7a-7, 7a-7, 7a-7, 7a-7

altun: altın

a. yüzük 50a-8

alu: almak

a. 61b-9

‘ām: *Ar.* umumî, genel

‘ā.–ı hālk 42b-1

amān: *Ar.* eminlik, korkusuzluk; yardım isteme; şikayet; rica

e. ola 88b-3

amānçılığ: *Ar.+T.* bağışlayıcılık

a.–dur 51a-6

amānlıq: *Ar.+T.* eminlik, korkusuzluk; yardım isteme; şikayet; rica

e. 17b-7

e. ola 7a-13, 45a-12

‘amden: *Ar.* isteyerek ve bilerek, kasden

‘a. 64b-2

‘amel: *Ar.* iş; niyet

‘a. 19b-2
 ‘a. kıla 28a-10, 88a-12
 ‘a.–din 93b-10
 ‘a.-i bî-ḥayr 39a-1
 ‘a.-i büzürgler 50a-9
 ‘a.-i maḳbûl ola 49a-13
 ‘a.-i sulṭān 15a-6, 68a-4
 ‘a.-i sulṭānga 19b-5
 ‘a.-i tamām 51b-8
 ‘a.–idin 68a-10
 ‘a.–indin 58b-8, 58b-derkenar
 ‘a.–lerin 68a-11
 bātıl ‘a.–ler birle 58a-8
 ‘āmīl: *Ar.* sebep; işleyen; vergi tahsiline bakan kimsesi
 ‘ā. 60a-12
 ā.–i 68b-3
 ‘āmiyy: *Ar.* avama mahsus, avamca
 ‘ā. 64b-11, 76b-9
 ‘amm: *Ar.* amca
 ‘ā. 34a-11
 ammā: *Ar.* ama, ancak
 a. 1b-7, 1b-8, 2b-2, 2b-4, 2b-6, 2b-8, 2b-9, 2b-11, 3a-4, 3a-4, 5a-12, 7a-9, 10a-3, 10a-3, 10b-6, 13a-12, 13b-1, 14b-13, 16b-11, 19a-4, 22a-5, 22a-7, 25b-4, 28b-3, 30a-9, 31a-6, 34b-6, 35a-2, 39b-2, 39b-11, 40a-10, 40a-11, 40b-2, 41b-8, 42a-1, 42b-10, 43a-5, 43b-4, 46b-4, 46b-6, 47a-8, 48a-11, 48b-5, 48b-13, 50b-1, 51b-13, 55a-5, 55b-10, 55b-11, 55b-12, 56b-5, 59b-derkenar, 60b-10, 64a-7, 67a-9, 68a-12, 68b-9, 71b-2, 72b-2, 72b-3, 74a-6, 74b-6, 74b-9, 75a-2, 75a-8, 75b-13, 76b-10, 77a-

10, 80a-10, 82a-8, 82b-5, 83a-7, 83b-2, 85a-13, 85b-1, 85b-3, 86b-1, 87b-10, 87b-9, 88b-3, 88b-5, 88b-8, 89a-4, 90a-6, 95a-6, 95a-6, 95b-11, 96a-4, 97a-13
 ‘amūd: *Ar.* direk, sütun, topuz
 ‘ā. 36b-12, 38a-12, 55a-3
 āmūḥten: *Far.* okumak
 ā. 44b-12
 ān: *Far.* güzellik cazibesi, alım; şu, bu
 ā. 11b-8, 22b-1, 61a-4, 67a-6, 90b-8
 ana: anne *krş.* apa
 a. 72b-8, 79a-1
 a. çıpçık 79a-7
 a. it 74a-7, 74a-8, 74a-9, 74a-10
 a. ṭāvus 77a-10
 a.–dur 34b-11, 70a-7
 a.–ları kibidür 78a-4
 a.–sı 34b-3, 34b-3, 36a-3, 41b-1, 79b-6, 53a-12, 55a-10, 79b-3
 a.–sıdur 35b-11
 a.–sığadur 3a-3
 a.–sına 23b-10, 83a-1
 a.–sındın 27a-7
 a.–sını 4a-4, 53b-1
 a.–sını 57b-13
 aṇa: ona *krş.* aṇga
 a. 1b-5, 2b-4, 5b-8, 8b-1, 10b-3, 12a-6, 18a-6, 22b-11, 23a-2, 25b-9, 32b-1, 33a-8, 35b-8, 37b-6, 38a-12, 38b-7, 39b-4, 39b-5, 43b-11, 50a-4, 54b-9, 56a-10, 59a-1, 59a-2, 69b-7, 70a-6, 73a-2, 73a-8, 73b-1, 73b-11, 74a-5, 75a-6, 81b-7, 84a-5, 92a-11, 93a-10, 94b-6, 56a-10, 59a-derkenar, 60a-

12, 60a-6, 60a-7, 60a-8, 60b-1, 63a-5, 63a-5, 63a-7, 64a-4, 64b-11, 64b-3, 64b-7, 65a-1, 65a-1, 70a-10, 72a-12, 73a-12, 76b-4, 76b-8, 79b-1, 82b-8, 83a-2, 83b-3, 84b-7, 85b-4, 85b-7, 85b-8, 90b-6, 95a-11

a. karşı 77a-5

anğa: ona *krş.* aña

a. 2a-5, 3b-12, 8a-9, 12a-9, 28a-9, 51b-8, 82b-8

anar: o, ondan

a.-dın 57a-2

‘anber: *Ar.* güzel koku

‘a. 25b-2, 25b-6

anda: onda, orada

a. 25a-11, 64b-6, 85b-1, 64b-8, 64b-7, 61a-11, 87b-10, 89a-2, 90b-4

andan: ondan, oradan, ondan sonra *krş.* andın

a. 8b-3, 14a-4, 53b-1, 61b-6, 85a-7

‘andelib: *Ar.* bülbül

‘a. 78b-11

andın: ondan, oradan, ondan sonra *krş.* andan

a. 2b-10, 5b-9, 19a-12, 20b-7, 22b-7, 24b-9, 41b-12, 61b-2, 76a-7, 90a-1, 96a-5, 96b-9, 56b-10, 59b-derkenar

anı: onu

a. 2a-3, 3b-11, 4a-4, 10a-8, 15a-5, 32a-10, 32a-11, 32b-1, 39a-6, 44a-13, 75a-2, 75a-3, 73a-10, 82a-4, 60a-9, 64a-10, 69a-13, 72b-2, 74b-8, 75b-12, 75b-8, 77b-3, 77b-8, 79a-4, 79b-2, 79b-4, 80a-1, 81b-11, 82b-12, 82b-12, 83a-10, 83a-4, 83a-9, 83b-6, 95b-8, 80a-2, 60a-13, 67a-11, 67b-2,

68a-11, 70b-6, 72b-10, 77a-4, 78b-4, 79a-11, 79a-6, 80a-4, 80b-3

anıñg: onun *krş.* anıñ, anıñ

a. 2a-2, 3b-9, 7a-11, 8b-10

anıñ: onun *krş.* anıñg, anıñ

a. 2a-5, 2a-5, 2a-7, 2a-10, 2b-2, 2b-13, 3a-13, 3b-4, 3b-6, 3b-12, 6a-8, 9b-7, 14b-4, 15b-1, 22a-10, 22b-8, 22b-13, 25a-13, 34b-11, 34b-12, 34b-13, 37a-8, 41a-7, 43a-13, 43b-2, 43b-5, 43b-9, 44a-5, 44a-11, 44b-7, 44b-8, 45a-1, 45a-2, 47a-3, 48b-9, 50b-12, 57a-2, 57b-11, 57b-4, 57b-5, 58b-1, 59a-derkenar, 65a-11, 65a-11, 71a-11, 71b-3, 73a-13, 73b-13, 73b-5, 75a-10, 75a-6, 75a-7, 75a-7, 76a-10, 76b-8, 77a-6, 78a-6, 79a-10, 79a-2, 79a-5, 79a-8, 79a-9, 79b-8, 80a-10, 80a-6, 82a-6, 84b-4, 85a-2, 86a-1, 88a-5, 96a-13

a. ile 15a-8, 16b-10, 43b-10, 53b-5, 60a-10, 64b-3, 65a-3, 75a-9, 80a-7, 82a-13, 82a-9, 84a-4, 84a-8

a. birle 59a-1, 59a-4, 72a-9

ānis: *Far.* hizmet, hizmetçi

ā. ideçi 86a-10

‘ankebüt: *Ar.* örümcek

‘a. 70b-3, 72a-4

anlar: onlar *krş.* alar

a. ile 81a-6

a.-a 20b-13, 34a-9, 35b-13, 59b-5, 67b-2, 91b-2

a.-dan 19a-2

a.-dın 64a-6, 82b-5, 90a-5

a.-ı 13b-5, 18b-2

a.-nın 31b-13, 53a-2, 69a-8, 69a-8,
72a-6, 83b-13, 90a-12
a.-ın 45a-11, 55b-12
a.-nı 90b-11, 90b-12
anuş: onun *krş.* anı, anıġ
a.-la 75b-8, 76a-8, 76b-12, 76b-5

ant: ant, yemin
a. içdi 55b-4
a. içmek 54a-8
râst a. içdi 55b-7
yalġan a. içdi 55b-5, 55b-7
apa: anne *krş.* ana
a.-sı 53a-12
ara: ara, arasında
a. 37a-8, 49b-7, 54a-1, 58a-13, 66b-
3, 93b-3
a.-larına 76a-13
a.-sı 90b-13, 97b-3
a.-sına 32a-12, 33b-12, 60a-10,
61b-7, 73a-11
a.-sında 10a-13, 17a-13, 23a-9,
28b-4, 30b-6, 35b-derkenar, 45b-3, 45b-8,
57b-6, 58b-5, 59b-4, 75b-7
‘arab: *Ar.* Arap
‘a. 75b-5, 80b-8
‘a.-lar 76b-3
araba: araba
a. 36b-10, 70a-10
a.-ġa 38a-4
ardınça: ardınca
a. 87a-9
arık: zayıf, cılız; yorgun *krş.* aruġ
a. 27a-3

arġa: arka, arka taraf, sırt
a. 34a-10, 62a-9
a.-sı 34a-12, 60b-8
a.-sıġa 95b-5
a.-sın 23a-3
a.-sına 39b-4, 65b-1, 68a-6, 93b-12
arpa: arpa
a. 45b-8, 45b-9, 62a-1, 62a-4, 68a-6
a.-nın 62a-5
arslan: arslan *krş.* arşlan
a. 64a-9, 72a-7, 72a-12, 72a-13,
72a-9
a.-dın 72b-2
arşlan: arslan *krş.* arslan
a. 27a-13, 72b-2
a.-ġa 72b-8
a.-nın 72b-5, 72b-6, 72b-7, 72b-10
‘arş: *Ar.* arş; dokuzuncu gök, çadır; cumba,
kafes; dam, çatı
a.-ke 14a-6
ġamletü'l-‘a.-nı 12a-13
‘a.-nı 14a-5
art-: artmak, çoġalmak
a.-a 13a-5, 23a-9, 23a-10, 42a-10,
42a-11, 44a-9, 44a-9
a.-ar 35a-11
a.-ur 57a-8
a.-maġdur 49b-12
a.-uġraġdur
art: art, arka, bir şeyin ardında kalan kısmı;
sırt; sonraki; kış
a.-ındın 66b-2, 67b-7
aruġ: zayıf, cılız; yorgun *krş.* arık
a. 3b-5, 39b-12, 39b-13, 68b-9

a.-larını 68a-2
 ‘arūs: *Ar.* gelin
 ‘a. 21a-8
 ‘a.-nı 87b-12
 arza: *Ar.* kurt, kurtçuk, güve, sinek kurdu
 a.80b-9
 aş-: asmak
 a.-ılmış 5a-10, 51b-5, 51b-6
 a.-mak 60a-2
 āsān: *Ar.* kolay
 be-ā. 44b-10
 āsānlık: *Ar. + T.* kolaylık, esenlik
 ā. 18a-9, 22b-3, 22b-5, 23b-3
 aṣḥāb: *Ar.* sahipler
 a.-ı sulṭāndan 70a-8
 a.i's- sevānīḥ 5a-2
 a. 2a-10
 a.-ı 2b-2, 75a-6
 a.-larıdın 95a-5
 a.-larına 50b-5
 a.-larını 2b-5, 2b-derkenar
 ‘āṣī: *Ar.* isyan eden, karşı gelen
 ‘ā. 61a-12, 64a-13
 ‘ā.-dür 15a-5
 ‘ā.-lere 11b-10
 ‘aṣīr: *Ar.* sırası veyā yağı alınmak için sıkılmış şey
 ‘a. içmek 47b-2
 aṣl: *Ar.* asıl, esas, temel
 a. 91a-2
 a.-dan 80a-10
 a.-ı 2a-5, 2a-7, 2b-12, 3b-13
 astın: alt, aşağı
 a. 34b-11

āsümān: *Far.* gök, sema
 ā.-a 76a-2
 aş: yemek, yiyecek
 a. pişirüçi 85a-5
 bal a.-ı 29b-6
 aṣāgan: yemek yiyen
 a.-un 57a-7
 ‘āṣīḳ: *Ar.* aşık, aşırı derecede seven
 ‘ā. 2a-6, 3b-11
 āṣīkāre: *Far.* belli, meydanda, açık ortada
 ā. ide 86a-13
 ā. ola 12a-3, 55b-4, 60b-8, 72a-9, 93b-3
 ā. olmakdur 60b-7
 at: at, beygir
 a. 91b-3, 91b-5, 92a-1, 92a-9, 92a-11, 92b-4, 92b-5, 93b-5
 a. baқаçı 84a-11
 a. itin 91b-13
 a. kibi 94a-8
 a. süti 47a-10
 a.-dın 91b-7
 a.-ğa 92a-13, 92b-6, 92b-11
 a.-ı 91b-11, 92a-4, 92a-5, 92a-7, 92a-7, 92b-3, 92b-7
 a.-ının kıyruğı 92b-1
 a.-nın kıyruğın 91b-4
 a.-lar 91b-2
 a.-ları 92b-10
 a.-nı 55a-4, 91b-8
 ünṣī a. 91b-8
 at: ad, isim
 a. 10a-8
 at-: atmak, fırlatmak

a.-ar 73a-11
a.-arlar 84a-9
a.-dı 75b-9
a.-mağ 54a-13
ata: baba, ata
a. 4a-4, 34b-12, 41b-1, 83a-1, 57b-13
a.-sı 3a-3, 34a-12, 34b-13
a.-sığa 2b-9
a.-sına 23b-10
a.-sını 13b-1
ataç: horoz
a. 63a-12, 63b-1, 78b-7, 78b-8
a.-nı 63a-11
āteş: *Far.* ateş, od, hararet, kızgınlık
ā. 20a-7, 20b-12, 21a-2, 21a-2, 3b-5
ā.-ni 21a-4
āteş-gāh: *Far.* ateşe tapanların ibadet yeri
ā.-ı vīrān 90a-10
āteşī: *Far.* oklu kirpi
ā. 75a-2
āteş-perest: *Far.* ateşe tapan
ā. 89b-8
ā.-niñ 89b-9
aṭlan-: ata binmek
a.-a 70a-12
a.-dı 65a-12, 70a-9
a.-up 92a-10
‘aṭse: *Ar.* tek aksırık
‘a. kılmak 35a-7
‘aṭṭār: *Ar.* aktar; güzel kokular; iğne iplik
vesaire satan
‘a. 84b-4

‘avām: *Ar.* herkes, kaba ve cahil halk, ayak
takımı *krş.* ‘avam
‘a. 23a-8, 60b-5
‘a.-a 40b-3, 68b-1
‘a.-dur 95b-1
‘a.-ğa 54b-13, 55a-8, 55b-1, 55b-12
‘a.u'n-nās 23a-8
‘avam: *Ar.* < ‘avām, herkes, kaba ve cahil
halk, ayak takımı *krş.* ‘avām
‘a.-ge 46b-4
a‘vām: *Ar.* yıllar, seneler
ve'l-a. 5a-6
āvāz: *Far.* avaz, ses, seda
ā. 10a-5
ā. ile 72b-1
ā. kıldı 76b-2, 77a-5, 79b-1
ā.-ı merdüm 61a-7, 61a-8
ā.-ın 54b-6, 61a-4, 61a-6
ā.-lar 10a-6
ā.-larını 60b-3
çaṅg ā.-ı 3b-3, 61a-10, 90a-3
ḥorūs ā.-ı 9a-3
karga ā.-ı 63a-9
şurnāy ā.-ı 61a-13
şi‘r ā.-ı 61a-10
tağ kargasının ā.-ın 77a-7
avırğan: ağrıyan
baş a.-ın 57b-13
avlaq: havuz, çanak
a.-dan 64b-derkenar
‘avrat: *Ar.* kadın, zevce *krş.* gavrat
‘a. 2b-12, 10b-3
‘a. ala 92b-7

‘a.-ı 27a-9, 41a-4, 92b-8
‘a.-ına 92b-9
‘a.-ının 36a-8
‘a.-ı 10b-10
‘a.-lardin 2b-11
‘a.-larnın 2b-11
avuç: avuç, el içi
a.-ına 34b-13
elнің a.-ı 34b-1
āvvāre: *Far.* < āvāre, serseri, aylak, işsiz,
aylak; dağınık, perişan
ā. bolup 47b-4
ay: otuz günden oluşan zaman dilimi
a. 95b-13, 95b-13, 96b-8
a. arası 97b-3
a.-da 7a-7, 95b-12
a.-nın 96a-1
ay: ay, kamer
a. 3a-6, 6a-11, 15b-2, 16a-10, 16a-
7, 16b-2, 16b-4
a.-la 16b-5
ay-: söylemek, demek *krş.* ayt-, eyt-
a.-dı 3a-8, 6b-10, 6b-10, 8b-7, 8b-
8, 9a-13, 9b-2, 10b-9, 10b-11, 11a-1, 63a-
13, 94b-3
a.-dılar 11b-1, 43a-2, 44b-1, 78a-4,
78a-6
ayak: ayak
a. 33b-8, 60a-2, 60b-9, 64b-1
a.-ı 33b-11, 38b-1, 38b-8, 56a-9
a.-ım 58a-9
a.-ın 69b-3
a.-ında 52a-7, 52a-11
a. barmaklarının 34a-9

a. depmek 53a-9, 85a-13, 87b-11
a. depmekni 87b-8
yalan a. 50b-12
aybalta: marangoz kalemi, iskarpela
a. 55a-2
āyet: *Ar.* ayet
ā. ile 10b-11
ā.-ni 88a-5
‘ayn: *Ar.* Osmanlı alfabesinin bir harfi
a.-dur 7b-13
ayt-: söylemek, demek *krş.* ay-, eyt
a.-dı 3a-13, 8a-12, 9a-10, 9a-12,
9b-1, 11b-1, 11b-2, 11b-8, 29a-6, 29a-9,
29a-10, 29a-12, 29a-13, 29b-1, 29b-4, 30a-
derkenar, 87a-2, 87a-7, 90a-8
a.-dılar 6b-10
ezān a.-dum 11a-12, 11a-13
şalavāt a.-sa 87a-8
a.-ur 7a-11, 11b-13, 56b-13, 69b-
11, 69b-12, 74b-13, 95b-7
a.-urlar 60b-6, 64b-derkenar, 64b-
derkenar, 64b-derkenar, 80a-4, 80a-9, 74b-
9, 88a-1
a.-uldu 32a-7
a.-ur sen 10b-11
ayu: ayı
a.-nın itin 73a-7
a.-nın sütün 73a-6
az: az, çok olmayan
a. 18b-5, 19b-8, 43b-13, 45b-7,
71b-1, 82b-11, 92b-3
az-: azmak, sapmak, şaşırmaq, yoldan
çıkmaq
a.-a 13a-8

a.-dura 83b-9

a'zā: *Ar.* organlar

a. 32a-1

a.-da 38b-10

a.-ları 65b-5, 66a-8

a.-larında 27a-8

a.-larını 31b-13

'azāb: *Ar.* azap, eziyet, işkence

'a. 17b-5, 18a-5, 18a-11, 39a-2

'a. iderler 64b-6

'a.-a 5b-10

müstaḥiḳḳ-ı 'a.-ı sultān 16b-10

āzād: *Far.* hür, serbest

ā. 2a-13

ā. ide 60a-9

ā. ola 13a-5, 30b-2, 40a-13, 69a-3, 69a-3

ā. olunca 2b-10

ā. olur 91a-13

āzādlik: *Far. +T.* hürlik, serbestlik

ā. 11b-11

ā. ola 78a-10

āzār: *Far.* incitme, kırılma, takdir

ā. 75a-5

azgına: az, azıcık

a. 52b-9, 52b-12

'azīm: *Ar.* büyük, ulu, yüce; çok

'a. 81b-4, 96a-4, 96b-8, 97a-10

'a. ola 12a-7

devlet-i 'a. 80a-8

ecr-i 'a. 12b-13

ivaż-ı 'a. 13b-6

leşker-i 'a. 81b-12

azīne: *Far.* cuma günü; bayram günü

a. künini 65b-12

'azīz: *Ar.* muhterem, sayın; sevgili

'a. 63a-7, 66a-13, 75b-7, 82a-4

'a. ola 14a-12

'azīzlik: *Ar. +T.* azizlik muhteremlik

'a.-ke 97a-9

'azm: *Ar.* kasıt niyet, karar

'a.-inde 44a-7

azman: zararlı büyük bir böcek(?)

a. 81a-1

'Azrā'īl ('A.S): *Ar.* ölüm meleği, Azrail

'A.-nı 12b-5

B

bā: *Ar.* Osmanlı alfabesinin bir harfi

b. 7b-1

b.-nın 54b-derkenar

bā: *Far.* ile, ...li

b. 8a-6, 22a-4, 31b-8, 42a-12, 44a-3, 44a-3, 44b-2, 44b-3, 45a-8, 51a-12, 53b-10, 76b-7, 78b-9, 85a-10, 85b-10, 86a-3, 86a-3, 86a-7, 86b-5, 91a-2, 91b-7, 91b-7

bāb: *Ar.* kapı

b.-ı fī-şurūḫı 'r-rü 'yā 95b-11

b.(1) 11b-6, b.(2) 15b-2, b.(3) 18b-11, b.(4) 20a-7, b.(5) 21b-3, b.(6) 22a-13, b.(7) 23a-12, b.(8) 25b-2, b.(9) 26b-2, b.(10) 28b-5, b.(11)nçi 30b-12, b.(12)nçi 31b-3, b.(13)nçi 31b-12, b.(14)nçi 36b-9, b.(15)nçi 38a-13, b.(16)nçi 39a-2, b.(17)nçi 39a-9, b.(18)nçi 40a-2, b.(21)nçi 46b-1, b.(22)nçi 46b-7, b.(23)nçi 47b-13, b.(24)nçi

49a-9, b.(25)nçi 51b-9, b.(26)ncı 53a-5,
b.(27)nci 54a-6, b.(28)nçi 55b-7, b.(29)
56a-2, b.(30)nçı 56a-11, b.(31)nci 60a-1,
b.(32)nci 61a-3, b.(33)nçi 61b-8, b.(34)nci
62a-6, b.(35)nçi 63a-4, b.(36)nçı 63b-13,
b.(37) 64a-13, b.(38)nçi 65a-1, b.(39)nçı
67a-4, b.(40)ncı 68a-2, b.(41) 69a-7, b.(42)
70b-2, b.(43)nçi 72a-6, b.(44)nçi 75b-4,
b.(45)nçi 80a-12, b.(46)nçi 81a-9, b.(47)nci
82a-7, b.(48)nci 83b-4, b.(49) 83b-12,
b.(50)nci 86b-12, b.(51)nçi 87b-4, b.(52)nçi
88a-3, b.(53)nçi 88b-11, b.(54)nci 89b-5,
b.(55)nçi 90b-7, b.(56)ncı 91b-2, b.(57)
94a-11

b.-da 31b-12, 41a-2

b.-dadur 94a-13

bādām: *Far.* badem

b. 26b-1, 44b-12

b.-nı 44b-13

ba' de: *Ar.* sonra

b.-inde 56b-13, 57a-1

badıraḡ: hıyar, salatalık

b. 43b-13

bāḡ: *Far.* bahçe

b. yemişleri 3b-9

b.-ında 44a-12, 44b-4, 45a-3, 75a-
7, 77a-10

b.-larında 75a-11

baḡ: kuşak; baḡ, ip

uşıtan b.-ı 50b-8

baḡır: göğüs; ciğer; her şeyin içi veya önü

b. 34b-4

âdem b.-ın 34b-4, 34b-5, 67a-1,
67a-derkenar

baḡışla-: hediye etmek

b.-dı 77b-12

b.-dılar 92a-11, 66a-1, 76b-8, 93a-
10

bāḡī: *Ar.* haksızlık eden, serkeş, zalim

b. 64a-13

baḡla-: bağlamak

b.-dı 25b-11, 51a-1

b.-nḡan 52b-1

b.-nmış 52a-7

baḡlu: baḡlı

b. 5a-12, 37a-3, 52a-8, 51b-13, 52a-
4, 52a-6

bahā: *Far.* paha, kıymet, değer

b.-sını 66b-6

bahādır: *Far.* yiğit, bahadır, cesur, *krş.*

bahādur

merd-i b. 84a-7

b.-lar ile 39b-1, 84a-6

bahādur: *Far.* yiğit, bahadır, cesur *krş.*

bahādır

b. 38b-10

bahālī: *Far+T.* pahalı

b. 50a-12

bahār: *Far.* bahar, bahar mevsimi

b. 26a-11

b.-da 48b-3

baḡīl: *Ar.* cimri, kıskanç

b. 44b-9

baḡr: *Ar.* deniz

b. ḡayvānlarını 82a-6

baḡs: *Ar.* konuşulan şey, söz, dözü edilen

b. oldı 40b-8

baḡt: *Far.* talih, kader, kısmet *krş.* baḡt

b. 26b-5, 92a-2, 93a-6
b.-dur 26b-4
nîk-b. 12a-1, 12a-13, 16a-13
baht: *Far.* < baht talih, kader, kısmet *krş.*
baht
b. 61a-8
baḥūr: *Ar.* ödağacı, koku veren ot, tütsü
b. 26a-5
baʿīd: *Ar.* uzak, ırak
sefer-i b. ide 75b-12
baqa: kaplumbağa veya kurbağa *krş.*
kurbaka, taşbaka
d.-dur 81b-10
bakaçı: bakıcı
aṭ b. 84a-11
bakır: bakır
b. 49a-4
b. akçe 48b-6
b. yüzük 50a-5
bakırçı: bakırcı
b. 84b-13
bakıyye: *Ar.* artan, geri kalan
b.ü'l-fıkr 2a-3
bākī: *Ar.* daimi, kalıcı; alt taraf; Tanrı
b. qaldı 24a-4
b.-dür 47a-1
bākire: *Ar.* kızıoğlan kız, bakire
b. 67b-5
b. kız 78b-6
b. kızını 53a-11
bakla: sebze, yeşillik; bakla
b. 45a-8
bal: bal
b. aşı 29b-6

b. 46b-2
b.-ın 80b-3
bālā: *Far.* yüksek, yukarı, üst
b. 22a-10, 43b-2, 54b-6
bala: çocuk *krş.* oğlan, oğul
b. 10b-10, 10b-10, 26b-9, 27a-5,
27a-7, 41a-7, 41a-9, 94a-6
ak keyik b.-sını 67b-9
b. tik 63b-10
b.-ları 75b-4, 58a-2, 68a-1
b.-larının 58a-5
b.-sı 47a-6, 62a-4, 70b-13, 77b-9,
78a-2, 78a-2, 78a-4, 78a-6, 79a-10, 93a-11
vaḥṣī şığırnıḡ b.-sını 67b-12
balçık: killi çamur, balçık
b. 9b-12, 9b-13
balgam: *Ar.* balgam
b. 3b-9, 35a-5
balık: balık
b. 10a-1, 10a-2, 10a-3, 19a-2, 63b-
9, 81a-10, 81a-13, 81a-9, 81b-1, 81b-1
b.-lar 63b-9, 81b-3
ṭariyy b. 63b-11
balıkçı: balıkçı
b. gedāydur 86b-2
bālīg: *Ar.* ergin, buluğa ermiş
b. 27a-7, 76b-4
balqu-: parlamak, ışıldamak
b.-r 16b-2
bal kırtı: bal arısı
b. 80a-13, 80b-1
b.-nı 80b-6
balta: balta, nacak
b. 87a-11

bām: *Far:* çatı, dam, kubbe

b. 24b-7

b.-ı bülend 24b-6

b.-ına 76b-8

baṅga: bana

b. 9a-12

bar: var, mevcut *krş.* var

b. 21a-9, 52a-11, 63b-6

b.-dur 24a-10, 46b-13, 59b-5, 74b-

1

bar-: varmak, gitmek ulaşmak *krş.* var-

b.-a 23b-8, 30b-7, 51b-3

b.-dı 64b-3, 85a-4

b.-dı ise 26b-13

b.-mas 92b-5

b.-mı 57b-9

b.-up 46a-11

b.-ur 22b-4, 56b-13, 70a-2

b.-urlar 68b-6

b.-urların 65b-13

b.-ğanda 4a-7

b.-açak 6a-1

baran: kuzu

b. 66a-12, 66a-13, 66a-10, 66b-4

barça: hep, bütün

b. 4a-6, 5a-11, 6a-10, 8a-10, 9a-2,
9b-7, 9b-8, 10a-6, 19a-7, 19b-12, 19b-9,
24a-7, 25a-7, 26a-9, 30a-7, 30b-4, 39a-4,
40b-5, 40b-8, 43a-6, 46b-1, 49b-3, 50b-4,
52b-10, 59b-13, 61b-2, 78a-3, 79a-5, 80b-4,
83a-6, 87a-3, 87a-9, 88b-2, 95a-9

b.-larnı 30a-derkenar

b.-sı 26b-1, 38a-7, 67b-13

barmağ: parmak

b. 34a-8, 51b-13

b.-ın 6b-9

b.-ına 50a-1

b.-lar 34a-6

b.-ların 60b-12

ayak b.-larının 34a-9

baş-: basmak, ezmek; yenmek; yıkmak;
doldurmak

ķamur b.-dı 46a-11

başar: *Ar.* göz; görme

ta' bīrūn bi'l-b. 10a-7

ve'l-b. 5a-5

başır: *Ar.* görüp, anlayan

b. 44a-13

baş: baş, kafa; uç, uç noktası; ana, temel,
başlangıç, ilk

b. 57b-12, 66b-10

b. saçın 39a-9

b.-dın 32b-derkenar, 39b-5

b.-ığa 25b-13, 95a-8

b.-ın 32a-11, 32a-12, 32a-13, 60a-
10, 66b-8, 66b-9

b.-ına 10a-10, 78a-11

b.-ında 49b-6, 51b-3, 76b-13

b.-ını 27a-13, 75a-3

b.-ının 36b-3

b.-nı 27a-11

ādem b.-ı 32a-4, 32a-derkenar,
66b-10, 66b-derkenar

böri b.-ı tik 27a-13

leşker b.-ı 17a-12

leşkerler b.-ı 6b-1

ķoy b.-ın 66b-derkenar

başka: başka, diğer

b. 17b-13, 40a-6, 52a-12, 72a-9,
79a-13, 86b-9, 93b-10
b.-dur 9b-10
b.-lara 8a-11, 50b-1
b.-lardin 2b-7, 2b-8
b.-nı 62b-3
başlı: başlı, kafalı 68a-13
b.-dur 68a-13
başmak: ayakkabı, terlik, çizme
b. 49a-9
b. kaçakçısı 84b-10
b. üstadı 84a-13
bat-: batmak, dalmak; ortadan kaybolmak
kün çıkarda veyâ b.-arda 11a-9
kün b.-arda 4b-8
bâtıl: *Ar.* yanlış, batıl
b. 59a-2, 62a-9, 74b-4, 84a-4, 86b-
5, 95a-3
b. ‘ameller birle 58a-8
b.-nı 2b-8
kâr-ı b. 16a-9, 61a-12, 61a-5, 83b-7
kâr-ı b.-dur 54b-7, 90a-4
kâr-ı b.-nı 84b-5
tedbîr-i b. ide 85a-1
bağ: *Ar.* kaz
b. 77b-2
bay: zengin, varlıklı
b. ola 12b-2, 13a-2, 21a-13, 31b-11,
40a-12, 42a-12, 44a-12, 50b-12, 51a-9,
69a-4, 72b-5, 93a-8, 95a-8
b. 56a-13
b. olmakdur 47b-4
b. olmakğa 20a-12
b.-dan 19b-6

b.-ğa 49b-11
b.-lara 51a-2
b.-larnı 2b-12
bayğuş: baykuş
b. 76a-11, 79a-12
baylık: zenginlik
b. 21a-7, 43a-8, 51a-6, 53a-7, 89a-
13
b. ola 19a-11
b.-dur 47a-13
baytal: kısırak, doğurmamış kısırak *krş.* biye,
kısırak
b.-dur 92a-12
bâzâr: *Far.* pazar, pazar yeri
b. ehli 20b-12, 61b-13
b.-da 20b-12
buğdây b.-ına 61b-12
b.-larda 85a-9
bâzârgân: *Far.* < bâzergân, pazarcı, tacir,
tüccar *krş.* bâzergân, bâzürgân
b.-lara 11b-11
bâzergân: *Far.* < bâzergân, pazarcı, tacir,
tüccar *krş.* bâzârgân, bâzürgân
b. 38a-7, 70a-1
b.-dur 21a-13, 42a-11, 44a-8
ba‘zı: *Ar.* bazı, bir kısım
b. 24a-4, 24a-4, 28b-2, 30a-3, 35b-
9, 43a-2, 44a-1, 44b-1, 50b-2, 55b-2, 78a-3,
87b-13, 88a-2
b.-lar 34a-7, 40a-10, 42a-5, 42b-13,
56b-13, 60b-6, 79a-13, 80a-9, 88a-1
b.-sı 24a-5, 24a-5
b.-lara 55b-2, 61a-5
b.-ları 6b-10

bāzī: *Ar.* şahin, sungur, doğan

b. 76b-3, 76b-7, 76b-8, 76b-11

bāzincān: *Ar.* patlıcan

b. 43b-13

bāzürgān: *Far.* < bāzergān, pazarcı, tacir, tüccar *krş.* bāzārgān, bāzergān

b.-ge 55b-1

be: *Far.* kelimelere -e hali verir

b. 5a-2, 6a-13, 16b-11, 20a-1, 20a-10, 21b-6, 24b-7, 30a-5, 30b-1, 31b-2, 32b-derkenar, 39b-2, 39b-8, 39b-9, 43a-6, 53a-6, 53a-8, 53b-10, 60b-12, 71a-6, 82a-8, 83b-3, 87b-13, 88a-7

beçe: *Far.* insan veya hayvan yavrusu *krş.* peçe

fıl b.-si 69b-1

bed: *Far.* kötü, fena, çirkin

b. ola 16b-4, 41b-2

b. olmak 6a-8

b. olsa 82b-3

b. mezhebler 12a-5

dīn-i b. 20b-2

esmā²-i b. 87b-1

b. isimli 87a-12

mezheb-i b. 67a-12

b.-aşl 70b-5, 71a-4

b.-aşllarge 70b-8

b.-büy 26a-1, 26a-derkenar

merd-i b.-dīn 79b-1

merd-i b.-dīnge 67b-2

haber-i b.-dür 54b-7

b.-dür 8a-11, 12b-5, 41b-2, 43a-6,

68b-1, 81a-8, 86b-11, 87a-13, 87b-7

b.-güy 85a-10

b.-horlarını 87b-6

b.-hū 83b-11

b.-hüy 71b-2, 71b-4

b.-kār 26a-2, 71a-4, 87b-6

hatun-ı b.-kārdur 84b-4

merd-i b.-kārdur 83b-10

b.-libāsla 58b-2

b.-rüy 58b-2

merd-i b.-ṭab^c. 89b-8

bedlik: *Far+T.* kötülük, fenalık

b.-leri 43a-6

bedrek: *Far+T.* daha kötü, daha fena

b. 17b-7

be-gāyet: *Far.* pek çok, aşırı

b. 96b-4, 96b-2, 96b-5

behāyim: *Ar.* < behā²im, dört ayaklı hayvan

b. 53b-4, 64a-4

b.-ge 64a-5

be-her: *Far.* her, her bir, her biri

b. 85b-5

be-her-ḥāl: *Far.* herhalde, mutlaka

b. 64a-2, 82a-8

b. 12b-9, 14b-6

b.-de 23a-3

b.-dür 24a-13

b.-ke 14b-9

b.-i 14b-2

b. şarābıdan 14b-8

behiştī: *Far.* cennetlik

b. olmak 12b-13

beḳā: *Ar.* bakilik, sonsuzluk

b.-sı 91a-7

belā: *Ar.* gam, keder musibet, afet, ceza, gayet zor iş

b. ola 30a-13
b. ve mübtelā ola 15a-1
b. 7b-1, 9b-11, 9b-13, 17b-10, 17b-5, 18b-8, 21b-11, 24a-4, 29b-5, 54b-10, 89a-2, 89a-10
b.-dın 29a-5, 37a-3
b.-dur 10a-2, 12a-6, 12a-7, 92b-5
b.-ğa 15a-12
b.-lardın 15a-9
b.-ya 12b-13, 56b-8, 95a-2
beli: *Far.* evet
b. 9b-1
belki: *Far.* belki, ihtimal, umulur, olabilir
b. 28b-11, 43a-2, 66b-13, 72b-13, 91b-12, 93a-7
ben: ben (zamir) *krş.* men
b.-im 6b-8, 8b-7
bend: *Far.* bağ, yular, rabıta, bağlama
b. 52a-7, 52a-11
bendān: *Far.* bağlar, yularlar, rabıtalar,
ve'l-b. 5a-5
bende: *Far.* kul, köle, bağlı
b. birle 57b-6
b. bolsa 13a-5
b. 2a-13, 30b-2, 35a-12, 69a-3, 93a-12
b.-dür 40a-13
b.-ge 1b-10
b.-lere 11b-11, 78a-10
b.-niñ 2b-9, 30a-derkenar, 87a-6
benefşe: *Far.* menekşe
b. 47b-11
beni İsrā'il: *Ar.* israil oğulları
b.-de 10b-3

ber: *Far.* üzere
b.-dīvār 22a-5
ber-: vermek *krş.* bir-, vir-
b.-di 37b-12, 58a-12, 66a-3, 66b-7, 73b-6
zahmet b.-di 24a-6
b.-diler 44b-1
b.-se 83b-8, 83b-8
rencü b.-ür 72a-1
şadağa b.-mek kerek 57b-7, 96a-6, 97a-4
şadağa b.-mek kerekdür 96b-7, 97b-3
şadağa b.-mek 59a-derkenar
berāber: *Far.* beraber, birlikte
b. 17a-6
b.-ine 60b-5
beraş: *Ar.* leke hastalığı, abraşlık, cüzam hastalığı
b. 40a-2, 40a-4
ber-baṭṭ: *Ar.* lavuta (lavta) denilen çalgı, lir
b. 61a-4
berekāt: *Ar.* bolluklar, mutluluklar
b. 7b-1, 51a-4
bereket: *Ar.* bolluk, mutluluk
b. 17b-10, 18b-4, 18b-4, 18b-9, 20b-6, 22b-10, 23a-2, 26b-7, 29a-8, 30a-5, 30a-8, 30b-8, 30b-11, 31a-5, 35b-11, 38a-13, 39a-4, 40b-9, 43a-5, 45a-12, 57a-12, 62a-7, 63b-8, 66a-11, 66b-1, 68a-7, 69a-11, 80b-2, 82b-1, 85b-2, 88a-7, 88a-9, 89b-11, 91a-12, 91a-8
b. ola 52a-13

b.-dür 31b-derkenar, 39b-10, 42a-6, 45b-1, 45b-6, 53a-1, 66a-9, 66b-12, 67a-2, 67a-4, 68b-12, 87b-11

b.-i 71b-1

ḥayr-ı b.-dür 43a-3

berīd: *Ar.* postacı, haberci, ulak

şāḥib-i b. 2a-13

berre: *Far.* kuzu

b. 65a-2, 66b-12

ber-sām: *Far.* akciğer iltihabı

b. 20b-3

beş: beş (sayı ismi)

b. 6b-6, 6b-6, 6b-7, 6b-9, 6b-10, 6b-10, 7a-6, 14a-5, 21b-5, 33a-13, 34a-7, 34a-8, 34a-8, 48b-10, 49a-2

beşāret: *Ar.* müjde

b. 7b-1, 18a-4, 26b-7, 41a-6, 78a-12, 83b-8, 86b-11, 96b-13

b. yite 76b-11

b.-dür 13a-6, 30b-10, 96b-2, 96b-5, 97a-2

bevāriḥ: *Ar.* samyeli denilen sıcaklar ve şiddetli rüzgarlar.

ve'l-b. 5a-2

bevl: *Ar.* idrar, sidik, çiş; işeme

b. 9b-8, 40a-2, 40a-9, 40a-10

b. itmek 40a-8, 40a-11

b.-i 40b-7, 67a-3

bey^ç: *Ar.* satma satış, satılma

b. kılup 31b-2

beyān: *Ar.* anlatma, açık söyleme, bildirme

b.-ı 40a-3

b.-ında 2a-9, 3b-1, 4a-1, 25b-4, 47a-derkenar, 86b-13

b. ider 69a-9, 69a-9

b. itülür 31b-12

beyt: *Ar.* mesken, hane, ev, oda

b.ü'l-ḥarāma 30a-6

ehl-i b.-din 91b-5

ehl-i b.-dür 91b-5

ehl-i b.-i 27b-12, 28a-2, 34a-4, 36a-5, 57b-11

ehl-i b.-indin 71a-11

bi: *Ar.* başlarına eklendiği zaman kelimeleri -e haline getirir; ile, için manalarını vererek Farsçadaki be- edatıyla aynı işi görür.

b. 5a-1, 5a-2, 5a-8, 5b-11, 5b-3, 5b-7, 6a-2, 6a-11, 6b-2, 6b-5, 7a-1, 7a-10, 8a-11, 8b-10, 9a-5, 9b-4, 9b-9, 10a-4, 10a-7, 10a-10, 10b-2, 10b-7, 11a-5, 71b-9, 77a-3, 81b-13

bi-^ç aynihī: *Ar.* aynıyla, olduğu gibi, tıpkı

b. 11a-5

bī-ḥūn: *Far.* emsalsiz eşsiz; sebep sorulmaz Allah

b. 11b-13

bid^çat: *Ar.* sonradan meydana çıkan şey, peygamber zamanından sonra dinde meydana çıkan şey

b. 29b-2

şāḥib-i b. ola 90b-2

bī-dīn: *Far.* dinsiz; acımasız, merhametsiz

b. 52b-4, 83b-6

bī-fāyide: *Far+Ar.* faydasız yararsız

b. 39a-8

big: bıyık

b. 35b-3

bī-gāne: *Far.* kayıtsız, ilgisiz; yabacı

b.-dür 74b-3
bī-günāh: *Far.* günahsız, suçsuz, zavallı
 b. 25a-derkenar, 40b-13
bī-ḥayr: *Far+Ar.* faydasız, yararsız
 ‘amel-i b. 39a-1
 merd-i b. 84b-9
bihişt: *Far.* cennet, uçmak *krş.* behişt
 ehl-i b.-dür 49b-3
bihraḳ: *Far.* daha iyi
 b. 52b-13
bihter: *Far.* daha, en, pek iyi
 b.-dür 11a-11, 50b-11
bihterraḳ: *Far.+T.* daha, en, pek iyi
 b.-dur 37a-10, 66b-10, 66b-13
bi-iznillāhi Ta‘ālā: *Ar.* Allahın izniyle
 b. 4b-6
bik: pek, pek çok
 b. 36a-6
bī-keyfiyyet: *Far+Ar.* niteliksiz
 b.11b-13
biklen-: kilitlenmek
 b.-ür 27b-8
bikr: *Ar.* kızlık, bekaret, dokunulmamış kız
 b.-ini 53a-11
bil: bel
 b.-inde 90a-7
 b.-ine 50b-13
bil-: bilmek
 b.-düm 8b-9
 b.-dün 8b-7
 b.-e 4a-4, 4a-5, 7a-2
 b.-medi 60b-3
 b.-mese 89b-7
 b.-meye 93b-8

b.-mez 85a-10
 b.-se 16b-10
 b.-üp 8b-1
 b.-ür 85a-10
 b.-mek 3b-1
bile: ile, birlikte *krş.* birle, birlen, ile, ilen
 ferzendlerin b. 11a-3
 ölünce b. 75b-3
bilezik: bilezik
 kümüş b. 48a-11
bīm: *Far.* korku
 b. 26a-5, 26a-6
bī-meşakkat: *Far+Ar.* zahmetsiz, sıkıntısız
 b. 22a-3, 45a-12, 45b-10, 80b-3
bī-mevzi‘: *Far+Ar.* yersiz
 b.-dür 9b-6
bī-minnet: *Far+Ar.* minnetsiz, bir iyiliğe
 veya iyilik yapana karşıkendini borçlu
 görmeme
 b. 86b-8
bī-muvaḏḏa‘: *Far+Ar.* itibarlı
 b. 53b-1
biḡ: bin (sayı ismi)
 b. 10b-12, 10b-13, 48b-4, 76b-9
bin-: binmek *krş.* bün-, min-
 b.-di 24b-4, 67a-10, 91b-9, 93a-1
 b.-üp 29a-9, 91b-6
 b.-miş 92b-5, 92b-11, 93b-1, 93b-12
 b.-mişdür 92b-4, 93b-13
binā: *Ar.* bina, yapı
 b. etdi 63a-1, 63a-1
 b. ider 64b-7
 b. iterler 23a-3

b. kıla 13b-4, 21a-12, 38b-7
 b. kıldı 23a-2, 64b-5
 b. kılmak 62a-6, 63a-3
 b. kılmak 57a-13, 57b-2, 64b-5
 serây b. kılmakdur 53a-2
 bî-naşib: *Far+Ar*: nasipsiz, paysız, hissesiz
 b. ola 53b-9, 86b-5, 78a-8
 bî-nef: *Far+Ar*: faydasız, yararsız
 b. ola 62a-10
 binek: binek, üzerine binilen hayvan
 b. âletleri 65a-2
 bint: *Ar*: kız
 b.-i 25b-9
 bir-: vermek *kır*: ber-, vir-
 b.-di 27a-6, 58a-11
 şadağa b.-mek kerek 58b-2
 cevâb b.-di 59a-4
 bir: bir (sayı ismi); tek; aynı
 b. 1b-5, 2a-1, 2b-5, 5a-10, 5b-8, 5b-9, 5b-11, 6b-2, 6b-5, 6b-9, 7a-3, 7b-2, 7b-3, 7b-4, 7b-5, 7b-11, 8a-2, 8b-6, 9a-4, 9a-4, 9a-10, 9b-5, 9b-10, 10b-1, 10b-3, 10b-7, 10b-10, 10b-10, 10b-13, 11a-4, 11a-12, 11a-13, 11b-8, 12a-2, 12a-5, 12a-8, 12a-11, 12b-13, 13a-9, 13b-7, 14a-6, 14a-11, 14b-2, 14b-6, 15a-11, 16a-4, 17a-4, 17a-6, 17b-1, 17b-2, 17b-4, 17b-8, 17b-9, 17b-12, 17b-13, 18a-5, 18b-6, 18b-7, 18b-8, 18b-13, 19a-4, 19a-6, 19a-9, 19a-13, 19b-11, 20a-2, 20a-4, 20a-4, 20a-8, 20b-5, 20b-9, 21a-2, 21a-3, 21a-4, 21a-8, 21b-5, 21b-6, 21b-9, 21b-12, 22a-11, 22a-11, 22b-1, 22b-13, 22b-4, 22b-7, 22b-12, 23a-3, 23a-11, 23b-3, 23b-13, 24a-2, 24a-3, 24a-6, 24a-12, 24b-7,

24b-10, 24b-10, 24b-12, 24b-6, 25a-1, 25a-derkenar, 25a-derkenar, 25b-6, 25b-10, 25b-11, 26a-1, 26a-3, 26a-12, 26a-13, 26b-3, 26b-3, 26b-10, 26b-13, 27a-4, 27a-5, 27b-1, 27b-5, 27b-6, 27b-7, 27b-11, 28a-3, 28a-5, 28a-6, 28a-9, 28a-10, 28a-11, 28b-7, 29a-1, 29a-2, 29a-6, 29a-8, 29a-13, 29a-13, 29b-3, 29b-4, 29b-5, 29b-7, 29b-10, 29b-12, 30b-13, 31a-2, 31b-2, 31b-3, 31b-5, 32a-2, 32a-4, 32a-11, 32a-13, 32b-2, 32b-12, 33a-1, 33a-2, 33a-6, 33a-12, 33b-4, 34a-11, 35a-1, 35a-2, 35a-4, 35a-10, 35b-6, 35b-7, 35b-8, 35b-10, 35b-13, 36a-4, 36a-8, 36b-1, 36b-3, 36b-13, 37a-4, 37a-7, 37b-3, 37b-8, 37b-11, 38a-1, 38a-8, 38a-13, 39a-10, 39a-3, 39b-12, 40a-3, 40b-3, 40b-12, 41a-3, 41a-5, 41a-7, 41a-9, 41a-11, 42a-6, 43a-12, 45a-4, 45a-5, 45a-7, 46a-4, 46b-3, 47a-4, 48a-2, 48b-9, 48b-13, 50a-10, 50b-7, 50b-7, 52b-12, 52b-2, 52b-2, 52b-7, 53a-6, 53b-11, 53b-13, 53b-5, 53b-7, 54a-1, 54a-3, 54a-8, 55b-3, 55b-3, 55b-4, 55b-9, 56b-12, 56b-3, 56b-7, 56b-7, 57a-1, 57a-10, 57a-10, 57a-11, 57a-11, 57a-12, 57a-13, 57a-2, 57a-3, 57a-5, 57a-7, 57a-8, 57a-9, 57b-1, 57b-1, 57b-10, 57b-12, 57b-2, 57b-3, 57b-5, 57b-7, 58b-10, 58b-11, 58b-4, 58b-6, 58b-7, 58b-8, 58b-9, 59a-10, 59a-12, 59a-12, 59a-2, 59a-3, 59a-6, 59a-6, 59a-8, 59a-derkenar, 59b-derkenar, 59b-derkenar, 59b-10, 59b-2, 59b-3, 59b-5, 59b-7, 60a-3, 60a-3, 60a-6, 60a-9, 60b-4, 60b-4, 60b-5, 60b-5, 61a-10, 61b-4, 61b-9, 62a-1, 62a-2, 62a-6, 62a-6, 62b-10, 62b-2, 63a-8, 63b-1, 63b-11, 63b-

11, 63b-2, 63b-4, 64a-1, 64b-1, 64b-11, 64b-12, 64b-5, 65a-10, 65a-3, 65a-6, 65a-8, 65b-1, 65b-2, 65b-7, 66a-1, 66a-13, 66b-3, 67b-12, 67b-7, 68a-3, 68a-3, 68a-9, 69a-11, 69a-9, 69b-11, 70a-11, 70b-3, 70b-4, 70b-5, 71a-1, 71a-11, 71a-3, 71a-7, 71a-9, 71b-5, 71b-9, 72b-6, 73a-13, 73b-11, 73b-6, 74a-8, 74a-9, 74b-9, 75a-12, 75a-4, 75a-5, 75a-7, 75b-3, 75b-3, 76a-12, 76a-6, 76a-8, 76b-13, 76b-4, 77a-6, 77b-5, 78b-13, 78b-8, 79a-1, 79a-13, 79a-3, 79b-4, 80a-11, 80a-4, 80a-4, 80a-5, 80a-8, 80a-8, 80a-9, 80b-9, 81a-3, 81a-6, 81b-12, 81b-12, 82a-3, 82a-5, 82b-8, 83a-4, 83a-9, 83b-1, 83b-6, 84a-3, 85a-4, 85b-5, 85b-6, 86b-1, 86b-1, 86b-9, 87b-2, 88a-12, 88b-13, 89a-3, 89a-5, 89b-2, 89b-3, 89b-5, 90a-8, 90a-13, 90b-1, 90b-4, 91b-10, 91b-3, 91b-8, 92a-1, 92a-4, 92b-11, 92b-4, 92b-6, 92b-10, 93a-10, 93a-2, 93a-5, 93a-8, 93b-10, 93b-13, 93b-9, 94a-6, 94a-9, 94b-1, 94b-12, 94b-12, 94b-13, 94b-5, 94b-7, 94b-9, 95a-2, 95a-3, 95b-13, 95b-13, 95b-9, 95b-9, 96a-12, 96b-10, 96b-11, 96b-12, 96b-8

b.-i 75a-2, 75a-3, 90a-6, 85a-13, 86b-10, 87b-9

b.-in 67a-6, 75a-7, 77a-1, 86b-11

b.-ini 48a-2, 63b-11

b.-isi 1b-4, 1b-4, 1b-5, 6b-11, 27b-4, 36a-3, 47a-2

b.-isine 70a-12

b.-isini 44b-5, 72a-2

hiç b.-i 82a-11

hiç b.-sini 27b-13

birāder: *Far.* erkek kardeş, kardeş; dost

b. 33b-2, 33b-8, 34a-11, 34a-7, 34b-8, 54a-11, 54b-4

b. ile 64b-10

b.-i muvāfiḳ 55a-2, 91a-5

b.-dür 34a-13

b.-i ile 73b-8

b.-ler ile 40a-11

birāder-zāde: *Far.* kardeş çocuğu, yeğen

b. 34b-6

bī-raḥīm: *Far+Ar.* merhametsiz, acımasız

b.-dür 81b-5

biraz: *Ar.* biraz, az şey

b. 31b-derkenar, 47a-12, 74b-13, 79b-11

birbiri: karşılıklı olarak biri ötekini öteki de onu, her biri

b.-ne61b-7, 71b-13

biregü: biri, birisi, bir kimse, başkası

b. 43b-11, 90a-5

b.-ge 77b-12

b.-ni 53a-10, 55a-10, 64a-12, 95a-5

b.-niḡ 22a-12, 54b-8, 93b-12

b.-si 63a-5

b.-ye 29a-10

bī-renc: *Far.* sıkıntısız, kolayca

b. 43b-10, 45a-11, 45b-10, 46a-4, 80b-3

birge: birlikte

b. 59a-4, 59b-5

birle: ile, birlikte *kırş.* bile, birlen, ile, ilen

ādemler b. 11a-4

anıḡ b. 59a-1, 59a-4, 72a-9

arşlan b. 72a-7

bâtil ‘ameller b. 58a-8
bende b. 57b-6
dervîşlik b. 50b-3
du‘â’ b. 59a-2
ebced hisâbı b. 7a-3
hatunı b. 33b-12, 90b-13
hüneri b. 59b-3
ismi b. 59a-3
işler b. 57b-4
karası b. 63b-6
kuşlar b. 67b-1
meyyit b. 58b-11, 58b-13
mınkârı b. 63b-1
müşkillik b. 57a-5
ölüg b. 58b-3
ölügler b. 59b-5
râstlık b. 55b-4
şavat b. 47a-5
şıgır tizegi b. 68b-13
sırhav b. 59a-5
şu b. 28b-7, 28b-13, 28b-derkenar
şarâb b. 29a-1
te’hîrlik b. 96b-8
tîzlik b. 46a-11
tün b. 63b-7
yel b. 17b-7
zıkri b. 11a-1
birlen: ile, birlikte *krş.* bile, birle, ile, ilen
huşyeleri b. 28b-2
ölügler b. 57a-5
tîzlik b. 12a-10
bisât: *Ar.* kilim, minder, döşeme, keçe, yaygı
b. 56a-11, 56a-12

b.-lar 84b-11
bî-şebât: *Far+Ar.* sebatsız, döneke
b. ola 43b-2
bisyâr: *Far.* çok
b. 24b-1, 67a-2, 91a-4, 91a-9
b. ola 44a-9
b. olur 91a-12
b.-dur 37b-3
b.-güy 44b-9
mâl-ı b. 25b-8, 59b-derkenar, 86b-1
bî-şekk: *Far+Ar.* şüphesiz
b. 42a-2
bî-şerm: *Far.* utanmaz
b. 83b-6
bit: bit
b. 80a-13, 80b-8
bit-: bitmek, sona ermek
b.-se 46a-8
bitküçi: bitirici, sona erdirici
çük b. 86a-9
bî-vakt: *Far+Ar.* vakitsiz, uygunsuz 44a-5
b.-dür 43a-10
bî-vefâ: *Far+Ar.* vefasız
b.-dur 79b-2
biyalay: eldiven
b. 50b-9
biye: kısrağ *krş.* baytal, kısrağ
b. 91b-9
bî-zarar: *Far+Ar.* zararsız
merd-i b.-dur 86a-10
bî-zeker: *Far+Ar.* erkeklik organsız
b. 41a-11
boğazla-: boğazlamak, kesmek
b.-dı 93a-13, 95b-7

bol-: olmak; olmak yardımcı fiili *krş.* ol-

b.-a 13b-13, 18b-13, 21a-1, 29a-8,
32a-8, 44b-7, 45a-6, 46a-2, 48b-4, 48b-5,
50b-4, 59b-derkenar, 62a-7, 63a-3, 70b-1,
70b-11, 73a-4, 73b-5, 75b-10, 86b-1, 92a-5,
94b-6

b.-ası 97a-6

b.-dı 11a-2, 52a-13, 75a-7

b.-ğan 57b-6, 63b-2

b.-ğandın 26a-8

b.-ğanın 57b-3

b.-mağ 33b-1, 36a-10

b.-makdur 87b-11

b.-mağğa 24a-2, 62b-1

b.-mağlıkğa 87a-5

b.-mamış 36a-1

b.-mas 29b-11

b.-masa 29b-11, 70a-2

b.-maya 65b-1

b.-mış 27a-11, 27b-5, 27a-13, 36a-

11

b.-sa 13a-5, 23b-9, 26b-9, 36a-2,
46a-6, 50a-2, 50b-10, 51b-3, 52b-11, 55b-4,
63b-9, 72a-1, 72a-2, 88a-2, 88b-2, 92a-7,
92a-9

b.-up 46a-10, 47b-4, 49b-12

b.-uyna 87a-1, 87a-6

b.-ur 18b-10, 28a-2, 88a-3

b.-mağdur 19b-5, 24a-8, 24a-9,
28b-8, 29b-8, 30a-1, 30a-3, 30b-11, 32b-
derkenar, 34b-8, 35b-2, 35b-7, 36b-2, 41b-
10, 42a-4, 43b-4, 45b-1, 45b-2, 45b-4, 45b-
5, 46a-7, 46a-7, 46a-8, 46a-10, 46a-10,
47b-10, 48a-4, 48a-13, 49a-7, 49a-12, 49b-

2, 49b-13, 52a-2, 52b-8, 52b-9, 54b-6, 56a-
1, 60b-10, 62a-3, 62a-4, 62a-4, 69a-11,
77a-13, 88b-4, 89b-2

boruç: borç *krş.* boruc

b.-ı 30a-4

b. için 58a-1

bostān: *Far.* < bustān, bahçe

b.-ında 44a-6

boy: boy, endam

b.-yı 35b-1

boyal-: uzamak

b.-mış 28b-1

boydak: bekar

b. 30b-3, 91a-11

b. ise 21a-9, 90b-13

b. olsa 23b-5, 24a-10, 28b-12, 37a-
4, 37b-10, 38b-4, 50b-10, 66a-4, 66a-7,
91b-9, 92a-8

b.-a 52a-2

b.-dur 44a-10

b.-ğa 49b-11

b.-lara 51a-2

boyun: boyun *krş.* moyun

b.-ığa 52a-4

b.-ın 60a-2, 60a-7, 60a-9, 60a-11

b.-um 58a-1

boz: boz, beyaz

b. 92a-7

boz-: bozmak, tahrip etmek

b.-dı 53a-11, 55b-5

b.-uğ 38a-1, 85b-9, 90b-12, 90b-13

b.-ulmağan olsa 37b-13

bozok: boz renkli

b. 37a-2

bölek: bilek, kol

b. 34a-13

böri: kurt *krş.* börü

b. 73b-11

b. başı tik 27a-13

b.-ge 73b-4

b. ile 73b-3

b. sütin 73b-5

börk: börk, başlık, şapka *krş.* börük

b. 49a-10

börkençik: çarşaf, perde

b. 51b-2

börü: kurt *krş.* börü

çöl b.-si 73b-12

börük: börk, başlık, şapka *krş.* börk

b. 49b-6

börükçi: şapkacı, börkçü

b. hizmet-kâr 85b-10

bötirki şenbür(?): yılan balığı *krş.* yılan balığı

b. 81b-2

böz: bez, kumaş parçası

b. 52b-13

b. toğuçı 84b-9

bu: bu (sıfat ve zamir) *krş.* mu

b. 1b-1, 1b-9, 2a-8, 3a-8, 3a-12, 4a-3, 4a-8, 4b-12, 6a-10, 8a-10, 9a-2, 9a-4, 9b-2, 9b-3, 9b-4, 11b-2, 12a-2, 12b-4, 13b-4, 16b-12, 19b-13, 23b-9, 27b-3, 28b-11, 29a-12, 30a-derkenar, 31a-10, 32a-12, 32b-7, 33a-3, 33a-5, 33a-10, 33b-1, 33b-10, 35b-12, 36b-7, 36b-7, 40b-8, 44b-5, 44b-11, 47a-2, 48b-3, 53b-8, 55b-9, 56a-7, 56a-9, 59a-11, 59a-13, 59a-3, 59a-4, 59a-5, 61a-4,

62a-2, 63b-1, 64a-10, 64a-13, 64b-7, 67b-1, 71a-9, 72a-1, 73b-1, 78a-9, 80b-12, 80b-5, 84a-13, 87a-3, 88a-13, 90a-13, 94a-13, 95b-12

b.-dur 6b-11, 63b-2, 95b-11

b.-lar 21b-4, 32a-1, 38a-6, 49a-10

b.-nga 69b-3, 69b-5

b.-ğa 3b-3, 8b-12, 10a-9, 18b-12, 20a-8, 64a-10, 64a-12, 65a-4

b.-nı 64a-12, 69b-4

b.-nın 2b-6, 43b-13, 45b-11, 49a-4, 50b-8, 51b-7, 51b-11, 65a-13, 68b-6, 73a-11, 82b-2, 87b-2, 88a-4

b.-nlar 2b-7, 44b-4

b.-nlara 34b-9, 49a-8, 72b-13

b.-nlardan 77a-1

b.-nlardın 48a-2, 67a-6, 85a-13, 86b-10, 87b-9

b.-nları 81a-1, 81a-2

b.-nların 44b-4, 48a-1, 68a-3

b.-nuş 60a-3

b.-nunğ 47b-11

buğav: zincir, köstek, pranga

b. 5b-6, 51b-10, 52a-1

buğavlan-: bağlanmış

b.-mı 52a-6

buğday: buğday *krş.* ikin, ikün

b. 45a-7, 45a-9, 45b-8, 45b-9, 62a-1, 68a-6

b. bazarına 61b-12

b. hüşesini 45b-5

b.-nı 45a-9

bugün: bugün

b. 8b-8

buhl: *Ar.* cimrilik, hasislik

b. 45a-5

b.-ge 19a-5

b.-niñ 2b-13

buķ: *Ar.* boru, düdük

b. 54a-7, 54b-7, 54b-8

bul-: bulmak

b.-a 5b-1, 5b-3, 6b-7, 13a-12, 13b-2, 18b-1, 18b-4, 19a-8, 21a-1, 24b-7, 24b-12, 24b-13, 25b-13, 26b-8, 26b-8, 28b-9, 29b-13, 30a-13, 30b-2, 31a-5, 32b-1, 34a-4, 34b-5, 35b-9, 36a-6, 37a-2, 45a-2, 45a-8, 46a-1, 48b-13, 51a-10, 51a-12, 52b-7, 53a-11, 54a-12, 54a-2, 60a-5, 60a-6, 60a-9, 60b-1, 60b-9, 63a-11, 63a-12, 63a-2, 64a-11, 64a-8, 64a-9, 65a-5, 65a-8, 67a-1, 69b-2, 71a-2, 71a-3, 71a-9, 71b-5, 72a-13, 72b-13, 72b-3, 72b-6, 72b-8, 73a-5, 73a-8, 73b-5, 73b-7, 75a-12, 75b-2, 76b-5, 76b-6, 76b-9, 77a-9, 79a-1, 79a-11, 79a-4, 79a-7, 79b-2, 80a-4, 80b-2, 81a-5, 82a-5, 83a-6, 83b-12, 88a-12, 88a-13, 89b-8, 93a-13, 93a-7, 93b-11, 93b-4, 95a-7, 95b-1, 95b-6

b.-andın 26a-7

b.-dı 6b-4, 26b-6, 65a-4, 79a-8

b.-sa 73b-473b-4

b.-maķ 14a-11, 26a-10, 54b-13, 55a-8

b.-maķdur 29a-1, 29b-5, 37b-6, 54b-4, 54b-6, 54b-13, 58b-13, 61b-1, 75a-1, 87b-8, 88b-8, 89b-2

bulaş-: bulaşmak, karışmak

b.-mış 32a-7

bulğan-: bulanmak

b.-dı 40b-7, 95a-12, 95b-2, 95b-4

bulğancık: bulanık *krş.* bulğancık

b.-dur 19b-1

b.-lı 19b-4

bulğancık: bulanık *krş.* bulğancık

b. 19a-10

b.-lı 89b-4, 97b-3

bulut: bulut *krş.* bulut

b. 17b-1, 17b-2, 17b-6, 17b-6, 17b-7, 17b-derkenar

bulut: bulut *krş.* bulut

b. 88b-12

b.-nı 89a-1

büm: *Far.* baykuş

b. 76a-11, 76a-13, 76b-1

b.-nı 76a-12

burçak: burçak, bezelye, nohut

b. 45a-10, 62a-1

burüc: *Ar.* burçlar, kalleler; Güneşin ayrıldığı on iki kısımdan herbiri

rü 'yetü'l'-b. 17a-6

b.-larını 17a-7

burun: önce, evvel

b. 9a-13, 24a-3

burun: burun

b. 34b-10

b.-ındın 83a-1

b.-dın 32b-derkenar, 39b-6

burunğı: birinci, ilk *krş.* burunğı

b. 59b-7

burunğı: birinci, ilk *krş.* burunğı

b.-sı 9b-1

burunlu: burunlu

b. 79b-13

būstān: *Far.* bostan, bağ, bahçe *krş.* bustān
 b.-ı mechūlni 24a-12
 b.-da 42b-4
bustān: *Far.* bostan, bağ, bahçe *krş.* būstān
 b. 23a-13, 24a-13, 24a-9
 b.-dın 24b-2
 b.-larına 14b-7
buṭ: but
 b.-um 58a-7
 b.-ını 34a-4
bu yağ: bu yan, bu taraf
 b.-ında 82a-12
buyur-: buyurmak, emretmek
 b.-adur 59a-12
 b.-dı 10b-12
buz: buz
 b. ile 18b-9
buzāḡu: buzağı, dana *krş.* buzav
 b. itin 66b-4
 gāvmiṣ b.-sına 70a-9
buzav: buzağı, dana *krş.* buzaḡu
 b. 66a-10, 68a-2, 69a-4
 b. itin 66a-13
 b.-nı 66a-12, 69a-6
būzīne: *Far.* maymun
 b. itin 75a-13
 b. 75a-11, 75a-12, 75a-12, 75b-2
 b.-ni 75b-1
būhtān: *Ar.* yalan, iftira, kara çalma, iftira etme
 b. itülür 84b-7
bükül-: bükülmek, eğilmek, kıvrılmak
 b.-miş 27a-11
būldān: *Ar.* şehirler, memleketler, beldeler

ta' bīrūn bi'l-b. 9b-9
bülend: *Far.* yüksek, yüce
 b. ola 14a-12, 37a-1
 bām-ı b. 24b-6
 be-miḡdār-ı b. 24b-7
 b. 36b-13, 51b-8, 75b-13, 76b-9,
 87a-5
 b.-dür 10a-11
 b.-i 60b-12
bülend-āvāz: *Far.* yüksek ses
 b. 85a-11
bülendlik: *Far. + T.* yükseklik, yücelik
 b. 7b-8
bün-: binmek *krş.* bin-, min-
 b.-di 78b-13
bürgüçi: demirci, burucu, kıvrırcı *krş.*
 demürçi
 b. 84a-6
bürküt: bir tür büyük av hayvanı, kartal
 b. 76a-5
büryān: *Ar.* kebab edilmiş
 b. 66b-12
 b. itüp 71a-7, 83a-10
büzül-: büzülmek
 b.-di 34b-3
büzürg: *Far.* büyük, ulu, şef, reis *krş.*
 büzürüg
 b. 14b-1, 15b-12, 23b-9, 35b-
 derkenar, 45a-4, 65a-3, 69b-11, 86a-5
 b. ola 16a-12
 b.-ge 65a-6
 b.-i 17a-3
 b.-le 83a-5
 b.-ler 65a-13

b.-lerge 51b-12
 devlet-i b. 45a-4
 düşmân-ı b.-ni 73a-1
 ‘amel-i b.-ler 50a-10
 emîr-i b. 94b-5
 kâr-ı b.-lerine 54b-5
 merd-i b. 44a-2, 91a-2
 merd-i b.-ge 79a-1
 merdümân-ı b.-dür 69a-10
 nedîm-i b. 17a-1
 sultân-ı b. 18b-12, 38a-9, 75b-6
 sultân-ı b.-dür 6a-11, 76a-6
 sultân-ı b.-ni 73a-1
büzürglik: *Far. +T.* büyüklük, ululuk, reislik
 b. 15b-4, 24a-11
büzürg-zâde: *Far.* kişiöğlü
 hatun-ı b.-ni 79a-2
büzürüg: *Far.* büyük, ulu, şef, reis *krş.*
büzürg
 b. 7a-7, 19b-6, 41a-10, 44b-5, 65a-
 10
 b.-ge 76a-8, 77a-10
 b.-i 68b-5
 câh-ı b. 75b-10
 mâl-ı b. 53b-7
 manşıb-ı b. 68a-8
 mehter-i b. 55a-2
 merd-i b. 61b-5, 86b-2
 nâm-ı b. 25a-2
 pâkize-i b. 80a-10
 sultân-ı b. 55a-1, 72a-12
 mertebe-i b.-dür 41a-4
büzürüg-zâde: *Far.* kişiöğlü
 b.-dür 79a-8

C

câbir: *Ar.* cebreden, zorlayan
 c. 14b-13
 c.-ge 15a-7
 sultân-ı c. 16a-9
cādū: *Far.* cadı, büyücü; hortlak, gulyabani;
 çirkin kocakarı
 c. ide 73a-13
 c.-lar 83b-4
 c.-nı 95a-2
cādülk: *Far. +T.* cadılık, büyücülük
 c.-dur 52a-1
câfi: *Ar.* cefâ eden, eziyet eden
 c. 90a-1
câh: *Ar.* itibar, makam, mevki, yer
 c. 14a-10, 15b-12, 15b-13, 23b-4,
 34b-10, 37a-9, 38a-10, 39b-11, 44b-3, 49b-
 4, 49b-7, 50b-13, 51a-7, 53b-6, 56a-12,
 62a-13, 70a-13, 70b-8, 72b-9, 77a-9, 90b-5
 c.-dur 51a-3
 c.-ı 37a-11, 56a-4
 c.-ı büzürüg 75b-10
câhil: *Ar.* bilimsiz, bilgisiz; genç, toy
 c. 4b-9
 c.-em 4b-11
 kavm-i c.-e 94b-12
cālînūs: *Ar.* ilk çağların, ipokrat ile
 beraber büyük Grek hekimi, Galen
 c. 6b-2
câme: *Far.* Elbise, çamaşır
 c. 49a-10, 49b-3, 52b-10
 c.-de 87b-5
 c.-si 52b-11

c.-siğa 74a-10
c.-sin 24b-13
c.-sinde 40a-10, 95a-7
c.-sini 40b-7, 64a-2
c.-i mülâyim 37b-8
irenler c.-si irse 52b-11
câme-şüy: *Far.* çamaşır yıkayan, çamaşırcı
c. 84b-7
câmi^c: *Ar.* içinde namaz kılınan ibadet yeri,
cami
c.-de 22b-13, 23a-3
c.-ğa 65b-13
mescid c.-ni 22b-8
cân: *Far.* can, ruh; hayat; gönül
c.-ını 12b-7, 12b-7
cârib: *Ar.* taraf, yan, cihet
c.-de 16b-5
c.-e 29b-9
c.-indin 19b-8, 20b-11, 40b-12,
70a-6, 76a-9
cân-ver: *Far.* canlı, canavar
c. 39a-5, 64a-4, 72b-1
c.-din 93b-4
c.-dür 75a-1
c.-iğ 80b-9
c.-ler 6a-7, 72a-6
câriye: *Ar.* cariye, hizmetçi kız
c.-dür 56a-13
c.-sine 29a-12
câsūs: *Ar.* casus, hafîye
c. 52b-6
câvers: *Ar.* buğday arasında biten bir çeşit
sarı darı
ve'l-c. 62a-2

cây: *Far.* yer
c. 90a-11, 90b-7
c.-a 21a-4, 45a-5, 86b-1
c.-da 56b-7
c.-dan 36b-12, 82b-8, 86b-1
c.-dın 56b-8, 59b-derkenar, 75a-3
c.-ğa 20b-10, 24a-3, 59b-derkenar,
82b-9
c.-nın 22b-7, 68b-3
c.-ında 9b-9, 40b-10, 40b-11
c.-ındın 45a-6, 68a-9, 68a-11
c.-ı ' ilm 34b-2
c.-ı fesâd 89b-11
c.-ı tardur 56b-2
'âdetlü c.-lardın 32b-derkenar,
39b-6
be-c. 53a-6, 53a-8
cebr: *Ar.* zor, zorlama; düzeltme, tamir
etme
c. 53a-7
cebrâ'îl (A.S): *Ar.* Cebrail, dört büyük
melekten biri
c.-nı 12b-1
cedd: *Ar.* dede
c. 34a-11
cedy: *Ar.* oğlak burcu
c. 17a-12
cefâ-kar: *Ar.+Far.* < cefâ-kâr, cefa eden,
eziyet eden
c.-dur 78b-9
cehâlet: *Ar.* cahillik, bilmezlik
c. 7b-3
cehd: *Ar.* çalışma, çabalama
c. ide 6b-7

c. itmek gerek 33a-12
cehl: *Ar.* bilmezlik
c. 7b-4
cehūd: *Ar.* Yahudi
c. 3a-6, 31a-7, 53b-7, 89b-5, 89b-7,
89b-8, 90a-4
c.-lara 10a-3
cehūdī: *Ar.* Yahudi'ye ait
c. 7b-4
celdī: *Ar.* sıska, çok zayıf
c. 7b-3
cellād: *Ar.* cellad, insanı kesen
c. 6b-1
cem': *Ar.* toplama, yığma; birden fazla
insan, hayvan ve eşyayı gösteren isim
c. idüp 6b-9
c. ola 7a-6, 66b-11
c. oldı 8b-9
c. oldılar 16b-5
cemā'at: *Ar.* insan topluluğu
c. ile 88a-8
c.-i 70a-5
c.-in 8b-13
c.-indin 27b-13, 29a-10
cemāl: *Ar.* yüz güzelliği
c. 7b-3, 33b-1, 48a-13
bā-c. 31b-8
cemī': *Ar.* cümle, hep, bütün
c. 32b-6, 32b-12, 33a-9, 38b-8,
50a-9, 65b-10, 65b-11, 88b-4
c.-i 54b-derkenar
cenābet: *Ar.* cünüp, pis
c.-den 29a-3
cenāze: *Ar.* insan ölüsü, cenaze

c. 56a-11, 59b-12, 59b-8
c.-din 59b-9
c.-ğa 57a-8
c.-ni 57a-9
c.-sini 59b-10
ceng: *Far.* < çeng, bir çeşit saz
c. 61a-4
ceng: *Far.* savaş, vuruşma
c. 20a-13, 94b-4
c.-dür 94a-2
c.-i 76a-7
c. ide 74a-9, 91b-11, 94a-6
c. iderse 94a-1
c. veyā kıtāl ola 94a-11
ceng-cüy: *Far.* cenk arayıcı, kavgacı
c. 86b-6
cennet: *Ar.* cennet, uçmak; bahçe
mücib-i c. 12a-1
c.-dür 42b-4
c.-ige 14b-7
cennetlik: *Far. + T.* cennetlik
c.-dür 57b-10
cenüb: *Ar.* güney
c. yeli 18b-4
c. 88b-1
cerād: *Ar.* çekirge
c. 83a-12
cerāhat: *Ar.* irin, yara
c.-i 75b-3
c.-ler 40a-6
cevāb: *Ar.* cevap, sorulan şeye verilen
karşılık
c. 86a-13
c. aydı 94b-3

c. aytdı 11b-1
c. birdi 27a-5, 59a-4
c. virdi 10b-10
cevāhir: *Ar.* cevherler, elmaslar; özler, mayalar
c. 47b-13
cevher: *Ar.* cevher, elmas; öz, maya
c. 19a-2
c.-i 48a-10, 49b-10
cevherlü: *Ar. + T.* cevherli, elmaslı
c. 49b-10
cevr: *Ar.* haksızlık, cefa, eziyet, zulüm, sitem
c. ide 31a-13, 84a-3
c. ve muşibet iriše 14b-12
c.-i sultān 18a-3, 89a-2
cevre: *Ar.* çorap
c. 49a-9
cevr: *Ar.* < cevr, haksızlık, cefa, eziyet, zulüm, sitem
c. 60a-8
ceviz: *Ar.* ceviz
c.-i hindī 44b-11
c. 26b-1, 44b-8, 44b-11
mağz-ı c. 44b-10
rağn c. 44b-9
cevze: *Ar.* < cevzā', ikizler burcu
c. 17a-9
cıy-: yıgmak, toplamak
c.-dı 28a-1, 52b-4
cihān: *Far.* Dünya, alem
c. 19b-3, 50b-4, 89b-1
c.-da 12a-1, 12b-9, 14a-12, 23a-4, 30a-13, 30a-7, 49b-2, 55b-1, 63a-1
şuğl-i c. 26b-11

cihet: *Ar.* yön, taraf; sebep, vesile, ilgi; vazife, hizmet
ez-c. 44a-13, 44b-6, 55a-1, 77a-13
c.-indin 13b-8, 15a-3, 20a-3, 22a-2, 26a-3, 37a-12, 39a-7, 39b-8, 39b-9, 43a-13, 45a-7, 47a-8, 47a-10, 47a-11, 50b-7, 54b-8, 56a-5, 58a-5, 63a-12, 70a-7, 74b-12, 81a-5, 81b-9, 89b-13, 90b-7, 92a-1
cilke: ense, omuz
c.-sindin 67b-6
cim: Osmanlı alfabesinin bir harfi
c. 7b-3
cimā': *Ar.* çiftleşme
c. etdi 53b-13, 54a-1, 54a-4
c. ide 67b-7
c. ideçiden 54a-3
c. ider 10b-4
c. itdi 53a-11
c. itse 53b-4
c. kıldı 53a-13, 53b-1, 53b-5, 53b-6, 53b-8, 53b-10
c. kıldılar 54a-2
c. kılmak 53a-6
c. kıılır 5b-8
cins: *Ar.* cins, tür
c.-den 6b-5
civān: *Far.* genç
c. 26b-2, 26b-10, 41a-6, 61a-8
c. olsa 85a-8
c.-dın 39b-3
merd-i c. 26b-4
zen-i c. 26b-12
civān-merd: *Far.* temiz, asil, cömert
c. 34a-2, 43a-8, 86b-7

merd-i c. 80b-1
 re'îs-i c. 25a-2
 ciz: piriñ madeni
 c. 48a-1, 49a-4, 50a-6
 cöce: yavru
 c. 60a-9
 cum'a: *Ar.* cuma günü, toplanma
 c. künidür 8b-8
 c.-ğa 65b-13
 c. küñ 97b-8
 curmûk: *Ar.* dışarıda giyilen bir çeşit ayakkabı
 c. 50b-9
 cücerbay: atmaca(?)
 c. 79a-3
 cüdâ: *Far.* ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış
 c. bola 70b-1
 c. düşe 53b-1, 60b-10
 c. düşmek 60b-13
 c. ide 84a-5
 c. olmuş 32a-12
 c. olur 67b-4, 80a-3
 c. olur sen 11a-2
 c. kıldı 60a-10
 penbeniñ dânesin c. itgüçi 86a-6
 cüdâlık: *Far. + T.* ayrılık
 c. 32a-13, 60a-10
 c.-dur 88a-2
 c. düşe 91b-12
 cümle: *Ar.* bütün, hep
 c. 29a-5, 31a-10
 cünğ: yün *krş.* yün, yün
 c. 65a-2

cünübâ: *Ar.* cünüpler, şeran yıkanmak
 zorunda kalma hali
 c. irdi 3a-6
 c.-nın 3a-4

Ç

çaç-: ekin ekmek, saçmak *krş.* ik-, saç-
 ç.-dı 45a-13
 çâdir: *Far.* < çâder, çadır *krş.* çâdur
 ç. 36b-11, 37a-7
 çâdur: *Far.* < çâder, çadır *krş.* çâdir
 ç. 51a-6
 çağır: doğan
 ç. 76b-2
 çağır-: çağırmaq, bağırmaq *krş.* çağır-
 ç.-maq 30a-8
 çâh: *Ar.* < câh, mevki, yer
 ç. kibidür 20a-2
 ç.-dın 20a-6
 çaķ-: kırmak, bozmak, sokmak, ısırmaq
 ç.-sa 71b-10, 71b-6, 71b-7
 ç.-dı 83a-8
 ç.-dığın 71b-11
 ç.-argâ 71b-6
 çağır-: çağırmaq, davet etmek *krş.* çağır-
 ç.-dılar 8b-11
 çalgûze: *Far.* fıstık çamı
 ç. 44b-3
 çalma: yazma, çember, sarık
 ç. 49b-3
 ç.-nı 49b-5
 çalma: çamur, kurumuş çamur veya kerpiç
 parçası

ç. 87a-5
çaluklan-: çalıklanmak, afacanlık yapmak, yaramazlık yapmak
 ç.-ur 92b-4
çaṇ: çan *krş.* çanğ
 ç. 90a-3
 ç. âvâzı 61a-10, 90a-3
çaṇğ: çan *krş.* çanğ
 ç. 3b-3
çap-: vurmak, saldırmak
 kol ç.-mak 53a-10
çapkınlık: çapkınlık
 ç. ider 85a-1
çāre: *Far.* çare, tedbir, yardım
 ç. idemedüm 27a-5
çārşav: *Far.* < çār-şeb, çarşaf
 ç. 36b-10
çārüb: *Far.* süpürge
 ç. 91a-10
çatku: kıvılcım
 ç. 38b-13
çek-: çekmek, asılmak, çıkarmak *krş.* çik-
 zahmet ç.-di 25a-derkenar
çekmen: çepken; sahte kumaş, bez örtü
 ç. 55a-12
çenār: *Far.* çınar
 ç. 44b-3
çeng: *Far.* savaşı, vuruşma
 ç. 61a-9
çerāğ: *Far.* ışık, kandil, mum
 ç. 3b-5, 9a-1, 20a-7, 21a-9
 ç.-nıṇ 21a-5
çerāğdan: *Far.* < çerāğdān, lamba kabı veya sehpa

ç. 49a-5
çerbü: *Far.* < çerbī, et yağı, yağ; deri
 ç.-si 68b-9
çerg: *Far.* kerkenes kuşu
 ç. 76b-2, 76b-3, 76b-5
çerge: göçme çadırı, derme çatma çadır
 ç. 91a-8
çert-: delmek, zımbalamak
 tamar ç.-mek 3b-3
 tamur ç.-mek 39a-9
çeşme: *Far.* çeşme
 ç. 18b-11
 kan ç.-sin 95b-9
çetük: çetik, koncu kısa çizme, konçlu mest, bayanların giydiği hafif ve ince içeri ayakkabısı *krş.* çitık, çitük, itük
 ç. 49a-9
 ç.-niṇ 84b-3
çevgān: *Far.* cirit oyunu, bu oyunda kullanılan sopa
 tūb ve ç. oynamak 54b-12
çıdur-: çağdırtmak
 c.-up 10b-8
çık: çığ *krş.* çuk
 ç. 18b-derkenar
 ç. tüşmiş 18b-6
 ç.-lar 18b-5
çık-: çıkmak, batmak
 ç.-a 23a-9
 ç.-ar 7a-11, 15a-3, 21b-11, 63b-8, 67a-4, 71a-11
 ç.-dı 5a-8, 11a-4, 15b-4, 19b-10, 19b-12, 20a-11, 21b-11, 22b-6, 23a-7, 24a-7, 24b-12, 27b-7, 30b-3, 41b-1, 56b-8, 62b-

3, 62b-11, 63b-7, 76a-2, 82b-13, 83a-1,
83a-2

ç.-dılar 6a-8, 6a-9

ç.-duğın 15b-3

ç.-ğannı 14b-9

ç.-ğünça 4b-8

ç.-mağa 36b-8

ç.-mış 14a-6

ç.-sa 23a-6, 63b-12

ç.-up 59a-4, 71a-13

kün ç.-arda veyā başarda 11a-9

kün ç.-kanda 4b-7

taşkarı ç.-mağ 36b-12

seferge ç.-mağdur 88b-6

çıkār-: çıkarmak, çekip çıkarmak

ç.-a 67b-11

ç.-açı 85b-12

ç.-dı 21a-4

ç.-sa 24b-13, 84b-2

çipçik: serçe

ana ç. 79a-7

ç. 79a-6

çıyan: kırkayak, çıyan, akrep

ç. 41a-13, 82a-7, 83a-6, 83a-8, 83b-

1

ç.-ge 83b-1

çiftlendür-: evlendirmek

c.-ür 28a-7

çik-: çekmek, asılmak, çıkarmak *krş.* çek-

şu ç.-erler 9a-6

çikertke: çekirge

ç. 80a-13, 81a-3, 81a-7

ç.-ni 81a-4, 81a-5

kara ç. 83a-12

çiklevek: ceviz

ç. 42a-3

çilek: yelek

ç. 84b-12

çilek: kova

ç. 38b-2, 90b-10

çirtküçi: çertici, delici, zımbalayıcı

tamar ç. 86a-1

çiş-: çözmek

ç.-di 49b-5

ç.-eldi 52a-9

çitik: çetik, koncu kısa çizme, konçlu mest, bayanların giydiği hafif ve ince içeri ayakkabısı *krş.* çetük, çitük, itük

ç. 50b-8

çitük: çetik, koncu kısa çizme, konçlu mest, bayanların giydiği hafif ve ince içeri ayakkabısı *krş.* çetük, çitik, itük

ç.-niñ 50b-11

çobānlık: *Far+T.* çobanlık *krş.* çopānlık

ç. kıldı 65a-7

çok: çok, fazla

ç. 3a-2, 5b-1, 6a-3, 6a-4, 6a-5, 6a-6, 6a-6, 10b-4, 12a-5, 12b-2, 13b-7, 14a-8, 14b-7, 15b-7, 17a-4, 17a-11, 18a-1, 18a-11, 18a-13, 18b-10, 19b-8, 20a-1, 21a-13, 25a-4, 25b-1, 27b-12, 28a-7, 28a-11, 29a-8, 31b-12, 32a-2, 33a-1, 33a-7, 35a-1, 35a-3, 35a-11, 36a-5, 37b-1, 37b-2, 38a-10, 38b-10, 41b-7, 41b-7, 41b-11, 42a-10, 42a-11, 42a-13, 42b-8, 43a-4, 43b-10, 43b-12, 44a-10, 45a-9, 45a-9, 45a-12, 48a-5, 52b-7, 54a-5, 57a-9, 63a-3, 63b-5, 66a-1, 68a-13, 68b-8, 69a-9, 71a-12, 71b-1, 71b-12, 75a-6,

75a-9, 77b-4, 78a-1, 78a-1, 78a-2, 78b-2,
78b-3, 79a-11, 79a-12, 80a-2, 80b-12, 81a-
3, 81a-8, 81b-12, 82b-4, 82b-6, 86a-1, 87a-
4, 88b-5, 89b-2, 92b-10, 92b-10, 92b-3,
93b-9, 94a-2, 94a-9, 96a-10, 96a-11, 96a-7,
96a-7

ç.-sa 63a-12, 78b-8

çokmar: çomak, sopa, topuz *kırş.* tayağ
55a-2

çopānlık: *Far+T.* < çobānlık, çobanlık *kırş.*
çopānlık

ç. kıldı 68a-8

ç. kılsa 66b-2

ç. kılmak 66b-derkenar

çöküç: *Far.* < çeküç çekic
ç.-i 87a-11

çöl: çöl

ç. börüsü 73b-12

çüb: *Far.* odun, sopa, ağaç deynek
ç. 41b-11

çuk: çığ *kırş.* çık
ç.-nı 18b-7

çukur: çukur, oyuk
ç. 18b-12
ç.-dur 93b-7

ç.-ğa 5b-4, 89a-12

çulğan-: sarılmak, dolanmak
ç.-up 68b-6

çünānce: *Far.* öyle, öylece
ç. 3a-5, 3b-11, 5a-8, 94a-11

çünānki: *Far.* öyleki
ç. 79b-8

çura: bir tür baykuş, yırtıcı bir kuş
ç. 79a-12

çük: erkeklik uzvu

ç. bitgüçi 86a-9

çün: *Far.* çünkü, için *kırş.* çünkü
ç. 86b-2

çünki: *Far.* çünkü *kırş.* çün

ç. 3b-13, 26b-10, 35a-9, 36a-11,
40a-1, 47a-2, 47a-3, 49b-2, 51a-12, 59b-1,
61b-2, 61b-4, 62a-5, 71b-8, 76a-7, 97b-3

D

da: dahi, de, da *kırş.* dahı, de

d. 26b-1, 46a-6, 51b-1, 88a-2, 88b-
2, 95a-10

dād: *Far.* adalet, hak; kısmet, nasip
d.-ı 'adl 12a-3

dād: Osmanlı alfabesinin bir harfi, dad
d.-dur 7b-12

dāğ: *Far.* yara, ateşle yarayı yakma,
dağlamak
d. kıldılar 21a-5

dahı: dahi *kırş.* da, de

d. 2a-7, 3b-9, 3b-12, 9a-11, 9a-12,
32b-2, 40a-7, 49b-9, 51b-9, 61a-11, 61b-11,
64b-derkenar, 64b-derkenar, 67a-7, 67a-8,
78a-12, 78a-3, 78b-3

dāl: Osmanlı alfabesinin bir harfi, dal
d. 7b-6

d.-ıñ 80b-8

dālālet: *Ar.* doğru yoldan sapma
d. 20b-1

d.-din 85b-12

d.-dür 5b-7, 20a-11, 52a-4

dām: *Far.* tuzak, ağ

d.-ge tüşdi 52a-10
dāmen: *Far.* etek
d.-e 15a-6
dānā: *Far.* bilen, bilici, bilgiç
d. 15b-6, 86a-2, 80a-3
d. olur 14b-9
d.-larnıñ 2b-3
dāne: *Far.* tane, tohum, çekirdek
d. 42a-7, 42a-9, 61b-9, 61b-9
d.-ler 61b-8
d.-lerni 62a-2
penbeniñ d.-sin cüdā itgüçi 86a-6
dāniş-mend: *Far.* bilgili
d. 31a-7
d.-ni 9a-1
Danyāl: Danyal peygamber, erkek adı
be-ıavl-i d. 16b-11, 20a-1
d. 69b-11
d. (A.S.) 11b-8
d.-den 9a-5
dār: *Ar.* ev, yer, yurt
d. 60b-11
dārū: *Far.* ilaç
d. içmek 47b-5
d. içdi 31a-8
d.-dın 31a-9
d.-lar 46b-7
daşak: taşak, husye, testis
d.-ı kisilmiş 90b-3
dašten: *Far.* tutmak, elde etmek
şoħbet d. 38a-7
da' vāt: *Ar.* davetler, çağırımlar; dualar
müstecābü'l-d. 32b-10
da' vet: *Ar.* çağırma, çağrı

d. itülse 46a-4
Dāvud: İsrail oğullarının bir hükümdarı ve peygamberidir
d. 13b-13
dāyim: *Ar.* < da'im, devamlı, sürekli
d. 2a-2, 2a-4, 2a-8, 3a-1, 59b-5, 94a-8
de: dahi, de, da *krş.* da, daħı
d. 39a-12
de-: demek, söylemek *krş.* di-
d.-yü 1b-10, 3a-9, 3a-12, 6b-8, 10b-6, 10b-10, 23b-11, 27a-6, 28b-3, 30a-8, 30b-9, 40a-11, 43a-1, 51b-9, 55b-2, 57a-1, 58a-1, 58a-4, 78a-3, 83b-2
debbāğ: *Far.* tabak, deri terbiye eden kimse
d. 84b-10
deccāl: *Ar.* kıyametten az evvel çıkacak ve Hz. İsa tarafından öldürülecek olan zaralı şahıs, yalancı Mesih
d. 'aleyhi'l-la'ne 51a-13
d.-ni 83b-10
deff: *Ar.* tef
d. urmak 61a-6
defn: *Ar.* gömme, gömülme
d. kıldı 57a-11
degül: değil
d. 19b-10, 61b-4
d.-dür
ehl d. ise 64b-12
rāzı d.-dür 57a-7
d.-dür 6b-11, 14b-11, 38a-1, 52a-9, 83b-1, 88a-10, 96b-6
d.-lerdür 59b-2
d. idi 29a-7, 61b-5

hüb d.-dür 37a-2
delâlet: *Ar.* gösterme, kılavuzluk; iz, işaret
 d. ide 43a-10, 56a-13
 d. ider 74b-4, 96a-11, 96b-10, 97a-11, 97b-2
delîl: *Ar.* yol gösteren, kılavuz; şahit, belge, tanık
 d. 7a-4, 7b-2, 7b-2, 7b-3, 7b-4, 7b-6, 7b-7, 7b-8, 7b-11, 7b-12, 7b-12, 7b-13, 8a-1, 8a-1, 8a-2, 8a-3, 8a-4, 8a-4, 8a-5, 8a-6, 8a-7, 8a-8, 8a-8, 8a-10, 9a-2, 13a-6, 19a-3, 30a-derkenar, 30a-derkenar, 31a-1, 31a-2, 62a-5, 86b-13, 87a-13, 87a-6, 87a-9, 87b-2, 88b-6, 96b-8
 d.-dür 20a-12, 24a-2, 35a-7, 57a-6, 59b-3, 62b-1, 87a-4, 87a-6, 96b-12, 97b-2
 d.-im 6b-11
 d. ola 87a-1, 87a-2
 d. kıllur 96a-4
 d.-i naḥsdur 9a-5
 d.-i sünnetdür 7b-9
 d.-i vefâtdur 93b-2
dellâle: *Ar.* bir kadınla bir erkek veya bir erkekle bir kadın arasında aracılık eden kadın
 d. 84a-10
 d. ḥatundur 74b-4
 merd-i d. 84a-13
delv: *Ar.* on iki burçtan birinin adı olup, Güneş, eski ocak ayının sekizinci günü bu burca girer
 d. 17a-13
dem: *Far.* soluk, nefes; an, vakit, zaman; susma

d. kıla 4b-10
demür: demir *krş.* temür
 d. 55a-6
 d.-den 55a-5, 61b-6, 84a-1, 91a-5
 d.-ge 84a-4
 d. köñlek kılgucu 84a-5
 d. yüzük 50a-8
demürçi: demirci *krş.* bürgüçi
 d. 83b-13
 d.-niḡ 87a-10
 d.-ler 54a-7
 d.-lerniḡ 84a-3
denā'et: *Ar.* alçaklık, adilik
 d. 7b-6
denānir: *Ar.* altınlar
 d. 48a-1
dep-: ayakla vurmak, tepmek, tekmelemek, çifte atmak *krş.* tep-
 ayak d.-mek 53a-9, 85a-13, 87b-11, 87b-11
 ayak d.-mekni 87b-8
derāhim: *Ar.* akçeler, paralar
 d. 48a-1
derāz: *Far.* uzun
 'ömr-i d. 46b-11
der-beder: *Far.* kapı kapı gezen, serseri; perişan, dağınık
 d. 86b-2
dere: *Far.* dert, gam, keder, kaygı, tasa; acı, ağrı, sızı
 d. 17b-10, 39a-10
 d.-i endām 61a-1
 d.-i endam 39a-10
derece: *Ar.* basamak, rütbe, mikdar

d.-de 50a-2
d.-lere 16b-12
d.-si 23a-10, 41b-5, 42a-11, 44a-9
derhem: *Far.* karışık, karmakarışık;
muzdarip
d. 26a-12, 26b-1
d.-i hâl 55a-7
der-kâr: *Far.* bilinen, belli; iş üzerinde
bulunan
d.-ı merdümân 86a-4
der-vâkı': *Far.* olayda, vakıada
d.10b-6
dervâze: *Far.* kale, kale kapısı; şehir kapısı
d. 23a-13
dervîş: *Far.* derviş
d. olsa 13a-2
d. 69a-3, 77b-10, 77b-9, 93a-8
d.-dür 21a-13, 40a-12, 42a-12
d.-ke 49b-12
d.-niñ 3a-1
d.-lere 77b-11
dervîşlik: *Far.+T.* dervişlik
d. birle 50b-3
d.-i 93b-3
dervîşân: *Far.* dervişler
d.2b-1
deryâ: *Far.* deniz
d. 18b-11, 18b-12, 19a-4
d.-da 19a-3
d.-dın 18b-13, 19a-2, 19a-4, 19b-
10
dester-hân: *Far.* < destâr-h'ân, masa örtüsü,
tepsi içinde gönderilmiş yemek
d. 5b-1, 46a-8

devâ': *Ar.* ilaç; çare, tedbir
d. ola 53b-4
devâm: *Ar.* devam
d. 7b-6
devât: *Ar.* divit
d. 31b-4, 31b-6
d.-ı kalem 9a-1
deve: deve *krş.* teve
d. ile 94a-1
d. sütün 94a-3
d.-din 94a-1
d.-ler 94a-2, 94a-9
d.-si 94a-5, 94a-6
d.-ye 93b-13
d.-yi 94a-7, 94a-8
deveçi: deveci
d. 85b-7
deve kuşu: deve kuşu
d. 78b-13
devlet: *Ar.* devlet, saadet
d. 7b-3, 7b-6, 12b-12, 13b-13, 16b-
9, 18b-2, 18b-13, 19a-2, 21a-7, 23b-4, 24b-
12, 26b-5, 29b-13, 32a-5, 36a-9, 37a-5,
37b-2, 37b-13, 38a-12, 42b-1, 43b-4, 44a-3,
44b-5, 45a-12, 46b-12, 48a-4, 49b-7, 50a-1,
50a-9, 50b-6, 50b-13, 51a-5, 51a-6, 51b-1,
51b-6, 53b-5, 54b-4, 61a-8, 62a-13, 63a-11,
63a-2, 63a-8, 65a-1, 65a-6, 66a-10, 66a-2,
70a-12, 70a-13, 72a-13, 75b-8, 76b-6, 77a-
10, 79b-5, 85b-11, 92a-11, 92a-12, 92a-2,
92a-9, 93a-6
d.-dür 27a-10, 37a-12, 41a-4, 45b-
6, 47a-11, 53a-9, 58b-12, 63a-11, 65a-7,
93a-10

d.-e 13b-9, 76b-9
d.-ke ire 69b-2
d.-in bola 50b-4
d.-i 41b-8, 46a-8, 70a-2, 76b-11, 92b-10, 93a-11, 93b-12, 93b-5, 94a-8, 94b-9
d. ve ni‘ met bula 51a-10
d. ve riyāset bula 37a-1, 71a-2
d. ve kuvvet bula 34a-4
d.-i büzürg 45a-3
d.-i ‘azīm 80a-8
emīrlik ve d. bula 95b-6
devletlū: *Ar. + T.* refah, saadet ve nimet sahibi, vezir ve müşir gibi büyük rütbe sahiplerine verilen bir ünvan
d. 30a-7
devlet-mend: *Ar. + Far.* devletli
d. 37a-9, 54a-5, 91b-10
devsī: *Ar.* ayakları altında ezen, attar, dövücü
d. 84b-4
deyn: *Ar.* borç
d. 47b-1
d.-inden 67b-4
deynī: *Ar.* borçlu
d. olsa 27b-2, 28b-9
dıraht: *Far.* ağaç
d. 41b-3, 80a-8
d.-ke 52a-8
d.-ı 43a-13, 43b-5, 43b-9, 44a-5, 44a-11, 44b-7, 44b-8, 45a-1, 45a-2
d.-ını 43b-2
d.-lar 62a-11
d.-larnıñ 44b-5

d.-ı emrūd 44a-2
d.-ı ‘ūd 45a-3
d.-ı sincid 44b-7
di-: demek, söylemek *krş.* de-
d.-di 3a-13, 8b-7, 8b-8, 9a-10, 9a-11, 9a-12, 9a-13, 9b-1, 9b-1, 9b-2, 11a-12, 11a-13, 11a-13, 11b-1, 27a-5, 63b-3, 94b-5
d.-digimiz 26a-6
d.-dükleri 43b-8
d.-diler 6b-3, 10a-3, 11a-6, 34a-8, 35b-9, 43a-6, 44a-2, 67a-9, 74b-11
d.-dükleri 75a-1, 77a-1
d.-medūñ 9a-13
d.-mekdür 8b-10
d.-p 42a-5
d.-r idi 10b-5
d.-r 79b-12, 80b-9, 81b-4, 79b-13
d.-se 58a-5, 58a-7, 58a-8, 58a-9
d.-yü 4b-5, 10a-11
d.-rler 1b-6, 2a-1, 2a-3, 6a-11, 49a-2, 55b-10, 70a-11, 73a-9, 73b-12, 74b-5, 75a-12, 75a-3, 75a-3, 75b-5, 75b-5, 75b-5, 76a-6, 76a-6, 76b-2, 76b-3, 76b-7, 77a-3, 77b-12, 77b-2, 77b-7, 77b-7, 78b-11, 78b-13, 78b-7, 78b-9, 79a-13, 79a-13, 79a-3, 79a-3, 79a-6, 79b-13, 79b-6, 79b-9, 80b-11, 80b-7, 80b-9, 81a-2, 81a-7, 81b-10, 81b-2, 82a-1, 82a-4, 83a-12, 83a-6, 83b-10, 84a-5, 84a-6, 84a-7, 85b-7, 85b-8
dībāc: *Ar.* dallı çiçekli bir çeşit kumaş
d. ton 37b-6
dīdār: *Far.* yüz, çehre
d.-ı ile 79b-8
d.-ın 30b-6

dīġer: *Far.* diġer, başka, öteki

d.-lere 50b-6

dihkân: *Ar.* çiftçi, köylü

d. 6a-13, 16b-13

d.-dur 42a-12, 44a-10

dil: *Far.* gönöl, yürek, kalp

teşviş-i d. 50a-6

dīn: *Ar.* din

d. 2b-3, 7b-3, 29b-8, 55a-1, 64b-11,

67b-4, 79b-10, 81b-4, 85b-12, 90a-9, 91b-6

d.-de 29b-5, 30b-8, 33a-10, 55b-10,

59b-7, 67b-1

d.-dür 35b-2

d.-ge 7a-9

d.-i 22b-1, 27b-5, 30b-1, 33a-8,

50a-8, 56a-5, 89b-12, 90a-7, 95a-7

d.-inde 51a-11, 52a-2, 52a-6, 59a-

7, 90a-12

d.-ine 5a-10, 75b-13, 88a-13

d.-lerinde 59b-4

d.-i bed 20b-2

d.-i islâm 22b-3, 22b-3, 32a-3, 33a-

4, 48b-9

d.-i pâkdür 47b-11, 68b-11

d.-i riyâset 25b-5

d. qardaşlarının 58a-6

hidâyet-i d.-dür 87b-3

ışlâh-ı d. 44b-11, 92b-12

kâr-ı d. 84b-8

ķuvvet-i d. 31b-9, 51b-11

ķuvvet-i d.-dür 60b-10

vâcibât-ı d.-ni 67a-10

dīnâr: *Ar.* altın sikke, para

d. 10b-12, 10b-13, 26a-12, 42a-9,

42a-9, 48b-7, 48b-13, 49a-1, 52b-2, 60b-4

d.-dur 57a-4

d.-lar 26b-13

d.-nı 48b-11

direm: *Far.* akçe, para, gümüş sikke

d. 9a-10, 9a-12, 9a-13, 9b-4, 32a-6,

32a-7, 35a-4, 43a-9, 46a-1, 76b-9, 79a-12,

79a-9

d.-dür 45b-13

dirhem: *Far.* akçe, para, gümüş sikke

d.-i dürtüst 48a-13

d. 46a-13, 48b-4, 52b-2, 60b-5

d.-ine 48b-4

dirig: *Far.* < dirig, esirgeme

d. 13a-13

diş: diş kŗř. düş, tiş

d.-leri 27b-12, 28a-4

dişi: dişi, kadın kŗř. qarı, ĥatun, qatın

d. 92b-13, 93a-7, 94a-5, 94a-5

dişvâr: *Far.* < düşvâr, zor, güc

d. ola 12b-6

diřvârlıķ: *Far.+T.* < düřvârlıķ, zorluk, güçlük

d. ile 44b-10

d.-dur 56b-2

dīv: *Far.* dev, şeytan, cin

d. 83b-4

dīvân: *Ar.* meclis, divan

şâhib-i d. 2a-12

d.-a 4b-8

dīvân-ĥâne: *Ar.+Far.* geniş sofa, salon

d. 64b-6

dīvâr: *Far.* duvar

d. 22a-4, 22a-5, 22a-6, 22a-8, 22a-
derkenar

d.-da 87b-5

d.-dın 62b-9

d.-ğa 62b-10, 80a-5

d.-ı 22a-10, 22a-12

d.-nın 22a-6, 22a-7

d.-nı 22a-7

d. kılmak 21b-4

ber-d. 22a-5

dīvece: *Far.* < dīvçe, pervane, güve, buğday
biti; pamuk kurdu

d. 80b-8

diyār: *Ar.* memleket, ülke

d.-da 12a-5

doğ-: doğmak, dünyaya gelmek *krş.* toğ-

d.-a 82b-13

d.-dı 10b-13

doğır-: doğurmak *krş.* toğır-

d.-a 79b-8

d.-dı 94a-6

d.-ur 10b-10

doğrı: doğru, yanlış olmayan *krş.* toğrı

d. 96a-2

dolāb: *Far.* su çıkaran döner makine

d. 25a-8, 25a-10

d.-dın 25a-9

doṅḡuz: domuz

d. 10a-9, 60a-4, 70b-2

d.-nın iti 70b-7

d.-nın sütin 71a-1

d.-lar 70b-9

d.-lara 70b-12

d.-largā 70b-9 70b-11

d.-larnı 70b-7

d.-nı 70b-4, 70b-5, 71a-2, 71a-3

d. balası 70b-13

d. itin 70b-6

dost: *Far.* dost

d. 16a-8, 16b-6, 23b-12, 32b-13,
33b-3, 33b-8, 34b-4, 34b-8, 45a-6, 48b-2

d. duta 95a-5

d. dutar 76a-7

d. idi 76a-13

d. ile 81b-5

d. ola 5b-6, 7a-5, 53b-6, 60a-8, 65a-
3, 77b-3, 78b-7, 92a-1

d. olmak 25b-8

d. olsa 56a-10

d. olur 24b-10

d.-dur 32b-1

d.-ı 50b-7, 82a-5, 93b-9

d.-ı şādık 60a-12

d.-ı nık 44b-2

d.-ı üçün 96b-12

d.-ıdın 80a-3

d.-ındın 60b-10

d.-ını 60a-6

d.-lar 8b-9

d.-ları 92b-2

ez-d. 44b-6

köhne d. 85b-8

dostlık: *Far. + T.* dostluk

d. ide 69a-13, 70a-10, 77a-6

d. itmekdür 39b-1

d.-ğa 91a-3

dost-gır: *Far.* dost tutan

d. ola 86b-4

dögen: düven

d. 24b-12

d.-de 24b-13

dökül-: dökülmek *krş.* tökül-

d.-ünçe 28a-2

d.-mişdür 61b-9

döndür-: döndürmek

d. 4b-13

dördünçi: dördünçü

d. 94b-2

dört: dört (sayı ismi)

d. 4a-4, 7a-5, 28a-9, 28a-9, 35b-

derkenar

döş: göğüs, döş, kaburga altı

d.-i 70a-5

döşe-: döşemek, yaymak

d.-r 84b-11

du‘ā: *Ar.* dua, yakarış, niyaz

d.-lar kılmak gerek 1b-9

d.-nı 4a-8

d.-sı 13b-11

d. birle 59a-2

d. kılar 8b-13

duḡā: *Ar.* kuşluk vakti

‘īd-i d. için 65a-6

‘īdül-d. için 65b-6

duḡter: *Far.* kız, kerime

d. 16a-10

duḡterān: *Far.* kızlar, kız çocuklar

d. 48a-6, 48a-6

duḡul: *Far.* davul

d. 54a-7

dük-dān: *Far.* iğ; pamuk, yün vb.nden iplik
eğirmekte kullanılan ortası şişkin, iki ucu

sivri ve çengelli olan, ağaçtan yapılmış
araç, eğirmen, kirmen

d. 53a-1

dūn: *Ar.* aşağı, aşağılı; alçak, soysuz kimse;
altta, aşağıda

d.'en-nās 57b-7

dūr: *Far.* uzak

d. ola 54b-12

dur-: durmak, sabit olmak; bulunmak;
yardımcı fiil *krş.* tur-

d.-maya 95a-6

d.-ur 15a-8, 28a-2

dut-: tutmak; elde etmek, yakalamak,
saklamak; elle tutmak, yakalamak *krş.* tut-,
tut-

d.-dı 67a-6

dost d.-a 95a-5

dost d.-ar 76a-8

‘ādet d.-anlara 50b-6

ma‘ mūr d.-a 84a-4

dūzaḡ: *Far.* cehennem

d. 15a-1

d.-da 14b-13

d.-ga 15a-2, 15a-3

d.-nı 14b-11

d.-dan 12a-2

dübür: *Ar.* kış, makat

d.-inden 82b-13

d.-indin 53b-10

dükkān: *Ar.* dükkan, içinde öteberi satılan
yer

d. 23b-1

dünyā: *Ar.* dünya, içinde yaşadığımız

d. 3a-1, 26b-11, 29b-8, 30b-7, 35a-10, 36a-10, 44b-11, 47b-4, 63a-3, 63a-3, 84b-8, 85a-10, 86b-4

d.-da 44a-4, 45b-3, 52b-12, 53b-8, 67b-4

d.-dan 27a-1, 35a-10

d.-dın 30b-7, 57b-9

d.-dur 14b-10, 26b-11, 36a-11, 37a-7, 71b-9, 92b-12

d.-ğa 35b-derkenar, 47b-4

d.-sı 70b-12, 90a-9, 91b-6

d.-sına 81b-4

d.-sında 59b-7

kār-ı d.-dur 87b-4

māl-ı d.-dın 46a-3

metā'-yı d.-dın 12a-6

ḥariṣ-i d. 87b-3

ṣuḡl-i d.-dur 71a-1

dürlik: dirlik, canlılık, yaşayış

d.-ine 92b-10

dürrâc: *Ar.* keklik cinsinden bir kuş, çil kuşu, turaç kuşu

d. 78b-9

d.-nı 78b-10

dürüg: *Far.* yalan, gerçek olmayan söz

d. 17b-11, 51b-9

dürüg-güy: *Far.* iki yüzlü adam, riyakar, yalan söyleyen

d. 52b-5, 62a-1

dürüd: *Far.* dua, selam

zikru'l-lāh ve d. ide 4a-8

dürüst: *Far.* doğru, düzgün; sağlam; tam, bütün

d. 46b-8, 86a-7

d. kiydi 51a-9

d. ola 37a-6, 51a-9, 89b-13, 90a-7, 95a-7

dirhem-i d. 48a-13

düriş: uğraş, çaba

d.-likdür

düş: düş, rüya *kırş.* tüş

d. şāḥibi 96b-1

d.-dür 86b-13

düş-: düşmek *kırş.* tüş-

d.-di 89a-10

d.-e 13b-9, 31a-8, 39a-7, 39a-8, 53b-2, 56b-4, 56b-8, 60a-11, 60b-11, 64b-11, 67a-10, 67b-8, 73a-7, 73a-11, 73b-4, 74a-5, 74a-11, 76a-13, 89a-11, 89a-12, 91b-12, 95a-2

d.-en şuğa 64b-derkenar

cüdā d.-mek 60b-13

düş: diş, *kırş.* diş, tiş

d.-leri 28a-2

d.-ini 28a-5

yuḡarı d.-leri 28a-3

düşer(?): hububat, tahıl

d. 6a-6

düşmān: *Far.* düşman

d. 4b-9, 9a-3, 17a-11, 20a-3, 21b-5, 22b-4, 25b-8, 53b-13, 64a-10, 72b-10, 74a-5, 74b-10, 74b-3, 81b-6, 81b-9, 82a-11, 82a-12, 96b-1

d.-a 72a-3, 82b-3

d.-dan 64a-1

d.-dın 22b-6, 64a-3

d.-dur 32b-1, 61a-9, 72a-4, 74a-3,
74b-2, 81b-4, 82a-8, 82b-4, 82b-4, 83b-2,
83b-3, 83b-5, 83b-7, 89a-9
d.-nın 82a-13, 83a-10
d.-in 81b-5, 81b-8
d.-ına 29a-1, 30a-4, 31b-derkenar,
35b-9, 54b-13, 54b-4, 58b-13, 60a-4, 61b-1,
64a-11, 64a-5, 65a-8, 67a-7, 69b-2, 71a-3,
71b-12, 71b-8, 72a-2, 72a-3, 72b-3, 72b-5,
73a-5, 73b-4, 74a-12, 74a-6, 75b-1, 83a-6,
83a-9, 83b-12, 87b-7, 88b-8, 92b-7, 94a-7
d.-ını 60a-8, 82a-10
d.-ıyla 74a-4, 94a-2
d.-lar 54b-5, 75a-8
d.-lara 13a-12, 14a-7, 18b-2
d.-ları 72a-11
d.-larına 14a-2, 26b-8, 30b-2, 37b-
6, 53a-11, 65a-4, 71b-11, 72a-13
d. ile 73b-3, 74b-1, 75a-9, 83a-11
d. ola 76a-13, 83a-3
d.-ı büzürgni 73a-1
d.-ı eblehni 73a-6
d.-ı za'îfdür 83a-7
d.-ı kavîdür 83a-3
düşmānlık: *Far+T.* düşmanlık
d.-da 83a-7
d.-ğa 83a-13
d.-ı 83a-8
d. ide 83a-2
d. idebilmez 83a-8
düşnām: *Far.* sövme, sövüp sayma
la'net ve d. virmek 9a-2

E

ebā: *Ar.* baba, ata *krş.* ebū
e. sa'îd 8b-7
ebced: *Ar.* ebced hesabı
e. hisābı birle 7a-2
ebleh: *Ar.* pek akılsız, ahmak, bön, alık
e. 20b-3, 80a-10
düşmān-ı e.-ni 73a-6
re'îs-i e. 40a-1
ebū: *Ar.* baba, ata *krş.* ebā
e. Leheb 87b-1
e. Leheb'ni 83b-8
e. Lü'lü' 63b-4
e. Merre 87b-2
e. Sa'îd 87a-13
e. Sa'îd'dür 8b-9
e. l-Hasan 87b-1
ebzār: *Ar.* baharatlar; çiçek ve bitki çöpler
e. süpürücü 84a-11
ecel: *Ar.* ömrün sonu, hayatın son demi
e. 55b-2
e. teymişin 5b-13
e.-i 12b-7, 19b-11, 39a-13, 59b-5,
81b-6
e.-im 6b-8
ecr: *Ar.* ahirete ait mükafat, sevap
e.-i 'azîm 12b-13
e.-i 12a-7
eczā: *Ar.* parçalar, kısımlar
e.-ları 79a-5, 80a-6
eçkü: keçi *krş.* içkü, keçi, öçkü
e. 65a-2, 65a-2
edā: *Ar.* ödeme, yerine getirme

e. itmekdür 34b-7
e. kılına 13a-3, 28b-10, 29a-4, 29a-5, 32b-6
e. kılınur 15a-13, 27b-2
e. kılmağ kerek 48b-10, 49a-2
e. kılur 28a-13
e. ola 40b-6, 60a-13
e. olına 50b-4, 65b-8, 73b-9
e. olınmağdur 47b-8
e. olınmış 86a-12
e. olınup 24a-5
e. olınur 59a-10, 67b-5
edeb: *Ar:* terbiye, nezaket
e. 25b-5, 37b-4, 38b-12, 46b-4, 55a-5, 63a-7, 84a-12, 92a-13
e.-i 4a-1, 4a-3
edib: *Ar:* çok edepli
merd-i e. 84a-11
efdal: *Ar:* daha üstün
e.-dür 2b-7, 2b-9, 2b-11, 2b-13, 11a-11
e.-i 42a-1
eger: *Far:* eğer, şayet
e. 3b-6, 3b-9, 3b-11, 4b-4, 4b-5, 4b-9, 4b-12, 4b-13, 5a-9, 5a-13, 5b-2, 5b-4, 5b-5, 5b-6, 5b-7, 5b-8, 5b-9, 5b-10, 5b-11, 5b-12, 5b-13, 6a-2, 6a-3, 6a-4, 6a-5, 6a-6, 6a-7, 6a-9, 6b-4, 6b-5, 6b-6, 7a-3, 7a-4, 7a-5, 7a-5, 7a-6, 7a-6, 7a-7, 7a-8, 7a-9, 7a-12, 7a-13, 7a-13, 7b-1, 7b-1, 7b-2, 7b-3, 7b-4, 7b-5, 7b-5, 7b-7, 7b-7, 7b-8, 7b-9, 7b-10, 7b-10, 7b-11, 7b-12, 7b-13, 7b-13, 8a-1, 8a-2, 8a-3, 8a-4, 8a-4, 8a-5, 8a-6, 8a-7, 8a-7, 8a-8, 8a-9, 8a-12, 8b-11, 9a-2, 9a-7, 9a-

8, 9b-6, 9b-6, 9b-8, 9b-12, 9b-12, 9b-13, 10a-1, 10a-2, 10a-6, 10a-8, 10a-10, 10a-10, 10a-11, 10a-12, 10a-13, 10a-13, 10b-1, 10b-4, 10b-5, 12a-2, 12a-3, 12a-5, 12a-7, 12a-8, 12a-11, 12b-3, 12b-6, 12b-6, 12b-7, 12b-8, 12b-9, 13a-1, 13a-1, 13a-1, 13a-2, 13a-3, 13a-3, 13a-4, 13a-4, 13a-5, 13a-5, 13a-5, 13a-6, 13a-7, 13a-8, 13a-8, 13a-9, 13a-10, 13a-12, 13a-13, 13b-2, 13b-4, 13b-5, 13b-7, 13b-8, 13b-10, 13b-11, 13b-12, 13b-13, 14a-1, 14a-2, 14a-3, 14a-6, 14a-7, 14a-11, 14a-13, 14b-1, 14b-2, 14b-4, 14b-5, 14b-6, 14b-6, 14b-7, 14b-8, 14b-9, 14b-11, 14b-12, 15a-1, 15a-2, 15a-3, 15a-4, 15a-5, 15a-7, 15a-8, 15a-9, 15a-10, 15a-10, 15a-11, 15a-12, 15a-13, 15b-1, 15b-3, 15b-4, 15b-5, 15b-6, 15b-7, 15b-7, 15b-9, 15b-10, 15b-11, 15b-12, 15b-13, 16a-2, 16a-4, 16a-5, 16a-10, 16a-12, 16a-12, 16a-13, 16b-1, 16b-2, 16b-3, 16b-4, 16b-8, 16b-9, 16b-13, 17a-1, 17a-2, 17a-2, 17a-3, 17a-5, 17a-5, 17b-1, 17b-2, 17b-3, 17b-4, 17b-6, 17b-6, 17b-7, 17b-8, 17b-9, 17b-12, 17b-13, 18a-2, 18a-2, 18a-5, 18a-6, 18a-7, 18a-9, 18a-12, 18b-1, 18b-1, 18b-3, 18b-6, 18b-7, 18b-8, 18b-10, 18b-13, 19a-1, 19a-2, 19a-4, 19a-5, 19a-7, 19a-8, 19a-8, 19a-9, 19a-9, 19a-10, 19a-12, 19a-13, 19b-1, 19b-1, 19b-3, 19b-3, 19b-4, 19b-5, 19b-6, 19b-7, 19b-8, 19b-9, 19b-11, 19b-13, 20a-2, 20a-3, 20a-4, 20a-5, 20a-8, 20a-11, 20b-5, 20b-6, 20b-8, 20b-9, 20b-9, 20b-10, 20b-11, 20b-13, 21a-2, 21a-2, 21a-3, 21a-4, 21a-8, 21a-9, 21a-10, 21a-11, 21a-12, 21a-12, 21a-13, 21b-6, 21b-7,

21b-8, 21b-8, 21b-9, 21b-10, 21b-11, 21b-12, 21b-13, 22a-1, 22a-4, 22a-7, 22a-8, 22a-10, 22a-11, 22a-12, 22b-1, 22b-2, 22b-4, 22b-5, 22b-7, 22b-8, 22b-9, 22b-10, 22b-11, 22b-12, 22b-13, 23a-1, 23a-2, 23a-3, 23a-5, 23a-7, 23a-7, 23a-8, 23a-9, 23a-10, 23a-11, 23b-3, 23b-3, 23b-5, 23b-6, 23b-6, 23b-7, 23b-7, 23b-8, 23b-13, 24a-2, 24a-4, 24a-5, 24a-7, 24a-10, 24a-12, 24a-13, 24b-2, 24b-4, 24b-4, 24b-6, 24b-7, 24b-9, 24b-10, 24b-11, 24b-12, 24b-13, 25a-1, 25a-3, 25a-4, 25a-4, 25a-6, 25a-8, 25a-8, 25a-10, 25a-11, 25a-12, 25a-12, 25a-13, 25a-derkenar, 25b-1, 25b-6, 25b-9, 25b-10, 25b-12, 26a-1, 26a-2, 26a-3, 26a-4, 26a-8, 26a-10, 26a-11, 26a-12, 26a-13, 26b-3, 26b-4, 26b-6, 26b-6, 26b-7, 26b-8, 26b-9, 26b-9, 26b-10, 26b-12, 26b-13, 27a-2, 27a-2, 27a-3, 27a-7, 27a-8, 27a-9, 27a-10, 27a-11, 27a-13, 27b-1, 27b-2, 27b-3, 27b-5, 27b-6, 27b-7, 27b-8, 27b-8, 27b-9, 27b-11, 27b-12, 28a-1, 28a-3, 28a-4, 28a-5, 28a-6, 28a-7, 28a-8, 28a-9, 28a-10, 28a-11, 28a-13, 28a-13, 28b-1, 28b-7, 28b-8, 28b-9, 28b-9, 28b-10, 28b-12, 28b-13, 29a-1, 29a-2, 29a-3, 29a-4, 29a-5, 29a-6, 29a-7, 29a-9, 29a-10, 29a-11, 29a-13, 29b-1, 29b-3, 29b-4, 29b-5, 29b-7, 29b-9, 29b-10, 29b-11, 29b-12, 29b-13, 29b-13, 30a-2, 30a-3, 30a-6, 30a-8, 30a-10, 30a-11, 30a-12, 30b-1, 30b-2, 30b-3, 30b-3, 30b-5, 30b-6, 30b-7, 30b-10, 30b-13, 31a-1, 31a-1, 31a-2, 31a-4, 31a-4, 31a-6, 31a-7, 31a-8, 31a-9, 31a-9, 31a-11, 31a-12, 31a-13, 31b-1, 31b-1, 31b-2, 31b-5,

31b-7, 31b-10, 31b-derkenar, 31b-derkenar, 32a-2, 32a-4, 32a-7, 32a-10, 32a-10, 32a-11, 32a-13, 32a-13, 32b-1, 32b-2, 32b-2, 32b-5, 32b-7, 32b-8, 32b-8, 32b-9, 32b-10, 32b-11, 32b-12, 33a-9, 33a-11, 33a-12, 33b-4, 33b-5, 33b-6, 33b-11, 33b-11, 33b-12, 34a-1, 34a-3, 34a-4, 34a-8, 34a-11, 34b-3, 34b-4, 34b-5, 34b-12, 34b-13, 35a-1, 35a-2, 35a-6, 35a-9, 35a-10, 35a-11, 35a-11, 35a-12, 35b-1, 35b-2, 35b-3, 35b-3, 35b-5, 35b-6, 35b-7, 35b-10, 35b-derkenar, 35b-derkenar, 35b-derkenar, 35b-derkenar, 36a-2, 36a-3, 36a-6, 36a-7, 36a-8, 36a-9, 36a-11, 36a-13, 36b-1, 36b-2, 36b-3, 36b-4, 36b-5, 36b-6, 36b-8, 36b-12, 36b-13, 37a-2, 37a-2, 37a-3, 37a-4, 37a-4, 37a-6, 37a-7, 37a-9, 37a-10, 37a-10, 37a-12, 37a-13, 37b-1, 37b-3, 37b-4, 37b-5, 37b-9, 37b-10, 38a-1, 38a-1, 38a-4, 38a-5, 38a-8, 38b-4, 38b-6, 38b-7, 38b-9, 38b-11, 38b-12, 38b-13, 39a-3, 39a-5, 39a-6, 39a-10, 39a-11, 39a-12, 39b-3, 39b-9, 39b-10, 39b-12, 40a-3, 40a-9, 40a-12, 40a-12, 40a-13, 40b-1, 40b-6, 40b-10, 40b-12, 41a-1, 41a-3, 41a-5, 41a-6, 41a-7, 41a-8, 41a-9, 41a-11, 41a-12, 41b-1, 41b-1, 41b-4, 41b-6, 41b-7, 42a-6, 42a-7, 42a-7, 42a-10, 42a-10, 42a-11, 42a-11, 42a-12, 42a-12, 42a-13, 42b-1, 42b-2, 42b-3, 42b-3, 42b-4, 42b-4, 42b-7, 42b-8, 42b-8, 42b-9, 42b-10, 42b-11, 43a-4, 43a-7, 43a-7, 43a-10, 43a-12, 43b-1, 43b-5, 43b-10, 43b-11, 43b-12, 43b-12, 44a-1, 44a-4, 44a-6, 44a-7, 44a-8, 44a-9, 44a-9, 44a-9, 44a-10, 44a-12, 44a-12, 44b-1, 44b-4, 44b-

12, 45a-1, 45a-3, 45a-4, 45a-6, 45a-7, 45a-9, 45a-9, 45a-13, 45b-3, 45b-5, 45b-5, 45b-6, 45b-9, 45b-12, 45b-13, 46a-1, 46a-1, 46a-2, 46a-4, 46a-5, 46a-8, 46a-9, 46a-10, 46b-3, 46b-9, 46b-11, 46b-12, 46b-13, 46b-13, 47a-1, 47a-1, 47a-2, 47a-4, 47a-6, 47a-6, 47b-6, 47b-9, 48a-2, 48a-3, 48a-5, 48a-6, 48a-7, 48a-8, 48a-9, 48a-10, 48a-11, 48b-3, 48b-4, 48b-9, 48b-11, 48b-13, 49a-4, 49a-11, 49a-12, 49b-1, 49b-5, 49b-5, 49b-6, 49b-8, 49b-9, 49b-10, 49b-10, 49b-11, 49b-13, 50a-3, 50a-4, 50a-5, 50a-5, 50a-8, 50a-10, 50b-1, 50b-7, 50b-9, 50b-12, 50b-13, 51a-8, 51a-9, 51a-10, 51a-11, 51b-3, 51b-3, 51b-4, 51b-5, 51b-6, 51b-7, 52a-1, 52a-4, 52a-6, 52a-7, 52a-8, 52a-9, 52a-10, 52a-10, 52a-11, 52a-12, 52b-1, 52b-3, 52b-3, 52b-4, 52b-5, 52b-6, 52b-8, 52b-10, 52b-10, 52b-11, 52b-13, 53a-3, 53a-3, 53a-6, 53a-10, 53a-10, 53a-11, 53b-1, 53b-1, 53b-2, 53b-3, 53b-5, 53b-6, 53b-7, 53b-9, 53b-11, 53b-13, 54a-1, 54a-1, 54a-3, 54a-4, 54a-8, 54a-9, 54b-1, 54b-1, 54b-2, 54b-8, 54b-9, 55a-3, 55a-9, 55a-10, 55a-10, 55b-4, 55b-4, 55b-5, 55b-6, 55b-9, 55b-10, 56a-3, 56a-4, 56a-5, 56a-6, 56a-8, 56a-9, 56a-9, 56a-12, 56a-12, 56b-1, 56b-2, 56b-3, 56b-4, 56b-6, 56b-7, 56b-10, 56b-11, 57a-1, 57a-3, 57a-5, 57a-6, 57a-8, 57a-9, 57a-11, 57a-12, 57a-13, 57b-1, 57b-2, 57b-3, 57b-5, 57b-7, 57b-9, 57b-10, 57b-12, 58a-1, 58a-3, 58a-5, 58a-7, 58a-7, 58a-8, 58a-11, 58a-13, 58b-1, 58b-2, 58b-3, 58b-4, 58b-6, 58b-7, 58b-7, 58b-9, 58b-10, 58b-11, 58b-12, 59a-1, 59a-1, 59a-

3, 59a-6, 59a-9, 59a-10, 59a-12, 59a-derkenar, 59a-derkenar, 59b-2, 59b-3, 59b-5, 59b-7, 59b-9, 59b-10, 59b-11, 59b-12, 59b-13, 59b-derkenar, 60a-3, 60a-5, 60a-5, 60a-7, 60a-7, 60a-8, 60a-9, 60a-9, 60a-11, 60a-12, 60a-13, 60b-1, 60b-2, 60b-4, 60b-5, 60b-7, 60b-8, 60b-12, 61a-1, 61a-7, 61a-9, 61a-10, 61a-11, 61a-13, 61b-3, 61b-6, 61b-9, 61b-10, 61b-10, 61b-11, 61b-12, 62a-1, 62a-6, 62a-7, 62a-8, 62a-9, 62a-10, 62a-11, 62a-12, 62a-13, 62b-1, 62b-2, 62b-3, 62b-5, 62b-6, 62b-8, 62b-9, 62b-11, 62b-11, 62b-13, 62b-derkenar, 63a-1, 63a-2, 63a-5, 63a-8, 63a-9, 63a-10, 63a-11, 63a-12, 63b-4, 63b-5, 63b-7, 63b-8, 63b-9, 63b-10, 63b-11, 63b-11, 63b-12, 64a-1, 64a-3, 64a-5, 64a-5, 64a-6, 64a-8, 64a-9, 64a-9, 64a-10, 64a-11, 64a-12, 64a-12, 64b-1, 64b-3, 64b-4, 64b-5, 64b-8, 64b-10, 64b-11, 64b-12, 64b-12, 65a-2, 65a-4, 65a-5, 65a-6, 65a-8, 65a-8, 65a-10, 65a-12, 65b-1, 65b-3, 65b-5, 65b-6, 65b-7, 65b-8, 65b-8, 65b-9, 65b-10, 65b-12, 66a-1, 66a-3, 66a-3, 66a-5, 66a-6, 66a-7, 66a-7, 66a-9, 66a-10, 66a-11, 66a-13, 66b-2, 66b-4, 66b-4, 66b-5, 66b-6, 66b-8, 66b-9, 66b-11, 66b-11, 66b-12, 67a-1, 67a-1, 67a-6, 67a-7, 67a-9, 67a-11, 67a-12, 67a-13, 67b-1, 67b-3, 67b-4, 67b-5, 67b-6, 67b-7, 67b-8, 67b-9, 67b-10, 67b-11, 68a-3, 68a-3, 68a-5, 68a-6, 68a-7, 68a-9, 68a-11, 68a-13, 68b-2, 68b-4, 68b-5, 68b-7, 68b-8, 69a-1, 69a-2, 69a-3, 69a-4, 69a-5, 69a-6, 69a-9, 69a-11, 69a-13, 69b-1, 69b-3, 69b-3, 69b-4, 69b-5, 69b-6, 69b-7, 69b-8, 69b-9,

69b-10, 69b-12, 69b-13, 70a-1, 70a-2, 70a-3, 70a-3, 70a-6, 70a-7, 70a-7, 70a-11, 70a-13, 70b-1, 70b-3, 70b-4, 70b-6, 70b-7, 70b-9, 70b-11, 70b-12, 71a-1, 71a-2, 71a-3, 71a-5, 71a-5, 71a-7, 71a-7, 71a-8, 71a-9, 71a-10, 71a-12, 71a-13, 71b-1, 71b-3, 71b-4, 71b-5, 71b-5, 71b-6, 71b-7, 71b-10, 71b-10, 71b-12, 72a-1, 72a-2, 72a-3, 72a-3, 72a-5, 72a-7, 72a-8, 72a-9, 72a-13, 72b-2, 72b-4, 72b-5, 72b-7, 72b-8, 72b-9, 72b-11, 72b-12, 73a-1, 73a-2, 73a-3, 73a-4, 73a-5, 73a-6, 73a-7, 73a-9, 73a-10, 73a-12, 73a-12, 73b-1, 73b-2, 73b-4, 73b-5, 73b-7, 73b-8, 73b-12, 73b-12, 74a-1, 74a-3, 74a-4, 74a-5, 74a-6, 74a-7, 74a-9, 74a-10, 74a-13, 74b-1, 74b-2, 74b-3, 74b-5, 74b-6, 74b-7, 74b-8, 74b-8, 75a-4, 75a-6, 75a-9, 75b-1, 75a-10, 75a-10, 75a-12, 75b-2, 75b-6, 75b-7, 75b-8, 75b-9, 75b-10, 75b-11, 75b-13, 76a-2, 76a-3, 76a-4, 76a-6, 76a-8, 76a-9, 76a-12, 76b-1, 76b-3, 76b-5, 76b-7, 76b-9, 76b-10, 76b-10, 76b-11, 77a-1, 77a-4, 77a-5, 77a-7, 77a-8, 77a-9, 77a-13, 77b-1, 77b-3, 77b-4, 77b-8, 77b-8, 77b-9, 77b-12, 77b-13, 78a-7, 78a-8, 78a-11, 78a-13, 78b-2, 78b-4, 78b-5, 78b-6, 78b-7, 78b-8, 78b-10, 78b-13, 79a-1, 79a-4, 79a-6, 79a-7, 79a-8, 79a-9, 79a-10, 79a-11, 79a-13, 79b-2, 79b-3, 79b-10, 79b-10, 80a-1, 80a-2, 80a-4, 80a-4, 80a-5, 80a-7, 80a-10, 80a-11, 80b-1, 80b-2, 80b-4, 80b-12, 81a-2, 81a-2, 81a-3, 81a-4, 81a-5, 81a-6, 81a-7, 81a-11, 81a-12, 81b-1, 81b-1, 81b-3, 81b-5, 81b-7, 81b-8, 81b-11, 81b-12, 82a-1, 82a-2, 82a-2, 82a-4,

82a-5, 82a-9, 82a-10, 82a-11, 82a-12, 82a-13, 82b-2, 82b-4, 82b-6, 82b-7, 82b-8, 82b-10, 82b-11, 82b-11, 82b-12, 82b-12, 82b-13, 83a-2, 83a-3, 83a-4, 83a-5, 83a-8, 83a-9, 83a-9, 83a-11, 83b-1, 83b-7, 83b-8, 83b-11, 84a-2, 84a-2, 84b-1, 85a-2, 85a-3, 85a-3, 85a-8, 85a-8, 85b-2, 85b-6, 85b-13, 86a-11, 86a-13, 86b-7, 86b-8, 86b-10, 86b-11, 87a-4, 87a-12, 87a-12, 87b-1, 87b-2, 87b-3, 87b-7, 87b-12, 88a-8, 88a-10, 88a-10, 88a-11, 88a-13, 88b-1, 88b-7, 88b-13, 89a-3, 89a-5, 89a-7, 89a-8, 89a-9, 89a-10, 89a-11, 89a-11, 89a-12, 89b-1, 89b-4, 89b-7, 89b-11, 89b-12, 90a-1, 90a-2, 90a-4, 90a-5, 90a-6, 90a-7, 90a-8, 90a-9, 90a-12, 90a-13, 90b-1, 90b-1, 90b-3, 90b-5, 90b-6, 90b-8, 90b-10, 90b-11, 90b-12, 90b-13, 91a-2, 91a-3, 91a-4, 91a-4, 91a-9, 91a-10, 91b-3, 91b-4, 91b-5, 91b-7, 91b-8, 91b-8, 91b-9, 91b-10, 91b-13, 92a-1, 92a-3, 92a-4, 92a-5, 92a-5, 92a-5, 92a-6, 92a-7, 92a-8, 92a-9, 92a-10, 92a-11, 92a-11, 92a-12, 92a-12, 92a-13, 92b-1, 92b-3, 92b-4, 92b-5, 92b-6, 92b-7, 92b-7, 92b-8, 92b-8, 92b-9, 92b-10, 92b-11, 92b-13, 92b-13, 93a-1, 93a-2, 93a-2, 93a-3, 93a-3, 93a-4, 93a-5, 93a-6, 93a-7, 93a-8, 93a-9, 93a-9, 93a-10, 93a-11, 93a-12, 93a-13, 93b-1, 93b-2, 93b-3, 93b-5, 93b-6, 93b-7, 93b-8, 93b-9, 93b-12, 93b-13, 94a-1, 94a-1, 94a-2, 94a-3, 94a-4, 94a-5, 94a-5, 94a-6, 94a-6, 94a-7, 94a-8, 94a-9, 94b-5, 94b-6, 94b-8, 94b-10, 94b-11, 94b-12, 94b-13, 95a-1, 95a-2, 95a-3, 95a-4, 95a-6, 95a-7, 95a-8, 95a-10, 95a-11, 95a-

12, 95a-13, 95b-1, 95b-2, 95b-3, 95b-4, 95b-5, 95b-6, 95b-9

ehl: *Ar.* maharetli, usta; ehil; bir şeyi kullananlar; halk, bir yerde oturan

e. 22a-4, 49b-6, 60a-5, 62b-11, 64b-13, 68a-3

e. degül ise 64b-12

e. ise 17a-3, 17a-4, 17a-13, 23a-6, 24b-8, 32a-9, 32a-10, 37a-9, 54a-4, 70a-12, 75b-11, 75b-7, 92a-3

e. olmasa 62b-12

e. olsa 16b-13, 17a-1, 18a-6, 22b-9, 25a-4, 29a-7, 29b-13, 35a-12, 36b-133, 38a-8, 65a-1, 82b-6, 88b-7, 92a-5

e. olup 32b-3

e.-i şalāḥ 31a-4

e.-i beytdin 91b-4

e.-i beytdür 91b-5

e.-i beyti 27b-12, 28a-2, 34a-4, 36a-5, 57b-11

e.-i beytindin 71a-11

e.-i bihiştür 49b-3

e.-i 'iyālñiḡ 80b-13

e.-i islāma 7a-9

e.-i zimmīdin 90a-4

e.-ine 17b-13, 18a-1

e.-lerine 65b-4

bāzār e.-i 20b-12, 61b-13

e.-i ile 19b-13

köy e.-i 65b-10

ehli: *Ar.* evcil, e

e. itni 74a-3

e.-dür 74a-1

ehvāl: *Ar.* Korkular, dehşetler

e.-i āḫiretdin 30a-12

ejdehā: *Far.* büyük yılan

e.-nı 83a-3, 83a-5

ekābir: *Ar.* büyükler, devlet ricali

e.-ler ile 39b-1, 72a-10

e.-lere 17a-5, 51a-3

eḡall: *Ar.* en az, en aşağı

e. 96a-4, 96b-8

eknāf: *Ar.* canipler, yanlar, nahiyeler, taraflar, sığınacak yerler

bi'l-e. 5a-2

ektāf: *Ar.* omuz kemikleri, kürek kemikleri

ta' bīrūn bi'l-e. 6a-2

el: el, yabancı *krş.* il

e. 86a-3

el: memleket, il, şehir *krş.* il

e.-inden 50a-10

el: el (organ ismi)

e. 60b-9, 64b-1

e.-e 21b-13, 42a-1, 42a-8, 42b-9

e.-i 25a-derkenar, 35b-8, 35b-derkenar

e.-i ilen 35a-2

e.-niḡ 34b-1

e.-inḡe 27a-6

e.-in 10a-10, 10a-13, 10b-1, 60a-2, 64b-9

e.-inde 5a-10, 5b-12, 6a-2, 9b-7, 21a-8, 34a-8, 35a-3, 46b-12, 55a-3, 56a-8, 65b-3, 67b-8, 67b-10, 67b-11, 70b-10, 71a-6, 76b-10, 81b-7, 81b-7, 85a-2, 86a-1, 95a-5, 95a-6

e.-ine 16a-1, 17b-2, 18b-9, 19b-2, 19b-4, 21a-3, 22a-1, 25b-10, 25b-11, 26a-8,

27a-2, 27a-2, 27b-3, 27b-7, 27b-7, 27b-9, 27b-11, 30a-10, 30a-derkenar, 30b-2, 31b-11, 32b-11, 35a-3, 35a-9, 35a-9, 35a-13, 37a-5, 37b-11, 38a-4, 39a-1, 40b-6, 40b-9, 42a-2, 42b-6, 42b-11, 43a-4, 43b-3, 43b-5, 45a-8, 45b-10, 46a-12, 47a-7, 47a-13, 47a-9, 48a-2, 48b-1, 48a-11, 48a-12, 48b-8, 48b-8, 48b-13, 50b-2, 50b-13, 52b-2, 57a-5, 57b-1, 58a-13, 58b-9, 61b-6, 62a-3, 63a-6, 63b-12, 64b-5, 65a-3, 66a-5, 69a-2, 69a-11, 70b-6, 71a-7, 71b-1, 71b-4, 71b-6, 71b-6, 71b-8, 73a-7, 76b-8, 77a-1, 77b-1, 78a-13, 78b-4, 79a-9, 80a-5, 80a-8, 82b-8, 83a-11, 87a-8, 89b-4, 94a-4, 94a-4

e.-indin 76b-10, 80a-11

e.-ine 44b-9

e.-ini 29a-4, 35b-7, 35b-derkenar, 52a-4, 52a-6

e.-iyle 25a-derkenar, 31a-13, 36a-8, 49b-5, 75a-4, 91b-8, 94a-3

elem: *Ar.* ağrı, acı, sızı; keder, dert

e. virmez 69a-12

elfāz: *Ar.* kelimeler, sözler

e.-ı küfr 27b-10

elif: Osmanlı alfabesinin ilk harfi

e. 7a-13

elṭāf: *Ar.* iyilikler, iyilik severlikler; okşamalar, nezaketler

e. 46b-4

emānet: *Ar.* emniyet edilen kimseye bırakılan şey, eşya veya kimse, emanet

e. 23b-2, 55a-7

e. ütmek 88a-9

e.-ini 39a-13

emîn: *Ar.* emniyet sahibi, korkusuz; birine emniyet eden, güvenen; kendisine güvenilen kimse *krş.* imîn

e. ola 96b-7, 97a-4, 97b-4, 97a-13

emîr: *Ar.* emir, kumandan

e. 6b-3, 10b-7, 32a-10, 70b-8, 95a-13

e.-dür 44a-9

e.-i 6b-2

e.-ler 94a-12

e.-ni 3a-10

e.-i büzürg 94b-5

e.-i ḥayberin 3a-5

e.-i şehri 12a-4

e.ül mü'minin 9a-11

emîrlik: *Ar. +T.* emirlik, kumandanlık

e. ve devlet bula 95b-6

emn: *Ar.* eminlik, korkusuzluk, rahatlık

e. 54a-11

emr: *Ar.* iş buyurma, buyruk, husus, hadise

e. 88a-4

e.-lerdin 57b-6

e.-lerinde 30a-3

e. itedür 59a-12

e.-i ma'rûf 14a-11, 30a-4

e.-i mekrûhlar 59a-13

e.-i ḥaḡnı 30b-1

e.-i ḥudâ 53a-6, 53a-8

emrûd: *Far.* armut

e. 44a-2

dıraḡt-ı e. 44a-2

e. mîvesi 44a-3

emşâl: *Ar.* örnekler, numuneler; eş, benzer; eşler, benzerler

ta' birün bi'l-e. 5b-7
 e. 11b-8, 61a-4, 67a-6, 90b-8
 e.-i 21b-4, 43b-13, 45b-12, 49a-4,
 51b-8, 87b-2
 e.-ini 32a-1, 47b-11, 48a-1, 49a-10,
 50b-8, 51b-11, 60a-3, 68a-3, 69a-8, 88a-4
 e.-ân 61b-9
enâr: *Far.* < nâr, nar
 a. 42a-6, 42a-7, 42a-8
 a.-ı şîrîn 42a-9
 a.-ı turş 42b-2
encîr: *Far.* incir 43b-2
 e.-ni 43b-3
endâm: *Far.* vücut, beden, insanın azası;
 boy, boy pos; cisim *krş.* endam
 derd-i e. 61a-1
endam: *Far.* vücut, beden, insanın azası;
 boy, boy pos; cisim *krş.* endâm
 e. 31b-13, 32a-1
 e.-ı 67a-11
 derd-i e. 39a-10
endek: *Far.* az, azıcık
 e. 68a-12
endişe: *Far.* düşünce, merak, kaygı, gam,
 keder; şüphe, korku
 e. 22a-3, 81b-2
 e.-dür 50b-2
enfa': *Ar.* en nafi, daha (pek, çok) faydalı
 e. ola 44b-6
engür: *Far.* üzüm
 e. 43a-3
 hüşe-i e. 42b-13
envâ': *Ar.* çeşitler, türler
 e. 8a-10, 62a-3, 94a-13, 95a-9

e.-ı eşnâf 26b-3
eril-: < egiril(?), eğirmek
 urçuq e.-mek 51b-11
erin-: bıkmak, sıkılmak, üşenmek
 e.-e 22a-2
erkân: *Ar.* esaslar, destekler; direkler,
 sütunlar; reisler
 e.-ı hacdın 30b-8
erz: *Ar.* pirinç
 ve'l-e. 62a-2
erzân: *Far.* ucuz; layık, uygun, yerinde
 e. 59a-derkenar
 e. ola 54b-11, 61b-10, 61b-11
 e.-ı 48b-3
 e.-î ola 51a-4
erzânlık: *Far.+ T.* ucuzluk; layıklık,
 uygunluk
 e. 17b-7, 58a-12
esâmî: *Ar.* namı, adlar
 ve'l-e. 5a-4
esbâb: *Ar.* < eşvâb, giyimler, giyecekler
 e.-ında 85a-5
 e.-ından 91a-13
esbâb-hâne: *Ar.+Far.* < eşvâb-hâne, elbise
 evi, elbise satılan yer
 e. 84b-12, 90b-11
esed: *Ar.* arslan burcu, arslan
 e. 17a-10
 e.-i 'îd 8b-10
 ve'l-e. 72a-derkenar
eşer: *Ar.* nişan, iz
 e. virmez 16a-2
 yumruq e.-i 3a-12
esîr: *Ar.* esir, tutsak; kul, köle; düşkün

e. 40b-3
e.-dür 40b-1
e.-ler 78a-8
e.-lerdür 78a-7
e.-lere 78a-10
e. ide 3a-8
e. itdiler 3a-9
e. ola 90b-2
esmā': *Ar.* adlar
e.-i bed 87b-1
eşnāf: *Ar.* çeşitler, türler, zümreler; bir sanatla veya dükkancılıkla geçinen (kimse)
envā'-ı e. 26b-3
estāne: *Far.* uyku, uyunacak yer
e. 25a-7
eş: eş, dost, arkadaş, yoldaş *krş.* iş
e. kılguç 17a-9
e.-ine 91a-8
eş'arī: *Ar.* dinde meşhur, İmam Ebu'l-Hasen-il-Eş'ari'ye bağlı olanlar, sünnet ehlinin bir kısmına bağlı olanlar
e. 88a-11
eşinen(?): oluktan akan su; ağaçtan tamlayan su; yukarıdan saçılıp akan su(?)
e. 64b-derkenar
e. ile 64b-1, 64b-9
eşrāf: *Ar.* şeref ve itibar sahibi kimseler, ileri gelenler
e.-larına 65b-4
et-: yapmak, etmek, eylemek, etmek yardımcı fiili *krş.* it-, üt-
binā e.-di 63a-1, 63a-1
cimā' e.-di 53b-13, 54a-1, 54a-4
' ilāc e.-dükde 6b-2

' itāb e.-di 59a-7
iṭā' at e.-meye 76b-4
maḫhūr e.-di 82a-2
münāza' at e.-di 64a-8, 82a-9
ta' bīr e.-di 28b-3
ta' bir e.-meye 11a-10
tamām e.-di 5b-9
tamām e.-diler 15a-12
tamām e.-se 29b-10
tizek e.-di 9b-8
etrāf: *Ar.* yanlar, uçlar, kıyıları
e.-ı 6a-6
e.-ında 68b-6
ev: *Ar.* ya da, veya
e. 64b-2
ev: ev *krş.* iv, iw
e.-ine 40b-1
evkāt: *Ar.* vakitler, zamanlar
e.ü't-ta' bīr 11a-8
ve'l-e. 5a-6
evlāraḫ: *Ar.+T.* daha uygun, daha iyi, uygun
e.-dur 9a-6
evlāt: *Ar.* < evlād, çocuklar
e. 20b-10
evlen-: evlenmek
e.-megen 50b-10
e.-ürge 91b-9
evür-: çevirmek, döndürmek
e.-di 59a-7
evvel: *Ar.* önce, ilk, birinci, başlangıç
e. 1b-13, 7a-11, 7a-11, 11a-8, 11a-8, 12a-4, 96a-2
evvelki: *Ar.+T.* önceki

e.-sinde 11b-2

ey: ey, hey

e. üstād 11b-1

ey-: eğmek, bükme

e.-se 42a-1

eyerlü: eyerli

e. 92a-10, 93a-2

eygü: iyi, güzel *krş.* idgü

e. 20a-10, 25b-10

e.-dür 39b-6

e.-lerden 53a-13

e.-lerle 15b-2

eygülik: iyilik, güzellik *krş.* idgülik

e.-ler 19a-6

eyle-: eylemek, yapmak, etmek; yardımcı fiil

e.-di 6b-4, 53a-12, 64b-11, 64b-12

e.-düm 4a-4

e.-rge 1b-12

e.-ye 59a-derkenar, 75b-9

hazer e.-mek kerekdür 97a-7

eyt-: söylemek, demek *krş.* ay-, ayt-

ezān e.-mek 29a-derkenar

e.-dügünce 10b-6

eyyām: *Ar.* günler, gündüzler

ve'l-e. 5a-6

Eyyüb: *Ar.* Kur'an'da adı geçen ve kendisinden "kulumuz" diye bahsedilen ve sabırlı insan örneği olarak gösterilen İsrailoğulları peygamberlerinden biri

E. 13b-5

ez: *Far.* "dan, den" manasına gelir.

e.-cihet 34a-12, 44a-13, 44b-6, 55a-1, 77a-13

e.-dostı 44b-6

e.-günāh 88a-8

ezān: *Ar.* ezan

e. 10a-5

e. aytdı 11a-12, 11a-13, 29a-6, 29a-10, 29a-11, 29a-9, 29a-13, 29b-1, 29b-3

e. eytmek 29a-derkenar

e. kāmēt itmek 28b-5

āzerlık(?): ezerlik, hububat

e.-lar 6a-derkenar

ezvāc: *Ar.* eşler, kadının veya kocanın eşleri

e.-ı muṭahharātdan 3a-10

F

fā: *Ar.* Osmanlı alfabesinin bir harfi

f.-dur 8a-2

fa'āl: *Ar.* gayretli çalışan

kerīmü'l-f. 8b-12

faḍḍāl: *Ar.* çok faziletli, çok fazilet sahibi, çok erdemli; çok üstün

f. 8b-5

fāḍıl: *Ar.* faziletli, fazilet sahibi, erdemli; üstün; erkek adı

f. 8b-5, 55a-6

faḍīhet: *Ar.* edepsizlik, alçaklık

f.-dür 10a-4

faḍīl: *Ar.* çok faziletli, çok fazilet sahibi, çok erdemli; çok üstün

f. 8b-5

faḍīlet: *Ar.* insanın yaradılışındaki iyilik, iyi huy, erdem; kadın adı

f.-den 8b-5

faḍlān: *Ar.* faziletli olma

f. 8b-5
fā-fehim: *Ar.* bilindiği üzere
47a-4, 50a-3
fāhişe: *Far.* fahişe, ahlaksız kadın, kahpe
f. 95b-8
f. hatun 74a-7
fāhte: *Far.* üveyik kuşu
f. 79b-9
f.-ni 79b-11
faḫīh: *Ar.* fıkıh alimi
f.-ğa 42b-1
faḫīhlık: *Ar+T.* fakihlik, fıkıh alimliği
f. eyledi 64b-11
f. iden 64b-13
faḫīr: *Ar.* fakir, zengin olmayan, yoksul;
dilenci; zavallı, aciz
f. 51a-9, 57b-2
f.-ler 2b-12
f.-lere 51a-2
faḫīrlık: *Ar+T.* fakirlik, yoksulluk
f. 91b-13
f.-ıdur 57b-3
fāl: *Ar.* fal, uğur, talih deneme
ve'l-f. 5a-2, 5b-11
fāl-gūy: *Far.* < fāl-gū, fal söyleyen, fala
bakan
f.-lar 83b-4
f.-nı 95a-3
f. oldı 95a-3
fariğ: *Ar.* vazgeçmiş, çekilmiş; rahat; işsiz
f. oldı 31a-9
fārisī: *Ar.* Farsça, Acemce; İran'ın dili ve
halkı ile ilgili olan
f. 79b-12

farḫ: *Ar.* ayrılık, başkalık; ayırma, ayrılma
f. ideçilerdür 2b-8
f. itmez 81b-5
f.-ı 11a-10
fāsiḫ: *Ar.* Allahın emirlerini tanımayan,
sapkın, günah işleyen, kötülük eden
f. 12b-4, 38a-8, 76b-1
f.-a 71a-7
f.-ı 11a-10
f.-lar 11b-4
f.-lara 47a-8, 77a-5
f. ise 90b-2
f. olsa 13a-4, 44a-7, 67b-1
merd-i f. 26a-2, 31a-8, 45a-5, 77a-4
merd-i f.-dın 71a-9
fāsid: *Ar.* kötü, fena, yanlış, münafık, fesad
çıkarıcı
f. 2a-12, 8a-2, 31a-2, 74a-2, 80b-
10, 95a-13
faṣīh: *Ar.* güzel düzgün ve açık konuşan
f. 84a-8
gūlām-ı f.-dür 79b-3
faṣl: *Ar.* ayırma, kesme, bölüm; bir kitabın
başlıca bölümlerinden herbiri
f. (1) 1b-4
f. (2) 2a-9
f. (3) 3b-1
f. (4) 3b-13
f. (5) 4a-7
f. (6) 4b-7
f. (7) 4b-13
faṣṣād: *Ar.* kan alıcı, kan alan, cerrah
f. 86a-1

fāyide: *Ar.* < fā'ide, fayda, kar, kazanç;
ümit, hayır, işe yarama

f. 11b-11, 24b-3, 44a-8, 58b-9, 79b-11, 89b-3

f.-ler 20b-6, 28b-11

f. ala 65a-11

f. köre 42a-11

fāyize: *Ar.* < fā'ize, fevz bulan, muradına ulaşan, bir başarı kazanan; erkek ve kadın adı

f. hatundur 43a-8

fazl: *Ar.* fazla ziyade,artık; fazlalık, üstünlül; iyilik, fazilet, erdem

f. 97b-4

feh̄m: *Ar.* anlama, anlayış

f. 8a-2

ferah: *Ar.* gönül açıklığı, sevinç, sevinme

f. 11b-11, 12a-12, 22b-2, 23b-12, 36b-1, 49b-8, 48b-12, 54b-11, 60b-11, 95b-3

f. olmakdur 48b-3

f. ve şādılık ola 41a-8, 42b-6

ferah ola 13a-1, 94b-8

ferāhlık: *Ar+T.* < ferāhlık, bolluk, genişlik, açıklık

f. 8a-2

ferāmūş: *Far.* unutma, hatırdan çıkma

f. ide 48a-9

f. kılmakdur 48a-11

ferāset: *Ar.* anlayışlılık, çabuk seziş

f. 55a-4, 92a-13

ferāyiz: *Ar.* < ferā'iz, farz; lazım, gerek, vacip; borç vazife

‘ilm-i f.-dür 43a-1

ferc: *Ar.* kadının tenasül uzvu

f.-i 41a-11

f.-ime 10b-4

f.-in 36a-8

f.-inden 41a-13

ferište: *Far.* melek

f. 1b-7

f.-lerige 62b-5

f.-lerni 12a-11, 12b-8, 12b-9, 62b-4

f.-si 1b-5

fermān: *Far.* emir, ferman

f.-ı 66b-3

f.-ıyla 65a-13

ferrāş: *Ar.* döşeyen döşemeci; hizmetçi; süpürücü

f. 84b-9, 84b-11

feryād: *Far.* feryat

f. 17b-10

ferzend: *Far.* oğul, çocuk

f. 10b-2, 11a-2, 12a-13, 13b-7, 13b-7, 13b-10, 14a-4, 15b-12, 16a-13, 16b-7, 20a-1, 21a-10, 33a-4, 34a-6, 34b-4, 34b-6, 36a-5, 39b-9, 44a-13, 45a-6, 47a-8, 48a-5, 48b-13, 54a-10, 56a-5, 69a-5, 77a-2, 79a-2, 79a-10, 79b-7, 80a-10, 81a-12

f.-dür 34b-10, 41b-9, 45b-7, 47b-6

f.-i 85b-4, 13b-6, 15b-11, 34b-5, 66a-12, 82b-13, 83a-1

f.-iğa 60a-5

f.-lerdin 60b-13

f.-leri 78b-3

f.-lerin 11a-2

f.-lerindin 88a-1

f. ise 15b-11
f. ola 41b-1, 45b-5
f. üçündür 47b-9
f.-i hūb 34a-2
ümīd-i f. 10b-2, 23b-6, 81a-11
ferzendān: *Far:* oğullar, çocuklar
f. 48a-3, 48a-7
hikmet-i f. 13a-10
ferzende: *Far: +Ar.* kız çocuk
f.-ler 40b-4
f.-leri 11a-3, 41a-8, 41a-10, 47a-7,
77b-9
fesād: *Ar:* fesat, kötülük
f. 20a-13, 52a-8, 55b-3, 76a-13,
90a-12
f.-a 51b-5, 85a-8
f.-ı 82a-6
f.-ları 87a-11
cāy-ı f. 89b-11
fesādīk: *Ar: +T.* fesatlık, kötülük
f. 59b-4
feth: *Ar:* < fetḥa, fetha
bāniḡ f.-i 54b-derkenar
feth: *Ar:* fetih, ele geçirme
f. idüp 3a-9
fevt: *Ar:* ölme, kaybetme, kaçırma
f. ide 90a-5, 90a-6, 93a-11
f. ola 65a-10, 68b-4, 68b-5, 76a-3
fezaʿ: *Ar:* korkma, bağırıp çağırma,
ümitsizlik, inleyip sızlanma
f. 17b-6, 20b-2, 20b-11, 64a-1, 64b-
12
fikhen: *Ar:* fikihi olarak, fıkıha göre
f. 64b-11

findık: findık
f. 44b-6
fısk: *Ar:* Hak yoldan çıkma, hainlik,
dinsizlik
f. 39a-1
fısklık: *Ar: +T.* Hak yoldan çıkma, hainlik,
dinsizlik
f.-dur 55b-6
fiṭra: *Ar:* ramazan bayramında bölünmeden
verilmesi şeran vacip olan buğday, üzüm
hurma vb.
şadaḡa-i f.-sı 28a-13
fī: *Ar:* içinde, -de
bāb-ı f.-şurūṭı 'r-rü 'yā 95b-11
f.'l-meşel 7a-11
firavān: *Far:* < firāvān, çok, bol, fazla *krş.*
firāvān
f. bolmakdur 25a-5, 45b-2, 52b-8,
46a-10, 46a-7, 68b-10
f. ola 23a-5, 25b-2, 40b-4, 42b-6,
43a-4, 45a-13, 47b-7, 57a-9, 68a-6, 68b-8,
70a-13, 71b-8, 72a-1, 75b-8, 78b-1, 79a-9,
81a-12, 82b-1, 82b-9, 89a-8, 91b-1
f. olmakdur 91a-10
f. olup 46a-13, 88b-5
niʿ met-i f. 47b-1, 56a-4
firāvān: *Far:* çok, bol, fazla *krş.* firāvān
f. 17b-12, 79a-10, 82b-7, 88b-8,
91a-9
f. ola 7a-6, 10a-1, 12b-3, 14b-4,
15b-4, 17a-10, 23b-5, 27a-3, 30b-4, 61a-2,
94b-8
f. olmak 41a-1

firavānlık: *Far.+T.* < firāvānlık, çokluk, bolluk, fazlalık *krş.* firāvānlık

f. 46b-5

firāvānlık: *Far.+T.* çokluk, bolluk, fazlalık *krş.* firavānlık

f. ola 9b-12, 18b-7

fıkr: *Ar.* fikir, düşünce

bakıyyetül-f. 2a-3

f.-inde 2a-8

fı'l: *Ar.* fiil, eylem

f.-i maḥmūd 35b-derkenar

f.i's-sā'il 5a-5

ta' bīrūn bi'l-f. 10a-10

f.-ine 59b-6

f.-lerine 59b-7

fil: *Ar.* fil, bilinen büyük hayvan

f. 69a-7, 69a-12, 69b-1, 69b-3, 69b-3, 69b-4, 69b-5, 69b-7, 69b-8, 69b-9, 69b-9, 69b-12, 70a-6, 70a-7

f.-de 69b-11

f.-niḡ 69b-6, 70a-5

f.-ler 70a-5

f.-ni 69b-10

f. beçesi 69b-1

irkek f. 69b-12

fil-bān: *Ar.* file bakan kimse, fil çobanı

f.-nı 70a-4

firāk: *Ar.* ayrılık

f. 39a-11

firdevs: *Ar.* cennet

f. 14b-7

fırkat: *Ar.* ayrılık

f. 33b-13

firūze: *Ar.* açık mavi renklive değerli bir yüzük taşı

f. 49b-13

fitne: *Ar.* fesat, azdırma, fitne

f. 7a-9, 9b-11, 12a-9, 17b-5, 18a-3, 20a-13, 39a-2, 70a-3, 95a-2

f.-din 21b-11

f.-dür 8a-3, 83b-10, 87b-2

fuḡahā'. *Ar.* fıkıh alimleri, bilginleri

f. 16b-7, 30b-12

f.-nıḡ 2b-8

fūlfūl: *Ar.* karabiber

f. 45b-11

fūrūş: *Far.* satan, satıcı

ḡalle-f. 84b-5

sürme f. 85b-11

fūtūr: *Ar.* zayıflık, bezginlik, usanma; keder, ümitsizlik

f. 8a-2

G - Ğ

ḡaddār: *Ar.* gaddar, zalim

g. 83b-11, 87b-6

ḡadr: *Ar.* hainlik, vefasızlık; zulüm; haksızlık

g. 52a-1, 71b-13

ḡ.-dür 94b-5

ḡ.-e 5b-13

ḡadūr: *Ar.* haksız, adaletsiz

ḡ. ola 5a-12

ḡ.-dur 52a-10

ḡadūr: *Ar.* < ḡadīr, sel ile peyda olan birikinti su, durgunsu, göl; küçük ırmak

ğ.-dan 61b-4
 ğ.-ge 5b-4
 ğāfil: *Ar.* habersiz, haberi olmayan
 ğ. kalmakdur 47b-5
 ğ. ola 89b-9
 ğālib: *Ar.* galip, yenen, üstün gelen; güçlü, kuvvetli
 ğ. keldi 64a-8, 64a-10, 67b-2, 82a-9, 82a-10
 ğ. kele 69b-5, 70b-5, 74a-7, 74b-11, 77a-5
 ğ. kelmedi 82a-11
 ğ. kelse 72a-8
 ğ. ola 67b-2, 72a-13, 72a-8, 82a-11
 ğ. oldu 70b-11
 ğ. olsa 3b-2, 3b-4, 3b-6, 3b-9
 ğalle: *Ar.* zahire, ekin
 ğ. 42a-13, 68b-8
 ğ.-fürüş 84b-5
 ğ.-si 44a-10
 ğam: *Ar.* gam, keder, tasa, kaygı
 ğ. 7b-2, 9b-13, 10a-3, 15a-2, 15a-12, 18b-5, 24a-6, 31b-derkenar, 38a-8, 40b-2, 42a-5, 42b-3, 46b-6, 46b-10, 48b-6, 49a-3, 50a-11, 50b-2, 50b-7, 50b-12, 51b-5, 52b-12, 54b-11, 56a-7, 56a-13, 56b-4, 56b-7, 61a-1, 61a-6, 61a-10, 61a-11, 64a-3, 64a-7, 64b-7, 67a-11, 67b-9, 69b-3, 71a-1, 76b-2, 78b-5, 81b-2, 82b-12, 85a-12, 85a-13, 87b-9, 87b-12, 90a-13, 90b-6
 ğ. ire 95b-2, 95b-4, 81b-1, 86b-9, 95a-11
 ğ. ola 45a-6, 66a-12, 78a-3, 86b-10
 ğ.-dan 5a-8

ğ.-dın 5b-9, 6a-10, 9b-7, 9b-8, 14b-3, 15a-4, 19a-7, 19b-9, 19b-12, 20a-5, 20a-11, 20b-5, 21b-8, 24a-2, 24a-7, 30a-7, 30a-9, 30b-4, 30b-11, 31a-9, 31a-12, 32b-1, 32b-3, 32b-6, 32b-derkenar, 34b-7, 35a-5, 36a-10, 36b-2, 38a-3, 39a-4, 39a-11, 39b-7, 40a-8, 40b-5, 40b-10, 42a-4, 43b-11, 45b-1, 45b-4, 46a-10, 46b-10, 47a-8, 47b-1, 47b-7, 47b-9, 48a-4, 48b-12, 49a-12, 49b-2, 49b-12, 49b-12, 50a-7, 52a-9, 54a-3, 55b-13, 56a-1, 56b-8, 59b-13, 59b-13, 60a-13, 61b-3, 65a-6, 65b-6, 73b-10, 75b-11, 77a-13, 80b-4, 84b-2, 85b-5, 86a-11, 87b-11, 88b-4, 91a-13
 ğ.-dur 8a-2, 23b-12, 26a-10, 26b-10, 37a-11, 39b-8, 44a-13, 46a-1, 47a-8, 49a-5, 50b-6, 51b-6, 52b-11, 56b-1, 61a-8, 63b-10, 70b-13, 78a-4, 83b-7, 84b-1, 87b-5, 95b-5
 ğ.-ğa 23b-13
 ğ.-ge 21b-10, 24a-8, 31a-8, 39a-7
 ğ.-ı ra'ıyyet 2b-3
 ğ.-ıge 63a-3
 ğ.-ındadur 3a-1
 ğ.-ındın 50b-4, 65b-11, 80b-13
 ğ.-lardin 5a-11
 ğ.-nı 91a-4
 ğam-ğın: *Ar. +Far.* kederli, tasalı
 ğ. 4a-5, 58b-2
 ğ. ise 44a-8
 ğ. olsa 13a-1
 ğ.-dür 40a-13
 ğ.-ler 26a-6
 ğ.-lere 11b-11

ğamlu: *Ar. +T.* kederli, tasalı

ğ. 6b-6, 93a-3

ğammāz: *Ar.* gammad, koğucu, münafık, fitneci

ğ. 55b-6, 86a-8

ğam-nāk: *Ar. +Far.* gamlı, tasalı, kaygılı

ğ. ola 13b-8, 56a-5, 66a-6, 75a-13

ğ. olsa 23b-6

ğ. olur 3b-8, 80a-3

ğanīmet: *Ar.* düşmandan alınan mal

ğ. 8a-2, 17a-8, 46a-6, 54b-11, 55a-12, 94b-4

ğ.-dür 63b-10, 67a-13

ğarīb: *Ar.* gurbette olan, yabancı, garip, kimsesiz, zavallı; tuhaf, şaşılacak, bambaşka

ğ. 40b-3

ğ.-din 63a-9

ğ.-dür 21a-12, 40b-1, 74b-3

ğ.-lere 11b-12

ğ. ise 23b-7

ğ. olsa 13a-2, 16a-12

merd-i ğ. 70a-3, 77b-7, 77b-8, 93a-

5

merd-i ğ. ile 77a-6

merd-i ğ.-dür 43b-1, 44a-12, 92b-

12

ğarḳ: *Ar.* suya batma, batırma; boğulma, boğma

ğ. ola 19b-2

ğ. oldı 19b-3

ğ. oldılar 11a-4

ğ. olmaḳ 19b-3

ğ. olmaḳdur 89b-1

ğ. olsa 19b-4, 89b-1

ğavḡa: *Far.* kavga, düvüşme; gürültü; harp, savaş

ğ. 81a-3

ğ.-ya 96a-11

ğāvi: *Ar.* çok azmış, çok azgın

zenbūr-ı ğ. 81a-1

ğāvmiḡ: *Far.* camız, manda

g. 69a-8

g.-niḡ iti 69a-10

g.-leri 69a-10

g. buzāḡusına 70a-8

ğavrat: *Ar.* < 'avrat, kadın, zevce *krş.* 'avrat

ğ. 94a-5

ğ.-ı 93a-3

ğ.-ıyla 94a-6

ğaybī: *Ar.* göze görünmeyen, gizli olan; belirsiz, bilinmeyen şeyler

ğ. 75b-3

ğāyet: *Ar.* gayet, son derece; son, uç, nihayet

ğ. 24a-6, 76b-13, 96b-11, 97a-9

ğāyib: *Ar.* < gā'ib, görünmeyen, hazır olmayan, yok olan, kayıp

ğ. 96b-3

ğ.-den 96a-12

ğ.-din 61a-13, 93b-7

ğ.-i 16a-12, 53a-3, 53a-4, 78a-11,

80a-5, 85b-4, 85b-13, 90a-11

ğāyiṭ: *Ar.* < gā'it, insan pisliği, insan tersi

ğ. 9b-8

ğayn: *Ar.* Osmanlı alfabesinin bir harfi

bizzām'il-ğ. 71b-9

ğ.-dür 8a-1

ğayr: *Ar.* başka, gayrı *krş.* gayrı

ğ. 58a-12, 59b-8, 92a-3

ğ. ile 53b-4

sefer-i ğ.-dür 54a-9

ğayrı: *Ar.* başka, gayrı *krş.* gayrı

ğ. 22b-1, 25a-derkenar, 29b-9, 32a-11, 35a-8, 35b-5, 36a-4, 40b-6, 47b-8, 53a-12, 53b-12, 55b-6, 58a-4, 61a-9, 62b-8, 64a-9, 72b-1, 72b-10, 74a-1, 74b-12, 83a-10, 87a-1

ğ.-dın 76a-5

ğ.-ları 8b-5

ğ.-larnıñ 87a-3

mundın ğ. 49a-8

ğazā: *Ar.* din, vatan, millet uğruna yapılan savaş

ğ. 28b-6

ğ. kılmak 30a-5

tedbīr-i ğ.-da 2b-3

ğāzī: *Ar.* gazaya katılan, gazi

ğ.-ler 45b-4

gedāy: *Far.* fakir, dilenci

balıkçı ğ.-dur 86b-2

genc: *Far.* hazine

g. 82b-9

g. tapmak 31b-10

gerdün: *Far.* araba, tekerlek

g. 69a-9, 70a-10, 70a-11

g.-dın 70a-13

g.-nıñ 70b-1

gešten: *Far.* gezmek dolaşmak

g. 17b-10, 18a-5

gevher: *Far.* elmas, cevher; inci; değerli taş

g. 61b-1

ğilmān: *Ar.* tüyü, bıyığı çıkmamış delikanlılar, gençler; köleler, esirler

g. 14b-5

ğın: kın, kılıç kılıfı *krş.* kın

ğ. 64b-2

ğmā: *Ar.* usanç, bıkkınlık; zenginlik, bolluk

g. 39a-1

ğıybet: *Ar.* arkasından söyleme, çekiştirme, dedi kodu yapma

ğ.-dür 64b-9

ğıñ: bol, geniş

g. ola 14b-1, 17a-10, 40b-4, 46b-5,

54a-2, 61a-8, 62b-5, 63a-8, 66a-2, 68a-7

gıřiftār: *Far.* esir, tutulmuş; düşkün

g. bolmağdur 19b-5, 24a-9

g. ola 5b-10, 5b-13, 19a-5, 19b-2,

20a-3, 52a-10, 71a-6

ğīş: *Ar.* < 'iş, yaşayış, yaşama; yaşama tarzı, zevk sefa; ekmek, gıda

ğ.-ı hōş 22b-2, 24a-11, 24b-1, 36a-12, 51a-8

giyā-vād(?): (?)

g. 85b-3

ğük: *Far.* kurbağa

ğ. 81b-9

ğulām: *Ar.* genç; köle, esir

ğ. 16a-8, 16b-1, 16b-2, 26b-2, 26b-6, 26b-6, 32a-6, 33a-1, 37a-13, 43a-9, 43b-3, 44a-11, 48a-5, 48b-2, 49a-1, 51a-2, 66a-11, 67b-12, 78b-11, 79b-4, 79b-6, 80a-2, 81b-3, 86b-9

ğ.-a 67b-7

ğ.-dur 48a-7, 48a-7, 49a-7, 68a-1,

81b-3

ğ.-ı 77a-6, 81a-13
ğ.-ının 60a-9
ğ.-nı 86b-10
ğ.-ı faşîhdür 79b-3
ğ.-ı mübarek 79b-8
ğull: *Ar.* suçlunun boynuna ve bileklerine
geçirilen demir halka, zincir, pranga
ğ. 5b-7, 51b-9, 52a-3
ğ. ile 52a-4
güne: *Far.* türlü, gidiş, tarz, yol
g. 33a-7
ğunud: ısırdığında öldürebilen bir çeşit
örümcek
ğ. 71b-9
ğ.-nı 71b-10
gür: *Far.* mezar
g. kazuç 86a-5
ğurbet: *Ar.* gariplik, yabancılık; yabancı
memleket
ğ.-de 57a-11
ğ.-idür 43b-1
ğüre *Far.* ham olmamış üzüm, koruk
ğ. 43a-1
ğurfe: *Ar.* çardak, köşk; balkon cumba
ğ. 24b-3, 24b-6
güristân: *Far.* mezarlık
g. 56a-11, 56b-6
g.-da 90a-12
ğusl: *Ar.* cünüplük, hayız ve nifas
hallerinden sonra din gereğince yıkanma,
arınma
ğ. 28b-5
ğ. kıl 28b-10, 28b-13, 29a-3
ğ. kıldı 19a-3, 19a-4, 19b-9, 24a-1

ğ. kılmak 28b-derkenar
ğuşsa: *Ar.* keder, kaygı, tasa
ğ. 40b-2
ğ.-ya 96a-11
güş: *Far.* et
g. 31b-13, 35a-7
güy: *Far.* söyleyen, diyen
bisyâr-g. 44b-9
dürü'-g. ola 52b-5
râst-g. 38a-11
râst g.-dur 55b-7
güylik: *Far.* +*T.* sözlülük, laflılık
râst-g.-dür 55b-5
güft-gü: *Far.* dedi kodu
g. 26b-2
gül: *Far.* gül, çiçek
g. 26a-10, 26a-derkenar, 28a-1,
45a-5
g.-ler 41b-3
ak g. 26a-12
kızıl g. 26a-11
gül-âb: *Far.* gül suyu
g. 25b-3, 25b-9, 47b-10
g.-nı 25b-10
gül-şeker: *Far.* gül tatlısı
g. 47b-10
günâh: *Ar.* günah
g. 27b-4, 52b-3, 56b-13, 59a-12
g.-dın 13b-12, 47b-9, 56b-6
g.-dur 95b-5
g.-ğa 27b-6
g.-ke 52b-3
g.-lardin 27b-2, 29a-3
g.-larına 27a-12

g.-larındın 28b-8
g. işlemeye 47b-6
g.-ı kebireye 39a-8
keffâret-i g.-dur 27b-2
ez-g. 88a-8
günâh-kâr: *Far.* günahlı, günah işleyen
g. 19a-8
günceşk: *Far.* serçe
g. 79a-5
gürbe: *Far.* kedi
g. 74b-4, 74b-5, 74b-8, 74b-9
g.-i vahşini 74b-8
g.-ni 74b-6, 74b-7
g.-niñ iti 74b-11
gürüh: *Far.* cemaat, bölük, takım
g.-ı mu'abbirân 10a-3, 74b-9
güşâde: *Far.* açılmış, açık, ferah
kâr-g. şoden 34b-11
güşâden: *Far.* açmak, açılmak
g. 20b-3, 23b-2
güşyâş: *Far.* < güşâyış, açılma, açıklık, açılış
g.-i kâr 34a-6
güvâh: *Far.* şahit, delil
g. iderler 39b-5
güvâhlık: *Far.+T.* şahitlik, tanıklık
g. vire 29b-1

H - Ĥ - Ħ

hâ': *Ar.* Osmanlı alfabesinin bir harfi
h. 7b-4, 7b-5
h.-dur 8a-7
h'âb: *Far.* uyku, rüya

h.-ı ra'ıyyetden 11a-11
h.-ı sulfân 11a-11
habbâz: *Ar.* ekmekçi
h. 85a-4, 85a-6
haber: *Ar.* haber, son ve yeni havadis;
ağızdan ağıza dolaşan ses
h. 10b-6, 54a-13, 80a-6
h.-idür 15b-5
h.-ler 54a-13, 54b-5, 54b-8
h. kilmekdür 61b-1
h.-i beddür 54b-7
h.-i hōş 77a-7, 78a-11
h.-i rāst 31b-6
Hâbil: *Ar.* Hz. Adem'in oğullarından birinin adı
h.-ni 13a-8
habs: *Ar.* hapis, alıkoyma; tutma zaptetme
h. ide 36b-8
h.-e düşe 73a-7
hac: *Ar.* < hacc, hac
h. 13a-13, 28b-6, 48b-10, 62b-4, 88a-12
h. ide 32b-3
h. ile 11b-3
h. itmekdür 51a-7
h. olsa 44a-7
h. kıla 19a-10, 44a-7, 53b-2, 65b-9, 71a-5, 88a-12
h. kılmak 30a-6
h. kılmakğa 32b-2
h. kılar 29a-9
h. kılar sen 11a-12
h. vaktidür 32b-2
erkân-ı h.-dın 30b-8

ḥaccām: *Ar.* hacamatçı

ḥ. 39b-2

ḥ.-ı merd 86a-9

ḥacāmat: kan alma, hacamat

ḥ. 3b-3, 39a-9, 39a-13

ḥ.-dın 39b-4

ḥ. kılayorır 39b-3

ḥ. kıldurur 39b-3

ḥācet: *Ar.* < ḥācet, ihtiyaç, lüzum, gereklik, muhtaçlık; idrar, dışkı *krş.* ḥācet

ḳazā-yı ḥ. 30b-11

ḥācet: *Ar.* ihtiyaç, lüzum, gereklik, muhtaçlık; idrar, dışkı *krş.* ḥācet

ḳazā-yı ḥ.-dür 32b-4

ḥ. kim 30a-11

ḥuṣūl-i ḥ. 26b-12

ḥācet-ḥāne: *Far.* tuvalet, hela

ḥ. 9b-6

ḥ.-de 9b-8

ḥ.-ğa 40b-12

ḥ.-i 32b-6

ḥ.-in 70b-11

ḥ.-leri 5b-12, 29a-5, 29b-4, 52b-10,

53b-4

ḥ.-lerine 58b-13

ḥācı: *Ar.* hacı, hacca giden

ḥ.-lara 50b-1

ḥāciyān: *Ar.* hacılar

ṣevāb-ı ḥ. 30b-7

ḥācib: *Ar.* kapıcı, perdecı

ḥ. 2b-6, 34b-11, 94b-9

ḥ.-ni 94b-9

ḥ.-i mülk 17a-2

ḥacīr: *Ar.* menedilmiş, el koyulmuş

ḥ. olmuş 93b-11

ḥacle: *Ar.* gerdek odası

ḥ. 56a-11, 56a-13

ḥadd: *Ar.* sınır, kenar; şeriatçe verilen ceza; bir şeyin sonu

ḥ.-i dīn 29b-2

ḥadeş: *Ar.* insan pisliği

ḥ. 40a-3

ḥādim: *Ar.* hizmetçi

ḥ. 34b-8

ḥ.-idür 91a-7

ḥ.-ler 37b-1, 38b-10, 48a-5, 78a-6, 79a-10, 82b-7

ḥ.-lerdür 47a-13, 48a-7, 91a-10, 91a-7, 91a-8

ḥ.-leri 37b-2, 66a-2, 71b-1, 78a-2, 78b-3, 81a-13, 88b-5

ḥ.-i ḥānedür 74b-9

ḥ.-i serāy 25a-10

ḥadīs: *Ar.* hadis, peygamberimizin sözleri

ta' birün bi'l-ḥ. 5b-3

ve'l-ḥ. 5a-1

ḥ.-i nefsdür 70a-4

ḥ'āh: *Far.* ister

ḥ. 38b-2, 38b-2, 46a-6, 91a-5, 93b-4, 93b-5, 93b-5, 93b-5

ḥ'āher: *Far.* kız kardeş

ḥ. 33b-2

ḥaḳ: *Ar.* < ḥaḳḳ, Allah, doğruluk, bir insana ait olan şey

ḥ. 2b-8, 28a-8

ḥ.-ı için 58a-2, 58a-3

ḥ.-in 57b-13

ḥ.-nı 84a-5

emr-i h.-nı 30b-1
 h. ta'ālā 20a-10, 21a-10, 30b-4,
 50a-4, 76b-4, 81a-12, 85b-4
 be-nā-h. 40a-11
 hākezā: *Ar.* böyle, bunun gibi, böylece
 h. 35a-10, 41a-5
 hākīr: *Ar.* itibarsız, değersiz, adi, bayağı
 h. 85b-11
 hāklık: *Ar. + T.* doğruluk, gerçeklik
 h. 29a-13
 hāl: *Ar.* hal, durum; şimdiki zaman
 h.-inçe 95a-6
 h.-inde 47a-2
 h.-ine 82b-2
 h.-ini 40a-1
 h.-lerdendür 39a-6
 h.-leri 58a-10, 87a-2
 mestūru'l-h. olsa 7a-12
 derhem-i h. 55a-7
 hālāş: *Ar.* kurtulma, kurtuluş
 h. ola 5a-9, 5b-10, 6a-10, 9b-7, 9b-
 9, 13a-1, 14b-4, 19b-9, 19b-12, 20a-5, 20b-
 5, 21b-8, 23b-7, 24a-7, 28b-9, 30a-7, 30a-
 12, 30b-4, 31a-9, 31a-12, 32b-6, 32b-8,
 35a-5, 38a-3, 39a-4, 39a-11, 40a-8, 40b-1,
 43b-8, 43b-11, 46b-10, 47a-8, 47b-7, 50b-4,
 52a-9, 54a-3, 56b-9, 59b-13, 60a-1, 65b-6,
 65b-11, 73b-10, 75b-11, 80b-13, 84b-2,
 86a-11
 hāllel-: *Ar. + T.* < hīlālle-, dış karıştırmak,
 temizlemek
 h.-se 64b-10
 hālķ: *Ar.* insanlar, halk; yaratılış

h. 12a-10, 35b-derkenar, 49b-7,
 58a-12, 58a-13, 66b-3, 75b-7, 94b-6
 h.-ğa 65b-13
 h.-ı 23a-1
 'ām-ı h. 42b-1
 hemme-i h. 72a-11
 hālķa: *Ar.* halka, çember; küpe
 h. kibi 79b-9
 h.-i kemer 51a-1
 (H). 28a-6
 kulaķ h.-sı 49a-10, 49b-8
 hāllāc: *Ar.* hallac, pamuk, yatak, yorgan
 atan kimse
 h. 86a-6
 hālvēt-nişīn: *Ar. + Far.* halvette, yalnızlıkta
 oturan
 h. 75a-5
 hām: *Ar.* < hām, ham, pişmemiş, olmamış,
 çiğ; işlenmemiş *krş.* hām
 h. 21b-3, 22a-3, 22a-derkenar, 66b-
 4, 66b-derkenar
 h.-la 66b-5
 hām: *Ar.* ham, pişmemiş, olmamış, çiğ;
 işlenmemiş *krş.* hām
 h. 41b-13
 hāmāķat: *Ar.* ahmaklık, bölnlük
 h. 7b-5
 hāmel: *Ar.* semanın kuzey yarımküresinde
 Sevr burcu ile Süreyya manzumesinin
 yakınlarında bulunan bir burç
 h. 17a-8
 hāmīd: *Ar.* hamdeden, şükreden
 h. 8b-3
 h.-lerdin 15b-6

ḥāmīle: *Ar.* < ḥāmīle, yüklü, gebe *krş.*

ḥāmīle

ḥ. ola 79b-7

ḥāmīle: *Ar.* yüklü, gebe *krş.* ḥāmīle

ḥ. olmağının 40a-3

ḥ. olmuş 41a-3

ḥ. olsa 41a-4

ḥāmīr: *Ar.* erkek eşek, katır *krş.* ḥimār

ḥ. 92b-13, 92b-12, 93a-4, 93a-5,
93a-2, 93a-3

ḥ.-ge 93a-1

ḥamiyyet: *Ar.* milli onur ve haysiyet; kadın
adı

ḥ. 7b-4

ḥamle: *Ar.* atılış, atılma, saldırış

ḥ. kıldı 71a-3, 75b-2, 65a-4

ḥ. kılur 70a-6

ḥamletü'l-^ʿarş: *Ar.* arşı ense köklerinde
taşıyan: İsrail, Cebail, Mikail, Azrail
adlarında dört büyük melek

ḥ.-nı 12a-13

ḥammām: *Ar.* hamam, sıcak kaplıca

ḥ. 24a-3, 24a-7

ḥ.-da 24a-4

ḥ.-dın 24a-7

ḥ.-ğa 23b-13

ḥ.-nın 24a-5

ḥammār: *Ar.* mürşit, kılavuz

zākir-i ḥ. 86a-3

ḥān: *Far.* hükümdar, hakan

ḥ. ola 45a-5

ḥancer: *Ar.* iki yanı keskin bıçak, hançer

ḥ. 54b-3

ḥāne: *Ar.* meyhane

ḥ 25a-13

ḥāne: *Far.* ev

ḥ. 22a-9

ḥādīm-i ḥ.-dür 74b-10

şāḥīb-i ḥ.-dür 25a-7

şāḥīb-i ḥ.-ge 74b-10

şāḥīb-i ḥ.-nın 37a-1

ḥarāb: *Ar.* yıkık, viran

ḥ. 22b-12

ḥ. ola 56b-12, 90a-11

ḥ. olduğu 22a-8

ḥ. olduğudur 22a-8

ḥ. olduğın 22b-7

ḥ. olmuş 25a-3

ḥarāc: *Ar.* vaktiyle müslüman olmayan
tebadan alınan vergi, haraç mezat satılığa
çıkarma

ḥ. ve ʿöşr-giri 68b-3

ḥ. alğuçı 86a-9

ḥarām: *Ar.* haram, din bakımından yasak
olan şeyler; Kabe

ḥ. 19b-2, 19b-4, 27a-2, 39a-1, 46a-
2, 47b-4, 50b-2, 70b-6, 78b-4, 89b-4, 94a-4

ḥ. olmuş 53a-12

ḥ.-a 30a-12, 84a-10

ḥ.-dan 34b-2

beytü'l-ḥ.-a 30a-6

māl-ı ḥ. 20b-4, 21a-3, 42b-3, 44a-4,
64b-5

māl-ı ḥ.-dur 15a-2, 41b-13, 47a-13,
47b-3, 70b-7

ḥarām-ḥōr: *Ar+Far.* haram yiyen

h.-dur 79a-4

merdüm-i ḥ.-dur 70b-9

ḥarb: *Ar.* < ḥarb, cenk, kavga, savaş, döğüş
krş. ḥarb

ḥ. 17b-10

ḥarb: *Ar.* cenk, kavga, savaş, döğüş *krş.*
ḥarb

ḥ. 20a-13

ḥarbüz: *Far.* kavun, karpuz

ḥ. 43a-7, 43a-11, 43a-12

ḥ. kibidür 43a-13

ḥ.-ğa43a-9

ḥarc: *Ar.* vergi; sarf, gider, bir iş için
kullanılan madde

ḥ. ide 86b-7

ḥ. ola 39a-8

ḥareket: *Ar.* hareket, tavı, gidiş

ḥ. ider 10a-10

ḥ.-inde 18b-4, 18b-9, 20b-6

ḥarf: *Ar.* < ḥarf, harf *krş.* ḥarf

ḥ. 7a-11

ḥarf: *Ar.* harf *krş.* ḥarf

ḥ.-i 7a-11

ḥar-gāh: *Far.* < ḥar-gāh, büyük çadır, otak

ḥ. 38a-6

ḥarīş: *Ar.* hırslı, bir şeye çok düşkün,
lüzumundan fazla istekli

ḥ. ola 33a-9

ḥ. olmakdur 47b-4

ḥ.-i dünyā 87b-3

ḥ.-i mağīšet 85a-5

ḥār-pūşt: *Far.* < ḥar-pūşt, kirpi

ḥ.-din75a-6

Hārūn'ı-Reşid: *Ar.* Abbasi Halifelerinin en
meşhurdur (764a-809)

H. 6b-7, 7a-1

ḥasan: *Ar.* güzellik, erkek adı

ḥ 8b-4

ḥasenāt: *Ar.* iyilikler, iyi haller, hayırlı işler

ḥ.-dan 8b-4

ḥasf: *Ar.* yere batma; nuru ışığı sönme; ayın
tutulması

ḥ. 88b-13

ḥāşıl: *Ar.* husule gelen, elde edilen, üreyen,
türeyen; sonuç

ḥ. 41a-5

ḥ. bolmağdur 60b-10

ḥ. ide 15b-7, 82b-6, 83b-12

ḥ. ola 5b-12, 13b-3, 14a-2, 15b-11,
24b-5, 24b-9, 26b-8, 26b-13, 28b-12, 30a-
11, 32b-4, 32b-12, 33a-9, 35a-4, 40b-2,
49a-12, 51a-12, 54a-6, 62b-13, 65b-7, 66a-
4, 66b-8, 67b-6, 71a-8, 75b-11, 75b-13,
78b-11, 79b-5, 85b-6, 96a-13

ḥ. olmasına 96a-8

ḥ. olmakdur 32a-4, 42b-5, 51b-13

ḥ. olur 63b-13

ḥ.-ı kelām 49a-13

ḥ.ü'l-kelām 66b-9

neft yağı ḥ. itgüçi 86a-8

ḥasīs: *Ar.* cimri, pinti, değersiz, kıymetsiz;
insanı küçülten

ḥ. 5b-8

merd-i ḥ. 70b-4

ḥaşıyy: *Ar.* hadım edilmiş, hayası
çıkarılmış, burulmuş insan veya hayvan

ḥ. 89b-6, 90b-3

ḥ. ile 90b-4

ḥ. olduğın 90b-5

ḥaşm: *Ar.* < ḥaşm, düşman, hasım

h. -ını 3b-12

h̄asret: *Ar.* göresi gelme, hasret, özleyiş

h. ola 92b-9

h. 7b-4, 38a-8

h. -ke ire 69b-3

h̄aṣṣa: *Ar.* bir kimseye ya da bir şeye özgü olan

h. 39b-10, 44a-5

h̄aṣṣaten: *Ar.* bilhassa, özellikle

h. 41b-10, 42b-7, 57b-6, 95a-9

h̄asta: *Far.* hasta *krş.* hasta

h. olsa 93a-3

h. -larnı 94a-13

h. ola 93b-6, 94a-7, 95a-12

h̄asta: *Far.* < h̄asta, hasta *krş.* hasta

h. 37b-13

h̄astalık: *Far. + T.* hastalık

h. -dur 12a-7, 92a-7

h̄aṣem: *Ar.* hademe, hizmetçi; aile

h. -dür 37b-1

h̄aṣerāt: *Ar.* küçük böcekler; örümcek, karınca, akrep; fare, yılan ve benzeri gibi hayvanlar

h. 39a-6, 64a-4, 72a-4

h. -ı zemīn 72a-1

h. -lar 39a-3, 63a-5, 72a-1

h. -lardan 83b-3

zemīn-i h. -larnı 70b-3

h. -larnı 82a-7

h̄atā: *Ar.* < h̄atā, yanlış; yanlışlık; yanlışma; günah; kabahat, kusur *krş.* h̄atā

h. ola 83b-2

h̄atā: *Ar.* yanlış; yanlışlık; yanlışma; günah; kabahat, kusur *krş.* h̄atā

h. olmaya 95b-13

h̄atā 'en: *Ar.* yanlış olarak, yanlışlıkla

h. 64b-2

h̄atar: *Ar.* tehlike *krş.* h̄atar

h. 20b-11, 78b-8

h. -dur 63a-12

h. -la 15b-1

h̄atar: *Ar.* < h̄atar, tehlike *krş.* h̄atar

h. 15a-6

h̄atar ola 33b-13

h̄atarlı: *Ar. + T.* < h̄atarlı, tehlikeli

h. 4b-9

h̄atīb: *Ar.* hutbe okuyan, hatip

h. 30b-12, 31a-3

h̄atne: *Ar.* < h̄atne, sünnet, damat

h. 85b-1, 87b-4, 87b-10, 87b-12

h̄att: *Ar.* < h̄att, yazı, gençlerde yeni terleyen bıyık veya sakal

h. yazmak 56a-1

h. -ı siyāh ile 31b-derkenar

h̄attā: *Ar.* bundan başka, fazla olarak; dahi, bile, hem de, üstelik de

h. 28a-2

h̄atun: kadın, hatun, hanım *krş.* dişi, karı, kıtın

h. 17a-4, 21a-9, 23b-1, 23b-6, 23b-7, 24a-10, 24b-1, 25a-derkenar, 26a-2, 26b-13, 27b-12, 28a-9, 28a-10, 28b-12, 31b-7, 31b-8, 32b-13, 33a-13, 35a-1, 35a-12, 35b-6, 36a-1, 36a-11, 36a-11, 37a-4, 37b-4, 38b-4, 38b-9, 38b-9, 39b-8, 41a-2, 41a-5, 41a-7, 41a-9, 41a-13, 43b-3, 44a-4, 47a-10, 50b-10, 51a-7, 51b-3, 53a-3, 53a-4, 55a-1, 55a-8, 63b-11, 63b-12, 66a-4, 66a-8, 69b-5,

70a-2, 70a-7, 71a-4, 71a-7, 71a-9, 71a-11,
71b-2, 71b-4, 73a-13, 73b-1, 73b-6, 74a-11,
74b-5, 77a-11, 77b-10, 77b-12, 77b-13,
78a-12, 78b-1, 78b-9, 78b-10, 79b-6, 79b-
11, 79b-13, 80a-1, 80b-2, 90b-6, 91b-10,
92a-3, 92b-13, 93a-8, 93a-13

h. ala 30b-3, 44a-10, 90b-9, 91a-1,
92a-8, 51b-2, 69b-4, 70a-1, 91a-11, 92a-9

h. almakdur 51a-6

h. eyledi 53a-12

h. ider 3a-8

h. ile 40b-13, 73a-11, 74a-9

h. tik 72b-8

h.-dın 22a-3, 73b-2, 74a-10

h.-dur 25b-7, 34a-1, 38b-4, 48a-8,
49b-11, 50b-11, 50b-9, 51a-2, 52a-2, 53a-1,
67b-13, 71b-2, 74a-3, 78a-5, 79a-8, 79b-3,
84a-10, 84b-12, 84b-12, 90b-11, 91a-6,
95b-8

h.-ğa 25b-7, 27a-1, 38b-5, 53b-13

h.-ı bed-kârdur 84b-4

h.-ı birle 33b-12, 90b-12

h.-ı büzürg-zâdeni 79a-2

h.-ı ile 91b-11, 91b-12

h.-ı pârse 25b-5

h.-ı şerîfe 80a-9

h.-ı 3a-6, 26a-1, 36a-3, 39a-7, 39a-
7, 41a-3, 43a-13, 47a-5, 47a-6, 49b-9, 57a-
6, 58a-4, 67b-9, 69b-6, 69b-8, 77b-1, 77b-
11, 78a-5, 79a-11, 79b-7, 80a-12, 83a-2,
90b-11

h.-nın 23b-10, 36b-7, 69b-7

h.-ıdur 35b-12

h.-ın 53b-11, 67b-11

h.-ına 29b-6, 29a-12, 53b-7, 53b-9,
60a-11, 62b-3, 67b-7, 89a-5

h.-ından 10a-12, 24b-2, 71a-8, 73b-
11, 74b-12, 88a-1

h.-ını 69b-9, 89a-8

h.-ıyla 73b-7, 74a-5

h.-lar 37a-12, 40b-12, 41a-11, 52b-
11, 52b-8, 58a-4, 61a-7, 66a-5, 91a-7

h.-lara 23b-11, 48a-12, 49a-7, 49b-
8, 50a-10, 50b-5, 51a-3, 51a-5, 55a-13,
55b-13, 78a-6

h.-larga 29b-12

h.-ları 36b-6, 78a-1, 78b-2, 78b-5,
95b-4

h.-larnın 58a-10

h.-nı 36b-7, 53b-12

h.-ların 25b-9

dellâle h.-dur 74b-4

fâhişe h. 74a-8

fâyize h.-dur 43a-8

karı h.-dur 73a-9

karı h.-nı 73a-10

hāvāric: *Ar.* asiler, zorbalar; "Hakemeyn
Vakası"ndan sonra Hz. Ali'ye isyan eden
Hariciler

h. 88a-10

hāvāşş: *Ar.* < hāvāşş, muhterem, saygın
olanlar

h.-lardan ise 95a-13

h.-lar 40b-2

hāvāyic: *Ar.* < hāvāyic, ihtiyaçlar

h.-lerni 38b-6

hāvf: *Ar.* korku; korkma

h. 8a-9, 15a-3, 15b-1, 26a-5, 26a-6,
50b-7, 63b-13, 67a-11, 89a-4
h. ire 72b-2, 73a-3, 73a-4
h. ola 69a-6
h.-dın 26a-7
h.-dur 15a-2, 50b-6
h.-ı 12a-8, 29b-4, 33a-11, 74b-1
h.-lerdin 38a-3, 88b-3
kıtlık h.-ı ola 45b-7
havflı: *Ar. +T. korkulu*
h. 26a-7
havz: *Ar. havuz*
h. 3b-10, 18b-11
h.-da 87a-3
h.-dın 19b-5
h.-nın 19b-6
hayât: *Ar. dirilik, canlılık*
h. 7b-4
Hayber: *Ar. Hayber (yer adı)*
Emîr-i H.-in 3a-5
H.-ni 3a-9
hâyız: *Ar. aybaşıli kadın*
h. 3a-4, 3a-6
hâyın: *Ar. < hâ'in, hayın, hıyanet eden, nankörlük eden*
h. 61b-13
hayme: *Ar. < hayme, çadır*
h. 36b-11, 38a-6, 38a-9
hayr: *Ar. iyilik; iyi, faydalı iş; fayda*
h. 2b-13, 7b-5, 7b-7, 8a-5, 22b-10,
23a-2, 25a-2, 25a-9, 26b-7, 28b-6, 30a-5,
30b-11, 31b-derkenar, 38a-13, 39a-4, 42a-
6, 43a-5, 45b-1, 45b-6, 51a-4, 53a-1, 59a-2,
59b-derkenar, 66a-9, 66b-12, 67a-2, 67a-4,

69a-11, 80b-2, 80b-6, 82b-1, 84a-6, 85b-1,
86b-11, 87a-2, 87b-11, 88a-6, 88a-9, 89b-
10, 91a-8, 91a-12, 96b-10, 97a-8, 97a-10
h. körmeye 86b-1
h. ola 7a-4, 39a-11, 39a-7, 97b-4
h. olmaya 43a-2
h. olmaz 87b-7, 90a-3
h.-a 8b-10, 10a-6, 10a-8, 86a-4,
97b-2
h.-dur 4b-12, 10a-6, 30a-8, 30b-9,
39b-10, 50a-11, 50b-1, 50b-5, 66b-10, 68b-
1, 84b-3, 85b-1, 87b-9, 88a-2, 89a-9, 97a-
11
h.-ı 3a-3, 83b-11, 86b-6
h.-ı bereketdür 43a-3
h.-ı hüş 33a-2
h.-ın 84b-13
h.-ına 89b-1
h.-lar 48b-2
h.-un 4b-12
h.-una 59b-1
sefer-i h. 62a-7
hayrân: *Ar. < hayrân, şaşmış, şaşa kalmış, şaşırılmış; çok tutkun*
h. kıla 63a-6
hayrlı: *Ar. +T. hayırlı, iyi olan krş. hayrlu*
h. ola 10a-13, 96a-6
hayrlu: *Ar. +T. hayırlı, iyi olan krş. hayrlu*
h. 30b-8, 46a-3, 84b-6, 85b-3, 91a-
8
h.-dur 39b-2, 40a-12, 53a-9, 53b-4,
81a-8, 83b-8, 84b-3, 85a-8, 93a-10
hayvân: *Ar. hayvan; canlılık, dirilik*
h. 47a-derkenar, 64a-9

ħ.-nıñ 67a-7
 yırtkıcı ħ.-la 53b-4
 ħ.-lar 6a-7, 40b-8, 63a-4
 ħ.-lardın 63a-5
 ħ.-larnıñ 68b-13, 91b-5,
 baħr ħ.-larnı 82a-6
ħayvānāt: *Ar.* hayvanlar
 ħ.-la 64a-7
ħazā: *Ar.* bu, o, şu
 h. 35a-10, 41a-5, 61b-5
ħazan: *Ar.* gam, keder, tasa
 ħ. 42a-5
 ħ. ola 46b-6
ħazer: *Ar.* sakınma, kaçınma, korunma,
 çekinme
 ħ. eylemek kerekdür 97a-7
 ħ. kerek 70a-6, 70a-7
 ħ. kılmaķ kerek 1b-8
ħāzır: *Ar.* meydanda, göz önünde olma
 ħ. 86a-13
ħāzin: *Ar.* hazinedar, bekçi
 ħ.-i mülk 16b-11, 17a-1
ħazīne: *Ar.* hazine *krş.* ħazīne
 ħ. 34b-10, 67a-1
 ħ.-dür 31b-7, 40b-13
ħazīne: *Ar.* < ħazīne, hazine *krş.* ħazīne
 ħ. 21a-4, 34b-2, 34b-5,
ħazīnedār: *Ar. +Far.* < ħazīnedār, hazinedar,
 hazinenin idare ve muhafazasına memur
 edilen kimse *krş.* ħazīnedār
 ħ. 17b-1, 25a-10, 25a-8
ħazīnedār: *Ar. +Far.* hazinedar, hazinenin
 idare ve muhafazasına memur edilen kimse
krş. ħazīnedār

ħ.-dın 25a-9
ħazret: *Ar.* Allah, cenap; yüce zat, hazret;
 saygı için kullanılan bir söz
 ħ.-i Ebūbekir (R.A.) 9b-2
 ħ.-i Ebūbekr Şıddıķ (R.A.)-ğa 9a-10
 ħ.-i ‘Ömer 63a-13
 ħ.-i Resūl (S.A.V.) 3a-11
ħazz: *Ar.* zevk, haz
 ħ. 27a-1
 ħ.-dur 35a-10
hedāye: *Ar.* < hedāyā, armağanlar,
 hediyeler
 h. 8a-8
hediyye: *Ar.* armağan, hediye
 h. 8a-8
helāk: *Ar.* mahvolma, ölme; harcanma
 h. ide 13b-5, 14a-3, 82a-10
 h. ider 81b-8
 h. kılmaķ 18b-3
 h. ola 13b-6, 96b-1
 h. oldu 11a-3, 61a-3
 h. olurlar 12a-10
 h.-e 80b-8
helāket: *Ar.* helak olma
 h. irüşe 16a-5
 h.-dür 8a-8
helāklik: *Ar. +T* mahvolma, helak olma
 h. ola 45b-9
ħelāl: *Ar.* < ħelāl, helal *krş.* ħelāl
 ħ. 23a-2
helāl: *Ar.* helal *krş.* ħelāl
 ħ. 10a-2, 14b-8, 18b-9, 18b-10,
 19b-1, 19b-7, 25b-11, 26a-8, 27a-1, 30a-10,
 30b-2, 35a-3, 35a-9, 35a-13, 38a-4, 40b-6,

40b-8, 40b-9, 42a-2, 42a-8, 42b-6, 42b-10,
43a-4, 43b-3, 44a-3, 44b-9, 44b-11, 45a-4,
45a-8, 45a-11, 45b-10, 46a-12, 47a-7, 47a-
9, 47a-12, 48a-11, 48a-3, 48a-12, 48b-1,
50b-13, 66a-5, 80b-3, 81a-10

h.-den 45a-9, 66a-2, 66b-1

h.-dür 67a-7

h.-i 77b-4

māl-ı h. 12a-12, 25b-10, 45a-6,
47b-12

māl-ı h.-dür 43b-5, 45a-1, 47b-2,
47b-6, 68b-12, 68b-2

rızk-ı h. 5b-1, 41b-12, 51a-4

rızk-ı h.-dür 42b-12, 88b-10

helva: *Ar.* < helvā, helva *krş.* helvā

h. 46b-2

helvā: *Ar.* helva *krş.* helva

h. 3b-2

helvī: *Ar.* helvacı

h. 85a-4, 85a-6

hem: *Far.* hem, aynı zamanda, ve

h. 2a-5, 2a-8, 2b-5, 2b-6, 3b-6, 3b-
11, 4a-5, 4a-6, 8b-8, 9a-11, 9b-2, 18b-13,
25a-12, 36a-8, 42a-5, 43a-1, 44a-13, 45b-7,
46b-5, 46b-5, 47b-2, 49a-1, 49a-2, 50b-3,
55a-12, 59a-4, 59a-5, 59a-5, 59a-9, 60b-4,
63b-5, 67a-9, 71b-2, 74a-13, 75a-11, 77b-6,
79a-3, 84b-1, 85b-7, 87b-12, 89a-13

hemān: *Far.* hemen, derhal; öylece, böylece

h. 11a-13, 21a-1, 31a-4, 32a-9, 48b-
5

h.-dur 32a-7, 33b-7, 87a-4, 87b-1

hemîşe: *Far.* daima, her zaman

h. 79b-8

hemm: *Ar.* gam, keder, tasa, kaygı

h. 28b-13

hemme: *Far.* < heme, bütün, hep; herkes

h. 4b-12, 5b-11, 9a-4, 12a-10, 14b-
3, 14b-3, 15a-9, 22b-13, 24b-5, 26a-4, 35b-
derkenar, 42b-11, 44a-1, 45b-10, 46b-7,
53b-12, 54a-10, 55a-5, 65b-5, 65b-12, 65b-
13, 66a-8, 68a-13, 68b-12, 72a-11, 75b-11,
82a-12, 87b-5, 91b-5

h.-din 69a-1

h.-si 3a-5, 9b-3, 24b-8, 39a-1, 40b-
8, 50b-9, 55b-9, 61a-1, 67a-4, 77a-12, 84b-
12, 88a-6, 90b-11

h.-sini 46b-13

h.-siniñ 35a-8

hem-rāh: *Far.* yoldaş

h. oldı 90b-4

h. 25b-5

hem-tā: *Far.* benzer, eş

şāhib-i h. 3b-11

heng: *Far.* güç, kuvvet; ağırlık, vakar

h. 27b-4

henüz: *Far.* henüz, şimdi, daha

h. 46b-13

her: *Far.* hep, bütün

h. 1b-6, 3b-2, 8a-13, 9b-9, 9b-10,
10b-3, 11a-5, 11b-6, 11b-13, 14b-2, 14b-10,
15b-10, 21a-1, 25a-6, 26a-11, 26b-1, 26b-8,
28b-12, 29b-10, 30a-7, 30a-11, 30b-8, 31b-
derkenar, 32b-4, 32b-5, 32b-6, 35a-3, 36a-
5, 37a-5, 37b-8, 37b-12, 38a-5, 38a-13,
38b-1, 38b-3, 38b-4, 38b-12, 40b-1, 42a-2,
42a-7, 42a-9, 42a-9, 42b-12, 43a-9, 44b-6,
46b-4, 46b-10, 47a-derkenar, 48b-4, 49a-

13, 49b-2, 50a-2, 50b-10, 50b-11, 51a-11, 51b-8, 51b-12, 52b-2, 52b-2, 53b-8, 54a-5, 55a-5, 58a-9, 60b-4, 60b-5, 60b-6, 61a-2, 62a-2, 62a-13, 62b-2, 62b-13, 62b-derkenar, 63a-1, 65a-12, 65b-1, 65b-7, 66a-4, 66b-10, 66b-13, 67a-3, 67a-7, 67a-10, 67b-1, 68b-6, 68b-7, 69a-12, 72b-3, 79b-7, 80b-5, 80b-5, 81a-11, 82a-5, 83b-2, 84a-1, 84b-2, 85a-6, 85a-12, 87a-9, 88a-5, 88b-3, 88b-4, 91a-1, 91a-13, 91b-1, 93b-4, 95b-11, 96a-1

h. kim ile 85a-11

h. kim 11b-13, 50a-2

h. kime 85b-7

h. neme 11a-5

h. ne 17b-3

h. birisine 79a-12

herçih: *Far.* her ne, her ne şekilde

h. 25a-11

hergiz: *Far.* asla, hiç bir zaman, hiç bir suretle

h. 88b-1

herhâlde: *Far.+Ar.+T.* herhalde, büyük ihtimalle

h. 40a-12

herkaysı: *Far.+T.* herhangi

h. 95b-12

hevâ: *Ar.* heves, arzu, istek; hava

h.-da 57a-10, 62a-6, 62b-7, 62b-13, 91b-6

h.-ğa 57a-10, 62b-derkenar, 81a-6

h.-sı 9b-10

nefs h.-ları 52a-5, 52a-7

hevl: *Ar.* korku

h. 8a-8, 13b-1

heybet: *Ar.* heybet, mehabet, gösteriş

h. 85b-11

hezîmet: *Ar.* bozgun, bozgunluk

h. 12b-10

hırş: *Ar.* öfke, kızgınlık; azgınlık

h. 34a-2

hısm: *Far.* kızgınlık, öfke

h. 20b-1, 34a-5

hıyânet: *Ar.* hayınlık; vefasız, hain; itimadı güveni kötüye kullanma

h. ide 73b-1

h. ider 29a-12

h. itmiş 58a-6

h. kıla 54b-3

hıyânetlû: *Ar.+T.* hainlik içinde bulunma

h. 20b-12, 78b-9

hıyâr: *Far.* hıyar, salatalık

h. 43b-13

hızmet: *Ar.* < hıdmet hizmet

h.-ke 19a-5

h.-inde 15a-1

h.-ine 59b-11, 65b-2

h. ile 65b-3

h.-i sultân kıla 86b-8

hızmetkâr: *Ar.+Far.* < hıdmetkâr, hizmetkar, hizmetçi

h. 91b-1

h. ola 90a-2

h.-ı şâh 70a-1

börükçi h. 85b-10

hiç: *Far.* hiç, yok, pek az

h. 3a-4, 4b-6, 4b-6, 6b-11, 27a-5, 27b-4, 39a-12, 43a-2, 46a-3, 47a-2, 59b-

derkenar, 62a-12, 69a-12, 75a-3, 83a-4,
83b-11, 86b-1, 86b-6, 87b-7
h. biri 82a-11
h. birisini 27b-13
hidāyet: *Ar.* hak yolunu gösterme, hak
yolunda olma
h. 20a-9, 21a-1, 33a-6
h.-i dīndür 87b-3
hikmet: *Ar.* hikmet, sebep
h. 17b-1, 21a-1
h.-dür 31b-5
h.-i ferzendān 13a-10
‘ilm-i h. 17b-4
hilāf: *Ar.* karşı, zıt, aksi
h. düşe 73a-11
merd-i bā-h. 85a-10
hilāfet: *Ar.* birinin yerini tutma, hilafet
h. nīz 38b-5
hile: *Ar.* hile, aldatma
h. 24b-11
h.-ge 89a-12
hile-gir: *Ar. +Far.* hilekarlık, dolandırıcılık
merd-i h. 86b-3
h.-dür 86a-6
himār: *Ar.* erkek eşek *krş.* hamir
h.-ı vaḥṣini 67a-12
h. 87b-1
himmet: *Ar.* yardım; gayret etme, çalışma,
çalalama
bā-h. 44a-3
h. tūṣi 1b-13, 2a-1
merd-i süst-h. 84b-6
h.-dür 23b-12, 51b-8
hindī: *Ar.* Hintli; Hint'e ait, Hindistan'a ait

cevz-i h. 44b-11
h.-ler 79b-13
hisāb: *Ar.* hesap, sayma
h. 15a-11
h.-da 57b-3, 58a-5, 58a-10
h.-ına 60b-4
h.-ını 15a-12
h. alurlar 58a-1, 58a-2
h. şoramak 15a-13
h. istedi 5b-10
h. itüp 96a-1
h. olur 58a-3
h. kıldı 5b-9
ebced h.-ı birle 7a-2
ta‘ birün bi'l-h. 7a-1
ve'l-h. 5a-7
hisābsız: *Ar. +T.* hesapsız, sayısız
h. 57a-13
hişār: *Ar.* kale; kuşatma, etrafını alma
h. 22a-13
hōṣnūdlık: *Far+T.* hoşnutluk, razılık,
memnunluk
h.-dur 74b-13
hoca: *Far.* hoca, efendi
h.-sığa 2b-10
hod: *Far.* kendi; baş zırhı, miğfer
h. 53b-10
hor: *Far.* değersiz, bayağı
h. ola 73a-7
horūs: *Far.* horoz *krş.* horūs
h. āvāzi 9a-3
h. 5b-5
horūs: *Far.* < horūs, horoz *krş.* horūs
h. 78b-6

hōş: *Far.* güzel, iyi, hoş, tatlı

h. 4b-4, 10a-7, 10a-8, 10a-8, 12b-5, 12b-6, 14b-7, 18b-1, 18a-8, 19a-12, 20b-8, 22b-12, 23b-8, 23b-9, 27a-3, 35b-1, 35b-11, 40a-8, 43a-7, 43b-12, 56a-13, 57b-9, 58b-1, 61a-6, 63a-1, 63a-9, 69a-5, 70b-12, 77b-1, 79a-6, 80a-6, 85b-12, 92a-2

āb-ı h.-lar 24a-1

‘īş-ı h. 26b-12, 34b-3, 43a-8, 46b-11, 47b-12, 49b-5

ġīş-ı h. 22b-2, 24a-11, 24b-1, 36a-13, 51a-8

kār-ı h. 72b-9

h. bolmağdur 52b-9

h. ola 51b-4, 95a-10

h. yüzlig 12b-5

h.-şenā 25b-13

h.-aḫvāl 86b-12

h.-āvāz 81b-10

h.-büy 25b-3, 25b-4, 25b-12, 25b-

13

h.-büylar 26a-5

h.-dur 46b-9

h.-kelām 25b-4

h.-rüy: 16b-1, 16b-2, 17a-4, 21a-9, 21b-1, 24b-1, 25b-8, 25b-13, 26b-12, 50a-1, 53b-12, 58b-1, 77a-8, 77a-11, 78b-1, 78b-10, 78b-10, 79b-3, 90b-9

h.-rüydur 31a-1

h.-saḥn 25b-9

h.-terikelik 21a-7

h.-ṭab‘dur 44b-8

h.-zebān 45a-3

ḥaber-i h. 77a-7, 78a-12

ḥayr-ı h. 33a-2

ḥōşlık: *Far.+T.* hoşluk, güzellik, iyilik

h. 19a-3, 25b-11, 38a-3

ḥōşnūd: *Far.* hoşnud, razı, memnun

h. 23a-1, 49a-7

h.-ı ḥudādur 31a-1

ḥūb: *Far.* < ḥūb, güzel, hoş, iyi *krş.* ḥūb

h.-ı mestūrān 2b-1

ḥūb: *Far.* güzel, hoş, iyi *krş.* ḥūb

h. 6a-5, 7a-12, 7b-5, 8b-11, 10a-13, 14a-4, 14b-3, 14b-11, 25b-1, 31a-11, 31a-12, 32a-2, 37a-2, 41b-1, 52a-9, 81a-10, 85a-10, 87a-12

h.-dur 2b-5, 8a-10, 9b-9, 26a-5, 26a-9, 31b-derkenar, 37b-7, 41b-1, 55b-10, 55b-11, 56a-6, 61a-5, 87a-12

ferzend-i h. 34a-2

h.-şūret 25b-3

ḥūblık: *Far.+T.* güzellik, hoşluk, iyilik

h.-ı 82a-6

ḥūbraḳ: *Far.+T.* < ḥūbraḳ, daha güzel, daha hoş, daha iyi

h.-dur 93a-7

ḥubūbāt: *Ar.* taneler, tohumlar; buğday, arpa, çavdar... gibi taneli bitkiler

h. 6a-derkenar, 61b-8, 62a-3

h.-ı 42a-13

ḥudā: *Far.* Tanrı

h. 30a-derkenar, 59a-derkenar, 87a-

6

h.-dur 30b-13

h.-ğa 23a-4, 29b-8, 45b-2, 61a-13

h.-nı 4a-1

h.-nın 14b-2, 14b-10, 55b-5

ħ.-y1 ta'ālā 56a-10, 89a-4
 ħ.-y1 ta'ālānı 11b-6, 11b-8, 11b-13,
 12a-3, 12a-6
 ħ.-y1 ta'ālānı 1b-5
 ħōšnūd-ı ħ.-dur 31a-1
 kahr-ı ħ.-dur 31a-2
 zıkr-i ħ. 8b-12
 emr-i ħ. 53a-6, 53a-8
 ħuddām: *Ar.* hizmetçiler
 ħ. 34a-5, 48b-2, 49a-1, 51a-2, 66a-
 11
 ħ.-dur 49b-5, 63a-11, 68a-1
 ħ.-lar 63b-8
 ħ.-ları 54a-5, 67b-12
 ħulķlu: *Ar.* +*T.* huylu, yaradılışı
 ħ. 86b-5
 ħurmā: *Ar.* < ħurmā, hurma *krş.* ħurmā
 ħ. yaprağın 6b-3
 ħ. yığağı 41b-11
 ħurmā: *Ar.* hurma *krş.* ħurmā
 ħ. 42a-2
 ħ.-dur 42a-1
 ħurrem: *Ar.* harem
 ħ. terikelik ide 40b-4
 ħurūf: *Ar.* harfler
 ta' bīrūn bi'l-ħ. 7a-10
 ve'l-ħ. 5a-7
 ħuşūl: *Ar.* üreme, türeme, çıkma
 ħ. 43b-6
 ħ.-i ħācet 26b-12
 ħuşūmet: *Ar.* hasımlık, düşmanlık;
 kıskançlık
 ħ. 3b-12, 20b-1, 26a-10, 26b-2,
 39a-1, 40a-11, 42b-2, 48b-6, 49a-4, 54b-10,

54b-13, 58b-7, 85b-8, 86a-7, 89b-13, 90b-7,
 94b-4
 ħ.-dür 55b-13, 60b-7, 64b-10
 ħ.-inde 89b-8
 ħuşūş: *Ar.* < ħuşūş kakım, iş; şekil, yol,
 konu
 ħ.-ında 88a-2
 ħuşye: *Ar.* erkeklik bezi, haya *krş.* ħuşye
 ħ.-sin 11a-1
 ħuşye: *Ar.* < ħuşye, erkeklik bezi, haya *krş.*
 ħuşye
 ħ.-ler 36a-8
 ħ.-leri 28b-2, 41a-12
 ħūşe: *Ar.* < ħūşe, başak, salkım *krş.* ħūşe
 ħ.-i üzüm 9a-8
 nā-resīde ħ.-ni 45b-6
 ħūşe: *Ar.* başak, salkım *krş.* ħūşe
 ħ.-i engūr 42b-13
 ħ.-leri 45b-9
 ħ.-lerni 45b-8
 ħ.-sini 42b-10
 buğday ħ.-sini 45b-5
 ħuşk: *Far.* kuru
 ħ. 41b-11
 ħūş-yār: *Far.* aklı kendisine yar olan,
 yarayan, akıllı
 h. 4a-6
 ħūt: *Ar.* balık burcu, semanın güney
 yarımküresinde Sevr burcundan ileride
 Hamel burcunun istikametinde bir burç
 ħ. 17b-1
 ħuzūr: *Ar.* huzur, yan, kat, nezd
 ħ.-ına 46a-9
 ħüccet: *Ar.* delil, senet

h. 33b-3, 34a-11, 37a-6, 37b-9
 h.-dür 54b-3, 55a-8
 hüdā: *Ar.* Doğru yol
 h. 33a-4
 hūdhūd: *Ar.* çavuşkuşu, ibibik
 h. 80a-3, 80a-4
 hüküm: *Ar.* hüküm, emir
 h. ider 97a-8, 97a-9
 h.-dür 96a-3, 96a-6, 96a-7, 96a-9,
 96a-10, 96b-3, 96b-6, 96b-13, 97a-1, 97a-5
 hüner: *Far.* hüner, marifet; ustalık
 h. 29a-9
 h.-i birle 59b-3
 h.-indin 65a-11
 h.-ni 29a-8
 hüner-mend: *Far.* hünerli, marifetli
 h. 83b-13
 h.-lerni 87a-10
 hürmet: *Ar.* hürmet, saygı; haramlık
 h. 27a-8, 51a-1
 h.-dür 51a-3, 51a-5
 h.-i 54a-1
 hürmetli: *Ar.* +*T.* hürmetli, saygılı
 h. 17a-13, 75b-7
 hüseyin: *Ar.* küçük sevgili; erkek adı
 h. 8b-4
 hüsn: *Ar.* güzel, iyi; güzellik, iyilik
 h. 87a-13
 h.ü'l-vech 8b-11
 hüsrān: *Ar.* hüsrān, zarar, ziyan
 h. 7b-5
 hüzn: *Ar.* gam, keder, sıkıntı
 h.-dür 8a-9

I

ırak: ırak, uzak *krş.* uzak, yırak
 1. ideci 84b-1, 91a-4
 ırmağ: nehir, ırmak
 1. 18b-11
 1.-dın 19a-5, 19b-10, 19a-10
 1.-lar 3b-10
 kuruğ 1. 19a-10
 şalkın 1.-da 87a-3
 işlāh: *Ar.* iyi hale koyma, iyileştirme
 1. 85a-11
 1. ideci 91a-6
 1.-a 43b-2, 85b-9
 1.-ı dīn 44b-11, 92b-12
 ıssıg: sıcak *krş.* ıssı, ıssıg
 1. 9b-11, 10a-2
 1.-dur 24a-6
 ıssıglik: sıcaklık
 1.-ga 23b-13, 24a-1
 1.-ı 16a-2
 1.-ındın 16a-6
 ‘ıyāl: *Ar.* birinin geçindirmek zorunda
 olduğu kimseler, aile
 ‘1. 40b-3
 ‘1.-dür 8a-1
 ‘1.-i 80b-12
 ‘1.-ine 40b-3
 ‘1.-in den 11a-2
 ‘1.-leridür 95b-5
 ‘1.-lerine 40a-10
 ehl-i ‘1.-ni 80b-13
 nafağa-i ‘1. 47b-8
 ıztırāb: *Ar.* acı, elem, azap, sıkıntı; vesvese

vakt-i 1.-dur 11a-10

İ

i-: imek, ermek, olmak, cevheri fiil *krş.* ir-

dir idi 10b-5

kisilmiş idi 72b-7

şîrîn idi 19a-6

üzülmüş idi 56b-10

var idi 10b-3

yemiş idi 4a-6

bardı ise 26b-13

boydağ ise 21a-9, 90b-13

ehl degül ise 64b-12

ehl ise 17a-3, 17a-4, 17a-13, 23a-6,

24b-8, 32a-9, 32a-10, 37a-9, 54a-4, 70a-12,

75b-7, 75b-11, 92a-3

fâsık ise 90b-2

ferzend ise 15b-11

ğam-gîn ise 44a-8

garîb ise 23b-7

havâşlardan ise 95a-13

karîb ise 76b-12

lâyık ise 15b-10, 19a-1, 38a-10

maḥbûs ise 65b-6

murâdı ise 71a-5

ne ise 32a-9, 32a-11

şâlihlerdin ise 90a-7

tâlibül-'ilm ise 15b-7, 32a-10, 92b-

1

turş ise 44a-12

var ise 15b-11, 17b-3, 26b-8, 54a-6,

62b-13, 88b-3

kıandan idügin 93b-8

‘ibâdet: *Ar.* Allah'ın emirlerini yerine
getirme, tapma, tapınma

‘i. 20a-10

‘i.-ke 33a-9

‘i.-in 1b-11

‘i. kılmak 88a-3

‘i. kılmakdur 47b-13

iblis: *Ar.* iblis, şeytan

i. 83b-5

İbn-i Sîrîn: İbn-i Sirin (özel isim)

i. 6b-10, 8b-6, 8b-8, 10b-3, 11a-12,

11b-2, 11b-12, 16b-11, 74b-13, 95b-7

i.-din 27a-4

i.-ge 8b-6, 11a-12

İbrâhîm: ibrahim

i. 11a-6, 13a-13

İbrâhim bin ‘Abdullah: İbrahim bin
Abdullah

i.-dın 10b-9

İbrâhim Kirmanî: İbrahim Kirmani

i.-den 30a-derkenar

i.-din 86b-13

‘ibret: *Ar.* ibret, bir olaydan alınan ders

‘i. almak gerek 56b-6

ibrişim: *Far.* ibrişim, ipek

i. 55b-8

iç: iç, içeri

i.-inde 23a-6, 24a-13, 58a-12, 67a-

4, 69b-6

i.-indedür 57b-5, 66b-13

i.-indin 63b-12

i.-ine 21a-3, 30b-3, 38b-3

i. kiderdi 47b-6

i. kitermek 46b-7

i. yağı 66b-12
i. mây 66b-derkenar

ıç-: ıçmek

anı i.-di 55b-4

dârü i.-di 31a-8

i.-di 18b-13, 19a-4, 19a-5, 19a-10,
19a-12, 19b-5, 19b-7, 20a-4, 25a-9, 46b-8,
46b-13, 47a-1, 47a-1, 47a-7, 55b-5, 55b-7,
55b-7, 69a-2, 71a-1, 71a-2, 72b-6, 73a-4,
73a-6, 73b-1, 73b-5, 73b-9, 74a-13, 93b-6

i.-medi 46b-13

i.-se 14b-9, 30b-5

anı i.-mek 54a-8

‘aşır i.-mek 47b-2

dârü i.-mek 47b-5

şarâb i.-mek 47a-13

zehr i.-mek 47b-3

ıçek: bağırsak

i. 35a-8

i.-ler 67a-2

ıçkü: keçi kış. eçkü, keçi, öçkü

i. 65a-1

i.-ler 65a-4

i.-lere 65a-4, 65a-7

tağ i.-si 67a-5

ıçre: ıçine

i. 82a-3

ıçün: ıçin kış. üçün

şalâhiyet i. 84b-10

‘id: Ar. bayram

‘î. 8b-9

‘î.-dür 8b-9

‘î.-e 65b-10

‘î. küni 65b-10

‘î. künidür 8b-8

‘î.-i duḥā üçün 65a-6

‘î.ül-duḥā üçün 65b-6

esed-i ‘î. 8b-10

idām: Ar. katık, ekmeğe katık edilen şey

i. 46b-1

ideçi: edici, yapıcı, düzenleyici kış. itgüçi

ānis i. 86a-10

ıraḥ i. 84b-1, 91a-4

ıslâḥ i. 91a-6

men‘ i. 85b-12

naşîḥat i. 84b-8

sa‘î i. 84b-11

cimā‘ i.-den 54a-3

farḥ i.-lerdür 2b-8

ıdgü: iyi, güzel kış. eygü

i. 28a-10, 30a-7, 53b-2, 59a-10,

75a-8, 79a-6, 96b-6

i.-dür 32b-derkenar, 45b-3, 58a-12,

58b-2, 58b-12, 96b-5

i.-lere 27a-13, 53b-3

ıdgülik: iyilik, güzellik kış. eygülik

i. 22a-6, 57a-6, 59a-2

i.-dür 46a-3, 46a-5

i.-ke 58b-6, 59a-12, 96b-10, 97b-1

i.-i 57a-8

i.-ler 59a-10

ıdris: idris, erkek adı

i. 13a-12

ıfrād: Ar. müfred, tek olarak söyleme;
ayırma;

i. ola 30b-9

ıfrāt: Ar. aşırı gitme

i. ola 29b-2

igirle-: eğirmek, bükmek

urçuk i.-di 53a-2, 53a-3

igne: iğne

i. 52b-9

iplü i. ile 52b-10

igri: eğri

e. 54b-2

iḥlāṣ: *Ar.* samimiyet

i. 11b-10

iḥsān: *Ar.* ihsan, bağış

i. 8b-4

iḥtimāl: *Ar.* ihtimal

i.-i 6a-9

iḥtirāz: *Ar.* sakınma, kaçınma

i. kerek 64b-2

ik-: ekin ekmek, birşeyi ekmek *krş.* çaç-,
saç-

i.-di 45a-5, 45a-13

iki: iki (sayı) *krş.* ikü

i. 6a-10, 6b-5, 7a-4, 11a-1, 11b-2,
11b-13, 12b-9, 14a-12, 19b-3, 23a-4, 28b-2,
30a-7, 30a-13, 45a-5, 48b-9, 49b-2, 50a-3,
50a-4, 50b-4, 92b-2, 55b-1, 58a-9, 63a-1,
63b-12, 68a-13, 74a-1, 75a-2, 83b-9, 89b-1

i.-ni 63b-11

i.-si 67a-13, 67b-1

i.-siniḡ 11b-6, 33b-12

iki yüz: iki yüz

i. 79a-9

ikiçi: ikinci (sıra sayısı) *krş.* ikinçi

i.-sinde 11b-4

ikinçi: ikinci (sıra sayısı) *krş.* ikiçi

i. 1b-13, 9a-11, 12a-4, 16b-4, 16b-
5, 22a-11, 57a-2, 57b-11, 57b-12, 59b-

derkenar, 62b-10, 82b-8, 93b-10, 93b-11,
94b-1

i.-ye 22a-11

ikin: ekin, buğday *krş.* ikün, buğday

i.-de 18b-4

ıktidā³: *Ar.* tabi olma, uyma

i. kıılır 59b-6

ikü: iki (sayı) *krş.* iki

i. 8a-13, 25a-1

i.-dür 8a-13

i.-siniḡ 90b-13

ikün: ekin, buğday *krş.* ikin, buğday

i. 41a-1, 45a-13, 62a-3, 68b-8

i. satuçı 84b-5

i.-i 44a-10

ikünlik: ekinlik, ekin tarlası

i. 45b-3

il: el, yabancı *krş.* el

i. 17a-13, 23a-6

il: memleket, il, şehir *krş.* el

i.-de 65a-10

il-: asmak, takmak

i.-miş 28a-6

‘ilāc: *Ar.* ilaç

‘i.-ı 75b-3

‘i. etdükde 6b-2

‘i. ider 73a-2

ilāhī: *Ar.* Allah'ım, ey Allah; bu ne hal, ne
tuhaf

i. 1b-9, 4b-11

ilçi: elçi

i. 54a-13, 80a-4, 80a-6

i.-ge 54b-2

ile: ile, birlikte *krş.* bile, birle, birlen, ilen

i. 3b-12, 4a-8, 5b-1, 5b-6, 8a-12, 8a-12, 10b-11, 11a-10, 11b-1, 11b-3, 11b-4, 15a-8, 16b-10, 17a-4, 17a-6, 18a-2, 18a-9, 18b-7, 18b-9, 19a-7, 19b-8, 19b-13, 21a-5, 22b-5, 22b-5, 24a-1, 24a-1, 24a-1, 25a-1, 25a-derkenar, 25b-12, 30b-6, 30b-7, 31b-derkenar, 31b-derkenar, 32a-8, 39b-1, 39b-1, 40a-11, 40b-4, 40b-13, 41a-10, 42a-1, 42a-8, 43b-10, 44b-10, 44b-10, 45a-8, 47b-4, 52a-4, 52a-6, 52b-10, 53b-4, 53b-5, 54b-derkenar, 55a-10, 59b-1, 60a-2, 60a-4, 60a-10, 60b-6, 61b-5, 62a-8, 62a-10, 62a-11, 63a-4, 63a-4, 63a-5, 64a-8, 64a-9, 64a-9, 64b-1, 64b-3, 64b-4, 64b-9, 64b-10, 65a-3, 65b-3, 66a-9, 69a-13, 70a-9, 70b-4, 70b-5, 72a-8, 72a-10, 72b-1, 72b-12, 72b-12, 73a-10, 73a-11, 73a-12, 73b-3, 73b-3, 73b-3, 73b-7, 73b-8, 73b-8, 73b-8, 74a-4, 74a-8, 74a-9, 74b-1, 75a-9, 75a-9, 75b-9, 75b-9, 76a-12, 76b-12, 77a-6, 78b-7, 78b-12, 79b-5, 79b-5, 79b-8, 80a-7, 80b-8, 81a-6, 81b-5, 81b-11, 82a-9, 82a-13, 83a-11, 84a-4, 84a-8, 85a-6, 85a-11, 88a-8, 88b-10, 89b-5, 90b-4, 91b-11, 91b-12, 91b-13, 92a-1, 93a-4, 93a-6, 94a-1, 96a-9, 96a-10, 96b-4

ismiyle (ile birleşik yazılmış) 8b-11

ilek: elek, kalbur

i. 38b-2, 90b-10

ilen: ile *kırs.* bile, birle, birlen, ile

i. 12a-9, 18a-2, 35a-2, 38b-4, 46b-12, 92a-10, 97b-4

ilet-: iletmek, götürmek

i.-di 59b-derkenar, 69a-6, 86b-1

i.-erler 15a-2

ilhāmī: *Ar.* ilhama ait, ilham ile ilgili, erkek adı

i. 2b-4

i.-dür 1b-5, 1b-10

illā: *Ar.* meğer, ... den başka; aksi halde; mutlaka; yalnız

i. 6b-6, 7a-13, 8a-11, 15b-10, 16b-4, 16b-13, 17a-1, 17a-3, 17a-4, 17a-13, 17b-4, 18a-7, 19a-1, 21b-7, 22a-5, 22b-9, 23a-6, 23b-4, 24a-1, 24b-5, 24b-8, 25a-5, 26a-5, 26a-9, 29a-7, 29b-13, 30b-9, 32a-11, 32b-3, 35a-12, 38a-8, 38a-10, 38b-4, 38b-9, 39a-5, 39a-7, 39a-11, 40b-11, 43b-6, 49b-7, 54a-5, 56a-7, 60a-1, 61b-5, 62b-12, 66a-4, 68a-4, 70a-2, 70a-12, 71a-5, 72a-8, 72b-13, 73b-5, 75a-10, 75b-7, 75b-11, 76a-1, 82b-6, 88b-1, 88b-8, 89a-6, 89b-11, 90a-8, 90b-2, 91a-1, 91a-11, 91b-10, 92a-3, 92a-6, 92a-8, 92a-9, 92b-1, 95b-3

‘illet: *Ar.* hastalık, sakatlık; sebep, gaye

‘i. 8a-1, 56a-2

‘i.-indin 2a-7

‘i.-ler 56a-9

‘ilm: *Ar.* ilim, bilgi, bilme

‘i. 8a-1, 14a-9, 15b-7, 21a-1, 21a-7, 34b-10, 34b-9, 37b-4, 38b-12, 39b-11, 47b-12, 48a-5, 48a-8, 51b-1, 59b-3, 63a-7

‘i.-i 23a-9, 52a-11

‘i.-indin 65a-11

‘i.-i ferāyızdır 42b-13

‘i.-i nāfi‘ 25b-4, 42b-1, 44b-13, 48b-9

‘i.-i nücüm 17a-8, 44b-12

‘i.-i hikmet 17b-4

cây-i 'i. 34b-2
 şāhib-i 'i. 13a-10
 tālib-i 'i. 15a-10, 17b-3, 20a-5, 38b-12, 49a-12, 74a-2, 86a-12, 90b-1
 tālib-i 'i. ise 32a-10, 92b-1
 tālib-i 'i. olmasa 52a-12
 tālib-i 'i. olsa 48a-3, 52a-11
 tālib-i 'i.-ge 25b-7
 tālibü'l-'i. 23a-10
 tālibü'l-'i. ise 15b-7
 kuvvet-i 'i. 55a-3
 zabt-ı 'i.-dür 49b-11
 'ilmen: *Ar.* ilim bakımından, ilim yoluyla, ilmi
 i. 64b-11
 'ilmlik: *Ar.+T.* bilgelik
 'i. 92a-13
 'i.-dür 31b-9
 'i.-ni 48a-10
 'imād: *Ar.* direk, dikme, sütun
 'i.-ı 38a-5
 imām: *Ar.* namazda kendisine uyulan kimse, din alimi
 i. 15b-8, 22b-9, 23a-10, 31a-3, 32a-10, 32a-5, 56b-11
 i. olsa 29b-12
 imāme: *Ar.* sarık
 i. 49a-10
 imāmet: *Ar.* imamlık
 i. iyledi 64b-12
 imān: *Ar.* iman, inanma
 ī. 17b-11, 27a-11, 34b-9
 ī. ile 30b-7
 ī.-ı şerāfetle 3a-10

tecdīd-i ī. kıla 29b-3
 tecdīd-i ī. kılmak 27b-10
 imānsız: *Ar.+T.* imansız
 ī. 57b-9
 'imāret: *Ar.* mamur, bayındır
 'i. 22a-5, 25a-11,
 'i.-leri 94a-11
 'i. ideler 22b-11
 'i. kıldı 22b-6
 imçek: meme
 i. 34b-8
 imīn: *Ar.* < emīn, emin, kendisine güvenilen, güvenilir *krş.* emīn
 i. 65a-7
 i.-i 20b-3, 48b-3
 i.-idür 88a-9
 i. bolğandın 26a-7
 i. ola 12a-1, 12a-2, 12b-9, 15a-9, 20b-7, 22b-6, 23a-4, 28b-10, 29a-5, 30b-5, 37a-3, 38a-3, 64a-6, 65b-8, 72b-3, 72b-4
 i. olmasaṅ kerekdür 75a-2
 i. ve ḫalāṣ ola 80b-4
 ḫalāṣ ve i. ola 32b-3
 imīnlik: *Ar.+T.* < emīnlik, eminlik
 i. 21b-3, 22b-3, 22b-10, 23b-2, 55a-12, 56a-4
 in-: inmek
 i.-di 93b-4, 94a-1
 i.-e 81a-4, 94a-10
 i.-er 12b-10, 18a-1, 81a-3
 i.-se 93b-6
 indür-: indirmek
 i.-se 10b-4, 10b-5

inşāf: *Ar.* merhamete, vicdana dayanan
adalet

i. 11b-10, 12a-12, 14a-9

insān: *Ar.* insan, adam

i. 26b-3

instivā(?): *Ar.* < inzivā ' inziva vakti

i. 4b-8

inşā'allāhū Ta'ālā: Allah Teala isterse,
Allah nasip etti ise

i. 31b-12, 97b-1

ip: ip *krş.* yüp

i. 5a-12

iplü: ipli

i. igne ile 52b-10

ir: erkek, er, adam

i. 26a-2, 26b-9, 27a-4, 41a-8, 41a-
12, 53b-5, 63b-3, 74b-5

i.-din 44b-9, 45a-4, 71a-4

i.-dür 23b-12, 25b-7, 49a-7, 49b-8,
51a-5, 80a-3, 85a-7

i.-ge 23b-8, 25b-7, 51b-3, 54a-1,
70a-2, 80a-4

i.-i 3a-7, 23b-9, 36a-13, 36b-7,
51b-3, 51b-4, 70a-2

i.-niñ 41a-11, 54a-9

i.-indin 49a-7, 49a-8

i.-ine 3a-7, 23b-10, 35b-6, 48a-13

i.-ini 73a-5, 82a-2

i.-iniñ 23b-9, 28a-11, 51b-4, 52b-8

i.-leri 36b-5

ir-: imek, ermek, olmak, cevheri fiil *krş.* i-

açıñ i.-di 19a-4

cünüb i.-di 3a-6

kirmiş i.-di 15a-3

olur i.-di 10b-6

ölmiş i.-di 57a-1

virür i.-di 10b-6

yalañ i.-di 69b-4

yok i.-di 24a-3

irenler cāmesi i.-se 52b-11

kiçik i.-se 82b-11

ir-: erişmek, ulaşmak, kavuşmak

i.-e 7a-4, 13a-2, 22a-12, 31b-3,
35b-derkenar, 35b-derkenar, 36a-7, 56b-5,
64b-7, 67a-11, 69b-2, 69b-3, 72b-2, 73a-3,
73a-4, 76b-9, 81b-1, 81b-2, 82b-12, 85a-4,
85a-8, 85a-12, 86b-10, 89a-4, 90a-11, 90a-
13, 90b-6, 90b-6, 92a-2, 93a-7, 93b-12,
95a-11, 95b-2, 95b-4

i.-ür 15a-13, 21b-11, 78b-5

murādı i.-meye 33b-11

murāda i.-mek 10a-1

iren: er, yiğit, erkek

i.-ler 2a-1, 3b-1, 10a-12, 26b-2,
31b-13, 32a-2, 37a-8, 41a-9, 41b-5, 49b-9,
52b-11, 61b-7

i.-lere 23b-11, 48a-12, 49a-6, 50a-
11, 51a-5, 66b-3

i.-large 26b-4, 29b-12, 41b-3, 52b-
8

i.-leri 84a-10

i.-lerniñ 2b-11, 86a-1

i.-lerni 60b-3

irgen: ergen, erin

i.-in 5b-11

iriş-: erişmek, ulaşmak *krş.* irüş-

i.-di 61b-3

i.-e 13b-1, 13b-9, 14a-13, 16b-9,
19a-6, 29a-11, 34a-12, 35a-4, 53a-10, 56b-
9

i.-ür 18a-8, 27b-9, 46a-5, 58b-9

i.-megendür 26b-10

i.-meye 33b-12, 64b-9

i.-mez 14b-13

i.-mek 37b-5, 55a-13, 62a-10

i.-mekdür 30a-2, 30a-10, 31b-
derkenar, 37b-9, 37b-12, 41a-2, 46b-4, 48b-
1, 50a-2, 54a-10, 55a-3, 56a-2, 58b-13,
61b-2, 62b-8

irıştūr-: eriştirmek, ulaştırmak *krş.* irüşdür-
zahmet i.-di 18a-10

irkek: erkek, adam

i. 67b-7, 69b-12, 77a-8, 92a-11,
92b-12

i.-i 79b-6

irsiz: erkeksiz

i. 23b-8

irüş-: erişmek, ulaşmak *krş.* iriş-
i.-di 90a-1

i.-e 7a-10, 14b-12, 16a-5, 20b-13,
23a-1, 31b-3, 32b-7, 34b-4, 35a-13, 37a-3,
37a-6, 40a-10, 40b-6, 41a-6, 45a-10, 45a-
12, 48b-8, 50a-9, 51a-11, 51b-5, 52b-1,
53a-7, 53b-13, 54b-3, 56a-8, 56b-4, 60b-9,
61b-13, 62a-13, 63a-10, 64a-5, 64a-12,
64b-12, 65a-1, 65a-7, 65b-10, 71a-4, 72a-
11, 74a-2, 76b-2, 78b-8, 79b-1, 80b-5, 81a-
4, 81a-11, 88b-3, 91a-1, 92a-8, 93b-6, 94a-
3

i.-ür 12b-1, 18a-7, 29b-11

i.-mek 38a-11, 88b-5

i.-mekdür 37b-4, 87b-8

irüşdür-: eriştirmek, ulaştırmak *krş.* irıştūr-
zarar i.-e 69b-8

‘İsā: İsa peygamber

i. 14a-3

īsār: *Ar.* yumuşak

ī. 18a-8, 18a-9

İshāk: *Ar.* İshak peygamber

i. 13b-4

ishāl: *Ar.* iç sürme, sürgün

i. ider 6b-4

isim: *Ar.* isim, ad

i.-i birle 59a-3

i.-i ile 8a-12

i.-i 8a-13

i.-idür 80b-10

i.-imni 8b-7

i.-in 7a-2, 89b-7

i.-niñ 8a-13

i.-iñ 8b-9

i.-ini 4a-3, 16b-9

i.-iyle 8b-11

isimli: *Ar. +T.* isimli, adlı

i. 63b-4, 87a-12, 87a-12

iskāf: *Ar.* ayakkabıcı

i. 84a-13

iski: eski, yeni olmayan

e. 22a-7, 37a-11, 49a-11, 56a-12,
84b-1, 84b-2

i.-den 50b-11

i.-si 84b-3

islām: *Ar.* islam dini

i. 11b-12, 55a-3

dīn-i i. 22b-3

ehl-i i.-a 7a-9
 kuvvet-i i. 5b-7
 İsmā‘īl: *Ar.* Hz. İbrahim'in oğlu, İsmail
 i. 13b-2
 isne-: esnetmek, yıkmak, eğmek,
 yamultmak
 i.-mek 26a-10
 isrāf: *Ar.* israf, gereksiz harcama
 i. itmiş 58a-9
 i.-ı māl 9b-5
 İsrāfil: *Ar.* İsrafil aleyhisselam
 i.-nı 12b-3
 isrūk: serhoş
 i. 3a-4, 4a-6, 47b-3
 iste-: istemek, aramak, araştırmak
 i.-di 5b-10
 i.-r 84b-13
 i.-rse 65b-1
 i.-mek 40a-8, 53b-11
 istiğfār: *Ar.* tevbe etme, Allah'tan
 bağışlanmasını isteme
 i. 1b-9, 88a-6
 istikāmet: *Ar.* doğruluk, doğru hareket; bir
 şeyin bir tarafa doğrulması, uzanması
 i. bulmağdur 29b-5
 ‘īş: *Ar.* yaşayış, yaşama; yaşama tarzı, zevk
 sefa; ekmek, gıda
 ‘ī. 33b-9
 ‘ī.-ı hōş 26b-12, 34b-3, 43a-8, 46b-
 11, 47b-12, 49b-4
 ‘ī.-ı nā-hōş 91b-12
 iş: iş *krş.* üş
 i. 9b-7, 51b-8, 59a-10, 65b-2, 92b-
 6, 93a-5

i.-de 29a-13, 51b-12
 i.-din 62b-10
 i-e 59a-2, 74b-4, 84a-6, 95a-3, 97a-
 8
 i.-ke 62b-10
 i.-i 14a-12, 15a-8, 29a-4, 29b-8,
 30b-8, 30a-13, 86a-1, 94b-10
 i.-in 85a-10, 86b-3, 91a-6
 i.-inde 2b-3, 84b-8
 i.-ine 63a-3
 i.-iñ 10a-11
 i.-ler 12a-1, 28b-6, 29b-2, 52b-1,
 56b-13, 57b-4, 60b-13, 63a-6
 i.-lerde 19a-13, 61a-3, 89a-13
 i.-lerdin 20b-7, 28b-10, 59b-1
 i.-lere 54a-12, 97a-11
 i.-leri 27b-8, 29b-11, 37b-12, 54b-
 6, 60b-7, 61b-4
 i.-lerin 85b-9
 i.-lerinde 38a-13
 i.-ni 84a-13
 i. ide 83a-9
 i. kıla 53b-1, 92b-11
 i. kılalar 65a-13
 i. kılmağdın 43b-4
 i. kılmağdur 88b-9
 i. kılur 22b-13
 iş: eş, dost, arkadaş, yoldaş *krş.* eş
 i.-i 33a-1, 93b-9
 i.-leri 92b-2
 işāret: *Ar.* iz, alamet, nişan
 i.-dür 63b-7
 işbu: bu, işte bu *krş.* uşbu
 i.-80b-11

i.-dur 3a-13

işek: eşek

i. 10b-3, 54a-4, 67a-11, 70b-2, 71b-2, 71b-3, 93a-10, 93b-4

i.-din 93b-3, 93b-3

i.-i 93a-9, 93a-10, 93b-1, 93b-12

i.-niğ 93b-8

i.-ler 91b-3

i.-ni 93a-13, 93b-7, 93b-10, 93b-10, 93b-11

i.-i simizni 93a-6

i. balası 93a-11

i. itin 93a-12

i. süti 47a-11

i. sütin 93b-6

ğara i. 67a-9

ğara i.-i 67a-6

ğara i.-i 67b-4

yaban i.-i 67a-5

işik: kapı

i.-i 14b-1, 59b-12

i.-inde 54b-8

i.-din 62b-9

i.-ke 62b-9

i.-leri 62b-4

işit-: işitmek, duymak *krş.* işüd-

i.-di 58b-5, 61a-8, 61a-10, 61a-13, 63a-9, 77a-7

i.-e 4a-3, 26a-3, 43a-7, 63a-9, 76a-9

i.-medi 60b-3

i.-mek 9a-3, 54b-7, 61a-5, 61a-6

i.-mekdür 40b-11

i.-üp 7a-1

i.-ür 20b-9, 60b-2

i.-ürler 10a-5

işitül-: işitilmek, duyulmak

i.-di 10a-6, 10a-6

işle-: işlemek, yapmak; imal etmek

i.-genin 59a-10

i.-ye 92b-6, 93a-5

emr-i mekrühlar i.-dügüni 59a-13

günäh i.-dügüni 52b-3

günäh i.-meye 47b-6

işlen-: işlenmek, yapılmak, nakşedilmek

i.-miş olsa 52b-13

iştikāk: *Ar.* bir kökten gelen kelimelerin birbirleriyle olan ilgileri, kök bilgisi; aynı kökten gelen fakat ayrı anlamları olan kelimelerle yapılan cinas

i.-ın 8a-13

işük: perde

i. 36b-11, 37a-1, 37a-2, 37a-2, 37a-3

serây i.-i 36b-13

işüt-: işitmek, duymak *krş.* işit-

i.-e 33a-2

it: köpek, it

i. 5b-8, 10a-9, 39a-6, 60a-4, 74a-1, 74a-4, 74a-5, 74a-7, 74a-8, 74a-9, 74a-10, 74b-2, 74b-2, 74b-3

i.-ler 91b-3

i.-ni 74a-6

i. itin 74a-12

i. sütin 74a-13

i. tişidür 72b-11

ehlī i.-ni 74a-3

şikārī i.-ni 74a-2

it: et

i. 3b-2, 66b-4, 66b-5, 66b-derkenar
i.-i 3b-7, 67a-7, 68b-1, 68b-9, 69a-
10, 70a-5, 70b-7, 71b-3, 72a-6, 73b-10,
73b-6, 73b-13, 74b-11, 76a-4, 76a-10, 76a-
13, 76b-6, 77a-12, 77b-10, 78a-9, 79b-6

i.-niñ 66b-6

i.-in 64b-8, 66a-13, 66b-4, 70b-6,
72b-5, 73a-13, 73a-7, 73b-2, 74a-12, 75a-
10, 75a-13, 75b-9, 77b-4, 79a-11, 80a-11,
81b-8, 82a-5, 82a-12, 83a-5, 91b-13, 93a-
12, 94a-7, 95b-6

i.-inden 66b-13

i.-ini 32b-12, 65a-9, 68b-3

i.-leri 69a-8, 77a-2

i. alğuçı 66b-7

i. satkuçı 85a-2

it-: yapmak, etmek, eylemek, etmek
yardımcı fiili *kırs. et-, üt-*

şalavât i.-se 90a-6

âbâd i.-eler 22a-6

şoñbet i.-e 15b-2, 22b-11, 41a-11,
62a-12, 64b-4, 70b-4, 78b-12, 81b-11, 82a-
2, 83a-5

âşikâre i.-e 86a-13

âzâd i.-e 60a-9

‘azâb i.-erler 64b-6

beyân i.-er 69a-9, 69a-9

binâ i.-er 64b-7

binâ i.-erler 23a-3

büryân i.-üp 71a-8, 83a-10

câdü i.-e 73a-13

cehd i.-e 6b-7

cem‘ i.-üp 6b-9

ceng i.-e 74a-9, 91b-11, 94a-6

ceng i.-erse 94a-1

seyr i.-erüni 57a-10

cevr i.-e 31a-13, 84a-3

cimā‘ i.-di 53a-11

cimā‘ i.-e 67b-7

cimā‘ i.-er 10b-4

cimā‘ i.-se 53b-4

cüdâ i.-e 84a-5

çapkınlık i.-er 85a-1

çäre i.-dedüm 27a-5

delâlet i.-e 43a-11, 56a-13

delâlet i.-er 74b-4, 96a-11, 96b-10,
97a-11, 97b-2

dostlık i.-e 69a-13, 70a-10, 77a-7

düşmânlık i.-e 83a-2

düşmânlık i.-ebilmez 83a-8

emr i.-edür 59a-12

esîr i.-diler 3a-10

esîr i.-e 3a-8

farķ i.-mez 81b-5

faķihlık i.-en 64b-13

ferâmüş i.-e 48a-9

feth i.-üp 3a-9

fevt i.-e 90a-5, 90a-6, 93a-11

ğadr ve ‘adâvet i.-eler 71b-13

künçilik i.-e 36b-7

güvâh i.-erler 16b-6, 39b-5, 42a-6,
43a-1, 51b-9, 52a-1, 78a-3

helâk i.-e 13b-5, 14a-3, 82a-10

helâk i.-er 81b-8

hâşıl i.-e 15b-7, 82b-6, 83b-12

habs i.-e 36b-8

hac i.-e 32b-3

ḥalāş i.–e 32b-1
 ḥaram teriklik i.–e 40b-5
 ḥareket i.–er 10a-10
 ḥatun i.–er 3a-9
 ḥıyānet i.–e 73b-1
 ḥıyānet i.–er 29a-12
 ḥıyānet i.–miş 58a-6
 ‘ilāc i.–er 73a-2
 ‘imāret i.–eler 22b-11
 i‘ tirāf i.–üp 27a-12
 ishāl i.–er 6b-4
 isrāf i.–miş 58a-9
 iş i.–e 83a-9
 livāṭa i.–e 67b-8
 ma‘ zül i.–meyeler 68a-12
 māl-ı ḥarac i.–e 86b-8
 maḫhūr i.–e 69b-11, 73a-2, 82a-2
 merḥamet i.–e 73a-2
 mesh i.–er 69b-3
 meyl i.–er 15a-11
 meyl i.–se 84a-3
 mu‘ āmele i.–e 85b-13
 muṭī‘ i.–e 69a-13
 muvāfaḳat i.–e 81a-7
 münāza‘ at i.–di 74a-8, 75a-9
 münāza‘ at i.–e 66b-4, 67b-1, 70b-5,
 72b-12, 75a-10, 76a-8, 83a-11
 münāza‘ at i.–er 73b-3
 münāza‘ at i.–se 76a-8
 müyesser i.–e 63a-7
 naşib i.–e 97b-4
 nazar i.–üp 95b-12
 naḳl i.–er 10b-3
 nef i.–e 85b-8

nef i.–medi 6b-3
 nemmāmlık i.–e 52b-6
 nezr i.–miş 48b-11
 nizā‘ i.–e 73b-8
 ḥisāb i.–üp 96a-1
 ḥuşūmet i.–er 3b-12
 ḥükm i.–er 97a-8, 97a-10
 ḳahr i.–e 67b-3, 71b-12, 72a-3, 72a-
 4, 73a-6, 75b-2, 85a-1
 ḳıyās i.–e 8b-6
 ḳıyās i.–üp 83b-3
 pinhān i.–er 85b-9
 raḥmet i.–e 56a-10, 58b-3
 rāst i.–er 31a-11
 ri‘ āyet i.–e 9b-4
 ruḥşat i.–meye 36b-8
 rücū‘ i.–e 25a-6, 25a-8
 sa‘ y i.–e 95a-4
 sefer-i ba‘ ĩd i.–e 75b-12
 selāmet i.–e 89a-4
 sitem i.–e 60b-1
 şikār i.–di 76b-5
 şikāyet i.–se 58a-1
 şükrāne i.–e 4b-5
 taşarruf i.–e 68a-9
 ta‘ accüb i.–e 63a-7
 ta‘ bīr i.–di 3a-9, 8b-10
 ta‘ bīr i.–diler 50b-3, 55b-3
 ta‘ bīr i.–diñiz 11b-2
 ta‘ bīr i.–düm 11b-3, 11b-5
 ta‘ bīr i.–e 4a-7, 8b-1
 ta‘ bīr i.–eler 40a-11, 96a-1
 ta‘ bīr i.–er 10a-6, 10a-8, 10a-9
 ta‘ bīr i.–mez 3b-11

ta' bîr i.-ülür 76b-12
 tamām i.-di 9b-7, 30a-1
 tamām i.-e 97b-5
 takṣīm i.-eler 68b-4, 68b-5
 tedbîr-i bâṭıl i.-e 85a-1
 te 'sîr i.-er 2b-2
 terk i.-e 34a-9, 48a-10, 67a-11
 tesbîḥ i.-di 62b-6
 tevbe i.-er 57a-1
 tevbe-i naṣūḥ i.-e 30a-11
 tevbeler i.-üp 1b-12
 terîkelik i.-e 35b-11
 tizek i.-di 47b-8
 tizek i.-se 35a-9
 töhmet i.-eler 95a-11
 töhmet i.-üle 25a-derkenar
 ḳaşd i.-er 12a-8
 ḳaşd i.-se 71b-6, 71b-11
 ṭa' ne i.-er 74a-5
 ṭa' ne i.-erler 73a-12
 ṭalāk i.-e 69b-9
 ṭaleb i.-medi 72b-2
 ṭamā' i.-er 5b-9
 ṭarḥ i.-e 7a-3
 ṭavāf i.-er 14b-5
 ümîd i.-megan 58b-10
 vîrân i.-e 94a-11
 yıraq i.-di 69b-7
 yıraq i.-e 69b-7
 zann i.-e 83b-2
 ziyāde i.-erse 3b-3
 ziyāde ve noḳṣān i.-meye 4a-3
 ziyān i.-eler 81a-4
 ziyān i.-medi 82b-8, 83a-4

zıkr i.-e 4a-2
 zıkrū'l-lāh i.-e 4b-4
 zıkrū'l-lāh ve dürūd i.-e 4a-8
 zulm i.-e 13a-9, 16a-7
 zulmlık i.-eler 18a-1
 bevl i.-mek 40a-8, 40a-12
 cehd i.-mek kerek 33a-12
 ezān ḳāmet i.-mek 28b-5
 izhār i.-mek tik 29b-3
 nāliṣ i.-mek 56a-3
 pāk i.-mek 34b-7
 ta' bîr i.-mek kerek 8a-13
 ta' bîr i.-mek 5a-1
 ṭalāk i.-mek 88b-12
 tevbe i.-mek kerek 30b-10
 tizek i.-mek 40b-5
 yād i.-mek kerek 59a-2
 dostlık i.-mekdür 39b-1
 edā' i.-mekdür 34b-7
 ḥac i.-mekdür 51a-7
 i' timād i.-mekdür 37b-10
 ṣarf i.-mekdür 28a-6
 ṣoḥbet i.-mekdür 89b-5
 ḳabūl i.-memekdür 28a-8
 itā'at: *Ar.* boyun eğme, dinleme; alınan
 emre göre davranma
 i. etmeye 76b-4
 'itāb: *Ar.* azarlama, tersleme
 'i. etdi 59a-7
 'i. ola 68a-12
 itek: etek
 i.-imde 27a-5, 27a-7
 i.-ine 3a-7, 15b-13, 16a-11, 16b-8,
 28a-1

itküçi: edici, yapıcı, eyleyici *krş.* ideçi

neft yağı hâşıl i. 86a-8

şenā i. 86a-9

penbeniñ dānesin cüdā i. 86a-6

i'tibār: *Ar.* değer verme, saygı gösterme

i. 3a-1, 3a-2

i'tibāren: *Ar.* ...den beri, ...den sonra

i. 71b-9

i'timād: *Ar.* dayanma, güvenme; güven, emniyet

i'. itmekdür 37b-10

i.-ı 38a-12

i'tirāf: *Ar.* itiraf

i. idüp 27a-12

ittifāk: *Ar.* birleşme, uyuşma, sözleşme

i.-ı sefer buldı 11a-2

itük: mesh, çizme *krş.* çetük, çitik, çitük

i. 50b-8

itül-: yapılmak, edilmek

da'vet i.-se 46a-4

beyān i.-ür 31b-12

bühtān i.-ür 84b-7

ta' bīr i.-ür 50a-3

iv: ev *krş.* ev, iw

i. 21a-12, 22a-12, 22a-12, 23a-3, 29a-10, 38b-3, 62b-13, 63a-3, 64b-5, 69b-6, 90b-7, 90b-8, 90b-9, 91a-13

i.-de 25b-2, 33b-12, 61a-9, 61a-10, 66b-6

i.-ge 52b-7, 52b-8, 66a-7, 90b-7, 90b-8, 90b-9

i.-i 29a-11, 21a-12, 76b-1, 78a-5

i.-iniñ 59b-12, 78a-11, 79a-13

i.-inde 21a-9, 21b-2, 36b-8, 37b-1,

61a-9, 61a-9, 72a-4, 74b-1, 77b-13, 80b-2

i.-indin 36b-8, 66a-6, 86b-7

i.-ine 13a-2, 16a-12, 16a-13, 16b-8, 18a-7, 21a-12, 23b-7, 26b-4, 43b-1, 62a-8, 63b-8, 66a-1, 66a-8, 66b-6, 67a-12, 68a-6, 69a-6, 70a-3, 73b-12, 75a-7, 75a-8, 77b-8, 78b-7, 85a-3, 93a-5, 93a-5

i. kebūteri 78a-5

i. tübesinde 29a-10, 77a-6, 77a-9

iw: ev *krş.* ev, iv

i.-ine 11b-12, 88b-1

ivaż: *Ar.* bedel, karşılık, karşılık olarak verilen şey

i.-ı 'azīm 13b-6

iye: sahip, malik

i.-si 14a-1, 54a-4, 56b-1, 57a-11, 68a-5, 85b-8, 89a-5

i.-sine 49b-1

iyeg: omurga, eye kemiği

i. 34b-9

iyer: eyer

i. üstādı 84a-9

iżhār: *Ar.* ortaya çıkmak, ortaya çıkarmak

i. itmek tik 29b-2

izlük: sülük

vīrān ve i. 80b-9

'izz: *Ar.* değer, kıymet yücelik ululuk, güçlülük

'i. 34b-10, 72b-9

'izzet: *Ar.* değer, kıymet; kuvvet, kudret; hürmet, saygı; ikram

'i. 8a-1, 11b-9, 12a-13, 12b-11, 14a-6, 14a-10, 15b-12, 15b-13, 16b-9, 18b-

13, 22a-5, 23b-4, 24b-12, 27a-7, 27a-10, 29b-13, 31a-5, 33a-13, 35b-10, 35b-derkenar, 36a-5, 37a-9, 37a-12, 37b-7, 37b-12, 38a-5, 38a-7, 38b-11, 39b-11, 43a-3, 46b-3, 47a-10, 48a-12, 49b-7, 50a-12, 50b-13, 51a-1, 51a-3, 51a-5, 51a-7, 51b-1, 51b-6, 53b-6, 55b-10, 57a-11, 77a-9, 88a-7, 88a-12, 88b-7, 91b-4, 92a-10

‘i.-din 76a-1

‘i.-dür 35b-1

‘i.-i 23a-8, 32b-7, 35a-11, 50a-12, 50a-13, 23a-6

‘izzetlü: *Ar. + T.* değerli, kıymetli; kuvvetli, kudretli; hürmetli

‘i. 22b-9, 23a-9, 70a-10, 86a-2

K - K

ķabak: kabak, kavak

ķ. 44a-5, 44a-6

ķabāle: *Ar.* senet

ķ. 31b-4

ķabbān: *Ar.* büyük terazi, baskül

ķ. 31a-10

ka‘be: *Ar.* kabe

k. 29b-1, 30b-9

k.-niņ 30b-3

ķavāf-ı k. ķıldı 30b-1

ķabırķa: kaburga *krş.* ķaburķa

ķ.-m 58a-3

ķabīle: *Ar.* kabile, soy

ķ. 16b-6, 37b-1, 39b-4

ķābil: *Ar.* < ķābīl, Hz. Adem'in büyük oğlu,

Kabil

ķ.-ni 13a-8

ķabr: *Ar.* mezar

ķ. 57b-2

ķ.-de 57a-4

ķ.-din 56b-8

ķ.-dür 56b-5

ķ.-ķa 56b-7

ķ.-inde 58b-11

ķ.-ini 59b-2

ķabuķ: kabuk, ağaķ kabuķu

ķ.-ın 78b-5

ķabūl: *Ar.* kabul

ķ. itmemekdür 28a-8

ķaburķa: kaburga *krş.* ķabırķa

ķ.-sın 10a-13

ķaç-: kaçmak

ķ.-ar 72b-4

ķ.-dı 64a-6, 64a-7, 72b-2, 82b-11,

86b-11

ķ.-mış idi 9b-3

ķ.-sa 57a-6

ķ.-maķ 63b-13

ķaç: *Far.* < ģaç, haç, istavroz, put

ķ. 83b-10

ķaçan: ne zaman, ne vakit

ķ. 3b-2, 6b-8, 10a-4, 76b-4

ķaçır: katır

ķ. 91b-2, 92a-1, 92b-12

ķ.-dur 93b-5

ķadaķ: çivi

ķ. 61b-6

ķadaķçı: tamirci

başmaķ ķ.-sı 84b-10

ķadar: *Ar.* kadar

k. 27a-1, 33b-6, 33b-7, 38a-1, 42b-12, 42b-13, 43a-9, 44b-6, 46a-1, 48b-8, 50a-13, 71a-2, 72a-2, 89a-3, 90a-1, 92a-6
k.-ı 19a-11, 19b-6, 37a-12, 49b-13, 50a-12
kadem: *Ar.* ayak
k. 66a-11
k.-dür 44a-6
k.-i 66a-9
mübârek k. 43b-9, 93a-8, 93a-12
kaderî: *Ar.* "Kul yaptığı işlerin yaratıcıdır" inancında olan sapık mezhebe bağlı olan
k. 88a-11
kâdir: *Ar.* kudretli, kadir, her şeye gücü yeter
k.-sen 4b-12
kadr: *Ar.* değer, kıymet
k. 41b-3, 43a-6, 44b-3
k.-i 41b-4
kâf: *Ar.* Osmanlı alfabesinin bir harfi
k.-dur 8a-3
kâf: *Ar.* Osmanlı alfabesinin bir harfi
k.-dur 8a-4
kafes: *Ar.* kafes
k. 56b-1
k.-de 9a-4, 56b-2, 56b-3
kaffâl: *Ar.* çilingir
k. 84a-12
kâfile: *Ar.* kafil
k. 29b-3
kâfir: *Ar.* kafir, Alla'ı inkar eden
k. 2a-10, 12a-2, 13a-3, 44a-7, 82b-4
k.-den 11a-11

k.-lere 11b-12, 12b-10
kâfûr: *Ar.* Uzakdoğu'da yetişen bir cins taflardan elde edilen ve hekimlikte kullanılan beyaz ve yarı saydam, kolaylıkla parçalanabilen kokusu çok bir madde
k. 25b-2, 26a-4
kağa: karga, kuzgun *kırş.* karga
k. 79a-3
kâhil: *Ar.* tembel, miskin, üşengeç
k. ola 33a-10
kâhillik: *Ar. + T.* tembellik, miskinlik, üşengeçlik
k.-dür 33a-12
kâhîr: *Ar.* kahreden, zorlayan; üstün gelen ezen, ezici
k. 72 a-derkenar
kahr: *Ar.* kahır, gazap
k. 8a-3
k. ide 67b-3, 71b-12, 72a-2, 72a-4, 73a-6, 75b-1, 85a-1
k. kıldı 73a-5
k.-ı hüdâdur 31a-2
k.-ıdur 14b-10
kaht: *Ar.* kıtlık, kuraklık; kuraklıktan dolayı ürünün yetişememesi
k. 17b-5, 17b-11
kahtlık: *Ar. + T.* kıtlık, kuraklık
k. 9b-11, 68b-9
ka'îd: *Ar.* dost, arkadaş
ve'l-k. 5a-3
kâ'ideçe: *Ar. + T.* kaidece, kural gereği
k. 24a-9
kal-: kalmak, durmak; artmak

ķ.-sa 7a-3, 7a-4, 7a-5, 7a-5, 7a-6,
7a-7, 7a-8, 7a-8, 7a-9
ķ.-ur 24a-5, 47a-6, 66b-8
kem ķ.-a 18a-13
keç ķ.-a 33b-11
ḥayrān ķ.-a 63a-6
māl ķ.-a 76b-10
‘acāyibe ķ.-alar 72a-11
‘āciz ķ.-dı 56b-7
bākī ķ.-dı 24a-4
ḡāfil ķ.-maḡdur 47b-5
te’ḥīr ķ.-maḡdur 52a-3
ķ.-mayınça 39a-12
ķal‘a: *Ar.* kale
ķ. 22a-13, 22b-5
ķalb: *Ar.* kalp, yürek
ķ. 34a-1
ķ.-i 19b-1
ķ.-in 67a-2, 67a-derkenar
ķ.-ni 34a-3
ta‘bīrūn bi’l-ķ. 8a-11
ve‘l-ķ. 5a-4
ķaldur-: kaldırmak, çıkarmak
ķ.-ḡan 59b-2
ķalem: *Ar.* kalem
ķ. 31b-4, 31b-5
devāt-ı ķ. 9a-1
ķalem-dān: *Ar. +Far.* kalemlık
ķ. 31b-4, 31b-7
ķālīb: *Ar.* kalıp, herhangi bir şeye muayyen
bir şekil vermek için kullanılan ve o biçimi
taşıyan vasıta
ķ. 87a-11
ķalkān: kalkan

ķ. 54a-11
ķamçı: kamçı
ķ. 60b-4, 60b-5
ķ.-sına 52b-2
ķ.-yla 52b-2
ķ. tapmaḡ 55a-4
k. urarlar 9a-10
k. urmaḡ 60b-1, 60b-6
ķ. veyā ṭayaḡ ile 60a-1, 60a-4
ķāmet. *Ar.* kamet
ezān ķ. itmek 28b-5
ķamış: kamış, sazlık, sap
ķ. 43b-8
ķāmil: *Ar.* kamil, olgun
k. 83a-7
ķamīş: *Ar.* gömlek
ķ. 51a-8
ķamur: hamur
ķ. 46a-12
ķ. başdı 46a-11
ķan: kan, vücuttaki renkli sıvı
ķ. 3b-2, 32a-1, 33b-7, 95b-9, 95b-
10
ķ.-ı 33b-4, 33b-5, 39a-12, 60b-2,
60b-2
ķ.-ını 3b-2
ķ.-larını 80b-11
ķ.-a bulaşmış 32a-7
ķ. aḡdı 39a-12, 60b-13
ķ. aḡmadı 61a-1
ķ. aldurdı 33b-6
ķ. aldurmaḡ 33b-7
ķ. çeşmesin 95b-9
ķ. kelürse 94a-4

k. töker 64b-2
 kanad: kanatlı *krş.* kanat
 k.-lu 81a-8
 kanat: kanat *krş.* kanad
 k.-ı 76a-4, 76a-10, 76b-1, 77b-10, 78a-9, 79b-6
 k.-ın 77b-5, 79a-8
 k.-ları 77a-2
 k.-larını 75b-4
 k.-sı 77a-12
 k.-lu yılanlar 82b-7
 kandan: nereden
 k. idügin 93b-8
 kandil: *Ar.* kandil
 k. 3b-5, 20a-7
 kang(?): erkek baykuş
 k. 79a-13
 kanğı: hangi
 k. 95b-11
 kannâ²(?): zikreden derviş
 k. 86a-3
 kapçık: kapçık, hububatın üstündeki kabuk
 k.-da 61b-10
 kapçık: çuval, torba
 k.-ka 82a-3
 kapka: kale kapısı, büyük kapı
 k.-sı 29a-13
 kapkara: kapkara
 k. 37a-2
 kaplan: kaplan
 pelenğ veyâ k. ile 72b-11
 kar-: katmak, karmak, karıştırmak
 k.-asun
 kar: kar, yağış türü

k. 9a-9, 9b-11, 18b-derkenar, 42b-8
 k.-dur 43a-11
 k.-ı 18b-8
 k.-lar 18b-8
 k.-nı 18b-10
 k. ile 18b-7
 kâr: *Far.* iş güç, iş; kazanç
 k. 6a-12, 23b-2, 29a-6
 k.-ı 50a-9, 76a-2, 76b-9
 k.-ı bâıl 16a-9, 61a-5, 61a-12, 83b-7
 k.-ı bâıldur 54b-7, 90a-3
 k.-ı bâılını 84b-5
 k.-ı büzürglerine 54b-5
 k.-ı dünyâdur 87b-4
 k.-ı güşâde şoden 34b-11
 k.-ı merdümân 43b-1
 k.-ı müşkil 55a-13
 k.-ı müşkiller 20a-9
 k.-ı müşkilleri 40a-5
 k.-ı müşkillerine 40a-5
 k.-ı zâhir 22b-2
 k.-ı hōş 72b-9
 k.-ı rüşen 15b-9
 k.-ı dîn 84b-8
 k.-ı ‘aceb 72a-9, 80a-9
 güşayış-i k. 34a-6
 kara: kara, siyah
 k. 2a-5, 3b-7, 3b-7, 6a-4, 6a-5, 6a-6, 16a-5, 17b-6
 k.-dur 92a-5, 92b-8, 93a-2
 k.-ğa 3b-8
 k.-ları 63b-5
 k.-sı birle 63b-6

ķ.-sı 82b-4
ķ. ķikertke 83a-12
ķ. iŗegi 67a-5
ķ. iŗek 67a-9
ķ. iŗekni 67b-4
ķ. nesne 95a-12, 95a-12
ķ. oldıķın 10b-8
ķ. olsa 35b-4
ķ. ŗıķırķa 69a-6
ķ. ķon 50a-10
ķ. tuz 46a-2
ķ. ve aķ ķurķaşın 48a-1
ķızıl veyā ķ. ւzum 42b-8
ķarābet: *Ar.* yakınlık, hısımlık
ķ.-i sultāndur 47b-2
ķaraķibin: karasinek
ķ. 80a-13, 81a-1
ķaral-: kararmak, siyahlaşmak
ķ.-mıŗ 27a-9, 57b-8
ķaraņķķulık: karanlık *ķrŗ.* ķaraņķķulık
ķ. ilen 18a-2
ķaraņķulık: karanlık *ķrŗ.* karaņķķulık
ķ. 20a-8, 20a-10
ķarķıķa: şahin, doķan
ķ. 76b-7
ķardaŗ: kardeş *ķrŗ.* ķarındaŗ
ķ.-ı 33b-4
ķ.-ın 10b-1
ķ.-ları 58a-2
ķ.-larıdur 34b-12
dīn ķ.-larınuŗ 58a-6
ķarķa: karga, kuzgun *ķrŗ.* ķaķa
ķ. 63a-8, 63a-9, 77a-3
ķaķ ķ.-sınıŗ 77a-7

ķarı: yaŗlı; eŗ, hanım *ķrŗ.* ķart
ķ. ķatundur 73a-9
ķ. ķatunrı 73a-10
ķ. irge 54a-1
ķarılıķ: ihtiyaşlık, yaŗlılık
ķ.-da 13b-10
ķarın: karın
ķ. 34b-2
ķ.-daķı 35a-8
ķ.-ı 34b-3
ķ.-ım 58a-5
ķ.-ına 35a-13
ķ.-ında 81a-13
ķ.-ındın 83a-2
ķarındaŗ: kardeş *ķrŗ.* ķardaŗ
ķ. 16b-7
ķ.-dur 35b-7
ķ.-ı 34b-13, 35b-9, 46a-11
ķ.-ındın 71a-8
ķ.-ınıŗ 33b-6
ķ.-ları 34b-12
ķ.-larına 67a-3
ķız ķ.-ı 33b-8
ķız ķ.-ıdur 35b-12
ķarıŗ-: karıŗmak, katıŗmak
ķ.-mıŗ 18b-7
ķarīb: *Ar.* yakın, yakın olma
ķ.-dūr 2b-4, 55b-2, 84b-5
ķ.-leri 16b-7
ķ.-leriniŗ 36b-5, 36b-6
ķ. olmaķdur 67a-3
ķ. bolmaķdur 89b-2
ķ. bolmaķdur 29b-8
ķ. ise 76b-12

k. ola 20b-6
 kārīz: *Far.* yer, mevki, yeraltı lağımu
 k. 18b-11, 20a-2
 k.–din 20a-6
 k.–ge 20a-3
 karşı: karşı *krş.* karşı
 aña k. 77a-5
 k. keldi 90b-1
 karşı: karşı *krş.* karşı
 k. keldi 26b-5
 kart: kart, yaşlı, ihtiyar *krş.* karı
 k. olsa 85a-8
 karta: iskanbil kağıdı, iskabil oyunu
 k. oynamak 61a-12
 karye: *Ar.* köy
 k.–ge 55b-3
 karz: *Ar.* ödünç verme, ödünç alma; borç
 k.–dur 23b-12
 k.–ı 13a-3, 21b-11, 27b-4, 29a-3,
 32b-6, 34b-7, 39b-7, 40b-6, 47b-8, 50b-4,
 59a-10, 60a-13, 65b-8, 67b-5, 73b-9, 86a-
 11
 k.–lardur 48b-9
 k.–ları 15a-13
 k.–larının 24a-5
 k. ödeyeçi 86a-10
 k. ötenmekdür 32b-derkenar
 karz-dār: *Ar. +Far.* borçlu
 k. olmakdur 8a-7
 k. olsa 13a-3
 kār-zenān: *Far.* vurma işini yapan, attar
 k.–nı 84b-4
 kār-zišt: *Far.* kötü iş
 k. 60b-8

kaşd: *Ar.* kasıt, amaç, kötü niyet, garez
 k. iter 12a-8
 k. itse 71b-6, 71b-11
 kāse: *Far.* çanak, kase
 k. 91a-7
 k. ilen 46b-12
 kaşık: kasık *krş.* kaşuk
 k.–dın 32b-derkenar
 kāsib: *Ar.* kazanan, kazanmak için çalışan,
 kazanç sahibi
 k. 83b-13
 kaşşāb: *Ar.* kasap
 k. 64b-1, 85a-2
 k.–ga 66b-7, 66b-7
 k.–ı 64b-5
 k.–ı ma‘ rüfnı 64b-3
 k.–ı mechül 85a-3
 k.–ı mechüliden 66b-5
 kaşşāblık: *Ar. +T.* kasaplık
 k. kıldı 64b-2
 kaşşār: *Ar.* yıkayıcı, temizleyici
 k. 84b-7
 kaşuk: kasık *krş.* kaşık
 k.–dın 39b-6
 kaş: yüzük taşı
 k.–ı 50a-4, 50a-5
 kaş: bir şeyin kenarı, ağzı; eyerin ön ve
 arkasındaki yükseklikler
 k.–ına 31b-1
 k.–ında 4b-8, 4b-9, 30a-derkenar,
 31b-1, 31b-1, 87a-6
 kaşık: kaşık
 k. 38b-2, 49a-6
 k.–lar 90b-10

kaşlı: taşlı
 k. 49b-13, 50a-3
kaşu-: kaşmak
 k.-rsa 10a-11, 10a-12
kat: kat, huzur, tabaka, menzil
 k.-ına 17a-5
 k.-ında 65a-13
kat-: karışmak, birbirine karışmak
 k.-ış olsa 6a-5
katı: sert; çok, fazla, aşırı *krş.* katığ
 k. 35b-derkenar, 93a-2
katı^c: *Ar.* kesen, durduran
 k. 58a-7
katığ: sert; çok, fazla, aşırı *krş.* katı
 k. 18a-9, 64a-2
katıgılık: sertlik; fazlalık, aşırılık
 k. 13a-11, 22a-1
katıgrak: daha sert; daha katı, daha aşırı
 k. ola 74b-9
katık: katık, ekmekle beraber yenilen süt,
 yoğurt gibi şeyler *krş.* katuk
 k. 3b-10
katın: kadın *krş.* dişi, karı, hatun
 k. 30b-13
katış-: katışmak, karışmak
 k.-dı 70b-12
kātil: *Ar.* öldüren
 k. 64a-11
katl: *Ar.* öldürme
 k. 18a-13
katuk: katık, ekmekle beraber yenilen süt,
 yoğurt gibi şeyler *krş.* katık
 k. 47a-9
kavī: *Ar.* kuvvetli, güçlü, zorlu

k. 30b-1, 35b-derkenar, 36a-6, 38a-11, 50a-9, 71b-11, 75a-9, 76b-13, 81b-9, 83a-7, 84a-7, 93b-12
 k.-dür 3a-3
 düşmān-ı k.-dür 83a-4
 sultān-ı k.-dür 84a-1
 yār-ı k. 33b-3
kavīrak: *Ar+T.* daha kuvvetli, daha güçlü, daha zorlu
 k.-dur 82b-4
kavl: *Ar.* söz
 be-k.-i Danyāl 16b-11, 20a-1
 maqbūlū'l-k. ola 13a-9
 k.-ine 16b-11
kavlinçe: *Ar+T.* söylediğine göre
 k. 35b-9
kavluhū Ta'ālā: *Ar.* Allah'ın sözü
 k. 5a-9, 5a-11, 5a-13, 5b-1, 5b-3, 6b-11, 10b-11, 11b-3, 11b-5
kavm: *Ar.* kavim, millet, ahali
 k. 37b-1
 k.-e 29b-12, 64b-12, 66b-3
 k.-i 13b-4, 97a-5
 k.-niñ 59b-4, 90a-12
 k.-indin 74b-2
 k.-ine 97a-6
 k.-ini 81a-6
 k.-iniñ 51a-13
 k.-i cāhile 94b-12
kavs: *Ar.* yay, yay burcu
 k. 17a-12, 54a-12
kavuşdur-: kavuşturmak
 k.-mağdur 61b-8

ķavvāde: *Ar.* muhabbet tellallığı yapan kadın

ķ. 84a-9, 95b-9

ķavvās: *Ar.* okçu, ok yapan usta

ķ. 84a-8

ķay-: ayrılmak, uzaklaşmak, geçmek

ķ.-miş ma'şiyetler 58a-9

ķayçı: makas

ķ. 87a-11, 91a-2

ķayda: nerede, nereye, nereden, nasıl

ķ. 62b-derkenar, 65a-12, 67a-10, 69a-12, 85a-12

ķayġu: kaygı, endişe, tasa, üzüntü

ķ. 29a-4, 96b-11

ķ.-dın 24a-8

ķ.-dur 97a-13

ķ.-lardın 29a-2, 30a-1

ķayġulan-: kaygılanmak, tasalanmak, üzülmek, tasalanmak

ķ.-a 96b-12

ķayġulı: kaygılı, tasalı, üzüntülü *krş.*

ķayġulu

ķ. 46b-9, 94b-7

ķayġulu: kaygılı, tasalı, üzüntülü *krş.*

ķayġulı

ķ. 24a-8

ķayġusuz: kaygısız, tasasız, üzüntüsüz

ķ. 24a-8

ķaymak: kaymak, süt kaymağı

ķ. 47a-9

ķayt-: dönmek, geri dönmek

ķ.-a 15b-4, 76a-2, 76b-11

ķ.-a 58b-6, 62b-2, 91b-7

ķ.-up 62b-1, 76a-3, 80a-5

ķ.-ur 56b-13, 59a-9

ķ.-maķ 11b-12

ķ.-maķdur 47b-9

ķ.-maya 88b-1

ķayu: hangi

ķ. 50a-2, 51b-1, 86b-13, 88a-5

ķayusı: hangisi

ķ. 46b-9, 76b-12

ķ.-dur 4a-4

ķ.-n 14b-2

ķ.-na 32a-9

ķaz: kaz

k. 77b-2

ķ.-nın itin 77b-4

ķ. kibidür 77b-7

ķaz-: kazmak, eşmek

ķ.-dı 57b-2

ķazā: *Ar.* kaza, kader; dini bir vecibeyi sonradan eda etme

ķ.-ġa 56a-3

ķ.-yı ħācet 30b-11

ķ.-yı ħācetdür 32b-4

ķazan: tencere, büyük tencere, kazan, bakır kap

ķ. 38b-1

ķ. ayağı 38b-1, 38b-8

ķāzī: *Ar.* kadı, hakim

ķ. 2a-11, 2b-6, 6a-12, 15a-11, 17a-1, 21a-6, 23a-6, 23a-10, 30b-12, 31a-13, 31a-3, 31b-1, 31b-1, 42a-13

ķ.-de 31a-13

ķ.-dür 21b-1

ķ.-lere 11b-10, 55b-2

ķ. kibi 86a-2

k.-yi şehir 12a-4, 15a-9, 16b-12,
 31a-11
 k.-yi mechûlni 30b-13
 k.-yi şöhre 31b-3
 şehir k.-si 22b-9
 şehir k.-sidür 31a-10
 şehrinin k.-si 29b-12
 kâzib: *Ar.* yalan, uydurma; yalancı
 yemîn-i k. için 58a-3
 kazıçı: kazıcı, kazma işini yapan
 gür k. 86a-5
 kuzuğ k. 86a-5
 kebg: *Far.* keklik 79b-5
 k.-ni 79b-7
 kebîre: *Ar.* büyük günah
 günâh-ı k.-ye 39a-8
 kebûter: *Far.* güvercin
 k. 77b-11, 77b-12, 78a-11
 k.-nin 78a-2, 78a-5, 78a-9
 k.-leri 78a-1
 k.-ni 78a-7
 iv k.-i 78a-5
 k.-i mâde 78a-4
 k.-i mûnis 78a-6
 keç: geç, erken olmayan
 k. kıla 33b-11
 keç-: geçmek; geçip gitmek, öteye geçmek;
 ayrılmak, gitmek
 k.-di 61b-3
 k.-e 27a-4
 k.-mek 19b-10
 k.-miş ola 51a-1
 keçi: keçi *kır.* eçkü, içkü, öçkü
 k. 65a-3

keçir-: geçirmek
 g.-medi 82a-3
 ked-ğudâlık: *Far+T.* kethüdalık, kahyalık
 k. 38b-5
 keenne-hu: *Ar.* sanki, gibi; benzer
 k. 59b-4
 kefen: *Ar.* kefen, ölü sarılan bez
 k. 56a-11
 k. oğrusın 86a-12
 keffâret: *Ar.* bir günaha karşı tutulmak
 üzere yapılan veya tutulan şey
 k.-i günâhdur 27b-1
 keş: *Far.* ayakkabı, pabuç
 k. 50b-8
 keftâr: *Far.* sırtlan
 k. 73a-8, 73a-9, 73a-13
 k.-nin 73b-1, 73b-2
 k.-nı 73a-12
 kej-düm: *Far.* akrep, çıyan
 k. 83a-6
 keklik: keklik
 k. 79b-5
 kelâğ: *Ar.* bir cins karga, kuzgun
 k. 77a-3
 kelâm: *Ar.* söz, kelam
 hâşıl-ı k. 49a-13
 hâşılü'l-k. 66b-10
 kelb: *Ar.* köpek
 k. 87b-1
 kel-: gelmek *kır.* kilmek
 k.-di 9a-10, 9a-11, 9b-1, 9b-1, 11a-
 8, 11a-12, 11a-13, 11b-6, 26b-5, 27a-4,
 64a-8, 64a-10, 67b-2, 72b-1, 78b-7, 82a-10,
 82a-11, 90b-1

k.-e 3a-8, 13a-2, 16a-12, 16a-13,
18a-12, 21a-12, 23b-7, 25a-3, 36a-10, 40b-
1, 42a-1, 42a-7, 42a-8, 43b-1, 43b-2, 44b-
10, 44b-10, 44b-11, 45b-11, 50a-10, 53a-3,
53a-4, 57a-5, 62a-8, 63a-6, 66a-10, 67a-7,
67a-8, 69b-5, 70a-3, 70b-6, 72b-13, 74a-7,
74b-11, 75a-8, 76b-11, 77a-5, 77a-7, 77b-8,
78a-11, 78a-12, 80a-6, 80a-6, 80a-6, 80a-6,
85b-4, 85b-13, 89a-6, 89a-13, 90a-11, 92a-
9, 92b-5, 93b-7, 94a-10, 95b-13, 96a-3

k.-eyordı 30a-11

k.-se 72a-8, 62b-2

k.-seler 81b-3

k.-ür 3a-3, 9b-2, 22a-1, 54b-
derkenar, 60b-2, 66b-7

k.-ürse 94a-4

k.-ecek 71b-6

k.-ecekdür 1b-6

ķaytup k.-genin 76a-3

k.-medi 15b-5, 62b-1, 76a-3, 82a-
11

k.-meye 5a-13, 76a-10

k.-mez 74a-6

kelin: gelin *ķrş.* kilün

yaş k.-ün 57a-2

kelinçik: gelincik, sansargillerden bir
hayvan

k. 75a-1

kelte: bukelamun, keler, kertenkele

k. 70b-3, 71b-4, 71b-5

kelte yılan: kertenkele

k. 71b-7

keltür-: getirmek *ķrş.* ketür-

k.-di 66a-1, 66a-7, 67a-12, 68a-7

k.-e 30b-1, 66a-8, 71a-6, 87b-13

k.-ür 85b-10

k.-mek 39b-2, 52b-7, 53a-6, 53a-8

k.-mekdür 32b-derkenar, 39b-6,
30a-8, 88a-8

kem: *Far.* az, eksik

k. 18a-13

k. bolmaķdur 46a-8

k. ola 41b-8, 70b-1

k. olmaķdur 8a-4

k.-i 8a-4

kemāl: *Ar.* olgunluk, erginlik

k. 8a-4

kemeçi: gemici

g. 86b-3

kemer: *Far.* kemer, kayış

k. 50b-13

ķalkā-i k. 51a-1

kemrek: *Far+T.* daha az, daha eksik

k. 10b-5, 62a-8

kenār: *Ar.* kenar, kıyı, çevre; uç köşe

k.-a 11a-4

k.-ına 19b-12

kend: kendi, öz *ķrş.* kendi, kendü

k. 6a-1, 35b-6, 36a-4, 40a-1, 60a-7

k. ile 93a-4

kendi: kendi, öz *ķrş.* kend, kendü

k.-niñ 60a-11

kendü: kendi, öz *ķrş.* kend, kendi

k. 25a-derkenar, 97a-5, 97b-4

k.-leri 59b-1

k.-si 59b-10

kenīf: *Ar.* tuvalet, hela, ayakyolu

k. 25a-7

kenizek: *Far.* < kenîzek, küçük cariyeye *krş.*

kenîzek

k. 31b-7

k.-i 36a-3

k.-leri 78a-1

kenîzek: *Far.* küçük cariyeye *krş.* kenizek

k. 16a-8, 16b-1, 16b-2, 21a-7, 21b-1, 24a-11, 25b-8, 26b-3, 26b-7, 32a-6, 36a-1, 37a-13, 43a-9, 43b-3, 44a-11, 48a-5, 48a-8, 48b-2, 49a-1, 49a-6, 51a-2, 66a-11, 72b-9, 73b-7, 77a-11, 77b-12, 77b-13, 78a-12, 78b-1, 79b-4, 79b-6, 80a-1, 80a-2, 91a-11, 93a-1

k. ala51b-2

k.-din 67b-9

k.-idür 35b-12, 48a-6, 67b-13, 68a-1, 92a-12

k.-in 67b-11

k.-leri 78b-3

k.-ni 86b-9, 86b-10

k. ile 73b-8

k.-i nîk 44b-2

kenz: *Ar.* hazine, define

k. 42a-3, 45a-5

k.-dür 92a-12

kerâhet: *Ar.* iğrenme, tiksınme; istemeyerek baskı ile yapma; bir halin, bir hareketin sarıh veya kati şekilde değil, delalet suretiyle men olunması

bâ-k. ola 51a-12

kere: *Ar.* kez, kere, defa

neçeler neçe k. 97a-12

kerek: gerek, gerekli

k. 1b-8, 1b-8, 1b-9, 6a-1, 8a-12, 8a-

13, 11a-9, 12a-9, 12a-10, 12b-7, 13a-7, 14b-11, 15a-4, 19a-13, 27b-10, 30b-10, 31a-2, 33a-12, 39a-8, 39a-13, 48b-10, 49a-3, 49a-11, 49a-11, 52b-6, 56b-6, 56b-6, 57b-7, 58b-3, 59a-2, 59a-8, 59a-derkenar, 62b-1, 62b-9, 64b-3, 64b-9, 70a-6, 70a-7, 87b-5, 87b-5, 93b-2, 95a-10, 96a-6, 97a-4

k.-dür 1b-12, 9b-4, 10b-7, 53b-9, 75a-2, 96a-11, 96b-7, 97a-7, 97b-3

kerhen: *Ar.* yanlışlıkla, istemeden

k. 20b-3

keri: art, geri, arka; kış *krş.* kiri, kirü

k.-si 14a-11

k.-sidin 14a-13

k.-sini 14a-8

kerîm: *Ar.* cömert, kerem sahibi

k.ü'l-fa'âl 8b-11

merd-i k. 55a-6

kerkes: *Ar.* akbaba

k. 75b-4, 75b-12

k.-din 76a-1

k.-niş 75b-9, 76a-4

k.-ni 75b-6

kerpiç: kerpiç, tuğla

hâm k. 21b-4, 22a-3, 22a-derkenar

pişken k. 21b-4

k.-din 63a-1

pişik k. 22a-3

kert-: gertmek, gergin hale getirmek

k.-mek 90b-8

k.-kenin 90b-9

kert-: kesmek kazımak, çentik atmak

k.-mek 52b-8

kes-: kesmek *kzş.* kis-

k.-di 52b-5

k.-diler 11a-1

k.-mek 60a-2, 60a-3, 60b-9

kesb: *Ar.* çalışıp kazanma, kazanç

k. 59b-3, 97a-1

k.-din 74b-12

k.-dür 31b-8

k.-inde 35b-10, 40b-9, 45a-10, 52a-13, 57a-12, 66b-1

k.-indin 83a-10, 89b-3, 92a-4

k.-leri 52a-12

k.-lerinde 38a-13

kesil-: kesilmek *kzş.* ksil-, ksil-

k.-mek 28b-3, 28b-4

k.-miş 35b-8, 36a-1, 36a-13

keşir: *Ar.* çok, bol, fazla

k. 62a-3

kesr: *Ar.* bir harfim esre i okunması

k.-i ile 80b-8

keşef: *Far.* kaplumbağa

k. 81b-13

k.-ni 82a-1, 82a-2, 82a-3

keşir: havuç

k. 26a-9

ketür-: getirmek *kzş.* keltür-

k.-eler 86a-4

keyik: geyik, ceylan

k. 47a-9, 67a-5, 67b-5, 67b-7, 67b-8, 67b-9

k.-niñ 67b-6

ağ k.-ni 67b-10

keyl: *Ar.* ölçme, ölçek

k. 31a-10

kezâlik: *Ar.* keza, bu; bu da öyle

k. 61b-5, 68a-1

kezzâb: *Ar.* çok yalan söyleyen, pek yalancı

k. 83b-6, 95a-1

kıbâle: *Ar.* ebelik, çocuk doğurtma sanatı

k. 86a-9

kıble: *Ar.* kible

k. 4b-3, 29b-10, 30a-derkenar, 87a-7

k.-den 29b-9

k. sarı 9b-6

kıçkur-: bağırarak, çağırmak, seslenmek

k.-dî 59a-4

kıl: kıl, tüy, saç

k. 55b-8, 55b-11, 65a-2

k.-î 65b-5

kıl-: kılmak, yapmak, etmek

k.-a 4a-1, 4b-10, 11a-6, 12a-1, 13a-4, 13b-4, 19a-8, 19a-10, 21a-11, 21a-12, 27a-12, 28a-10, 29a-7, 29b-3, 29b-3, 30b-4, 33a-8, 36a-5, 38b-7, 38b-8, 43b-12, 44a-7, 44a-7, 49b-5, 50a-4, 53a-3, 53a-4, 53a-13, 53b-1, 53b-2, 53b-2, 54b-3, 60a-6, 60a-8, 62a-7, 62a-9, 62b-5, 62b-10, 62b-10, 65b-9, 69a-5, 71a-5, 72a-8, 72a-10, 74a-12, 74b-1, 75a-5, 76b-4, 78b-6, 81a-12, 84b-5, 84b-5, 85b-5, 86b-4, 86b-4, 86b-4, 86b-8, 88a-12, 88a-12, 88b-1, 91b-6, 92b-11

k.-alar 65a-13

k.-ayorır 39b-3

k.-dî 5b-9, 8b-6, 9b-7, 19a-3, 19a-4, 19a-12, 19b-9, 22b-6, 22b-13, 23a-1, 23a-2, 24a-1, 26b-5, 27a-1, 29b-4, 30b-1, 30b-7, 31a-12, 36a-9, 47b-9, 48a-10, 53a-7,

53a-7, 53a-13, 53b-1, 53b-5, 53b-6, 53b-8,
53b-10, 55a-11, 57a-11, 59a-3, 60a-10,
63a-3, 64b-2, 64b-3, 64b-5, 65a-7, 65b-5,
67b-2, 68a-8, 68b-3, 69b-5, 70b-10, 71a-3,
72a-7, 72b-8, 72b-12, 73a-6, 73b-7, 74a-4,
75b-2, 75b-8, 76b-2, 77a-5, 79b-1, 89a-9,
89b-12, 90a-2, 90a-9

ķ.-dılar 21a-5, 54a-2

ķ.-duġın 15b-10

ķ.-sa 28b-11, 28b-13, 29a-2, 29a-3,
30a-8, 30a-derkenar, 57a-4, 58a-4, 58b-11,
59a-1, 65a-4, 66b-2, 75a-5, 87a-7, 87a-7,
88a-10, 88a-13, 88b-2

ķ.-salar 26a-5, 57a-9

ķ.-up 31b-2

ķ.-ur 5b-8, 8b-13, 10b-10, 12b-8,
16a-10, 22b-13, 28a-13, 29a-9, 29b-7, 31a-
11, 57a-11, 57a-13, 57b-2, 59b-1, 59b-6,
64b-5, 70a-6, 96a-4

ķ.-urlar 61a-11, 85a-3, 86a-4

ķ.-ursa 52a-5

ķ.-ur sen 11a-12

ķ.-andur 23a-4

ķ.-ġan üçün 57b-13

ķ.-madı 57b-11

ķ.-maķ 1b-8, 1b-9, 6a-1, 12a-8,
12a-10, 13a-7, 14b-11, 18b-3, 19a-13, 21b-
4, 27b-10, 28b-6, 28b-derkenar, 29a-
derkenar, 29b-derkenar, 30a-5, 30a-6, 30b-
9, 31a-2, 35a-7, 39a-13, 48b-10, 49a-3,
51a-7, 53a-6, 53b-9, 56b-6, 59a-8, 62a-6,
62b-9, 66b-derkenar, 88a-3, 88b-3, 88b-6,
93b-2

ķ.-maķdın 43b-4

ķ.-maķdur 28b-8, 32b-derkenar,
39b-8, 40b-3, 45b-2, 46a-9, 47b-5, 47b-13,
48a-11, 53a-2, 60b-13, 88b-9, 89a-13

ķ.-maķġa 32b-2, 41b-12

ķ.-mış 59a-7

ķ.-urġa 29b-7

ķ.-durup 61b-7

ķ.-durur 39b-3

ķ.-ına 13a-3, 28b-10, 29a-4, 29a-5,
32b-6

ķ.-ınur 15a-13, 27b-2

ķ.-ışsa 58b-13

ķılġucı: kılıcı, yapıcı, edici *ķrř*. ķılġucı
demür köñlek ķ. 84a-5

ķılġucı: kılıcı, yapıcı, edici *ķrř*. ķılġucı
eş ķ. 17a-9

ķılıç: kılıç

ķ. 55a-7, 55a-10, 94b-2, 94b-4

ķ. ķınısı 55a-9

ķ. üstâdı 84a-7

ķ. ile 55a-10

ķillet: *Ar*. azlık, kıtlık

ķ. 8a-3

ķın: kın, kılıf, sadak *ķrř*. ġın

ķılıç ķ.-ısı 55a-9

ķırmusķa: karınca

ķ. 80a-13, 81a-7

ķıřāř: *Ar*. kısas, adam öldüreni öldürme
cezası

ķ.-a 95b-10

ķıřġa: kısa *ķrř*. ķıřķa

ķ. 35b-derkenar

ķıřķa: kısa *ķrř*. ķıřġa

ķ. 62a-5

ķ.-dur 62a-5
ķışķaç: yengeç
ķ. 81a-9, 82a-4
ķismet: *Ar.* pay, kısmet
ķ. ķıldı 68b-3
ķısrak: kısrak *krş.* baytal, biye
ķ.-dur 92b-7
ķışsa: *Ar.* kıssa, hikaye
ķ.-sın 3a-13
ķış: kış mevsimi
ķ. 9a-8, 9b-2, 42b-3, 42b-7, 43a-10, 48b-5
ķıtāl: *Ar.* vuruşma, savaş
ķ. 84a-6, 94b-5
ceng ve ķ. ola 20a-13
ceng veyā ķ. ola 94a-11
ķıtlık: kıtlık, azlık
ķ. ķavfı ola 45b-7
ķıvām: *Ar.* duruş, durma; direk; tav; çağ
ķ. 33b-10
ķ.-ı ten 34b-2
ķıyāmet: *Ar.* kıyamet
ķ. 15b-1, 30b-5
ķıyās: *Ar.* karşılaştırma
ķ. ide 8b-6
ķ. idüp 83b-3
ķıymet: *Ar.* değer, kımet, paha
ķ. ola 61b-10, 61b-12
ķıymetlık: *Ar+T.* kıymetli, değerli, pahalı
ķ. 58a-13
ķıyul-: dökölmek, akıtılmak, saçılmak, kesilmek
ķ.-dı 27b-11
ķ.-duğın 28a-3

ķız: kız, kız çocuğı
ķ. 10b-10, 10b-13, 15a-6, 21a-11, 26b-9, 27a-9, 33a-8, 49a-1, 49b-9, 50a-1, 51b-1, 51a-5, 55a-13, 55a-9, 66a-10, 67b-5, 80a-11
ķ.-ı 21a-10, 24b-2, 28a-9, 32b-13, 33a-11, 35a-1, 36a-3, 40a-9, 46a-10, 49b-10, 50a-4, 77b-2, 77b-13
ķ.-dur 34b-8, 51a-4, 51a-7
ķ.-nın 2b-9
ķ.-ın 93a-3
ķ.-ını 28a-7
ķ.-ları 62a-4
ķ. bala 41a-7
ķ. ķarındaşı 33b-8
ķ. ķarındaşıdur 35b-12
bāķire ķ. 78b-6
bāķire ķ.-nı 53a-11
ķızar-: kızarmak, rengi kırmızı olmak
ķ.-mış 27a-9
ķızıl: kızıl, kırmızı
ķ. gül 26a-11
ķ. ton 37b-4, 50b-5
ķ. veyā ķara üzüm 42b-8
ķ. yüp 55b-8
ķ. 6a-4, 6a-5, 50b-5, 93a-4, 95b-3
ķ.-dur 92b-8
ķi: ki
ķ. 1b-7, 1b-8, 2a-1, 2a-3, 3a-5, 4a-4, 5a-8, 6b-2, 6b-7, 6b-11, 8b-6, 10a-7, 10b-7, 11a-5, 11b-1, 12a-1, 21b-1, 22b-13, 23b-10, 30b-8, 48b-8, 55a-5, 56b-10, 57a-6, 61a-2, 63b-2, 66b-10, 66b-13, 67a-3, 68b-10, 71a-2, 72b-4, 72b-6, 75a-8, 79a-13,

80b-10, 83b-9, 84a-1, 84a-8, 84a-9, 84a-10,
84b-2, 85a-2, 85a-6, 85b-3, 86b-3, 86b-13,
87a-2, 87a-10, 87b-13, 88a-5, 89a-3, 90b-4,
91a-7, 91a-13, 92b-5, 94a-11, 94b-3, 95b-
11, 96b-10, 96b-5, 97a-2

kibi: gibi *krş.* tik

k. 2a-8, 9b-10, 35a-11, 41a-11, 41a-
9, 49a-5, 62b-derkenar, 62b-7, 64b-6, 79b-
9, 86a-2, 86a-2, 86a-2, 86a-2, 86a-2, 94a-8
k.-dür 2b-6, 17b-9, 20a-2, 24b-3,
41b-6, 43a-1, 43a-13, 77b-7, 78a-3, 78a-4,
78b-3, 81a-7

k.-lerni 2b-6

kiçe: gece, geceleyin

k.-de 11a-8, 88b-2, 96a-2, 96a-3,
96a-5, 96a-6, 96a-8, 96a-9, 96a-10, 96a-12,
96a-13, 96b-2, 96b-3, 96b-4, 96b-6, 96b-7,
96b-10, 96b-11, 96b-13, 97a-1, 97a-2, 97a-
3, 97a-4, 97a-5, 97a-6, 97a-7, 97a-9, 97a-
10, 97a-11, 97a-12, 97b-1, 97b-2

kiçik: küçük *krş.* kiçkine, kiçük

k. irse 82b-11

k. 13a-5, 26b-9, 52b-9, 72a-3, 72a-
3, 81b-1, 82b-11, 82b-11, 91a-10

kiçkine: küçük *krş.* kiçik, kiçük

k.-dür 75a-3

kiçük: küçük *krş.* kiçik, kiçkine

k.-e 96b-9

kifāyet: *Ar.* yetişme, elverme

k. 49b-13

kil-: gelmek *krş.* kel-

haber k.-mekdür 61b-1

kilise: *Far.* < kilīsa, kilise

k. 89b-6, 89b-10, 89b-10, 90a-10

k.-de 89b-12

kilün: gelin *krş.* kelin

k. 50b-10

kim: kim, kimse, kişi; kimi, bazısı *krş.*

kimesne, kim irse, kimse

her k. ile 85a-11

k. 60b-3

kim: ki (bağlaç)

k. 1b-6, 1b-10, 3a-6, 3b-2, 5a-13,
7a-10, 7a-11, 8b-9, 9b-3, 9b-4, 22a-6, 32a-
7, 33b-7, 37b-6, 39a-12, 42a-9, 63a-13,
63b-2, 75a-5, 79b-7, 85b-3, 96b-6, 96b-7

kime: gemi

k. 18b-12, 19b-11, 19b-derkenar

k.-den 5a-8

k.-ge 19b-11

k.-ye 11a-3

k.-leri 11a-3

kimesne: kim, kimse, kişi *krş.* kim, kim
irse, kimse

k. 2a-6, 11b-8, 12a-5, 12a-11, 12b-
4, 14a-11, 14a-6, 17a-6, 17b-1, 17b-4, 17b-
8, 17b-9, 17b-12, 18a-5, 18b-6, 18b-7, 18b-
8, 18b-13, 19a-13, 19b-11, 20a-2, 20a-8,
20b-5, 21a-8, 21a-10, 21b-6, 21b-9, 21b-12,
22b-1, 22b-12, 23b-3, 23b-13, 24a-12, 24b-
6, 24b-7, 24b-10, 24b-12, 25a-1, 25a-
derkenar, 25b-6, 26a-3, 26a-7, 26b-3, 27a-
6, 27b-1, 27b-5, 27b-7, 28a-3, 28a-5, 28a-6,
28a-7, 28a-9, 28a-11, 28b-7, 29a-1, 29a-2,
29a-6, 29b-1, 29b-4, 29b-6, 29b-7, 30b-13,
31a-2, 31b-5, 32a-2, 32a-4, 32b-2, 33a-6,
34a-11, 35b-7, 35b-8, 35b-10, 35b-13, 36a-
4, 36a-8, 36b-1, 36b-1, 36b-3, 36b-3, 36b-

13, 37a-4, 37a-7, 37b-3, 37b-11, 38a-1, 38a-8, 39a-3, 39a-10, 39b-12, 40a-3, 40b-12, 41a-3, 42a-6, 43a-12, 46a-4, 46b-3, 48a-2, 49a-11, 50a-10, 50b-7, 52a-5, 53a-6, 54a-8, 55b-4, 55b-9, 56b-12, 57a-1, 57a-3, 57a-5, 57a-8, 57a-12, 57b-1, 57b-12, 59b-5, 59b-7, 60a-3, 60a-6, 62a-1, 63b-4, 63b-11, 64a-1, 64b-2, 67b-1, 68a-3, 69a-9, 69a-12, 70a-11, 70b-3, 70b-10, 71a-1, 76a-6, 86a-5, 89a-5, 89b-3, 90a-13, 90a-13, 91b-3, 93b-13, 94b-1, 94b-5, 94b-7

k.-den 35b-5, 65a-3

k.-din 25a-2, 57a-7

k.-ge 24a-6, 24a-8, 24a-8, 28a-4, 58a-12, 89b-2

k.-ler 3b-7, 40b-2, 45a-7, 88a-2

k.-lerdin 64a-4

k.-lere 78a-3

k.-lerge 79b-2, 95b-3

k.-lerniñ 87a-1

k.-lerni 53a-12

k.-ni 54a-4, 55b-6, 56b-7, 58b-8, 59a-11, 59a-13, 59a-6, 59b-8, 69b-11, 90b-3

k.-niñ 27b-6, 27b-11, 32a-12, 33a-12, 36a-4, 40b-7, 59a-3, 61a-9, 65b-2, 88b-13

kim irse: kimse *kırş.* kim, kimesne, kimse

k. 5b-4, 5b-5, 5b-6, 5b-8, 5b-9, 5b-10, 5b-11, 5b-12, 5b-13, 6a-2, 6b-4, 16a-4, 26a-1, 26a-13, 42a-2, 45a-7, 75a-4

k.-ge 16a-10

kimse: kimse *kırş.* kim, kimesne, kim irse

k. 14b-2, 64b-13

kinçi: susam

k. 42a-9

kindür: keten, kenevir

k. 53a-4

k.-i 52b-13

kir: kir, pis

k.-ler yuvğuçı 84b-7

kir-: girmek, içeri girmek

k.-di 9b-5, 16b-8, 18a-8, 18a-8, 19b-11, 23b-3, 23b-13, 24b-4, 26b-4, 30a-7, 30a-12, 30b-3, 40b-12, 54b-9, 55b-3, 63b-8, 68a-5, 73b-12, 74b-5, 75a-7, 85a-4, 92b-6, 93a-5, 94a-9

k.-dügin 11a-7

k.-e 16a-1, 18b-9, 21a-3, 21b-13, 25b-10, 25b-11, 26a-8, 27a-2, 27a-2, 27b-7, 30b-2, 31b-11, 35a-3, 35a-9, 35a-13, 38a-4, 39a-1, 40b-6, 42a-3, 42b-9, 42b-11, 43a-5, 43b-3, 43b-6, 44b-9, 45a-8, 47a-7, 47a-9, 47a-13, 48a-12, 50b-2, 50b-13, 52b-2, 61b-6, 64b-5, 65a-3, 66a-5, 70b-6, 71b-4, 71b-7, 78b-4, 83a-11, 94a-4, 94a-4, 96b-3

k.-se 14b-6, 14b-7, 14b-8, 27b-9

k.-üp 6a-8, 6a-9, 14b-9, 71b-8

k.-ür 19b-2, 27a-6, 27b-3, 35a-9, 40b-9, 42b-6, 46a-12, 56b-3, 57b-1, 63b-12, 73b-12, 74b-5

k.-mek 90b-7

k.-mekdür 10a-2, 19b-4, 30a-10, 48a-3, 48b-8, 62a-3, 69a-11, 69a-2, 89b-4

k.-miş irdi 15a-3

kirbās: *Ar.* bez, kumaş

k. 53a-4

kireç: *Far.* < girec, kireç

k.-din 63a-2
kiri: geri *kırş.* keri, kirü
k. 37a-7
kırpü: kirpi
k. 75a-2
kirü: geri *kırş.* keri, kiri
k. 9a-7, 62b-1, 89a-7, 89a-7
kis-: kesmek *kırş.* kes-
k.-di 28a-13, 32a-13, 60a-9, 60b-12, 67b-6, 91b-4
k.-erler 60a-7, 60a-11
k.-mek 41b-8
kise: cep, kese
k. 36b-10, 38a-6
k.-ni 51b-7
kisil-: kesilmek *kırş.* kesil-, kisül-
k.-e 64b-10, 91b-5, 41a-12
k.-miş 28b-2, 41a-12, 41a-12, 90b-3
k.-miş idi 72b-6
kisküçi: kesici
k. 60a-7, 60a-12, 60b-1
k.-ür 11a-1, 28b-3
kisül-: kesilmek *kırş.* kesil-, kisil-
k.-megi 35b-13
kişi: kişi, adam; kadının kocası
k. 2a-2, 2a-3, 2b-5, 3b-11, 3b-12, 8b-6, 9a-4, 9a-7, 9a-10, 9a-11, 9a-13, 9b-4, 9b-5, 9b-10, 10b-13, 11a-12, 11a-13, 13a-8, 14a-4, 15a-5, 17a-7, 19b-13, 23a-4, 23b-8, 28b-1, 32a-13, 35a-2, 39a-4, 46b-9, 49b-1, 51b-3, 53b-5, 57a-2, 57b-9, 59b-8, 60a-5, 64a-8, 64a-10, 64a-13, 65a-10, 70b-5, 72b-

12, 73b-1, 73b-6, 74a-13, 75a-8, 78b-12, 87a-12, 87a-12, 91a-3
k.-din 25b-11, 76b-1
k.-ge 95a-9
k.-ni 56b-2
k.-niñ 7a-2, 32a-11, 32a-13, 9b-10, 60a-10, 88a-13
k.-ye 13b-4, 48a-9, 48b-11, 49a-3, 77b-3, 83b-1, 90b-4
k.-yle 5b-9, 7a-5, 24b-10, 32a-12, 37b-10, 75a-5, 76a-12
kişmiş: kuş üzümü
k. 43a-1
kit-: gitmek; yok olmak, ortadan kaldırmak
k.-di 5b-13, 54b-2, 59a-4, 69b-10, 89a-10
k.-se 71a-13, 85b-6
seferge k.-mekke 96a-5
g.-miş 27b-5
k.-e 33b-5, 33b-7, 36b-5, 36b-6, 39a-11, 75b-13, 76b-10, 93b-13, 93b-5
k.-er 54a-1, 65b-11, 92a-2, 92a-10, 93a-6, 93a-11, 94a-10
iç k.-erdi 47b-6
kitâb: *Ar.* kitap
k. 1b-1, 31b-4, 31b-9, 31b-10, 39a-13
kitâbet: *Ar.* yazılmış, yazı
k. 56a-1
kiter-: gidermek, yok etmek, kaldırmak
k.-di 24a-2, 24a-4, 28a-10
k.-se 36b-9
k.-mek 34b-6, 46b-7

k.-mekdür 29b-5
kiy-: giymek, giyinmek; takmak
k.-di 36a-12, 49a-11, 49b-11, 50a-1, 51a-9, 51a-11
k.-se 50a-6, 50a-9, 50a-10, 50a-13, 50b-2, 50b-3
k.-e turgan 95b-2
k.-erge 50b-6
k.-erler 84a-6
k.-mek 49b-2, 49b-3, 51a-8, 55b-12
k.-mekdür 37b-6
kiydür-: giydirmek *krş.* kiyküz-
k.-di 12a-7
kiyiz oyuk: keçe çorap
k. 49a-9
kiyküz-: giydirmek *krş.* kiydür-
k.-di 92a-13
kiyüm: giyim
k. 50b-5
k.-idür 51a-13
k.-ine 40b-9, 69a-2
k.-ler 51a-13
oğkalı k. 37b-5
kiyüm süpürüçi: hizmetçi, süpürgeci
k. 84b-11
kizb: *Ar.* yalan söyleme, yalan
ve'l-k. 5a-7
ko-: koymak, bırakmak *krş.* koy-
k.-dı 21a-4
koçkar: koç
k. 65a-2, 65a-8, 65b-3
k.-ğa 65a-12
k.-ı 67a-5

k.-nın 65a-9
k.-nı 65b-1
kol: el, kol
k. 33b-2
k.-ı 33b-4, 33b-5
k.-ına aldı 48a-2
k.-ına kirmekdür 10a-2
k.-ına kire 96b-3
şol k. 35b-11
şol k.-ı 35b-13
şol k.-nın 35b-12
şol k.-ıdın 33b-7
onğ k.-ı 28a-13
onğ k.-ıdın 33b-6
on k.-ı 35b-10
k. çapmak 53a-9
kola: bronz, bronz madeni *krş.* tuc
k. 48a-1
kol(l)a-: korumak
k.-ya
koltuk: koltuk, koltuk altı
k. tügni 34b-7
k.-dın 32b-derkenar, 39b-6
kon-: konmak, inmek, mola vermek;
bırakılmak; ulaşmak
k.-dı 80a-8
k.-sa 62a-11
kopar-: koparmak, ayırmak
k.-dı 25a-derkenar
k.-ur 18a-12
k.-madı 68a-11
kork-: korkmak
k.-ar 2a-2
k.-arlar 76a-7

ķ.-dı 20b-7
ķ.-madı 62a-12
ķ.-maķ 64a-3
ķ.-mış nesneden 72b-3
ķ-uy 65b-8
ķorķķuķı: korkan, korkak
ķ. olur 2a-1
ķorķu: korku
ķ.-lardan 97a-7
ķorķunķ: korkunķ
ķ. 1b-4
ķ.-dur 1b-8
ķorķunķlı: korkulu *ķrř.* ķorķuķlı, ķorķulu
ķ. 20b-7
ķorķuķlı: korkulu, korkutucu *ķrř.*
ķorķunķlu, ķorķulu
ķ. 54b-8
ķorķulu: korkulu, korkutucu *ķrř.* ķorķunķlı,
ķorķuķlı
ķ. 2a-4, 28b-10
ķořul-: koşulmak, birleşmek, eklenmek,
katılmak
ķ.-dı 62b-5
ķoy: koyun
ķ. 5b-11, 64b-1, 64b-4, 65a-2, 65b-
5, 66a-1, 66a-5, 66a-6, 66a-9, 66b-2, 66b-4,
66b-11, 94b-1, 94b-4
ķ.-nıı 6a-2, 65b-4, 66a-8, 66b-13,
67a-4
ķ.-lar 65b-3
ķ.-larnıı 66b-3
ķ.-nı 66a-3
ķ. başın 66b-8, 66b-derkenar
ķ. sũti 47a-12

ķ. tizegi 67a-3
ķaē ķ.-ı 67a-6
ķoy-: koymak *ķrř.* ķo-
ķ.-a 4b-4, 10a-13
ķ.-dı 82a-3, 82b-9
ķ.-sa 10a-10, 10b-1, 10b-2
ķoyul-: koyulmak, bırakılmak; konulmak,
bırakılmak
ķ.-dı 57a-13
ķoyan: tavşan
ķ. 67b-3
ķōķ-: ķōķmek, ķōķ etmek
ķ.-di 22a-11
ķ.-er 22a-11
ķōķer-: ķōķũrmek
ķ.-di 68a-10
ķōģercin: ķũvercin
ķ. 77b-11
ķōhne dost: hizmetķi, uşak
ķ. 85b-8
ķōķ: ķōķ, ķōķ yũzũ
ķ. 14b-1, 62b-4, 62b-5, 75b-12
ķ.-de 17a-7, 62a-13
ķ.-den 3a-7, 12b-9, 62b-2, 71b-12,
94b-1
ķ.-din 15b-5
ķ.-ke 15b-3, 15b-4, 62a-12, 62b-3,
62b-11
ķ. ķōķredi 17b-5
ķōķ: mavi, yeşil; ķimen
ķ. 95b-2
ķ.-ke 95b-2
ķ. şon 50a-13
ķōķre-: ķũkremek, ķũrlemek

kök k.-di 17b-5
köm-: gömmek
k.-diler 56b-7
kömeç: külde pişirilen çörek
k. 46a-13
k.-ler 46a-12
kömür: kömür
k. 38b-13
köñlek: gömlek *kırş.* köñlek
k.-i 51a-10
k.-in 51a-9
demür k. kılıgucı 84a-5
köñül: gönül; akıl, bilinç, ruh
k. 97a-8
k.-i 17a-9, 33a-6, 47a-7, 91a-12
kön yasavçı: tabak, deri terbiye eden kimse
k. 84b-10
köp: çok
k. 20b-6, 38b-11, 48b-8, 57a-12,
63b-5, 63b-9, 66a-2, 71a-12, 78a-7, 82b-10
k. olsa 48b-7
k. olur 28a-2
köpçek: tekerlek
k. 70a-10
köprek: daha çok, en çok
k. 42b-12
k.-i 47a-1
k.-ini 47a-1
köprü: köprü
k. ile 61b-5
k.-din 61b-3
kör-: görmek
k.-di 74b-3
k.-dim 11b-3, 63b-1

k.-düm 7a-11, 11b-4
k.-e 10a-12, 10b-1, 14a-4, 14a-4,
14b-7, 15a-3, 19b-8, 20b-6, 22a-1, 22a-7,
22b-7, 24b-3, 25a-2, 25a-9, 25a-derkenar,
30b-6, 30b-8, 38a-3, 38b-11, 39a-12, 42a-
11, 43a-10, 50b-12, 54a-3, 56a-7, 72b-13,
76a-7, 89b-4, 91b-10, 92a-4, 92a-8, 93b-1,
94b-13
k.-eler 95b-12
k.-erlerse 95b-12
k.-se 2b-5, 2b-5, 4b-4, 4b-5, 4b-9,
5a-10, 5b-1, 5b-2, 5b-5, 5b-6, 5b-7, 5b-8,
5b-13, 6a-1, 6a-8, 6a-10, 6b-5, 6b-6, 9b-11,
9b-12, 9b-13, 9b-13, 10a-1, 10a-2, 10a-9,
11b-9, 11b-13, 12a-2, 12a-3, 12a-6, 12a-11,
12b-1, 12b-2, 12b-3, 12b-4, 12b-5, 12b-5,
12b-5, 12b-6, 12b-7, 12b-8, 12b-8, 12b-10,
13a-3, 13a-4, 13a-5, 13a-6, 13a-7, 13a-7,
13a-8, 13a-8, 13a-10, 13a-11, 13a-13, 13a-
13, 13b-3, 13b-4, 13b-6, 13b-7, 13b-9, 13b-
10, 13b-11, 13b-12, 13b-13, 14a-1, 14a-2,
14a-3, 14a-7, 14a-12, 14b-1, 14b-12, 14b-2,
14b-2, 14b-5, 14b-10, 15a-2, 15a-2, 15a-3,
15a-5, 15a-6, 15a-7, 15a-9, 15a-10, 15b-3,
15b-7, 15b-10, 16a-2, 16a-4, 16a-11, 16b-
10, 16b-13, 17a-2, 17a-3, 17a-5, 17b-1,
17b-3, 17b-4, 17b-6, 17b-6, 17b-8, 17b-9,
17b-12, 17b-13, 18b-2, 18b-3, 18b-6, 18b-
8, 18b-9, 19a-8, 19a-8, 19a-10, 20a-5, 20a-
9, 20b-5, 20b-7, 21a-8, 21b-7, 21b-9, 21b-
12, 22b-1, 22b-4, 22b-8, 22b-8, 22b-13,
23a-5, 23a-5, 23a-12, 23b-8, 24b-12, 25a-2,
25a-3, 25a-4, 25a-6, 25a-8, 25a-12, 26a-2,
26a-3, 26a-5, 26a-6, 26a-6, 26a-8, 26a-8,

26a-9, 26a-12, 26b-3, 26b-9, 26b-11, 27a-7, 27a-8, 27a-9, 27a-9, 27a-10, 27a-11, 27a-12, 27a-13, 27b-5, 28a-3, 28a-7, 28a-8, 28a-9, 28b-1, 28b-2, 30b-2, 30b-3, 31a-11, 31a-8, 31a-9, 31b-8, 31b-9, 31b-derkenar, 32a-2, 33b-11, 33b-12, 33b-13, 34a-12, 34a-8, 35a-8, 35b-4, 35b-derkenar, 36b-3, 36b-5, 36b-6, 36b-13, 37a-7, 37a-12, 37b-3, 37b-4, 37b-5, 37b-9, 38a-2, 38a-6, 38a-8, 38b-7, 38b-9, 38b-11, 38b-12, 38b-13, 39b-12, 41a-9, 41a-11, 41b-6, 41b-8, 41b-11, 42a-6, 42b-1, 42b-2, 42b-3, 42b-4, 42b-6, 42b-7, 42b-7, 42b-11, 43a-4, 43a-7, 43a-12, 43b-1, 43b-2, 43b-5, 43b-12, 43b-12, 44a-1, 44a-7, 44a-11, 44b-4, 44b-13, 45a-8, 45b-5, 45b-8, 45b-12, 46a-6, 46a-8, 46a-9, 46a-13, 46b-3, 46b-9, 46b-10, 47a-2, 47a-10, 48a-6, 48a-6, 48a-12, 48b-4, 48b-4, 48b-5, 48b-7, 48b-7, 49a-13, 49b-1, 49b-9, 50a-3, 50a-5, 50a-8, 50a-9, 50b-8, 50b-8, 51a-13, 51b-3, 51b-5, 51b-7, 51b-11, 51b-13, 52a-1, 52b-3, 52b-4, 54b-10, 54b-11, 55a-5, 55b-6, 55b-9, 56a-3, 56a-12, 56b-1, 56b-5, 57a-7, 57a-8, 57a-10, 57b-1, 57b-4, 57b-10, 57b-11, 57b-13, 58b-1, 58b-2, 58b-2, 59a-11, 59a-13, 59b-2, 59b-12, 62a-4, 63a-11, 63b-9, 63b-11, 63b-11, 64b-2, 65b-11, 68b-11, 69b-13, 70a-1, 70a-2, 70a-3, 71a-9, 71a-10, 71a-11, 71a-12, 71b-4, 71b-11, 73b-3, 73b-9, 74a-2, 74a-3, 74b-8, 76a-1, 76a-3, 76a-5, 76a-7, 76b-9, 76b-11, 77a-1, 77a-10, 78a-8, 78b-2, 79a-11, 79b-4, 79b-10, 80b-2, 81a-2, 81a-3, 81a-3, 81b-12, 82b-5, 85a-12, 85b-2, 85b-5, 86a-12, 87a-10, 87b-9, 87b-12, 87b-13,

89a-2, 89a-10, 89b-7, 89b-10, 90a-4, 90a-12, 90b-3, 90b-9, 90b-11, 90b-12, 91a-2, 91a-3, 91a-4, 91a-6, 91a-9, 91a-11, 91b-1, 92a-10, 92b-2, 92b-3, 92b-6, 93a-4, 93a-8, 94a-3, 94a-5

k.-ür 2a-2, 2a-5, 2a-6, 2a-6, 2a-7, 3b-4, 3b-5, 3b-5, 3b-7, 3b-8, 3b-8, 3b-10, 3b-12, 3b-12, 8b-13, 9a-1, 9a-2, 9a-4, 9a-4, 10a-8, 11a-5, 20a-6, 46a-12, 58b-9, 64a-7

k.-di 3a-6, 5b-11, 6a-1, 6b-3, 6b-8, 9a-8, 9a-9, 9b-5, 10b-8, 11a-1, 11a-6, 11a-7, 12a-8, 14b-13, 15a-9, 15a-11, 15a-11, 15a-12, 15b-1, 15b-6, 16a-2, 16a-6, 16b-3, 16b-3, 17a-7, 18a-10, 18a-12, 19b-10, 20b-12, 20b-13, 21a-2, 22a-9, 22b-2, 22b-10, 22b-11, 24a-3, 24a-13, 24a-13, 24b-7, 24b-8, 24b-11, 25a-13, 25a-13, 25b-12, 26a-1, 26b-6, 26b-7, 28a-11, 28a-12, 30b-13, 31a-4, 31a-6, 31b-1, 31b-2, 31b-3, 31b-5, 31b-derkenar, 32a-4, 32a-7, 32a-12, 32b-5, 32b-10, 32b-13, 33a-6, 33a-10, 34a-1, 34a-4, 34b-5, 35a-11, 35a-11, 35b-2, 35b-5, 35b-6, 35b-7, 35b-8, 35b-derkenar, 35b-derkenar, 35b-10, 36a-4, 36a-6, 36a-7, 36a-13, 36b-4, 37a-1, 37a-3, 37a-3, 37a-5, 37b-2, 39a-3, 40a-1, 40a-4, 40b-7, 41a-3, 41a-6, 41a-12, 42b-12, 42b-8, 44a-12, 44b-5, 45a-3, 45a-9, 45b-6, 46a-2, 46a-3, 46a-11, 48a-2, 48b-8, 49b-6, 49b-6, 49b-8, 50a-1, 50b-12, 51a-10, 51a-11, 51b-2, 52a-4, 52a-6, 52a-8, 52a-8, 52a-11, 54a-8, 54a-9, 56a-5, 56a-6, 56a-8, 56b-2, 56b-3, 56b-4, 56b-6, 56b-9, 56b-10, 56b-12, 56b-12, 57a-4, 57b-3, 57b-5, 57b-8, 59b-8, 60a-7, 60a-12, 61a-12, 61b-6, 61b-

10, 62a-2, 62b-4, 63a-10, 63b-5, 63b-5, 64a-11, 64b-3, 65a-2, 65b-12, 65b-13, 66b-12, 68b-7, 68b-10, 69a-10, 69b-1, 69b-2, 70a-4, 70a-6, 70b-4, 1424, 72b-7, 73a-11, 74a-2, 74a-7, 74b-2, 74b-3, 78a-1, 78a-7, 78a-13, 78b-7, 79a-7, 79b-7, 80b-12, 81a-8, 81b-6, 82a-6, 82b-7, 82b-12, 83a-3, 83b-1, 83b-3, 83b-8, 84a-1, 85a-5, 85b-3, 86b-9, 87a-3, 87a-12, 87a-12, 87b-2, 87b-3, 89a-3, 89a-3, 89a-9, 90a-7, 90a-10, 90b-5, 90b-6, 92a-2, 92b-11, 93b-11, 94a-8, 94b-1, 94b-2, 94b-2, 94b-3, 94b-6, 94b-7, 94b-7, 94b-9, 94b-9, 94b-10, 94b-10, 94b-11, 94b-12, 94b-12, 95a-1, 95a-1, 95a-2, 95a-3, 95a-7, 95b-8, 95b-9, 95b-10

k.-üp 3a-12, 8b-6

k.-ürdi 10b-4

k.-ürler 72b-11

k.-digi 48b-5

k.-dügi 2a-8, 16b-5, 31a-4, 55a-6, 70a-4

k.-medi 60b-3, 82b-12

k.-meye 4b-6, 59b-derkenar, 86b-1

k.-mek 2b-derkenar, 2b-6, 2b-7, 9b-9, 11b-6, 12b-11, 14a-5, 14a-9, 14b-10, 14b-11, 15a-4, 15b-3, 16a-7, 17b-derkenar, 17b-derkenar, 17b-derkenar, 18a-4, 18a-derkenar, 18b-12, 18b-6, 18b-8, 18b-derkenar, 18b-derkenar, 19a-derkenar, 19b-11, 19b-derkenar, 20a-8, 20a-11, 20a-12, 21b-4, 22a-derkenar, 22a-derkenar, 23a-derkenar, 23a-derkenar, 23a-derkenar, 23b-1, 23b-11, 24b-3, 25b-3, 26a-13, 26a-derkenar, 26a-derkenar, 26a-derkenar, 26a-

derkenar, 28b-7, 30a-derkenar, 31b-5, 31b-6, 32a-2, 32a-derkenar, 33a-3, 33a-5, 33a-13, 33b-2, 34a-6, 34a-10, 35a-6, 36a-3, 37a-13, 38a-12, 38b-3, 39a-3, 41b-3, 41b-3, 43a-11, 45b-12, 46a-12, 46a-12, 46b-2, 47a-4, 47b-4, 47b-11, 48a-2, 48a-4, 48a-13, 48b-5, 49a-1, 49a-11, 51b-11, 52b-9, 54a-13, 55a-13, 55b-9, 55b-11, 60a-3, 60b-11, 61a-5, 61b-1, 61b-5, 61b-8, 66b-derkenar, 66b-derkenar, 68a-3, 70b-3, 71a-4, 71b-2, 72a-1, 72a-7, 75b-4, 77a-11, 80b-1, 80b-6, 81a-10, 82a-8, 82a-8, 83b-5, 83b-6, 83b-10, 83b-13, 84b-12, 85b-13, 87a-4, 87a-5, 87b-4, 87b-6, 87b-10, 87b-10, 88a-4, 88b-12, 89b-7, 89b-13, 90a-3, 90a-6, 90b-11, 91b-3, 95a-4

k.-megi 10a-3

k.-mekde 16b-6, 87b-7

k.-mekdür 19b-7, 40b-11, 61b-2

k.-meklerniñ 47a-4

k.-mekni 69a-9

k.-mekniñ 24a-9

köre: göre

aña k. 8b-1

şahibine k. 50a-3

köreçi: görücü, gören kişi *kırş.* körgüçi, körüçi

k. 64b-7

k.-den 54b-12

kören: gören *kırş.* körgen

k. 7a-8, 7a-10, 7a-2, 22a-5

körgen: gören *kırş.* kören

k. 45b-9

körgez-: göstermek *kırş.* körgüz-, köster-

k.-ür 1b-11
körgüçi: görücü, gören kişi *kırş.* köreçi,
körüçi
k. 14b-3, 16a-3, 32a-9, 32b-7, 61b-
6, 89b-11
k.-ge 5a-12, 12a-11, 33a-3
k.-gedür 31a-11
k.-niñ 8a-12
körgüz-: göstermek *kırş.* körgez-, köster-
k.-ür 1b-7
körmeklik: görme, görüş, usul, tarz
k. 47a-12
körüçi: gören, görücü *kırş.* köreçi, körgüçi
tüş k. 2a-9, 4a-1
tüşlerni k. 91a-1
körül-: görülen
k.-en 12a-2
körün-: görünmek
k.-e 84b-3
körüş-: görüşmek
k.-se 58b-10
körüşü: komşu *kırş.* körüşü
k. 29a-12
körüşü: komşu *kırş.* körüşü
k.-niñ 29a-11
kös *Far.* < kūs, kös, büyük davul
k. 54a-7, 54b-7
köster-: göstermek *kırş.* körgez-, körgüz-
k. 4b-12
k.-di 6b-9
köstereçi: gösterici
k. 85b-12
köşk: *Far.* köşk, saray
k. 23a-13, 24b-3, 63a-1

k.-ke 14b-6, 24b-4
k.-lerinden 14b-6
köter-: götürmek
k.-di 19a-9, 20a-6, 21b-13, 25a-9,
59b-11, 65b-1, 75b-12, 95b-5
k.-miş 59b-8
k.-üp 65a-12
köterül-: kaldırılmak, yükseltmek,
taşınmak
k.-miş 57a-10
köy: *Far.* < küy, köy
k. ehli 65b-10
köy-: yanmak, yakmak
k.-mişdür 37a-2, 51b-4
köz: göz
k. 33a-3
k.-de 33a-5
k.-i 13b-12, 27b-6, 33a-11, 33a-7,
57a-3
k.-ige 95a-8
k.-ini 27b-5, 33a-6, 33a-9
k.-leri 93b-7
k.-lerine 18a-10
kuvvet-i k. 33a-4
kuvvet-i k.-dür 24a-12
közgü: ayna
k. 55a-12
kübe: *Far.* < küb, kuyumcu, demirci, zırh
örücü, zırh ustası
k. 84a-6
kuçakla-: kucaklamak, sarılmak
k.-dı 15b-13, 53b-12, 58b-6, 58b-7
kuçuş-: kucaklaşmak, sarmaşmak
k.-mağ 53a-5

ķudret: *Ar.* kudret, varlık, zenginlik

ķ. 8a-3, 33b-3, 54a-10

ķufl: *Ar.* kilit, sürgü

ķ. 37b-9

ķ.-niķ 37b-11

ķ.-ni 37a-6, 37b-10

ķul: kul, köle

ķ.-ı 1b-derkenar, 63b-4

ķula: koyu kahverengi, siyahla karışık sarı

ķ. 92a-7

ķulaķ: kulak

ķ.-ı 28a-7, 28a-8

ķ.-ın 10a-12

ķ.-ına 28a-6

ķ.-ındın 83a-2

ķulaķ ħalkası: küpe

ķ. 49a-10, 49b-8

ķul ħüva'l-lāħü eĥad şüresi: *Ar. + T.*

kulĥüvallahı eĥad suresi

ķ. ni 4b-10

ķum: kum

ķ. 21b-3, 21b-12, 21b-13

ķ.-dın 22a-1

ķumāş: *Ar.* kumaş

ķ.-ların 90b-8

ķumġan: ibrik

ķ. 49a-5

ķunfuz: *Ar.* kirpi

ķ. 75a-3

ķ.-nı 75a-4

ķur'ān: *Ar.* ķur'ān-ı Kerim

ķ. 48a-8, 48a-10, 49b-10

ķ.-nı 48a-9

ķ. oķudı 30a-3

ķ. oķumaķ 47b-13, 88a-3, 88a-4

ķ. oķur 8b-13

ta' bīrūn bi'l-ķ. 5a-1, 5a-8

ķur'ān-ĥān: *Ar + Far.* iyi Kur'an okuyan kimse

ķ. 81b-10

ķurb: *Ar.* yakın olma, yakınlık, yakın bulunma

ķ.-ına 81b-3

ķurbaķa: kurbaġa *krş.* baķa, taşbaķa

ķ 81b-9

ķurbān: *Ar.* kurban

ķ. kıl 11a-6, 65b-5

ķurbet: *Ar.* yakınlık; hısımlık, akrabalık

ķ. 27a-1

ķurġaşın: kurşun, metal

ķ. 49a-4

ķara ve aķ ķ. 48a-1

ķurretü'l-' ayn: *Ar.* göz nuru

ķ.-dur 51a-8

ķurtul-: kurtulmak

ķ.-a 13a-3, 13a-12, 15a-4, 65b-7, 96a-6

ķ.-up 19a-7

ķuru-: kurumak

ķ.-mış 41b-11

ķuruġ: kuru, yaş olmayan

ķ. ırmaķ 19a-10

ķ. üzüm kibidür 43a-1

ķ. üzüm 42b-11

ķ. yıġaķ 41b-7, 41b-10

ķuş-: kusmak; kusuntu, kusmuk

ķ.-maķ 46b-7

ķuş: kuş

k. 85b-10
küleng: *Far.* turna
 k. 77b-7
küllü: *Ar.* tamam, bütün
 k. 33a-3, 59b-13, 63a-6, 63a-7
 k.-si 28b-11, 33a-10, 33b-1, 41b-5,
 45b-1, 45b-10, 80b-6
 k.-sün 14a-3
kümüş: gümüş
 k. akçe 48b-7
 k. bilezik 48a-11
 k. yüzük 50a-6
 şızık k. 48b-5
kün: gün, gündüz, yirmi dört saatlik zaman
 dilimi
 k. 3a-9, 4b-7
 k.-de 7a-7, 11a-9, 95b-12
 k.-din 96a-4
 k.-dür 6b-10, 95b-13, 96a-1
 k.-ge 63b-7
 k.-lerindin 96a-1
 azīne k.-ini 65b-12
 cum‘a k.-idür 8b-8
 ‘id k.-i 65b-10
 ‘id k.-idür 8b-8
 küz k.-idür 9a-7
 küz k.-inde 48b-4
 kıış k.-inde 9a-9, 9b-2, 42b-3, 43a-
 10, 48b-5
 yaz k.-inde 9a-8
 yaz k.-inde 43a-11
kün: güneş *kırş.* küneş
 k. çıkarda veyâ batarda 11a-9
 k. batarda 4b-8

k. çıkıkanda 4b-7
 k. tutulğanını 88b-13
 k. tutulmak 88b-11
künçilik: kinci olma, kin tutma
 k. ide 36b-7
kündüz: gündüz
 k. 70a-4, 88b-2
 k.-i 96b-5
küneş: güneş *kırş.* kün
 k. 3a-7, 15b-2, 15b-9, 16b-4
 k. tutulduğunu 16a-4
 k.-niñ 16a-2, 16a-6
 k.-le 16b-4
 k.-ni 15b-13
künişt: *Far.* yahudilerin ve ateşperestlerin
 tapınağı
 k. 89b-6, 89b-9, 89b-10, 90a-9
 k.-de 89b-12
künne(?): külde pişirilen çörek(?)
 k. 46a-13
künye: *Ar.* bir kimsenin adı, soyadı vb. gibi
 hususiyetleri gösteren kayıt
 k.-si ile 8a-12
küreş-: güreşmek
 k.-di 64a-8, 64a-9
kürsî: *Ar.* oturulacak yüksekçe yer
 k. 36b-10, 38a-2
küt-: gütmek, otlatmak
 k.-di 70b-8
 k.-er 94a-2
küye: zırh *kırş.* şavut
 k. 55a-6
küye: güve
 g. 80b-9

küz: güz, sonbahar

k. küinde 48b-4

k. künidür 9a-7

küze: örme, örgü, yama

k. 84b-12

L

lā: *Ar.* olumsuzluk edatıdır

l. 73b-5, 75a-10

laḥd: *Ar.* çukur, mezar, kabir

l.-ge 57a-12

lākin: *Ar.* ama, fakat, ancak krş. lakin

l. 5a-12, 51a-12

lām: *Ar.* Osmanlı alfabesinin bir harfi

l.-dür 8a-4

lām-elif: Osmanlı alfabesinde "lam" ile "elif" harflerinin bir arada yazılmış şekli

l.-dür 8a-8

la'net: *Ar.* beddua, kargış

l. ve düşnām virmek 9a-2

laṭif: *Ar.* güzel, hoş; yumuşak, nazik

l. 18a-13

merd-i l. 85a-7

lāyık: *Ar.* layık, uygun, yakışan, yakışır

l. 14a-7, 14a-8, 21a-11, 21b-7, 23b-

4, 24b-5, 60b-13, 91a-3

l. ise 15b-10, 19a-1, 38a-10

l.-dür 41b-12

lāzım: *Ar.* gerekli, lüzumlu

l. olmuş 49a-2

lebbeyke: *Ar.* "buyurunuz, emir sizindir efendim!" manasına kullanılan bir kelime, hac ibadetini yerine getirirken bu kelime ile

başlayan çeşitli dualar okunur ve buna telbiye denir

l. 30a-8

leklek: leylek

l. 79b-1

le'im: *Ar.* alçak, aşağılık, cimri (kimse)

l.-dür 8a-5

leşker: *Far.* asker, ordu

l. 7a-6, 17a-12, 17b-11, 18a-1, 18a-

3, 18a-11, 54b-9, 81a-4, 81a-5, 81a-6, 94a-10, 94b-10

l.-din 81a-5

l.-dür 82b-7

l.-e 82b-5

l.-i 'acemdür 70a-5

l.-i 'a'zim 81b-12

leşkeri: *Far.* leşkerle, ordu ile ilgili

l. 69b-13, 94b-10

leşkerler başı: *Far.+T.* komutan

l. 6b-1

levḥ: *Ar.* yassı, düz, üzerine resim, yazı gibi şeyler yazılabilen nesne

l. 31b-4

levḥi'l-maḥfūz: *Ar.* Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu manevi

levha; ilm-i ilahi

l.-nı 15b-6

l.-da 1b-6

libās: *Ar.* elbise

l. 2a-7, 12a-7

l.-lar 58b-1

l.-ları 3b-7

l.-ı 36a-13

l.-ı 'ulviler 36a-12

lika': *Ar.* görme, rast gelip kavuşma; yüz, çehre

l. 8a-5

likin: *Ar.* ama, fakat, ancak krş. lakin

l. 62a-4

livāta: *Ar.* erkek erkeğe cinsi sapıklık

l. ide 67b-8

luṭf: *Ar.* iyilik, lütuf

l. 8a-4

lū'ḷū': *Ar.* inci

63b-12

M

ma'bed-hāne: *Ar.+Far.* ibadet edilecek yer, tapınak

m.-sidür 89b-10

mābeyn: *Ar.* iki şeyin arası, ara; haremle selamlık arasındaki oda; padişah sarayı

m.-lerni 61b-7

maçı: kedi

m. 74b-4

madde: *Ar.* bölüm

m.-lerine 24b-4

māde: *Far.* dişi

m. 77b-2

kebüter-i m. 78a-4

māder: *Far.* anne, ana

m. 16a-9, 16b-2, 32a-5

ma'dūd: *Ar.* sayılı, sayılmış; muayyen, belli

m. 48b-7

mağfired: *Ar.* Allah'ın kullarının günahlarını bağışlaması

m.-dür 12a-13

mağīšet: *Ar.* < ma'īšet, yaşayış, geçinme, dirlik

ḥariş-i m.85a-5

mağlūb: *Ar.* mağlup olmuş, yenilmiş

m. ola 72a-8, 72b-13

mağrūr: *Ar.* gururlu

m. bola 63a-3

mağz-ı cevz: *Far.* ceviz içi

m. 44b-10

maḥalle: *Ar.* mahalle, yer, meydan

m. 17b-13, 18a-1

m.-de 17b-13, 21b-2, 24a-3, 65a-9, 74b-3, 81b-12

m.-ge 55b-3, 85a-4

m.-niş 68b-5

m.-ye 81a-3, 81a-4

maḥbūb: *Ar.* sevgili

m.-dur 58a-12

maḥbūs: *Ar.* hapsolunmuş, bir yere kapatılmış

m. ise 65b-6

m. olsa 13a-1, 28b-9

m.-dur 32b-8

m.-ka 52a-3

m.-lara 11b-11

māhī-gīr: *Far.* balık tutan, balıkçı

m. 86b-2

maḥmil: *Ar.* bir çeşit oturlan sepet

m. 36b-10, 38a-6

maḥmūd: *Ar.* hamdolanmış, övülmeye değer

fi'l-i m. 35b-derkenar

m. 8b-3

maḥrem: *Ar.* dinen kadının kendinden
kaçmadığı erkek

m.-i 59a-1

maḥzūl: *Ar.* < maḥzūl, hor, hakir, perişan

m. 64a-13

mā'il: *Ar.* eğik, eğri; istekli, hevesli

m. 3b-8

ma'īšet: *Ar.* yaşama, geçinme

m. 33a-13

m.-i 93b-1

ṭaleb-i m.-ke 19b-2

maḥbūl: *Ar.* makbul, beğenilen, hoş görülen

amel-i m. ola 49a-13

m. ola 65a-13, 72a-10

m.ül-ḳavl ola 13a-9

maḥhūr: *Ar.* kahrolmuş, yenilmiş, bozguna
uğratılmış

m. ide 69b-11

m. etdi 82a-2

m. ide 73a-2, 82a-2

m. ola 70b-10, 72a-11, 74a-7

maḥhūraten: *Ar.* kahrolmuş, yenilmiş,
bozguna uğratılmış

rāmeten ve m. bolmuş 36a-11

maḥtūl: *Ar.* vurulmuş, öldürülmüş

m. 64a-11

māl: *Ar.* bir kimsenin tasarrufunda bulunan
şey, varlık

m. 6b-5, 6b-6, 9a-8, 10a-2, 12a-13,
15b-12, 16a-11, 18a-4, 18b-9, 18b-10, 19a-
9, 19a-12, 19b-1, 19b-2, 19b-4, 19b-6, 19b-
7, 20a-6, 21b-10, 21b-12, 21b-12, 21b-13,
22a-3, 22a-3, 22b-5, 23a-2, 23b-2, 23b-7,
24a-11, 24b-10, 24b-13, 25a-9, 25b-11,

26a-8, 27a-1, 27a-2, 27a-6, 27b-1, 27b-3,
27b-7, 30a-10, 30b-2, 31a-5, 31b-7, 33a-7,
34a-3, 34b-10, 34b-12, 35a-3, 35a-9, 35a-9,
35a-13, 36a-9, 38a-4, 38a-10, 38b-10, 38b-
11, 39b-9, 40a-4, 40a-6, 40b-6, 40b-9, 41b-
9, 42a-2, 42a-8, 42a-8, 42b-6, 42b-11, 42b-
13, 43a-4, 43a-9, 43b-3, 44b-4, 44b-7, 44b-
9, 44b-12, 45a-2, 45a-4, 45a-11, 45b-4,
45b-13, 46a-2, 46a-12, 46b-2, 46b-5, 47a-7,
47a-9, 47a-11, 47a-12, 47b-8, 48a-2, 48a-4,
48a-4, 48a-11, 48b-1, 48b-8, 48b-13, 49b-7,
49b-13, 50b-2, 51a-8, 53b-13, 55a-12, 55a-
8, 55b-2, 55b-9, 57a-6, 57a-12, 57b-1, 58b-
9, 58b-12, 60b-9, 60b-9, 61a-2, 61b-2, 61b-
6, 62a-3, 62b-7, 63a-2, 63a-11, 63b-8, 63b-
9, 63b-12, 65a-3, 66a-3, 66a-5, 66a-10,
66a-11, 66b-1, 66b-11, 67a-1, 67a-2, 67b-3,
68a-4, 68a-5, 68b-12, 69a-2, 69a-11, 70b-6,
70b-12, 71a-8, 71a-9, 71b-6, 71b-7, 71b-8,
72b-7, 73a-8, 75b-10, 76b-10, 77a-2, 77a-3,
77a-9, 77b-4, 77b-5, 78a-2, 78a-8, 78b-1,
78b-4, 78b-11, 79a-2, 79a-5, 79a-8, 79a-10,
79a-11, 79b-5, 79b-7, 79b-12, 80a-2, 80b-2,
80b-3, 81a-5, 81a-10, 81a-12, 81b-3, 81b-9,
82a-5, 82b-1, 82b-6, 82b-6, 82b-9, 82b-10,
82b-10, 82b-11, 83a-10, 89a-9, 89b-2, 89b-
4, 91a-12, 91b-1, 91b-13, 92a-4, 92a-9,
92a-11, 92b-1, 93a-13, 93b-7, 94a-3, 94a-4,
94b-8, 95a-1, 95a-7, 96a-7, 96a-8, 97a-1

m.-dur 8a-3, 22a-2, 35b-4, 39a-1,
39b-11, 40a-7, 40b-8, 40b-8, 40b-13, 41a-3,
42a-3, 42a-7, 42a-13, 42b-9, 43a-3, 43a-13,
44a-4, 44a-11, 44b-10, 45a-11, 45b-10,
46a-9, 48a-12, 49a-7, 50b-13, 51a-2, 52b-7,

52b-12, 52b-13, 53a-1, 54a-9, 55a-5, 55b-11, 56a-12, 57a-4, 57a-4, 65b-5, 66a-8, 66b-9, 66b-13, 67a-4, 67a-7, 67a-8, 68b-1, 68b-10, 68b-13, 70a-5, 71b-3, 72a-4, 73b-6, 73b-13, 74b-12, 76a-5, 76a-11, 76b-1, 76b-6, 77a-13, 77b-12, 78a-9, 79a-12, 80a-7, 95a-9

m.-ı 8a-4, 13b-6, 14a-8, 25b-1, 28a-11, 29a-8, 32b-8, 32b-9, 33a-2, 33b-5, 33b-6, 35b-7, 37b-2, 38a-10, 39a-8, 41b-7, 43b-13, 45a-9, 47b-7, 49b-12, 54a-5, 57a-9, 63b-5, 66a-1, 71a-12, 71b-11, 85b-13, 86b-7, 89a-8, 92b-10, 96b-3

m.-da 77b-7

m.-ın 20b-8, 47b-3, 73a-13, 82a-13, 83a-6, 83a-10

m.-ına 39b-13, 58a-6, 76a-10

m.-indın 24b-3, 58b-8, 65a-11, 92a-3, 92a-3

m.-ını 28a-5, 40b-3, 68a-9, 74a-11

m.-ları 58a-10, 78b-2

m. bula 6b-7, 45a-8

m. ile 17a-4, 47b-4, 76b-12

m. ire 93b-12

m. ola 46b-12, 69a-7, 73b-10, 77b-10

m. tapmak 36a-10

m.-ı bisyār 25b-8, 59b-derkenar 86b-1

m.-ı büzüрюğ 53b-7

m.-ı dünyādın 46a-3

m.-ı mecmu' 31b-10, 48b-2

m.-ı mecmū' dur 34b-4, 42b-11

m.-ı medfūndur 44b-12, 67a-1

m.-ı mekrūh 46b-8

m.-ı mekrūhdur 45b-13

m.-ı ḥarām 20b-4, 21a-3, 42b-3, 44a-4, 64b-4

m.-ı ḥarāmdur 15a-2, 41b-13, 47a-13, 47b-3, 70b-7

m.-ı ḥelāl 12a-12, 25b-10, 45a-6, 47b-12

m.-ı ḥelāldür 43b-5, 45a-1, 47b-2, 47b-6, 68b-12, 68b-2

ṣāḥib-i m. 17a-11

isrāf-ı m. 9b-5

ḥelāl m. 44b-11

ḥelāl m. ola 44a-3

ṭaleb-i m. 33b-9

māl-dār: *Ar. +Far.* mallı, malı olan, zengin

m. 24b-10, 77b-3

m. bolmakdur 35b-1, 46a-7

m. ola 24b-1, radyolar 36a-1, 37a-8

m.-dur 32b-8

merd-i m. 77b-2

mālik: *Ar.* sahip

m. oldı 70a-8, 70b-11

ma' lūm: *Ar.* bilinen, belli

m. 57a-1, 60b-4

m.-dur 85a-2

mamuḡ: pamuk

m. 51a-13, 52b-12, 55b-8

m. tütüçi 86a-7

m. yüpi 52b-13

mamula(?): *Hint.* kuyruk sallayan kuşu (Metinde kelimenin Hintçe olduğu verilmiştir.)

m. 79b-13

ma' mūr: *Ar.* bayındır, şenlikli
 m. 84a-4

ma' nā: *Ar.* mana, anlam
 m.-dan 10b-11
 m.-sıdur 88a-5
 m.-sına 54b-derkenar

māni': *Ar.* mani, engel
 m.ü'z-zeküt 21a-5

manşib: *Ar.* devlet hizmeti, makam, memuriyet
 m. 68a-4
 m.-a 91b-8
 m.-dın 59b-10
 m.-dur 92a-12
 m.-ıdın 68a-10, 68a-11, 70b-1
 m. bula 93b-11
 m. ola 59b-12
 m. virüle 54b-9
 m.-ı büzüürüg 68a-8

manşıblı: *Ar.+T* devlet hizmetinde, makam sahibi *krş.* manşıblı
 m. ola 59b-9

manşıblı: *Ar.+T* devlet hizmetinde, makam sahibi *krş.* manşıblı
 m.-lara 68b-1

maraz: *Ar.* hastalık, dert, bela
 m. 2a-4
 m.-dur 28b-13, 35b-6, 36b-3, 37b-8
 m.-ı 65b-9

marazlık: *Ar.+T.* hastalık
 m.-dan 56a-3

ma' rifet: *Ar.* hüner irfan, hastalık
 m. 34b-9

mariz: *Ar.* marazlı, hasta, hastalıklı

m. 2a-7
 m. olmuşnu 5b-2
 m. tüşi 1b-13, 2a-3

mār-māhī: *Far.* yılanbalığı
 m. 81b-2

ma' rūf: *Ar.* tanınmış, meşhur, bilinen
 m. 75b-5
 emr-i m. 14a-11, 30a-4
 m. ola 42b-4, 62b-derkenar, 63a-8, 92a-4
 meşhūr ve m. ola 10b-1
 meyyit-i m. 58b-8
 m. 56b-4, 58b-12
 kaçşāb-ı m.-nı 64b-3

ma' şiyet: *Ar.* günah, asilik, isyankarlık
 m. 8a-5, 92b-6
 m.-dın 30a-9
 m.-e 59a-8, 67a-10
 m.-ler 58a-9

maşhara-gūy: *Ar.+Far.* rezilce konuşan, maskaraca konuşan, soytarıca konuşan
 m.4b-8

maşrık: *Ar.* şark, doğu
 m. 88a-10

ma' şūk: *Ar.* sevilen erkek
 m.-ını 2a-6, 3b-12

maṭbaḥ: *Ar.* mutfak
 m. 25a-7

mātem: *Far.* yas, matem
 m. 53a-10, 61a-11

may: yağ
 m. 47a-9
 iç m. 66b-derkenar

mā-yahtāc(?): *Ar.* < *mā-ihtiyāc(?)*: İhtiyaç ki

m. 38b-8

maymūn: *Ar.* maymun

m. 75a-11

maẓlūm: *Ar.* eziyet görmüş, zulüm görmüş

m.-dur 64a-11

ma' zūl: *Ar.* azledilmiş, uzaklaştırılmış

m. itmeyeler 68a-12

m. ola 14a-13, 45a-10, 59b-10, 68a-10, 89a-6, 91b-7

m. olmuş 19b-13

m. olup 93b-10

mechūl: *Ar.* meçhul, bilinmeyen

m.-dür 62b-8, 85a-3

būstān-ı m.-ni 24a-12

m. olsa 42b-4

meyyit-i m. 58b-9

kaşşāb-ı m. 85a-3

kaşşāb-ı m.-den 66b-5

kāḍī-yı m.-ni 30b-13

zindān-ı m.-de 56b-5

mecmū': *Ar.* bütün, tama

m. ola 94b-10

māl-ı m. 31b-10, 48b-2

māl-ı m.-dur 34b-4, 42b-11

mecrūḥ: *Ar.* yaralanmış

m. kıldı 55a-11

m. oldu 33b-4

m. 55a-11

meçhūl: *Ar.* meçhul, bilinmeyen

m. 21a-2

medfūn: *Ar.* gömülmüş, gizli

māl-ı m.-dur 44b-13, 67a-1

meftūḥ: *Ar.* fethedilmiş, açılmış, açıl; ele geçirilmiş

m. ola 52b-1

m. olmak 20a-9

meger: *Far.* meğer, oysa ki, halbuki; ancak

m. 2b-12, 26a-5, 37b-7, 41b-13, 50a-11, 64a-2, 72b-11, 81a-8, 84b-3, 88b-9

megerki: megerki

m. 39b-13, 53a-9

mehd: *Ar.* beşik

m.-i 38a-5

mehter: *Ar.* yüksek rütbeli hizmetkar; çadırlara bakan uşak; at uşağı; mızıkacı; kavas; rütbe, nişan müjdecisi

m. 6a-13, 10a-13, 14a-7, 16a-11, 19a-1, 19a-11, 21a-11, 21b-7, 21b-7, 22a-4, 22b-8, 23a-7, 23a-7, 23b-4, 24b-5, 30a-13, 38b-7, 41a-10, 41a-8, 51b-12, 54a-5, 59b-8, 60a-10, 60b-4, 64b-13, 65b-4, 66b-3, 69a-3, 69a-6, 70a-8, 70b-2, 94b-13

m.-din 19a-6

m.-dür 25a-5

m.-i 21a-6, 41a-7, 44b-6

m.-iyle 22b-7

m.-ler 41a-10, 62a-11, 91b-13

m.-lere 19a-1

m.-leri 22b-12

m.-lerinin 23a-12

m.-i büzürüg 55a-2

m.-i serây 25a-10

m.-i serâydur 25a-12

mehterân: *Far.* yüksek rütbeli hizmetkarlar; çadırlara bakan uşaklar; at uşakları; mızıkacılar; kavaslar; rütbeler

m. 86b-3
mehterlik: *Ar.+T.* hizmetkarlık, uşaklık, kavaslık
 m. 22a-5
 m.-dür 22a-4, 25a-4, 60b-11
 m.-ke 14a-7, 14a-8, 19a-1, 21a-11, 23b-3, 24b-5
 m.-i 23a-7
mekân: *Ar.* yer, mekan
 ta' birün bi'l-m. 9b-4
 ve'l-m. 5a-5
me'kele: *Ar.* eklolunacak yer, ağız
 m.-yin 10a-11
 m.-yine 21a-4
 m.-yün 33a-12
mekkâr: *Ar.* hileci, düzenbaz
 m. 83b-6, 83b-11, 87b-6
 merd-i m. 78b-9, 86a-6
mekke: *Ar.* Mekke
 m. mescidine 11a-7
mekr: *Ar.* hile, düzen
 m. 5b-4, 5a-12, 5b-13, 39a-1, 52a-1, 52a-9, 83b-7, 94b-5
 m.-dür 24b-11, 64a-3
 m.-ge 20a-3, 52a-10, 89a-12
mekrüh: *Ar.* yapılması dinen hoş görülme-yen hal; iğrenç
 emr-i m.-lar 59a-13
 m. 10a-6, 10a-8, 26b-4, 46b-10, 55b-10, 83a-9, 88b-9
 m.-dur 35b-5
 māl-ı m. 46b-8
 māl-ı m.-dur 45b-13
mekteb-ḥāne: *Ar.+Far.* okul

m. 64b-7
melāmetlū: *Ar.+T.* ayıplı, kınamalı
 m. 74a-10
melekū'l-mevt: *Ar.* Azrail
 m. 6b-8
 m.-i 6b-7
 m.-dür 85a-3
melik: *Ar.* melik, hükümdar
 m. 16a-8, 46a-9, 62b-12
 m.ü'r-rü 'yā 1b-5, 1b-10
mellāḥ: *Ar.* kaptan, gemici, denizci
 m. 86b-3
melūl: *Ar.* usanmış, bıkmış; mahzun
 m.ola 94a-1
memleket: *Ar.* ülke, memleket, şehir
 m. 2b-3, 14a-1, 22b-3, 50a-1, 54a-4
 m.-i 69b-10
men: ben (zamir) *kırş.* ben
 m. 4b-11, 4b-11, 4b-12
 m.-din 4b-13
men': *Ar.* yasaklama, bırakmama; durdurma; esirgeme, vermeme
 m. ideçi 85b-12
 m.-i zekūt 20b-1
menfa'at: *Ar.* fayda, kar, çıkar, yarar
 m. 18b-9, 19b-7, 19b-8, 20a-4, 20a-6, 20b-4, 21b-10, 31b-8, 37a-9, 38a-12, 38b-11, 40a-8, 41b-12, 42a-2, 43a-3, 43a-8, 43a-10, 44b-12, 47b-12, 49a-7, 50a-7, 52b-9, 54a-2, 54a-11, 55a-2, 55a-6, 55a-8, 55a-11, 55b-9, 56a-8, 64b-10, 82b-1, 91a-9, 91a-12, 92b-1
 m. bula 73a-8, 79a-7, 95b-1
 m. köre 10a-12, 54a-3, 92a-4

m. körmekdür 40b-10, 61b-2
 m. ola 77b-6
 m.-de 77b-7
 m.-dür 21b-13, 32a-3, 37b-9, 40a-5, 40a-7, 42a-3, 44a-1, 46b-3, 49a-6, 53a-1, 54a-9, 54b-4, 67a-13, 67b-4, 77a-3, 78a-10, 85a-6
 m.-i 42b-13
 m.-ler 38b-11, 91b-10
 bā-m. 91b-7
menfa' atlü: *Ar.* +T. faydalı, karlı, yararlı
 m. 62a-10
 m.-dür 84a-1, 84a-2
menī: *Ar.* < benī, oğullar
 m. 'acemden 63b-2
mensüb: *Ar.* birşeyle ilgili, mensup
 m. ola 85a-9
 m. 64a-4
meñşūr: *Ar.* sultanın emri, mühürsüz mektubu, fermanı
 m. 31b-4
menzilet: *Ar.* derece, rütbe; inecek yer; ev
 m. 44b-4
merātīb: *Ar.* rütbeler, mertebeler
 m. 14a-6
merā-zār: *Far.* çayırılık, çimenlik
 m. 41b-2
merd: *Far.* adam, insan; erkek; özü, sözü doğru, kabadayı, yiğit
 m. 44b-8
 m.-üñ 43a-13
 m. ola 43b-2
 m.-dür 91a-3
 m.-i şikadur 95a-4

m.-i bahadır 84a-7
 m.-i bā-ḥilāf 85a-9
 m.-i bā-ḥuşūmet 86a-7
 m.-i bā-ṭama' 86b-5
 m.-i bed-dīn 79b-1
 m.-i bed-dīnge 67b-2
 m.-i bed-kārdur 83b-10
 m.-i bed-ṭab' 89b-8
 m.-i bī-żarardur 86a-10
 m.-i bī-ḥayr 84b-9
 m.-i büzürg 44a-2, 61b-5, 86b-2, 91a-2
 m.-i büzürgge 78b-13
 m.-i civān 26b-4
 m.-i civān-merd 80b-1
 m.-i dellāle 84a-13
 m.-i 'ābid 38b-8, 75a-7, 81b-10
 m.-i 'ālim 80a-3
 m.-i 'ālimdür 84b-8
 m.-i 'ālimle 82a-1
 m.-i edīb 84a-11
 m.-i fāsık 26a-2
 m.-i fāsık 31a-8, 45a-5, 77a-3
 m.-i fāsık dın 71a-9
 m.-i ġarīb 70a-3, 77a-6, 77b-7, 77b-8, 93a-5
 m.-i ġarībdür 43b-1, 44a-11, 92b-12
 m.-i kerīm 55a-6
 m.-i laṭīf 85a-7
 m.-i māl-dār 77b-2
 m.-i mekkār 78b-9, 86a-5
 m.-i muşayaḥa 85a-10
 m.-i muḥteşem 38a-11
 m.-i mübārekdür 42a-5

m.-i müfsid 44b-7
 m.-i münāfık 85a-1
 m.-i nāfi‘ dūr 42b-5
 m.-i nīkdūr 85b-7
 m.-i nīkū-rūy 83b-10
 m.-i za‘ if 80b-7
 m.-i ḥalīm 83a-12
 m.-i ḥasīs 70b-4
 m.-i ḥīle-gīr 86b-3
 m.-i pāk-dīn 44b-8
 m.-i refī‘ 44a-13
 m.-i refīk 31a-7
 m.-i saḥī 45a-3
 m.-i sefīh 86a-8
 m.-i süst-himmet 84b-6
 m.-i şerīf 16a-8, 43b-5, 43b-9, 45a-1, 86b-6
 m.-i şuğūl 85a-5
 m.-i ṭabīb ola 44a-5
 m.-i yalğançı 87b-3
 m.-i zāhid 82a-1
 m.-i zāhid ola 90b-3
 m.-i zāhiddūr 72a-5
 m.-i zīnet 86b-4
 civān-m. 34a-2, 43a-8
 ḥaccām-ı m. 86a-9
 pīr-i m. 26b-3
 re’īs-i civān-m. 25a-2
merdān: *Far.* erkekler, mertler, insanlar
 m. 2a-13
merdūm: *Far.* insan, adam
 āvāz-ı m. 61a-7, 61a-8
 m.-i ‘ālim 31a-6
 m.-i ḥarām-ḥordur 70b-9

merdūmān: *Far.* insanlar, adamlar
 m. 16a-3, 37b-8, 38a-12, 39b-4, 41b-10, 43b-10, 44b-3, 54a-1, 65a-5, 76a-7, 81a-2, 93b-2
 m.-a 86a-10
 m.-dur 84b-13
 m.-lara 84a-12
 kār-ı m. 43b-1
 m.-ı bā-renc 86a-3
 m.-ı büzürğdür 69a-10
 m.-ı şehir 22b-10
 miyān-ı m.-sa 31a-5
 der-kār-ı m. 86a-4
merd-yārī: *Far.* dost erkek, yardımcı erkek
 m. 84a-6
merg: *Far.* ölüm
 m. 18a-4
merḥamet: *Ar.* merhamet, acıma, şefkat gösterme
 m. ide 73a-2
merih: *Ar.* Merih, Mars
 m. 6b-1, 17a-2
merkeb: *Ar.* merkep, eşek, binek
 m.-lerinden 70a-11
 m.-lerine 70a-9
mertebe: *Ar.* derece, basamak; rütbe, paye; mikdar
 m. 4b-10, 14a-10, 15b-6, 17a-8, 19a-1, 22a-11, 24b-7, 24b-12, 24b-13, 31a-5, 34b-10, 38a-5, 38a-7, 38b-12, 39b-11, 43b-6, 46b-3, 48a-12, 49b-4, 50a-12, 51a-1, 51a-3, 51a-4, 51a-7, 51b-2, 53b-7, 57a-2, 57b-11, 63a-11, 70b-8, 88b-8, 89a-5, 90a-2, 90b-5, 91b-4, 96a-4, 96b-8

m.-din 14a-13, 19b-13, 21b-9, 91b-
 m.-dür 35b-1, 52b-9, 55b-10, 55b-2
 m.-ni 20a-1
 m.-si 41b-5, 41b-6
 m.-sindin 89a-6
 m.-sini 89a-7
 m.-ye 94a-3
 m. bula 51a-12
 m.-i büzürügdür 41a-4
mertebeli: *Ar.+T.* dereceli, rütbeli, payeli
 m. 35a-13, 70a-12
merve: *Ar.* mekke'de bir dağın adı
 m. 30b-6
mervî: *Ar.* rivayet olunan
 m.-dür 9a-5
meşâbîh: *Ar.* kandiller, çırağlar, aydınlatma
 aletleri
 m. 25a-derkenar
mescid: *Ar.* namaz kılınacak yer, mescit
 m. 9b-5, 13b-4, 22a-13, 22b-10,
 23a-2, 65b-12, 90a-9
 m.-e 9b-5
 m.-i 22b-11
 m.-ni 22b-12
 m. câmi' de 22b-13, 23a-3
 m. câmi' ni 22b-8
 mekke m.-ine 11a-7
meşel: *Ar.* örnek, misal
 m. 9b-10, 10a-9, 87b-1
 fi'l-m. 7a-11
 ta' bîr bi'l-m. 11a-5
meşelâ: *Ar.* misal olarak, örneğin
 m. 8b-11

meşelen: *Ar.* misal olarak, söz gelişi, şunun
 gibi
 m. 7a-2, 8b-1, 9b-10, 10a-5, 16b-
 10, 33a-6, 87a-10, 87a-13
meşî: *Ar.* silme, sığama
 m. ider 69b-3
 m. 88b-13
mestür: *Ar.* gizli, örtülü, kapalı; açık saçık
 gezmeyen, namuslu kadın
 m. 39a-6, 88a-10
 m.-dur 90b-1
 m. ile 11a-10
 m. olmasa 60a-13
 m. olsa 6b-5, 39a-11, 60a-12, 60a-
 7, 88a-11, 89b-11
 m.u'l-hâl olsa 7a-12
 nâ-m. olsa 7a-13
mestürân: *Ar.+Far.* gizliler, kapalılar;
 namuslu kadınlar
 hûb-ı m. 2b-1
mestüre: *Ar.* gizli, örtülü, kapalı; açık saçık
 gezmeyen, namuslu kadın
 zen-i m. 33b-10
 m.-lere 8a-10, 52a-2
mes'ûd: *Ar.* mutlu, sadetli, bahtlı
 m. 8b-3
mes'ûl: *Ar.* sual olunmuş, kendisinden
 sorulmuş; sorumlu
 m.-iñ 3b-13
meşakkat: *Ar.* zahmet, sıkıntı, güçlük,
 zorluk
 m. 8a-6, 22a-4, 25a-3, 27a-3, 32a-8,
 41b-13, 56a-7, 86a-3, 89b-12
 m.-le 22a-1

meşakkatli: *Ar. +T* zahmetli, sıkıntılı, zorlu

m. 57b-3, 59b-11

meşakkatlülük: *Ar. +T* daha zahmetli, daha sıkıntılı, daha zorlu

m. 17b-8

meşāyih: *Ar.* şeyhler

m.-lere 53b-3

meşgūl: *Ar.* bir işle uğraşan, iş görmekte olan, bir işle uğraşma

m. 57b-4

m. ola 35b-derkenar

meşhūr: *Ar.* meşhur, şöretli, ün kazanmış

m. 62b-derkenar

‘ālim-i m. olmakdur 48a-3

m. ola 23a-11, 25a-1, 31a-6, 49b-8

m. olmakdur 54b-5

m. ve ma‘rūf ola 10b-1

m.-dur 76a-12

meşhūrlik: *Ar. +T.* meşhurluk, şöretlilik, ünlülük

m.-dür 60b-12

meşşāt: *Ar.* tarakçı, tarak yapan

m. 86a-10

metā‘: *Ar.* satılacak mal, eşya; sermaye

m.-yı dünyādın 12a-6

m.-larını 90b-8, 90b-9

mevkif: *Ar.* durak, duracak, yer

m.-de turmak 30a-9

m.-din 30a-10

mevt: *Ar.* ölüm

m. ire 31b-3

m. irişe 29a-11

m.-dür 35b-3

mevzi‘: *Ar.* yer, birşey konulacak yer

m.-inde 40b-5, 47b-7

meyl: *Ar.* eğilme, eğiklik; akıntı

m. ider 15a-11

m. itse 84a-3

m. kıldı 31a-12

m.-i 88b-1

meyyit: *Ar.* ölmüş, ölü

m. 58b-10, 59a-5

m.-ni 57b-2, 57b-3, 58b-8, 59a-10, 59a-12, 59b-2, 59b-6, 59b-10

m.-ni 57a-11

m. birle 58b-11, 58b-12

m.-i ma‘rūf 58b-8

m.-i mechūl 58b-9

mezellet: *Ar.* zelillik, horluk; alçaklık, itibarsızlık

m.-dür 7b-7

mezheb: *Ar.* mezhep, tutulan yol

m. 56b-1

m.-dür 21a-2

m.-i bed 67a-12

bed-m.-ler 12a-5

bi-m. 5a-2

mezkūr: *Ar.* zikredilmiş, anılmış

m. 24a-9, 28b-11, 32a-8, 45a-7, 46b-3, 56a-7

m.-nın 47a-2

m.-lar 80b-11

m.-larnı 33a-10, 36a-2, 61a-4

m.-larnı 38b-9, 55b-9, 80b-12

m.-larnı 33a-5

mezkūrça: *Ar. +T.* anlatıldığına göre

m. 32b-11, 50a-8

mı: soru edatı *kırş.* mü

m.-dur 4a-6, 4a-6
mınkār: *Ar.* gaga
m.-ı birle 63b-1
mıyık: bıyık
m.-ı 35b-5, 35b-derkenar
m.-ını 28a-10
mißtāh: *Ar.* anahtar
m. 37b-9
m.-ın 37b-11
m.-ını 37b-11
mihmān: *Far.* misafir, konuk
m. 87b-4, 87b-13
m. ola 93a-5
m.-lar 87b-10
mihmānī: *Far.* mihmanlık, misafirlik, konukluk
m. 53a-9, 85b-1
miḥnet: *Ar.* gam, keder, sıkıntı, bela
m. 10a-2, 10a-3, 15a-12, 19b-8, 24a-6, 51b-5, 54b-12, 89a-2
m.-dür 8a-6
m.-e 56b-8, 89a-11
m.-ke 17a-13, 56a-13
miḥrāb: *Ar.* camilerde, mescitlerde imama ayrılmış girintili yer
m. 23a-derkenar
m.-a 23a-3
mikā'il: *Ar.* Mikail aleyhi's-selam
m.-nı 12b-2
miḳdār: *Ar.* miktar, ölçü
m. 39a-12, 60b-12, 68b-10
m.-ı 23b-5, 41b-4, 43a-10, 55a-6, 60a-1

m.-ınça 54a-9, 59b-9, 66b-3, 82a-7, 82b-10
be-m. 82a-8, 83b-3
be-m.-ı bülend 24b-7
mīm: *Ar.* Osmanlı alfabesinin bir harfi
m.-dür 8a-5
min-: binmek *krş.* bin-, bün-
m.-di 68a-3, 69a-6, 72a-12
m.-üp 93a-6
m.-üp 92b-6
miṅg: bin (sayı)
m. 43a-9, 46a-13
mīnā: *Ar.* Mekke'de bir yer adı
m.-da 30a-12
mināre: *Ar.* minare
m. 22a-13, 23a-5, 23a-7, 23a-derkenar
m.-ga 29a-9
m.-niḡ 23a-11
min ba'di: *Ar.* bundan böyle
m. 10b-9
minber: *Ar.* camilerde imamın hutbe okuduğu yer
m. 22a-13, 23a-5, 23a-derkenar
m.-e 23a-7
mīrās: *Ar.* ölen bir kimsenin yakınlarına bıraktığı mal, mülk
m. 48a-11, 50b-13
m.-dur 47a-10, 68b-2
m.-ını 68b-4, 68b-5
m. ala 31b-11, 66a-5, 66b-1, 93a-13, 93b-8
m. aldı 27a-7
m. almakdur 31b-10, 74b-13

m. alur 14b-4
 m. ola 73b-2
 miskīn: *Ar.* zavallı, aciz, miskin
 m.-dür 77b-8
 mişl: *Ar.* benzer, eş, mikdar
 ve'l-m. 5a-6
 mīve: *Far.* meyve
 m. 24b-2
 m.-ler 41b-2
 m.-leri 41b-7
 m.-lerin 14b-4
 m.-si 43b-5, 44a-3
 m.-sini 44b-4
 miyān: *Far.* vasat, orta; ara, aralık
 m.-ı merdümānsa 31a-5
 mīzān: *Ar.* itidal, ölçü; terazi
 m.-ı hākim 17a-11
 m. 15a-9
 moyun: boyun *krş.* boyun
 m.-unda 79b-9
 mu: bu *krş.* bu
 m.-nı 7a-1
 m.-ni 29a-12, 57a-1, 65b-3, 70b-10, 81b-3
 m.-nu 39b-12, 56b-12, 71a-13, 71a-6
 m.-ndın 4b-3, 49a-8, 57b-8, 59a-7, 64a-7
 mu'abbir: *Ar.* rüya tabir eden, muabbir
 m. 3b-11, 7a-2, 7a-10, 8a-13, 9b-4, 10b-7, 11a-1, 13b-9, 95a-1
 m.-den 10a-4
 m.-din 94b-3
 m.-e 4a-1

m.-i 95a-1
 m.-ni 4a-3
 m.-ler 28b-2, 35b-9, 43a-2, 43a-5, 44a-2, 44b-1, 50b-2, 55b-2, 88a-1
 m.-leri 6b-9, 10b-8
 m.-lerini 10b-8
 mu'abbirān: *Ar.+Far.* rüya tabir edenler, muabbirler
 gürüh-ı m. 10a-3, 74b-9
 m. 74b-9
 mu'addil: *Ar.* tadil eden, düzelten, denkleştiren
 m. 2a-11, 2b-7
 mu'aḥḥar: *Ar.* tehir edilmiş, sonraya bırakılmış; sonraki
 m. 36b-6
 mu'allim: *Ar.* muallim, öğretmen
 m. 64b-7
 m.-ni 94b-12
 m. kibi 86a-2
 m. olduğın 94b-12
 mu'āmele: *Ar.* davranma, davranış
 m. ide 85b-13
 m.-i bā-nef' 42a-12
 mu'ayyen: *Ar.* tayin edilmiş, belirli
 m. 70a-4
 mūcib: *Ar.* hayrete düşüren şaşkınlık veren
 m.-i cennet 12a-1
 muḥabbet: *Ar.* sevgi, dostluk
 m. 8a-5
 muḥabbetli: *Ar.+T.* sevgi dolu
 m. bolmaḡdur 48a-13
 m. 90b-12
 muḥaddis: *Ar.* hadisçi, hadis nakleden

m. 2a-12, 2b-7
muḥālif: *Ar.* aykırılık gösteren, aykırı;
karşıt, çapraz
m. 79b-9
Muḥammed: Hz. Muhammet, erkek adı
m. 3a-8, 7a-2, 8b-2
muḥanneṣ: *Ar.* korkak, kalles, alçak
m. 89b-6, 90b-6
muḥkem: *Ar.* kuvvetli, sağlam
m. bolmaḳdur 52a-2
m. ola 52a-7
muḥniṣ: *Ar.* birine verdiği sözü geri aldırان
m. ola 50a-5
muḥsin: *Ar.* iyilikte, bağışta bulunan
m. 8b-4
muḥtelif: *Ar.* çeşitli, muhtelif
m.-dür 3b-1
muḥtesib: *Ar.* eskidenşehrin aşayış ve
nizamına bakan kimse
m. 31a-3
muḥteşem: *Ar.* ihtişamlı, görkemli
merd-i m. 38a-11
mu'în: *Ar.* yardımcı
m. 1b-2
muḳaddim: *Ar.* takdim eden, sunan; öne
ileri geçiren
m. ölmegeydür 27b-13
m.-idin 36b-3
muḳarreb: *Ar.* yaklaşmış, yakın
m.-lerdin 62b-6
muṇa: buna *krş.* muṇḡa
m. 8b-6, 12a-8, 37b-11, 41a-13,
58a-11, 66a-1, 68a-7
muṇḡa: buna *krş.* muṇa

m. 73b-6, 75b-2
muṇça: banyo, hamam
m. 23a-13, 23b-11
mundaḳ: böyle, bunun gibi
m. 9a-13
mūnis: *Ar.* alışan, alışılmış, yadırganmaz
m. 16a-1
kebūter-i m. 78a-6
munşif: *Ar.* insaf eden, insafılı
m. 21b-1
murād: *Ar.* hedef, amaç, dilek
m. bulmaḳ 54b-13
m. 16b-2, 21b-6, 22b-4, 42a-7
m.-ı 13b-3, 14a-2, 15b-10, 15b-11,
15b-12, 16b-1, 21a-1, 24b-5, 24b-8, 26b-8,
28b-12, 31b-derkenar, 32a-9, 32a-11, 32b-
3, 35a-4, 37a-5, 37a-6, 38a-5, 38b-5, 38b-6,
38b-9, 40b-1, 42b-5, 49a-12, 49a-13, 51a-
12, 53b-8, 65b-7, 65b-9, 66a-4, 66b-8, 75b-
11, 75b-13, 78b-10, 80b-5, 81a-11, 88b-3,
91a-1, 97a-2
m.-ın 14a-11, 18b-13, 22b-6, 49b-
13, 49b-3, 66b-9, 83b-12, 93b-4
m.-ına: 7a-3, 12b-1, 13a-2, 14a-13,
14b-3, 19a-6, 21b-7, 30a-10, 33b-12, 35b-
derkenar, 36a-7, 37a-3, 37a-6, 37b-3, 45a-
10, 46b-4, 50a-9, 53a-10, 55a-3, 55a-13,
56a-8, 56b-5, 56b-9, 61b-3, 62b-7, 65a-7,
80b-5, 81a-11, 87b-8, 91a-1
m.-a irmek 10a-1
m.-dur 43b-6
m.-ı bolsa 92a-9
m.-ı irmeye 33b-11
m.-ı ise 71a-5

m.-ı olsa 91b-9, 93a-7
m.-ıñ 10a-11
m.-ına ire 93a-7
m.-ına irişmekdür 61b-1
m.-ına irişe 72a-11, 92a-8, 93b-6
m.-ını 14a-8, 14b-8, 38b-12, 48a-13, 53b-3
m.-ları 7b-6, 17b-3, 32a-3, 32b-12, 32b-4, 32b-7, 33a-9, 54a-6, 60b-10, 62b-13, 63b-12, 67b-5
m.-ların 15b-2
m.-larına 18a-7, 23a-1, 29b-10, 30a-2, 37b-8, 37b-5, 37b-12, 38a-11, 41a-2, 45b-2, 50a-2, 52a-13, 53b-12, 54a-10, 56a-2, 62a-10, 62a-13, 65b-10, 74a-2, 88b-4
m.-larını 53a-8, 62b-2
m.-larınñını 97b-5
m.-nı 48b-6
mürçe: *Far.* küçük karınca
m. 81a-7
m.-ler 81a-8
Mūsā: *Ar.* Musa peygamber
m. 14a-2
musahhır: *Ar.* zapteden, boyun eğdiren; elde eden
m. kıldı 69b-5
m. oldu 18a-6, 68a-7
musāhib: *Ar.* sohbet eden, dost, arkadaş
m. 79a-7, 90b-4
musallaḥ: *Ar.* sataşan rahat bırakmayan
m. ola. 13b-5
muşayaḥa: *Ar.* haykırışma, karşılıklı boğuşma
merd-i m. 85a-11

muşhaf: *Ar.* Kur'an-ı Kerim
m. 30a-derkenar, 31b-5, 87a-8
muşır: *Ar.* ısrar eden, direnen
m. ve müdāvim ola 83a-13
muşibet: *Ar.* musibet, bela
m. 10a-4, 20b-2, 28a-4, 51a-10, 55b-12, 61a-1, 61a-6, 66b-7, 76b-2, 79b-1, 85a-12, 85a-13
m.-dür 31b-derkenar, 41b-9, 42b-3, 50b-1, 64a-3, 71a-1, 87b-9
m.-i 22a-13
m. ile 91b-13
m. ire 22a-12, 85a-4, 90a-11
m. irişe 34a-12, 34b-4
m. ola 21a-3, 66b-6
cevr ve m. irişe 14b-12
muṭahharāt: *Ar.* temizler, temizlenmişler; mübarekler
ezvāc-ı m.-dan 3a-11
mu‘teber: *Ar.* hatırı sayılır, saygın; güvenilir; yürürlükte olan
m. ola 95a-5
muṭī‘: *Ar.* itaat eden, boyun eğen
m. 94b-6
m.-dür 69b-5
m. ide 69a-13
m. ola 69b-6, 72a-12
m. oldu 72a-12
muṭṭali‘: *Ar.* öğrenmiş, haber almış, bilgili
m. olduğdan 4a-6
muwāfaḳat: *Ar.* uygunluk, uyma; uzlaşma
m. ide 81a-6
muwāfiḳ: *Ar.* uygun, yerinde
m. 91a-2, 91a-4

birâder-i m. 55a-2, 91a-5
yâr-ı m. 54a-11
müy: *Far.* kıl
m. 31b-13, 32b-1
muzaffer: *Ar.* üstünlük kazanmış, üstün,
muzaffer
m. ola 64a-10
mü: soru edatı *krş.* mı
râst keldi m. 9b-1
mübârek: *Ar.* bereketli, feyizli; hayırlı,
mutlu
m. 14a-4, 44a-6, 53b-3, 66a-9, 66a-
11
m.-dür 42a-5, 50a-2, 55a-9, 68b-
10, 97a-9, 97a-12
m. kadem 43b-9, 93a-8, 93a-12
ğulâm-ı m. 79b-8
nâ-m. ola 93a-1
sefer-i m. 62a-12
mübâriz: *Ar.* dövüşen, cenk eden, bahadır
m. ola 55a-4
mübtelâ: *Ar.* tutkun, tutulmuş
belâ ve m. ola 15a-1
m. ola 12b-13, 15a-7, 17a-13, 24a-
7, 40a-4, 65b-3, 95b-10
m. olup 15a-6
mücerreb: *Ar.* tecrübe edilmiş, denenmiş
m. ola 10b-7
müdâvim: *Ar.* devam eden (bir yere), bir işe
aralıksız çalışan; bir yere devamlı olarak
gidip gelen (kimse)
muşır ve m. ola 83a-13
müddet: *Ar.* zaman, müddet, süre
m. 74b-13

müderriş: *Ar.* ders veren hoca
m. tik 95b-1
mü'eddeb: *Ar.* edepli, terbiyeli
m. ola 84a-7
mü'ezzin: *Ar.* ezan okuyan
m. 23a-11, 29a-7, 31a-3, 94b-11
m. ile 5b-6, 78b-7
m. ola 5b-5
müfrit: *Ar.* sınırı geçen, aşırı, aşırıya
vardıran
m. ola 90b-2
müfsid: *Ar.* bozguncu
'âlim-i m. 16a-9
merd-i m. 44b-7
müfsidân: *Ar.* bozguncular
m. 2b-1
mühr: *Ar.* mühür, imza
m. 36b-10, 51b-7
mührle-: *Ar.+T.* mühürlemek, imzalamak
m.-di 51b-7, 51b-7
mührlen-: *Ar.+T.* mühürlenmek,
imzalanmak
m.-se 27b-8, 27b-10
mükâleme: *Ar.* konuşma; antlaşma
(devletler arasında)
m. kıla 72a-10
mükellef: *Ar.* bir şeyi yapmaya ya da
ödemeye mecbur olan
m. 59b-2
mülâyim: *Ar.* uygun; yumuşak huylu, yavaş
(kimse)
câme-i m. 37b-8
mülâyimlik: *Ar.+T.* uygunluk; yumuşak
huyluluk

m.-la 82b-1

mülk: *Ar.* bir kimsenin tasarrufu altında bulunan mal, mülk

m. 17a-3, 17a-5, 21b-5, 22a-10, 35b-4

m.-inde 5b-11, 78a-7

m.-ine 16a-5

hâzin-i m. 16b-11, 17a-1, 17a-2

vezîr-i m. 16b-12

mülket: *Ar.* lahit yapılmayan adi mezar çukuru

m. 8a-5

mülûk: *Ar.* melikler

m. 86b-3, 86b-3

mü'min: *Ar.* iman etmiş, inanmış, müslüman

m. 2a-9, 2b-3

m.-lere 11b-9

m. ola 12a-2, 44a-8

mü'mine: *Ar.* iman etmiş, inanmış, müslüman kadın

zevce-i m. 13b-2

mümkin: *Ar.* mümkün, olabilir

m. 19b-10, 61b-3, 61b-4

m. olmayan 2a-4

münâfık: *Ar.* ikiyüzlü, münafık

m. 52b-5

m.-dur 83b-9, 90a-3

m.-lar 41b-11

m.-lardur 41b-10

merd-i m. 85a-1

münâkehe: *Ar.* nikahlanma, nikah kıyışma

m. kılsa 58b-11

m. kılışsa 58b-13

münâsib: *Ar.* uygun, yerinde; yaraşık

m. 8b-1

münâza'at: *Ar.* < münâza'ât, kavga, çekişme; kavgalar, çekişmeler

m. 64a-1

m. düşe 73b-4, 74a-5

m. etdi 64a-7, 82a-9

m. eyleye 75b-9

m. ide 66b-4, 67a-13, 70b-5, 72b-12, 75a-10, 76a-8, 83a-11

m. ider 73b-3

m. itdi 74a-8, 75a-9

m. itse 76a-8

m. kıla 72a-8, 74b-1, 75a-5

m. kıldı 67b-2, 72a-7, 72b-12, 73b-7, 74a-4, 75b-8

m. kılsa 75a-5

m. ola 16b-5

m. tüşe 33b-13

mündefi': *Ar.* geçmiş, atlatılmış, savuşturulmuş (hastalık, harp, sıkıntı vb.)

m. ola 96a-12

müneccim: *Ar.* müneccim, falcı; astrolog

m. 6b-1

m.-leri 94a-12

m. oldı 95a-2

münevvel: *Ar.* bahşış verilen

m. ola 92b-8

münhasif: *Ar.* sönükleşen, sönük; kör olan

m. olmış 16b-3

münker: *Ar.* inkar edilmiş; dinen caiz olmayan

neh-yi m. 14a-11

neh-yi m.-de 30a-5

mürāhik: bülüğ çağına ermiş, on iki yaşına başmış erkek çocuk

m. 2b-1, 3a-3

m.-iñ 3a-1

mürdī: *Ar.* ölmüş, ölüye ait

m. 83b-8

mürr: *Ar.* acı

m. 46b-5

mürtekib: *Ar.* kötü iş yapan, rüşvet alan

m. ola 27b-6, 52b-3, 59a-2

m. olmuş 59a-8

mürüvvet: *Ar.* mürüvvet, mertlik, insanlık

m. 96a-8

müsāfir: *Ar.* konuk, misafir

m.-ge 52a-3

m.-lere 50a-13

müsebbih: *Ar.* tesbih eden

m.-lerdin 15b-5

müşelleş: *Ar.* üç kere tasfiye olunan çekilmiş bir cins şarap

şarāb-ı m. 47b-2

müslimān: *Ar.* müslüman

m. 11a-10, 58a-2, 82b-3

m.-lara 12b-10

m. ola 13a-3, 90a-5, 90a-6

m. olduğın 90a-4

müstağnī: *Ar.* lüzumsuz

m. 35b-5

müstaḥikḳ: *Ar.* hak etmiş, hak kazanmış, layık

m.-ı ‘aẓāb-ı sultān 16b-10

müstecāb: *Ar.* kabul olan, kabul edilen

m. ola 13b-11

m.ü'l-da‘ vāt 32b-10

müsterāḥ: *Ar.* rahat edecek yer; aptesane, hela

m. 40a-3

müşebbiḥ: *Ar.* < müşebbihe, Allah'ı insan biçiminde tasvir ve tasavvur edenlerin mensup bulundukları Kelami mezhep

m. 88a-11

müşerref: *Ar.* şereflenmiş, şerefli

m. 2a-13, 68a-12

m. olup 3a-10

müşg: *Far.* misk

m. 25b-2, 25b-6

müş-gir: *Far.* tarla faresi yiyerek beslenen yırtıcı bir kuş, atmaca

m. 79a-3

müşkil: *Ar.* güç, zor, çetin; engel, güçlük

m. 27b-7, 37b-12, 61b-3, 94a-13

m.-ge 86a-13

kār-ı m. 55a-13

kār-ı m.-ler 20a-9, 40a-5

kār-ı m.-lerine 40a-5

müşkillik: *Ar. +T.* zorluk, güçlük

m. birle 57a-5

müşrik: *Ar.* müşrik, Allah'a eş koşan

m. 90b-1

müştaḳ: *Ar.* özleyen, can atan

m.-dur 8b-2, 8b-2, 8b-3, 8b-4, 8b-4, 8b-5

müşterī: *Ar.* müşteri yıldızı

m. 6a-13, 16b-13

müte‘allik: *Ar.* mensup, bağlı, ilgili

m. olan 38b-3

m.-ları ilen 38b-4

mütelevvîn: *Ar.* renkli, boyalı; renkten
renge giren, sebatsız, kararsız

m. ola 95a-6

mütevâzî: *Ar.* alçak gönüllü, kibirsiz;
gösterişsiz

m. 30a-derkenar, 87a-8

mütevazzî: *Ar.* tevazzu eden, abdest alan

m. 87a-8

mütevaccih: *Ar.* teveccüh eden, bir tarafa
dönen,yönelen; birine karşı sevgisi ve iyi
düşünceleri olan; bir tarafa gitmeye kalkan

m. olsa 87a-7

müyessir: *Ar.* kolayını bulup yapan;
kolaylıkla meydana getiren

m. ide 63a-7

m. ola 40a-6

müzehebb: *Ar.* süslenmiş, süslü

55a-1

müzekkî: *Ar.* tezkiyeci; temizleyen, ıslah
eden; zekatını vermiş

m. 2a-11, 2b-6, 31a-3

m.-ge 42a-13

müzekkir: *Ar.* zikreden, ibadet eden; zikr
ettiren, hatıra getiren, andıran

m. 2a-12, 2b-7, 31a-3, 42a-13

N

nâ: *Far.* (olumsuzluk edatı) olmayan, -sız

‘îş-ı n.-hōş 91b-12

n.-ehl 38a-8

n.-mestür olsa 7a-13

n.-mübârek ola 93a-1

n.-resîde 41b-13, 45b-5, 45b-8

n.-resîdesi 43a-2

n.-süfte 48a-6, 48a-7

n.-tamâm 29a-5, 29a-5, 30a-3

n.-ümîd 83b-6

sühân-ı n.-hōş 20b-1

n.-âmûhte olsa 76b-3

n.-ehl 38a-8

n.-hâk 95b-10

‘ayş-ı n.-hōş 91b-12

sühân-ı n.-hōş 20b-1, 48b-6, 54b-13

n.-hōş 9a-3, 26a-2, 26a-2, 43a-2,
45b-13, 46a-2, 60b-2, 61a-5, 67a-9, 70b-13

n.-pâk 76b-6

n.-pedîd 76a-2

n.-tamâm olur 76a-2

n.-tüvânâyem 4b-11

nādân: *Far.* cahil, bilmez

n. 80a-10, 80b-7

nafaqa: *Ar.* geçinecek para, nafaka

n. kılmakdur 40b-3

n.-i ‘ıyâl 47b-8

n. irüşe 40a-10

nâfi: *Ar.* faydalı, karlı

n. 51b-1

‘ilm-i n. 25b-5, 42b-1, 48b-9

n. ola 95a-6

‘ilm-i n. 44b-13

merd-i n.-dür 42b-5

naḥḥas: *Ar.* hayvan alıp satan, canbaz; esir
satıcısı

ve'n-n. 8b-11

naḥḥās: *Ar.* < naḥḥas, bakırcı

n. 84b-13

nāhiye: *Ar.* yan taraf, kenar; civar, çevre;
küçük yer

n.-de 65a-10

n.-niñ 65b-4

naḥs: *Ar.* uğursuz, uğursuzluk

ve'n-n. 5a-4

naḥs: *Ar.* uğursuzluk

delil-i n.-dur 9a-5

n. 87a-2

nākış: *Ar.* eksik, noksan, tam olmayan

n. 79b-10

n. ola 93b-1

naḳḳāş: *Ar.* nakkaş

n. 6b-1, 86b-4

naḳl: *Ar.* nakil, taşıma, aktarma; bir şeyi
başka bir yere götürme

n. ider 10b-3

n.-dür 6b-2, 6b-7, 8b-6, 10b-7

nāḳūs: *Ar.* ibadet vaktini bildirmek için
kilisede çalınan çan

n. 89b-6, 90a-3

na'1-bende: *Ar. +Far.* nalbant

n. 84b-9

nāliş: *Far.* inleyiş, inleme, inilti

n. itmek 56a-3

nām: *Far.* nam, ad, ün; vekillik

n. ile 25a-1

n.-ı 37a-8, 47a-11

n.-ı büzürüg 25a-2

namāz: *Far.* namaz

n. 6b-6, 33a-5, 34a-8, 48b-10, 49a-
2, 59a-11

n.-ğa 6b-7, 33a-9, 33a-12

n.-ı 23a-1, 34a-8

n.-ında 59a-8

n.-ını 29b-10, 30a-1

n. kıldı 9b-7, 22b-13, 29b-4, 89b-12

n. kılmak 29b-derkenar, 30b-9,
88b-3, 88b-6

n. kılsa 30a-derkenar, 87a-7, 88a-
10, 88a-13, 88b-2

n. kılugā 29b-7

n. okudı 9b-6, 29b-13

n. okusa 29b-9

n. okuy 29b-6

nāme: *Far.* mektup; kitap, mecmua

n. 31b-4, 51b-7, 54a-13, 54b-1,
54b-2, 78a-12, 80a-6

nān: *Far.* ekmek

n. 2a-6, 25b-1, 38b-11, 46b-1, 47a-
4

n.-dın 46a-3

nānsız: *Far. +T.* ekmeksiz

n. 46a-1

nās: *Ar.* insanlar, halk, herkes

‘avāmu'n-n. 23a-8

dūne'n-n. 57b-7

naşb: *Ar.* bir memurluğa atama, tayin

n. ola 37a-10

n. olına 68a-13

naşib: pay, hisse; Allah'ın kısmet ettiği şey

n. ide 97b-4

n. ola 12b-9, 13b-1

naşihat: *Ar.* nasihat, öğüt

n. 12b-12, 20b-3, 84a-12

n. ideci 84b-8

n.-ni 48a-9

naṭīḥ: *Ar.* çifteli at

ve'n-n. 5a-3
nāṭīḥ: *Ar.* süsen boynuzuyla vuran hayvan; sıkıntı, keder
 v.'n-nāṭīḥ 5a-3
nāv-dan: *Far.* < nāv-dān, su oluşu, oluk
 n. 24b-7, 24b-9
nāy: *Far.* ney
 n. 61a-3, 61a-6, 85b-1, 87b-10
 n. oynamak 85a-13
 n. oynamaknı 87b-8
naẓar: *Ar.* bakma bakış
 n. idüp 95b-12
 n.-ı 'adl 11b-9
ne: ne, ne....ne; nasıl *krş.* ney
 n. 3b-2, 4a-5, 4a-6, 7a-11, 9a-12, 10a-5, 10a-10, 10b-11, 15b-10, 21a-1, 25a-6, 26b-8, 27b-4, 27b-4, 28b-12, 31b-derkenar, 32b-4, 32b-5, 32b-6, 33b-7, 35a-4, 37a-5, 38a-5, 38b-4, 40b-1, 40b-2, 40b-2, 40b-2, 40b-3, 40b-3, 42b-12, 43a-7, 43a-9, 44b-6, 46b-4, 49a-13, 50a-2, 51a-11, 51b-8, 53b-8, 53b-10, 54a-5, 60b-13, 62a-13, 62b-13, 65b-1, 65b-7, 66a-4, 68b-7, 80b-5, 80b-5, 81a-11, 82a-5, 88b-3, 90b-4, 90b-4, 90b-5, 91a-1, 91b-1
 n. ise 32a-9, 32a-11
nebāt: *Ar.* bitki
 n. 43b-9
nebāt: *Far.* nöbet şekeri, halk arasında ilaç olarak kullanılan billurlaşmış şeker
 n. 46b-2
nebbāš: *Ar.* mezar soyucu, kefen soyucu
 n. 86a-12
necāsetlü: *Ar. +T* kirli, pislikli, dışkılı

n. 50b-2
necis: *Ar.* pis, murdar
 n. 95a-7
 n.-dür 35a-10
neçe: ne kadar, kaç tane; kaç, kaç
 n. 5a-1, 11a-4, 16b-6, 50b-10, 52a-1, 97a-12
 n.-ler 97a-12
nedāmet: *Ar.* pişmanlık
 n. 88a-8
 n.-dür 8a-6
nedīm: *Ar.* meclis arkadaşı, sohbet arkadaşı; güzel hikaye anlatan, tatlı konuşan; erkek adı
 n. 2a-11, 16a-8
 n.-i büzürg 17a-1
nedür: nedir
 n. 3a-12, 30a-derkenar, 87a-6
neḥ: *Ar.* menfaat, fayda, çıkar
 n. 14a-4, 15a-10, 21a-13, 54a-12, 55b-1, 62a-8, 62a-12
 n.-i 49b-1, 52a-12
 n. ala 61b-6
 n. alurlar 61b-2
 n. ide 85b-8
 n. irüşe 64a-12
 n. itmedi 6b-3
 n. ola 45a-11, 82a-5
 n. üçün 84a-10
 mu'āmele-i bā-n. 42a-12
 n.-i büzürğdür 69b-1
neḥslü: *Ar. +T.* nefisli
 n. 85b-11

neffāt: *Ar.* petrol yağını çıkaran, elde eden kişi

n. 86a-8, 95b-7

nefs: *Ar.* can, ruh; kendi, şahıs; insanın yeme içme gibi biyolojik ihtiyaçları

n. hevāları 52a-5, 52a-7

ḥadīṣ-i n.-dür 70a-4

neft: *Ar.* organik maddelerin ayrıştırılmasıyla elde edilmiş yağ, sıvı

n. yağı ḥāşıl itgüci 86a-8

n. yağın 95b-7

neheng: *Far.* timsah

n. 81a-9, 81b-4, 81b-6

n. itin 81b-8

nehy: *Ar.* yasak atme

n. kıllur 59b-1

n. 88a-4

n.-i münker 14a-11

n.-i münkerde 30a-5

neḳrate: *Ar.* bir kez gaga ile vurmak

n. 63b-1

neḳrateyn: *Ar.* iki kez gaga ile vurmak

n. 63b-1

nemīme: *Ar.* dedikoduculuk, koğuculuk

n.52b-6

nemmām: *Ar.* koğucu, ara bozan

n. 71b-7, 71b-11

n.-a 71b-5

n.-dur 55b-7, 71b-5

nemmāmçılık: *Ar.+T.* dedikoduculuk, ara bozuculuk

n.-dur 55b-6

nemmāmlık: *Ar.+T.* dedikoduculuk, ara bozuculuk

n. ide 52b-6

nemme: *Ar.* kavga çıkaran veya dedikodu çıkaran kimse

n. 26b-13

nerd: *Far.* tavla, tavla oyunu

n. 61a-4

nerd-bān: *Far.* merdiven

n. 23a-13, 24b-11

n.-dın 24b-11

nerim: *Far.* < nerm, kusurlu; zayıf, dayanıksız; kaygılı

n. 94b-6, 94b-7

nerse: nesne, şey *krş.* nesne

n. 5b-12, 26b-1, 27b-9, 58a-11,

58b-4, 59a-derkenar, 82a-3, 95a-11

n.-ge 4b-12, 19a-9

n.-ler 3b-5, 27b-4, 33b-1, 41a-13,

45b-12, 46b-2, 46b-6

n.-lerni 43a-6, 46b-3

n.-sin 77b-5

neseb: *Ar.* neseb, soy, sop

n. 28b-3

n.-iñ 11a-1

nesīm: *Ar.* hafif rüzgar

n. yeli 18a-13

nesl: *Ar.* nesil, kuşak

n.-i 41a-12

n.-inden 41a-7

nesne: nesne, şey *krş.* nerse

n. 1b-6, 3b-6, 6b-5, 10a-8, 10a-8,

12a-6, 15a-1, 20b-9, 26b-4, 26b-5, 30b-8,

41b-12, 46a-3, 46b-6, 55a-5, 60a-3, 61a-2,

63a-6, 66b-13, 67a-3, 72b-4, 72b-6, 74a-10,

74b-6, 83b-2, 84a-1, 84b-2, 87a-10, 90a-1,
91a-13, 95a-12, 95a-12, 95b-3

n.-den 2a-1

n.-din 65b-7, 72b-3, 72b-4

n.-ler 2a-4, 2a-5, 3b-7, 33a-3, 33b-

10

n.-lerdin 64a-7

n.-niñ 90a-10

n.-sin 85b-6

n.-yi 9b-9

nesr: *Ar.* kartal, akbaba

n. 75b-5

neşâre: *Far.* bıçkı tozu, metinde hareketle
karıştırılarak düğünlerde, şenliklerde
saçılan şey

n. 26a-13

neşât: *Ar.* sevinç, neşe

n. 61a-7

netekim: nitekim, nasıl ki *krş.* netekkim

n. 11a-5

netekkim: nitekim, nasıl ki *krş.* netekim

n. 41a-2, 58a-11, 63a-13

ne'üzü-b-illâh: *Ar.* Allaha sığınırız, Allah
korusun

n. 27b-10, 52a-4

nev': *Ar.* tür, cins

n. 5a-1, 6b-6, 16b-6, 71b-9

n.-den 38b-1

n.-dür 32b-13, 33a-3, 74a-1, 75a-2,

76b-13

n.-indendür 73b-11

nevha: *Ar.* ölüye sesle ağlama

n. 53a-10

n. kılmadı 57b-11

n. kılsa 57a-3

n. kılsalar 57a-9

nevha-ger: *Ar. +Far.* ölü ağlayıcısı

n. 85a-12

ney: ne (soru zamiri) *krş.* ne

n. 26b-1

nezr: *Ar.* adak, adak adama

n. itmiş 48b-11

nısf: *Ar.* yarı, yarım

n. 27b-5

nidâ: *Ar.* ses, çağırma, seslenme

n. kıldı 59a-3

nifâk: *Ar.* nifak, münafıklık

n. 20b-2

nihân: *Far.* gizli, saklı; sır

râz-ı n. tutmak 34a-3

nîk: *Far.* iyi, hoş, güzel

n. 30a-derkenar, 79a-6, 87b-6, 88a-

2

dost-ı n. 44b-2

kenîzek-i n. 44b-2

n. ola 69a-7

n. olmakdur 41a-4

n.-baht 12a-1, 12a-13, 16a-13, 30a-

derkenar

yâr-ı n. 34a-10, 54a-12

zen-i n. 44b-2

n.-bahtdur 30a-derkenar

merd-i n.-dür 85b-7

n.-dür 87a-9

nikâh: *Ar.* nikah, evlenme

n. 53a-5

n.-ı 53a-12

'ağd-i n. kıldı 53a-7

n. kılsa 59a-1
nīkū: *Far.* iyi, güzel, hoş
 merd-i n.-rüy 83b-11
 n.-rüy 45a-3
 şenā-yı n. kıla 53a-13
 şenā-yı n.-dur 47b-12
nīm: *Far.* yarı, yarım, buçuk
 n. 25a-6, 43a-3
ni' met: *Ar.* nimet, lütuf; yiyecek, içecek
 n. 7b-6, 8a-6, 9b-12, 9b-13, 10a-1,
 12a-12, 12b-2, 12b-11, 13b-2, 14a-10, 14b-
 1, 14b-4, 14b-7, 17a-10, 17b-12, 18a-9,
 18b-5, 19a-2, 19a-3, 19a-6, 19b-7, 22a-9,
 23a-5, 25a-1, 25a-5, 27a-3, 27b-1, 30b-4,
 33a-4, 35a-3, 37b-2, 38b-10, 40b-4, 41b-10,
 43a-4, 43b-10, 45a-13, 45b-2, 46b-5, 47b-8,
 51a-6, 55a-9, 57a-9, 68a-5, 68a-5, 68b-8,
 68b-10, 70a-13, 71b-8, 71b-13, 72a-13,
 75b-8, 77b-4, 77b-5, 79a-5, 81a-12, 82b-6,
 82b-9, 88b-5, 88b-8, 91a-8, 91a-10, 91b-1,
 94b-4, 94b-8, 96a-7, 96a-8
 n. bula 72b-8
 n. ile 79b-5
 n.-dür 45b-4, 63b-10
 n.-e 96b-5, 97a-1
 n.-i 30a-13, 33a-7, 41a-1, 41b-7,
 46a-13, 46a-7, 46a-9, 47b-7, 71b-12, 78a-2,
 78b-1, 79a-10, 89a-8
 n.-i feravān 47b-1, 56a-4
 n.-niñ 71a-13
 n.-ine 19b-3
 n. peyveste bolmağdur 43b-4
 bā-n. 44a-3
 be-n. 6a-1

devlet ve n. bula 51a-10
 zevāl-i n.-dür 7b-9, 14b-10, 33a-
 11, 89a-2
nindāy(?): *Ar.* taze (?)
 n. yağ 95a-10
 n. ʔāmlardın 46a-6
ninday: nasıl, ne gibi
 n. 59a-5
nişāne: *Far.* nişan iz, belirti
 n.-ge 54b-1
nite: nasıl, nice, ne şekilde
 n. 8b-7
niyāz: *Far.* yalvarma, dua
 bā-n. 8a-6
nīz: *Far.* -da/-de anlamında edat
 hilāfet n. 38b-5
nizā': *Ar.* çekişme, ihtilaf
 n. ide 73b-8
 n.-dur 15a-6
noğşān: *Ar.* eksiklik, azlık; eksik, az; zarar,
 ziyan
 n. 25a-5, 31a-10, 32a-1, 33b-10,
 34b-9, 37a-11, 93b-1
 n. ola 51a-11, 92b-10
 n.-ı 35b-8, 34a-9, 35b-13, 49a-8,
 91b-2
 n.-ları 25a-8
 n.-ı ten 61a-1
 ziyāde ve n. bolmağ 33b-1
 ziyāde ve n. itmeye 4a-3
noğşānlıq: *Ar+T.* eksiklik, azlık; yokluk
 n. 33a-5, 36a-7, 39b-12, 40a-1, 59a-
 7
 n.-dur 92b-4

n.-lar 27a-8
 noyabr: kasım ayı
 1832'nçi yılda n.-nınġ 25nçi
 küninde
 nūh: *Ar.* Nuh peygamber
 n. 13a-10
 nuḥūset: *Ar.* uğursuzluk
 n. ile 76a-11
 nukre: *Ar.* külçe halinde gümüş
 n. 49a-3
 nūn: Osmanlı alfabesinin bir harfi
 n.-dur 8a-6
 nūr: *Ar.* nur, aydınlık, parlaklık
 n. 33a-4
 nūrlı: *Ar.* +*T*nurlu
 n. 33a-6
 nuşret: *Ar.* yardım; başarı, üstünlük
 n. 8a-6, 12b-10, 18b-2
 n. bula 13b-2, 36a-6, 54a-12, 69b-2
 n. ve zafer irüşe 7a-9
 n.-dür 54b-5, 88a-7
 nūcūm: *Ar.* yıldızlar
 'ilm-i n. 17a-8, 44b-12
 ve'n-n. 5a-4, 6a-11
 nüvkir: *Far.* < nüvker, hizmetçi, uşak
 n. 85b-8

O

oçak: fırın, ocak
 o. 38b-1, 38b-6
 od: ateş *krş.* ot
 o. 11a-3
 oğırlan-: çalınmak

o.-dı 91b-11, 93a-9, 94a-5
 o.-sa 92b-9
 oğlan: oğul, çocuk, erkek çocuk *krş.* bala,
 oğul
 o. 26b-9
 o.-lar 64b-8
 o.-ları 20a-1, 64b-8
 oğlancık: oğlancık, çocukçuk
 2b-1
 oğrı: hırsız *krş.* oğru
 o. 12a-8, 44b-7, 48b-12, 66a-6,
 71a-4, 73b-8, 73b-12, 74b-5, 74b-12, 79a-3,
 81b-7, 85b-2, 85b-3, 85b-5, 85b-6
 o.-dan 74a-1
 o.-dur 77a-4
 o.-lar 71a-6
 o.-lara 74b-7, 77a-5
 o.-nı 73b-13
 oğrılık: hırsızlık
 o. 11b-1, 11b-4, 29b-4, 78b-6
 oğru: hırsız *krş.* oğrı
 kefen o.-sın 86a-12
 oğul: oğul, evlat, erkek çocuk *krş.* bala,
 oğlan
 o. 2b-9, 15a-6, 16b-9, 21a-11, 33a-
 8, 33b-3, 34b-1, 38b-8, 44a-11, 44b-1, 48a-
 7, 48b-2, 49a-1, 50a-1, 50a-4, 51a-3, 51a-5,
 51a-7, 51b-1, 55a-9, 55a-13, 62a-3, 66a-10,
 76b-4, 76b-12, 77b-13, 78b-12, 79b-7
 o.-dur 55a-3, 68a-1
 o.-ğa 75a-8
 o.-ı 5b-6, 21a-10, 24a-10, 24a-11,
 24b-2, 33a-11, 35a-1, 40a-9, 43b-12, 44a-

12, 44b-1, 46a-10, 55a-10, 66a-9, 67b-10,
67b-12, 71b-7, 75a-8, 77b-1, 79b-10, 94a-6

o.-ıñı 11a-6

o.-un 95b-6

oñşa-: benzemek

o.-r 83b-1

oñşās: eş, benzer

o. 41a-13

o.-lar 8b-12, 10a-9

o.-ları 3b-3

o.-larını 18b-12, 20a-8

oķ: ok

o. 54a-13, 54b-1, 54b-2, 73a-10,
75b-8, 84a-8

oķķalı: *Ar. +T.* işlemeli, sırmalı

o. kiyüm 37b-5

oķu-: okumak *krş.* oķu-

o.-dı 9b-6, 29b-13, 30a-3, 31b-10

o.-sa 29b-10, 29b-9, 30a-derkenar,
30a-derkenar, 88a-5

o.-y 29b-6

o.-ya 4a-2, 4a-8, 4b-10

o.-maķ 39b-1, 47b-13, 88a-3, 88a-4

o.-r 8b-13

ol: o (işaret sıfatı veya zamiri, şahıs zamiri)

o. 1b-7, 1b-7, 1b-8, 1b-10, 2a-2, 6a-
3, 6a-3, 6a-3, 6a-7, 6b-7, 7a-6, 8b-7, 9a-6,
9a-13, 9b-2, 9b-3, 9b-11, 10b-4, 10b-5,
10b-9, 10b-11, 12a-5, 12a-7, 12b-2, 15a-5,
15b-11, 16a-2, 16b-1, 16b-3, 16b-9, 17a-7,
17b-13, 18a-1, 18a-10, 18a-12, 19a-3, 19a-
4, 19a-9, 20a-5, 20a-6, 20b-10, 20b-12,
21b-2, 22a-6, 22a-6, 22a-12, 23a-4, 23a-11,
23b-5, 24a-2, 24a-3, 24a-3, 24b-7, 25a-3,

25b-1, 26b-13, 26b-13, 27a-1, 27a-3, 27a-6,
27b-9, 27b-11, 27b-12, 28a-3, 29a-8, 29a-
10, 29b-1, 30b-13, 31a-1, 32a-9, 32a-12,
32a-13, 33b-6, 38a-1, 39a-4, 39a-12, 41b-4,
42b-13, 45b-7, 45b-9, 46a-7, 48b-8, 50a-13,
52a-5, 54b-2, 55b-3, 56b-3, 56b-8, 56b-12,
57a-6, 57a-7, 57b-2, 57b-4, 57b-5, 57b-6,
57b-8, 57b-10, 58b-8, 59a-4, 59a-6, 59a-
derkenar, 59b-2, 59b-4, 59b-6, 59b-8, 60a-
5, 60a-7, 60b-1, 61a-9, 61a-10, 61b-5, 61b-
9, 61b-13, 62b-8, 63b-7, 64a-6, 64a-9, 64b-
6, 64b-7, 65a-9, 65a-9, 65a-10, 65a-10,
65b-3, 65b-11, 66b-6, 66b-7, 66b-11, 68b-
3, 68b-5, 68b-6, 68b-8, 68b-10, 69b-5, 71a-
2, 71b-13, 72a-2, 72a-12, 72b-4, 73a-11,
73b-2, 73b-4, 74b-3, 75a-5, 75a-8, 76a-3,
77b-2, 81a-4, 81b-3, 82b-2, 82b-9, 85a-4,
85a-12, 85b-3, 85b-3, 89a-3, 89a-3, 90a-10,
90a-11, 90a-12, 91a-6, 94a-10, 94a-9, 95b-
5

o.-dur 2a-1, 2a-3, 5a-8, 10a-7

ol-: olmak, meydana gelmek *krş.* bol-

o.-a 2b-12, 3a-8, 5a-11, 5a-12, 5b-
6, 5b-6, 5b-7, 5b-10, 5b-10, 5b-12, 5b-13,
5b-5, 6a-3, 6a-4, 6a-5, 6a-6, 6a-6, 6a-6, 6a-
10, 6b-2, 6b-6, 6b-6, 7a-3, 7a-4, 7a-5, 7a-6,
7a-6, 7a-7, 7a-13, 7a-13, 7a-13, 7b-1, 7b-2,
7b-4, 7b-5, 7b-5, 7b-6, 9a-8, 9a-9, 9b-11,
9b-12, 9b-7, 9b-8, 9b-9, 10a-1, 10a-13, 10a-
13, 10b-1, 10b-2, 10b-7, 12a-1, 12a-1, 12a-
2, 12a-2, 12a-3, 12a-4, 12a-4, 12a-4, 12a-5,
12a-7, 12a-13, 12b-1, 12b-2, 12b-2, 12b-3,
12b-3, 12b-4, 12b-6, 12b-6, 12b-8, 12b-9,
12b-9, 12b-10, 12b-13, 13a-1, 13a-1, 13a-1,

13a-2, 13a-4, 13a-5, 13a-5, 13a-9, 13a-10, 13a-11, 13a-11, 13a-13, 13b-1, 13b-3, 13b-3, 13b-5, 13b-6, 13b-6, 13b-6, 13b-7, 13b-8, 13b-8, 13b-9, 13b-10, 13b-11, 13b-11, 13b-12, 14a-1, 14a-1, 14a-2, 14a-4, 14a-7, 14a-7, 14a-8, 14a-12, 14a-12, 14a-13, 14b-1, 14b-2, 14b-4, 14b-4, 14b-6, 14b-7, 15a-1, 15a-4, 15a-6, 15a-7, 15a-8, 15a-9, 15a-10, 15a-10, 15a-11, 15b-4, 15b-6, 15b-7, 15b-10, 15b-11, 15b-11, 15b-12, 15b-13, 16a-3, 16a-4, 16a-11, 16a-12, 16a-13, 16b-1, 16b-2, 16b-2, 16b-3, 16b-4, 16b-4, 16b-5, 16b-9, 16b-11, 16b-12, 16b-12, 16b-12, 16b-13, 17a-1, 17a-2, 17a-2, 17a-2, 17a-3, 17a-5, 17a-6, 17a-9, 17a-9, 17a-10, 17a-10, 17a-11, 17a-11, 17a-12, 17a-12, 17a-12, 17a-13, 17a-13, 17b-1, 17b-2, 17b-6, 17b-6, 17b-7, 17b-8, 18a-1, 18a-9, 18a-11, 18a-11, 18a-11, 18a-13, 18a-13, 18b-1, 18b-2, 18b-2, 18b-3, 18b-4, 18b-4, 18b-5, 18b-7, 18b-8, 18b-9, 18b-12, 19a-1, 19a-1, 19a-2, 19a-2, 19a-3, 19a-5, 19a-11, 19a-11, 19a-12, 19b-1, 19b-2, 19b-3, 19b-9, 19b-12, 20a-1, 20a-2, 20a-3, 20a-6, 20b-5, 20b-6, 20b-6, 20b-7, 20b-8, 20b-11, 20b-12, 21a-1, 21a-3, 21a-5, 21a-10, 21a-11, 21a-13, 21a-13, 21b-1, 21b-1, 21b-2, 21b-2, 21b-3, 21b-7, 21b-8, 21b-8, 22a-4, 22a-4, 22a-5, 22a-9, 22a-10, 22a-11, 22a-13, 22b-5, 22b-6, 22b-8, 22b-9, 22b-9, 22b-10, 22b-10, 22b-12, 23a-1, 23a-4, 23a-5, 23a-6, 23a-7, 23a-8, 23a-8, 23a-9, 23a-11, 23a-11, 23a-12, 23b-4, 23b-4, 23b-5, 23b-6, 23b-7, 23b-8, 23b-9, 23b-9, 23b-10, 23b-10, 24a-4, 24a-7, 24a-7, 24a-11,

24b-1, 24b-1, 24b-2, 24b-5, 24b-5, 24b-8, 24b-9, 25a-1, 25a-2, 25a-8, 25a-10, 25a-11, 25b-1, 25b-1, 25b-2, 25b-7, 25b-8, 25b-9, 25b-10, 26a-2, 26a-2, 26a-5, 26a-6, 26a-6, 26a-6, 26a-9, 26a-10, 26a-11, 26a-12, 26a-12, 26b-2, 26b-4, 26b-5, 26b-7, 26b-8, 26b-11, 26b-11, 26b-12, 26b-13, 27a-1, 27a-3, 27a-3, 27a-8, 27a-12, 27b-1, 27b-6, 27b-6, 27b-12, 28a-5, 28a-11, 28b-9, 28b-10, 28b-11, 28b-11, 28b-13, 29a-2, 29a-3, 29a-3, 29a-4, 29a-5, 29a-5, 29a-6, 29a-8, 29b-2, 29b-4, 29b-8, 29b-13, 30a-7, 30a-7, 30a-11, 30a-12, 30a-13, 30a-13, 30b-1, 30b-1, 30b-2, 30b-4, 30b-4, 30b-5, 30b-7, 30b-8, 30b-9, 31a-4, 31a-6, 31a-6, 31a-7, 31a-8, 31a-9, 31a-12, 31a-12, 31a-13, 31b-11, 31b-11, 31b-11, 31b-derkenar, 32a-9, 32a-10, 32a-11, 32b-3, 32b-4, 32b-4, 32b-6, 32b-8, 32b-8, 32b-9, 32b-10, 32b-11, 32b-12, 32b-13, 33a-1, 33a-1, 33a-2, 33a-2, 33a-6, 33a-7, 33a-8, 33a-8, 33a-9, 33a-9, 33a-10, 33a-11, 33b-5, 33b-13, 34a-1, 34b-5, 34b-12, 35a-1, 35a-2, 35a-2, 35a-3, 35a-4, 35a-5, 35a-6, 35b-10, 35a-10, 35a-12, 35a-13, 35b-11, 35b-derkenar, 35b-derkenar, 35b-derkenar, 36a-1, 36a-5, 36a-6, 36a-7, 36a-9, 36a-12, 36a-13, 36b-9, 36b-13, 37a-1, 37a-4, 37a-6, 37a-7, 37a-8, 37a-8, 37a-8, 37a-9, 37a-10, 38a-3, 38a-3, 38a-4, 38a-12, 38b-5, 38b-8, 38b-10, 38b-10, 38b-13, 38b-13, 39a-2, 39a-2, 39a-4, 39a-5, 39a-5, 39a-7, 39a-8, 39a-11, 39a-11, 39b-2, 39b-13, 39b-13, 40a-6, 40a-8, 40a-9, 40a-9, 40a-9, 40a-11, 40a-12, 40a-13, 40a-13, 40a-13, 40b-1,

40b-2, 40b-4, 40b-4, 40b-5, 40b-6, 40b-9,
 41a-7, 41a-8, 41a-8, 41a-8, 41a-10, 41b-1,
 41b-1, 41b-2, 41b-5, 41b-6, 41b-7, 41b-8,
 41b-11, 41b-13, 42a-2, 42a-4, 42a-8, 42a-9,
 42a-9, 42a-12, 42a-12, 42a-13, 42b-1, 42b-
 3, 42b-6, 42b-7, 42b-8, 42b-13, 43a-3, 43a-
 4, 43a-4, 43a-5, 43a-6, 43a-9, 43b-2, 43b-3,
 43b-4, 43b-8, 43b-8, 43b-9, 43b-10, 43b-
 10, 43b-11, 43b-11, 43b-12, 43b-13, 44a-2,
 44a-2, 44a-3, 44a-5, 44a-6, 44a-8, 44a-8,
 44a-9, 44a-10, 44a-12, 44a-12, 44b-1, 44b-
 1, 44b-4, 44b-5, 44b-6, 44b-7, 44b-9, 44b-
 11, 44b-12, 44b-13, 45a-4, 45a-5, 45a-5,
 45a-6, 45a-9, 45b-5, 45b-7, 45a-10, 45a-11,
 45a-12, 45a-13, 45b-7, 45b-9, 46a-2, 46a-4,
 46b-1, 46b-5, 46b-5, 46b-6, 46b-6, 46b-6,
 46b-8, 46b-8, 46b-9, 46b-10, 46b-10, 46b-
 12, 46b-12, 47a-7, 47a-7, 47a-8, 47b-4,
 47b-7, 47b-7, 48b-6, 48b-7, 48b-9, 48b-11,
 48b-13, 48b-13, 49a-2, 49a-4, 49a-12, 49a-
 13, 49a-13, 49b-10, 49b-7, 49b-8, 50a-5,
 50a-5, 50a-6, 50a-8, 50a-9, 50a-13, 50b-4,
 50b-7, 50b-7, 50b-12, 51a-1, 51a-4, 51a-9,
 51a-10, 51a-11, 51a-12, 51a-12, 51b-2,
 51b-4, 51b-5, 51b-8, 52a-7, 52a-7, 52a-8,
 52a-9, 52a-10, 52a-11, 52a-12, 52a-13,
 52b-1, 52b-2, 52b-3, 52b-4, 52b-5, 52b-5,
 52b-6, 52b-10, 52b-12, 53a-6, 53a-8, 53a-
 10, 53a-13, 53a-13, 53b-5, 53b-5, 53b-6,
 53b-9, 53b-13, 54a-2, 54a-3, 54a-5, 54a-5,
 54a-6, 54b-9, 54b-10, 54b-11, 54b-11, 54b-
 12, 55a-1, 55a-2, 55a-4, 55a-6, 55a-7, 55a-
 8, 55a-9, 55a-11, 55a-12, 55a-12, 55b-4,
 56a-1, 56a-4, 56a-5, 56a-5, 56a-9, 56b-1,

56b-9, 56b-11, 56b-11, 56b-12, 57a-3, 57a-
 9, 57a-9, 57a-10, 57b-4, 58a-13, 58a-13,
 58a-6, 58b-4, 58b-5, 58b-6, 58b-7, 59a-3,
 59a-derkenar, 59b-9, 59b-10, 59b-12, 59b-
 13, 60a-1, 60a-1, 60a-8, 60a-13, 60b-11,
 60b-4, 60b-5, 60b-8, 61a-1, 61a-2, 61a-2,
 61a-5, 61a-6, 61a-6, 61a-7, 61a-8, 61a-10,
 61a-11, 61a-12, 61b-5, 61b-10, 61b-10,
 61b-11, 61b-12, 62a-5, 62a-9, 62a-10, 62a-
 11, 62a-13, 62b-5, 62b-6, 62b-derkenar,
 62b-12, 62b-13, 63a-1, 63a-6, 63a-8, 63a-8,
 63a-10, 63b-5, 63b-6, 64a-2, 64a-5, 64a-6,
 64a-6, 64a-10, 64a-13, 64b-4, 65a-10, 64b-
 13, 65a-3, 65a-6, 65a-13, 65b-11, 65b-12,
 65b-3, 65b-4, 65b-6, 65b-7, 65b-8, 65b-9,
 66a-2, 66a-2, 66a-2, 66a-4, 66a-6, 66a-7,
 66a-7, 66a-9, 66a-10, 66a-11, 66a-11, 66a-
 12, 66a-13, 66a-13, 66b-1, 66b-1, 66b-6,
 66b-8, 66b-9, 66b-11, 67a-2, 67a-12, 67b-1,
 67b-2, 67b-6, 67b-9, 67b-10, 67b-12, 67b-
 13, 68a-10, 68a-4, 68a-5, 68a-6, 68a-7, 68a-
 8, 68a-10, 68a-12, 68b-4, 68b-5, 68b-7,
 68b-8, 68b-9, 69a-3, 69a-3, 69a-4, 69a-4,
 69a-5, 69a-6, 69a-7, 69a-7, 69a-7, 69b-6,
 69b-6, 70a-1, 69b-10, 69b-13, 70a-3, 70a-3,
 70a-4, 70a-8, 70a-8, 70a-10, 70a-12, 70a-
 13, 70b-1, 70b-2, 70b-8, 70b-8, 70b-10,
 70b-12, 70b-13, 71a-5, 71a-6, 71a-6, 71a-8,
 71a-10, 71a-12, 71a-13, 71b-1, 71b-1, 71b-
 6, 71b-7, 71b-8, 71b-12, 72a-1, 72a-6, 72a-
 8, 72a-8, 72a-10, 72a-10, 72a-11, 72a-13,
 72a-13, 72b-3, 72b-4, 72b-5, 72b-5, 72b-9,
 72b-13, 73a-7, 73a-10, 73b-2, 73b-9, 73b-
 10, 73b-11, 73b-11, 74a-3, 74a-7, 74a-8,

74a-10, 74b-7, 74b-7, 74b-8, 74b-9, 75a-6, 75a-6, 75a-8, 75a-9, 75a-10, 75a-11, 75a-13, 75a-13, 75a-13, 75b-3, 75b-3, 75b-3, 75b-3, 75b-7, 75b-7, 75b-8, 75b-11, 75b-11, 75b-13, 75b-13, 76a-3, 76a-4, 76a-11, 76a-12, 76a-13, 76b-4, 76b-5, 76b-6, 76b-7, 76b-7, 76b-10, 76b-13, 77a-6, 77a-11, 77b-3, 77b-3, 77b-3, 77b-4, 77b-6, 77b-9, 77b-10, 77b-13, 78a-1, 78a-2, 78a-3, 78a-8, 78a-8, 78a-9, 78a-10, 78a-10, 78a-12, 78b-1, 78b-2, 78b-3, 78b-7, 78b-10, 78b-11, 78b-11, 78b-12, 79a-2, 79a-5, 79a-5, 79a-9, 79a-9, 79a-10, 79a-12, 79b-5, 79b-5, 79b-6, 79b-7, 79b-7, 79b-9, 79b-9, 79b-10, 79b-10, 79b-12, 79b-12, 80a-4, 80a-10, 80a-12, 80a-12, 80b-1, 80b-2, 80b-3, 80b-4, 80b-5, 80b-12, 80b-13, 81a-3, 81a-10, 81a-12, 81a-13, 81b-7, 81b-10, 81b-10, 82a-1, 82a-4, 82a-5, 82a-7, 82a-9, 82a-11, 82a-12, 82a-13, 82b-2, 82b-6, 82b-7, 82b-9, 82b-9, 82b-9, 83a-1, 82b-10, 82b-11, 82b-12, 83a-3, 83a-8, 83a-9, 83a-12, 83a-12, 83a-13, 83a-13, 83b-2, 83b-9, 83b-9, 84a-13, 84a-2, 84a-2, 84a-7, 84a-8, 84a-9, 84b-1, 84b-2, 84b-6, 84b-9, 84b-11, 85a-1, 85a-9, 85a-11, 85a-11, 85a-13, 85b-2, 85b-3, 85b-4, 85b-6, 85b-7, 85b-11, 86a-1, 86a-2, 86a-3, 86a-3, 86a-5, 86a-7, 86a-11, 86a-12, 86a-13, 86b-3, 86b-4, 86b-5, 86b-9, 86b-10, 86b-11, 87a-1, 87a-2, 87b-12, 88a-5, 88a-11, 88b-3, 89a-11, 89a-2, 89a-6, 89a-7, 89a-8, 89b-9, 89b-9, 90a-11, 89b-11, 89b-12, 89b-13, 90a-2, 90a-2, 90a-5, 90a-6, 90a-7, 90a-8, 90a-9, 90a-13, 90b-1, 90b-2, 90b-2, 90b-2,

90b-3, 90b-4, 90b-5, 90b-12, 90b-12, 90b-13, 91a-3, 91a-4, 91a-6, 91a-8, 91a-9, 91b-1, 91b-4, 91b-6, 91b-8, 91b-10, 91b-12, 91b-13, 92a-1, 92a-10, 92a-11, 92a-4, 92a-6, 92a-6, 92b-3, 92b-4, 92b-7, 92b-8, 92b-8, 92b-9, 92b-9, 92b-10, 92b-11, 93a-1, 93a-2, 93a-3, 93a-4, 93a-6, 93a-8, 93a-8, 93a-9, 93a-12, 93b-1, 93b-3, 93b-7, 93b-9, 93b-13, 94a-1, 94a-6, 94a-7, 94a-8, 94a-8, 94a-11, 94b-4, 94b-4, 94b-5, 94b-6, 94b-8, 94b-8, 94b-9, 94b-11, 94b-11, 94b-13, 95a-1, 95a-6, 95a-6, 95a-6, 95a-7, 95a-8, 95a-9, 95a-9, 95a-10, 95a-12, 95b-10, 96a-2, 96a-6, 96a-12, 96a-13, 96b-1, 96b-1, 96b-4, 96b-7, 96b-9, 96b-11, 97a-2, 97a-4, 97a-13, 97b-4, 97b-4

o.-alar 19b-13, 62a-1, 81b-13, 82b-2

o.-ar 28b-4, 35b-9, 39a-7, 47a-5, 57b-12

o.-dı 3a-11, 5a-9, 7a-1, 8b-9, 9a-12, 11a-4, 16a-5, 18a-6, 19b-3, 31a-2, 31a-9, 33b-4, 40b-8, 61a-3, 61b-3, 68a-7, 70a-8, 70b-11, 70b-11, 72a-12, 76a-2, 90b-4, 92b-10, 95a-1, 95a-2, 95a-3

o.-dılar 10b-8, 11a-4, 16b-5

o.-sa 2a-4, 3b-2, 3b-4, 3b-6, 3b-9, 6a-4, 6a-4, 6a-5, 6a-6, 6b-6, 7a-2, 7a-12, 7a-13, 7b-1, 7b-1, 7b-1, 7b-2, 7b-3, 7b-4, 7b-5, 7b-6, 7b-7, 7b-7, 7b-8, 7b-9, 13a-1, 13a-1, 13a-2, 13a-2, 13a-3, 13a-4, 14a-7, 15b-12, 16a-12, 16a-12, 16a-13, 16b-1, 16b-13, 17a-1, 17b-7, 18a-6, 18b-1, 18b-3, 19b-4, 19b-4, 19b-9, 19b-13, 20b-11, 21a-1,

21a-10, 21a-11, 21b-7, 22a-4, 22b-9, 23a-7, 23a-8, 23a-9, 23b-4, 23a-10, 23a-10, 23b-5, 23b-6, 23b-6, 23b-8, 24a-10, 24b-5, 25a-4, 26b-1, 26a-11, 26a-11, 26b-10, 26b-12, 27a-2, 27a-2, 27a-3, 27b-2, 28b-9, 28b-9, 28b-10, 28b-12, 28b-12, 29a-7, 29b-12, 29b-13, 30a-derkenar, 31b-derkenar, 32b-3, 32b-4, 32b-6, 32b-7, 32b-derkenar, 35a-4, 35a-12, 35a-13, 35b-1, 35b-4, 36b-13, 37a-4, 37a-5, 37a-10, 37b-8, 37b-10, 37b-13, 38a-1, 38a-5, 38a-8, 38b-4, 38b-5, 38b-7, 38b-9, 39a-11, 39b-2, 39b-4, 39b-6, 39b-9, 39b-10, 39b-13, 40a-9, 40b-1, 40b-10, 41a-4, 41b-4, 41b-7, 42a-7, 41b-13, 42b-4, 42b-5, 42b-9, 43a-12, 43b-6, 43b-7, 44a-4, 44a-5, 44a-7, 44a-7, 44a-8, 45b-10, 46b-11, 47a-5, 48a-3, 48a-8, 48a-8, 48b-8, 48b-9, 48b-12, 49a-5, 49a-13, 49b-7, 49b-10, 50a-4, 50a-5, 50a-6, 50a-7, 50a-11, 50a-13, 50b-10, 50b-10, 51a-12, 51a-9, 51b-1, 51b-3, 52a-11, 52b-13, 53b-2, 53b-8, 56a-7, 56a-10, 59a-1, 59a-2, 60a-7, 60a-12, 62b-12, 63b-10, 64b-7, 64b-13, 65a-1, 65b-7, 65b-8, 65b-9, 65b-9, 66a-4, 66a-4, 66a-7, 67a-8, 67b-7, 68a-4, 68b-9, 69a-3, 69a-3, 69a-4, 69a-4, 72a-3, 72a-3, 73b-9, 77b-2, 79a-1, 80a-5, 80b-4, 80b-5, 81a-10, 81a-11, 81a-12, 81b-1, 81b-1, 82b-3, 82b-6, 82b-10, 85a-8, 85a-8, 87a-7, 87a-8, 88a-8, 88a-12, 88b-7, 89a-6, 89a-11, 89b-1, 89b-4, 89b-11, 91a-1, 91b-9, 91b-9, 92a-11, 92a-6, 92a-7, 92a-8, 92b-12, 92b-13, 93a-2, 93a-3, 93a-4, 93a-7, 95a-10

o.-salar 81a-8, 82b-5

o.-sun 37b-7, 49a-12, 68b-8, 87b-5, 87b-5, 91a-5

o.-up 3a-10, 7a-4, 13b-9, 13b-12, 14a-3, 15a-6, 16a-3, 20a-12, 32b-3, 35b-3, 46a-13, 60a-13, 64b-13, 71b-8, 75a-1, 81b-12, 85b-5, 88b-5, 93b-11

o.-ur 1b-7, 2a-2, 2a-8, 2a-10, 2a-10, 2b-4, 2b-10, 2b-10, 3b-9, 3b-10, 6a-12, 6a-12, 6a-13, 6b-1, 6b-1, 6b-8, 7b-3, 9b-13, 9b-13, 10b-5, 10b-5, 11a-5, 12a-8, 12a-9, 14b-5, 14b-9, 14b-9, 17b-4, 18a-3, 18b-3, 19b-6, 20a-5, 22b-2, 24b-10, 25a-13, 27b-3, 28a-2, 28a-9, 28a-11, 28b-1, 29b-11, 34a-7, 34a-7, 35b-5, 52a-6, 53b-11, 57a-12, 57b-9, 58a-3, 58a-5, 58a-10, 58b-11, 59a-8, 59a-8, 63b-9, 63b-13, 66b-3, 67b-4, 74b-5, 74b-6, 76a-2, 77b-2, 79b-13, 80a-1, 80a-2, 80a-3, 80a-3, 80a-9, 88a-10, 91a-12, 91a-12, 91a-12, 91a-13, 91a-13

o.-ur irdi 10b-6

o.-urlar 2b-3, 12a-11

o.-ursa 10b-2

o.-uyna 87a-2

o.-ur sen 11a-2

o.-masa 14a-8, 24a-11, 27b-4, 40b-11, 42b-9, 43b-7, 49a-5, 49b-10, 51b-6, 52a-12, 60b-1, 62b-13, 68b-4, 85a-13, 85b-1, 87b-9, 87b-11

o.-dıgın 10b-8, 22b-8, 31a-4, 50b-12, 90a-4, 90b-5, 90b-6, 92b-3, 94b-6, 94b-7, 94b-9, 94b-11, 94b-12, 94b-13

o.-dukdan 4a-7

o.-duğı 22a-8

o.-duğıdur 22a-8

o.-duğunu 52b-3
o.-mağa 62a-5, 97a-5
o.-mağına 96b-12
o.-mas 47a-3
o.-masa 75a-2
o.-masına 96a-9, 97a-8
o.-maya 43a-2, 78a-8, 86b-6, 91a-7, 95b-13
o.-mayan 2a-4, 21a-10, 21a-12
o.-maz 2a-3, 2a-5, 2a-7, 3b-13, 47a-2, 75a-2, 75a-4, 80b-10, 83b-11, 87b-7, 90a-3
o.-mazsa 31a-5
o.-mış 16b-3, 19b-13, 22a-10, 25a-3, 28a-7, 32a-12, 35b-4, 35b-derkenar, 40a-4, 41a-3, 41a-6, 41a-9, 41a-11, 49a-2, 53a-12, 58a-10, 59a-8, 86b-9, 88b-13, 92b-2, 93b-11, 94b-10
o.-mısdur 27b-11, 37a-11, 46b-13
o.-mısnı 5b-2, 89a-7
o.-an 38b-3, 96a-2, 96a-3, 96a-5, 96a-7, 96a-8, 96a-9, 96a-11, 96a-12, 96b-1, 96b-2, 96b-3, 96b-4, 96b-6, 96b-7, 97a-1, 96b-10, 96b-11, 96b-13, 97a-2, 97a-3, 97a-4, 97a-6, 97a-7, 97a-8, 97a-9, 97b-1, 97b-2, 97a-10, 97a-11, 97a-13
o.-mak 6a-8, 12b-13, 19b-3, 20a-9, 20a-9, 25b-7, 25b-8, 38a-10, 38a-10, 40a-5, 40a-6, 41a-1, 41a-3, 53a-9, 55a-13, 74a-13
o.-mağdur 51b-12
uzak o.-mağına 87a-4
o.-mağğa 20a-12, 35a-6, 96a-7
o.-mağnı 40a-3
o.-mağlarına 86b-12

o.-mağna 30a-derkenar
o.-mağdur 8a-4, 8a-7, 20a-10, 22b-2, 25a-5, 27b-2, 29b-5, 30a-5, 30a-9, 31b-6, 32a-4, 37b-2, 39b-7, 41a-4, 42b-5, 47b-1, 47b-4, 47b-5, 47b-10, 48a-3, 48a-5, 48b-1, 48b-3, 49b-12, 50a-7, 51b-8, 51b-13, 54a-13, 54b-5, 56a-2, 60b-7, 61a-13, 67a-3, 68b-10, 88b-5, 89b-1, 91a-10
o.-unca 2b-10
olın-: olınmak, meydana gelmek
o.-a 16b-10, 50b-4, 65b-8, 68a-13, 73b-10, 83b-4
o.-an 54b-derkenar
o.-dı 30b-9, 27a-4, 58a-11, 63a-13
o.-mağdur 47b-8
o.-maz 3b-4
o.-mış 23b-9, 86a-12
o.-mısdur 41a-2, 97a-12
o.-up 24a-5, 96a-3
o.-ur 59a-10, 67b-5
oltur-: oturmak
o.-a 70a-9
o.-dı 17b-2, 18a-6, 23a-4, 24b-9, 62a-13, 62b-11, 69a-12, 69b-4, 70a-11, 73a-1, 73a-10, 75a-12, 76b-2, 76b-8, 78a-11, 79a-9, 79b-1, 91b-4
o.-sa 24b-13, 80a-5
o.-up 38a-4, 85a-9, 88b-6, 92a-2
o.-ur 14a-12
olturt-: oturtmak, dikmek, ekmek
o.-mak 41b-9
oğ: ön taraf, huzur; sağ taraf *krş. oñ*
o. 6a-8
o.-ına 4b-6

o. tarafına 62a-7
o. kolu 35b-10
o. yanı 36b-4
on: on (sayı)
o. 12a-11, 12b-11, 17b-9, 79a-12
on altı: on altı (sayı)
o. 16a-7
on bin: on bin (sayı)
o. 32a-6
on bir: on bir (sayı)
o. 32a-8
on dört: on dört (sayı)
o. 2a-10, 21a-5
on iki: on iki (sayı)
o. 14a-9, 32a-4, 33b-2, 69b-11
on iki bin: on iki bin (sayı)
o. 32a-7
oña: ona
o. 31b-derkenar
oñg: ön taraf, huzur; sağ taraf *krş.* oñ
o. 6a-9
o. -unu 30a-2
o. kolu 28a-13
o. kolının 33b-6
orın: mevki, yer, makam *krş.* orun
o. -ğa 6b-4
orun: mevki, yer, makam *krş.* orın
o. 29b-7
o. -da 24a-3
o. -ğa 57b-1, 57b-2
orunduk: sandalye, koltuk
o. 38a-2
orunsuz: yersiz, uygunsuz
o. 28a-6, 53b-11

oşur-: osurmak, yellenmek
o. -mağ 40b-10
ot: ateş *krş.* od
o. 20a-12, 20b-5, 20b-7, 20b-10,
20b-13, 21a-4, 61b-12, 85a-6, 89b-13
o. -dan 14b-13
o. -ğa 20b-9, 89a-1
o. -nın 20b-10
o. -ka 88b-11, 90a-2
o. -nı 20b-8
oñun: odun, yün ve pamuk eğirirken
kullanılan bir çeşit ağaç *krş.* otun
o. 51b-10
otun: odun *krş.* oñun
o. 52b-4, 52b-5, 52b-7
o. -nı 52b-6, 52b-8
otuz: otuz (sayı)
o. 95b-13
oy-: oymak, yerleştirmek
o. -dılar 57a-13
o yağ: o taraf
o. -ında 82a-11
oyna-: oynamak, oyun oynamak
o. -dı 61a-12
o. -ı 92b-5
o. -mağ 53a-8, 54b-12, 61a-12, 85a-
13
o. -mağnı 87b-9
oyuk: çorap
o. 50b-9
kiyiz o. 49a-9
oyul-: kazılmak, oyulmak
o. -mağnı 89a-1
oyun: oyun

o.-lar 54b-derkenar

Ö

öçkü: keçi *krş.* eçkü, içkü, keçi

ö.-ni 65a-5

öden-: ödenmek

ö.-mek 30a-4

ödeyeçi: ödeyici

karz ö. 86a-11

ögren-: öğrenmek

ö.-e 29a-8, 48a-9, 63a-7

ö.-ür 17a-8, 37b-5, 49b-10

ö.-mek 38b-13, 39b-11

ö.-mekdür 55a-5, 92a-13

öğret-: öğretmek

ö.-e 84a-12

öküz: öküz

ö.-ler 68a-2

ö.-ni 68b-2

öl-: ölmek

ö.-di 25a-10, 57a-2, 67b-8, 91b-11,

93a-11, 93b-2

ö.-diler 65b-3

ö.-e 33b-4, 33b-8, 34a-12, 34b-3,

55a-10, 55a-10, 57a-11

ö.-er 36a-3, 36a-13, 47a-6, 59a-5

ö.-ğay 33b-8

ö.-gey 34b-13, 51b-4

ö.-miş irdi 57a-1

ö.-mesden 59b-6

ö.-ünçe 75b-3

ö.-megen 59b-4

ö.-meye 33b-5

ö.-mek 33a-11

ö.-miş 6a-1, 12b-8, 56b-12, 59a-1

ö.-mişke 55a-11

ö.-megeydür 27b-13

ölç-: ölçmek, tartmak *krş.* ölçe-

ö.-di 49b-5

ölçe-: ölçmek, tartmak *krş.* ölç-

ö.-di 84a-2

öldür-: öldürmek *krş.* öltür-

ö.-di 65a-6, 65a-8, 66a-3, 66a-12,

68b-2, 82a-10

ö.-e 13a-8

ölek: ölmüş, ölü *krş.* ölgen, ölüg

ö.-se 64b-8

ölgen: ölmüş, ölü *krş.* ölek, ölüg

ö. 53b-2

ö.-dür 59a-5, 60a-5

ö.-in 57b-11

ö.-ni 56b-11

öltür-: öldürmek *krş.* öldür-

ö.-diler 3a-10, 11a-3

ö.-üp 67a-12

ö.-di 55a-11, 60a-4, 60a-6, 60a-8,

63b-4, 64a-12, 64a-13, 65a-5, 66b-11, 67b-

4, 67b-6, 69b-10, 69b-13, 70b-5, 71a-2,

71a-5, 71b-5, 73a-3, 73a-5, 74a-6, 74b-6,

74b-7, 75b-1, 77a-4, 78b-6, 80a-2, 81a-5,

81b-8, 83a-5, 83a-9

ö.-ür bolsa 72a-2

ö.-ür 28b-1, 63b-3, 71b-10, 81a-6

ö.-mek 74a-13

ö.-mekni 64a-11

öltürgüçi: öldürücü, öldüren, katil

ö.-den 64a-12

ölüg: ölmüş, ölü *krş.* ölek, ölgen

ö. 56a-11, 56b-10, 57a-7, 57b-10,
58a-11, 58a-13, 58b-3, 58b-6, 59a-3, 59a-6,
59a-derkenar, 59a-derkenar, 59b-3, 59b-13

ö.-din 58b-4

ö.-ler 57a-5, 59b-1, 59b-5

ö.-lerdin 57a-6

ö.-lerge 59a-6

ö.-ni 56b-9, 57a-4, 57b-5, 58b-1,
58b-7, 59b-derkenar, 86a-13

ö.-niñ 57b-11, 57b-12, 58b-5

ö.-niñg 57b-7

ölüm: ölüm

ö. 12a-8, 15b-5, 22a-12, 50b-7,
62b-1

ö.-dür 28a-4, 62b-9

ö.-i 12b-6, 12b-6

‘Ömer (ra): Hz. ömer

‘ö.-nı 63b-3

‘ömr: *Ar.* ömür, yaşam

‘ö. 33b-9

ö.-i 12b-3, 12b-8, 14b-7, 18b-10,
26b-11, 27a-12, 28a-1, 36a-12, 37a-8, 46b-
13, 46b-13, 47a-1, 47a-1, 51a-1, 53b-12,
56b-10, 58a-8, 58b-10, 58b-3, 58b-6, 62a-5,
62a-5, 63b-6, 66b-8, 71a-10, 79a-5, 86b-12,
87a-1, 87a-4, 87a-5, 91a-11

‘ö.-dür 46a-13, 47b-11, 49b-4,
60b-10

‘ö.-inde 70b-13

‘ö.-iniñ 90a-8

‘ö.-i derāz 46b-11

‘ömrli: yaşamlı, ömürlü *krş.* ‘ömrli

ö. 13a-10, 13a-11

ömrli: yaşamlı, ömürlü *krş.* ‘ömrli

ö. 45b-7

öp-: öpmek

ö.-di 53a-10, 53b-12, 58b-8

ö.-se 58b-9

öpüş-: öpüşmek

ö.-mek 53a-5

ördek: ördek

ö. 77b-6

örmekçe: örümcek

ö. 72a-4

ö.-dür 71b-10

ö.-ni 72a-5

‘öşr-gır: *Ar+Far.* öşür vergisini alan

ḥarāc ve ‘ö.-i 68b-3

öt-: geçmek

ö.-di 47a-4

ö.-er 15a-8, 15b-1

ö.-miş ola 90a-8

ö.-mişdür 47a-2

ö.-mek 61b-4

ötel-: ödenmek *krş.* öten-

ö.-ür 21b-12

öten-: ödenmek *krş.* ötel-

ḳarż ö.-mekdür 32b-derkenar, 39b-
7

ötker-: geçirmek

ö.-miş 58a-8

öz: kendi, öz

ö. 9b-9, 32a-11, 53b-9, 53b-11,
58a-4

ö.-i 11a-4, 28b-4, 29b-6, 29b-6,
32b-2, 35b-1, 41b-1, 50b-9, 57b-5, 78a-3,
78b-3, 93b-2, 93b-4, 93b-5

ö.-ige 9a-5, 25a-6, 25b-12, 69a-13
 ö.-in 24a-13, 35b-derkenar, 80b-8,
 81b-6, 90b-5
 ö.-indin 35b-2, 84b-2
 ö.-ine 2b-10, 35b-6, 36a-10, 64a-4,
 75a-3, 84a-10
 ö.-ni 6a-1, 21b-7, 28a-10, 39a-3,
 41a-11, 56b-10, 56b-12, 57a-8
 ö.-ini 34b-5, 35a-6, 35b-7, 95b-6
 ö.-inün 74b-2
 ö.-leri 61b-13
 ö.-ümnî 63b-1
 ö.-ün 38a-2, 47b-3, 52a-8, 56b-4,
 87a-5
 ö.-ünden 84b-1
 ö.-üni 7a-8, 12b-7, 14b-12, 17a-7,
 19a-7, 20a-5, 24b-6, 28b-1, 31b-2, 35b-6,
 39a-5, 40a-4, 41a-5, 52a-6, 52a-10, 54a-2,
 56a-3, 56a-4, 56a-6, 56b-2, 59b-7, 60b-1,
 69b-2, 87a-5, 94b-10, 94b-7, 94b-8
 özge: başka, diğer
 ö. 77b-11, 78a-7, 89b-3
 ‘özr: *Ar.* özür, kusur
 ö. 26b-4

P

pādişā: *Far.* < pādişāh, padişah *krş.* pādişāh
 p. 6a-13
 pādişāh: *Far.* padişah *krş.* pādişā
 p. 14b-5, 49b-7, 62b-12, 63a-12,
 72a-10, 87a-3
 p.-dın 11b-9, 72b-9
 p.-ğa 72a-7
 p.-ı 16a-3

p.-lar 54a-7, 70a-11, 87a-1
 p.-larnı 86b-12
 p. ola 54a-5
 p.-ı ‘acemîdür 69b-12
 pādişāhlık: *Far. +T.* padişahlık
 p. 18a-7, 70b-10, 75b-6, 92a-6
 p.-ğa 49b-6, 62b-12
 pāk: *Far.* temiz
 dīn-i p. 22b-3, 32a-3, 33a-4, 48b-9
 p. bolmağdur 28b-8
 p. itmek 34b-7
 p. ola 13b-12, 29a-3, 33a-8
 p. olmağdur 27b-2
 p. ton 50b-3
 tab‘-ı p. 25b-5
 dīn-i p.-dür 47b-11, 68b-11
 pāk-dīn: *Far+Ar.* temiz din
 p. 31a-6, 31b-8, 34a-1, 44b-2, 50a-
 7, 56a-13, 86b-7
 merd-i p. 44b-8
 pākīze: *Far.* temiz, lekesiz; saf
 p. 14a-3, 32a-2, 34a-1, 80a-11
 p.-i büzürüg 80a-9
 pālān: *Far.* palan, semer; eğer
 p.-ı 93a-6
 pāre pāre: *Far.* parça parça
 p. p. olmışdur 37a-11
 pāre: *Far.* parça
 p.-ler 49a-3
 p.-si 6b-9
 p.-sin 17b-2
 pārelen: *Far. +T.* parçalanmak
 p.-di 16a-5

pārsā: *Far.* sofı, dıne bağlı (kimse); iffetli, namuslu (kimse)

p. 79a-1, 92b-8

pārsālık: *Far.+T.* sofuluk, dıne bağlılık; iffetlilik

p.-dur 38b-6

pārse: *Far.* dilenci, dilencilik

p. 2b-12, 13b-10, 21b-2, 25b-13, 32b-10, 72a-6, 80a-1, 91b-10

ḫatun-ı p. 25b-6

paşa atmaça: bir çeşit doğan

p. 77a-1

peçe: *Far.* < beçe, insan veya hayvan yavrusu *krş.* beçe

p. 77b-2

p.-si 77b-6, 79a-2

p.-sini 79b-10

p.-i ḫāvus 77a-13

peder: *Far.* baba

p. 15b-9, 16a-9, 16b-2, 32a-5, 34a-10

peğamber (A.S): *Far+Ar.* peygamber (A.S)

p-nı 11b-7

pelenĝ: *Far.* kaplan, panter, pars *krş.* pelenĝ

p. 72b-11, 73a-1, 73a-4

p.-ge 73a-2

pelenĝ: *Far.* kaplan, panter, pars *krş.* pelenĝ

p.-ni 73a-3

pelle: *Far.* < pele, terazi kefesi

p.-si 15a-11, 84a-3

penbe: *Far.* pamuk

p.-niĝ dānesin cüdā itĝüçi 86a-6

perākende: *Far.* perakende; tek tek yapılan, satılan

p. kıla 74a-12

perde: *Far.* perde

p. 51b-5

perde-dār: *Far.* perdecı

p. 86b-5

perhīz: *Far.* perhiz

p. 47b-10, 71a-6, 86b-7

perhīz-kār: *Far.* sofı

p. olup 13b-12

perhīz-kārlık: *Far.+T.* sofuluk

p.-dur 30a-9

perhīzlik: *Far+T.* perhizlik

p. 11b-10, 37b-3

p.-dür 34b-2, 52a-2

p.-in 1b-11

p.-ini 1b-12

peri: *Far.* peri

p. 83b-7

p.-ler 83b-4

perīde: *Far.* uçmuş

p. 24a-4

perişān: *Far.* perişan

p. ola 93a-9, 94b-11

p. olmasına 97a-8

pervāne: *Far.* kelebek

p. 80b-7

pervīzen: *Far.* elek, kalbur

p. 90b-10

pes: *Far.* sonra, öyleyse, imdi; sonuç olarak

p. 2a-2

pes: *Far.* yeter, yetişir, kafi

b. 1b-11, 8a-13, 57a-2

peşimān: *Far.* pişman

p. ola 80a-12

p. yiye 90a-13
peşimānī: *Far.* pişmanlık
 p. ola 44a-5
 p. 43b-4
 p.–dür 44a-1
peşimānlık: *Far. +T.* pişmanlık
 p.–dur 47b-3
peydā: *Far.* meydana, ortada
 p. boldı 75a-7
 p. ola 17b-5, 22b-10, 41a-7, 44b-5,
 63a-6, 89a-2
 p. olsa 39b-4
 p. olur 80a-9
Peygamber: *Far.* peygamber
 p.–e 8b-12
 p.–ge 90a-6
 p.–i 13a-6
 p.–lerni 11b-7, 12b-11
 p. (S.A.V.) 8a-11, 87a-9
 p. (A.S.) 3a-13, 30a-derkenar
 p. (A.S.)nīng 30b-6
peyveste: *Far.* ulaşmış, bitişik
 ni‘ met-p. bolmağdur 43b-4
pıçak: bıçak, hançer, kama
 p. 54b-3
pıçku: bıçkı, testere
 p. 87a-11
piçen şatucı: zahireci, zahire alıp satan
 p. 84b-6
pīmār: *Far.* < bīmār, hasta
 p. 17b-11, 18a-5, 85b-2
 p. olmak 74a-12
 p. olsa 69a-4
pinhān: *Far.* gizli, saklı

p. 60b-7
 p.–dur 86a-13
 p. ider 85b-9
 p. ola 83a-8
 tezvīc-i p.–ı 47b-1
pīr: *Far.* yaşlı, ihtiyar
 p. 26b-2
 p.–dür 41a-6
 p. olmuş 41a-5
 p. olsa 39b-2
 p.–i merd 26b-3
piste: *Far.* fındık, şam fıstığı, antep fıstığı
 p. 45a-1, 45a-2
piş-: pişmek *krş.* piş-
 p.–di 23b-13, 25b-1
 p.–medi 24a-1
pişik: pişik, pişmiş *krş.* pişken
 p. kerpiç 22a-3
pişir-: pişirmek *krş.* pişür-
 p.–üp 78b-4
 p.–ür 20b-9
pişirüçi: pişirici, aşçı
 aş p. 85a-5
pişken: pişik, pişmiş *krş.* pişik
 p. kerpiç 21b-4
pişür-: pişirmek *krş.* pişir-
 p.–meyinçe 83a-11
piyāle: *Far.* cam
 p. 50a-5
post: *Far.* deri, ten; tüylü hayvan derisi,
 yumurtanın kabuk altındaki zarı
 p. 31b-13, 35a-7

p.-ı 66a-8, 70a-5, 70b-7, 71b-3,
73b-6, 73b-13, 76a-10, 76b-1, 76b-6, 77a-
12, 77b-10, 78a-9

p.-ın 67b-3, 72b-7, 78b-5

p.-ını 72a-7

p.-ları 77a-2

p.-larını 91b-3

put: *Far.* put, güzel

p. 83b-10, 87b-6

p.-nı 83b-11, 87b-7

put-*hâne*: *Far.* puthane, kilise

p.-dür 89b-10

pünçek: *Far.* < pençe, pençe

p. 34a-5

p.-im 58a-7

püser: *Far.* oğul, erkek çocuk

p. 10b-2, 16a-13, 32a-6, 34a-11

p.-i 23b-6, 33a-1

püş-: pişmek *krş.* piş-

p.-e 85a-6

R

rāʾ: Osmanlı alfabesinin bir harfi

r. 7b-7

rābez: *Ar.* ağıl; metinde atbakıcısı ve ağıl
temizleyen kimse anlamında kullanılmıştır

r. 84a-11

rāciʿ: *Ar.* geri dönen; münasebeti, ilgisi
olan

r. ola 25a-11

r.-dür 33a-3, 33b-1, 33b-11, 34a-9,
34b-9, 35b-8, 35b-13, 49a-9, 49b-2, 82b-3,
87a-11, 91b-2

raʿd: *Ar.* gök gürlemesi

r. kibidür 17b-9

r. 15b-3, 17b-4

raḍiya'llāhü ʿanh: *Ar.* Allah ondan razı
olsun

r.-dan 63a-13

raġn cevz: *Ar.* bir çeşit ceviz

r. 44b-9

rāh: *Far.* yol

r.-ı rāst 51b-11

rāhat: *Ar.* rahat, huzur, sükunet

r. 12a-12, 18a-8, 18a-9, 18b-1, 18b-
3, 18b-5, 19a-7, 21b-2, 21b-11, 36a-9, 40b-
10, 42a-4, 44a-1, 47b-7, 49b-4, 60b-11,
65b-12, 96a-8

r.-a iriše 56b-9

r.-a irür 15a-12

r.-a irüşe 40b-6

r.-a 96b-13, 97a-1

r.-da 16a-3

r.-dur 32b-derkenar, 39b-7, 42b-2

rāhatlık: *Ar. + T.* rahatlık

r. ile 96a-9

rāhib: *Ar.* rahip

r. 90b-1

raḥīm: *Ar.* acıyan, esirgeyen

r. 4b-13

raḥm: *Ar.* acıma, esirgeme, koruma

r. 58a-7

raḥmān: *Ar.* herkese merhamet eden, Allah

r. 4b-13

raḥmet: merhamet, acıma, esirgeme

r. 12a-12, 12b-11, 17b-10, 17b-12,
17b-2, 18a-5, 18b-6, 30a-8, 88a-9

r.-dür 18a-2
 r.-idür 14b-2
 r. eyleye 59a-derkenar
 r. ide 56a-10, 58b-3
 r. ilen 97b-4
 r. kıla 30b-4
 ra'yyet: *Ar.* bir hükümdar idaresi altında bulunan ve vergi veren halk
 r.-dür 95b-1
 r.-ğa 55a-8
 r.-i 42a-10
 r.-lere 11b-9
 gam-ı r. 2b-3
 h'āb-ı r.-den 11a-11
 rakḳāş: *Ar.* oynayan, dans eden; ölü ağlayıcısı
 r. 85a-11
 rakş: *Ar.* sıçrayarak oynama, dans etme
 r. 53a-9, 61a-3, 61a-6, 85a-12, 85a-12, 85b-1, 87b-8, 87b-10
 r. kıllurlar 61a-11
 rāst: *Far.* doğru, gerçek, dürüst
 haber-i r. 31b-6
 r. 3b-1, 18b-5
 r. anı içdi 55b-6
 r. güydur 55b-7
 r. ider 31a-11
 r. keldi 9b-1, 11a-8, 11b-6
 r. keldi mü 9b-1
 r. keke 95b-13, 96a-3
 r. kelür 3a-3, 9b-2
 r. ola 43b-10, 48b-13
 r. ola keke 3a-8
 r. olmakdur 48b-1, 54a-13

r. olur 22b-1
 r. tüş 2b-2
 r.-dur 3a-5
 r.-güy 38a-11
 r.-güylükdür 55b-5
 rāh-ı r. 51b-12
 rāstlık: *Far.+T.* doğruluk, gerçeklik, dürüstlük
 r. birle 55b-4
 rāsū: *Far.* gelincik, ars
 r. 75a-1
 rāy-güy: *Ar.+Far.* rey, fikir, oy söylemek
 r. 86a-5
 rāz: *Far.* sır
 r.-ı nihān tutmaḳ 34a-3
 rāzī: *Ar.* razı, kabul etmiş
 r. degüldür 57a-7
 r. olsa 56a-7
 recn: *Far.* ağrı, sızı, zahmet
 r.-le 42a-7
 recül: *Ar.* erkek çocuk
 zekerü'l-r. 28b-3
 red: *Ar.* < redd, red, kabul etmeme
 r. bolmaya 65b-1
 re'fet: *Ar.* merhamet etme(k), acıma(k)
 r. 12b-12
 refi': *Ar.* yüksek, yüce
 merd-i r. 44a-13
 refik: *Ar.* arkadaş, yoldaş
 r. 48b-2
 merd-i r. 31a-7
 re'īs: *Ar.* reis, baş, başkan
 r. 2a-11, 2b-6, 15b-8, 21a-6, 22b-9, 23a-6, 57a-10

r.-din 20a-4, 22a-2
 r.-dür 42a-11, 44a-9
 r.-ler ile 22b-5
 r. kibi 86a-2
 r.-i civân-merd 25a-2
 r.-i ebleh 90a-1
 r.-i şehir 24b-8
re'îslik: *Ar. +T.* reislik, başkanlık
 r. 75b-6
renc: *Far.* ağrı, sızı; zahmet, sıkıntı
 r. 13a-11, 22a-1, 39a-2, 41b-13,
 61b-13, 66b-1, 70b-12, 94b-13
 r.-den 13a-12
 r.-dür 7b-8, 13b-1, 55b-1
 r.-le 21b-13, 42b-9, 67a-8
 r.-üdin 56b-9
 r. ile 44b-10
 r. olup 7a-4
 r. ve meşakkât ile 32a-8
 sefer-i r. ile 62a-9
 bâ-r. 22a-4, 45a-8, 86a-3
 merdümân-ı bâ-r. 86a-4
rencür: *Far.* sıkıntılı, incinmiş; hasta, dertli
 r. 16a-6
rencü: *Far.* ağrı, sızı; zahmet, sıkıntı
 r. 5b-10, 20b-13, 46b-10, 60a-5,
 64a-4
 r. berür 72a-1
 r. ola 46b-6
reng: *Far.* renk; tarz, hal
 r. 51b-1
 r.-i 3b-5, 3b-8, 37b-7
rengli: *Far. +T.* renkli
 r. 6a-4, 6a-4

renglü: *Far. +T.* renkli
 r. 68b-6, 68b-7, 71a-10, 86b-9
re's: *Ar.* baş, kafa; başkan
 r.-den 36b-6
resîde: *Far.* erişmiş, yetişmiş, olgunlaşmış;
 genç
 nâ-r. hüşeni 45b-5
 nâ-r. 41b-13
 r. olsa 45b-10
 r.-dür 45b-7
 nâ-r.-si 43a-2
resîden: *Far.* yetişmek, ulaşmak, ermek,
 olgunlaşmak
 r. 21b-6
resûl (sav): *Ar.* resul, Hz. Muhammet
 r. 11a-7
resûlü'llâh: *Ar.* resulallah
 r.-ğa 61a-13
revâ: *Far.* uygun, layık, yerinde
 r. ola 29a-5, 52b-10
 r. olmakdur 29b-5
rızâ: *Ar.* rıza, hoşnutluk, memnunluk
 r. ola 73b-11
rızâsızlık: *Ar. +T.* rızasızlık, hoşnutsuzluk,
 r.-dur 56a-3
rızık: *Ar.* azık, yiyecek, içecek şey; Allah'ın
 herkese bahşettiği nimet
 r. 14b-8, 18a-9, 18b-7, 20b-4, 25a-
 5, 25b-2, 45a-11, 46a-4, 47a-13, 61a-2,
 70a-13, 82b-1
 r.-ı 7a-5, 14b-1, 15b-4, 17a-10,
 23b-4, 35a-6, 40b-4, 41b-8, 42b-6, 46a-5,
 46a-7, 46b-5, 52a-13, 52b-7, 53b-10, 54a-2,
 56a-9, 62a-3, 62b-5, 63a-8, 66a-2, 68a-7,

70b-1, 71b-8, 77b-4, 79a-8, 89a-7, 89a-8,
94b-8

r.-dur 27b-9, 58b-4, 92b-1

r.-ında 18b-4, 29a-8, 45a-11, 45a-
12, 45b-6, 69a-11

r. ire 85a-8

r. yolları 27b-8

r.-ı helâl 41b-12, 51a-4

r.-ı helâl bula 5b-1

r.-ı helâldür 42b-12, 88b-10

rî'âyet: *Ar.* gözetme, gütmeye; sayma, saygı

r. ide 9b-4

rif'at: *Ar.* yükseklik, yücelik, yükselme

r. 13a-13, 14a-6, 14b-8, 15b-4, 21b-
5

rîh: *Ar.* rüzgar, yel

r. 18a-derkenar

rikâb: *Ar.* üzengi

r. 84a-11

rîm: *Far.* irin

r. 40a-2, 40a-7

rîvâc: *Far.* kuzukulağı

r. 44b-6

rivâyet: *Ar.* rivayet, söylenti, hikaye edilen
haber

r. olındı 27a-4, 63a-13

riyâset: *Ar.* reislik

r. 7b-7, 12b-12, 13b-3, 14a-5, 14b-
6, 17b-1, 21b-6, 22a-10, 27b-1, 31b-6, 31b-
7, 32a-5, 33a-13, 34a-2, 34b-1, 38a-4, 38a-
7, 38b-5, 39b-11, 48a-12, 49b-3, 49b-4,
50a-1, 53b-7, 54a-8, 54a-10, 62b-7, 65a-1,
77a-2, 77a-10, 88a-4
r.-dür 49b-4

devlet ve r. bula 37a-2, 71a-2

dîn-i r. 25b-5

r. ola 78a-8

rûh: *Ar.* ruh

r.-ına 59a-derkenar

ruhbân: *Ar.* evlenmeyen papazlar

r. 89b-6

ruḥṣat: *Ar.* < ruḥṣat, izin

r. itmeye 36b-8

rûmî: Anadolu

r.-ler 76a-6

rûsî: *Far.* orospu

r. ola 92b-9

rûşen: *Far.* aydınlık, parlak; açık seçik

r. 7b-12, 19b-1, 22b-3

r. ola 16b-4, 17a-9, 33a-6, 57a-3

r. olur 6a-12

kâr-ı r. 15b-9

rûşenâ: *Far.* aydınlık, açıklık

r.-yı rûzgâr 20b-4

rûşenlîğ: *Far.+T.* aydınlık, parlaklık; açık
seçiklik

r. 9a-1

rûşenlîk: *Far.+T.* aydınlık, parlaklık; açık
seçiklik

r. 20a-7, 20a-9

rûy: *Far.* yüz

âb-ı r. 21b-5

merd-i n nîkû-r. 83b-11

nîkû-r. 45a-3

r. 87b-6

tuṣṣ-r.-dur 31a-1

zişt-r. 9a-4, 27a-2

rûze: *Far.* oruç

r. 48b-10, 59a-11
 r.-de 29b-6
 r. açmak 88b-9
 r. tutmak 88a-4, 88b-7
 rūzgār: *Far.* rüzgar
 r.-ı 15b-1
 rūşenāy-ı r. 20b-4
 rūzī: *Far.* rızık, azık, nasip; gündüzle ilgili, gündüze ait
 r. 61a-8
 r. tapmak 44a-4
 r. kıla 10b-10, 21a-11, 33a-8, 36a-5, 38b-8, 50a-4, 62b-4, 69a-5, 76b-4, 81a-12, 85b-4
 bā-r. 53b-10
 rūcū: *Ar.* dönme, geri dönme; cayma
 r. ide 25a-6, 25a-8
 rūkū: *Ar.* rüku
 r. 29b-8, 87a-7, 88a-6
 r. sücüd kılmak 28b-6, 29b-derkenar
 r. ve sücüd kılsa 30a-derkenar
 rūsvālīk: *Far.+T.* rezillik, rüsvalık, itibarsızlık
 r. 90b-6
 r.-ğa düşe 74a-11
 rūsvāy: *Far.* < rūsvā, rezil, rüsva, itibarsız
 r. ola 36b-9
 r.-ı 'ālem 71a-12
 rū'yā: *Ar.* düş, rüya
 bāb-ı fī-şurūṭı 'r-r. 95b-11
 melikū'r-r. 1b-5, 1b-10
 şāhib-i r.-nı 7a-10
 rū'yet: *Ar.* görme, bakma

r.ü'l-burūc 17a-6

S - Ş - Ş

şā': Osmanlı alfabesinin bir harfi
 ş 7b-2
 sa'adet: *Ar.* saadet, mutluluk
 s. 12b-12
 s.-den 8b-3
 s.-dür 9a-2, 26b-6, 87a-13
 şa'b: *Ar.* güç, zor, çetin
 ş. 7b-11
 şabā: *Ar.* gün doğusundan esen hafif ve latif rüzgār
 ş. yeli 18b-2
 şaba: tulum
 ş. 38b-2
 şaban: saban, çift sürmeye mahsus alet, kara saban *krş.* şoka
 ş. sürdi 45a-13
 şabī: *Ar.* çocuk, bebek
 ş. 3a-2, 3a-3, 27a-5, 63b-10
 ş.-ni 23b-10
 şābir: *Ar.* sabreden, sabırlı
 ş. körse 56a-3
 şabr: *Ar.* sabır
 ş.-dur 7b-11
 saç: saç
 s. 39b-5, 55b-8, 55b-11
 s.-ı 35a-11, 36b-3, 36b-4, 36b-5, 36b-6
 s.-ın 27b-1, 32b-2, 32b-derkenar, 39a-9, 86a-11
 s.-ını 36b-1, 36b-8

saç-: saçmak, dökmek *kırş.* ik-, çaç-,
 s.-dı 62a-2
 s.-dılar 25b-9, 26a-13
 s.-an 43a-12
 saçıl-: saçılmak, dökülmek
 s.-up 64b-derkenar
 saçu: düğünlerde, şenliklerde saçılan şey
 s. 26a-13
 sa' d: *Ar.* kutluluk, uğur
 s. 8b-3, 87a-13
 ta' bürün bi's-s. 8b-10
 şād: *Ar.* Osmanlı alfabesinin bir harfi
 s.-dur 7b-10
 şadağa: *Ar.* sadaka, zekat
 ş. 28b-6, 59a-11
 ş. bermek 59a-derkenar
 ş. bermek gerek 57b-7, 96a-6
 ş. bermek kerkdür 96b-6, 97b-3
 ş. birmek gerek 58b-2
 ş. virmek gerek 1b-8
 ş.-i fiṭrası 28a-12
 ş.-lar bermek gerek 97a-4
 ş.-lar ola 48b-11
 zekūt ve ş. virse 30b-10
 sāde: *Far.* basit, yalın
 s. 87a-13
 şadef: *Ar.* sedef, inci kabuğu
 ş. 19a-2
 şādık: *Ar.* sadık, doğru, sadakatli
 dost-ı ş. 60a-12
 ş.u'l-va' d 13b-3
 şādır: *Ar.* ortaya çıkan, meydana gelen
 ş. olmuşdur 27b-10
 şāf: *Ar.* temiz, katkısız

ş. 19b-4, 19b-7, 46b-11, 87a-2,
 89b-1
 ş.-dur 19b-1
 şaf: *Ar.* saf, dizi, sıra
 s.-ında 45b-4
 şafā: *Ar.* Mekke civarında bir yer
 ş. ile 30b-6
 şaffife: *Ar.* temiz, saf
 ş.-yi şaffiye 3a-5
 şaffiye: *Ar.* Hz. Muhammet'in eşlerinden
 biri
 ş. 3a-10, 3a-12
 ş.-ni 3a-9
 ş.-niṅ 3a-11
 şafrāvi: *Ar.* safraya, öde mensup
 ş. 3b-4
 sağ: sağ (solun zıddı)
 ş. 4b-3
 ş.-a 28b-1
 sağ-: sağmak *kırş.* şav-
 ş.-dı 66a-5, 69a-2
 sağ: ambar
 ş. 25a-5, 25a-6
 ş.-nı 25a-4
 sağır: sağır, işitmeyen *kırş.* şaṅḡırav
 ş. 40a-2, 40a-6
 şahābe: *Ar.* Hz. Muhammet'in arkadaşları
 ş.-lere 29b-2
 şahāvet: *Ar.* cömertlik, eli açıklık
 s.-dür 34a-6
 saḥī: *Ar.* cömertlik, eli açıklık
 s. 45a-1
 merd-i s. 45a-3
 şāhib: *Ar.* sahip

ş.-i 22a-6, 25a-13, 36b-13, 56a-10,
56b-3, 96b-1

ş.-ine 22a-12, 25a-8, 33b-1, 33b-
10, 35b-2, 35b-3, 50a-3, 87a-11, 90a-10

ş.-iniñ 22a-8

ş.-i berīd 2a-12

ş.-i bid'at ola 90b-2

ş.-i dīvān 2a-12

ş.-i ḥānedür 25a-7

ş.-i ḥānege 74b-10

ş.-i ḥāneniñ 37a-1

ş.-i hemtā 3b-11

ş.-i 'ilm 13a-10

ş.-i māl 17a-11

ş.-i rū'yāniñ 7a-10

ş.-i serāya 25a-11

ş.-i serāydur 25a-12

ş.-i serāyniñ 22a-9

ş.-i sır 17a-5

ş.-i tüş 7a-12

şāhibetuhū: *Ar.* karısı

ş. 28b-4

şahibuhū: *Ar.* onun sahibi

ş. 1b-derkenar

şahrā: *Ar.* çöl, kıy, sahra

ş.-da 40b-5

saht: *Ar.* defetmek, yok etmek

s.-ke 24a-6

sa'ī: *Ar.* çalışan, hızlı yürüyen, haberci,
koğuculuk eden

s. ideçi 84b-11

sa'īd: *Ar.* mutlu

ve's-s. 5a-4

s. 8b-3, 87a-13

sā'il: *Ar.* soran; dilenci; akıcı, akan

fi'li's-s. 5a-5

sā'il 3b-13, 8b-12, 10a-4, 10a-7,
10a-10

şakal: sakal

ş. 32b-1

ş.-ı 32b-9, 35a-12, 35b-2, 35b-4

s.-ın 32b-5, 35a-10, 86a-11

ş.-ını 32b-10, 32b-11

şakālet: *Ar.* parlaklık

ş. virürler 84a-4

şakallı: sakallı *krş.* şakallıg

ş. 28a-10

şakallıg: sakallı *krş.* şakallı

ş. 35b-6

şakın: sakın (tenbih için söylenir)

ş. 11b-1, 78b-8

şakın-: sakınmak, çekinmek

ş.-mağ gerek 52b-6

ş.-mağ kerekdür 96a-11

sāki: *Ar.* saki, içki sunan

s. 86b-6

şakla-: saklamak, korumak

ş.-ğay idüñ 1b-9

ş.-ya 7a-8

sāl: *Far.* yıl, sene

s. 69a-7

sal-: salmak, bırakmak, göndermek *krş.* şal-

s.-dı 25b-10

şal-: salmak, bırakmak, göndermek *krş.* sal-

ş.-up 26a-4

ş.-ur 80b-8, 84a-10

ş.-mağdur 61b-7

şalāh: *Ar.* rahatlık, barış, huzur

ş. 87a-11
 ş.-a 86a-4
 ş.-dur 31a-4
 ehl-i ş. 31a-5
 şalāhiyyet: *Ar.* yetki
 ş. için 84b-10
 şalavāt: *Ar.* Hz. Muhammed'e edilen dualar
 ş. 8b-13, 10a-5, 88a-6
 ş. aytsa 87a-8
 ş. itse 90a-6
 ş. okusa 30a-derkenar
 ş. okuya 4a-2
 ş.ü'l-lāhi 'aleyh 11a-6
 ş.ü'l-lāhın 13a-11, 13a-12, 13a-13,
 13b-3, 13b-4, 13b-5, 13b-7, 13b-8, 13b-10,
 13b-11, 13b-12, 13b-13, 14a-1, 14a-2, 14a-
 3
 şalgāt: *Ar.* küstahlık, gururluluk
 ş. 7b-11
 şāliḥ: *Ar.* doğru, iyi; dini emirleri yerine
 getiren; erkek ismi
 ş. 91a-5
 ş.-dür 39a-4
 ş.-lerdin ise 90a-7
 ş.-lere 47a-8
 zevc-i ş. 16a-1
 şāliḥa: *Ar.* doğru, iyi; dini emirleri yerine
 getiren kadın
 ş. 2b-12
 zevce-i ş. 16a-1
 sālīm: *Ar.* salim, emin; eksiksiz
 s. 8b-1
 şalkın: serin; esinti, rüzgar *krş.* yil

ş. 9a-9, 42b-8, 9b-12, 28b-7, 9b-13,
 10a-1, 46b-11
 ş. ırmağda 87a-2
 şalkınlık: serinlik
 ş. 9b-11
 ş.-dur 43b-7
 saltanat: *Ar.* saltanat, hükümdarlık
 s. 14a-5, 54a-8
 sāmī: *Ar.* yüksek, yüce; ünlü
 s. 8a-11
 şan-: sanmak, zannetmek
 s.-ur 41a-5
 şandal: *Ar.* sandalye, iskemle; avrupa
 hükümdarlarının oturdukları hükümet
 kürsüsü; Hindistan'dan getirilen kuvvetli ve
 güzel kokulu sert bir ağaç
 ş. 25b-3, 55a-1
 ş.-ı 87a-10
 şandık: *Ar.* sandık, sanduka *krş.* şanduk
 ş. 37a-12
 şandugaç: bülbül
 ş. 78b-11
 şanduk: *Ar.* sandık, sanduka *krş.* şandık
 ş. 36b-10, 82a-3
 saṅga: sana
 s. 10b-9
 saṅḡırav: sağır, işitmeyen *krş.* sağır
 ş. 56a-6
 sanınça: sayısınca
 s. 26a-12, 42a-8, 42a-9, 57b-1
 sār-bān: *Far.* deveci, deve sürücüsü
 s. 85b-7
 şarf: *Ar.* sarf, harcama, kullanma, işletme
 ş. itmekdür 28a-6

şarğay-: sararmak

ş.-miş 27a-10

şarı: -e doğru

kible ş. 9b-6

şarı: sarı *krş.* şarığ

ş. 31b-derkenar, 35b-4, 92a-7

şarığ: sarı *krş.* şarı

ş. 2a-5, 3b-5, 37b-7, 41b-13, 95a-11

şarımşak: sarımsak

ş. 45b-11, 45b-12

sariçha: *Far.* kuyruk sallayan kuşu

s. 79b-12

şarrāf: *Ar.* sarfeden, sarraf

ş. 85a-9

sār-vān: *Far.* < sār-bān, deveci, deve sürücüsü

s. 85b-7

şat-: satmak *krş.* şatula-

ş.-a 86b-10

ş.-up 61b-11

şatın: satın *krş.* şatun

ş. aldı 69a-4

satkuçı: satıcı *krş.* şatuçı

it s. 85a-2

şatu: satma, satış

ş. 61b-9

şatuçı: satıcı *krş.* satkuçı

piçen ş. 84b-6

ikün s. 84b-5

şatula-: satmak *krş.* şat-

ş.-dı 61b-11

şatun: satın *krş.* şatın

ş. ala 67b-12, 93a-12

ş. aldı 26b-6, 26b-7, 78a-13, 86b-

11, 92a-9, 92b-13, 93a-11

ş.-da 66b-1

şav-: sağlamak *krş.* şağ-

eliyle ş.-ar 94a-3

süt ş.-mağ 47a-9

şavāb: *Ar.* doğru, doğru davranış

be-ş. 20a-10

şavā'ik: *Ar.* yıldırımlar, şimşekler

ş.-dan 7a-8

şavat: sepet

ş. 47a-5, 90b-10

ş.-ı 47a-5, 47a-6

şā' ve: *Ar.* kuyruk sallayan kuşu

ş. 79b-12

şavuk: soğuk

ş. 43a-11

şavut: zırh *krş.* küye

ş. 38b-2

sa'y: *Ar.* çalışma, gayret, emek; geçinmek için iş işleme

s. ide 95a-3

s.-i t̄ā' atdür 31b-9

sāyil: *Ar.* < sā'il, soran

s.-niğ 4a-3

şaykal: *Ar.* cilacı; cilā aleti; parlaklık

ş. 84a-3

şebāt: *Ar.* sebat

ş. 7b-2

sebeb: *Ar.* sebep

s.-i 50b-12

s.-idin 29a-9

s.-indin 89b-3, 96a-13

sebebli: *Ar.* +*T.* sebepli

s. 58a-10
s.-dür 58a-7
sebze: *Far.* sebze
s. 41b-2
sebzerak: *Far. +T.* daha çok sebze
s. 44b-6
sebze-vât: *Far.+Ar.* sebze, sebzeler
s.-lar 26a-9
secde: *Ar.* secde
s. kıldı 90a-2
s. kılduğın 15b-10
s. kıılır 16a-10
sefâhat: *Ar.* zevk ve eğlenceye düşkünlük,
akılsızlık
s.-dur 7b-10, 7b-11
sefer: *Ar.* sefer, yolculuk; savaş
s. 33b-9, 54a-12, 62a-10, 96a-8
s.-de 33b-11, 59a-9
s.-den 53a-3, 85b-4, 90a-11
s.-din 78a-11, 93b-11
s.-dür 7a-4, 52b-12, 93a-1
s.-e 39a-11, 93b-13, 94a-9
s.-ge 36b-5, 51b-13, 56b-13, 75b-
13, 88b-6, 96a-5
s.-i 53b-2, 93a-2
s.-inde 52a-3, 62a-11, 62a-8, 76a-3
s.-inden 62b-2
s.-indin 59a-9, 60b-8
s.-ni 57a-12
s. kııla 43b-12, 49b-5, 53a-2, 53a-4,
53b-2, 62a-7, 62b-10, 88b-1, 91b-6
s. kıılmağdur 32b-derkenar, 39b-8,
46a-9
s. kıılır 57a-11

s.-i ba^cid ide 75b-12
s.-i gayrdür 54a-9
s.-i hayr 62a-7
s.-i mübârek 62a-12
s.-i renc ile 62a-9
ittifâk-ı s. buldı 11a-2
sefid: *Ar.* ak
s. 48a-13
sefih: *Ar.* eğlenceye düşkün; akılsız,
savurgan
merd-i s. 86a-8
s. 5b-8, 81a-2
sefhlik: *Ar. +T.* eğlenceye düşkünlük;
akılsızlık, savurganlık
s.-dür 88b-9
segir-: sekmek, sıçramak
s.-di 19b-10
s.-dür 94a-8
s.-ür 62b-10
sehâvet: *Ar.* cömertlik, el açıklığı
s.-dür 34b-1
sehl: *Ar.* kolay, sade; sakıncasız
s. 74b-6
sehlilik: *Ar. +T.* kolaylık, sadelik
s. ile 42a-8
sehv: *Ar.* yanlış, yanılma
s. 7b-9
sekiz: sekiz (sayı)
s. 7a-8, 23b-1, 23b-11, 24a-10, 32b-
13, 33b-9
selâm: *Ar.* selam
s. kııla 4a-1
s. kıldı 8b-6, 26b-5
s. kıılır 12b-8

s. virdi 30a-1, 30a-2

selāmet: *Ar.* salimlik, eminkelik; kurtulma; iyi netice

s. 19b-12, 21a-12, 26a-7, 33a-7, 56b-13, 59a-9, 62b-2

s.-den 8b-2

s. ide 89a-4

s. kalur 66b-7

selāmetlik: *Ar. +T.* esenlik, kurtuluş

s. ile 62a-8

selīm: *Ar.* doğru, kusursuz, sağlam

s. 8b-1

selmān: *Ar.* barış içinde, huzurlu

s. 8b-1

sem^ç: *Ar.* işitme; dinleme, kulak verme; kulak

ve's-s. 5a-5

ta^ç bīrūn bi's-s. 10a-4

şemen: *Ar.* baha, kıymet, değer, tutar

ş. 9a-13, 46a-13

sen: sen

s. 4b-11, 4b-11, 4b-11

s.-din 15a-13

s.-i 3a-8, 9a-10, 11b-1

s.-ün 10a-11

senā: *Ar.* övgü, övme, övüş

ş. 25b-4, 25b-10, 38b-13, 46b-4

ş. itgüci 86a-9

ş.-yı nīkūdur 47b-12

ş.-yı nīkū kıla 53a-13

seng-pušt: *Far.* kaplumbağa

s. 81b-13

seng-zen: *Far.* takım tamam olsun diye ilave olunan değersiz kimse veya taş

s. 86a-4

ser-sipāh: *Far.* asker ve ordu kumandanı

s. 17a-2

serā-perde: *Far.* saray perdesi, harem dairesinin önüne çekilen büyük perde; otağ, padişah çadırı

s. 38a-6, 38a-9

ser-^ç asker: *Far.* asker ve ordu kumandanı

s. 38a-10

serāy: *Far.* saray

s. 22a-9, 23a-13, 23b-1, 24b-3, 38b-7, 54b-8, 59b-11, 62b-8, 64b-5

s.-a 62b-8, 66b-11

s.-da 66b-11

s.-dan 64b-6

s.-dur 78a-6

s.-ğa 23b-3

s.-nın 23b-5

s.-ına 16a-1, 16a-11, 16b-8, 18a-8, 68a-5, 74b-5

s.-ında 44a-6, 44a-12, 44b-5, 68a-5

s.-ındın 62b-8

s.-ları 56b-11

s. binā kılmakdur 53a-2

s. işügi 36b-13

s. kibidür 24b-3

şāhib-i s.-dur 25a-12

şāhib-i s.-a 25a-11

şāhib-i s.-nın 22a-9

mehter-i s. 25a-10

mehter-i s.-dur 25a-12

hādīm-i s. 25a-10

sereṭān: *Ar.* yengeç, çağanaz; yengeç burcu

s. 17a-9, 82a-4

serheng: *Far.* çavuş, kavas, yasakçı

s. 82b-6

s.-leri 94a-12

serkeş: *Far.* dikbaşlı, başkaldıran; inatçı

s. ola 76b-5

s.-dür 50b-11

serkeşlik: *Far. +T.* dikbaşlılık, inatçılık

ş. ile 72a-7

serrâc: *Ar.* saraç, eğer ustası

s. 84a-9

s.-ge 84b-5

setr: *Ar.* örtme, kapama, gizleme

s.-dür 27b-4

sevâb: *Ar.* sevap

ş. 7b-2, 40a-5

ş.-ın 88a-12

ş.-ı hâceyân 30b-7

sevâniş: *Ar.* içe doğan şeyler

s. 6a-10

aşhâbi's-s. 5a-2

sevdâ: *Ar.* sevgi, aşırı sevme

s. 3b-6

s. kıla 29a-7

sevdâ-ger: *Far.* sevdalı, aşık

s. ola 41a-10

sevin-: sevinmek *krş.* sevün-

s.-mek 96a-13

s.-mekke 96a-2, 96a-4, 96a-10, 96b-8, 97a-10

sevinç: sevinç

s. 1b-4, 1b-7, 31b-11

sevr: *Ar.* sevr burcu, boğa burcu

ş. 17a-8

sevün-: sevinmek *krş.* sevin-

s.-e 97a-3

s.-mekke 96b-3

seyr: *Ar.* seyir, temaşa

s. iterüni

seyyâf: *Ar.* kılıç ustası, kılıç yapan

s. 84a-7

seyyi': *Ar.* kötü, fena

s.ü'l-hâldür 57b-4

sıçkan: sıçan, fare

s. 63b-4, 63b-7, 63b-8, 70b-2, 71a-

4

s.-lar 63b-5, 71a-10, 71a-10, 71a-12, 71a-13

s.-nı 71a-5, 71a-7, 71a-7, 71b-1

sıdk: *Ar.* doğruluk, gerçeklik

ve's-ş. 5a-6

ş.u'l-lâha 10a-5

sıfatlı: *Ar. +T.* sıfatlı

ş. 72b-12, 70b-10, 75a-13, 78b-12, 78b-12, 79a-4, 79b-11

sığır: sığır

ş. 3b-7, 65b-5, 66b-9, 68a-5, 68a-6, 68a-9, 68a-13, 68b-1, 68b-13, 69a-1, 69a-2

ş.-ğa 68a-3, 69a-6

ş.-nın 67b-11, 68b-9, 68b-11, 68b-

12

ş.-lar 68a-2, 68a-7, 68b-6

ş.-larnı 68a-8, 68b-7

ş.-ı zirâ' at 68b-4

şu ş.-ı 69a-7

şu ş.-ına 70a-7

vaḥşî ş.-nı 67b-10

zirâ' at ş.-nı 68b-2

şıḥhat: *Ar.* sıhhat, sağlık

ş. buldı 6b-4
 ş. bulmağdur 75a-1
 ş. ola 35a-2, 46b-6
 ş. tapa 76a-4
 şın-: kırmak; kırılmak, bozulmak; bozguna uğramak *krş.* şun-
 ş.-dı 25a-10, 33b-4, 33b-11, 55a-9, 55a-10, 56a-9, 61a-1, 61a-2, 70b-2
 ş.-mış 34a-12
 şındur-: kırdırmak, bozdurmak
 ş.-dı 83b-12
 ş.-mağ 41b-9
 tahâret ş.-dı 9b-5
 şınnevr(?): *Ar.* cimri; az, kısıtlı
 ş. 79b-4, 85b-5
 şırât: *Ar.* yol, sırat köprüsü
 ş 11b-7, 15a-7
 ş.-dın 15a-8, 15a-5
 sır: *Ar.* < sırr, sır, gizli tutulan
 şâhib-i s. 17a-5
 s.-larun 85b-9
 s.-ı 36b-9
 sırdaşlık: *Ar.* +T. sırdaşlık
 s.-de 17a-6
 sırğav: hasta *krş.* sırğav, şırğav, sırğav
 s.-dın 26a-7
 s.-ı 85b-6
 s.-lar 26a-5, 68b-11
 s.-lara 44b-13
 s. birle 59a-5, 59a-5
 s. ola 26a-11, 33b-5, 43b-8, 58b-7, 74b-7, 75a-13, 75b-2, 76a-12
 şırğav: hasta *krş.* sırğav, şırğav, sırğav

ş. ola 28a-5, 28b-8, 35a-2, 52b-4, 66a-13
 ş. olsa 80b-4, 89a-11
 ş. olduğunu 52b-3
 şırğav: hasta *krş.* sırğav, şırğav, sırğav
 ş. ola 39b-13, 48b-12
 ş. 19a-8, 31a-7, 40b-2, 46b-9
 ş.-dur 40a-13
 ş. olur 28a-11
 şırğav: hasta *krş.* sırğav, şırğav, sırğav
 s. 73b-9, 18b-3, 57b-5
 s. olsa 18b-1, 19b-9
 s. olup 74b-13
 şırğavlık: hastalık *krş.* sırğavlık, şırğavlık, şırğavlık
 s. 18a-11, 18b-8
 s.-ı 74b-9
 şırğavlık: hastalık *krş.* sırğavlık, şırğavlık, şırğavlık
 s. ola 68b-7, 76a-4
 s.-dur 26a-4, 31b-derkenar, 43b-13, 43b-7, 50a-11, 66b-5, 67a-8, 73a-3, 85b-2, 88b-6, 88b-9
 s.-ğa 43a-10
 s.-dın 43b-11
 şırğavlık: hastalık *krş.* sırğavlık, şırğavlık, şırğavlık
 ş 6a-5, 45b-8
 ş.-dur 27a-10, 47a-12
 şırğavlık: hastalık *krş.* sırğavlık, şırğavlık, şırğavlık
 ş.-dur 42a-1, 42b-10, 46a-1
 sırtlan: sırtlan *krş.* yeledi böri
 s. 73a-8

şiyānet: <i>Ar.</i> koruma, korunma	s. 80a-11
ş. 7b-11	s. kuşu 80a-7
şızık: sızık, erimiş, damlamış	şin: <i>Ar.</i> Osmanlı alfabesinin bir harfi
ş. kümüş 48b-5	s. 7b-9
şibāʿ: <i>Ar.</i> yırtıcı hayvanlar, canavarlar	sincid: <i>Far.</i> hünnap, iğde
s.-larnıñ 72b-10	s. 44b-7
sifle: <i>Ar.</i> alçak, adi, terbiyesiz	dıraht-ı s. 44b-8
s. 81a-2	sipāh: <i>Far.</i> asker, ordu
şıgar: <i>Ar.</i> küçüklük, ufaklık	ser-i s. 17a-2
ş. 92a-8	şiret: <i>Ar.</i> bir kimsenin hal ve davranışları
şıka: <i>Ar.</i> güven, emniyet; inanılır, güvenilir	s.-de 32a-3
kimse	sirke: sirke
merd-i ş.-dur 95a-4	s. 43a-4
sikencübīn: <i>Ar.</i> bal ile sirkenin	sitem: <i>Far.</i> azarlama, çıkışma, zulüm, eziyet
karıştırılmasından meydana gelen bir şerbet	s. ide 60b-1
s. 47b-10	s. kıla 60a-8
sil: sel	sivāʾ: <i>Ar.</i> başka, gayrı
s. 54b-9, 88b-12, 89a-10, 89a-9,	s.-sı 52a-5
94a-10	siyāh: <i>Ar.</i> siyah, kara
s.-ge 89a-10	haft-ı s. ile 31b-derkenar
silāh: <i>Ar.</i> silah	şoğan: soğan
s. 54a-8	ş. 45b-11, 45b-12
s.-lar 54a-6	şoğur-: emmek, çekmek, çekip çıkarmak
silāh: <i>Ar.</i> < silāh, silah	<i>krş.</i> şovur-
s.-ı 92a-10	ş.-mağ 41b-8
silāl: <i>Ar.</i> seleler, sepetler	şoğurul-: çekilmek, emilmek, çıkarılmak
s. 15a-4	<i>krş.</i> şovurul-
simiz: semiz, şişman, besili	ş.-mış 26a-9
s. 27a-2, 68a-2, 68b-7	şoḡbet: <i>Ar.</i> sohbet, görüşme
işek-i s.-ni 93a-6	ş.-inden 90a-13
simsim: <i>Ar.</i> susam	ş. daştın 38a-7
s. 62a-2	ş. ide 15b-2, 22b-11, 41a-10, 62a-
şimuruğ: <i>Far.</i> < şimurg, anka kuşu, masal	11, 64b-4, 70b-4, 78b-12, 81b-11, 82a-1,
kuşu	83a-5

ş. itmekdür 89b-5
 ş. ola 22b-5
 ş. tuta 22b-7
 ş. kıldı 64b-3
 şok-: sokmak, vurmak, dövmek, ezmek, ısırmak, girdirmek
 ş.-dı 59a-6
 ş.-sa 59a-9
 ş.-up 60a-3, 60a-6
 şoka: saban, çift sürmeye mahsus alet, kara saban *krş.* saban
 ş. 45b-1
 şokala-: saban çekmek, sabanla sürmek
 ş.-mağlar 45b-1
 şokır: tek gözlü, şaşı, kör *krş.* şokur
 ş 33a-9, 56a-2, 56a-5
 şokur: tek gözlü, şaşı, kör *krş.* şokır
 ş. bolmuş 27b-5
 şol: sol (sağın zıddı)
 ş. 6a-8, 6a-9, 4b-10, 33b-7, 35b-11, 35b-12, 35b-13, 36b-5, 62a-8
 ş.-ına 4b-6, 30a-2
 şonğ: son, sonra *krş.* şon
 ş. 26a-7, 26a-8, 57b-8, 96a-4, 96b-9
 şon: son, sonra *krş.* şonğ
 ş. 2b-10, 57a-2
 ş.-ında 57b-12
 şonra: sonra
 ş. 4a-7, 4b-3
 şor-: sormak, soru sormak *krş.* şora-
 ş.-ar 59a-derkenar
 ş.-dı 3a-12, 6b-8, 6b-9, 10b-8, 10b-9, 10b-11, 27a-4, 30a-derkenar, 94b-3
 ş.-dılar 86b-13, 87a-6

ş.-duñg 9b-2
 ş.-duki 10a-4
 şora-: sormak *krş.* şor-
 hisāb ş.-mak 15a-13
 şovur-: emmek, çekmek, çekip çıkarmak
krş. şogur-
 ş.-ur 80b-11
 ş.-up 28a-5
 şovur-: savmak, savurmak
 ş.-dı 45a-6
 şovurul-: çekilmek, emilmek, çıkarılmak
krş. şogurul-
 ş.-mış 34b-5
 şoy-: (kabuk, elbise) soymak; derisini yüzmek
 ş.-dı 64b-4
 söyle-: söylemek, demek *krş.* sözle-
 s.-di 3a-7, 3a-13, 11a-13
 s.-dükde 4a-2
 s.-ye 4a-2
 s.-me 4b-7, 4b-9
 s.-meye 4b-7
 s.-mekdür 51b-9
 söyleş-: söyleşmek, konuşmak
 s.-ür 93a-4
 söz: söz
 s. 9a-3, 20b-9, 43a-2, 46a-2, 58b-5, 61a-5, 63a-9, 76a-9, 82b-2
 s.-dür 54b-7
 s.-i 65a-13, 72a-10
 s.-in 4a-3, 58b-5
 s.-ini 28a-8
 s.-ler 23b-9, 26a-3, 40b-11, 43a-7, 46b-8, 60b-2

s.-lerdür 67a-9
s. yürütgüçi 71b-4
sözle-: söylemek, demek *krş.* söyle-
s.-p 71a-10
s.-di 63a-8, 72a-9
sözleş-: sözleşmek, anlaşmak
s.-di 58b-3, 80a-7, 82b-1
s.-e 57a-5
s.-mek 63a-4
sözli: söz sahibi *krş.* sözlü
s. 83a-13
sözlü: söz sahibi *krş.* sözlü
s. 84a-8, 86a-8
s.-dür 84b-8
şu: su *krş.* şuv, suv
s. 18b-11, 18b-13, 19a-4, 19a-5,
19a-10, 19b-5, 19b-7, 19b-7, 19b-11, 20a-6,
24b-9, 25a-9, 47a-3, 47a-5, 47a-5, 86b-7,
87a-2
ş.-da 19a-13, 19b-8, 89a-13
ş.-dan 61b-4
ş.-dın 19a-9, 20a-5
ş.-ğa 19b-3, 19b-4, 64b-derkenar,
64b-derkenar, 64b-derkenar, 81b-6, 89b-1
ş.-lar 3b-10
ş.-nı 46b-12
ş.-ya 11a-4
ş. şığırı 69a-7
ş. şığırina 70a-7
ş. birle 28b-7, 28b-13 şu, 28b-
derkenar
ş. çikerler 9a-6
ş. ile 19a-7
ş. tartdı 20a-3

ş. tegirmenide 41a-1
su 'āl: *Ar.* sorma, sorulma, soru
s. 8b-12, 9a-3, 10a-10
s.-i 10a-7
şūfi: *Ar.* sofı, tasavvuf ehli
ş.-lere 50b-1
şuğı-: sıkırmak
ş.-dı 86b-8
şuḡnān: *Ar.* tutkulu, ihtiraslı; sıcak, kızgın
s. 45b-12
suḡten: *Far.* < suḡten, yanmış
s. 20b-2
şulḡ: *Ar.* barış, uzlaşma
ş. kıldurup 61b-7
ş. ola 69b-6
şulḡen: *Ar.* sulh, barış yoluyla, uzlaşarak
ş. 11b-2
sultān: *Ar.* sultan, padişah
s. 2a-10, 2b-5, 2b-derkenar, 13a-4,
14b-12, 15a-3, 15b-8, 15b-10, 16a-5, 16a-6,
16b-7, 19b-8, 20a-13, 20b-11, 21a-6, 22a-2,
29a-13, 34a-10, 34a-13, 47a-11, 53a-7,
54b-7, 55b-3, 59b-11, 61b-12, 68a-4, 69b-
12, 70a-6, 70a-9, 76a-1, 76a-5, 76a-9, 76a-
11, 86b-9, 89b-13, 92a-3, 95a-5
s.-a 54b-12, 55a-7, 86a-9, 90a-2
s.-dın 13b-1, 20b-13, 72b-1, 73a-2,
73a-3, 73a-4, 75b-10, 77a-9
s.-dur 32b-7, 42a-10, 77a-8, 85b-10
s.-ğa 19b-2, 20b-6, 49b-11
s.-ı 76a-7
s.-nın 15a-1, 69b-10
s.-ığa 89a-4
s.-lara 50b-5, 55b-11

s. ile 70a-9, 73b-3, 75b-9
s. tik 95a-13
s.-ı büzürg 18b-12, 38a-9, 75b-6
s.-ı büzürğdür 6a-11, 76a-6
s.-ı büzürgni 73a-1
s.-ı büzürüg 55a-1
s.-ı büzürüg 72a-12
s.-ı cābir 16a-9
s.-ı ‘acemī ile 69a-13
s.-ı ‘ādīl 2b-2, 16b-3
s.-ı ‘ādildür 30a-6, 85a-6
s.-ı zālīm 76b-7
s.-ı zālīm ile 89b-5
s.-ı zālīmdür 83a-3
s.-ı qavīdūr 84a-1
aṣḥāb-ı s.-dan 70a-8
‘amel-i s. 15a-6, 68a-4
‘amel-i s.-ga 19b-5
cevr-i s. 18a-3, 89a-2
ḥ‘āb-ı s. 11a-11
hızmet-i s. kıla 86b-8
karābet-i s.-dur 47b-2
müstahıkk-ı ‘azāb-ı s. 16b-11
sultānlık: *Ar. +T.* sultanlık, padişahlık
s.-dur 88b-8
s.-ındın 76a-1
şun-: kırmak; kırılmak, bozulmak; bozguna uğramak *krş.* şın-
ş.-dı 33b-5, 54b-2, 67a-11
şundur-: kırdırmak, bozdurmak
ş.-dı 52b-5, 87b-7
şūr: *Ar.* kıyametteİsrafil'in üfleyeceği boru
ş. ürdigin 12b-4
şūret: *Ar.* suret, şekil, görünüş; put

ş. 55b-13, 88b-12
ş.-i 88b-13
ş.-ler 55b-8, 55b-11, 87b-6
ḥūb-ş. 25b-3
şūretli: *Ar. +T.* suretli, şekilli
ş. tonlar 55b-12, 55b-13
şurnāy: *Far.* < surnāy, zurna
ş. āvāzı 61a-13
şuşa-: susanmış, susamış
ş.-mıṣ ḥālinde 47a-2
ş.-yan vaktde 47a-3
şuşağlık: susamışlık, susuzluk
ş.-ındın 30b-5
suv: su *krş.* şu, suv
ş.-ı 9b-3, 19a-4, 19a-5, 19b-1, 19b-3, 24a-5, 47a-6, 89b-4
ş.-nı 9a-7
ş.-ın 19a-12
ş. vireçi 86b-6
suv: su *krş.* şu, suv
s.-ı 81b-1
suvur-: dış çekmek
ş.-dı 35a-3
sūzen: *Far.* iğne
s. 51b-10
şübūr: *Ar.* azap, sıkıntı; mahvolma
ş. 7b-3
sücūd: *Ar.* secde etme, ibadet
s. 29b-8, 88a-6
s. kılsa 87a-7
rükū‘ s. kılmak 28b-6
rükū‘ ve s. kılsa 30a-derkenar
rükū‘ ve sücūd kılmak 29b-derkenar

süfte: *Far.* delinmiş, delikli

nā-s. 48a-6, 48a-7

s. olsa 48a-8

süglün: sülün

s. 78b-8

sühān: *Far.* söz

s. 40a-8

s.-ı nā-ḥōṣ 20b-1, 48b-6, 54b-13

s.-ı ḥōṣ 48b-1, 49a-3

süleymān: *Ar.* Hz. Süleyman, erkek adı

s. 8b-1, 14a-1

sülük: sülük

s. 80b-11

sünbüle: *Ar.* sünbüle burcu, başak burcu

s. 17a-10

sünek: kemik *krş.* süyek

s. 6a-4, 32a-1, 35a-7

s.-de 6a-3

s.-din 61a-2

s.-i 80b-10

s.-in 6a-2, 75b-10, 77b-5

süngü: süngü, kargı

s. 54a-9

sünnet: *Ar.* sünnet

s. 30a-5, 88a-7

s.-i 32b-derkenar, 39b-2, 39b-7

s.-leri 71a-5

delil-i s.-dür 7b-9

sünnet-i resül (A.S.): *Ar.* Hz. Peygamberin

sünneti

s.-dur 87b-13

süpürge: süpürge

s. 91a-10

süpürücü: süpürücü

s. 84b-10

ebzār s. 84a-11

kiyüm s. 84b-11

sür-: tarla sürmek

saban s.-di 45a-13

sür-: hayvan sürmek, sevk etmek

s.-üp 68a-8

s.-di 68a-9, 68a-11

sürelguç: iyileşen, canlanan

s.-dur 57b-6

sürüçibin: sivrisinek

s. 80a-13, 81a-1

sürme: göze çekilen sürme

s. 85b-13

s. fūrūṣ 85b-11

s. tartdı 85b-13

sürt-: sürtmek, elle bir şeyi eğmek

s.-di 25b-12, 25b-13, 95a-8

sürür: *Ar.* sevinç

s. 41a-5, 88b-4

s.-dur 49b-9

sürüg: sürü, koyun sürüsü

s. 66a-1

s.-i 66b-2

süst: *Far.* gevşek, tenbel, değersiz

merd-i s.-himmet 84b-6

süt: süt

s. 3b-10, 47a-7, 94a-4

s.-i 67a-3, 67a-7, 73b-13

s.-in 69a-2, 73b-2

s.-leri 69a-8

s.-ün 25b-6

s. şavmak 47a-8

âdem s.-i 47b-6

şıgırnıñ s.-i 68b-11
 arşlannıñ s.-in 72b-6
 aķ keyik s.-i 47a-10
 at s.-i 47a-10
 ayunıñ s.-in 73a-6
 bōri s.-in 73b-5
 deve s.-in 94a-3
 doñġguznıñ s.-in 71a-1
 işek s.-i 47a-11
 işek s.-in 93b-6
 it s.-in 74a-13
 keftārıñ s.-in 73b-1
 peleñg s.-in 73a-4
 tülkü s.-in 73b-9
 koy s.-i 47a-12
 hayvān s.-i 47a-derkenar
 sūtūn: *Far.* direk
 s. 36b-11, 38a-11
 süyek: kemik *krş.* süjek
 s.-den 91a-5
 süyel-: dayanmak
 s.-ip 23a-3

Ş

şād: *Far.* sevinçli, mutlu
 ş. 4a-6, 26a-6, 13a-6, 40b-4
 ş. ola 13b-8, 32b-4, 40a-13, 40b-5,
 44a-8, 47a-7, 63a-10, 82a-13, 82b-12, 93a-
 4, 96b-1, 96b-4, 97a-2
 şādī: *Far.* sevinç ve mutlulukla ilgili
 ş. 7b-10, 7b-13, 18b-1, 21a-6, 24a-
 12, 41b-12, 46b-4
 şāderrevān: *Far.* büyük çadır

ş. 37a-7
 şādhlıķ: *Far.+T.* sevinç, mutluluk
 ş. 19a-3, 21b-2, 26b-6, 26b-7, 27a-
 9, 27b-3, 30a-4, 35a-5, 36a-9, 36b-2, 38b-
 13, 40a-9, 41a-6, 42a-4, 49a-6, 51b-13,
 54a-3, 56a-4, 61a-7, 64a-2, 66a-6, 66a-7,
 79b-5, 85b-2, 85b-4, 85b-6, 88b-4
 ş.-a 96b-2
 ş.-dur 26a-4, 26b-9, 32a-3, 35a-7,
 41b-9, 42b-2, 48a-4, 49a-8, 49b-9, 50b-6,
 51b-6, 55b-1, 55b-13, 56a-1, 65b-13, 80b-7,
 87b-12, 95b-3
 ş.-lar 53a-13
 ş. ile 96a-10, 96b-4
 ş. köre 92a-8
 ş. ola 29a-2, 38a-3, 42a-3, 49a-2,
 76a-11, 92a-6, 96b-11, 96b-9
 feraħ ve ş. ola 41a-8, 42b-7
 ħūb ve ş. ola 7a-13
 şād-mān: *Far.* sevinçli, mutlu
 ş. ola 79b-8
 ş. oldı 7a-1
 şādurvān: *Far.* şadırvan
 ş. 56a-12
 şāh: *Far.* şah, başkan, reis, bey
 ħızmetkār-ı ş. 70a-1
 vekīl-i ş. kibi 86a-2
 ş.-ıdur 80a-7
 şāhin: *Far.* şahin
 ş. 76b-12
 şā‘ir: *Ar.* şair, ozan
 ş. 19a-11
 ş. olduġın 94b-13
 ş.-ni 94b-13

şarāb: *Ar.* şarap, içki

āb-ı ş. 46b-11

ş. birle 29a-1

ş. içmek 47a-13

ş. 3b-2, 46b-7, 46b-10

ş.-ı müşelleş 47b-1

ābī ş.-ı 46b-8

alma ş.-ı 46b-8

behişt ş.-ıdan 14b-8

şarāb-dār: *Ar. +Far.* kilercibaşı

ş. 86b-8

şart: *Ar.* şart

ş. 95b-11

şatranc: *Ar.* satranç oyunu

ş. 61a-4

ş. oynadı 61a-12

şecā'at: *Ar.* yiğitlik, yüreklilik

ş. 34a-2, 34b-1, 34b-6, 34b-9

ş.-dür 34a-6

şefkat: *Ar.* şefkat, merhamet

ş. 54b-11

şeftālū: *Far.* şeftali

ş. 44a-11

şegāl: *Far.* çakal, çöl börüsü

ş. 73b-11, 73b-12

ş.-ni 73b-13

şehīd: *Ar.* şehit

ş. ola 13b-10, 81b-7

ş. olur 28b-1

şehr: *Far.* şehir

ş. 22a-13, 22b-1, 22b-11, 22b-6,

23a-1, 23a-12, 56b-12

ş.-de 12a-3, 23a-11, 24a-2, 81b-12

ş.-din 62b-11, 69b-9

ş.-e 54b-9, 55b-3, 62b-11, 92b-6,

94a-10, 94a-9, 69b-9

ş.-niş 29b-12, 89a-4, 94a-9

ş.-üş 17a-3

ş. kādīsi 22b-9

ş. kādīsidür 31a-10

ş.-i zālim 15a-11

emīr-i ş. 12a-4

kādī-yı ş. 12a-4, 15a-9, 31a-12,

16b-12

merdümān-ı ş. 22b-11

re'īs-i ş. 24b-8

şek: *Ar.* şüphe, tereddüt

ş.-siz 44b-12

şekāvet: *Ar.* bedbahtlık, bahtı karalık;

haydutluk

‘alāmetü’ş-ş.-dür 29b-9

şeker: *Far.* şeker

ş. 26b-1, 46b-2, 47b-11

şem': *Ar.* mum

ş. 3b-5, 9a-1, 20a-7, 21a-5, 21a-9

şenā'at: *Ar.* kötülük, fenalık

ş. 40b-11

ş.-e 67b-8

şerāfet: *Ar.* şereflik

ş. 14a-10, 30a-3, 37b-12, 88a-5,

88a-7, 88a-12

ş.-dür 41b-3, 88b-7

ş.-e 28b-3, 28b-4, 38a-1, 41b-5,

50a-12, 50a-13

īmān-ı ş.-le 3a-10

şeref: *Ar.* şeref, büyüklük, ululuk

ş. 12a-13, 12b-11, 14a-6

şerī'at: *Ar.* din kuralları

ş. 56b-1
 ş.-de 52a-8
 şerîf: *Ar.* şerefli, asil; peygamber soyundan olan
 ş. 91b-6
 ş.-lerdür 44b-3
 ş.-zebândur 85a-7
 merd-i ş. 16a-8, 43b-5, 43b-9, 45a-1, 86b-6
 şerife: *Ar.* şerefli, asil kadın
 hâatun-ı ş. 80a-9
 zen-i ş. 77a-13
 şerîk: *Ar.* ortak
 ş. 33b-2
 şer: *Ar.* < şerr, kötülük, fenalık
 ş. 4b-5, 7a-13, 7b-10, 59b-1, 87b-2, 97a-13
 ş.-dür 4b-13, 7b-1
 ş.-e 10a-9, 97b-2
 ş.-i 3a-4
 ş.-inden 1b-9, 96a-12, 96b-7, 97a-13
 ş.-indin 96a-6, 97a-4, 97b-3
 şerr-mende: *Far.* utangaç
 ş. ola 39a-5
 şettâlik: *Ar. +T.* değişiklik, türlüçlük
 ş. 33b-13
 şevher: *Far.* koca
 ş. 15b-9, 16a-10, 21a-8
 şevk: *Ar.* şiddetli arzu, istek
 ş. 36a-12
 şey: *Ar.* şey, nesne
 ş.-lerni 38b-3
 şöyle: şöyle, şu şekilde *krş.* şöyle, şundak

ş.-dür 49b-1
 şeytân: *Ar.* şeytan
 ş. 52a-5, 83b-5, 83b-5
 şın: *Ar.* Osmanlı alfabesinin bir harfi
 ş.-dur 7a-12, 7b-10
 şî'a: *Ar.* Hz. Ali taraflısı, şiilik
 ş. 38a-11
 şiddet: *Ar.* serlik, katılık; fazlalık; zorluk, sıkıntı
 ş. 13b-1
 şifâ: *Ar.* şifa, iyileşme
 ş. 18a-5
 ş.-dur 68b-11
 ş. bula 5b-3, 18b-1, 18b-4, 19a-8, 28b-9, 48b-12
 ş. ola 26a-6, 40a-13, 43b-11, 44b-13, 46b-9, 65b-9, 69a-4, 73b-9, 74b-8, 80b-4, 85b-7, 89a-11, 95a-9
 ş. tapa 19b-9
 şikâr: *Far.* av
 ş. itdi 76b-5
 şikârî: *Far.* ava mensup, avla ilgili; av kuşu, av hayvanı
 ş. 74a-1
 ş.-dür 76b-5
 ş. itni 74a-2
 şikâyet: *Ar.* şikayet, yanıp yakılma
 ş. itse 58a-1
 ş. kılsa 58a-4
 şikest: *Far.* kırılmış, kırık; kırma, kırılma
 be-ş. 31b-2
 şimâl: *Ar.* kuzey; sol, sol taraf
 ş. 88a-13
 ş. yeli 18b-3

şir: *Far.* aslan

ş. 7a-11

şi'r: *Ar.* şiir

ş. āvāzı 61a-10

ve's-ş. 5a-3

şirîn: *Far.* tatlı; sevimli, cana yakın

ş. 83a-13

ş. idi 19a-6

enār-ı ş. 42a-9

şirîn-zebân: *Far.* < şirîn-zebân, tatlı dilli *krş.*

şirîn-zebân

ş. 43b-9

şirîn-zebân: *Far.* tatlı dilli *krş.* şirîn-zebân

ş. 79b-3

şirişk: *Far.* < sirişk, gözyaşı

ş. 40a-6

ş. şoden 40a-2

şirk: *Ar.* şirk, Allah'a eş koşma

ş.-dür 7b-10

şiş-: şişmek

ş.-di 60b-8

şişe: *Far.* şişe

ş. 91a-3

şişik: cıiban

ş. 39a-10, 39b-10

şit: *Ar.* Şit peygamber

ş. 13a-9

şitâb: *Far.* acele, sürat, çabukluk

ş.-dur 87b-4

şoden: *Far.* olmak

kâr-güşâde ş. 34b-11

şirişk ş. 40a-2

şol: şu *krş.* şu

ş. 9a-11, 11a-5, 11a-7, 20a-1, 45a-

7, 45b-13, 57b-1, 59a-5, 59b-9, 65b-2, 70b-

10, 78b-12, 78b-12, 79a-4, 79b-11, 80a-11,

89b-3, 90a-1, 92a-6

şorpa: *Far.* < şorbâ, çorba

ş. 46b-1

şöhre: *Ar.* şöretli, ünlü

ķādī-yı ş. 31b-3

şöhret: *Ar.* şöret, ün

ş. ola 37a-8

şökür: çadır, şemsiye

ş. 91a-8

şöyle: şöyle *krş.* şeyle, şundak

ş. 6b-4, 23b-8, 76a-9, 78a-4, 82a-12

şu: şu *krş.* şol

ş.-nı 2a-2, 2a-8

ş.-nı 88a-5

ş.-nu 81a-13

şu'ayb: Şuayb peygamber

ş. 13b-12

şuğl: *Ar.* iş, uğraşacak şey; dert

ş. ola 31a-13

ş.-i cihân 26b-11

ş.-i dünyâdur 70b-13

ş. 43b-9

ş.-i 57b-4

ş.-idür 53a-2

şuğul: *Ar.* işler, meşgul olacak şeyler, dertler

merd-i ş. 85a-5

şular: şunlar

ş. 72b-12

şu'le: *Ar.* şule, kıvılcım, alev

ş. 20a-7

şundağ: şöyle *krş.* şeyle, şöyle

ş. 81b-11, 82a-2

şunıñçün: şunun için

ş. 12b-13

şunud(?): (?)

ş. 61a-7

şurūt: *Ar.* şartlar

bāb-ı fī-ş.ı'r-rü'yā 95b-11

şüy: *Far.* koca; yıkama, yıkanma, yıkayıcı

ş. 23b-3

şühūr: *Ar.* aylar

ve'ş-ş. 5a-6

şükr: *Ar.* şükür, şükretme

ş. 1b-7, 7b-10

şükrāne: *Ar.* şükran alameti, iyilik bilme, adak

ş. 1b-11

ş. ide4b-5

şüpşe: *Far.* < şipişha, pervane, güve

ş. 81a-1

şürū': *Ar.* başlama

ş. kıla 62a-9, 62b-10

şütür murğı: *Far.* deve kuşu

ş. 78b-13, 78b-13

T -Ṭ

tā: *Far.* ta, kadar, değin, ta ki

t. 2b-10, 4b-7, 61b-13

t. ki 58b-3, 95b-13, 96a-2

tā: *Ar.* Osmanlı alfabesinin bir harfi

t. 7b-1

tā': *Ar.* Osmanlı alfabesinin bir harfi

t. -dur 7b-12

t. -nın 54b-derkenar

ta' accüb: *Ar.* şaşakalma

t. 63a-7

t. -de 82b-2

ta' accül: *Ar.* acele etme, acelecilik

t. 43b-4

ta' ālā: *Ar.* Allah adından sonra söylenen

"yüksek olsun" manasına gelen saygı sözü

Allah t. 10b-9, 33a-8, 36a-4, 38b-7,

58b-3, 62b-4, 66a-3, 69a-5, 97b-4

Allāh t. -nın 5a-10, 57b-6

ḥudā-yı t. -nı 11b-6, 11b-8, 11b-13,

12a-3, 12a-6

ḥudā-yı t. -nın 1b-5

ḳavluḥū t. 5a-9

ta' allūm: *Ar.* öğrenme, öğrenilme, ders olarak öğrenme

t. alurlar 64b-8

ta' ām: *Ar.* yemek, aş

t. 3a-2, 46a-6, 46a-8, 59a-derkenar,

59a-derkenar, 67a-derkenar, 85a-6

t. ile 5b-1

t. -ğa 46a-4

t. -ına 26a-4

t. -lar 87a-4

t. -lardın 46a-6

t. -larıdın 15a-1

açığ t. 67a-9

ta' assūr: *Ar.* güçleşme, güç olma

t. ola 29b-8

tā' at: *Ar.* ibadet, Allah'ın emirlerini yerine getirme

t. 1b-11

sa' y-i t. -dür 31b-9

ṭabʿ: *Ar.* tabiat, huy, yaradılış; tab, kitap
basma

ṭ. 79b-10, 91a-2

ṭ.-ı pāk 25b-5

ṭabaḡ: *Ar.* tabak, kap

ṭ. 38b-2, 49a-5, 91a-6

ṭabbāḡ: *Ar.* aşçı

ṭ. 85a-4, 85a-5

ṭabbāl: *Ar.* davulcu

ṭ. 85a-10

ṭabbāyīʿ: *Ar.* tabiatlar, adetler, seciyeler 9b-10

tabīʿat: *Ar.* tabiat, yaradılış, huy, mizaç

t.-ı 3b-1, 4a-4

ṭabīb: *Ar.* tabib, hekim

merd-i ṭ. ola 44a-6

ṭ. 31a-6, 84b-6

ṭ.-i tersa 31a-7

taʿbīr: *Ar.* tabir, yorum

t.-ni 6a-10

t.-ge 95b-12

t.-i 2a-2, 3a-13, 3b-4, 3b-6, 3b-9,

35a-8, 82a-6, 88a-5

t. aydur 69b-12

t. biʿl-meşel 11a-5

t. etdiler 28b-2

t. etmeye 11a-9

t. ide 4a-7, 8b-1

t. ideler 40a-11, 96a-1

t. ider 10a-6, 10a-8, 10a-9

t. iderler 16b-6, 42a-6, 43a-1, 51b-

9, 52a-1, 78a-3

t. idülür 76b-12

t. itdi 3a-9, 8b-10

t. itdiler 50b-3, 55b-2

t. itdiñiz 11b-2

t. itdüm 11b-3, 11b-5

t. itmek 5a-1, 8a-13

t. itmez 3b-11

t. itülür 50a-3

t. kerek 8a-12, 11a-9

t. olına 16b-10, 83b-4

t.-i biʿl-başar 10a-7

t.-i biʿl-buldān 9b-9

t.-i biʿl-ʿaded 6b-5

t.-i biʿl-ʿādet 10b-2

t.-i biʿl-ektāf 6a-2

t.-i biʿl-emşāl 5b-7

t.-i biʿl-fiʿl 10a-9

t.-i biʿl-mekān 9b-4

t.-i biʿl-ḡadīş 5b-3

t.-i biʿl-ḡisāb 7a-1

t.-i biʿl-ḡurūf 7a-10

t.-i biʿl-ḡurʾān 5a-1, 5a-8

t.-i biʿs-saʿd 8b-10

t.-i biʿs-semʿ 10a-4

t.-i biʿt-tecrübe 10b-6

t.-i biʿz-zecr 5b-11

t.-i biʿz-zemān 9a-5

t.-i biʿṭ-ṭib 6b-2

evḡātüʿt-t. 11a-8

taʿbīrūn: *Ar.* tabir, yorum

t. biʿl-ḡalb 8a-11

t.-i biʿṭ-ṭayrati 6a-11

taʿbir-nāme: *Ar.+Far.* rüya tabiri yapan
kitap

tüş t.-si 1b-1

ṭabl: *Ar.* davul

t. 54a-7

ṭ. urmaḳ 54b-6

tāc: *Far.* taç

t.-ı 76b-13

t.-ı vaḳar 49b-6

ṭağ: dağ *krş.* ṭağ

ṭ. 21b-6, 89a-3

ṭ. içküsi 67a-5

ṭ. ḳarḡasınıṅ 77a-7

ṭ. ḳoy 67a-6

ṭ.-dın 21b-8, 21b-9

ṭağ: dağ *krş.* ṭağ

t. 21b-3

ṭağaraḳ: yalak

ṭ. 95b-9

ṭāḡūn: *Ar.* < ṭā' ūn, veba, yumurcak denilen
salḡın hastalık

ṭ. 54b-10

ṭahāret: *Ar.* temizlik, temizlenme

ṭ. 28b-7

ṭ. şındurdı 9b-5

ṭ. aldı 28b-8

ṭ. alsa 28b-13, 29a-1

ṭ. ile 4a-8

ṭ. tüzüse 30a-derkenar

ṭ. ḳıldı 19a-12

ṭ. almaḳ 28b-derkenar

ṭahḡān: *Ar.* < ṭahḡān, değirmenci

ṭ. 85a-7

ṭahıyyed: *Ar.* selam dua

t. 88a-6

ṭahḡıḳ: *Ar.* doğru olup olmadığını araştırma,
meydana çıkarma; gerçek, doğru

t. 59a-11

ṭaht: *Far.* taht

t. 36b-10, 38a-2

ṭaḡsım: *Ar.* bölme, parçalama, ayırma;
bölüm

t. ideler 68b-4, 68b-5

ṭaḡşırılıḳ: *Ar.+T.* kusurluluk, noksanlık;
kısalmı

t. 57b-13

ṭalāk: *Ar.* boşama, boşanma

ṭ.-dur 7b-13

ṭ. düşe 60a-11

ṭ. ide 69b-9

ṭ. itmek 88b-12

ṭ. ola 80a-12

ṭ. olmışnı 89a-7

ṭ. virdi 89a-5

ṭ. vire 36a-13, 62b-3

ṭaleb: *Ar.* istek, isteme

ṭ.-ine 56a-9

ṭ. itmedi 72b-2

ṭ.-i ma'ışetke 19b-2

ṭ.-i māl 33b-9

ṭaleb-kār: *Ar.+Far.* istekli

t.-dur 53b-10

ṭālḡ: *Ar.* < ṭālī', talih, kismet

t.-ı 52a-13

ṭālḡlı: *Ar.+T.* < ṭālī'lı, talihli, kismetli

ṭ. ola 69a-5

ṭālib: *Ar.* isteyen, istekli, öğrenci

ṭ.-i 'ilm ise 32a-10, 92b-1

ṭ.-i 'ilm 15a-10, 17b-3, 20a-4, 38b-
12, 49a-12, 25b-7, 48a-3, 52a-11, 52a-11,
74a-2, 86a-12, 90b-1

ʧ.ü'l-‘ ilm ise 15b-7
 ʧ.ü'l-‘ ilm 23a-10
tam: dam, çatı
 t. 80a-8
 t.-dın 22a-11
 t.-ğa 22a-11
ʧama‘: *Ar.* aşırı, istek, hırs, doymazlık, aç
 gözlülük
 ʧ. 56b-10
 merd-i bā-ʧ. 86b-5
 ʧ. ider 5b-9
tamām: *Ar.* tamam, tam, tamamlanmış
 t. 4a-3, 4b-7, 10b-4, 48b-8, 92a-10
 t. bolmas 29b-11
 t. bolmasa 29b-11
 t. etdi 5b-9
 t. etdiler 15a-12
 t. etse 29b-10
 t. ide 97b-5
 t. itdi 9b-7, 30a-1
 t. ola 9b-8, 15a-8, 29a-4, 86a-1,
 90a-9
 t. olmaʧdur 51b-8
 t. olmaʧdur 46b-13
 t. olur 29b-11
 t. tapar 25a-1
 t. kıldı 90a-9
 t. kıldı 23a-1
 ‘amel-i t. 51b-8
 nā-t. 29a-6
 nā-t. bolmaʧdur 30a-3
 nā-t. ola 29a-6
ʧamar: damar *kırş.* ʧamur
 ʧ. ʧertmek 3b-3

ʧ. ʧirtgüçi 86a-1
ʧamğan: damlayan
 ʧ. 64b-derkenar, 64b-derkenar
ʧamtı(?): (?)
 ʧ. 63a-6
tamuğ: cehennem
 t. 14b-10
 t.-nı 11b-7, 14b-11
ʧamur: damar *kırş.* ʧamar
 ʧ. açdurdı 39a-10
 t. ʧertmek 39a-9
 ʧ.-lar 6a-3
ʧanbūr: *Ar.* tambur, bir tür müzik aleti
 t. 61a-3
ʧa‘ne: *Ar.* yerme, ʧekiştirme
 ʧ. ider 74a-5
 ʧ. iderler 73a-12
ʧanı-: görmek, bilme, tanımak
 ʧ.-dı 17a-7
tap-: bulmak, kazanmak, elde etmek, nail
 olmak; kabul etmek; tapmak, ibadet etmek;
 hizmet etmek, sezmek
 t.-a 13b-5, 14a-8, 14b-8, 15b-2,
 15b-6, 16a-11, 18b-10, 19a-12, 19a-7, 19a-
 7, 19a-9, 19b-9, 22b-5, 22b-6, 23b-7, 27a-9,
 29a-7, 32a-6, 32a-8, 32a-10, 32a-11, 32b-6,
 33a-7, 36a-9, 37a-5, 38a-5, 38a-13, 38b-5,
 39a-4, 40a-6, 41a-6, 42a-8, 44b-12, 45a-4,
 45a-11, 48b-12, 49b-1, 49b-3, 53b-3, 53b-7,
 53b-8, 54a-1, 66b-1, 68a-7, 70b-8, 75b-6,
 75b-10, 76a-4, 77a-2, 77b-1, 79a-1, 81b-9,
 95a-1
 t.-ar 6b-5, 13a-8, 14b-6, 17a-8,
 17b-3, 17b-4, 18a-7, 19b-1, 19b-6, 20a-1,

20a-4, 20a-6, 21a-4, 21b-12, 21b-13, 23a-2,
24b-10, 25a-1, 34a-3, 46a-13, 49b-9, 57a-6,
57a-6, 57a-12, 59a-10, 63b-8, 66b-10

t.-ar sen 9a-13, 10a-11

t.-dı 9b-4, 21b-13, 34a-3, 37a-5,
42a-2, 42a-10, 42b-10, 45a-4, 45b-13, 48a-
2, 51b-2, 64a-5, 67b-3, 67b-9, 67b-12, 68b-
11, 69a-4, 70b-4, 71b-3, 72b-10, 73b-2,
75a-10, 75b-1, 75b-10, 76b-3, 76b-8, 77b-1,
77b-5, 77b-9, 77b-10, 78a-13, 81a-13, 81b-
7, 81b-9, 82a-1, 82a-3, 93b-10, 95a-4

t.-dum 9a-10, 9a-12

t.-ılmaya 75b-3

t.-madı 27b-13, 61b-11

t.-maydur 29b-7

t.-sa 25b-6, 26a-8, 31b-9, 66a-10,
79b-2, 79b-4, 81b-11

t.-mağ 23b-2, 30a-4, 31b-7, 31b-
10, 36a-10, 38b-12, 44a-4, 48a-13, 48b-7,
53a-8, 55a-4

t.-mağdur 17a-8, 22a-6, 22b-4,
31b-derkenar, 37b-13, 38b-6, 48b-1, 49b-
13, 55a-4, 66b-9, 74a-12

ṭ.-up 62b-2

ṭar: dar; sıkışık, sıkıntılı *krş.* tar

ṭ. 56b-7, 56b-8

cāy-ı ṭ.-dur 56b-2

ṭ. ola 56a-9, 89a-7

tar: dar, az *krş.* ṭar

t. 35a-6, 36b-12

ṭara-: taramak

ṭ.-dı 86a-11

ṭarab: *Ar.* sevinçlilik, şenlik, ayş ve sefa

ṭ. 7b-12

ṭaraf: *Ar.* taraf, yön; bölge, memleket, ülke;
sahip çıkma, koruma

ṭ. 16b-3

ṭ.-nıṭ 65b-11

ṭ.-ıḡa 88a-10

ṭ.-ına 4b-3, 4b-3, 4b-10, 6a-9, 29b-
10, 30a-derkenar, 62a-7, 62a-8, 62a-9, 75b-
12, 87a-7, 88a-13, 88b-2

ṭ.-ından 6a-8, 6a-9, 14b-12, 17a-4,
44b-4

ṭ.-ındın 53a-7, 61a-7, 61b-12, 66a-
5, 67b-9, 68a-4, 74a-11, 76a-5, 76a-11,
77b-11, 78a-5, 78b-5, 79a-11, 95b-4

ṭ.-ka 25a-3, 68a-9

ṭ.-ta 6a-8

ṭaraḡ: tarak

ṭ. 91a-4

ṭaraḡcı: tarak yapan, tarakçı

ṭ. 86a-10

taral-: taranmış, düzeltilmiş

t.-mıṣ 36b-4

ṭarḡ: *Ar.* bölme, dağıtma; tertipleme,
düzenleme

ṭ. ide 7a-3

ṭarı: darı

ṭ. 62a-2

ta'rif: *Ar.* anlatma, tanım

t.-i 47a-4

ṭariyy: *Ar.* taze, yaş

ṭ. balıḡ 63b-11

tarlıḡ: darlık, sıkışıklık

t. 25a-3

ṭarrār: *Ar.* yankesici

ṭ. 6b-1

tart-: tartmak, ölçmek; çekmek, asılmak;
sıklamak; taşımak; dayanmak, katlanmak,
sabretmek; çekip çıkarmak; öğütmek *krş.*

taş-

t.-ar 81b-6

terāzū t.-ar 31b-2

t.-dı 25a-derkenar, 31a-13

şu t.-dı 20a-4

sürme t.-dı 85b-13

t.-durdı 41a-1

tegirmen t.-dursa 25a-4

tegirmen t.-durmak 40b-13

taş-: tartmak, ölçmek; çekmek, asılmak;
sıklamak; taşımak; dayanmak, katlanmak,
sabretmek; çekip çıkarmak; öğütmek *krş.*
tart-

t.-ar 75a-3

taşarruf: *Ar.* malik ve sahip olma, kullanma;
tutum; artırma

t. ide 68a-9

taş: tas, su kabı

t. kibi 49a-5

taş: taş

t. 61b-5

t. ile 73a-12

t.-dın 63a-2

uvaş t. 22a-2

taş: dış, dışarı *krş.* taşra, taşkırı

t. 20a-11, 35b-4

taşbaķa: kaplumbaķa *krş.* baķa, ķurbaķa

t. 81a-9, 81b-13

taşķarı: dışarı, dışarıya doğru *krş.* taşra, taş

t. çıķmak 36b-12

taşla-: dışarı atmak, çıkarmak, atmak; taş
atmak

t.-dı 80b-13

t.-mak 35a-5

taşra: dış, dışarı; başka, dışında *krş.* taş,
taşķarı

t. 80b-13

taşlı: tatlı, güzel *krş.* taşlu

t. anar 42a-8

tařlıraķ: daha tatlı, daha güzel

t. 42b-12

taşlu: tatlı, güzel *krş.* taşlı

t. 46b-2, 46b-3

ta'ūn: *Ar.* veba

t. 20b-3

tařāf: *Ar.* tavaf, etrafında dolanma

t. ider 14b-5

t.-ı ka' be ķıldı 30b-1

tařuķ: tavuk

t. 78a-12, 78a-13

t.-larını 78b-2

t.-nı 63a-10, 78b-6

tařuķ toşmı: tavuk yumurtası *krş.* toşm,
yumurda, yumurķa

t.-nı 78b-4

taşus: tavus kuşu

ana t. 77a-10

peçe-i t. 77b-1

t. 77a-7, 77a-8

t.-nı itı 77a-12

tařaķ: sopa, değnek, dayanak *krş.* çoķmar

t. 56a-8

t. ile 60a-2, 60a-4, 60b-6

tařlasān: *Ar.* başa sarılan şal, şalın ucu

t. 51a-11
ṭaymak: kaymak, yanılmak; engellemek, engel olmak; dayanmak
t. -ıdur 59a-13
ṭayra: *Ar.* < ṭayr, kuş
ve't-ṭ. 5a-3
ṭayrati: *Ar.* < ṭayr, kuş
ta' bīrūn bi't-ṭ. 6a-11
tāze: *Far.* taze, körpe
t. 47a-12, 81a-10
ta' zīm: *Ar.* hürmet, ikram; yüceltme
t. 34b-9
ta' ziyet: *Ar.* taziye, baş sağlığı dileme
t. 63a-10
tebāb: *Ar.* zarar, ziyan, kayıp
t. -ı 70b-12
tebdīl: *Ar.* değiştirme
t. 7b-2
tecdīd: *Ar.* yenilemek
t. -i īmān kıla 29b-3
t. -i īmān kılmak 27b-10
tecrūbe: *Ar.* tecrūbe, sınama, deneme
t. olınmışdur 97a-12
ta' bīrūn bi't-t. 10b-7
ve't-t. 5a-5
tedbīr: *Ar.* çare, tedbir, tutulacak yol
t. 94a-13
t. kılmakdur 89a-13
t. -dür 19a-13
t. -i bāṭıl ide 85a-1
t. -i gāzāda 2b-3
tedbīrkār: *Ar. +Far.* tedbirli
t. -dur 37b-8
tefāvūt: *Ar.* farklılık

t. -i 2a-9
tefrīka: *Ar.* ayrılma, ayrılık; bozuşma
t. 11a-10
teg-: değmek, dokunmak, varmak, erişmek
ziyān t. -meye 82b-5
teğayyūr: *Ar.* değişme, başkalaşma; bozulma, kokma
t. 88b-12
t. olmuş 88b-13
tegirmen: değirmen
t. 23a-13, 25a-1, 25a-3, 25a-4, 25a-derkenar, 40b-13
şu t. -ide 41a-1
tegirmençi: değirmenci
t. irdür 85a-7
tehdīd: *Ar.* tehdit
t. 7b-2
te'ḥīr: *Ar.* tehir, erteleme, geriye bırakma; gecikme, geciktirme
t. -dür 52a-3
t. ola 7b-6, 52a-11, 52a-12
t. olunup 96a-3
t. kalmakdur 52a-3
te'ḥīrlık: *Ar. +T.* geciktirme, erteleme
t. birle 96b-8
tekābül: *Ar.* yüzyüze gelme, karşılaşma; karşılıklı olma, karşılama
t. -üne 89a-9
tekbīr: *Ar.* tekbir
t. 8b-13, 88a-6
telef: *Ar.* yok olma, öldürme
t. ola 13b-6, 32b-10
telḥ: *Ar.* acı
t. 46b-10

temāşül: *Ar.* benzeme, benzeyiş; resim, şekil

t. 87b-5, 87b-4

temür: demir *krş.* demür

t.-din 22a-10

ten: *Far.* ten, et, beden, vücut

t.-de 80b-10

t.-inin 2a-7

t.-in 59b-13

t.-inde 2a-3, 39b-9, 39b-10, 39b-11, 40a-1, 80b-11, 93b-1

t.-indin 32a-12, 60a-10, 80b-12

t.-ine 40b-7, 40b-9, 69a-1, 76a-10

t.-ini 39b-12

t.-üni 32b-12

kıvām-ı t. 34b-2

noķşān-ı t. 61a-1

ten-dürüst: *Far.* sağlam vücutlu, sağlam, kuvvetli

t. olur 14b-9

ten-dürüstlik: *Far.+T.* sağlam vücutluluk, sağlamlık, kuvvetlilik

t. ile 45a-8

tennür: *Far.* fırın, tandır

t. 25a-12, 38b-1, 38b-7

t.-da 25b-1, 38b-11

t.-ı ābād 25a-13

t.-ı vīrān 25a-13

tep-: ayakla vurmak, tepmek, tekmelemek, çifte atmak *krş.* dep-,

t.-di 65a-8, 76a-9

tepren-: kımıldamak, hareket etmek

t.-se 28a-4

yer t.-mek 88b-11

terāk: *Far.* çatlak, yarık; çatırtı, gürültü

t. 33b-9

terāzū: *Far.* terazi

t. 11b-7, 30b-12, 31a-9, 31b-1, 31b-2, 31b-2, 84a-2

t.-nı 31a-11, 31a-13

t.-sı 31a-12

terbiye: *Ar.* terbiye

t.-ge 26b-10

terbiyet: *Ar.* terbiye

t. 9b-10

terencübīn: *Ar.* kudret helvası

t. 47b-10

terikelik: *Ar.+T.* kalıklık, evlenme çağı geçmişlik,

hürrem t. ide 40b-5

t. ide 35b-11

t.-dür 35b-1

terk: *Ar.* terk, bırakma, vazgeçme

t. ide 34a-8, 48a-10, 67a-11

tersa: *Far.* < tersā, Hristiyan *krş.* tersā, tirsā

tabīb-i t. 31a-7

t.-ge 53b-8

tersā: *Far.* Hristiyan *krş.* tersa, tirsā

t. 89b-6

t.-nı 87b-3, 89b-7

tesbīh: *Ar.* Allah'ı övme, tespih

t. 88a-3, 88a-6

t. itdi 62b-6

te'şir: *Ar.* tesir, etki

t. ider 2b-2

teşvīş: *Ar.* karışıklık, perişanlık, bulanıklık

t.-i dil 50a-6

tevāzu': *Ar.* tevazu, alçak gönüllülük

t. 83a-13

tevbe: *Ar.* tövbe

t. 1b-9, 7b-2, 11b-10, 32a-3

t.-dür 55b-5

t.-ler idüp 1b-11

t. ilen 12a-9

t. iter 57a-1

t. itmek gerek 30b-10

t. gerek 12b-7, 15a-4, 39a-8, 62b-1, 64b-9

t. kıla 13a-4, 19a-8, 27a-12, 29b-3, 44a-7

t. kıldı 47b-9

t. kılmak 19a-13, 51a-7

t. kılmak gerek 6a-1, 12a-8, 12a-10, 13a-7, 14b-11, 31a-2, 39a-13, 56b-6, 59a-8, 62b-9, 93b-2

t. kılmak kerekdür 53b-9

t. kılmakdur 28b-8

t. kılsa 30a-8

t. kıllurlar 85a-2

t. kıllursa 52a-5

t.-i naşüh 60b-11

t.-i naşüh ide 30a-11

t.-i naşüh kılmakdur 47b-5

teve: *Ar.* deve *kırş.* deve

t. 92a-2, 93b-5

t.-ler 91b-2

tevekkül: *Ar.* tevekkül, işi Allah'a bırakıp kadere razı olma

t. kılandur 23a-4

t. kılmakdur 45b-2

te'vîl: *Ar.* sözü çevirme, söze ayrı mana verme

t.-i 47a-3, 63b-2

tey-: deymiş, dokunmuş

ecel t.-mişin 5b-13

teyemmüm: *Ar.* teyemmüm

t. 28b-5

t. kılsa 29a-2

t. kılmak 29a-derkenar

tezer: *Far.* < tezerv, sülün

t. 78b-8

tezvîc: *Ar.* evlendirme, eş kılma

t. 48b-2, 53a-5, 81a-11, 85b-1, 87b-10

t.-i pinhâni 47b-1

t.-dür 10a-3

tezvîclik: *Ar.* + *T* evlenme, evlenme işi

t. 53a-6

tıb: *Ar.* < tıbb, tıp

ta' birün bi't-*t.* 6b-2

ve't-*t.* 5a-7

tıfl: *Ar.* küçük çocuk

t. 26b-9

tırnak: tırnak

t. 34b-6

t.-ıyla 76a-9

t.-larını 28a-12

t.-nı 28a-13

t. kitermek 34b-6

ticâret: *Ar.* alış veriş, ticaret

t.-indin 89a-6

tig: gibi *kırş.* kibi

balalar t. 63b-10

böri başı t. 27a-13

izhâr itmek t. 29b-3

müderriş t. 95b-1

nesneler t. 2a-5
 hatun t. 72b-8
 sultân t. 95a-13
 til uzatmak t. 29b-2
 vezîr t. 95a-13
 yılan t.-dür 72a-2
 tig-: değmek, dokunmak, varmak, erişmek;
 isabet etmek; karşılaşmak, buluşmak
 t.-di 40a-10, 40b-7, 40b-8, 54b-1
 t.-e 60a-5
 t.-se 40b-9, 69a-2
 t.-mekdür 48a-11
 tigür-: ulaştırmak, eriştirmek
 zarar t.-di 69b-8
 rencü t.-ür 64a-4
 tik-: dikiş dikmek
 t.-di 52b-10
 til: dil, ağızdaki dil
 t. 34b-10
 t. uzatmak 29b-2
 til-: dilmek, dilimlere ayırmak
 t.-di 65a-9
 tile-: istemek, dilemek
 t.-dilerse 15a-13
 t.-se 62b-derkenar, 65a-12, 67a-10,
 69a-12
 t.-ydür 29b-7
 tilli: dilli, sözlü *krş.* tillü
 t. 74a-3
 tillü: dilli, sözlü *krş.* tilli
 t. 74a-8
 tilsiz: dilsiz, konuşamayan
 t. 56a-6
 timsâh: *Ar.* timsah

t. 81b-4
 Timur ‘Ali bin ‘Abdülkerim:
 Tabirnamme'nin müelifi
 t. 97b-7
 tinçlen-: yatışmak, sakinleşmek
 t.-e 63a-10
 tirek: direk, destek; ağaç
 t. 36b-12, 38a-11
 tirig: canlı, diri
 t. 56b-9, 58b-7
 t.-dür 53b-1
 t.-ler 59b-4
 t.-ni 58b-6
 tiril-: dirilmek, canlanmak, yaşamak
 t.-di 56b-13
 tirsâ: *Far.* < tersâ, Hristiyan *krş.* tersa, tersâ
 t.-nın 90a-4
 tirü: deri, ten
 t.-si 65b-4, 68b-1, 68b-9, 68b-12,
 69a-10, 73b-10, 74b-11
 t.-sin 65a-9
 t.-sini 66a-3
 tirüs: atın kısa adımlarla hızlı yürüyüşü
 t. binmiş 92b-11
 tiş: dış, *krş.* düş, dış
 t. 34b-11, 34b-12
 t.-i 34b-13
 t.-in 72b-10
 t.-ini 64b-10
 t.-leri 27b-11, 28a-1, 34b-13, 70b-1
 t.-lerin 35a-6
 t.-lerini 27b-11, 35a-3
 t. ağrığı 39b-8
 it t.-idür 72b-11

tişle-: dişlemek, ısırarak

t.-di 39a-6, 74a-9, 74b-8, 75b-2

tiz: *Far.* çabuk, tez

t. 12a-8, 14b-11, 16b-4, 31a-2, 35a-2, 43b-8, 46b-6, 52a-9, 59b-6, 75a-1, 90a-5, 90a-6

t. tiz 13a-7

t.-dür 63b-2

tizek: tezek

t. 35a-8, 35a-8

t.-i 40b-8, 67a-3, 68b-13, 68b-13, 68b-13, 68b-13, 69a-1, 69a-1, 69a-11, 71b-3, 74b-11, 76a-4, 76a-10, 76b-6, 77a-12, 78a-9

t.-ini 40b-7

t.-leri 69a-8

t. etdi 9b-8

t. itdi 47b-8

t. itmek 40b-5

t. itse 35a-9

tizlik: *Far. +T* çabukluk, tezlik

t. 39a-9, 52a-13

t. birle 46a-11

t. birlen 12a-10

tizrek: *Far. +T* daha çabuk, daha tez

t. 2b-2

tobrağ: toprak *krş.* tofrağ, toprak

t. 21b-3

tofrağ: toprak *krş.* tobrağ, toprak

t. 57a-13, 57b-1

toğ-: doğmak, dünyaya gelmek *krş.* doğ-

t.-sa 80a-10

toğan: doğan, çaylak

t. 76b-2

t.-lardan 76b-13

toğır-: doğurmak, dünyaya getirmek *krş.*

doğır-

t.-dı 41a-7, 41a-9

toğrı: doğru, yanlış olmayan; düz, eğri olmayan *krş.* doğru

t. 15a-7, 33a-7, 54b-1, 62a-12

toğrılık: doğruluk

t. 51b-12

toğm: *Far.* < toğm, yumurta *krş.* toğm

t.-ı 78a-2, 79a-9, 79b-7

t.-ının 78b-5

toğm: *Far.* yumurta *krş.* toğm

t.-ı 78b-3

t.-ın 81b-8

t.-ını 78b-4

toğı-: dokumak, örmek

t.-dı 53a-4

toğsan iki: doksan iki

t. 7a-3

toğuçı: dokuyucu

böz t. 84b-9

toğuz: dokuz

t. 7a-9, 15b-8, 18a-4, 25b-4

toğuz toğuz: dokuz dokuz

t. 7a-3

toğla-: dolamak, sarasarmak

t.-yandır 80b-10

toğtur-: doldurmak

t.-up 19a-9

toğluğ: dolu, dolmuş olan

t. 95b-10

toğon: kıyafet, elbise, don *krş.* ton

t. 50a-12, 84b-1

ı.-da 55b-11
 ı.-ında 80b-12
 ı.-ının 80b-13
 ı.-nı 84b-2
 dībāc ı. 37b-6
 ıara ı. 50a-10
 ızıl ı.37b-4, 50b-5
 kök ı. 50a-13
 pāk ı. 50b-3
 şüretli ı.-lar 55b-12, 55b-13
 ton: kıyafet, elbise, don *krş.* ıon
 t. 37b-3, 49a-11, 49b-1, 49b-2, 50b-2
 t.-ına 72a-5, 95a-10, 95a-11, 95b-3
 ıona-: soymak, derisini çıkarmak
 ı.-dı 64b-4, 65a-9, 66a-9
 ı.-mak 64b-1
 ıonlık: giyimli, giyimi kuşamı yerinde
 ı. 32a-2
 toprak: toprak *krş.* tobraık, tofraık
 t. 18a-9, 22a-2
 ıorı: doru, koyu kahve rengi
 ı.-dur 92a-5
 ıovşançı: bürgüt, kartal
 ı. 76a-6
 ıoy: düğün, şölen, şenlik
 ı 85a-12, 87b-4, 87b-8, 87b-12
 ı. oynamak 53a-8
 tozat-: toz çıkarmak, saçmak, yıkmak
 t.-urlar 22a-7
 töben: dip tarafı ile, arkası ile
 t. 3b-8, 14a-13
 töğüçi: dövücü, attar
 t. 84b-4

töhmet: *Ar.* töhmet, itham, suç isnat etme
 t. 53a-7
 t. ideler 95a-11
 t. idüle 25a-derkenar
 t.-dür 40b-13
 t.-e 13b-9
 tök-: dökmek, akmak
 t.-di 95a-10, 95a-11
 t.-er 64b-2
 t.-erler 9a-7
 tökül-: dökülmek, akıtılmak *krş.* dökül-
 t.-di 27b-13, 28a-1, 47a-6, 95a-12, 95b-4
 t.-medi 47a-5
 töğer: dönen, çevrilen
 t. yüp 52b-12
 töşek: döşek, yatak
 t. 36b-11, 37a-13, 37b-1
 t.-ine 35a-9
 túb: *Far.* túp, top, yuvarlak, toparlak
 ı. ve çevgān oynamak 54b-12
 túbā: *Far.* < túp, oyun, top, top oyunu
 ı. 54b-11
 túbān: *Far.* < túp, oyunlar
 ı. 54b-10, 54b-derkenar
 tuc: bronz madeni *krş.* kıola
 t. 50a-6
 tur-: durmak, sabit olmak; bulunmak;
 yardımcı fiil *krş.* dur-
 t.-dı 30a-12, 30b-6, 77a-6
 t.-ur 15a-7
 t.-sa 59b-4
 mevķifde t.-mak 30a-10
 turna: turna kuşu

t. 77b-7
 t. balası 77b-9
 turp: turp
 t. 43a-7
 turş: *Far.* ekşi
 t. 43a-3, 46b-10
 t. ise 44a-12
 t. olsa 43b-7, 44a-4, 67a-8
 t.-rüydur 31a-1
 enār-ı t. 42b-2
 turş: *Far.* < turş, ekşi, turşu
 t. 43a-6
 turunç: *Far.* turunç
 t. 44a-13, 44b-1, 44b-1
 turuş: durmak; baş vurmak
 t.-mağ kerekdür 1b-12
 tut: tutmak; elde etmek, yakalamak, saklamak; elle tutmak, yakalamak *krş.* dut-, tut-
 t.-arlar 15a-5
 tut: tutmak; elde etmek, yakalamak, saklamak; elle tutmak, yakalamak *krş.* dut-, tut-
 şohbet t.-a 22b-7
 t.-ar 73b-13
 t.-arlar 11b-1
 t.-dı 6a-2, 35a-3, 36a-8, 46b-12, 55a-3, 67b-3, 67b-5, 71a-7, 71b-1, 71b-3, 72a-5, 73a-8, 73b-6, 73b-13, 75a-7, 75b-1, 75b-6, 76a-12, 76b-3, 76b-8, 76b-11, 77a-8, 77b-1, 77b-3, 77b-8, 78a-13, 78b-10, 80a-8, 83a-4, 95a-5

t.-sa 30a-derkenar, 75a-4, 77a-1, 79a-4, 79a-6, 79a-12, 79b-4, 79b-11, 80a-1, 80a-4, 80b-3, 81b-11, 82a-5, 87a-8, 91b-8
 t.-up olmaz 75a-4
 t.-dukından 2a-8
 t.-mış 5a-10
 rāz-ı nihān t.-mağ 34a-3
 rūze t.-mağ 88a-4, 88b-7
 ana řāvus t.-mağ 77a-11
 bal kırtını t.-mağ 80b-6
 tūř: *Far.* papağan
 t. 79b-2
 tutul: (güneş ve ay) tutulmak
 küneş t.-duğını 16a-4
 kün t.-ğanını 89a-1
 kün t.-mağ 88b-11
 tuz: tuz
 t. 45b-13, 45b-13, 46a-2, 46a-2
 t.-nı 46a-1
 tuzak: tuzak, kapan
 t. 51b-10, 52a-9
 tübe: tepe
 t. 21b-3, 21b-9
 t.-sinde 29a-10, 77a-6, 77a-9
 t.-sinden 29a-11
 t.-sine 76b-1, 79a-13
 tūfkür: tükürmek
 t.-e 4b-6
 tūfkürük: tükürük
 t. 35a-5
 tüg: tüy, kıl
 t. 39b-9
 t.-i 70b-7, 74b-11, 73b-10
 t.-lerini 24a-2

t.-ini 24a-4, 34b-7
t.-ün 72b-7
tülgen: çaylak
t. 79a-3
tülkü: tilki
t. 73b-7, 73b-9, 94b-5, 94b-3
t.-ni 73b-6
t.-niñ iti 73b-10
tün: dün, dünün gecesı; akşam gece
t. birle 63b-6
tüp: dip, temel, kök
t.-inde 59b-12
t.-indin 26a-9
Türkî: *T.+Ar.* Türkçe, Türk dili; Türke ait
t. 75b-4, 78b-8, 79b-12, 80b-9
t.-de 70a-10, 81a-7
t.-ler 74b-4, 76a-5, 76a-11, 76b-2, 76b-7, 77a-3, 77b-2, 77b-6, 77b-11, 78b-11, 78b-6, 79a-3, 78b-13, 79a-6, 79b-9, 80b-7, 80b-11, 81b-9, 81b-13, 82a-4, 83a-6, 83a-12, 84a-5, 84a-7
türlig: türlü, çeşitli
t. 11b-2, 14b-10, 25a-6, 37b-7, 68b-6, 71a-9, 82a-7, 91b-2
t.-dür 1b-4
tüş: düş, rüya *krş.* düş
t. 1b-4, 1b-7, 1b-8, 1b-10, 1b-12, 4b-4, 4b-5, 4b-9, 7a-2, 9a-6, 9a-7, 96a-11, 96a-12, 96a-2, 96a-3, 96a-5, 96a-7, 96a-8, 96a-9, 96b-1, 96b-2, 96b-4, 96b-5, 96b-6, 96b-8, 96b-10, 96b-11, 96b-13, 97a-1, 97a-2, 97a-3, 97a-4, 97a-6, 97a-7, 97a-8, 97a-9, 97a-10, 97a-11, 97a-13, 97b-1, 97b-2
t.-de 46a-4

t.-dür 97a-6
t.-i 1b-13, 1b-13, 2a-1, 2a-3, 2b-8, 2b-9, 2b-9, 2b-11, 2b-12, 3a-2, 3a-3, 11a-11, 23b-10
t.-niñ 1b-9
t.-üm 4b-12
t.-ümde 9a-12, 27a-4
t.-ünde 1b-10, 2a-4, 2b-5, 2b-13, 3a-1, 3a-6, 3b-3, 3b-4, 3b-7, 3b-10, 5a-8, 5a-9, 5a-13, 5b-2, 5b-4, 5b-5, 5b-8, 5b-12, 5b-13, 6a-7, 6b-3, 8b-11, 9b-5, 10b-3, 10b-7, 11a-5, 11b-6, 11b-8, 11b-13, 12a-6, 16a-4, 16a-6, 16b-8, 17a-7, 17b-4, 18a-6, 18b-13, 18b-6, 18b-7, 19b-11, 20a-8, 21a-8, 21b-6, 22b-1, 23b-13, 23b-3, 25b-6, 26a-13, 30a-derkenar, 32a-4, 35b-8, 39a-10, 40a-4, 40b-12, 41a-7, 46a-11, 49a-11, 52b-4, 62a-1, 64a-1, 64b-13, 71b-10, 72b-4, 75a-4, 84b-3, 89a-5, 94b-1
t.-indin 2b-13
t.-ine 3a-1
t.-ini 4a-2, 8b-10, 11a-13
t.-iniñ 2b-11
t.-üñ 3a-8
t.-ler 86b-13, 94a-13
t.-leri 2b-4, 2b-4, 3a-5, 11a-8
t.-leriñg 2a-9
t.-lerni 91a-1
t.-ni 3b-1, 4b-7, 5a-1, 8a-12, 8a-13, 11a-8, 11b-2, 12a-2, 12b-4, 32b-7, 48b-3, 71a-9
t.-ümde 63a-13
t.-ümniñ 63b-2
t. körgüçi 32a-9

t. körgüçige 5a-12, 33a-3
t. körüçi 2a-9, 4a-1
t. ta‘ bir-nāmesi 1b-1
t. vaktında 11a-9
t. kördi 11a-6
şāhib-i t. 7a-12
rāst t. 2b-2
tüş-: düşmek; batmak; inmek; konaklamak
krş. düş-
t.-di 3a-7, 5b-4, 14a-13, 15b-5,
16a-1, 16a-11, 16b-8, 20a-2, 20b-10, 21a-3,
21b-8, 32b-9, 34b-13, 35a-1, 35a-2, 52a-10,
59b-9, 60b-12, 61b-12, 89a-12
t.-dügin 3b-8
t.-e 35b-3, 33b-13, 33b-13, 60a-11,
63a-3, 76a-1
t.-er 5b-5, 7a-9, 15a-12, 20b-10,
21b-9, 21b-10, 23b-13, 32a-13, 76a-2, 80b-
9
otğa t.-kenini 89a-1
çık t.-miş 18b-6
t.-se 36a-2
t.-mağ 88b-12
tütüçi: diden kişi, yün ve pamuk gibi şeyleri
tellere ayırarak kabartmak
mamuk t. 86a-7
yün t. 86a-7
tütün: duman
t. 20a-8, 38b-1, 39a-2
t.-i 20b-11
tütünsüz: dumansız
t. 20b-5
tūvānā: Far. güçlü, kuvvetli
t.-sen 4b-11

tūvān-ger: Far. zengin, paralı krş. tūvān-gir
t. 10b-2, 15b-12, 19b-13, 21b-8
tūvān-gerān: Far. zenginler, paralılar
t. 2a-13
tūvān-gīr: Far. < tūvān-ger, zengin, paralı
krş. tūvān-ger
t. 20a-2, 36a-6, 44b-3
tūvān-gīrī: Far. < tūvān-gerī, zenginlik,
paralılık
t. 44a-3
tüz: diz
t. 34a-5
tüz-: düzmek, düzeltmek; yapmak, meydana
getirmek krş. tüz-
t.-miş 36b-4
tüz-: düzmek, düzeltmek; yapmak, meydana
getirmek krş. tüz-
t. 36b-4, 36b-6
tüzü-: düzmek, düzeltmek; yapmak,
meydana getirmek
tahāret t.-se 30a-derkenar
t.-mek 28b-7
tüzük: düzük, düzeltilmiş; yapılmış,
meydana getirilmiş
t. 22b-11, 37b-13
tüzül-: dizilmek, düzmek, düzeltmek
t.-miş 48a-5
t.-miş olsa 48a-8

U

uç-: uçmak
u.-ar 62b-derkenar

u.-dı 32b-9, 62a-7, 76b-10, 80a-12,
81a-6, 91b-6

u.-sa 62a-7, 62a-8, 62a-9, 62a-10,
62a-12, 62b-8

u.-up 5b-12, 62a-11, 62b-7

uçmağ: cennet

u. 11b-7

u.-nı 14b-3

uçmak: uçmak

u. 62a-6

uçuzluk: ucuzluk, kolaylık

u. ola 46b-1

ud: haya, edep, ar, hicap, utanma, utanç

u.-nundın 47b-8

‘ūd: *Ar.* ödağacı; ağaç, odun

‘ū. 26a-8, 26a-derkenar, 25b-2,
45a-2, 45a-4

dırağt-ı ‘ū. 45a-3

uğraş: uğraş

u. 59b-11

‘uḳāb: *Ar.* karakuş, kartal, bürgüt

‘u. 76a-5, 76a-9

‘u.-nı 76a-6

‘uḳūbet: *Ar.* ceza; eziyet, işkence, azap

‘u. 15a-4, 20a-13

ulağ: su oluğu, havuz; çamaşır teknesi

u. 23b-1, 24b-8

ulaş-: erişmek, ulaşmak

u.-a 27a-13, 53b-3, 96a-13

u.-ur 59a-6, 59b-6

u.-mağ 51b-12

ulduz: yıldız *krş.* yulduz

u.-nı 16b-9

‘ulemā: *Ar.* alimler, ilim sahipleri, bilginler

‘u. 30b-12

‘u.-dın 12a-5

‘u.-ğa 55a-7

‘u.-lara 11b-10

‘u.-nı 2b-8

uluğ: ulu, büyük, yüce

u. 6a-13, 9b-7, 17a-7, 18a-7, 19a-5,
19a-6, 22b-4, 27b-6, 35a-2, 35a-11, 36a-6,
41a-5, 41b-4, 41b-6, 42b-5, 46a-8, 49b-3,
54a-12, 60a-13, 63b-9, 65a-8, 65b-2, 65b-6,
72a-3, 72a-3, 76b-9, 81a-10, 82b-5, 82b-10,
82b-10, 85b-5, 89b-2, 89b-3, 89b-3, 91a-9,
92a-6, 94a-2, 96b-9, 97a-5

u. ola 13a-5, 41b-5, 41b-6

u.-dın 35a-4

u.-dur 75a-2, 93b-9

u.-nı 93a-3

u.-lar 18a-13, 94a-12

uluğlık: ululuk, büyüklük, yücelik

u. 13a-8, 13b-13, 92a-5, 94b-6

u.-ı 19a-11, 19b-6, 23b-5, 41b-4,
82a-8

uluğrak: daha ulu, daha büyük, daha yüce

u. 37a-10, 42b-12

‘ulvī: *Ar.* yüksek, yüce

‘u. 35a-12

‘u.-ler kibi 35a-11

libās-ı ‘u.-ler 36a-12

‘umre: *Ar.* umre

‘u. 13a-13, 28b-6

‘u. kıldı 30b-7

un: un

u. 41a-1, 45a-11, 46a-9

‘unnāb: *Ar.* hünnap

‘u. 44b-7

unut-: unutmak

u.-mağ ile 88b-10

ur-: vurmak, dövmek; inşa etmek, yapmak; takmak

u.-arlar 9a-11, 64b-8

u.-dı 3a-8, 55a-10, 63b-1, 71a-3, 73a-12, 74a-5, 74a-6, 74a-7, 77a-4, 94a-7

u.-dılar 9a-11, 25b-9, 52b-2, 60b-2, 60b-7

u.-duğunu 60b-3

u.-sa 60b-4, 60b-5

u.-mağ 54b-6, 60a-2, 60b-6, 60b-6, 61a-6

urçuk: iğ; pamuk, yün vb.nden iplik eğirmekte kullanılan ortası şişkin, iki ucu sivri ve çengelli olan, ağaçtan yapılmış araç, eğirmen, kirmen

u. 53a-1

u. erilmek 51b-10

u. igirledi 53a-2, 53a-3

uruğ: soy sop, nesil, kavim

u. 71a-8

uruş: savaş, vuruşma, dövüşme

u. 54b-10

u. yerinde 69b-1

ussı: sıcak *krş.* ıssıg, ıssıg

u. 28b-13, 28b-derkenar

u.-da 43b-6

ussıg: sıcak *krş.* ıssıg, ıssı

u. 9b-12

uştırılāb: *Ar.* eskiden gök cisimlerinin yüksekliğini tayin etmede kullanılan bir gözlem aracı, usturlab

u.95a-4

u.-nı 95a-4

uş andağ: öylece, onun gibi *krş.* uş andağ

u.-dur 22a-7

uş andağ: öylece, onun gibi *krş.* uş andağ

u. 40a-7, 42a-3, 79b-2

u.-dur 9b-6, 24b-6, 36a-8, 41a-9, 47b-2, 55a-12, 58a-11, 60b-5, 60b-6, 61a-11, 77b-6

uşbu: bu, işte bu *krş.* işbu

u. 90b-13

uştan bağı: donun ip kemeri

u. 50b-8

‘uṭār(id): *Ar.* Merkir yıldızı

‘u. 6b-1, 17a-5

uvak: ufalanmış, ufak, küçük

u. 22a-2, 48b-7, 63b-10

uvala-: ufalamak, parçalamak, küçük parçalara bölmek

u.-dı 47a-5

u.-madı 47a-6

uvayis: *Ar.* < üva’is, argoda zampara, fahişe, pezevenk

u. 95b-8

uya: yuva

u.-sı 78a-5

uyağ: uyanık

u.-da 39b-13

uyağlık: uyanıklık, uyumama

u.-da 56a-7

uyğan-: uyanmak

u.-duğda 4b-4

u.-up 3a-7, 6b-4

uyku: uyku *krş.* yuku

u.-da 1b-7, 57a-3
u.-dın 4b-4
u.-ğa varduğda 4a-5, 4a-7
uyu-: uyumak
u.-dı 69b-8
uzak: uzak, uzun *krş.* ırak, yırak
u. 13a-10, 13a-11, 49b-4, 60b-10, 86b-12, 93b-13
u. bolmaqlıkğa 87a-5
u. olmağına 87a-4
u. ola 12b-3, 26b-11, 37a-8, 56b-11, 58b-6, 63b-6, 66b-8, 71a-10, 79a-5
uzat-: uzatmak
yüp u.-dı 53a-4
til u.-mak tik 29b-2
uzay-: uzamış
u.-mış 35b-derkenar
uzun: uzun
u. 12b-8, 18b-10, 27a-12, 28a-12, 35a-13, 35b-2, 35b-3, 35b-5, 36a-12, 47b-11, 53b-12, 58b-11, 58b-4, 79b-13, 91a-11
u. bolur 28a-2

Ü

üç: üç (sayı) *krş.* üç
ü. 1b-4, 4b-10, 7a-5, 7a-5, 8b-9, 12a-4, 96a-4
ü.-dür 1b-13
üç miṅg: üç bin
ü. 75b-5
üçün: için *krş.* için
anıṅ ü. 2b-13
buruc ü. 58a-2

dostı ü. 96b-12
‘id-i duḡā ü. 65a-6
‘idü'l-duḡā ü. 65b-6
‘ömri ü.-dür 58a-8
ferzend ü.-dür 47b-9
neḡ ü. 84a-11
ḡaḡkı ü. 58a-2, 58a-3
ḡaṣṣābı ü. 64b-5
ḡılḡan ü. 57b-13
yandurmaḡ ü. 95b-8
yedüḡi ü. 3a-2
yemek ü. 65a-5, 66a-12, 67a-13, 74b-7
yemīn-i kāzib ü. 58a-3
üçünçi: üçüncü
ü. 1b-13, 3a-9, 12a-5, 94b-2
ülfetlik: *Ar.+T.* yakınlık, dostluk, aḡbaplık;
ülfetlik
ü. 61b-7
ü.-dür 88a-9
ümīd: *Far.* ümit
ü.-i 16a-13, 21a-10, 72b-6
ü.-ine 35b-derkenar, 56a-10, 64b-9
ü. itmegen 58b-10
ü.-i ferzend 10b-2, 23b-6, 81a-11
nā-ü. 83b-6
ümm: *Ar.* anne
ü. 59a-1
üṅṣā: *Ar.* dişi; kadın, kız
ü. 53b-6
üṅṣī: *Ar.* alışmış, sokulgan
ü. aṭ 91b-8
ür-: üflemek
ü.-di 74a-5

ü.-diler 54b-9
 şür ü.-digin 12b-4
 ürün: ürün
 ü.-din 63b-8
 ü.-indin 63b-7
 üst: üst, yukarı
 ü.-inde 21b-6, 24b-6, 89a-3
 ü.-ine 26a-13, 48b-10, 57a-13
 ü.-lerine 23a-6
 üstād: Ar. üstad, hoca, mahir
 ü. 11b-1, 27a-5
 başmak ü.-ı 84a-13
 iyer ü.-ı 84a-9
 kılıç ü.-ı 84a-7
 yaya ü.-ı 84a-8
 yuzak ü.-ı 84a-12
 üstel: masa
 ü.-i 46a-5
 ü.-inde 46a-7
 üstün: üstün, değerli; üst, üst kısım, üst taraf
 ü. 34b-12, 34b-13
 ü.-ünde 19b-12, 46a-6, 49b-1, 69b-
 2
 ü. bolmağdur 54b-6
 üş-: üşmek, toplanmak
 ü.-mes 44a-6
 üş: iş kış. iş
 ü. 31b-6
 ü.-de 92a-4
 ü.-ke 62a-9
 ü.-i 29b-11
 ü.-lerde 36a-6
 üşlen-: işlenmek, yapılmak, nakşedilmek
 ü.-miş olmasa 49a-4

ü.-miş olsa 49a-5
 üt-: yapmak, etmek, eylemek, etmek
 yardımcı fiili kış. et-, it-
 emānet ü.-mek 88a-9
 üvez: Ar. < ivz, ördek
 ü. 77b-6
 üyürme(?): sert, kuvvetli; gürültülü(?)
 ü. yel 18b-5
 üze: üstüne, üzerine kış. üzere, üzeri, üzerü,
 üzre
 ü. 67a-9, 68a-12, 69a-12, 69b-4,
 69b-8, 70a-11, 72a-12, 73a-1, 73a-9, 78b-
 13, 80a-8, 80a-8, 91b-9, 92a-1, 92a-2, 97a-
 3
 ü.-dür 4a-5
 üzere: üstüne, üzerine kış. üze, üzeri, üzerü,
 üzre
 ü. 15a-7, 61b-9, 61b-13, 75a-12
 üzeri: üstüne, üzerine kış. üze, üzere, üzerü,
 üzre
 ü.-nde 19b-7, 29a-13, 29b-1, 30b-9,
 40a-9, 59b-8
 ü.-ne 1b-6, 14b-5, 24b-4, 28a-3,
 29b-3, 39a-9, 52b-1, 54b-5, 65a-5, 74b-10,
 97a-5
 üzerü: üstüne, üzerine kış. üze, üzere, üzeri,
 üzre
 ü.-nde 51b-1
 üzle-: izlemek, takip etmek
 ü.-di 61b-11
 üzre: kış. üze, üzere, üzeri, üzerü
 ü. 14a-12, 17b-2, 18a-6, 22b-5,
 24b-9, 27a-4, 29b-1, 38a-2, 38a-2, 92b-5,
 62a-11, 85a-11, 91b-3, 91b-6

ü.-dür 14a-5, 14a-9
üzül-: kesilmek, kırılmak, parçalanmak
ü.-miş idi 56b-10
ü.-miş 63a-6
ü.-üp 32b-9, 36a-2
ü.-miş 28a-8, 32b-5, 32b-11, 35b-

10

üzüm: üzüm

aķ ü. 42b-6
hüşe-i ü. 9a-8
kızıl veyā kara ü. 42b-8
kuruğ ü. 42b-11
kuruğ ü. kibidür 43a-1
ü. şuşıdı 86b-8
ü. yemişni 42b-3
ü. yıgaçı 42b-5
ü.-niñ hüşesini 42b-10

V

vācibāt: *Ar.* vacip, olan, yapılması gerekli olan şeyler

v.-ı dīnni 67a-10

va‘d: *Ar.* söz verme, üstüne alma

şādıku'l-v. 13b-3

vaḥṣī: *Ar.* vaḥṣi, yabani

v. 67b-1, 67b-10, 76b-3
v.-leriñ 67b-13, 67b-13
gürbe-i v.-ni 74b-8
ḥimār-ı v.-ni 67a-12

vaḥar: *Ar.* ağırbaşlılık, temkin

tāc-ı v. 49b-6

vāḳı‘a: *Ar.* hadise, olanlar, olay

v. irüşe 31b-3

vāḳı‘: *Ar.* olan, meydana gelen

v. olan 96a-2, 96a-3, 96a-5, 96a-7,
96a-8, 96a-9, 96b-1, 96a-10, 96a-12, 96b-2,
96b-3, 96b-4, 96b-6, 96b-7, 96b-10, 96b-
11, 96b-13, 97a-1, 97a-6, 97a-2, 97a-3,
97a-4, 97a-6, 97a-7, 97a-9, 97b-1, 97b-2,
97a-10, 97a-11, 97a-12

v. ola 96a-2

vaḳt: *Ar.* zaman, vakit

v. 34a-7, 48b-10, 49a-2

v.-da 10a-5, 42b-11, 45b-10, 47a-3,
47a-4, 88b-4

v.-ı ızırābdur 11a-10

v.-ında 8b-12, 9a-3, 9a-6, 9a-8,
10a-7, 10a-10, 11a-9, 17b-12, 18b-6, 26a-
11, 42b-7, 42b-9, 42b-9, 43b-6, 43b-6, 84a-
6, 88a-8

v.-lardur 97b-3

ḥac v.-ıdur 32b-2

vaḳtsız: *Ar. +T.* zamansız, vakitsiz

v. 26a-10, 43a-12, 43b-12, 44a-1

vām: *Far.* borç

v. 8a-7

var: var, mevcut *krş.* bar

v. 90a-7

v.-dur 1b-5, 6a-3, 6a-9, 25a-11,
30a-11, 74a-13, 88b-1, 94a-2

v. idi 10b-3

v. ise 15b-11, 17b-3, 26b-8, 54a-6,
62b-13, 88b-3

var-: gitmek, varmak, ulaşmak *krş.* bar-

v.-a 31b-1, 62b-11

v.-dı 67a-10

v.-duḳda 4a-1

v.-duğda 4a-5
v.-ur 62b-derkenar, 69a-12
vās(?): (?)
v. 86b-2
vāşıl: *Ar.* yetişme, ulaşma
v. olsa 59a-1
vāv: *Ar.* Osmanlı alfabesinin bir harfi
v.-dur 8a-7
ve: *Ar.* ve
v. 1b-4, 1b-5, 1b-8, 1b-8, 1b-9, 1b-11, 1b-11, 1b-11, 1b-12, 2a-2, 2a-4, 2a-5, 2a-6, 2a-10, 2a-11, 2a-11, 2a-11, 2a-11, 2a-11, 2a-11, 2a-12, 2a-12, 2a-12, 2a-12, 2a-12, 2a-12, 2a-13, 2a-13, 2a-13, 2a-13, 2a-13, 2b-1, 2b-1, 2b-1, 2b-1, 2b-1, 2b-2, 2b-3, 2b-3, 2b-3, 2b-5, 2b-6, 2b-6, 2b-6, 2b-7, 2b-7, 2b-7, 2b-8, 2b-8, 2b-9, 2b-9, 2b-12, 2b-12, 2b-13, 3a-1, 3a-3, 3a-3, 3a-3, 3a-2, 3a-4, 3a-4, 3a-4, 3a-4, 3a-6, 3a-6, 3a-6, 3a-8, 3a-8, 3a-9, 3a-10, 3b-1, 3b-2, 3b-2, 3b-2, 3b-3, 3b-3, 3b-4, 3b-5, 3b-5, 3b-5, 3b-5, 3b-5, 3b-6, 3b-7, 3b-8, 3b-8, 3b-9, 3b-10, 3b-10, 3b-10, 3b-11, 3b-13, 4a-1, 4a-2, 4a-2, 4a-3, 4a-3, 4a-3, 4a-4, 4a-4, 4a-4, 4a-5, 4a-6, 4a-8, 4a-8, 4a-8, 4b-3, 4b-4, 4b-6, 4b-6, 4b-8, 4b-8, 4b-8, 4b-8, 4b-9, 4b-9, 4b-9, 4b-10, 4b-11, 4b-13, 5a-2, 5a-2, 5a-5, 5b-4, 5b-7, 5b-8, 5b-9, 5b-10, 6a-4, 6a-6, 6a-5, 6a-5, 6a-10, 6a-11, 6a-12, 6a-12, 6a-12, 6a-13, 6a-13, 6b-1, 6b-1, 6b-1, 6b-6, 6b-8, 6b-10, 7a-4, 7a-5, 7a-5, 7a-6, 7a-6, 7a-8, 7a-9, 7a-10, 7a-12, 7b-1, 7b-2, 7b-2, 7b-2, 7b-3, 7b-3, 7b-3, 7b-4, 7b-4, 7b-5, 7b-5, 7b-5, 7b-6, 7b-6, 7b-7, 7b-7, 7b-7, 7b-8, 7b-8,

7b-8, 7b-9, 7b-9, 7b-9, 7b-9, 7b-10, 7b-10, 7b-10, 7b-10, 7b-11, 7b-11, 7b-11, 7b-12, 7b-12, 7b-13, 7b-13, 7b-13, 8a-1, 8a-1, 8a-1, 8a-1, 8a-2, 8a-2, 8a-2, 8a-3, 8a-3, 8a-3, 8a-3, 8a-4, 8a-4, 8a-5, 8a-5, 8a-6, 8a-6, 8a-6, 8a-6, 8a-6, 8a-7, 8a-7, 8a-8, 8a-8, 8a-8, 8a-9, 8a-9, 8a-10, 8a-11, 8b-1, 8b-1, 8b-1, 8b-2, 8b-2, 8b-2, 8b-2, 8b-3, 8b-3, 8b-3, 8b-3, 8b-3, 8b-4, 8b-4, 8b-4, 8b-4, 8b-5, 8b-5, 8b-5, 8b-8, 8b-12, 9a-2, 9a-6, 9a-6, 9a-9, 9b-3, 9b-5, 9b-6, 9b-7, 9b-8, 9b-8, 9b-9, 9b-10, 9b-11, 9b-11, 9b-11, 9b-12, 9b-13, 9b-13, 10a-1, 10a-1, 10a-1, 10a-2, 10a-2, 10a-3, 10a-4, 10a-4, 10a-6, 10a-9, 10a-11, 10a-13, 10b-1, 10b-2, 11a-2, 11a-2, 11a-7, 11a-9, 11b-7, 11b-7, 11b-7, 11b-7, 11b-8, 11b-9, 11b-9, 11b-9, 11b-10, 11b-10, 11b-10, 11b-11, 11b-11, 11b-11, 11b-12, 11b-12, 11b-13, 12a-1, 12a-2, 12a-3, 12a-8, 12a-9, 12a-9, 12a-11, 12a-12, 12a-12, 12a-12, 12a-12, 12a-12, 12a-12, 12a-13, 12a-13, 12a-13, 12a-13, 12b-1, 12b-1, 12b-1, 12b-2, 12b-2, 12b-3, 12b-4, 12b-5, 12b-8, 12b-9, 12b-10, 12b-10, 12b-11, 12b-11, 12b-11, 12b-12, 12b-12, 12b-12, 12b-12, 12b-12, 12b-12, 13a-2, 13a-2, 13a-3, 13a-4, 13a-4, 13a-5, 13a-5, 13a-6, 13a-7, 13a-8, 13a-8, 13a-10, 13a-10, 13a-10, 13a-11, 13a-12, 13a-12, 13a-13, 13a-13, 13a-13, 13b-1, 13b-1, 13b-2, 13b-2, 13b-3, 13b-3, 13b-4, 13b-5, 13b-6, 13b-9, 13b-10, 13b-13, 13b-13, 14a-1, 14a-2, 14a-2, 14a-4, 14a-4, 14a-5, 14a-5, 14a-6, 14a-6, 14a-6, 14a-6, 14a-7, 14a-7, 14a-8, 14a-8, 14a-9, 14a-9, 14a-10, 14a-10,

14a-10, 14a-10, 14a-10, 14a-10, 14a-11,
14a-11, 14a-11, 14a-13, 14b-1, 14b-1, 14b-
3, 14b-3, 14b-4, 14b-4, 14b-5, 14b-5, 14b-
8, 14b-8, 14b-9, 14b-10, 14b-12, 14b-13,
15a-1, 15a-2, 15a-4, 15a-5, 15a-6, 15a-7,
15a-8, 15a-8, 15a-10, 15a-11, 15a-12, 15a-
12, 15a-12, 15a-13, 15b-1, 15b-1, 15b-1,
15b-2, 15b-2, 15b-3, 15b-3, 15b-3, 15b-4,
15b-4, 15b-5, 15b-7, 15b-8, 15b-8, 15b-8,
15b-9, 15b-9, 15b-9, 15b-9, 15b-10, 15b-
11, 15b-12, 15b-12, 15b-12, 15b-13, 15b-
13, 15b-13, 16a-7, 16a-7, 16a-8, 16a-8,
16a-8, 16a-8, 16a-8, 16a-8, 16a-9, 16a-9,
16a-9, 16a-9, 16a-9, 16a-10, 16a-10, 16a-
10, 16a-11, 16a-12, 16a-13, 16b-1, 16b-1,
16b-2, 16b-2, 16b-4, 16b-4, 16b-5, 16b-6,
16b-6, 16b-7, 16b-7, 16b-7, 16b-7, 16b-7,
16b-9, 16b-13, 16b-13, 17a-1, 17a-3, 17a-3,
17a-4, 17a-5, 17a-7, 17a-8, 17a-13, 17b-1,
17b-1, 17b-2, 17b-2, 17b-4, 17b-5, 17b-5,
17b-5, 17b-6, 17b-6, 17b-7, 17b-7, 17b-8,
17b-8, 17b-10, 17b-10, 17b-10, 17b-10,
17b-10, 17b-10, 17b-11, 17b-11, 17b-11,
17b-11, 17b-11, 17b-11, 17b-12, 17b-12,
18a-2, 18a-3, 18a-3, 18a-4, 18a-4, 18a-4,
18a-5, 18a-5, 18a-5, 18a-5, 18a-5, 18a-7,
18a-7, 18a-8, 18a-8, 18a-9, 18a-9, 18a-9,
18a-9, 18a-10, 18a-10, 18a-11, 18a-12, 18a-
13, 18b-1, 18b-1, 18b-2, 18b-2, 18b-2, 18b-
3, 18b-4, 18b-5, 18b-5, 18b-5, 18b-7, 18b-
7, 18b-8, 18b-8, 18b-9, 18b-9, 18b-10, 18b-
11, 18b-11, 18b-11, 18b-11, 18b-11, 18b-
12, 18b-12, 18b-12, 18b-13, 18b-13, 19a-1,
19a-1, 19a-2, 19a-2, 19a-3, 19a-3, 19a-5,

19a-6, 19a-7, 19a-8, 19a-8, 19a-9, 19a-9,
19a-10, 19a-11, 19a-12, 19b-1, 19b-1, 19b-
2, 19b-2, 19b-4, 19b-5, 19b-5, 19b-5, 19b-
6, 19b-6, 19b-7, 19b-7, 19b-7, 19b-8, 19b-
9, 19b-9, 19b-10, 19b-11, 19b-12, 19b-13,
19b-13, 20a-1, 20a-1, 20a-2, 20a-2, 20a-3,
20a-4, 20a-4, 20a-6, 20a-7, 20a-7, 20a-7,
20a-7, 20a-7, 20a-7, 20a-8, 20a-8, 20a-9,
20a-10, 20a-10, 20a-10, 20a-11, 20a-11,
20a-13, 20a-13, 20a-13, 20a-13, 20a-13,
20a-13, 20b-1, 20b-1, 20b-1, 20b-1, 20b-1,
20b-2, 20b-2, 20b-2, 20b-2, 20b-2, 20b-2,
20b-3, 20b-3, 20b-3, 20b-3, 20b-3, 20b-4,
20b-4, 20b-4, 20b-4, 20b-6, 20b-6, 20b-8,
20b-8, 20b-9, 20b-9, 20b-11, 20b-11, 21a-1,
21a-1, 21a-1, 21a-2, 21a-3, 21a-3, 21a-4,
21a-4, 21a-5, 21a-6, 21a-6, 21a-6, 21a-6,
21a-6, 21a-7, 21a-7, 21a-7, 21a-7, 21a-7,
21a-7, 21a-8, 21a-8, 21a-12, 21a-13, 21b-1,
21b-1, 21b-2, 21b-2, 21b-2, 21b-2, 21b-3,
21b-3, 21b-3, 21b-3, 21b-3, 21b-4, 21b-4,
21b-4, 21b-4, 21b-5, 21b-5, 21b-5, 21b-6,
21b-6, 21b-7, 21b-8, 21b-10, 21b-10, 21b-
11, 21b-11, 21b-12, 21b-12, 22a-1, 22a-1,
22a-2, 22a-3, 22a-3, 22a-4, 22a-6, 22a-7,
22a-8, 22a-8, 22a-9, 22a-9, 22a-10, 22a-10,
22a-10, 22a-11, 22a-13, 22a-13, 22a-13,
22a-13, 22a-13, 22a-derkenar, 22b-1, 22b-
1, 22b-2, 22b-2, 22b-2, 22b-3, 22b-3, 22b-
3, 22b-3, 22b-3, 22b-3, 22b-4, 22b-4, 22b-
4, 22b-5, 22b-6, 22b-7, 22b-7, 22b-8, 22b-
9, 22b-10, 22b-10, 22b-11, 22b-12, 22b-12,
22b-13, 23a-1, 23a-2, 23a-2, 23a-2, 23a-4,
23a-4, 23a-6, 23a-7, 23a-8, 23a-8, 23a-9,

23a-derkenar, 23a-derkenar, 23b-1, 23b-1, 23b-2, 23b-2, 23b-2, 23b-2, 23b-3, 23b-3, 23b-4, 23b-4, 23b-4, 23b-4, 23b-5, 23b-6, 23b-6, 23b-7, 23b-7, 23b-7, 23b-8, 23b-10, 23b-11, 24a-1, 24a-4, 24a-4, 24a-6, 24a-6, 24a-7, 24a-9, 24a-11, 24a-11, 24a-11, 24a-12, 24a-12, 24b-2, 24b-2, 24b-2, 24b-3, 24b-3, 24b-5, 24b-6, 24b-6, 24b-8, 24b-9, 24b-10, 24b-11, 24b-11, 24b-12, 24b-12, 24b-13, 24b-13, 25a-1, 25a-1, 25a-1, 25a-3, 25a-3, 25a-4, 25a-5, 25a-5, 25a-5, 25a-5, 25a-6, 25a-7, 25a-7, 25a-7, 25a-7, 25a-9, 25a-10, 25a-11, 25a-12, 25a-12, 25b-1, 25b-1, 25b-2, 25b-2, 25b-2, 25b-3, 25b-3, 25b-3, 25b-3, 25b-4, 25b-4, 25b-5, 25b-5, 25b-5, 25b-5, 25b-6, 25b-7, 25b-7, 25b-8, 25b-8, 25b-8, 25b-8, 25b-9, 25b-9, 25b-10, 25b-10, 25b-11, 25b-12, 25b-13, 26a-4, 26a-4, 26a-4, 26a-5, 26a-5, 26a-6, 26a-7, 26a-8, 26a-9, 26a-9, 26a-10, 26a-10, 26a-10, 26a-11, 26a-12, 26b-1, 26b-2, 26b-2, 26b-2, 26b-2, 26b-3, 26b-4, 26b-5, 26b-6, 26b-7, 26b-7, 26b-8, 26b-8, 26b-8, 26b-9, 26b-10, 26b-10, 26b-11, 26b-11, 26b-12, 26b-13, 26b-13, 27a-1, 27a-2, 27a-2, 27a-3, 27a-4, 27a-7, 27a-7, 27a-8, 27a-8, 27a-9, 27a-10, 27a-10, 27a-11, 27b-1, 27b-1, 27b-3, 27b-4, 27b-5, 27b-7, 27b-8, 27b-11, 27b-13, 28a-2, 28a-5, 28a-6, 28a-7, 28a-9, 28a-10, 28a-11, 28b-1, 28b-5, 28b-5, 28b-5, 28b-6, 28b-6, 28b-6, 28b-6, 28b-6, 28b-6, 28b-7, 28b-8, 28b-9, 28b-11, 28b-12, 28b-12, 28b-13, 29a-1, 29a-2, 29a-3, 29a-4, 29a-4, 29a-4, 29a-5, 29a-6, 29a-7,

29a-7, 29a-9, 29a-10, 29a-11, 29a-13, 29b-1, 29b-2, 29b-3, 29b-3, 29b-4, 29b-5, 29b-5, 29b-5, 29b-6, 29b-8, 29b-8, 29b-8, 29b-9, 29b-10, 29b-11, 29b-12, 29b-13, 29b-13, 29b-13, 29b-derkenar, 30a-1, 30a-2, 30a-2, 30a-3, 30a-3, 30a-4, 30a-4, 30a-5, 30a-5, 30a-5, 30a-5, 30a-6, 30a-6, 30a-7, 30a-8, 30a-8, 30a-8, 30a-8, 30a-9, 30a-10, 30a-10, 30a-11, 30a-11, 30a-12, 30a-13, 30a-13, 30a-13, 30a-derkenar, 30a-derkenar, 30a-derkenar, 30a-derkenar, 30b-1, 30b-2, 30b-2, 30b-3, 30b-3, 30b-3, 30b-4, 30b-5, 30b-6, 30b-7, 30b-8, 30b-8, 30b-9, 30b-10, 30b-10, 30b-11, 30b-11, 30b-11, 30b-11, 30b-12, 30b-12, 30b-12, 30b-12, 30b-13, 30b-13, 31a-4, 31a-5, 31a-5, 31a-5, 31a-5, 31a-6, 31a-6, 31a-7, 31a-7, 31a-8, 31a-9, 31a-10, 31a-10, 31a-11, 31a-11, 31a-12, 31a-12, 31b-1, 31b-1, 31b-2, 31b-4, 31b-4, 31b-4, 31b-4, 31b-4, 31b-4, 31b-4, 31b-5, 31b-6, 31b-6, 31b-6, 31b-7, 31b-7, 31b-7, 31b-7, 31b-7, 31b-9, 31b-9, 31b-10, 31b-10, 31b-11, 31b-11, 31b-11, 31b-13, 31b-13, 31b-13, 31b-13, 31b-13, 31b-13, 31b-derkenar, 31b-derkenar, 31b-derkenar, 31b-derkenar, 31b-derkenar, 32a-1, 32a-1, 32a-1, 32a-1, 32a-1, 32a-1, 32a-2, 32a-2, 32a-3, 32a-3, 32a-3, 32a-4, 32a-5, 32a-5, 32a-5, 32a-5, 32a-5, 32a-6, 32a-6, 32a-6, 32a-6, 32a-6, 32a-8, 32a-9, 32a-10, 32a-11, 32a-11, 32a-11, 32a-13, 32b-1, 32b-1, 32b-2, 32b-3, 32b-3, 32b-4, 32b-4, 32b-5, 32b-6, 32b-6, 32b-6, 32b-6, 32b-8, 32b-8, 32b-9, 32b-10, 32b-10,

40a-6, 40a-6, 40a-6, 40a-7, 40a-7, 40a-7,
40a-7, 40a-8, 40a-9, 40a-9, 40a-9, 40a-12,
40a-13, 40b-2, 40b-2, 40b-3, 40b-3, 40b-4,
40b-5, 40b-6, 40b-6, 40b-6, 40b-7, 40b-7,
40b-8, 40b-10, 40b-10, 40b-10, 40b-11,
40b-11, 40b-12, 40b-13, 41a-1, 41a-1, 41a-
2, 41a-3, 41a-4, 41a-4, 41a-5, 41a-5, 41a-6,
41a-6, 41a-7, 41a-8, 41a-8, 41a-8, 41a-8,
41b-1, 41b-2, 41b-2, 41b-3, 41b-3, 41b-5,
41b-5, 41b-5, 41b-7, 41b-7, 41b-8, 41b-9,
41b-9, 41b-10, 41b-11, 41b-12, 41b-12,
41b-13, 42a-2, 42a-3, 42a-3, 42a-3, 42a-3,
42a-4, 42a-4, 42a-4, 42a-4, 42a-5, 42a-5,
42a-6, 42a-6, 42a-6, 42a-7, 42a-9, 42a-10,
42a-11, 42a-11, 42a-12, 42a-13, 42a-13,
42b-1, 42b-1, 42b-2, 42b-2, 42b-3, 42b-4,
42b-6, 42b-7, 42b-8, 42b-9, 42b-12, 42b-
12, 42b-12, 42b-13, 42b-13, 43a-3, 43a-3,
43a-3, 43a-3, 43a-4, 43a-4, 43a-5, 43a-7,
43a-7, 43a-8, 43a-8, 43a-8, 43a-8, 43a-9,
43a-9, 43a-9, 43a-9, 43a-11, 43a-11, 43a-
12, 43b-1, 43b-1, 43b-2, 43b-3, 43b-3, 43b-
3, 43b-3, 43b-4, 43b-4, 43b-5, 43b-5, 43b-
5, 43b-6, 43b-6, 43b-6, 43b-9, 43b-9, 43b-
9, 43b-9, 43b-10, 43b-11, 43b-11, 43b-13,
43b-13, 43b-13, 44a-1, 44a-2, 44a-2, 44a-3,
44a-3, 44a-3, 44a-3, 44a-3, 44a-4, 44a-4,
44a-5, 44a-5, 44a-9, 44a-10, 44a-10, 44a-
11, 44a-11, 44a-11, 44a-11, 44a-12, 44a-12,
44a-13, 44a-13, 44a-13, 44b-1, 44b-2, 44b-
2, 44b-3, 44b-3, 44b-3, 44b-3, 44b-3, 44b-
4, 44b-5, 44b-7, 44b-7, 44b-7, 44b-7, 44b-
7, 44b-8, 44b-8, 44b-8, 44b-9, 44b-10, 44b-
11, 44b-11, 44b-11, 44b-11, 44b-12, 44b-

13, 44b-13, 44b-13, 45a-1, 45a-1, 45a-1,
45a-1, 45a-1, 45a-2, 45a-2, 45a-3, 45a-3,
45a-5, 45a-5, 45a-5, 45a-6, 45a-6, 45a-6,
45a-7, 45a-8, 45a-8, 45a-9, 45a-9, 45a-10,
45a-10, 45a-11, 45a-11, 45a-11, 45a-12,
45a-12, 45a-12, 45a-12, 45a-13, 45a-13,
45a-13, 45b-1, 45b-2, 45b-2, 45b-2, 45b-3,
45b-4, 45b-4, 45b-4, 45b-5, 45b-5, 45b-6,
45b-6, 45b-7, 45b-8, 45b-9, 45b-9, 45b-9,
45b-10, 45b-11, 45b-11, 45b-11, 45b-13,
45b-13, 46a-1, 46a-1, 46a-1, 46a-2, 46a-2,
46a-3, 46a-3, 46a-5, 46a-7, 46a-7, 46a-7,
46a-8, 46a-9, 46a-9, 46a-10, 46a-10, 46a-
13, 46b-1, 46b-1, 46b-10, 46b-10, 46b-10,
46b-10, 46b-11, 46b-11, 46b-11, 46b-11,
46b-12, 46b-12, 46b-12, 46b-13, 46b-13,
46b-2, 46b-2, 46b-2, 46b-2, 5b-13, 46b-3,
46b-3, 46b-4, 46b-4, 46b-4, 46b-4, 46b-5,
46b-5, 46b-5, 46b-5, 46b-5, 46b-5, 46b-6,
46b-7, 46b-8, 46b-8, 47a-1, 47a-1, 47a-10,
47a-11, 47a-12, 47a-12, 47a-12, 47a-13,
47a-13, 47a-13, 47a-13, 47a-2, 47a-4, 47a-
6, 47a-6, 47a-7, 47a-7, 47a-8, 47a-8, 47a-9,
47a-9, 47a-9, 47b-1, 47b-1, 47b-1, 47b-1,
47b-1, 47b-10, 47b-10, 47b-10, 47b-11,
47b-11, 47b-11, 47b-11, 47b-12, 47b-12,
47b-12, 47b-12, 47b-12, 47b-12, 47b-13,
47b-13, 47b-13, 47b-2, 47b-2, 47b-3, 47b-
3, 47b-3, 47b-4, 47b-5, 47b-5, 47b-6, 47b-
6, 47b-6, 47b-7, 47b-7, 47b-7, 47b-7, 47b-
7, 47b-8, 47b-9, 47b-9, 47b-9, 47b-9, 48a-1,
48a-1, 48a-1, 48a-1, 48a-1, 48a-10, 48a-10,
48a-11, 48a-11, 48a-12, 48a-12, 48a-12,
48a-12, 48a-13, 48a-13, 48a-13, 48a-13,

48a-2, 48a-3, 48a-3, 48a-3, 48a-4, 48a-4,
48a-4, 48a-5, 48a-5, 48a-5, 48a-5, 48a-5,
48a-6, 48a-6, 48a-6, 48a-6, 48a-7, 48a-7,
48a-7, 48a-7, 48a-7, 48a-8, 48a-8, 48a-8,
48a-9, 48a-9, 48a-9, 48b-1, 48b-1, 48b-1,
48b-1, 48b-10, 48b-10, 48b-10, 48b-11,
48b-12, 48b-13, 48b-13, 48b-13, 48b-2,
48b-2, 48b-2, 48b-2, 48b-2, 48b-2, 48b-2,
48b-3, 48b-3, 48b-3, 48b-3, 48b-3, 48b-4,
48b-6, 48b-7, 48b-7, 48b-9, 48b-9, 48b-9,
49a-1, 49a-1, 49a-1, 49a-1, 49a-1, 49a-10,
49a-10, 49a-10, 49a-10, 49a-11, 49a-12,
49a-13, 49a-2, 49a-2, 49a-3, 49a-3, 49a-4,
49a-4, 49a-5, 49a-5, 49a-5, 49a-6, 49a-6,
49a-6, 49a-6, 49a-7, 49a-7, 49a-7, 49a-8,
49a-8, 49a-8, 49a-9, 49a-9, 49a-9, 49b-1,
49b-10, 49b-10, 49b-11, 49b-12, 49b-13,
49b-13, 49b-2, 49b-3, 49b-4, 49b-4, 49b-4,
49b-4, 49b-4, 49b-4, 49b-5, 49b-5, 49b-5,
49b-7, 49b-7, 49b-7, 49b-7, 49b-7, 49b-7,
49b-8, 49b-8, 49b-9, 49b-9, 49b-9, 50a-1, 50a-1,
50a-1, 50a-10, 50a-11, 50a-11, 50a-12, 50a-
12, 50a-12, 50a-13, 50a-2, 50a-2, 50a-3,
50a-4, 50a-5, 50a-5, 50a-7, 50a-7, 50a-8,
50a-8, 50a-9, 50a-9, 50a-9, 50b-1, 50b-1,
50b-1, 50b-10, 50b-11, 50b-12, 50b-13,
50b-13, 50b-13, 50b-13, 50b-13, 50b-13,
50b-2, 50b-2, 50b-3, 50b-4, 50b-5, 50b-5,
50b-5, 50b-6, 50b-6, 50b-6, 50b-7, 50b-7,
50b-8, 50b-8, 50b-9, 51a-1, 51a-1, 51a-1,
51a-1, 51a-2, 51a-2, 51a-2, 51a-2, 51a-2,
51a-2, 51a-3, 51a-3, 51a-3, 51a-3, 51a-3,
51a-4, 51a-4, 51a-4, 51a-4, 51a-5, 51a-5,
51a-5, 51a-5, 51a-5, 51a-6, 51a-6, 51a-6,

51a-6, 51a-6, 51a-7, 51a-7, 51a-7, 51a-7,
51a-7, 51a-7, 51a-8, 51a-8, 51a-8, 51a-9,
51a-10, 51a-10, 51a-10, 51a-11, 51a-11,
51a-12, 51a-13, 51b-1, 51b-1, 51b-1, 51b-1,
51b-2, 51b-3, 51b-5, 51b-6, 51b-6, 51b-6,
51b-7, 51b-8, 51b-10, 51b-10, 51b-10, 51b-
10, 51b-10, 51b-10, 51b-11, 51b-11, 51b-
12, 51b-12, 51b-12, 51b-13, 52a-1, 52a-1,
52a-1, 52a-2, 52a-2, 52a-2, 52a-3, 52a-3,
52a-7, 52a-9, 52a-11, 52a-13, 52b-1, 52b-2,
52b-3, 52b-3, 52b-4, 52b-5, 52b-5, 52b-6,
52b-6, 52b-7, 52b-7, 52b-8, 52b-11, 52b-
11, 52b-12, 52b-12, 52b-12, 52b-13, 52b-
13, 53a-1, 53a-1, 53a-1, 53a-1, 53a-1, 53a-
2, 53a-2, 53a-2, 53a-3, 53a-4, 53a-5, 53a-5,
53a-5, 53a-5, 53a-6, 53a-7, 53a-8, 53a-8,
53a-9, 53a-10, 53a-10, 53a-11, 53a-13, 53a-
13, 53b-2, 53b-3, 53b-3, 53b-3, 53b-5, 53b-
5, 53b-6, 53b-6, 53b-6, 53b-7, 53b-7, 53b-
7, 53b-7, 53b-11, 53b-12, 53b-12, 53b-13,
53b-13, 54a-1, 54a-2, 54a-2, 54a-2, 54a-3,
54a-3, 54a-5, 54a-5, 54a-5, 54a-5, 54a-5,
54a-6, 54a-7, 54a-7, 54a-7, 54a-7, 54a-8,
54a-8, 54a-8, 54a-9, 54a-9, 54a-9, 54a-10,
54a-10, 54a-10, 54a-10, 54a-10, 54a-10,
54a-11, 54a-11, 54a-11, 54a-11, 54a-11,
54a-11, 54a-12, 54a-12, 54a-12, 54a-12,
54a-12, 54a-12, 54a-13, 54a-13, 54a-13,
54a-13, 54b-1, 54b-3, 54b-3, 54b-3, 54b-4,
54b-4, 54b-4, 54b-4, 54b-5, 54b-5, 54b-5,
54b-6, 54b-6, 54b-7, 54b-7, 54b-8, 54b-9,
54b-9, 54b-10, 54b-10, 54b-10, 54b-10,
54b-10, 54b-10, 54b-11, 54b-11, 54b-11,
54b-11, 54b-11, 54b-12, 54b-12, 54b-13,

54b-13, 54b-derkenar, 55a-1, 55a-1, 55a-2, 55a-2, 55a-3, 55a-3, 55a-3, 55a-4, 55a-4, 55a-4, 55a-5, 55a-6, 55a-6, 55a-7, 55a-7, 55a-7, 55a-8, 55a-8, 55a-8, 55a-8, 55a-8, 55a-9, 55a-9, 55a-11, 55a-11, 55a-11, 55a-13, 55a-13, 55a-13, 55b-1, 55b-1, 55b-1, 55b-1, 55b-2, 55b-2, 55b-4, 55b-5, 55b-5, 55b-6, 55b-6, 55b-7, 55b-8, 55b-8, 55b-8, 55b-8, 55b-8, 55b-8, 55b-8, 55b-8, 55b-8, 55b-9, 55b-9, 55b-10, 55b-11, 55b-11, 55b-11, 55b-12, 55b-12, 55b-13, 56a-1, 56a-1, 56a-1, 56a-2, 56a-2, 56a-2, 56a-4, 56a-4, 56a-4, 56a-4, 56a-5, 56a-6, 56a-6, 56a-7, 56a-7, 56a-7, 56a-8, 56a-8, 56a-8, 56a-9, 56a-11, 56a-11, 56a-11, 56a-11, 56a-11, 56a-12, 56a-12, 56a-12, 56a-12, 56a-13, 56a-13, 56a-13, 56a-13, 56b-1, 56b-1, 56b-1, 56b-2, 56b-2, 56b-3, 56b-4, 56b-4, 56b-6, 56b-6, 56b-7, 56b-7, 56b-8, 56b-8, 56b-9, 56b-10, 56b-11, 56b-13, 57a-1, 57a-4, 57a-4, 57a-5, 57a-8, 57a-9, 57a-9, 57a-11, 57a-12, 57a-12, 57a-13, 57b-1, 57b-2, 57b-5, 57b-7, 57b-9, 57b-10, 57b-12, 57b-13, 58a-1, 58a-3, 58a-5, 58a-7, 58a-7, 58a-8, 58a-9, 58a-10, 58a-11, 58a-12, 58a-13, 58b-1, 58b-1, 58b-2, 58b-2, 58b-2, 58b-3, 58b-4, 58b-6, 58b-7, 58b-7, 58b-10, 58b-11, 58b-12, 58b-12, 58b-12, 58b-12, 59a-1, 59a-1, 59a-1, 59a-2, 59a-3, 59a-4, 59a-6, 59a-9, 59a-9, 59a-10, 59a-11, 59a-11, 59a-12, 59a-derkenar, 59a-derkenar, 59b-2, 59b-3, 59b-5, 59b-7, 59b-7, 59b-9, 59b-10, 59b-11, 59b-12, 59b-13, 117derkenar, 60a-1, 60a-2, 60a-2, 60a-2, 60a-3, 60a-5, 60a-5, 60a-6,

60a-8, 60a-8, 60a-11, 60a-13, 60b-1, 60b-1, 60b-2, 60b-2, 60b-2, 60b-2, 60b-3, 60b-3, 60b-3, 60b-4, 60b-5, 60b-5, 60b-6, 60b-7, 60b-7, 60b-8, 60b-9, 60b-10, 60b-10, 60b-11, 60b-11, 60b-11, 60b-11, 60b-12, 60b-12, 60b-13, 60b-13, 61a-1, 61a-1, 61a-2, 61a-2, 61a-3, 61a-3, 61a-3, 61a-4, 61a-4, 61a-4, 61a-5, 61a-5, 61a-5, 61a-6, 61a-6, 61a-7, 61a-7, 61a-8, 61a-8, 61a-8, 61a-9, 61a-9, 61a-10, 61a-11, 61a-11, 61a-11, 61a-13, 61b-1, 61b-2, 61b-2, 7a-13, 61b-3, 61b-3, 61b-5, 61b-6, 61b-6, 61b-7, 61b-8, 61b-8, 61b-9, 61b-9, 61b-10, 61b-10, 61b-11, 61b-11, 61b-12, 61b-13, 61b-13, 62a-1, 62a-3, 62a-3, 62a-3, 62a-4, 62a-6, 62a-7, 62a-7, 62a-8, 62a-9, 62a-9, 62a-10, 62a-12, 62a-13, 62a-13, 62a-13, 62a-13, 62b-derkenar, 62b-derkenar, 62b-1, 62b-2, 62b-3, 62b-5, 62b-5, 62b-6, 62b-6, 62b-6, 62b-7, 62b-7, 62b-7, 62b-11, 62b-12, 62b-12, 63a-2, 63a-2, 63a-3, 63a-4, 63a-5, 63a-7, 63a-7, 63a-8, 63a-8, 63a-8, 63a-9, 63a-10, 63a-10, 63a-11, 63a-11, 63a-11, 63a-11, 63a-12, 63b-4, 63b-5, 63b-7, 63b-8, 63b-9, 63b-9, 63b-10, 63b-10, 63b-12, 63b-13, 63b-13, 64a-1, 64a-1, 64a-1, 64a-3, 64a-5, 64a-6, 64a-6, 64a-8, 64a-8, 64a-8, 64a-10, 64a-11, 64a-13, 64a-13, 64a-13, 7a-7, 64b-1, 64b-1, 64b-3, 64b-3, 64b-4, 64b-4, 64b-4, 64b-5, 64b-6, 64b-6, 64b-8, 64b-10, 64b-11, 64b-13, 64b-derkenar, 64b-derkenar, 65a-1, 65a-1, 65a-2, 65a-2, 65a-2, 65a-2, 65a-2, 65a-3, 65a-4, 65a-4, 65a-5, 65a-6, 65a-7, 65a-7, 65a-8, 65a-8, 65a-9, 65a-10,

65a-12, 65a-13, 65b-1, 65b-3, 65b-4, 65b-4,
65b-4, 65b-5, 65b-5, 65b-5, 65b-6, 65b-7,
65b-7, 65b-8, 65b-8, 65b-9, 65b-10, 65b-
11, 65b-12, 65b-12, 66a-1, 66a-2, 66a-2,
66a-3, 66a-3, 66a-4, 66a-6, 66a-7, 66a-8,
66a-9, 66a-9, 66a-9, 66a-10, 66a-10, 66a-
10, 66a-10, 66a-11, 66a-11, 66a-11, 66a-11,
66a-11, 66a-11, 66a-13, 66b-2, 66b-4, 66b-
5, 66b-6, 66b-8, 66b-8, 66b-9, 66b-9, 66b-
11, 66b-11, 66b-12, 66b-12, 66b-13, 67a-1,
67a-1, 67a-1, 67a-2, 67a-2, 67a-3, 67a-3,
67a-3, 67a-4, 67a-5, 67a-5, 67a-5, 67a-5,
67a-6, 67a-6, 67a-7, 67a-7, 67a-9, 67a-11,
67a-11, 67a-11, 67a-12, 67a-12, 67a-13,
67a-13, 67a-derkenar, 67b-1, 67b-2, 67b-2,
67b-3, 67b-3, 67b-4, 67b-4, 67b-5, 67b-5,
67b-6, 67b-6, 67b-7, 67b-8, 67b-9, 67b-10,
67b-11, 67b-13, 68a-2, 68a-2, 68a-2, 68a-2,
68a-3, 68a-4, 68a-4, 68a-5, 68a-5, 68a-6,
68a-7, 68a-7, 68a-9, 68a-9, 68a-9, 68a-10,
68a-10, 68a-11, 68a-11, 68a-11, 68a-13,
68b-1, 68b-1, 68b-1, 68b-2, 68b-3, 68b-3,
68b-3, 68b-4, 68b-4, 68b-5, 68b-5, 68b-7,
68b-8, 68b-8, 68b-8, 68b-8, 68b-9, 68b-10,
68b-10, 68b-10, 68b-11, 68b-11, 68b-12,
68b-12, 68b-12, 68b-12, 68b-13, 69a-1,
69a-2, 69a-2, 69a-3, 69a-3, 69a-4, 69a-5,
69a-6, 69a-7, 69a-7, 69a-7, 69a-8, 69a-8,
69a-8, 69a-8, 69a-8, 69a-9, 69a-10, 69a-11,
69a-11, 69a-11, 69a-11, 69a-13, 69b-1,
69b-2, 69b-3, 69b-3, 69b-4, 69b-6, 69b-13,
70a-1, 70a-2, 70a-3, 70a-3, 70a-5, 70a-5,
70a-7, 70a-9, 70a-10, 70a-12, 70a-12, 70a-
13, 70a-13, 70a-13, 70b-1, 70b-1, 70b-2,

70b-2, 70b-2, 70b-3, 70b-3, 70b-3, 70b-5,
70b-7, 70b-8, 70b-8, 70b-10, 70b-11, 70b-
11, 70b-13, 71a-1, 71a-1, 71a-2, 71a-3,
71a-5, 71a-6, 71a-7, 71a-8, 71a-11, 71a-12,
71a-13, 71b-1, 71b-2, 71b-2, 71b-3, 71b-3,
71b-3, 71b-3, 71b-4, 71b-4, 71b-5, 71b-5,
71b-5, 71b-6, 71b-7, 71b-7, 71b-8, 71b-9,
71b-11, 71b-12, 71b-12, 71b-12, 71b-13,
72a-1, 72a-3, 72a-4, 72a-6, 72a-6, 72a-6,
72a-8, 72a-10, 72a-11, 72a-11, 72a-12, 72a-
12, 72a-13, 72a-13, 72a-13, 72a-13, 72b-2,
72b-3, 72b-4, 72b-5, 72b-5, 72b-7, 72b-7,
72b-8, 72b-9, 72b-9, 72b-11, 72b-13, 73a-5,
73a-6, 73a-7, 73a-7, 73a-8, 73b-5, 73b-5,
73b-6, 73b-10, 73b-10, 73b-11, 73b-13,
73b-13, 74a-1, 74a-2, 74a-3, 74a-7, 74a-7,
74a-8, 74a-9, 74a-10, 74a-11, 74a-12, 74a-
13, 74b-1, 74b-3, 74b-8, 74b-10, 74b-11,
74b-11, 74b-11, 75a-3, 75a-5, 75a-6, 75a-9,
75a-10, 75b-1, 75b-2, 75b-2, 75b-4, 75b-4,
75b-4, 75b-6, 75b-7, 75b-7, 75b-7, 75b-8,
75b-10, 75b-11, 75b-11, 75b-11, 75b-13,
76a-1, 76a-2, 76a-2, 76a-3, 76a-4, 76a-4,
76a-4, 76a-4, 76a-6, 76a-10, 76a-10, 76a-
10, 76a-10, 76a-10, 76a-11, 76a-13, 76b-1,
76b-3, 76b-5, 76b-6, 76b-6, 76b-6, 76b-6,
76b-9, 76b-13, 77a-2, 77a-2, 77a-2, 77a-2,
77a-2, 77a-3, 77a-4, 77a-4, 77a-4, 77a-4,
77a-5, 77a-5, 77a-9, 77a-9, 77a-10, 77a-11,
77a-12, 77a-12, 77a-12, 77a-12, 77a-13,
77b-1, 77b-3, 77b-4, 77b-4, 77b-5, 77b-6,
77b-7, 77b-8, 77b-10, 77b-10, 77b-12, 77b-
12, 77b-13, 77b-13, 78a-1, 78a-1, 78a-2,
78a-2, 78a-2, 78a-3, 78a-6, 78a-7, 78a-8,

78a-8, 78a-9, 78a-9, 78a-9, 78a-9, 78a-12,
78b-1, 78b-2, 78b-3, 78b-3, 78b-5, 78b-5,
78b-6, 78b-8, 78b-9, 78b-9, 78b-10, 78b-
11, 79a-1, 79a-1, 79a-2, 79a-3, 79a-4, 79a-
5, 79a-5, 79a-6, 79a-8, 79a-8, 79a-10, 79a-
10, 79a-10, 79a-10, 79a-10, 79a-11, 79a-12,
79b-2, 79b-3, 79b-3, 79b-5, 79b-5, 79b-6,
79b-6, 79b-6, 79b-7, 79b-7, 79b-7, 79b-10,
79b-10, 80a-3, 80a-3, 80a-6, 80a-8, 80a-10,
80a-12, 80a-13, 80a-13, 80a-13, 80b-2,
80b-3, 80b-3, 80b-4, 80b-4, 80b-5, 80b-5,
80b-6, 80b-7, 80b-7, 80b-8, 80b-10, 81a-1,
81a-1, 81a-1, 81a-2, 81a-2, 81a-2, 81a-3,
81a-4, 81a-9, 81a-9, 81a-10, 81a-10, 81a-
11, 81a-11, 81a-11, 81a-12, 81a-13, 81b-1,
81b-2, 81b-2, 81b-3, 81b-3, 81b-4, 82a-1,
82a-4, 82a-5, 82a-6, 82a-6, 82a-7, 82a-7,
82a-8, 82a-9, 82a-9, 82a-9, 82b-1, 82b-1,
82b-1, 82b-1, 82b-10, 82b-11, 82b-11, 82a-
12, 82a-13, 82b-2, 82b-3, 82b-4, 82b-4,
82b-5, 82b-6, 82b-6, 82b-6, 82b-7, 82b-7,
82b-7, 82b-8, 82b-9, 82b-9, 83a-1, 83a-2,
83a-3, 83a-5, 83a-5, 83a-6, 83a-7, 83a-8,
83a-10, 83a-11, 83a-12, 83a-12, 83a-13,
83a-13, 83b-1, 83b-2, 83b-3, 83b-4, 83b-4,
83b-4, 83b-5, 83b-5, 83b-6, 83b-6, 83b-6,
83b-6, 83b-7, 83b-7, 83b-7, 83b-7, 83b-8,
83b-9, 83b-10, 83b-10, 83b-11, 83b-11,
83b-11, 83b-12, 83b-13, 83b-13, 84a-1,
84a-2, 84a-2, 84a-2, 84a-4, 84a-5, 84a-7,
84a-8, 84a-9, 84a-9, 84a-10, 84a-11, 84a-
11, 84a-12, 84a-12, 84b-4, 84b-6, 84b-8,
84b-8, 84b-9, 84b-10, 84b-10, 84b-11, 84b-
12, 84b-12, 84b-13, 85a-1, 85a-4, 85a-4,

85a-5, 85a-6, 85a-10, 85a-10, 85a-11, 85a-
12, 85a-12, 85a-13, 85a-13, 85a-13, 85b-1,
85b-1, 85b-2, 85b-2, 85b-2, 85b-2, 85b-6,
85b-7, 85b-8, 85b-9, 85b-11, 85b-11, 85b-
12, 85b-12, 85b-12, 86a-2, 86a-2, 86a-2,
86a-3, 86a-3, 86a-4, 86a-6, 86a-7, 86a-8,
86a-8, 86a-9, 86a-9, 86a-10, 86a-11, 86a-
11, 86a-13, 86b-3, 86b-4, 86b-5, 86b-5,
86b-5, 86b-6, 86b-7, 86b-7, 86b-8, 86b-11,
86b-12, 87a-1, 87a-2, 87a-2, 87a-4, 87a-4,
87a-5, 87a-6, 87a-7, 87a-7, 87a-8, 87a-9,
87a-10, 87a-11, 87a-11, 87a-12, 87a-13,
87a-13, 87a-13, 87b-1, 87b-1, 87b-1, 87b-1,
87b-1, 87b-2, 87b-2, 87b-2, 87b-2, 87b-3,
87b-3, 87b-3, 87b-4, 87b-4, 87b-4, 87b-5,
87b-6, 87b-6, 87b-6, 87b-6, 87b-6, 87b-7,
87b-8, 87b-8, 87b-8, 87b-8, 87b-8, 87b-9,
87b-10, 87b-10, 87b-10, 87b-10, 87b-11,
87b-11, 87b-11, 87b-12, 87b-12, 87b-12,
87b-12, 87b-13, 88a-1, 88a-1, 88a-1, 88a-2,
88a-2, 88a-3, 88a-3, 88a-3, 88a-3, 88a-4,
88a-4, 88a-4, 88a-5, 88a-5, 88a-6, 88a-6,
88a-6, 88a-6, 88a-6, 88a-6, 88a-6, 88a-7,
88a-7, 88a-7, 88a-7, 88a-7, 88a-7, 88a-8,
88a-8, 88a-9, 88a-9, 88a-9, 88a-9, 88a-9,
88a-10, 88a-12, 88a-13, 88b-1, 88b-1, 88b-
3, 88b-4, 88b-4, 88b-4, 88b-5, 88b-5, 88b-
7, 88b-7, 88b-8, 88b-8, 88b-8, 88b-9, 88b-
10, 88b-10, 88b-11, 88b-11, 88b-12, 88b-
12, 88b-12, 88b-12, 88b-13, 88b-13, 89a-1,
89a-1, 89a-2, 89a-2, 89a-2, 89a-2, 89a-5,
89a-6, 89a-8, 89a-8, 89a-8, 89a-9, 89a-11,
89a-11, 89a-11, 89a-12, 89a-13, 89b-1,
89b-6, 89b-6, 89b-6, 89b-6, 89b-6, 89b-6,

89b-7, 89b-8, 89b-8, 89b-8, 89b-9, 89b-10,
89b-10, 89b-11, 89b-11, 89b-11, 90a-1,
90a-1, 90a-4, 90a-5, 90a-6, 90a-8, 90a-8,
90a-8, 90a-9, 90a-9, 90a-12, 90a-13, 90b-1,
90b-2, 90b-3, 90b-4, 90b-5, 90b-7, 90b-7,
90b-8, 90b-8, 90b-8, 90b-10, 90b-10, 90b-
10, 90b-10, 90b-10, 90b-12, 90b-12, 90b-
13, 91a-1, 91a-2, 91a-2, 91a-2, 91a-2, 91a-
3, 91a-4, 91a-4, 91a-5, 91a-5, 91a-8, 91a-8,
91a-9, 91a-9, 91a-10, 91a-10, 91a-11, 91a-
12, 91a-12, 91a-12, 91a-12, 91a-13, 91b-1,
91b-1, 91b-2, 91b-2, 91b-2, 91b-2, 91b-3,
91b-3, 91b-4, 91b-4, 91b-6, 91b-6, 91b-7,
91b-10, 91b-10, 92a-1, 92a-2, 92a-3, 92a-4,
92a-5, 92a-6, 92a-7, 92a-8, 92a-9, 92b-1,
92b-1, 92b-1, 92b-2, 92b-3, 92b-4, 92b-4,
92b-5, 92b-8, 92b-8, 92b-10, 92b-12, 93a-6,
93a-6, 93a-8, 93a-9, 93a-9, 93a-10, 93a-10,
93a-11, 93b-1, 93b-4, 93b-5, 93b-6, 93b-7,
93b-9, 93b-9, 93b-9, 93b-13, 94a-1, 94a-3,
94a-4, 94a-4, 94a-5, 94a-6, 94a-6, 94a-7,
94a-8, 94a-9, 94a-12, 94a-12, 94a-12, 94a-
12, 94a-12, 94a-13, 94a-13, 94a-13, 94a-13,
94b-4, 94b-4, 94b-4, 94b-5, 94b-6, 94b-8,
94b-8, 94b-8, 94b-10, 94b-11, 94b-12, 94b-
13, 94b-13, 95a-2, 95a-2, 95a-3, 95a-5,
95a-7, 95a-9, 95a-13, 95b-1, 95b-1, 95b-2,
95b-3, 95b-3, 95b-3, 95b-4, 95b-6, 95b-9,
95b-13, 96a-7, 96a-8, 96a-8, 96a-8, 96a-8,
96a-10, 96a-11, 96b-1, 96b-5, 96b-8, 96b-
13, 97a-1, 97a-1, 97a-1, 97a-10, 97a-12,
97b-2, 97b-4

v.'ş-şidk 5a-6

v.'l-ķalb 5a-4

v.'l-a' vām 5a-6

v.'l-başar 5a-5

v.'l-bendān 5a-5

v.'l-bevārīh 5a-2

v.'l-cāvers 62a-2

v.'l-‘ aded 5a-7

v.'l-erz 62a-2

v.'l-esāmī 5a-4

v.'l-esed 72a-derkenar

v.'l-evkāt 5a-6

v.'l-eyyām 5a-6

v.'l-fāl 5a-2, 5b-11

v.'l-kizb 5a-7

v.'l-mekān 5a-5

v.'l-miṣl 5a-6

v.'l-ḥadīs 5a-1

v.'l-ḥisāb 5a-7

v.'l-ḥurūf 5a-7

v.'l-ķā' id 5a-3, 5a-3

v.'n-naḥas 8b-11

v.'n-naḥs 5a-4

v.'n-nāṭīh 5a-3

v.'n-nücüm 5a-4, 6a-11

v.'s-sa' id 5a-4

v.'s-sem' 5a-5

v.'ş-şī' r 5a-3

v.'ş-şuhūr 5a-6

v.'t-tecrübe 5a-5

v.'t-ṭayra 5a-3

v.'t-ṭīb 5a-7

v.'z-zamān 5a-4

v.'z-zecr 5a-1

v. 'aleykümü's-selām 8b-7

v.'l-ḥāşıl 24a-7, 65b-9

vebā: *Ar.* veba, salgın hastalık

v. 18a-13

v.-dur 54b-10

vech: *Ar.* yüz, çehre; sebep, vesile

hüsnü'l-v. 8b-11

v. 12a-4, 14a-5, 14a-9, 25a-
derkenar, 85b-5

v.-dür 12a-11, 12b-11, 15b-8, 16a-
7, 17b-9, 18a-4, 20a-12, 21a-6, 21b-5, 23b-
1, 23b-11, 25b-4, 32a-5, 33a-13, 33b-2,
33b-9

v.-i 2a-10, 24a-10, 32a-8

vefā: *Ar.* vefa, bağlılık, sözünde durma

bā-v. 44b-2

v. 8a-7

bā-v.-dur 78b-9

vefāt: *Ar.* vefat, ölüm

delīl-i v.-dur 93b-2

vekīl: *Ar.* vekil

v.-i şāh kibi 86a-2

v.-dür 34a-5

velāyet: *Ar.* memleket, diyar; kuvvet;
velilik, ermişlik; dostluk

v. 21a-6, 29a-7, 30a-3, 30a-13, 31b-
5, 32a-5, 37a-9, 37b-13, 38a-7, 38a-9, 38b-
12, 43b-3, 46b-3, 47a-11, 48b-3, 50a-12,
51a-1, 51a-3, 51a-4, 53b-6, 54a-10, 54a-11,
54a-12, 54b-3, 55a-6, 55a-7, 56a-12, 62b-7,
63a-2, 65a-7, 70a-12, 77a-2

v.-dür 37a-13, 41a-3, 51b-6, 58b-
12

v.-i 76b-10

‘alem-i v. 54b-4

v. bula 76b-5

v. tapmağdur 55a-4

velīd bin muğīre: Velid bin Mugire (özel
isim)

v.-niñ 63b-3

velīkin: *Far.* fakat, ama, lakin krş. velikin

v. 12b-13, 29b-7, 45b-7, 48b-6,
57a-4, 70b-13, 86b-4

velikin: *Far.* lakin, fakat, ama krş. velikin

v. 13a-9, 13a-11, 13b-2, 13b-7,
21b-13, 22a-1, 32a-8, 33b-5, 33b-8, 36a-1,
42a-7, 42b-9, 43b-2, 43b-8, 45a-10, 49b-1,
53a-13, 53b-8, 56b-11, 58b-5, 62a-4, 67a-8,
68a-12, 71b-13, 73a-13, 76b-6, 76b-7, 83a-
7, 83a-13, 83b-1, 84b-7, 85b-9, 85b-11,
86a-3, 88a-2, 91a-7

vemāeşbehū: *Ar.* benzerleri

v.-larnı 80b-1, 81a-10, 83b-13,
83b-5, 89b-7

v.-lar 49a-6, 50b-9, 59a-11

verreh(?): (?)

v. 60b-7

veyā: *Ar.* veya

v. 2a-4, 2b-derkenar, 3b-7, 4a-5, 4a-
6, 5b-4, 5b-6, 6a-7, 6a-7, 7a-7, 7b-1, 7b-2,
7b-4, 7b-5, 7b-6, 7b-8, 7b-8, 7b-13, 8a-1,
8a-5, 8a-9, 8b-12, 8b-12, 8b-13, 8b-13, 8b-
13, 9a-1, 9a-3, 9a-4, 9a-4, 10a-7, 10a-8,
10a-9, 11a-9, 12a-7, 12a-9, 16a-1, 16a-11,
16b-1, 16b-2, 16b-4, 16b-12, 16b-12, 17a-1,
17a-1, 17a-5, 17b-2, 17b-3, 18a-1, 18a-3,
18a-3, 18a-11, 18a-11, 19a-5, 19b-10, 20a-
3, 20a-4, 21b-1, 22a-2, 23a-5, 23a-5, 23a-6,
23a-7, 23a-10, 23b-12, 23b-12, 23b-12,
23b-12, 23b-12, 24a-1, 24a-3, 24b-10, 24b-

11, 24b-13, 25a-2, 25a-derkenar, 25b-3, 25b-6, 25b-11, 25b-12, 25b-12, 25b-13, 26a-1, 26a-2, 26b-5, 26b-5, 26b-5, 26b-7, 27a-8, 27b-12, 28a-1, 28a-4, 28a-11, 28b-13, 28b-derkenar, 29a-8, 29a-12, 30a-derkenar, 30a-derkenar, 31a-7, 31b-8, 31b-8, 31b-9, 31b-10, 32b-5, 32b-13, 32b-13, 32b-derkenar, 32b-derkenar, 33a-1, 33a-1, 33a-1, 33a-2, 33a-2, 33b-4, 33b-12, 33b-13, 33b-13, 34a-3, 34a-7, 34a-7, 34a-12, 34b-3, 34b-12, 35a-1, 35a-8, 35b-11, 35b-12, 35b-12, 35b-derkenar, 36a-4, 37a-13, 38a-2, 38a-2, 38a-5, 38a-6, 38a-6, 38b-7, 38b-8, 39a-1, 39a-6, 39a-6, 39a-7, 39a-7, 39a-8, 39b-3, 39b-9, 39b-13, 40b-9, 41a-8, 41a-10, 41a-10, 41a-10, 41a-11, 41a-12, 41a-13, 41a-13, 41a-13, 41b-7, 41b-13, 42b-8, 43a-7, 43a-11, 43b-7, 43b-7, 44b-2, 45b-12, 46a-12, 48a-2, 48b-5, 48b-9, 48b-11, 48b-11, 48b-12, 49a-7, 49b-6, 50a-6, 50a-6, 50a-6, 50a-11, 50b-2, 50b-6, 50b-7, 50b-8, 50b-9, 50b-9, 50b-10, 51b-8, 52a-6, 52b-5, 53a-12, 53b-2, 53b-8, 53b-11, 54b-11, 55a-12, 55a-12, 56b-7, 56b-8, 58a-2, 58a-4, 58a-6, 58a-6, 58a-11, 59a-2, 59a-6, 59a-7, 59a-8, 59a-13, 59b-3, 59b-3, 59b-6, 59b-7, 59b-11, 59b-12, 60a-2, 60a-4, 60a-4, 60a-4, 60a-11, 60b-9, 61a-9, 61a-10, 61a-12, 61b-4, 61b-10, 61b-13, 64a-2, 64b-derkenar, 65a-9, 65a-10, 65a-11, 65a-11, 65b-2, 66a-1, 66a-5, 66a-6, 66a-12, 66a-12, 66a-13, 66a-13, 66b-1, 66b-3, 66b-4, 66b-4, 66b-10, 67a-8, 67b-3, 67b-3, 67b-10, 67b-11, 67b-12, 67b-13, 68a-1, 68a-1, 68a-1, 68a-6,

68a-7, 68a-13, 68b-2, 68b-2, 68b-11, 69a-1, 69a-1, 70a-3, 70b-4, 71b-11, 72a-9, 72a-10, 72b-1, 72b-10, 72b-11, 73a-1, 73a-3, 73a-5, 73a-5, 73a-7, 73b-3, 73b-6, 73b-7, 73b-8, 74a-1, 74a-4, 74a-6, 74a-7, 74b-1, 74b-5, 74b-12, 74b-12, 74b-13, 75a-11, 75a-13, 75b-1, 75b-1, 75b-3, 75b-6, 76a-5, 76a-12, 76b-8, 76b-8, 77a-5, 77a-6, 77a-11, 77b-1, 77b-11, 77b-13, 78a-6, 78a-12, 78a-13, 78a-13, 78b-1, 78b-3, 78b-4, 78b-11, 79b-1, 79b-4, 79b-4, 79b-4, 79b-4, 79b-8, 79b-11, 79b-12, 80a-1, 80a-2, 80a-2, 80a-5, 80a-5, 80a-6, 80a-6, 80a-6, 80a-8, 80a-9, 80b-2, 80b-6, 80b-11, 80b-13, 81a-4, 81b-7, 81b-11, 82a-3, 82b-8, 82b-13, 83a-2, 83a-3, 85b-4, 85b-4, 86b-9, 86b-10, 86b-10, 87a-1, 87a-3, 87a-3, 87a-3, 87a-8, 87a-8, 87a-9, 88a-11, 88a-11, 88a-12, 88a-12, 88b-2, 88b-6, 88b-9, 88b-13, 89a-1, 89a-6, 89a-9, 89a-10, 89a-12, 89b-2, 89b-2, 89b-3, 89b-3, 89b-5, 89b-12, 90a-5, 90a-9, 90a-11, 90a-11, 90a-13, 91a-7, 91a-11, 91b-9, 91b-11, 91b-11, 91b-12, 91b-12, 91b-13, 92a-1, 92a-2, 92a-3, 92a-7, 92a-12, 92b-2, 92b-9, 93a-1, 93a-9, 93a-13, 93a-13, 94a-10, 94a-10, 94a-10, 94a-11, 94b-9, 94b-10, 94b-12, 94b-13, 95a-1, 95a-2, 95a-3, 95a-4, 95a-12, 95b-1, 95b-4, 95b-9, 95b-9, 96a-4, 96b-8

vezir: Ar. vezir

v. tik 95a-13

v.-i mülk 16b-12

v. 2a-11, 6a-12, 6a-13, 16a-7, 16b-13, 17a-12, 34a-10, 34b-1, 34b-11, 36b-13

v.-dür 84a-4

v.-i 17a-6
v.-lerinġ 2b-4
vilāyet: *Ar.* velilik, ermişlik; il, ülke;
dostluk, muhabbet; birşeyi kudretle elde
etme
v. tapa 79a-1
v. 14a-10, 18a-4, 23b-2, 33b-3,
42a-10, 70b-8
v.-i 13a-4, 44a-9, 69b-13, 84a-4
v.-niġ 16a-3
vildān: *Ar.* kul, köle; yeni doğmuş çocuk
v. 14b-5
vīrān: *Far.* viran yıkılmış, harap; kederli,
üzgün
v. 22b-12
v. ide 94a-11
v. ola 56b-11
v. ola 23a-12
āteş-gāh-ı v. 90a-10
tennūr-ı v. 25a-13
vīrān(?): *Far.* sülük(?)
v. ve izlük 80b-9
vīrāne: *Far.* yıkılmış yer, yapı
v.-dür 25a-11
vir-: vermek *kır.* ber-, bir-
v.-di 10b-10, 26b-5, 30a-1, 30a-2,
43b-11, 48b-11, 86b-7, 89a-5
v.-diler 10b-13, 10b-13
v.-e 18a-12, 29b-1, 36a-13, 62b-3
v.-eler 75a-6, 89a-8
v.-medi 30a-2
v.-megendür 28a-12, 28a-13
v.-mez 16a-2, 69a-12
v.-se 30b-10

v.-ür 10b-6, 12a-6, 15a-10, 23a-2,
74b-10
v.-ürler 84a-4
v.-mek 1b-8, 9a-2, 39a-13, 49a-3
vireçi: verici
şuv v. 86b-6
virül-: verilmek
v.-e 54b-9

Y

yā: Osmanlı alfabesinin bir harfi
y.-dur 8a-9
yā: *Far.* ya, ya da, veya
y. 1b-2, 2a-5, 2a-9, 2a-10, 2b-5, 3b-
12, 4b-13, 4b-13, 4b-13, 5a-10, 5b-5, 6a-1,
6a-7, 7a-7, 7b-3, 7b-4, 7b-7, 7b-9, 7b-10,
7b-11, 7b-12, 8a-12, 8a-2, 8a-2, 8a-3, 8a-4,
8a-4, 8a-5, 8a-5, 8a-7, 8a-8, 8b-7, 8b-11,
8b-11, 8b-13, 9a-1, 9a-1, 9a-1, 9a-1, 9a-2,
9a-3, 9a-11, 9b-8, 10a-5, 10a-5, 10a-12,
10b-1, 11a-8, 15a-2, 15b-13, 15b-13, 16a-5,
16a-5, 16a-11, 16b-8, 16b-8, 16b-9, 17a-2,
18a-6, 18a-11, 19a-2, 19a-2, 19a-3, 19a-4,
20a-6, 21a-8, 21a-9, 21b-13, 22a-5, 22a-12,
22b-6, 22b-9, 22b-9, 22b-9, 22b-11, 24b-1,
24b-4, 24b-9, 25a-9, 25a-derkenar, 26a-8,
26b-1, 26b-1, 26b-1, 26b-6, 26b-13, 27a-13,
27b-6, 28a-9, 28a-12, 28b-4, 28b-4, 30a-
derkenar, 30a-derkenar, 31a-2, 31a-3, 31a-
3, 31a-3, 31a-3, 31a-3, 31a-3, 31a-3, 31a-
10, 31b-3, 31b-9, 32b-5, 32b-9, 32b-13,
32b-derkenar, 33b-8, 33b-8, 33b-8, 34a-1,
34b-13, 35a-4, 35a-12, 35b-4, 35b-4, 36a-1,
36a-1, 36a-3, 36a-3, 36a-3, 36a-13, 37a-2,

37a-5, 37a-5, 37b-4, 37b-11, 37b-11, 38a-7,
 39a-5, 39a-6, 39a-6, 40a-10, 40b-5, 40b-7,
 40b-7, 41b-8, 42a-1, 42a-2, 42a-10, 42a-13,
 42b-10, 43a-11, 43b-7, 44a-6, 44a-12, 44b-
 5, 44b-6, 45a-2, 46a-11, 48b-4, 50a-1, 50a-
 9, 50b-3, 51a-11, 51b-2, 51b-2, 51b-4, 51b-
 4, 51b-7, 52b-1, 52b-4, 53a-9, 53a-12, 53a-
 13, 53b-4, 54b-3, 54b-6, 55a-2, 55a-11,
 55b-3, 55b-3, 56a-5, 56b-2, 57a-10, 57a-11,
 57b-8, 58a-2, 58a-3, 58a-4, 58a-13, 58b-7,
 58b-7, 58b-8, 59a-8, 59b-3, 61a-6, 62a-2,
 62b-13, 63a-2, 63a-2, 64a-4, 64a-4, 64a-9,
 64b-3, 64b-11, 65a-8, 65b-5, 66a-5, 66b-12,
 67b-12, 68a-1, 69a-4, 71a-3, 72a-5, 72b-7,
 73b-2, 73b-8, 73b-8, 74a-1, 74a-3, 75a-4,
 75a-7, 75a-7, 75a-8, 75b-2, 75b-10, 75b-3,
 75b-8, 76b-2, 76b-2, 76b-8, 76b-11, 76b-
 12, 77a-1, 77a-9, 77b-5, 77b-5, 77b-5, 77b-
 13, 78a-11, 78a-12, 78a-13, 78b-7, 78b-12,
 80a-1, 80a-1, 80a-8, 80a-8, 80b-3, 81b-7,
 81b-8, 81b-9, 81b-12, 82a-3, 82a-10, 83a-1,
 83a-1, 83b-8, 85a-4, 86b-8, 87a-8, 88a-11,
 88a-11, 90a-1, 90a-10, 90b-1, 90b-2, 90b-6,
 94a-11, 95a-6, 95a-7, 95a-8, 95a-11, 95b-5,
 95b-5, 96b-12

yaban: *Far.* < yābān, yaban, çöl, sahra

y. işegi 67a-5

y. 21b-3

y.-da 20b-13, 21b-10

y.-dın 21b-11

yabil-: kapamak

y.-mağ 36b-12

yabuncı: peçe

y. 51a-4

yād: *Far.* anma, hatırlama

y. itmek gerek 59a-2

yafrak: yaprak *krş.* yaprak

y.-ları 41b-7

yağ: yağ

y. 25b-12, 26a-1, 26a-1, 47a-12,

95a-8, 95a-8, 95a-10

y.-lar 95a-9

iç y.-ı 66b-12

nindāy(?) y. 95a-10

neft y.-ı hāşıl itgüci 86a-8

neft y.-ın 95b-7

yağ-: yağmak

y.-a 17b-13, 54b-9, 94a-10

y.-ar 17b-12, 17b-13, 18b-9

y.-dı 71b-13

y.-duğın 94b-1, 94b-2, 94b-2, 94b-

3

y.-ğannı 17b-9

y.-maya 12a-10

y.-maz 17b-13

y.-sa 18a-2, 18a-3

yağmur: yağmur

y. 6a-3, 10b-4, 10b-5, 17b-9, 17b-

12, 17b-derkenar, 18a-2, 44a-2, 54b-9, 94a-

10

y.-dur 43a-12, 43b-7

y.-lar 12a-10, 12b-2, 43a-4

yağrın: sırt, sırtın yukarı kısmı; kürek
 kemiği; omuz başı

y. 6a-2

yağış: güzel, iyi

y. 16a-4, 33a-1, 84b-8, 90b-11,

90b-12

y.-dur 2b-6, 14b-3, 49a-1
yaḥşılık: güzellik, iyilik
 y.-dan 83b-6
 y.-ğa 59a-12
 y.-lar 22b-7
yaḥşırak: daha güzel, daha iyi
 y. 9a-6
yāḥūd: *Far.* yahud, ya da, yoksa
 y. 93b-8
Yahyā: *Ar.* Yahya (ad)
 y. 13b-11
yakın: yakın; arkadaş, dost
 y. kıldı 72b-8
 y. 19a-1, 46a-11, 62b-1, 88b-6, 96b-12
 y.-dur 12b-7, 19b-11, 39a-13, 59b-5, 81b-6
 y.-larındın 28a-5
yakınlık: yakınlık; yakın olma, yaklaşma
 y. kıldı 27a-1, 36a-9
 y. kılar 29b-7
Ya'kūb: *Ar.* Yakup (ad)
 y. 13b-7
yākūt: *Ar.* yakut, değerli bir süs taşı
 y. 48a-4
yalan: yalan *krş.* yalğan
 y. 3b-1
yalan: yalın, çıplak; yalnız *krş.* yalañ, yalan,
 yalañgaç, yalıngaç
 y. 39a-2
 y. irdi 69b-4
yalan: yalın, çıplak; yalnız *krş.* yalañ, yalañg, yalañgaç, yalıngaç
 y. 50b-12

yalañg: yalın, çıplak; yalnız *krş.* yalañ, yalan, yalañgaç, yalıngaç
 y.-dur 69b-9
yalañgaç: yalın, çıplak; yalnız *krş.* yalañ, yalan, yalañg, yalıngaç
 y. 39a-3
yalğan: yalan *krş.* yalan
 y. 1b-12, 54b-7
 y. anı içdi 55b-5, 55b-7
yalğançı: yalancı
 y. 77a-4, 83b-7
 y. ola 44b-9
 merd-i y. 87b-3
yalıngaç: yalın, çıplak; yalnız *krş.* yalañ, yalan, yalañg, yalañgaç
 y.-lar 2a-7
yalkınlu: alevli, yalın
 y. ot 20b-7
yamağucu: hizmetçi, uşak
 y. 85b-8
yaman: kötü, fena
 y. 20b-9, 50b-11, 59b-1, 74a-3, 74a-8, 74a-9, 74a-11, 92b-11
 y.-dur 97a-3
yaman: yaman, yiğit
 y. 30b-13
yan-: yanmak
 y.-ar ot 89b-13
 y.-ar 20b-12
 y.-durdı 52b-6
yan: yan, yan taraf
 öñ y.-ı 36b-4
 şol y.-ı 36b-5
yaña: cihet, yön

y. 10b-1, 32b-9, 68a-12

yandır-: yakmak, yaktırmak

y.-mağ için 95b-8

ya'ni: *Ar.* yani

y. 6a-derkenar, 6a-derkenar, 7b-11, 8a-7, 8b-10, 9a-7, 9a-8, 11a-13, 17b-5, 18a-13, 18a-derkenar, 24b-8, 32b-12, 35b-8, 35b-13, 36a-3, 36b-4, 37a-7, 37b-5, 37b-13, 40a-5, 40b-2, 40b-3, 40b-3, 41a-12, 41b-4, 41b-6, 43a-2, 43b-6, 43b-8, 43b-8, 45a-13, 48a-10, 49a-9, 50b-8, 50a-12, 51b-7, 51b-8, 51b-13, 52b-13, 52b-13, 53b-10, 54a-7, 58b-10, 59a-3, 59b-1, 59b-6, 60a-12, 63a-10, 65a-3, 66b-2, 67b-5, 68b-9, 70a-12, 73a-8, 75b-12, 78a-2, 78a-5, 80b-6, 81b-10, 84a-5, 84a-8, 84a-11, 84a-12, 84a-13, 84b-4, 84b-7, 84b-9, 84b-13, 85a-1, 85a-2, 85a-5, 85a-7, 85a-9, 85a-11, 85b-10, 86a-1, 86a-10, 86a-12, 86a-3, 86a-6, 86a-7, 86a-8, 86b-2, 86b-3, 86b-4, 86b-6, 89b-9, 90a-3, 90b-3, 90b-10, 91a-8, 91a-10, 91b-9, 92b-12, 94b-7, 95b-7, 95b-8

yapar-: < apar- götürmek

y.-dı 66b-6

yapraq: yaprak *krş.* yafrak

y. 26a-12

ħurmā y.-ın 6b-3

yapuş-: yapışmak, bitişmek

y.-dı 72a-5, 74a-11

y.-up 5a-11

yār: *Far.* dost, sevgili, arkadaş

y. 34a-13, 34b-11

y.-ine 96a-13

y.-ı muvâfık 54a-11

y.-ı nîk 34a-10, 54a-12

y.-ı qavî 33b-3

yarağucı: yaramak, faydalı olmak

y. 95b-7

yārān: *Far.* dostlar, tanıdıklar

y. 91a-3

y.-ı 93b-9

y.-lar ile 92a-1

y.-ları 92b-2, 92b-3

yardım: yardım

y. kıla 60a-6

yarım: yarım, buçuk *krş.* yarum

y. 10b-5, 47a-1, 51a-1

y.-ın 47a-1

yārī: *Far.* dosluk, yardım

y. kılurlar 86a-4

y. vireler 75a-6

y. virür 74b-10

y. virmek 49a-3

yarlı: fakir, yoksul

y. ola 95a-8

yarul-: Yarılmak, çatlamak

y.-dı 33a-11

y.-mış 42b-2

yarum: yarım, buçuk *krş.* yarım

y.-ı 90a-8

yasavcı: imal eden, yapan, üreten, üretici

kön y. 84b-10

yaşmık: mercimek

y. 45a-7, 45a-10

yastuk: yastık

y. 36b-11, 37a-13, 37b-2

yaş: yeni, taze

y. kelinün 57a-2

yaşa-: yaşamak

y.-r 75b-5

yaşıl: yeşil

y. 31b-derkenar, 35b-4, 45b-3, 49b-2, 91a-9

y.-dur 9b-3, 55b-10

y.-ı 31b-derkenar

yaşın: yıldırım

y. 15b-3, 17b-derkenar

y. yaşnadı 17b-5

y. yaşnagenni 17b-8

yaşna-: yıldırımın çakması, şimşek çakması

yaşın y.-dı 17b-5

yaşın y.-genni 17b-8

yat-: yatmak

y.-a 4a-8, 4b-3

yavuz: nāmert, kepaze; kötü, fena

y. 57b-4

y.-ğa 52b-7

yavuzluk: kepezelik; kötülük, fenalık

y.-dın 59a-13

yay-: döşemek, sermek

y.-dı 66a-3

yaya: yay

y. üstadı 84a-8

yaz: yaz mevsimi, ilkbahar mevsimi

y. küninde 9a-8, 43a-11

y.-da 48b-4

y.-dur 9b-3

yaz-: yazı yazmak

y.-arlar 39b-5

y.-mak 39b-1

hatt y.-mak 56a-1

yazu: yazı

y. 31b-derkenar

yazul-: yazılmak

y.-mış 31b-derkenar

ye-: yemek *krş.* ye-, yiy-

y.-dügi için 3a-2

y.-dügi 43a-9

y.-di 17b-3, 34a-1, 34a-3, 42a-2, 42b-10, 43b-10, 58a-13, 66a-13, 66b-12, 68b-10, 70b-6, 71a-8, 72b-5, 73a-13, 75a-13, 75b-9, 78b-4, 81a-5, 83a-10, 83a-11, 91b-13, 95a-8, 95b-6

y.-miş idi 4a-6

y.-se 26a-4

yedür-: yedirmek

y.-di 59a-derkenar

yehūd: yahudi

y. 3a-4, 87b-1, 88a-13

y.-ini 87b-2

yel: yel, rüzgâr

y. 17b-7, 18a-6, 18a-7, 18a-12, 18b-1, 44a-2, 54b-10

cenüb y.-i 18b-5

üyürme y. 18b-5

nesīm y.-i 18a-13

şabā y.-i 18b-2

şimāl y.-i 18b-3

yeleli böri: sırtlan *krş.* sırtlan

y. 73a-8

yemek: yemek yeme

y. için 65a-5, 66a-12, 67a-13, 74b-7

y. 3b-2, 43a-11, 43b-3, 46b-6, 74a-12, 95a-9

y.-den 3b-6, 3b-7, 3b-10

y.-dür 47b-3
yemîn: *Ar.* yemin, ant
 y.-i kâzib için 58a-3
yemiş: yemiş, meyve
 bāğ y.-leri 3b-9
 y.-leriñg 42a-1
 üzüm y.-ni 42b-4
 zeytün y.-ni 42a-5
yen-: yenmek, mağlup etmek
 y.-e 53b-13
yeñg: yen, elbise kolu *krş.* yinğ
 y.-indin 83a-1
yeñe: yeni *krş.* yeñi, yeñgi, yeñgü
 y.-si 84b-4
yeñi: yeni *krş.* yeñe, yeñgi, yeñgü
 y. 31b-6, 50b-10, 84b-3, 90a-8
 y.-si 50b-11
yeñgi: yeni *krş.* yeñe, yeñi, yeñgü
 y. 22a-9, 49a-11
yeñgiçeri: yeniçeri askeri
 y.-leri 94a-9
yeñil: kolay
 y. 43b-8
yeñgilkene: kolayca, hafifçe
 y. 26b-10
yeñgirak: daha yeni
 y. 37a-10
yeñgü: yeni *krş.* yeñe, yeñi, yeñgi
 y. 47a-11
 y.-dür 22a-9
yer: yer, zemin, toprak; yeryüzü; memleket
 y. 21b-9, 28a-3, 39a-5
 y.-de 9b-11, 9b-12, 9b-12, 9b-12,
 9b-13, 10a-1, 10a-2, 18a-12, 39b-9, 53b-11,

55b-3, 58b-10, 61a-11, 68b-7, 74a-1, 85b-3,
 85b-3, 87a-5, 90a-8
 y.-din 21a-362a-6, 77b-11
 y.-e 6a-3, 7a-6, 12b-10, 18a-10,
 20b-10, 39a-8, 47b-8, 60b-12, 64b-7, 85a-
 12
 y.-ge 27b-12, 28a-6, 32b-9, 35a-1,
 35a-2, 35b-3, 36a-2, 62a-6, 85a-4
 y.-ine 54b-1, 54b-2, 94a-4
 y.-ini 6a-1
 y.-lerde 17b-13
 y.-ni 43a-12
 y.-ünde 45b-9
 uruş y.-inde 69b-1
 y. oyulmağını 89a-1
 y. tebrenmek 88b-11
yeryüzi: yeryüzü
 y.-nde 81a-8
yet-: yetmek, kafi gelmek; ulaşmak,
 erişmek *krş.* yit-
 y.-e 14b-3, 56a-9, 56a-10, 56b-10,
 76b-11, 91b-8
 y.-er 19a-6, 21b-7
 y.-medi 35a-1
 y.-mes 56a-9
 y.-mekdür 45b-2
yeti: yedi (sayı)
 y. 7a-7, 33a-3
yetim: *Ar.* yetim
 y.-ler 20b-8, 47b-3
yetmiş: sayı
 y. 9a-10, 9a-10, 9a-12, 9a-13, 9b-4
yevakit: *Ar.* yakutlar
 y. 47b-13

yezīd: Ar. Yezit (ad)

y. 8b-2

yığ-: yığmak, biriktirmek; toplamak, ürün hasat etmek

y.-mağ 26a-10

yığaç: ağaç *krş.* ağaç

y. 41b-3, 41b-4, 41b-8, 41b-10,

52a-7

y.-dan 24b-10

y.-dın 63a-2

y.-ğa 80a-5

y.-nın 41b-4

y.-ına 52b-2

y.-lar 9a-5, 9b-3, 41b-2, 41b-5,

41b-6

y.-larını 18a-12

y.-nı 41b-8, 41b-9

hurmā y.-ı 41b-11

üzüm y.-ı 42b-5

zerdālū y.-ını 43b-1

zeytūn y.-ı 42a-5

yığla-: ağlamak, sızlamak

y.-dı 57a-3, 57b-8, 64a-2

y.-sa 64a-2

y.-ydur 27a-5

y.-ğanın 57b-8

y.-mağ 63b-13, 94a-12

yık-: yıkmak, devirmek, harap etmek

y.-dı 64a-8, 64a-10, 67a-11

yıkıl-: yıkılmak, devirilmek, harap edilmek

y.-dı 21b-9, 22a-12, 62b-3, 70a-13,

76a-1, 91b-7, 93b-2, 93b-3, 93b-4

y.-duğı 22a-8

y.-ur 15a-5

yıl: yıl, sene

y. 9a-11, 9b-2, 10b-3, 10b-4, 10b-5, 12b-2, 27a-3, 45b-7, 71b-13, 94b-1, 94b-2, 94b-3

y.-da 6a-7, 7a-7, 9b-3, 68b-8, 80a-11, 97b-7

y.-dur 6b-10

yılan: yılan

y. 41a-13, 70b-3, 71b-4, 71b-5, 71b-9, 71b-12, 82a-7, 82a-8, 82a-10, 82a-13, 82b-9, 82b-10, 82b-11, 82b-12, 82b-13, 83a-1, 94b-1, 94b-3

y. itin 82a-12

y. tiktür 72a-2

y.-dın 82b-11

y.-lar 82b-4

y.-nı 71b-5, 82b-8

ağ y. 82b-3

kanatlı y.-lar 82b-7

yılan balığı: yılan balığı *krş.* bötirki şenbür

y. 81b-2

yılğa: ırmak

y. 19a-12

y.-nın 19a-11

ağar y. 19a-11

yılkı: hayvan, sürü, (at) sürüsü

ünşā y.-ğa 53b-6

yırağ: uzak *krş.* ırak, uzak

y. 57a-12, 64b-11, 75b-12

y. ide 69b-7

y. itdi 69b-7

y.-dın 20b-13, 63a-9

yırt-: yırtmak, parçalamak *krş.* yırt-

y.-dı 74a-11

yırtık: yırtık, yırtılmış, parçalanmış

y.-dur 56a-13

yırtıl-: yırtılmak, parçalanmak *krş.* yurtıl-

y.-miş 51a-10, 51b-4

y.-mişdur 37a-11

yırtkuç: yırtıcı, yırtan

y. 6a-7, 39a-5, 53b-4, 64a-3, 64a-9,
72a-6, 72b-1

y.-dan 64a-1

y.-lar 63a-4, 72a-9

y.-lardan 83b-3

y.-ları 7a-8

y.-larla 64a-7

yi-: yemek *krş.* ye-, yiy-

y.-ye 25b-12, 82a-13, 83a-10, 83a-
6, 90a-13

y.-di 18b-10, 24b-2, 34b-4, 39a-6,
39a-6, 42a-10, 45a-2, 45a-9, 46a-1, 66b-5,
66b-8, 66b-9, 67a-1, 66b-12, 67a-2, 77b-5,
78b-5, 79a-11, 81b-9, 82a-5, 82a-12, 83a-5,
93a-12

y.-se 14b-4, 42a-9, 43a-7, 43a-8,
44a-13, 44b-12, 44b-13, 48a-9, 64b-8, 65a-
11, 70b-6, 80a-11, 94a-7

y.-mek 66b-derkenar, 67a-
derkenar, 67a-derkenar

yifek: ipek *krş.* yipek

y. 51a-13

y.-din 50a-11

yigirmi sekiz: yirmi sekiz

y. 20a-12

yigirmi toktuz: yirmi dokuz

y. 96a-1

yil: yel, rüzgar *krş.* şalkın

y. 18a-2, 18a-6, 18a-derkenar

y.-ler 18a-3

yincü: inci

y. 48a-7, 81a-13

y.-ni 48a-9

yine: yine, tekrar

y. 2b-11, 3b-4, 4b-11, 10b-13, 11a-
13, 20a-1, 31b-12, 47b-5, 76b-11, 78a-4,
78a-6, 87a-6, 91b-8

yiŋg: yen, elbisenin kol kısmı *krş.* yeŋg

y.-ine 28a-1

yipek: ipek *krş.* yifek

y. 55b-8

y.-ni 55b-10

yit-: yetmek, kafi gelmek; ulaşmak, erişmek
krş. yet-

y.-e 54b-1, 77a-10

y.-mez 54b-2

yitik: yitik, kayıp, zayı

y.-ler 48b-11

yitinçi: yedinci

y. 41a-2

yitür-: yitirmek, kaybetmek

yol y.-di 21b-10

yiy-: yemek *krş.* ye-, yi-

y.-er 15a-1, 18b-10, 20b-8, 20b-9,
66b-10, 73b-1, 78b-4

y.-se 20b-8, 42a-7

yoğal-: yok olmak, kaybolmak

y.-dı 66a-6, 91b-11, 93a-9

yoğalt-: kaybetmek

y.-dı 37a-6, 48a-10, 48b-12

yohsa: yoksa,olmasa *krş.* yok

y. 12a-10

yok: yok, mevcut olmayan; hayır *krş.* yoh

y. 34a-8, 40b-2

y. irdi 24a-3

y.-dur 2b-12, 2b-13, 3a-1, 3a-2, 3a-4, 3b-6, 3b-9, 40a-1, 40a-1, 46a-4, 72b-11, 97a-13

yol-: olmak

y.-mak 32b-derkenar, 39b-5

yol: yol; yolculuk; doğru yol, çare; adet, töre

y. 22b-1, 22b-2, 61b-9

y.-da 15a-7, 21a-2, 54b-2

y.-dan 59b-3

y.-ğa 33a-7

y.-dın 22b-4, 83b-9

y.-ın 85b-12

rızq y.-ları 27b-8

y. yitürdi 21b-10

yoldaş: arkadaş, yoldaş

y. 33a-2, 34a-7

y.-ı 33b-8

yorgan: yorgan

y. 51a-5

yoyul-: yok olmak, kaybolmak

y.-dı 27b-13

yön: yön, cihet

y.-ine 59b-11

yu-: yıkamak *krş.* yuv-

y.-dı 59b-13

y.-duki 60a-1

yukan : yūkân<*Far.* zar, kabuk

y.-ı 45a-2

yukarı: yukarı, üst *krş.* yukarı

y. düşleri 28a-3

y.-da 24a-9, 32a-8, 32b-11, 36a-2,

50a-7

y.-dan 64b-derkenar

y.-dın 3b-8

yukarı: yukarı, üst *krş.* yukarı

y. 23a-9, 24b-12

yuku: uyku *krş.* uyku

y.-sında 57a-3

yukul-: yıkılmak, devrilmek

y.-mışnı 23a-12

yulduz: yıldız *krş.* ulduz

y. 15b-3, 16b-8

y.-lar 16b-6

yumruk: yumruk

y. eşi 3a-12

y. urdı 3a-8

yumurda: yumurta *krş.* yumurka

y.-sı 79a-2

yumurka: yumurta *krş.* yumurda

y. 75b-4

y.-sı 77a-12, 77b-9, 78a-3

yunde kuşu: kuyruk sallayan kuşu, peygamber kuşu

y. 79b-13

yurt-: yırtmak, parçalamak *krş.* yırt-

y.-sa 64a-3

yurt: yurt, vatan ; çadır; ikametgah *krş.* yurt

y. 57a-13

yurt: yurt, vatan ; çadır; ikametgah *krş.* yurt

y. 57b-2

y.-ında 63b-4, 71a-12, 80b-6

y.-ındın 59a-4, 71a-13

yurtıl-: yırtılmış, parçalanmış *krş.* yırtılmış

y.-mış 37a-12

Yūsuf: Hz. Yusuf peygamber

y. 13b-8

yut-: yutmak

y.-dı 39a-5

yuv-: yıkamak krş. yu-

y.-dı 19a-7, 20a-5, 29a-4, 29a-6

y.-sa 50b-3, 59b-13, 64b-9

y.-mağ 28b-5, 64b-1

yuvğuç: yıkayıcı, temizleyici

kirler y. 84b-7

yuvul-: yıkanmak

y.-miş 50b-3

yuy-: derisini yüzmek, silmek

y.-dı 93b-10

yuzak: kilit

y. 36b-9, 37a-4

y. üstadı 84a-12

yüberül-: gönderilmek

y.-miş 54b-1

yügen: gem, dizgin, yular kayışı

y. 92a-13

yügenle-: dizginlemek, dizgin bağlamak,
yular bağlamak

y.-mek 55a-4

yügrüş-: koşuşmak

y.-üp 63b-6

yügür-: koşmak, hızlı gitmek

y.-di 64a-6

yük: yük

y. 95b-5

yükle-: yüklemek

y.-p 68a-6

y.-di 52b-4

yüklen-: yüklenmek

y.-e 59b-11, 65b-2

y.-miş 57a-8

yüklü: hamile

y. olmak 41a-2

yümün: Ar. < yümn, uğur, mut, bereket

y. 8a-10

yün: yün, tüy, kıl krş. cünğ, yün

y. tütüçi 86a-7

y.-i 65b-4

y.-in 73a-7

yün: yün, tüy, kıl krş. cünğ, yün

y. 55b-8, 55b-11

y.-ge 80b-9

yüp: ip krş. ip

töner y. 52b-12

y. uzatdı 53a-3

y. 51b-10, 51b-11

kızıl y. 55b-8

y. ile 52a-6

y.-ni 51b-13

y.-de 48a-8

y.-ke 5a-10, 48a-5

mamuğ y.-i 52b-13

yüri-: yürümek, yola koyulmak krş. yürü-

y.-di 19b-12

y.-se 19b-8

y.-yeler 63b-6

y.-mekke 59b-3

yürü-: yürümek, yola koyulmak krş. yürü-

y.-di 22a-1, 45b-3, 68a-8

y.-r 59b-5, 65a-12, 66b-3, 74b-3,

86b-2

y.-se 30a-derkenar, 38a-4, 62b-7,

66b-2, 87a-9

yürütküçi: yürütücü, gezdirici

söz y. 71b-4

yürüt-: yürütmek

y.-ür 65a-12

yüsâr: *Ar.* kolaylık, rahat; zenginlik

y.-dur 8a-10

yüz-: yüzmek, suda yüzmek

y.-mek 19a-derkenar

y.-se 19a-13, 89a-13

yüz: yüz, surat

y. 10a-7, 10b-1, 28b-5

y.-i 8b-9, 10b-7, 27a-10, 27a-8,

27a-9, 57b-7

y.-in 10a-12

y.-inde 3a-12

y.-ine 3a-7, 18a-8

y.-ini 4b-3, 29a-4

y.-lerine 18a-10

y.-ni 27a-11

y.-üni 59a-7

yüzli: yüzlü *krş.* yüzlig, yüzlü

açık y. 13a-6

iki y. 45a-5

yüzlig: yüzlü *krş.* yüzli, yüzlü

hōş y. 12b-5

yüzlü: yüzlü *krş.* yüzli, yüzlig

iki y. 83b-9

yüzük: yüzük

y. 49a-10

y. 49b-13, 50a-3

y. kiydi 49b-11

altun y. 50a-8

bakır y. 50a-5

demür y. 50a-8

kümüş y. 50a-6

Z - Ẓ - Z̤ - Ž

zā': *Ar.* Osmanlı alfabesinin bir harfi

z. 7b-8

za': *Ar.* Osmanlı alfabesinin bir harfi

z.-dur 7b-13

ža' aflik: *Ar.* +T zayıflık

ž.-dür 7b-12

žabt: *Ar.* sıkı tutma; anlama, kavrama

ž.-ı ' ilmdür 49b-11

zafer: *Ar.* başarı, üstünlük

z. 12b-12, 13b-5, 14a-3, 14a-7,

18b-2, 21b-5, 22b-4, 26b-8, 31b-derkenar,
64a-5, 64a-5, 65a-6, 7b-13, 81b-7, 94a-7

z. bula 13a-12, 30b-2, 32b-1, 35b-9,

52b-7, 53a-11, 60a-5, 60a-6, 60a-8, 60b-1,

64a-8, 64a-8, 64a-11, 65a-5, 65a-8, 71a-3,

71b-5, 72b-3, 72b-13, 73a-5, 73b-4, 75a-12,

75b-2, 79a-1, 79a-4, 79b-2, 80a-4, 83a-6,

83b-12, 89b-8

z. buldı 65a-4

z. bulmak 55a-8

z. bulmağdur 29a-1, 37b-6, 54b-4,

54b-6, 54b-13, 58b-13, 61b-1, 87b-8, 88b-8

z. bulsa 73b-4

z. irüşe 7a-10

z. kele 67a-7, 72b-13

z. ola 53b-13, 64a-6, 72b-5, 74b-7,

75a-10, 77b-3, 83a-12, 83a-9, 92b-7

z. olup 71b-8

z. tapa 40a-5

z. tapdı 75a-10

z. tapmak 30a-4
 z. tapmaştır 74a-12
 za^c ferān: *Ar.* safran
 z. 25b-3, 26a-3, 26a-derkenar
 zāhid: *Ar.* zahit, sofu
 merd-i z. 82a-1, 90b-3
 z. 14a-1, 39a-4, 71a-6, 72a-5
 merd-i z.-dür 72a-5
 z.-lerdin 62b-6
 z.-lere 11b-10
 zāhidlik: *Ar.* +*T* zahitlik, sofuluk
 z.-dur 88b-10
 zāhir: *Ar.* görünen, açık, belli; dış görünüş
 kār-ı z. 22b-2
 z. olmak 20a-9, 40a-5, 55a-13
 z. olmaştır 31b-6
 z.-de 83a-8
 zaḥmet: *Ar.* zahmet, eza, işkence
 z. 18a-3
 z.-indin 60b-8
 z.-ine 40a-4
 z.-lerni 80b-10
 z. berdi 24a-6
 z. çekdi 25a-derkenar
 z. iriştürdi 18a-10
 z. köre 25a-derkenar
 z. vire 18a-12
 za^c if: *Ar.* zayıf
 z. 83b-6
 z. ola 36a-7, 50a-8, 56a-5
 z.-lerdür 81a-2
 düşmān-ı z.-dür 83a-7
 merd-i z. 80b-7
 za^c ifrak: *Ar.* +*T* daha zayıf

z.-dur 9a-7
 zākir: *Ar.* zikreden, zikrediçi; erkek adı
 z.-i ḥ ḥammār 86a-3
 zālīm: *Ar.* zalim, zulmeden
 z. 13a-9, 64a-11, 64a-13
 z.-dür 89a-10
 z.-ler 18a-1, 18a-11
 z. ile 64b-4
 z. ola 12a-4, 12a-4
 sulṭān-ı z. 76b-7, 89b-5
 sulṭān-ı z.-dür 83a-3
 şehir-i z. 15a-11
 zamān: *Ar.* zaman, vakit
 ve'z-z. 5a-4
 zamīr: *Ar.* iç, derun, cevher
 z. 7b-12
 zamm: *Ar.* < zamme, ötre
 z.-ı 54b-derkenar
 zann: *Ar.* sanma, zan
 z. ide 83b-2
 z.-ı 83b-2
 zarar: *Ar.* zarar, ziyan
 z. 71a-4, 72b-11, 81a-4
 z.-dur 10a-7
 z.-ın 69b-6, 69b-7
 z. irüşdüre 69b-8
 z. irüşe 54b-3
 z. köre 72b-13
 z. körmeye 4b-6
 z. tigürdi 69b-7
 zarf: *Ar.* zarf, kap, kılıf, mahfaza
 z.-ka 25b-10
 zāyi^c: zayı, kaybolmuş, yitik, boşa gitmiş
 z. bolmamış 36a-1

ž. bolsa 36a-2
 ž. kıldı 48a-10
 zebān: *Far.* dil, lisan
 şerīf-z.-dur 85a-7
 šīrīn-z. 43b-9, 79b-3
 ḥōş-z. 45a-3
 z-zīşt 74a-4
 zebānī: *Ar.* cehennemlikleri cehenneme
 atmaya memur edilen melek
 z.-ler 15a-5
 z.-lerden 14b-13
 zecr: *Ar.* önleme, yasak etme; zorlama;
 kovma; eziyet, sıkma
 ta‘ bīrūn bi'z-z. 5b-11
 ve'z-z. 5a-1
 zehr: *Far.* zehir, ağı
 z. içmek 47b-2
 z.-i 82a-9
 z.-ine 71b-9
 zeker: *Ar.* erkeklik organı, erkek
 z.ü'l-recül 28b-3
 z. 36a-3
 z.-i 28b-2, 28b-3, 41a-12, 41a-9
 z.-in 10b-4, 10b-5, 36a-6
 z.-inde 36a-7
 z.-inden 41a-13, 82b-13
 z.-indin 71b-7
 z.-ine 10b-2
 z.-ünü 36a-4, 36a-4
 zekeriyyā: *Ar.* Zekeriya peygamber
 z. 13b-10
 zekūt: *Ar.* zekat
 z. 28b-6, 48b-10
 z.-ı 28a-12

z. ve şadağa virse 30b-10
 mānī‘ ü'z-z. 21a-5
 men‘ -i z. 20b-1
 zelzele: *Ar.* zelzele, deprem
 z. 88b-11, 89a-3
 zemān: *Ar.* zaman
 ta‘ bīrūn bi'z-z. 9a-5
 z. 9a-6
 zemīn: *Far.* zemin, yer, yeryüzü
 ḥaşerāt-ı z. 72a-1
 z. ḥaşerātlarını 70b-3
 zemme: *Ar.* yerme, kınama
 z.-sinde 27b-4, 49a-2, 65b-2
 zemzem: *Ar.* Kabe civarındaki meşhur kuyu
 āb-ı z. 30b-5
 zen: *Far.* kadın
 z. 6a-12, 15b-9, 16a-10, 21a-7, 23b-
 11, 26a-1, 26b-10, 37a-13, 37b-10, 38b-6,
 43a-9, 47b-9, 48a-6, 48a-6, 49a-1, 54a-10,
 88b-12
 z.-i civān 26b-12
 z.-i mestüre 33b-10
 z.-i nīk 44b-2
 z.-i şerīfe 77a-13
 zenān: *Far.* kadınlar
 z. 2a-13
 -zenān: *Far.* (vurarak) manasıyla birleşik
 kelimeler yapar
 kār-z.-nı 84b-4
 zenbūr: *Far.* bal arısı, eşek arısı
 z. 80b-1
 z.-ı ġāvī 81a-1
 z.-nı 80b-5
 zer-bāft: *Far.* sırmalı kumaş

z. 37b-5
 zerdālū: *Far.* zerdali
 z. 43a-13
 z. yığaçını 43b-1
 zer-ger: *Far.* kuyumcu
 z.-dür 42a-12
 zerrād: *Ar.* zırh örücü, zırhçı
 z. 84a-5
 zevāl: *Ar.* yerinden ayrılıp gitme; sona erme, zail olma
 z. ola 69b-10
 z.-i ni' met 14b-10, 33a-11, 89a-2
 z.-i ni' metdür 7b-9
 zevc: *Ar.* koca, eş ; karı ve kocanın her biri
 z.-i şālih 16a-1
 zevce: *Ar.* zevce, nikahlı kadın, eş
 z.-i mü'mine 13b-2
 z.-i şāliha 16a-1
 zevk: *Ar.* zevk, neşe
 z. 36a-12
 zeyd: *Ar.* artmak, çoğalmak, fazlalaşmak
 z. 8b-2
 zeyt: *Ar.* zeytin yağı
 z. 42a-6
 zeytūn: *Ar.* zeytin
 z. 42a-4
 z. yemişni 42a-5
 z. yığaçı 42a-4
 zıdd: *Ar.* zıt, ters, karşıt
 z.-ı 22b-8
 z.-ıdur 22b-13, 33a-10, 33a-5, 39b-12
 zikr: *Ar.* zikir, anma
 z. eyledüm 4a-4

z. ide 4a-2
 z. olındı 30b-9, 58a-11
 z. olınan 54b-derkenar
 z. olunmuş idi 23b-9
 z. olunmuşdur 41a-2
 z.-i hudāy 8b-12
 z. 7b-7, 88a-3
 z.-de 39b-10
 z.-i birle 11a-1
 z.u'l-lāh ide 4b-4
 z.u'l-lāh ve dūrūd ide 4a-8
 zimmī: *Ar.* Müslümanlara vergi veren Hristiyan ve Yahudiler
 ehl-i z.-din 90a-5
 zinā: *Ar.* zina
 z. 7b-9
 z.-ya 84a-10
 zinā-kār: *Ar+Far.* zina eden
 z. 71b-2
 zindān: *Far.* zindan, hapis
 z.-ı mechūlde 56b-5
 z. 56b-1, 64b-6
 z.-a 56b-3, 56b-4
 z.-da 52a-10, 56b-4
 z.-dın 52a-12
 z.-dur 38a-9, 92b-13
 z.-ında 52a-3
 zīnet: *Ar.* süs, zinet
 z. 23a-2
 z.-dür 34b-7, 37b-7, 58b-11
 merd-i z. 86b-4
 zīrā: *Far.* zira, çünkü, şundan dolayı ki
 z. 2b-7, 95b-13
 zirā'at: *Ar.* ziraat, çiftçilik, tarım

şığır-ı z. 68b-4
 z. şığırını 68b-2
 z.-lerinde 75a-11
 zîrek: *Far.* zeki, anlayışlı, uyanık
 z. 84a-12
 zîşt: *Far.* çirkin
 z. 40b-11, 82b-3
 z.-î 7b-8
 z.-rüy 9a-4, 27a-2, 73a-9, 73a-10
 zebân-z. 74a-4
 zîştlik: *Far.+T.* çirkinlik
 z.-i 82a-6
 ziyâd: *Ar.* çok, bol, fazla
 z. 8b-2
 ziyâde: *Ar.* artma, çoğalma; çok, bol, fazla
 z. 15b-6, 16a-4, 23b-4, 25a-5, 25a-7, 31a-10, 32a-1, 33b-10, 34a-9, 34b-8, 35b-8, 35b-13, 38a-9, 49a-8, 49b-4, 51a-8, 51a-8, 91b-1, 96a-5, 96b-5
 z. bolmağdur 35b-7, 41b-10, 62a-3
 z. eylerge 1b-12
 z. iderse 3b-2
 z. ola 23a-8, 23a-8, 30a-13, 32b-8, 32b-9, 33a-2, 42b-13, 53b-5, 56a-4, 69b-13, 70a-2, 94b-9
 z. ve noğşân bolmak 33b-1
 z. ve noğşân itmeye 4a-3
 ziyâdelik: *Ar.+T.* çokluk, bolluk, fazlalık
 z.-dur 40a-7
 ziyâdere: *Ar.+T.* daha çok, daha bol, daha fazla
 z. 28b-11, 96b-9
 ziyâdet: *Ar.* çok, bol, fazla
 z. 7b-8

z.-den 8b-2
 ziyân: *Far.* zarar, kayıp, ziyan
 z. 40a-1, 60b-2, 64a-5, 92b-4
 z.-dur 52b-12, 75b-13, 81b-4
 z.-ı 3a-4, 75a-1, 82b-3
 z. ideler 81a-4
 z. irişmez 14b-13
 z. itmedi 82b-8, 83a-4
 z. kele 89a-6
 z. kelmeye 5a-13, 76a-10
 z. kelmez 74a-6
 z. köre 39a-12
 z. ola 39b-13
 z. tegmeye 82b-5
 ziyân-kâr: *Far.* ziyan edici, zarar veren
 z.-dur 83a-4
 z. ola 68a-10, 75a-11
 z. olalar 81b-13
 ziyâret: *Ar.* ziyaret
 z. 30a-6
 zulm: *Ar.* zulüm, haksızlık, eziyet
 z. ide 13a-9, 16a-7
 z. 61b-13, 64b-4
 z.-dür 7b-13
 zulmet: *Ar.* karanlık
 z.-din 20a-11
 zulmlık: *Ar.+T.* zalimlik, haksızlık
 z. ideler 18a-1
 zurûf: *Ar.* zarflar, kaplar
 z.-ından 91b-1
 zühâl: *Ar.* zühâl, sekendiz, satürn gezegeni
 krş. zühâl
 z. 6a-13

züh̄al: *Ar.* < züh̄al, züh̄al, sekendiz, satürn
gezegeni *k7ş.* züh̄al

z. 16b-10

züh̄d: *Ar.* züh̄d, sofuluk

z. 7b-8, 37b-3

züh̄dlik: *Ar. +T.* sofuluk

z. 46a-3

züh̄re: *Ar.* züh̄re yıldızı, venüs

z. 6a-12, 17a-3

züll: *Ar.* alçalma, horluk, hakirlik

z.-dür 36b-4

zunnār: *Ar.* papazların bellerine bağladıkları
uçları sarkık, ipten örme kuşak

z. 90a-7

z. körmek 90a-derkenar

Sıra sayıları

2nçi 96a-3, 3nçi 96a-5, 4nçi 96a-6, 5nçi
96a-7, 6nçi 96a-9, 7nçi 96a-10, 8nçi 96a-
12, 9nçi 96a-13, 10nçi 96b-2, 11nçi 96b-3,
12nçi 96b-4, 13nçi 96b-6, 14nçi 96b-7,
15nçi 96b-9, 16nçi 96b-11, 17nçi 96b-12,
18nçi 96b-13, 19nçi 97a-2, 20nçi 97a-3,
21nçi 97a-4, 22nçi 97a-5, 23nçi 97a-6,
24nçi 97a-7, 25nçi 97a-9, 26nçi 97a-10,
27nçi 97a-11, 28nçi 97a-12, 29nçi 97b-1,
30nçi 97b-2, 1832'nçi 97b-7

SONUÇ

Orta Asya İslami Türk yazı dillerinden biri olan ve Türk yazı dilinin üçüncü merhalesini teşkil eden Çağatay Türkçesinin çöküş dönemi 17-19. yüzyıllar arasına tekabül etmektedir. 19. yüzyılda Hive ve Hokant hanlıklarında Çağatay edebiyatının ve edebiyat ürünlerinin etkisiyle edebi metinlerde Çağatay Türkçesinin varlığının sürdüğü görülür. 20. yüzyılda ise Çağatay Türkçesinin ardılları olarak Özbek Türkçesi ve Yeni Uygur Türkçesi şekillenmeye başlar.

Üzerinde doktora çalışması yaptığımız Tüş Tabirnamesi, Çağatay Türkçesiyle yazılmış 19. yüzyılın ikinci yarısına ait bir metindir. Çağatay Türkçesinin yerini yavaş yavaş Özbek Türkçesi ve Yeni Uygur Türkçesine bıraktığı bu dönemde son dönem yazarlarının eski konulardan bahseden eserlerinde Klasik edebiyatın söz varlığını kullanma özelliği, Tabirname'de de görülmektedir.

Türkiye kütüphanelerinde yaptığımız araştırmalar sonucunda başka bir nüshasına rastlayamadığımız Tüş Tabirnamesi üzerinde henüz hiçbir çalışma yapılmamış olduğundan bilim dünyasınca tanınmamıştır. Yapmış olduğumuz bu çalışma ile eserin değerinin anlaşılacağına inanıyoruz.

Tüş Tabirnamesi üzerinde yapmış olduğumuz bu çalışmadan hareketle eser hakkında şunları söyleyebiliriz:

a. İmla

Çalışmamızın imla bölümünde ayrıntılı olarak ünlü ve ünsüzlerin başta, ortada ve sonda olmak üzere çeşitli şekilde yazılışları belirlendi. Ayrı yazılan kelimeler elden geldiğince tespit edildi.

Bu çalışmalar sonucunda

1. Metinde ünlülerin yazılışı bakımından bazı tutarsızlıklar görülmektedir. Kök hecesindeki 'e' sesiyle ilgili olarak, bazı kelimelerin ünlüsü bazen 'i' okumamızı gerektiren imla ile yazılırken, bazen de 'e' okumamızı gerektiren bir şekilde üstün ile yazılmıştır. Bu ikilikten dolayı, kelime hiçbir işaret kullanılmadığında ise 'e'li okunmuştur. Bu nedenle aynı kelimenin imlası Tabirnamede hem 'e'li hem de 'i'li biçimde yazılmıştır.

2. Kök hecedeki bazı ünlülerin medli elifle yazılmış olmaları, Eski Türkçedeki asli uzun ünlülerin varlığına işaret ettiğini düşündürse de Çağatay Türkçesindeki uzun ünlüleri Arap imlasından dolayı tespit etmek oldukça güçtür.

3. Eserin imlasında Arap yazı dili geleneğinin yanında bazı eklerin birleşik yazılabileceği halde ayrı yazılmaları sonucunda, Eski Uygur Türkçesi geleneğinin de devam ettiğinin göstergesi olduğunu söyleyebiliriz.

b. Ses Bilgisi

Bu bölümde damak uyumu, dudak uyumu, ötümlüleşme, ötümsüzleşme, sızıcılışma, erime, yutulma, dudaklılaşma, düşme, türeme, tekleşme, birleşme, yer değiştirme, düzleşme, incelme, benzeşme gibi ses olayları tespit edilmiştir.

Çağatay Türkçesinde olduğu gibi eserde de ötümlüleşme hadisesi yaygın değildir. Eski Türkçedeki ötümsüz ünsüzler bu özelliklerini korumalarının yanında az da olsa ötümlüleşmeye uğrayan örnekler de bulunmaktadır

Eserde sızıcılaşma hadisesinin görüldüğü kelimeler olmakla birlikte aynı kelimenin sızıcılaşmamış örneklerinin de kullanıldığı görülmektedir.

Ayrıca Klasik Çağatay Türkçesi dönemi eserlerinde görmediğimiz ancak Klasik dönem sonrası metinlerde görülen +lIg ekinin 'g' sesinin erimesiyle +lı biçimindeki kullanımı metnimizde görülmektedir.

c. Biçim Bilgisi

Bu bölümde isim ve fiil çekimi üzerinde durulmuş ve isim çekimi bakımından Tabirnamenin Çağatay Türkçesi özelliklerinin yanında Oğuz Türkçesi özelliklerini de yansıttığı görülmüştür. Tabirname'de fiil çekiminde hemen hemen bütün kiplerin çekimine rastlanmıştır ancak eserin konusu gereği en fazla görülen geçmiş zaman ve istek kipi örneklendirilmiştir. Ayrıca isim ve fiil çekiminde en fazla üçüncü tekil ve üçüncü çoğul kişiler örneklendirilmiştir.

Tabirname'de Çağatay Türkçesinin biçim bilgisi özellikleri aşağı yukarı bütün örnekleriyle vardır. Ancak klasik Çağatay Türkçesi metinlerinde ayrılma durumu +dIn iken Tabirnamede yer yer Codex Cumanicus'ta olduğu gibi +dAn'dır. Bu durumun Batı Türkçesinin tesiriyle olduğu kadar Eckmann'ın da dediği gibi Kıpçak Türkçesinin veya Batı Türkçesinin tesiriyle ortaya çıktığını düşünüyoruz. Tabirname'deki bir başka özellik de Çağatay Türkçesindeki +GA yönelme durum ekinin yer yer +A olarak kullanılmasıdır. Yönelme durum ekinin +A biçiminde kullanılması da Batı Türkçesinin tesiriyledir. Tabirname'de ilgi durumu ekinin Çağatay Türkçesindeki gibi +nIn kullanımının yanında +In biçiminin de kullanılması da bir başka Batı Türkçesi etkisidir.

Tabirnamenin tespit ettiğimiz kadarıyla sıfatlar, zarflar ve edatlar bakımından da zengin olduğu görülmüş ve ayrıntılı biçimde bunlar örneklendirilmiştir. Fiilimsiler bakımından çok zengin olmayan Tabirnamenin birleşik fiiller bakımından ise oldukça zengin olduğu görülmektedir.

d. Söz dizini

Toplam doksan yedi varak olan metin itina ile transkribe edildi. Yaklaşık olarak 3257 madde başlı Tüş Tabirnamesi'nin söz dizini çıkarıldı. Dizin çalışmasında Çağatay Türkçesinin yanında bugün diğer Türk şivelerinde kullanılan kelimeler de bulunmaktadır. Tabirnamenin söz varlığı ile Türk Dilinin söz varlığına katkı sağlayacağı düşüncesindeyiz.

KAYNAKÇA

- Abik, Ayşehan Deniz, *Meyveler Münazarası-Doğu Türkçesi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005.
- Banguoğlu, Tahsin, *Türkçenin Grameri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1998.
- Bayraktar, Nesrin, *Türkçede Fiilimsiler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2004.
- Dülber, Hatice, *Rüyada Hadis Rivayeti ve Hz. Peygamberi Rüyada Görmenin Dini Değeri*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara, 1997.
- Eckman, János, (Çev. Günay Karaağaç), *Çağatayca El Kitabı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2003.
- Eckmann, János, (Haz. Osman F. Sertkaya), *Harezmi, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi üzerine Araştırmalar*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1996.
- Eckmann, János, "Çağatay Edebiyatının Son Devri (1800-1920)", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 1963.
- Eraslan, Kemal, *Mevlânâ Sekkâkî Divanı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1999.
- Ercilasun, A. Bican, (Yayına Haz. Ekrem Arıkoğlu), *Makaleler (Dil-Destan-Tarih-Edebiyat)*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2007.
- Erdoğan, Arzu, *Türkçe Rüya Tabirnameleri ve İbn-i Sirin'den Tercüme edilen Bir Tabirname*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1993.
- Erdoğan-Öztürk, Arzu, "Türkçe Yazma Tabirnameler", *Bir-Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, Yesevi Yayıncılık, İstanbul, 1995, C. 3.
- Ergin, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yayınları, İstanbul, 1989.
- Gabain, A. Von, *Eski Türkçenin Grameri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1988.
- Gökay, Orhan Şaik, "Rüyalar Üzerine", *II. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, MİFAD Yayınları, Ankara, 1982.
- Gökay, Orhan Şaik, "Tabirnameler", *Seçme Makaleler 3-Güçlük Nerede*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2002.
- Gülensoy, Tuncer, *Türkçe El Kitabı* Akçağ Yayınları, Ankara, 2000.
- Gülsevin, Gürer, *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1997.
- Hatiboğlu, Haydar, *Sünen-i İbn-i Mâce*, Kahraman Yayınları, İstanbul, 1982, C. I.
- Şahinoğlu, M. Nazif, "Tabir Maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, MEB Yayınları, 1988, C. 11.
- K. Grönbech, (Çev. Mehmet Akalın), *Türkçenin Yapısı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995.
- Karaağaç, Günay, *Lutfî Divanı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1997.
- Kargı-Ölmez, Zuhal, *Mahbûbül-Kulûb (İnceleme-Metin-Sözlük)*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara, 1993.

- Korkmaz, Zeynep, *Alişir Nevâyî'nin 560. Doğum, 500. Ölüm Yıl Dönümlerini Anma Toplantısı Bildirileri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2004.
- Korkmaz, Zeynep, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil bilgisi)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2003.
- Köprülü, M. Fuat, "Çağatay Edebiyatı", *İslam Ansiklopedisi*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1988, C. III.
- Levend, A. Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1988, C. I.
- Nesefî, Azizüddin, (Haz. Mehmet Kanar), *Tasavvufta İnsan Meslesi*, Dergay Yayınları, İstanbul, 1990.
- Özgül, M. Kayahan, *Türk Edebiyatında Siyasi Rüya*, Hece Yayınları, Ankara, 2004.
- Özkan, Mustafa, *Türkçenin Ses ve Yazım Özellikleri*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2001.
- Sarıca, Bedri, *Allayâ Sûfî'nin Fevzî'n-necât'ı (İnceleme-Metin-Sözlük)*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Van, 1996.
- Schimmel, Annemarie, (Çev. Tuba Erkmen), *Halifenin Rüyaları (İslamda Rüya ve Rüya Tabiri)*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2005.
- Şahin, Hatice, *Eski Anadolu Türkçesi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2003.
- Şahin, Hatice, *Hatiboğlu Ferah-name, Dil Özellikleri-Metin, Sözlük*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Malatya, 1993.
- Tatçı, Mustafa-Çeltik, Halil, *Türk Edebiyatında Tasavvufi Rüya Tabirnameleri*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1995.
- Tekin, Talat, *Ana Türkçede Asli Uzun Ünlüler*, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 1975.
- Tiken, Kâmil, *Eski Türkiye Türkçesinde Edatlar, Bağlaçlar, Ünlemler ve Zarf Fiiller*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2004.
- Timurtaş, Faruk Kadri, *Şeyhî ve Çağdaşlarının Gramer Araştırmaları* TDAY, Ankara, 1961.
- Timurtaş, Faruk Kadri, (Haz. Mustafa Özkan), *Makaleler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1997.
- Toparlı, Recep, *Harezmi Türkçesi* Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, Erzurum, 1997.
- Toparlı, Recep, *Harezmi Hafız'ın Divanı, (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1998.
- Tseng, Lan-ya, *Türkiye Türkçesinde Orta Hece Düşmesi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2003.
- Tuğlacı, Pars, *Okyanus-20. Yüzyıl Ansiklopedik Türkçe sözlük*, Pars Yayınları, İstanbul, 1974.
- Tuna, Osman Nedim, *Köktürk Yazılı Belgelerinde ve Uygurcada uzun Vokaller* TDAY, Ankara, 1960.
- Uğurlu, Mustafa, *Memluk Türkçesinde Zarf-Fiilli Parçaların Dizimi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1999.
- Uludağ, Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Marifet Yayınları, İstanbul, 1995.

Üstüner, Ahad, *Anadolu Ağızlarında Sıfat-Fiil Ekleri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2000.

Yazır, Elmalılı M. Hamdi, *Hak Dini Kur'an Dili*, Matbaa-i Ebuzziyâ, İstanbul, 1936.

Yılmaz, Kadriye-Çetin, Kamile, "Rüyalar ve Niyazî-i Mısırî'nin Ta'bîrâtü'l-Vâkı'ât Adlı Eserinde Rüyaların Dili", *Turkish Studies International Periodical For The Languages Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 2/4, Fall 2007.

Yüksel, Hasan Avni, *Türk-İslam Tasavvuf Geleneğinde Rüya*, MEB Yayınları, İstanbul, 1996.

FAYDALANILAN KAYNAKLAR

Abik, Ayşehan Deniz, *Ali Şir Nevayî Hamsetü'l-Mütehayyirîn (Metin-Çeviri-Açıklamalar-Dizin)*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2006.

Ahmet Vefik Paşa, (Haz. Recep Toparlı), *Lehce-i Osmânî*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2000.

Alpay-Tekin, Gönül, *Ali Şir Nevayî Ferhâd ü Şîrîn (İnceleme-Metin)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1994.

Arat, Reşit Rahmeti, *Kutadgu Bilig*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1991.

Aratan, Ekrem Ural, *Kâşgar Ağzından Derlemeler*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1965.

Ata, Aysu, *Kıyasü'l-Enbiyâ (Peygamber Kıssaları)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1997, C. I-II.

Ata, Aysu, *Türkçe İlk Kur'an Tercemesi, Karahanlı Türkçesi (Giriş-Metin-Notlar-Dizin)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2004.

Atalay, Besim, *Kâşgarlı Mahmut, Divanü Lûgat-it-Türk I, II, III, IV*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2006.

Barutçu Özönder, F. Sema, *Ali Şir Nevayî, Muhâkemetü'l-Lugateyn*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1996.

Barutçu Özönder, F. Sema, *Üç İtigsizler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1998.

Baskonov, N. A., (Aktaranlar: İsmail Kaynak, Mecit Doğru), *Gagauz Türkçesinin Sözlüğü*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1991.

Battal, Aptullah, *İbni-Mühennâ Lügati*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1997

Bayat, Fuzuli - Esen Aliyava, Minara, *Eski Türkçe Sözlük*, Yalın Yayıncılık, Ankara, 2008.

Bayat, Fuzuli, *Orta Türkçe Sözlük*, Yalın Yayıncılık, Ankara, 2008.

Caferoğlu, Ahmet, *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul, 1968.

Canpolat, Mustafa, *Ali Şir Nevayî, Lisânü't-Tayr*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1995.

Clauson, Sir Gerrard, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, At The Clarendon Press, Oxford, 1972.

Çelik, Ülkü, *Ali Şir Nevayî Leylî vü Mecnûn*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1996.

- Dankoff, Robert, (Çev. Semih Tezcan), *Evliya Çelebi Seyahatnamesi Okuma Sözlüğü*, Türk Dilleri Araştırma Dizisi, İstanbul, 2004.
- Develioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1993.
- Dilâçar, Agop, *Kutadgu Bilig İncelemesi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1988.
- Dilçin, Cem (Düzenleyen), *Yeni Tarama Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1983.
- Durgut, Hüseyin, *Şeyh Süleyman Efendi-i Buhârî Lûgat-i Çağatay ve Türki-i Osmani (Cild-i Evvel) Adlı Eserin Transkripsiyonu*, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, 1995.
- Eckmann, János, (Yayınlayanlar: Semih Tezcan, Hamza Zülfikar), *Nehcü'l-Ferâdis*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1995.
- Eraslan, Kemal, *Ali Şir Nevayî, Mecâlisü'n-Nefâ'is (Çeviri ve Notlar)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2001, C.I-II.
- Eraslan, Kemal, *Ali Şir Nevayî, Mîzânu'l-Evzân*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1993.
- Eyuboğlu, İsmet Zeki, *Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü*, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 2004.
- F. Steingass, *Persian-English Dictionary*, Printed in Great Britain By Lowe & Brydone Printers Ltd, London, 1930.
- Gürsoy Naskali, Emine - Duranlı, Muvaffak, *Altayca-Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1999.
- Güzeldir, Muharrem, *Abuşka Lûgati Giriş-Metin-İndeks*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum, 2002.
- Kafadar, Cemal, *Asiye Hatun'un Mektupları*, Oğlak Yayınları, İstanbul, 1994.
- Karaörs, Metin *Ali Şir Nevayî Nevâdirü's-Şebâb*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2006.
- Karasoy, Yakup, *Şiban Han Divanı (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1998.
- Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1992. C. I-II.
- Kartal, Ahmet, *Tuhfe-i Remzî*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2003.
- Kaya, Önal, *Ali Şir Nevayî, Fevâ'idü'l-Kiber*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1996.
- Kırkılıç, Ahmet, *Şeyhülislâm Mehmed Esad Efendi, Lehcetü'l-Lûgat*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1999.
- Kurtuluş, Öztöpe, *Kitâb-ı Fî İlm An-nuşşâb*, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi, İstanbul, 2002.
- Kut, Günay, *Ali Şir Nevayî Garâ'ibü's-sıgar (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2003.
- Mehmet Bahaeddin, *Yeni Türkçe Lûgat*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1997.
- Meniiski Franciscus à Mesnien, *Thesaurus Linguarum Orientalium Turcicae-Arabicae-Persicae=Lexicon Turcici-Arabico-Persicum 1-6*, Simurg Yayınları, İstanbul, 2000.
- Mısırlı, Hacı Kamil, *Düş Tabirnamesi*, Türkdili Matbaası, Balıkesir, 1952.

- Mutçalı, Serdar, *Arapça-Türkçe Sözlük*, Dağarcık Yayınları, İstanbul, 1995.
- Mütercim Asım Efendi, (Haz. Mürsel Öztürk, Derya Örs) *Burhân-ı Katı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2000.
- Ross, E. Denison, (Çev. Emine Gürsoy-Naskali), *Kuş İsimlerinin Doğu Türkçesi, Mançuca ve Çince Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1994.
- Şahin, Hatice, *Şeyh İmam el-Bardakî-Câmi'ül-Fürs I (İnceleme-Metin)*The Departman of Near Eastern Languages and Civilizations Harvard Uninersity, 2006.
- Şahin, Hatice, *Şeyh İmam el-Bardakî-Câmi'ül-Fürs II (Dizin ve Tıpkıbasım)*The Departman of Near Eastern Languages and Civilizations Harvard Uninersity, 2006.
- Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
- Şeyh Süleyman *Efendi-i Buhârî Lûgat-i Çağatay ve Türki-i Osmani (Cild-i Evvel)*, Mihran Matbaası, İstanbul, Hicri 1298.
- Toparlı, Recep-Vural, Hanifi-Karaatlı, Recep, *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2003.
- Turkish and English Lexicon*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 2001.
- Tuzlacı, Ertan, *Türkiye Bitkileri Sözlüğü*, Alfa Yayınları, İstanbul, 2006.
- Türkay, Kaya, *Ali Şir Nevayî Bedâ'î'ul-vasat (Üçünçü Divan)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2002.
- Uluocak, Mustafa, *18. Yüzyıl Sefaretnamelerinde Türetme İşletme Ekleri*, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Bursa, 2007.
- Yılmaz, Sadi, *Kitâbü't-Tabir (Tabirname-i Türki)*, , Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1998.
- Yudahin, K. K., *Kırgız Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1998, C. I-II.

ÖZGEÇMİŞ

Doğum Yeri ve Yılı : Bakırlı 01.09.1970

Öğr.Gördüğü Kurumlar :	Başlama Yılı	Bitirme Yılı	Kurum Adı
Lisans :	1990	1994	Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Yüksek Lisans :	1994	1997	Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Doktora :	2003	-	Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Medeni Durum : Evli

Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi: İngilizce

KPDS 54

Çalıştığı Kurum (lar) :	Başlama	ve	Ayrılma Tarihleri	Çalışılan Kurumun Adı
1.	1994		1996	Diyarbakır Birlik Lisesi
2.	1996		2007	Uludağ Üniversitesi Türk Dili Bölüm Başkanlığı
3.	2007		-	Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü

Yurtdışı Görevleri : YOK

Kullandığı Burslar : YOK

Aldığı Ödüller : YOK

Üye Olduğu Bilimsel ve Meslekî Topluluklar :

Editör veya Yayın Kurulu Üyelikleri :

Yurt İçi ve Yurt Dışında katıldığı Projeler :

Katıldığı Yurt İçi ve Yurt Dışı Bilimsel Toplantılar:

Yayımlanan Çalışmalar :

Diğer :

07.11. 2008

Şükrü Baştürk